

**707 NUMARALI BALIKESİR
ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ**

Aylin TANYILDIZI
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Mustafa GÜLER
Ocak, 2021
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİL
DEFTERİ'NİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRMESİ

Hazırlayan

Aylin TANYILDIZI

Danışman

Prof. Dr. Mustafa GÜLER

Afyonkarahisar 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**707 Numaralı Balıkesir Şer’iyye Sicil Defteri’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

23/11/2020

İmza

Aylin TANYILDIZI

TEZ JÜRİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

İmza

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Mustafa GÜLER

.....

Jüri Üyeleri : Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ÇAKMAK

.....

: Prof. Dr. Ahmet KÖÇ

.....

Tarih Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Aylin TANYILDIZI'nın "707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicil Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (Şubat 1692-Mayıs 1693)" başlıklı tezi, 08.01.2021 tarihinde saat 10:00' da Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği' nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek () oy birliği - () oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

ÖZET

707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ

Aylin TANYILDIZI

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TARİH ANABİLİM DALI

Kasım, 2020

Danışman: Prof. Dr. Mustafa Güler

Çalışma konumuzu oluşturan 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicil Defteri H. 1103-1104 / M. 1691-1692-1693 yılları Balıkesir şehri hakkında bilgi sahibi olmamız açısından önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Çalışmamız aynı zamanda II. Ahmet dönemi siyasi olaylarına katkı sağlayacak belgeleri de muhteva etmesi bakımından önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla bu çalışmamız kayda alındığı dönemin siyasi, sosyal ve yerel tarihi hakkında önemli bilgiler içermesi sebebiyle araştırmacılar için önemli bir kaynak niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: II. Ahmet, Balıkesir, Yerel Tarih

ABSTRACT

THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF BALIKESIR COURT RECORD TITLE DEED BOOK NUMBER 707

Aylin TANYILDIZI

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF HISTORY**

November, 2020

Advisor: Prof. Dr. Mustafa GULER

Balıkesir Şer'iyye Registry Book numbered 707 H. 1103-1104 / M. 1691-1692-1693 study Having information about Balıkesir city is an important source. Our study is also an important source in terms of providing documents that will contribute to the political events of the II. Ahmet period. Therefore, this study is an important resource for researchers as it contains important information about the political and local history of the period in which it was recorded.

Key Words: Ahmet II, Balıkesir, Local History

ÖNSÖZ

Şer'iyye sicilleri Osmanlı Tarihçiliğine idâri, ekonomik, kültürel, hukukî ve sosyal alanda sağladığı katkılar hasebiyle önemli addedilmektedir. Bunun yanı sıra yerel ve özel tarih çalışmaları için de vazgeçilmez bir kaynak niteliğindedir. Biz de Balıkesir'in yerel tarihi ve genel tarihimize katkı sağlayabilmek amacıyla 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicil Defteri'ni çalışma konumuz olarak belirledik. Bu konuya yönelik defterde yer alan belgelerin muhtevâsı doğrultusunda, Balıkesir Şehri'nin fiziki, idârî, ekonomik ve sosyo-kültürel yapısı hakkında bilgi vermeye çalıştık.

Çalışma konumuz olan 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicil defteri, tutulduğu H. 1103-1104/ M. 1691-1692-1693 tarihleri arasındaki döneme ait içerdiği belgeler, hem Balıkesir şehri hem de Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu durumun anlaşılmasına katkı sağlayan bilgiler içermesi hasebiyle önemli bir kaynak niteliğindedir.

Kanunî Sultan Süleyman'ın 1526 yılında gerçekleştirdiği Mohaç Seferi sırasında Osmanlı idâresine giren Varadin, II. Viyana kuşatmasına kadar Osmanlı hâkimiyetinde kalmakla birlikte bu dönemdeki sefer yoğunluğu sebebiyle sık sık el değiştirmiştir. İncelediğimiz defter, II. Ahmed döneminde tutulması ve Varadin'in geri alınması amacıyla Avusturya üzerine düzenlenen sefer için Balıkesir şehrinden talep edilen, askerler ve sefer mühimmatının taşınması için beygir temini hususundaki belgeleri muhtevâ etmesi açısından da önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Çalışmamız giriş bölümü hâric toplamda üç bölümden meydana gelmektedir. Giriş kısmında, Balıkesir'in tarihçesi hakkında kısa bir bilgi verdik. Daha sonra ise defterin tanıtımını yaptık. Birinci bölümde Balıkesir'in fiziki, idari, sosyo-kültürel ve iktisadi yapısını tablolarla ve defterden örnek belgelerle ortaya koymaya çalıştık. İkinci bölümde, defterin kullanılabilirliğini kolaylaştırmak için hazırladığımız belge özetlerine yer verdik. Üçüncü bölüm ise defterimizde yer alan belgelerin transkripsiyonunu içermektedir.

Ekler kısmında, 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicil Defteri'nden örnek hükümler verilmiştir.

Çalışmamı hazırladığım süre boyunca sabırla, bilgi ve tecrübesiyle bana yol göstererek destek olan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Mustafa GÜLER'e, bu süre zarfında bana maddi manevi anlamda destek olan aileme ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Aylin TANYILDIZI

2020, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JÜRİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
TABLOLAR LİSTESİ	ix
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ VE BALIKESİR ŞEHİRİ

1. DEFTERİN TANITIMI VE TRANSKRİPSİYON USULÜ.....	5
2. BALIKESİR ŞEHİRİ'NİN İDÂRİ VE FİZİKİ YAPISI.....	6
2.1. KARESİ SANCAĞI.....	7
2.1.1. KARESİ SANCAĞI KAZALARI.....	7
2.1.2. BALIKESİR'İN MAHALLELERİ.....	8
2.1.2.1. KÖYLER.....	8
2.1.3. KARESİ SANCAĞINA BAĞLI DİĞER YERLEŞİM YERLERİ.....	9
2.2. SİCİLDE BAHSİ GEÇEN DİĞER EYALET, SANCAK, KAZA, KÖY VE YER ADLARI	10
2.3. KARESİ SANCAĞI'NIN İDÂRİ YAPISI	12
2.3.1. YÖNETİM.....	12
2.3.1.1. BEYLERBEYİ.....	12
2.3.1.2. SANCAKBEYİ	13
2.3.1.3. MÜTESELLİM.....	13
2.3.1.4. KETHÜDA YERİ.....	13
2.3.1.5. ALAY BEYİ.....	14
2.3.1.6. ŞEHİR KETHÜDÂSİ.....	14
2.3.1.7. A'YÂN	15
2.3.1.8. ŞEYHÜ'L-İSLÂM.....	15
2.3.1.9. KADI, NÂİB VE DİĞER MAHKEME GÖREVLİLERİ	16
2.3.1.10. MÜFTÜ	17
2.3.1.11. MÜDERRİSLER	18
2.3.1.12. DİN GÖREVLİLERİ	18
3. BALIKESİR ŞEHİRİ'NİN DİNÎ VE SOSYO KÜLTÜREL YAPISI.....	19
3.1. DİNÎ VE SOSYAL YAPILAR	19
3.1.1. CÂMİLER VE MESCİDLER.....	19
3.1.2. VAKIFLAR.....	20
3.1.3. ZÂVİYELER	22
3.2. EĞİTİM VE ÖĞRETİM İLE İLGİLİ YAPILAR	22
3.2.1. MUALLİMHÂNELER	22
3.2.2. MEDRESELER.....	22
3.3. SOSYAL YAPILAR	23

3.3.1. İMÂRETHÂNELER VE HANLAR	23
3.4. DEMOGRAFİK YAPI	23
3.4.1. AİLE YAPISI	23
3.4.2. VERÂSET	24
3.4.3. VESÂYET VE NAFKA	25
3.5. SOSYAL OLAYLAR	25
3.6. BALIKESİR ŞEHİRİ'NİN SOSYAL YAPISI.....	27
3.6.1. GAYR-İ MÜSLİMLER	28
3.6.2. KÖLE VE CÂRİYELER	29
3.6.3. KONAR-GÖÇERLER	29
3.7. 707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİLİ'NDE YER ALAN UNVAN VE LAKAPLAR	30
4. BALIKESİR ŞEHİRİ'NİN İKTİSÂDÎ YAPISI	32
4.1. EŞYALAR VE FİYATLARI	33
4.1.1. EV EŞYALARI VE FİYATLARI	33
4.1.2. MUTFAK EŞYALARI VE FİYATLARI	34
4.1.3. GİYİM EŞYALARI VE KUMAŞ FİYATLARI	35
4.1.4. DİĞER EŞYALAR VE FİYATLARI	37
4.2. TARIM ÜRÜNLERİ VE YİYECEKLER.....	38
4.3. HAYVAN FİYATLARI.....	39
4.4. EMLAK FİYATLARI.....	39
4.5. H.1103/M.1692 TARİHLİ NARH FİYATLARI.....	40

İKİNCİ BÖLÜM

707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NDE YER ALAN BELGERİN ÖZETLERİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NİN TRANSKRİPSİYONU

SONUÇ	287
KAYNAKÇA	289
EKLER	292

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'ne Göre Karesi Sancağı Kazaları.....	7
Tablo 2. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'ne Göre Balıkesir Kazası Mahalleleri.	8
Tablo 3. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'ne Göre Balıkesir Kazası Köyleri.....	8
Tablo 4. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'ne Göre Fart maa Şamlı Kazası Köyleri	9
Tablo 5. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'ne Göre Karesi Sancağı'na Bağlı Bahsi Geçen Diğer Yer Adları	9
Tablo 6. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer alan Diğer Eyâler, Sancak, Kaza, Karye ve Diğer Yer Adları	10
Tablo 7. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Mütessellim ve Mütessellim Vekilerinin İsimleri ve Görev Tarihleri.....	13
Tablo 8. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer alan Kadı İsimleri ve Varak Numaraları.....	16
Tablo 9. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer alan Nâib İsimleri ve Varak Numaraları.....	16
Tablo 10. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Muhzırbaşı ve Muhzırların İsimleri	17
Tablo 11. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Din Dörevleri	18
Tablo 12. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Camiler ve Mescidler	19
Tablo 13. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Vakıflar	20
Tablo 14. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Zâviyeler	22
Tablo 15. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer alan Medreseler	23
Tablo 16. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan İmâretler ve Hanlar ..	23
Tablo 17. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Konar-Göçerler ve Diğer Cemâat ve Tâifelerin İsimleri.....	30
Tablo 18. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Unvan ve Lakaplar ...	31
Tablo 19. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Ev Eşyaları ve Fiyatları	33
Tablo 20. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Mutfak Eşyaları.....	34
Tablo 21. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Giyim Eşyaları ve Kumaş Fiyatları	35
Tablo 22. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Diğer Eşyalar ve Fiyatları	37
Tablo 23. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer alan Tarım Ürünleri Ve Yiyeceklerin Fiyatları.....	38
Tablo 24. 707 Numaralı Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Hayvanlar ve Fiyatları	39
Tablo 25. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Emlaklar ve Fiyatları	39
Tablo 26. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Narhlar.....	40

KISALTMALAR

- a.g.e.:** Adı Geçen Eser
a.g.l.: Adı Geçen Lügat
a.g.t.: Adı Geçen Tez
a.g.md.: Adı Geçen Madde
AKDTYK: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
B.Ş.S.: Balıkesir Şer'iyeye Sicili
Bkz.: Bakınız
C.: Cilt
H.: Hicri
Haz.: Hazırlayan
İSAM: İslam Araştırmaları Merkezi
M.: Miladi
No.: Numara
Prof. Dr.: Profesör doktor
s.: Sayfa
S.: Sayı
ss.: Sayfa Sırası
T.C.: Türkiye Cumhuriyeti
TATAV: Tarih ve Tabiat Vakfı
TDV: Türkiye Diyanet Vakfı
vb.: Ve benzeri

GİRİŞ

Anadolu Selçuklu sonrası Karesi Beyliği Osmanlı döneminde Karesi sancağının merkez kazâsı olan¹ bugünkü Balıkesir şehri Küçük Asya'nın Mysia adı verilen kısmında bulunuyordu. Zaman zaman büyüyüp küçülen ve kesin bir çerçevesi olmayan Mysia'nın sınırları² kuzeyde Marmara Denizi, batıda Çanakkale Boğazı ve Ege Denizi, güneyde Saruhan Sancağı (Lidya) ve doğuda ise Adırmaz Çayı ile çevriliydi. Belirtilen bu sınırlar, zaman zaman Lidya, Biga ve kısmi olarak Bithynia (Hüdâvendigâr)'yı, batıda ise Gönen Çayı'nı ve Bergama'yı da içine alarak genişlemekteydi.³

Mysia adı verilen bu bölgenin iskân tarihinin ise M.Ö. 3000 ve 2000'li yıllara kadar uzandığı tahmin edilmektedir.⁴ Mysia'ya ilk yerleşen kavimler Bitinler (Bithynialılar), Mizler ve Friglerdir. Mysia'lılar Batı Anadolu'da egemenlik kurmuş olan Bitinler'i yenerek bölgeyi ele geçirmelerine rağmen bu bölgede bir devlet kuramamışlardır.⁵ Bu sebeptendir ki bu bölge, zaman içerisinde Truva, Hitit, Frig, Pers, Büyük İskender ve Bergama Krallıkları'nın hakimiyetleri altında bulunmuştur. Bergama kralının ölümünden sonra bu bölge, M.Ö. 1129'da Romalılar'ın hâkimiyeti altına girmiştir. Roma İmparatorluğu'nun M.S. 395'te Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılması sonucunda Balıkesir şehri, Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans)'nın sınırları dahilinde kalmıştır.⁶

Emevilerin Şam'da hakimiyet kurması üzerine, Halife Muâviye b. Ebi Sufyan'ın⁷ komutasındaki Arap orduları, 675 yılında düzenlenen ilk İstanbul kuşatmasından dönerken Mysia bölgesinde konaklamışlardır Bu konaklama süresinde, Kapıdağ Yarımadası'nı yağma ve tahrip etmişlerdir. İslâm ordularının, 716-718 yılları arasında İstanbul'u ikinci defa kuşatmaya gelmeleri üzerine Bergama'yı alarak Edremit bölgesini tekrar yağmalamışlardır. Araplar, İstanbul'a yaptıkları her iki seferde de başarısız olmuşlardır. Arapların İstanbul seferlerinde başarısız olmalarına rağmen, yaptıkları bu

¹ Aynur Ünlüyol, *Şerhiye Sicillerine Göre XVIII. Asrın İlk Yarısında Balıkesir (1700-1730)*, Basılmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa 1995, s. 14.

² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Karesi Vilâyeti Tarihçesi*, Haz. Abdülmecid Mutağ, Balıkesir 2000, s. 3.

³ İsmail Arslan, *Osmanlı Dünyasında Köyler ve Köylüler: 19. Yüzyıl Balıkesir Örneği*, 1. Baskı, Bilge Kültür Sanat, Ocak 2014, s. 48-49.

⁴ Ünlüyol, a.g.t., s. 14.

⁵ Mustafa Murat Öntüğ, *XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Balıkesir Şehrinin Fiziki, Demografik ve Sosyo-Ekonomik Yapısı*, Basılmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2003, s. 14.

⁶ Nahide Şimşir, *Balıkesir Şehri ve Tarihi araştırmaları*, 1. Baskı, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul Mart 2001, s. 9.

⁷ Zühal Koç, *Karesi Sancağına Yapılan Göçler (1860-1890)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir 2014, s. 15.

seferler sonucunda Anadolu'daki Bizans etkisi ve gücünü zayıflatmışlardır.⁸ Bölgedeki Bizans hâkimiyeti ise XIII. asırda Türklerin bu bölgeye gelmesi ile son bulmuştur.⁹

1071 yılında, Selçuklular ile Bizans arasında yapılan Malazgirt Muharebesi'nin kazanılmasının ardından Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış ve bu zafere müteakip, takriben bir asır sonra 1176 yılında gerçekleşen Miryokefalon Muharebesi'nin kazanılması ile de Türkler Anadolu'yu vatan edinmeye başlamışlardır.¹⁰

Malazgirt Zaferi'ne müteakiben Kutalmışoğlu Süleyman Şah'ın emrindeki Türk orduları Batı Anadolu sahillerine kadar Anadolu'da fetihler yapmışlar ve Balıkesir de bu fetihler sonucunda Türk hâkimiyetine girmiştir.¹¹

Anadolu Selçuklu Devleti'nin doğudan gelen Moğol baskıları sonucunda zayıflamaya başladığı dönemlerde ise, Selçuklu hakimiyeti altında bulunan uç beyleri bağımsız hareket etmeye başlamışlardır.¹² Bu şekilde Anadolu'da yirmiyi aşkın Türk Beyliği ortaya çıkmıştır. XIII. yüzyılın sonları ile XIV. yüzyılın başlarında kurulan bu beyliklerden bir tanesi de Karesi Beyliği idi. Selçuklu hizmetinde görev yapan Danişmend ailesine mensup uç beylerinden Kalem Beğ (Kalemşah) oğlu Karasi Beğ, Bizans hududunda bulunan diğer uç beyleri gibi Batı Anadolu'da istila hareketlerine başlamışlar ve bu şekilde Mysia bölgesine gelmişlerdir.¹³ Tahminen 1296 yılında da Balıkesir ve civarına hakim olmuşlar¹⁴ve daha sonra Kalem Beğ ile oğlu Karasi Beğ, Bizanslıların elinde olan Erdek, Biga Edremit, Bergama gibi şehirlerini de alarak Antik Çağ'da Mysia olarak bilinen Balıkesir, Bergama ve Çanakkale topraklarının büyük bir kısmı üzerinde hakimiyet kurmuşlardır.¹⁵

Karesi Beyliği'nin merkezi Balıkesir olmak üzere Begama, Fart (Susurluk),¹⁶Aydıncık (Edincik), Sındırgı, Bigadiç, İvrindi, Baş Gelembe, Kemer Edremit (Burhaniye), Edremit, Ayazmend (Altınova), Bayramiç, Kızılca Tuzla, Ezine ve Truva bölgesi ile Balıkesir yakınlarında bulunan Mendehorye (Balıklı) yer almaktaydı.¹⁷ Karesi Beyliği, doğusunda Osmanlı Beyliği, güneyinde Saruhan ve Germiyan Beyliği'nin

⁸ Öntüğ, a.g.t. , s. 16-17.

⁹ Ünlüyoğ, a.g.t. , s. 15.

¹⁰ Osman Turan, *Selçuklular Târîhi ve Türk-İslâm Medeniyeti*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2009, s. 186.

¹¹ Mücteba İlgürel, "Balıkesir", *TDİ İslam Ansiklopedisi*, C. V. , İstanbul 1992, s. 13.

¹² Sezai Sevim, *XVI. Yüzyılda Karesi Sancağı (Tahrir Defterlerine Göre)*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1993, s. 40/4.

¹³ Ünlüyoğ, a.g.t. , s. 16.

¹⁴ Öntüğ, a.g.t. ,s. 19-20.

¹⁵ Zerrin Günel Öden, "Karesioğulları", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. XXIV. İstanbul 2001, s. 488.

¹⁶ Öntüğ, a.g.t. , s. 20.

¹⁷ Arslan, a.g.e. , s. 53

de kurulması ile bu beyliklere komşu olmuştur.¹⁸Karesi Beğ, Moğol baskısından kaçarak Anadolu topraklarına gelen Türkler ile Sarı Saltuk'un halifesi Ece Halil Beğ kumandasında Dobruca'dan gelen Türkleri, Balıkesir ve civarına yerleştirerek şehrin nüfusunu hızla artırmıştır.¹⁹

Tahminen 1328 yılında vefât eden Karasi Beğ'den sonra beyliğin²⁰ toprakları oğulları arasında paylaştırılmıştır. Balıkesir merkez olmak üzere Marmara ve Çanakkale'ye kadar olan bölge Demir Han'a, Bergama merkez olmak üzere daha küçük bir alanı kapsayan bölge ise Yahşi Han'a bırakılmıştır.²¹ Karasi Beğ'in üçüncü oğlu Dursun Beğ ise bu durum üzerine Orhan Gazi'ye sığınmıştır. Demirhan Beğ, adaletsiz ve zulme dayalı yönetimi yüzünden halkı tarafından sevilmiyordu. Bu sebeple beyliğin ileri gelenlerinden Hacı İlbeğ aracılığı ile Dursun Beğ'e haber göndererek harekete geçmesi istenmiştir. Dursun Beğ ise Balıkesir, Bergama ve Edincik dolaylarını Orhan Gazi'ye vermek koşuluyla ondan destek istemiştir. Orhan Gazi, bu teklifi olumlu karşılayarak 1345 yılında Balıkesir üzerine yürümüş ve bu hareket sonucunda Balıkesir, Manyas, Kapıdağı ve Edincik gibi yerler Osmanlı topraklarına katılmıştır.²²

Karesi Beyliği'nin hemen hemen tamamını sulh yoluyla topraklarına katan Osmanlı Beyliği, 1363 yılında Bizans'ın elinde bulunan Çanakkale ve Biga'yı da fethetmiştir.²³

Karesi Beyliği'nin tarih sahnesinden çekilmesi ve yerini henüz devlet olma aşamasında bulunan Osmanlı Beyliği'ne bırakması, ileride güçlü bir devlet haline gelecek olan Osmanlılar için askerî ve siyâsî genişleme açısından büyük bir önem teşkil etmektedir.²⁴

Osmanlı Devleti'ne ilhâk edilmesinin ardından Karesi Beyliği, Osmanlı Devleti'nde Anadolu Eyâleti'ne bağlı bir sancak hâline getirildi ve Balıkesir bu sancağın merkezi yapıldı. 1841 yılında eyâlet teşkilâtında yapılan değişiklik üzerine Karesi Hüdâvendigâr vilâyetinin bir sancağı hâline getirildi.²⁵ Daha sonra "*Karesi sancağı 28 Haziran 1909 yılında müstakil mutasarrıflık olmuş, 21 Ekim 1923 yılında bütün*

¹⁸ Özge Salarga, *Tereke Defterlerine Göre Balıkesir Kazâsının Sosyo-Ekonomik Hayatı (1698-1718)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir 2019, s. 5.

¹⁹ Koç, a.g.t. , s. 16-17

²⁰ Şimşir, a.g.e. , s. 11.

²¹ Ünlüyol, a.g.t. , s. 17

²² Arslan, a.g.e. , s. 53-54.

²³ Öntüğ, a.g.t. , s. 23.

²⁴ Zerrin Günel Öden, *Karasi Beyliği*, AKDITYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, VII. Dizi, S. 166, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1999, s. 74.

²⁵ İlgürel, a.g.md. , s. 13

mutasarrıflıkların müstakil vilâyet hâline getirilmesi üzerine Karesi vilâyeti teşkil edilerek sancak teşkilâtı kaldırılmıştır. 1926 yılında ise eski hanedanlara âit vilâyet isimlerinin kaldırılması üzerine burası da Balıkesir vilâyeti adını almıştır.”²⁶

²⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, AKDYYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, VIII. Dizi, S. 2^{a2}, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988, s. 102.

BİRİNCİ BÖLÜM

707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ VE BALIKESİR ŞEHİRİ

1. DEFTERİN TANITIMI VE TRANSKRİPSİYON USULÜ

Tezimize kaynaklık eden 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicil defteri 82 görüntü 77 varak 154 sayfadan meydana gelmekte olup H. 1103-1104/ M. 1692-1693 yıllarını kapsamaktadır. Defterdeki kayıtlar v-1[a] dan başlayıp v-77[a] da son bulmaktadır. Aynı zamanda defterde 27[a]-[b] numaralı varak boş olmakla birlikte 8[b]-9[a] numaralı varak ve 68[b]-69[a] numaralı varak tekrar etmektedir. Bunların haricinde defterde 56[b]-57[a] numaralı varak eksiktir. 26[b]-27[a]-37[b] ve 39[a]-[b] numaralı varaklarda kayıt bulunmamaktadır. Defterin başında ve sonlarında yazı tipindeki bozulmalar ve farklılıklar defterin birden fazla kâtip tarafından kayda alındığını göstermektedir.

Defterin transkribi esnasında mürekkep dağılmaları ve yırtılmalar sebebiyle okunamayan yerler “(…)” şeklinde belirtilmiştir. Aynı şekilde belgelerde boşluk olan kısımlar için “()” ifadesini kullanırken okunamayan kısımlar için “_” ifadesini kullandık. Kâtibin kayıt tutma esnasında yazmayı unuttuğu veya eksik bıraktığını düşündüğümüz yerleri tamamlarken “[]” ifadesini kullandık. Belgenin tarih kısmında kısaltması verilen ayların açılımını da yanlarına “{ }” bu ifâdeyi kullanarak ekledik. Son olarak ise okunamayan kısımlar da “(okunamadı)” şeklinde belirttik.

Defteri daha kullanışlı bir hâle getirmek amacıyla, defterde bulunan belgeleri numaralandırdık ve belge özetlerini bu numaralandırma işlemi ile oluşturduk. Ayrıca 34-37-67-89-122-134-149-260-261-278 ve 289 numaralı belgeler; yazının silik olması ve belgenin yarım bırakılması gibi sebeplerden dolayı sağlıklı bir sonuç elde edilemeyeceği gerekçesi ile değerlendirmeye alınmamıştır.

707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicil Defteri'ne BOA Meşihat kataloğu ve İSAM Kütüphanesi Kadı Sicilleri kataloğundan erişim sağlanabilmektedir.

2. BALIKESİR ŞEHİRİ'NİN İDÂRİ VE FİZİKİ YAPISI

Balıkesir şehri, değerlendirmesini yapacağımız şer'iyeye sicilinde merkez sancağı Kütahya olan Anadolu Eyaleti'ne tâbi Karesi Sancağının merkez kazasıdır. Değerlendirme aşamasına geçmeden evvel, Osmanlı Devleti'nin eyâlet teşkilâtı hakkında kısaca bilgi vermeyi uygun görmekteyiz.

Osmanlı Devleti'nin taşra idâresi, en alt birimden en üst birime doğru köy (karye), kaza, sancak ve eyâlet şeklinde teşkilâtlandırılmıştı.²⁷ Bu teşkilâtlandırmaya daha sonra 1864 Vilâyet Nizâmnamesi ile köy ve kaza arasında yer alacak olan “nahiye” alt birimi eklenmiştir. Ancak nahiye tabirinin ise XV. yüzyıldan itibaren Osmanlı taşra teşkilat yapısında kullanıldığı görülmektedir.²⁸ Kaza ve köy arasındaki idâri birimi ifâde eden nahiye tabiri, her zaman bir kazanın parçası olarak değil bazen de bir sancağı veya onun bir parçasını ifade etmektedir.²⁹ Çalışmış olduğumuz sicilde, Karesi sancağı merkez kazası olan Balıkesir için “Balıkesir nahiyesi”³⁰, yine aynı sancağın kazaları olan Fart³¹, Sındırgı³² ve Manyas³³ için de nahiye tabiri kullanılmıştır. Aynı zamanda Hüdâvendigâr sancağına bağlı olan Kepsud³⁴ kazası ve Sultanönü sancağına bağlı olan Karacaşehir³⁵ kazası için de bu tâbirin kullanılması bahsi geçen ifâdeyi doğrular niteliktedir.

Eyâlet, Arapça “*idâre etmek, icrâ*” anlamındaki iyâle kelimesinden gelmektedir. Osmanlı Devleti'nde en büyük idârî birimin karşılığı olan bu tâbirin resmen kullanılışı ise XVI. yüzyılın sonlarına rastlamaktadır.³⁶ XVI. yüzyıl ve öncesi dönemlerde “eyâlet” tâbiri yerine, “beylerbeyilik” ve “vilâyet” tâbirleri kullanılmaktaydı.³⁷ Osmanlı taşra idâresinde eyaletten sonra gelen en önemli ikinci idâri birim ise sancaktır. “Sancak” kelimesi, “*ucu sivri direk üzerinde olan bayrak*” anlamına gelmekte olup Türkçe bir ifâdedir.³⁸ Sancak, askerî, idârî ve mâli yönden tımar sistemi içerisinde Osmanlı yönetiminin taşra idâresindeki temel birimidir. Bu sebeptendir ki devletin yıkılışına kadar,

²⁷ Yusuf Halaçoğlu, *XIV.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, AKDITYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, VII. Dizi, S. 127⁶, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2014, s. 85.

²⁸ İlhan Şahin, “Nahiye”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. XXXII, İstanbul 2006, s. 307.

²⁹ Öntüğ, a.g.t. , s. 25.

³⁰ 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili, v. 18[a]-20[a]-29[b]-30[a]-48[b]-49[a]-58[b].

³¹ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 19[a]-31[b].

³² 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 20[a].

³³ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 18[a].

³⁴ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 29[b].

³⁵ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 54[a].

³⁶ Halil İnalçık, “Eyâlet”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. XI, İstanbul 1995, s. 548.

³⁷ İasha Bekadze, “Osmanlı'da Kullanılan Vilâyet Tâbiri Üzerine”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, C. 36, S. 36, Karadeniz 2017, s. 258.

³⁸ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, 10. Baskı, Fakülte Kitabevi Yayınları, Tarih ve Medeniyet Dizisi, No: 42, Fakülte Kitabevi, Isparta 2013, s. 227.

eyâletlerin kompozisyonlarında ve sayılarında değişiklikler olmasına rağmen sancakların yapısı eyaletlere nazaran sâbit kalmıştır.³⁹ Sancakları meydana getiren kazalar ise, ticârî ve kültürel üstünlüğü ile çevrenin merkezi olmuş bir kasaba veya şehir ile köylerin teşkil ettiği idârî birimlerdir.⁴⁰ Osmanlı taşra idâresindeki en alt birim ise, birleşimleri sonucu kazaları meydana getiren köylerdir.

Son olarak ise şunu belirtmekte fayda vardır. Osmanlı'da bulunan bir eyâlet, günümüz Türkiye'sindeki bir vilâyetten çok daha geniş bir yapı teşkil etmektedir. Örneğin, Kastamonu Vilâyeti; bugünkü Kastamonu, Sinop, Bolu, Çankırı ve Zonguldak'ı içerisine almaktaydı.⁴¹

2.1. KARESİ SANCAĞI

2.1.1. Karesi Sancağı Kazaları

1362 yılında Rumeli Beylerbeyliğinin ardından, 1393 yılında da Anadolu Beylerbeyliği teşkil edilmiştir. Anadolu beylerbeyliğinin ilk merkezi Ankara olmasına rağmen daha sonra beylik merkezi Kütahya olmuştur.⁴²

Ele aldığımız defterde Karesi sancağına bağlı merkez Balıkesir de dâhil olmak üzere 12 kaza bulunmaktadır.⁴³ 1692-93 yıllarını kapsayan çalışmamız da ise Manyas⁴⁴ ve Armutova⁴⁵ Karesi sancağı kazası olarak gösterilmektedir. Bu sebepten dolayı çalıştığımız şer'iyeye sicilini esas alarak Karesi sancağı kaza sayısını 12 olarak belirledik. Belirlediğimiz bu kazaların isimleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'ne Göre Karesi Sancağı Kazaları

Balıkesir	Fart maa Şamlı	Bigadiç	Sındırgı
Edremid	İvrindi	Fesleke maa Kozak	Başgelembé
Ayazmend	Kemer Edremid	Manyas	Armutova

³⁹ İbrahim Özgül-Nazım Kartal, Osmanlıda Yerel Yönetimlerin Gelişimi ve Yerel Yönetim Metinleri, Hiperyayın, İstanbul, 2019, s. 34-35.

⁴⁰ Mehmet Ali Ünal, "Osmanlı Devleti'nde Merkezî Otorite ve Taşra Teşkilâtı", *Osmanlı*, C. 6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 118.

⁴¹ İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilât ve İdâre Tarihi*, 5. Baskı, Cedit Neşriyat, Ankara 2016, s. 253.

⁴² M. Çetin Varlık, "Anadolu Eyâleti Kuruluşu ve Gelişmesi", *Osmanlı*, C. 6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 123.

⁴³ "Aynur Ünlüyol, Balıkesir ile ilgili hazırladığı doktora çalışmasındaki incelemelerine göre 1701-2 senelerinde Karesi sancağı kaza sayısının 10 olduğunu belirtmiştir" Bkz. Ünlüyol, a.g.t. , s. 24.

"Murat Öntüğ da, Balıkesir ile ilgili hazırladığı doktora çalışmasında 1688-89'da Karesi sancağı kaza sayısını 10 olarak belirtmiş ve içinde bulunulan yüzyıl sonuna kadar da bu sayının aynı kaldığını ifade etmiştir." Bkz. Öntüğ, a.g.t. , s. 27.

⁴⁴ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 18[a]-24[b]-36[a].

⁴⁵ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 27[b].

2.1.2. Balıkesir'in Mahalleleri

Sözlükte “bir yere inmek, konmak, yerleşmek” anlamına gelen Arapça “hall” kökünden türetilmiş bir mekân ismi olan mahalle, sürekli veya geçici olarak ikâmet etmek amacıyla kurulan küçük yerleşim birimlerini ifâde etmektedir. Osmanlı şehirlerinde mahallelerin en önemli özelliği vergi yükümlüsü reâyanın tahrir defterleri ve diğer vergi kayıtlarına buldukları mahallelere göre tespit edilmesidir.⁴⁶

İncelediğimiz sicilde Balıkesir kazasına bağlı mahalle sayısı 20 olarak tespit edilmiş olup isimleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'ne Göre Balıkesir Kazası Mahalleleri

Ali Fakih	Börekçiler	Dinkçiler	El-Hac İshak
El-Hac Gabi	El-Hac İsmail	Eski Kuyumcular	İzmirler
Kasaplar	Maratlı	Mirza Beğ	Mustafa Fakih
Karaoğlan	Okçukara	Hisariçi/Sahn-ı Hisar	Selahaddin
Şeyh Lütfullah	Umur Bey	Oruç Gazi	Yenice

Yukarıdaki tabloda yer alan isimlere bakacak olursak, mahaller isimlerini bölgenin dîni anlamda ileri gelenlerinden aldığı gibi belirli meslek guruplarından, bulunduğu konum açısına göre ve farklı bölgelerden gelen kesimin gelip birlik oluşturmaları şeklinde aldığı görülmektedir.

2.1.2.1. Köyler

Köy, Osmanlı Devleti taşra idâresinin en küçük yapı birimini teşkil etmektedir. İncelediğimiz sicilde ise merkez kaza olan Balıkesir'e bağlı toplamda 81 köy tespit edilmiştir.

Tablo 3. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'ne Göre Balıkesir Kazası Köyleri

Aslıhan	Aslıhan Tepesi	At	Akçayeri
Atnos	Ayvalık	Akçakısrak	Ali Demirci
Ayşebacı	Bazarlı	Bayat	Bayındır
Çayırpınar	Çayırhisar	Çinge	Çobanlar
Çakır	Çağış	Çandar	Çitnehor
Çömlekçi	Dağbaş/Dağpaşa	Dere	Tepecik
Duru	Tepesi Delik	Eftelle	Evkaf
Emre	Emirvana	Ferdanlar	Gök
Gökçe Dere	Halka Havlu	Hacılar	Hacı
Hacı Ömer/Ömerköy	Halalca	İrvana	İldeniz
İşçe	İvazlar	Kesik	Karaman
Köselere	Köylüler	Köylü	Kalya
Kalaycılar	Kabaklı	Keçiler	Kalafallaryeri?
Köteyli	Kamçılı	Küpeliler	Kömürcübayındır

⁴⁶ Ali Murat Yel- Mustafa Sabri Küçükbaşcı, “Mahalle”, “TDV İslâm Ansiklopedisi”, C. XXVII, Ankara 2003, s. 323-325.

Tablo 3. (Devam)707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'ne Göre Balıkesir Kazası Köyleri

Kesirven	Kabaklı	Kusunlar	Kırklar
Kirazlı	Kavaklı	Kavak	Mendehorye
Naibli	Nergis	Naldöken	Okuf
Orbut/Urbut	Türkmenakçası	Temurtaşlar	Üçpınar
Yakub	Yenice	Yaka Hazarlar	Yeni
Yeniköy	Paşa/Germiyan	Paşaköy	Ziyaretli
Zincirye			

2.1.3. Karesi Sancağına Bağlı Diğer Yerleşim Yerleri

İncelemesini yaptığımız sicilde, Karesi Sancağına bağlı merkez kaza olan Balıkesir'in mahalleleri ve karyeleri hâricinde diğer kazalarda da bulunan karye ve mevziî isimlerine rastlanmıştır. Bu isimler aşağıdaki tablolarda bağlı buldukları yer isimleri belirtilerek verilmiştir.

Tablo 4. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'ne Göre Fart maa Şamlı Kazası Köyleri

Alagüni / Hacı Selâmet	Bergoslu	Babaköy
Bezirci Köyü	Görece	Hisarbekir
İldeniz	Karaköy	Kirman
Kadıköy	Otakçı	Yassıçayır
Yaylakçayır	Gökçeviran	

Tablo 5. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'ne Göre Karesi Sancağı'na Bağlı Bahsi Geçen Diğer Yer Adları

Kaza	Mahalle	Karye	Mevziî
Sındırgı		Purvaz	
		Oruçhan	
Balıkesir		Ömerköy	Demirkapı
			Viranhan
			Çırakçı Mezaası
			Susığırlık Mezraaı
			Mezraa-i Salihler
		Duru	Mezraa-i Kurun Bağları
			Kızılca Kaya
			Kafer Deresi
		Paşa	İbrik Deresi
Fesleke maa Kozak		Akçay-ı Garb	
			Çağlak Deresi
Balıkesir		Paşa	İbrik Deresi
Balıkesir	EHâc İsmail		Kazgancı Mevziî
Balıkesir	Yenice		Kara Depe Mevziî
		Susığırlık	
		Gölcük	
Edremid		Havran-ı Kebir	Yaho Deresi

Yukarıdaki tabloda isimlerini belirttiğimiz, Karesi Sancağı'na bağlı mevki adlarının, defterimizde yer alan hangi davalarda geçtiğini kısaca bir şekilde belirtmenin faydalı olacağını düşündük.

Bahsi geçen bu yerlerden Yaho Deresi adlı yer, Oruç Gazi mahallesi sâkinlerinden olan Mustafa bin Süleyman'ın katledilerek vefât ettiği mevkidir.⁴⁷ Yine aynı şekilde Balıkesir Hacı İsmail mahallesinde Ali bin Abdurrahman'ın küçük oğlu İbrahim'in bir katır tarafından tepilmesi sonucu vefât ettiği kayıtlıdır.⁴⁸ Balıkesir köylerinden Ömerköy yakınlarında olan Viranhan ve Demirkapı adlı mahaller ise konar-göçer olan Türkmen taifesine bağlı cemâatlerin iskân ettiği yerlerdir.⁴⁹ Bahsi geçen yerlerden olan bir diğeri ise, Yenice mahallesindeki Kara Tepe'dir. Bu yerleşim yerine bağlı mahalle sâkinlerinden vefat etmiş olan Hacı Süleyman ve eşi Fatıma binti Mustafa'nın terekesinden olan mülkün bulunduğu yerdir.⁵⁰ Zeytinlik köyünde de bir değirmen, İbrik Deresi ve Çağlak Deresi ise Balıkesir'de bulunan Timur Han vakfı mütevellisine verilen yerlerdendir.⁵¹ Duru köyü ve buraya bağlı bulunan Salihler mezarası, Mezraa-i Kurun Bağları, Kızılca Kaya ve Kafer Deresi ise bu bölgelerin zabitanın Kaya Bey vakfına âit olan üç parça yere dâhil ettiği davanın bulunduğu belgede bahsi geçmektedir.⁵² Çırakçı Mezraası ise, Yusuf Efendi'ye burada bulunan zaviyenin mütevellilik ve zâviyedârlığının verildiği belgede bahsi geçmektedir.⁵³ Son olarak ise Susıgırlık Merzaası, Balıkesir'de bulunan İne Bey vakfı oşür ve resimlerine müdâhalede bulunan Ahmed(?) ve Ali adlı sipahiler için açılan davada bahsi geçmektedir.⁵⁴

2.2. SİCİLDE BAHSİ GEÇEN DİĞER EYALET, SANCAK, KAZA, KÖY VE YER ADLARI

İncelemesini yaptığımız sicilde Karesi Sancağı ve bu sancağa bağlı bulunan kaza ve karyeler haricinde bazı eyâlet, sancak, kaza ve karye isimleri tespit edilmiş olup bu isimler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 6. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer alan Diğer Eyâler, Sancak, Kaza, Karye ve Diğer Yer Adları

Eyâlet	Sancak	Kaza	Mahalle	Karye	Yer/Mevzî
Anadolu	Teke				
“	Hamid				
“	Kocaeli	İzmit			
“	Bolu				
“	Menteşe				
“	Aydın	Kuşadası			
“	“	Bayındır			

⁴⁷ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 1[a]-1[b].

⁴⁸ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 13[a].

⁴⁹ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 15[a].

⁵⁰ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 30[b].

⁵¹ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 54[b].

⁵² 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 30[a].

⁵³ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 62[a].

⁵⁴ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 61[b]-62[a].

Tablo 6. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Diğer Eyâler, Sancak, Kaza, Karye ve Diğer Yer Adları

Eyâlet	Sancak	Kaza	Mahalle	Karye	Yer/Mevzî
“	“	Yenişehir			
“	Saruhan				
“	Sultanönü	Karacaşehir			
“	Kütahya	Giniler			
“	Hüdâvendigâr	Bursa			
“	“	Soma			
“	“	Bergama			
“	“	Nevâhi Bergama			
“	“	Ilıca-i Bergama			
“	“	Aydıncık			
“	“	Mihaliç		Çelpeş	
“	“	Kirmastı			
“	“	Kepsut		Kayırlar	
“	“	Tuzla			
“	“	Sincan			
“	“	Mudanya			
“	“	Gönen			
Adana					
Bağdad					
Basra					
Diyarbakir					
Dulkadir	Malatya		Köçek		
Erzurum					
Haleb					
Kaptanpaşa	Biga	Balya		Divane Yusuf	
“	“	Lapseki			
“	“	Güğercinlik			
“	“	Çan			
“	“	Ünye			
“	“	Bayramiç			
“	“	Ezine		Geyikli	
“	“	Kal'a-i sultaniye			
“	Sığla	İzmir	Ayasuluğ (Viranşehir)		Torbali Mevzî
“	Midilli				Midilli Kalesi
“	“				Eğriboz Kalesi
“	“				Limni Kalesi
“	“				Sakız Kalesi
Karaman					
Mısır					
Rumeli	İstanbul	Hocapaşa			
“		Kınalıtaş			Yenikapı

Tablo 6. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Diğer Eyâler, Sancak, Kaza, Karye ve Diğer Yer Adları

Eyâlet	Sancak	Kaza	Mahalle	Karye	Yer/Mevzî
“	Edirne (Merkez)				
Sivas	Divriği				Kuzukulağı
Şam					

2.3. KARESİ SANCAĞI'NIN İDÂRİ YAPISI

2.3.1. Yönetim

2.3.1.1. Beylerbeyi

Osmanlı Devleti, beylerbeylik müessesesini Anadolu Selçuklu Devleti'nden almıştır. Beylerbeyi, Osmanlı'nın ilk zamanlarında sadece askerî işlerden sorumlu iken, daha sonraları buldukları bölgenin mülkî âmiri durumuna getirilerek görev sahası genişletilmiştir. Beylerbeyi, eyaletin merkez sancağında oturmaktadır ve bu sancağa da “Paşa Sancağı” denilmiştir.⁵⁵

707 Numaralı sicilde, Anadolu, Karaman ve Diyarbakır Beylerbeyi hakkında belgeler yer almaktadır. Bu belgelerden ilki, Anadolu Beylerbeyi olan İbrahim Paşa'nın buyuruldusudur. 7 Nisan 1693 tarihli Balıkesir kazasına gönderilen bu buyuruldu ile bu kaza ahalisinin Avusturya üzerine düzenlenecek sefer için verdikleri imdâd-ı seferiyyenin, daha evvel verildiği şekilde, İbrahim Paşa tarafından gönderilen mübaşire verilmesi istenilmektedir.⁵⁶ Diğer belge ise, 18-28 Mart 1692 tarihinde Diyârbekir Beylerbeyi Hüseyin başta olmak üzere Anadolu ve Rumelideki beyliklere gönderilen fermândır. Bu fermanın muhtevâsında serhatlerde istila için bulunan düşmanın def'i amacıyla düzenlenen sefere gidecek askerinin Anadolu'ya ihrâcının sağlanmasına mîr-i mîrân Hüseyin'in me'mur olduğu ve ferman kendisine ulaştığında ihmâlsiz ve sorunsuz bir şekilde yerine getirilmesi yer almaktadır.⁵⁷ Bir diğer belge ise Mayıs 1693 tarihinde Karaman Beylerbeyiliği pâyesisi ile Hüdâvendigâr sancağına mutasarrıf olan İsmail Paşa'ya gönderilen fermanıdır. Bu fermânın muhtevâsında ise; mîr-mîrân İsmail'in Hüdâvendigâr, Biga, Karesi ve Balya sancaklarının 1693 ve 1694 senesine âid olan mukâtaât, avârız, nüzl ve sâir emvâl-i hâssanın tahsiline muhassıl ta'yin edildiği detaylı bir şekilde ifâde edilmektedir.

⁵⁵ Ünal, a.g.e. , s. 222-223.

⁵⁶ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 32[b].

⁵⁷ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 55[b]-56[a].

2.3.1.2. Sancakbeyi

Osmanlı Devleti'nde, sancaklarda askerî yönden en yetkili kişi sancakbeyleridir.⁵⁸ 707 Numaralı sicilde sancakbeyinden mîr-lîvâ olarak bahsedilmekte olup herhangi bir sancakbeyinin ismi geçmediğinden dolayı değerlendirmeye alınamamıştır.

2.3.1.3. Mütesellim

Osmanlı Devleti'nde mütesellimlik müessesesi 16. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır.⁵⁹ Mütesellim, beylerbeyinin veya sancakbeyinin vekili olarak onların sefere gittiği dönemlerde veya görev bölgelerine gitmedikleri durumlarda yerlerine bakan, vergileri toplayan görevlidir. Mütesellim aynı zamanda, beylerbeyi veya sancakbeyinin vekili durumunda olduğundan dolayı onların yetkilerine de sahip olurdu. Mütesellimlerde bazen yerlerine vekil bırakılırdı.⁶⁰

Tablo 7. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Mütesellim ve Mütesellim Vekilerinin İsimleri ve Görev Tarihleri

Mütesellim Mütesellim Vekili	Görev Tarihi
Halil Ağa	H. 1102/ M. 1691 Martından H. 1103/ M. 1692 Martına değin
Receb Ağa	H. 1104/ M. 1693 Ramazanından bir sene sonuna değin
Mustafa Ağa	H. 1104/ M. 1693 Şevvalinden sene sonuna değin
Vekil Osman Ağa	v-2[b] ve v-6[b]'de Şuhûdü'l Hâl arasında ismi yer almaktadır.
Vekil İbrahim Beğ	v-13[a]'da bahsi geçmektedir.

2.3.1.4. Kethüda Yeri

Padişahın taşradaki otoritesini sağlamlaştırmak maksadıyla, sancak dâhilinde yer alan kazalarda garnizon hâlinde bulunan Altı bölük yoldaşları olan sipah, silâhdâr, sağ ulûfeciler, sol ulûfeciler, sağ garibler ve sol garibler “Kethuda Yeri” adı verilen komutanın emri altındalardı.

707 Numaralı sicilde kethüda yeri görevlisi olarak iki kişinin ismi yer almaktadır. Bunlardan ilki, bir belgenin Şuhûdü'l-Hâl kısmında adı geçen Halil Ağa'dır.⁶¹ İkinci kişi ise, Balıkesir ve nahiyelerinde sâkin altı bölük yoldaşları üzerine, silâhdâr zümresine de mutasarrıf olan Mustafa Mehmed'dir.⁶²

⁵⁸ Öntüğ, a.g.t. , s. 28.

⁵⁹ Öntüğ, a.g.t. , s. 35.

⁶⁰ Yücel Özkaya, “Mütesellim”, “TDV İslam Ansiklopedisi”, C. XXXII, İstanbul 2006, s. 203.

⁶¹ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 4[a].

⁶² 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 32[a].

2.3.1.5. Alay Beyi

Osmanlı Devleti'nin askerî düzeni, sadrazamdan beylerbeyine, beylerbeyinden sancakbeyine, sancak beyinden alay beyine ve alay beyinden çeribaşlarına doğru inen bir kademeyi takip etmektedir. Alay Beyi, bir sancakta bulunan tımarlı sipahilerin en yüksek âmiri olup, tasarruf ettikleri tımarları serbesttir.⁶³ Alaybeyi, sancaktaki asayişin sağlanması konusunda sancakbeyine yardımcı olmak ve sancakbeyinin sefere katılmadığı durumlarda, sancaktaki askerin başına geçip sefere iştirâk etmekle görevlidir.⁶⁴

707 Numaralı sicilde Karesi sancağının Alay Beyi Ahmed'dir. Bu isim çalışmış olduğumuz sicilde yer alan üç belgede karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki, Karesi sancağına bağlı Balıkesir nahiyesi köylerinden Emre ve diğer köylerin mutasarrıfı olan Mustafa'nın yirmi seneden beri ortalıklarda olmaması sonucu yerine Manyas nahiyesine bağlı Karık köyünde mutasarrıf olan Şahin'in atanmasına dairdir.⁶⁵ Bir diğer belge ise, yine aynı şekilde Fart nahiyesinde Begoslu(?) köyü ve diğer köylerde boş kalan dört kılıç tımarının Mahmud'a verilmesini rica eylediği mektuba istinaden gönderilen fermandır..⁶⁶ Son örnek ise, Karesi Alay Beyi Ahmed'in Tepecik ve çevresindeki köylerdeki tımara mutasarrıf olan İbrahim'in Tabur Muharebesi dönüşünde firâr ettiğini bildirmesi üzerine boş kalan tımara emr-i şerîf verilen kişinin getirilmesi ve tezkeresinin verilmesini içeren fermandır.⁶⁷

2.3.1.6. Şehir Kethüdâsı

Osmanlı Devleti'nde şehir veya kasaba olarak adlandırılan, kaza merkezi konumunda bulunan yerleşim birimlerinde devlet ile halk arasındaki ilişkiyi sağlayıp, vergilerin ve çeşitli harcamaların halka tevzi edilmesini sağlayan ve tahsil işlerini gören, genellikle de seçim yoluyla göreve gelen yöneticidir.⁶⁸ Şehir kethüdâsının başlıca görevi halkın sıkıntıya düşmeden sorumluluklarını yerine ve huzur içerisinde olmasını sağlamaktır.⁶⁹

Çalıştığımız defterde şehir kethüdâsı olarak ismi geçen tek kişi Abdullah Çelebi bin Mehmed'dir⁷⁰.

⁶³ Ünlüyol, a.g.t. , s. 32.

⁶⁴ Öntüğ, a.g.t. , s. 41.

⁶⁵ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 18[a].

⁶⁶ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 31[b].

⁶⁷ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 49[a].

⁶⁸ Şenol Çelik, "Şehir Kethüdâsı", "TDV İslam Ansiklopedisi", C. XXXVIII, İstanbul 2010, s. 451.

⁶⁹ Öntüğ, a.g.t. , s. 45.

⁷⁰ 707 Numaralı B.Ş.S., v.2[a]-4[a]-4[b]-5[-a]-6[a]-7[a]-8[a]-10[a]-10[b]-11[b]-12[-a]-15[a]-22[b]-24[a]-24[b]-34[b]-69[a].

2.3.1.7. A'yân

Osmanlı Devleti'nde 15. ve 16. yüzyıllarda âyân olarak şehir ahalisinin ileri gelenler kast edilmektedir. 18. yüzyılda da resmî âyânlardan başka olarak, bir şehir a'yânı veya şehrin ileri gelenleri "a'yân-ı vilâyet" olarak adlandırılmaktadır. Devlet ile halk arasındaki ilişkiyi sağlamak, vilâyetin ihtiyâcı olan mal ve hayvanı tedârik etmek, eşkıya takibinde olan görevlilere yardımcı olmak a'yânların görevleri arasında yer almaktadır. Yaptıkları görevin öneminden dolayı, padişah tarafından gönderilen fermanlarda sadrazam, kadı, yeniçeri serdarı, kethüda yeri den sonra a'yân ve vilâyet iş erleri tabiri de geçmekte olup kendilerine verilen vazifeleri yerine getirmedikleri takdirde cezalandırılacakları bilgisi de verilmektedir.⁷¹

Çalıştığımız sicilde de yukarıda belirtildiği gibi padişah tarafından gönderilen ferman ve buyurulduklarda a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ifadeleri çokça yer almakta olup ayân olarak zikredilen üç isim yer almaktadır. Bu şahıslardan ilki tersâne-i âmire emîni Mehmed'dir⁷² Diğeri ise dergâh-ı âlî kapıcıbaşlarından İsmail'dir.⁷³ Bahsi geçen son kişi de, Ahmet isimli bir âyândır.⁷⁴

2.3.1.8. Şeyhü'l-İslâm

Şeyhü'l-islâm, sözlükte "yaşlı kimse, reis, bilge" anlamına gelen şeyh ile İslâm kelimesinin birleşiminden oluşan bir tabirdir. Şeyhü'l-islâm tabiri, İslâm dünyasında önde gelen ulemâ ve sûfilere verilen bir şeref ünvanı olarak 10. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmış ve daha sonra "âlimlerin en kıdemlisi, reisi" anlamını kazanarak bir ünvan hâlinde kullanılmıştır.⁷⁵ Osmanlı Devleti'nde şeyhü'l-islâmın yeri sadrazamdan bile önde gelmektedir. Kanunî zamanında ise şeyhü'l-islâm ilmiye teşkilâtının reisi hâline getirilmiştir.⁷⁶

Çalıştığımız H.1103-1104/M.1692-1693 tarihli 707 Numaralı sicilde dönemin şeyhü'l-islâmı olarak mevlânâ Feyzullah yer almaktadır.⁷⁷

⁷¹ Öntüğ, a.g.t. , s. 46-47.

⁷² 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 24[b]-72[b].

⁷³ 707 numaralı B.Ş.S. , v. 25[b].

⁷⁴ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 52[a].

⁷⁵ Mehmet İpşirli, "Şeyhülislâm", "TDV İslâm Ansiklopedisi", C. XXXIX. İstanbul 2010, s. 91.

⁷⁶ Ünal, a.g.e. , s. 111.

⁷⁷ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 58[a]-13[b].

2.3.1.9. Kadı, Nâib ve Diğer Mahkeme Görevlileri

Kadı: Kadı, kelime anlamı olarak “hükmeden, yerine getiren” anlamlarına gelmektedir. Osmanlı’da şer’î ve hukûkî hükümleri tatbik eden ve ayrıca devlet emirlerini yerine getiren bir görevlidir. Kadılar, hukukî olduğu kadar idârî bir memuriyet olarak da görülmektedir. Bu bağlamda kadıların görevleri hukukî, idârî ve beledî olmak üzere üç noktada toplanmaktadır.⁷⁸

Tablo 8. 707 Numaralı Balıkesir Şer’iyye Sicili’nde Yer Alan Kadı İsimleri ve Varak Numaraları

Kadı Adı	Varak Numarası
Karesi Kasıdı Bayezid	v-43[a]-43[b]
Bursa Kadısı Muhammed (Mehmed) Ramazan	v-41[b]-42[a]
İstanbul Kadısı Muhammed (Mehmed)	v-28[b]
Soma Kadısı Mevlâna Recep	v-15[a]
Kadı Ahmed Efendi	v-1[b]-2[a]-3[b]-4[b]-5[b]-6[a]-7[a]-8[a]-8[b]-10[a]-12[b]-75[a]
Kadı Hasan Efendi	v-4[b]-10[a]-12[b]-21[a]-74[b]
Kadı Mehmed Efendi	v-4[a]
Muhammed (Mehmed) Mahmud El-Kadı Bi-Asker-i Anadolu	v-19[b]-28[b]
Seyyid Ali Efendi El-Kadı Bi-Asker-i Rumili	v-55[a]

Nâib: Nâibler, kadılar gibi medrese çıkışlı olmalarının yanı sıra üst makamlara ulaşabilmiş meslektaşlarından daha az yetkilere sahiptirler. Bu sebeple de düşük görevleri yerine getirmektedirler Nâiblerin ataması kadılar tarafından yapılmakta olup genellikle bulunan bölgenin ulemasından olanlar tercih edilmiştir.⁷⁹

Tablo 9. 707 Numaralı Balıkesir Şer’iyye Sicili’nde Yer Alan Nâib İsimleri ve Varak Numaraları

Nâib/Nâibü’ş-Şer’	Varak Numarası
Mehmed Sadık Efendi	v-8[a]-8[b]-55[a]
Bâb Mahkemesinde Hıfzî İbrahim Efendi	v-8[a]-8[b]
Balıkesir’de Mevlânâ Ali	v-13[b]-16[b]
Fart Maa Şamlıda Mehmed	v-58[a]
Edremid’de Mustafa Efendi	v-8[a]-8[b]

Muhzirbaşı ve Muhzırlar: Mahkemenin güvenliğinden, suçluların mahkemede hazır bulundurulmasından, nâib ile keşif ve tahrire gitmekle zorunlu olan görevlidir. Bunlardan başka muhzırların görevleri arasında mahkemede şuhûdü’l-hâl olarak şahitlik yapmakta yer almaktadır.⁸⁰

⁷⁸ Halaçoğlu, a.g.e. , s.126-127.

⁷⁹ Öntüğ, a.g.t. , s. 56.

⁸⁰ Öntüğ, a.g.t. , s. 57.

Tablo 40. 707 Numaralı Balıkesir Şer2iyye Sicili'nde Yer Alan Muhzırbaşı ve Muhzırların İsimleri

Muzır	Muhzırbaşı
Fatıma Hatun	Ahmed Çelebi
Köse Mehmed	
Ahmed	
Mehmed	
Halil	
Hasan	
Mehmed	
Hüseyin Lütfullah Çelebi	
Köse Hüseyin	
Hüseyin	
Dergâh-ı Ali Bölük Silahtarı Ahmed	
Dergâh-ı Ali Bölük Ağası Osman Ağa	
Dergâh-ı Ali Bölük Ağası Mehmed	
Dergâh-ı Ali Bölük Ağası Süleyman	
Ömer	
Dergâh-ı Ali Bölük Ağası İsmail	
Ahmed bin Mehmed	
Çinge Mukataa Emmini Ahmed	

Kâtipler: Mahkemede görevli bir diğer personel ise kâtiplerdir. Siciller bu kâtipler tarafından tutulduğu için güzel yazı yazan, dürüstlüğü ve bilgili olduğu bilinen ulemâ arasından kadı tarafından seçilmektedirler.⁸¹

Defterde bahsi geçen kâtipler Seyyid Halil Efendi⁸², Dutlu Ahmed Efendi⁸³, Defter-i Hakani kâtibi İbrahim⁸⁴ dir.

2.3.1.10. Müftü

Müftü, şeyhü'l-islâmın kazalardaki temsilcisidir. Şehir yöneticileri arasında yer almamalarına rağmen şehir ahâlisi içinde sözü geçen ve sosyal hayatta etkileri fazla olan görevlilerdendir. Müftüler, şeyhü'l-islâm tarafından atanmakla beraber yine şeyhü'l-islâm tarafından azledilmektedirler. Bu göreve genellikle müderrisler getirilmektedir.⁸⁵

Sicilde, dönemin Balıkesir müftüsü Seyyid Ali'dir. Balıkesir müftüsünün bahsinin geçtiği belgeleri incelediğimizde, yukarıda da ifade edildiği üzere dönemin Balıkesir halkının sosyal hayatına etkisinin olduğu görülmektedir. Şerefeddin Paşa Zâviyesi'nin zâviyedârlık ve mütevellilik vazifesinin Seyyid Davud'a verilmesine rağmen bu vazifenin Seyyid Davud'dan alınarak Balıkesir müftüsünün kardeşi Yusuf'a verildiği

⁸¹ Öntüğ, a.g.t. , s. 56.

⁸² Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S: , v. 58[b].

⁸³ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S: , v. 71[a].

⁸⁴ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S: , v. 58[b].

⁸⁵ Öntüğ, a.g.t. , s. 58.

görülmektedir. Devamında ise Yusuf'un bu vâzifeyi hakkıyla yerine getirememiş, vakıf mallarını kendi şahsi çıkarları için harcamıştır. Belgeden Balıkesir müftüsünün Şerefeddin Paşa Zâviyesi'nin zâviyedârlık ve mütevellilik vâzife ta'yinlerine müdâhil olduğu anlaşılabilir. 14-24 Temmuz 1693 tarihli belgede, Balıkesir müftüsü Seyyid Ali ve berâberinde yer alan üç nefer adam ile birlikte reâyayı tahrikte buldukları ve vergi tahsiline mâni' olarak halkın huzurunu kaçırmaları gerekçesi ile ıslah-ı nefis için Midilli Adası'na sürüldükleri görülmektedir.⁸⁶

2.3.1.11. Müderrisler

Lügâta “okumak, anlamak, bir metni öğrenmek için tekrar etmek” anlamındaki ders kökünün “tef'il” kalıbından türeyen müderris kelimesi, medreselerin ortaya çıktığı 4. (10.) yüzyıldan itibaren karşımıza çıkmaktadır.⁸⁷ Osmanlılar'da müderrislik, medreselerde çeşitli dersler veren hocaları nitelendirmek için kullanılmıştır. Medrese sisteminin ortadan kaldırılmasından sonra da yüksek dereceleri okullarda görev yapan hocalar için kullanılmaya devam edilmiştir.⁸⁸

Çalıştığımız sicilde üç müderris adı geçmektedir. Bunlar; Veli Efendi⁸⁹, İbrahim Efendi⁹⁰, Mehmed⁹¹, Abdüsselam Efendi ibn İbrahim Efendi⁹²'dir.

2.3.1.12. Din Görevlileri

Balıkesir kazasında çeşitli câmi' ve mescidlerde görevli imam, hâtib, müezzin ve vâiz gibi Müslüman ahâlinin ibâdetlerini, evlenme-boşanma ve defin işleri vb. gibi işlerini yapmakla görevli kişiler bulunmaktadır. Bu kişiler berât ile göreve başlarlar ve hizmet ettikleri dinî yapının vakfiyesinde belirtilmiş olan esaslar doğrultusunda ücret almaktadırlar.

Tablo 11. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Din Dörevleri

İmam	Vâiz	Müezzin	Hâtib
Mehmed Efendi	Ebu Bekir Efendi	Hacı Mustafa	Hacı Lütfullah Efendi ibn Mehmed
İbrahim Efendi	Karamanî Mehmed		
Ali Efendi	Seyyid Hüseyin Efendi ibn Mehmed	Molla Mustafa	
Mehmed Efendi bin Ahmed			

⁸⁶ 707 Numaralı B.Ş.S. , v.13[b]-58[a]-71[a].

⁸⁷ Nebi Bozkurt, “Müderris”, “TDV İslâm Ansiklopedisi”, C. XXXI, İstanbul 2006, s. 467.

⁸⁸ Mehmet İpşirli, “Müderris”, “TDV İslâm Ansiklopedisi”, C. XXXI, İstanbul 2006, s. 468.

⁸⁹ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 1[b]-7[b].

⁹⁰ 707 Numaralı B.Ş.S.: , v. 11[a].

⁹¹ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 33[a].

⁹² 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 12[b].

Tablo 11. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Din Dörevleri

İmam	Vâiz	Müezzin	Hâtib
Ali Efendi			
Veli Efendi			
Nalçecizâde Mustafa Efendi			
Hasan			
Hacı Halil Efendi			
Hacı Mustafa bin Mehmed			
Hacı İbrahim bin Mustafa			
Süleyman Halife			
Hasan Efendi			
Hasan Efendi bin Veliyüddin Efendi			
Ahmed Efendi			
Mehmed Efendi bin Hasan Halife			

3. BALIKESİR ŞEHİRİ'NİN DİNÎ VE SOSYO KÜLTÜREL YAPISI

3.1. DİNÎ VE SOSYAL YAPILAR

Osmanlı şehrinde fiziki yapıları oluşturan unsurların başında dinî, ilmî ve sosyal yapılar yer almaktadır. Osmanlı şehrinin şekillenmesi, çarşı, pazar ve mahallerin bahsi geçen bu yapılar etrafında kuruması ile oluşmaktadır.⁹³ Çalıştığımız sicilde yer alan bu tür dini, ilmi ve sosyal yapılar aşağıda verilmiştir.

3.1.1. Câmiler ve Mescidler

Arapça cem' kökünden türeyen “toplayan, bir araya getiren” manalarına gelen câmi' kelimesi, ilk başlarda Cuma namazı kılınan büyük mescidler için kullanılan el-mescidü'l-câmi' (cemaati toplayan mescid) tamlamasının kısaltılmış hâlidir.⁹⁴

Mescid, Arapça “eğilmek, tevâzu ile alını yere koymak” anlamında sücûd kökünden “secde edilen yer” manasına gelmektedir. Bu yapılar camilerden daha ufaktırlar.⁹⁵

Defterde, Balıkesir sınırları dâhilinde 3 cami ve 8 mescid adı tespit edilmiştir. Bunun dışında Bursa'da yer alan iki caminin de bahsi geçmektedir.

Tablo 12. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Camiler ve Mescidler

Cami ve Mescid Adı	Bulunduğu Şehir	Varak Numarası
Zağnos Paşa Camii	Balıkesir	v-47[b]-48[a]
Yıldırım Camii(Cami-iAtik)	Balıkesir	v-28[b]

⁹³ Ünlüyol, a.g.t. , s. 184.

⁹⁴ Ahmet Önkâl, Nebi Bozkurt, “Cami”, “TDV İslam Ansiklopedisi”, C. VII, İstanbul 1993, s. 46.

⁹⁵ Öntuğ, a.g.t. , s. 77.

Tablo 12. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Camiler ve Mescidler

Cami ve Mescid Adı	Bulunduğu Şehir	Varak Numarası
Hersekzâde Ahmed Paşa Camii	Balıkesir	v-63[b]
Sultan Murad Hân Camii	Brusa	v-20[b]
Emir Sultan Camii	Brusa	v-21[a]
Kaya Beğ Mescidi	Balıkesir	v-30[a]
Oruçgazi Mescidi	Balıkesir	v-42[b]
Barış(?) Mescidi	Balıkesir	v-42[b]
Erdek Mescidi	Balıkesir	v-42[b]
Börekçiler Mahallesi Mescidi	Balıkesir	v-42[b]
Kesik Karyesi Mescidi	Balıkesir	v-63[a]
Yenice Mahallesi Mescidi	Balıkesir	v-30[b]
Eski Kuyumcular Mahallesi Mescidi	Balıkesir	v-32[a]

Yukarıda belirttiğimiz mescidlerden, Yenice Mahallesi mescidini belirlerken “..bir taraftan mezbur el-Hâc Mehmed mülkü, bir taraftan mescid-i şerif ve bir taraftan tarik-i âmm ile mahdud..”⁹⁶ ifâdesini, esas aldık. Eski Kuyumcular Mahallesi mescidi için ise “ . Eski Kuyumcular mahallesinde vâki’ bir taraftan mescid-i şerif ve bir taraftan el-Hâc hüseyin mülkü.. ”⁹⁷ ifâdesini temel aldık.

3.1.2. Vakıflar

Vakıf, Arapça “ve-ka-fe” geçmiş zaman fiilinin çekimlenmesi ile oluşmakta olup “durma, duruş, durak” gibi anlamlara gelmektedir.⁹⁸ Terim anlamı olarak ise: “Bir malın mâliki tarafından dinî, içtimâî ve hayrî bir gayeye ebediyen tahsisi” şeklinde özetlenebilen, hukukî bir işlemle kurulan ve İslâm medeniyetinin önemli unsurlarından birini teşkil eden hayır müessesesini ifade etmektedir.⁹⁹

Tablo 13. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Vakıflar

Vakıf Adı	Bulunduğu Şehir	Varak Numarası
Zağnos Paşa	Balıkesir	v-1[b]-8[a]-12[a]-42[b]-48[b]
Hacı Ömer	Balıkesir	v-42[b]
Çırakçı Zaviyesi Yusuf Efendi	Balıkesir	v-42[b]
Şerefeddin Paşa Zaviyesi	Balıkesir	v-42[b]-66[a]
Silecek(?) Zaviyesi	Balıkesir	v-42[b]
Mirahur Hasan Paşa Zaviyesi	Balıkesir	v-42[b]
Hoca Sinan ve Memi Sinan Çelebi	Balıkesir	v-42[b]-68[a]
İne Beğ	Balıkesir	v-42[b]-61[b]
Sultan Yıldırım Bayezid	Balıkesir	v-42[b]-70[b]

⁹⁶ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 30[b].

⁹⁷ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 32[a].

⁹⁸ Mustafa Güler, “Osmanlı Devleti’nde Haremeyn Vakıfları (XVI.-XVII. Yüzyıllar)”, TATAV Yayınları, Tarih Serisi, No:10, İstanbul 2002, s. 7.

⁹⁹ Hacı Mehmet Günay, “Vakıf”, “TDV İslâm Ansiklopedisi”, C. XLII, İstanbul 2012, 475.

Tablo 13. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Vakıflar

Vakıf Adı	Bulunduğu Şehir	Varak Numarası
Üçpınar Zaviyesi ve Buray Hayreddin Efendi	Balıkesir	v-42[b]
Karaoğlan Mahallesi Paşa Köy	Balıkesir	v-42[b]
Oruç Gazi Mescidi	Balıkesir	v-42[b]
Kaya Bey Medresesi	Balıkesir	v-23[a]-42[b]
Molla Gürani	Balıkesir	v-42[b]
Çelebi Efendi	Balıkesir	v-42[b]
İbrahim Bey	Balıkesir	v-42[b]
Hüsameddin	Balıkesir	v-42[b]
Barış Mescidi	Balıkesir	v-42[b]
Ahi Muhammed Mescidi	Balıkesir	v-42[b]
Balım Sultan	Balıkesir	v-42[b]
Erdek Mescidi	Balıkesir	v-42[b]
Hocazade Mehmed Paşa Medresesi	Balıkesir	v-42[b]
Sinan Çavuş Medresesi	Balıkesir	v-42[b]
Hadım Mehmed Ağa	Balıkesir	v-42[b]
Fatıma Hatun Medresesi	Balıkesir	v-42[b]
Börekçiler Mahallesi Mescidi	Balıkesir	v-42[b]
Hacı Sancak	Balıkesir	v-42[b]
Sinan Efendi Hoca Sultan Bayezid	Balıkesir	v-42[b]
Haremeyn-i Şerifeyn	Bursa	v-21[a]
Sultan Murad Han	Bursa	v-21[a]
Emir Sultan	Bursa	v-21[a]

Vakıflar, “Vakfedilen Cihete Göre Vakıflar”, “Mal Türlerine Göre Vakıflar”, “İdarelerine Göre Vakıflar”, “Mülkiyete Göre Vakıflar” ve “Kiraya Verilmesine Göre Vakıflar” olmak üzere beş çeşidi vardır.¹⁰⁰ Sahih Vakıflar, bir kişinin elinde bulunan menkul ve gayr-ı menkul malını vakfetmesi yoluyla kurulan vakıflardır.¹⁰¹ İncelediğimiz defterde, Mülkiyete Göre Vakıflar başlığı altına giren “Sahih Vakıflara”a ait iki örnek bulunmaktadır.

Sicilde yer alan sahih vakıflardan ilki, Maratlı mahallesinden Gülistan binti Abdullah'ın, Maratlı mahallesindeki evini avarız vakfı yaptığına dairdir.¹⁰² Diğeri ise, Seyyid İbrahim Çelebi adlı kişinin Ayşe Bacı ve Paşaköy yakınlarındaki çeşmelerin tamirati hususu için 50 guruş vakfettiğine dairdir.¹⁰³

¹⁰⁰ Güler, a.g.e. , ss. 12-13-14.

¹⁰¹ Güler, a.g.e. , s. 13.

¹⁰² Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 4[a].

¹⁰³ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 12[a].

3.1.3. Zâviyeler

Tekke ve zâviyeler eski Türk eğitim geleneğinde dinî ve tasavvufî bilgilerin öğretildiği önemli kurumlardır. Zâviye, Arapça'da “toplamak men etmek” anlamına gelen zvy kökünden türemiş olmakla beraber “köşe, bucak, evin bir odası” manalarına da gelmektedir. Zâviyeler tekkenin küçüğüdür. Bunla şehir, kasaba, köy ve ticârî yönden önemsiz yollar üzerine hayırsever kişiler tarafından kurulan yapılardır.¹⁰⁴

Tablo 14. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Zâviyeler

Zâviye Adı	Vârak Numarası
Şerefeddin Paşa	v-13[b]42[b]-55[a]-58[a]
Şeyh Lütfulah	v-30[b]
Yusuf Efendi	v-42[b]
Silecek(?)	v-42[b]
Mirahur Hasan Paşa	v-42[b]
Buray Hayreddin Efendi	v-42[b]

3.2. EĞİTİM VE ÖĞRETİM İLE İLGİLİ YAPILAR

3.2.1. Muallimhâneler

Osmanlı Devleti'nin klasik eğitim yapısında, çocuklara okuma-yazma ve dört işlemin öğretildiği, dinî bilgilerin verildiği temel eğitim kurumlarına Dârü't-Tâlim, Mektephâne, Muallimhâne ve Dârü'l-İlm adı verilmektedir. Halk arasında ise bunlar “Mahalle Mektebi” veya “Sıbyan Mektebi” olarak bilinmektedir. Bu okullar, hemen hemen her mahalle ve köyde mevcut olmakla beraber câmilere bitişik olarak yapılmışlardır.¹⁰⁵

Çalıştığımız sicilde ise sadece bir muallimhâneye kaydedilmiştir. Timur Han(Demir Han)'ının vâkıf-ı merhum Mahmud Ağa'nın Balıkesir'de bulunan muallimhânesine vakfı olunan menkul ve gayr-i menkullerin bildirildiği belgede bahsi geçmektedir.¹⁰⁶

3.2.2. Medreseler

Lügâтта, “okumak, anlamak, bir metni öğrenmek ve ezberlemek için tekrarlamak” anlamına gelen ders (dirâse) kökünden türeyen bir yer adıdır.¹⁰⁷ Osmanlı Devleti'nde Sıbyan Mektebi'nden sonra gelen ileri eğitim medreselerde verilmektedir. Medreseler, genellikle bir dershâne ve etrâfında talebe hücrelerinden meydana gelmektedir.¹⁰⁸

¹⁰⁴ Öntuğ, a.g.t. , s. 93.

¹⁰⁵ Öntuğ, a.g.e. , s. 108.

¹⁰⁶ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 52[b].

¹⁰⁷ Nebi Bozkurt, “Medrese”, “TDV İslâm Ansiklopedisi”, C. XXVIII, Ankara 2003, s. 323.

¹⁰⁸ Öntuğ, a.g.t. , s. 116.

Tablo 15. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Medreseler

Medrese Adı	Varak Numarası
Kaya Bey	v-42[b]
Hocazâde Mehmed	v-42[b]
Fâtıma Hâtun	v-42[b]

3.3. SOSYAL YAPILAR

3.3.1. İmârethâneler ve Hanlar

Arapça, mâmurluk, âbad olmak anlamlarına gelen imâret, genellikle fakirler, misafirlere, câmi' ve hayrâr hademesiyle, medrese talebelerine yemek pişirilen ve yedirilen yer olmakla beraber Türkçe'de aşhâne ve aşevi olarak adlandırılan yerlerdir.¹⁰⁹

Han ve şehir içinde konaklamak ve ticaret amaçlı inşa edilen yerler için kullanılan bir ifadedir. Hanlar, mal yapımı ve ticaret işlerinin birlikte görüldüğü yerlerdir. Şehirlerarası yollar üzerinde yapılan ve kuruluşları bakımından çeşitli ihtiyaçları şekilde olanlara da kervansaray denilmektedir.¹¹⁰

Tablo 16. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan İmâretler ve Hanlar

İmâret ve Han Adı	Bulunduğu Şehir	Varak Numarası
Hersekzâde Ahmed Paşa İmâreti	Balıkesir	v-63[b]
Emir Sultan İmâreti	Bursa	v-21[a]-53[a]
Sultan Murad Han İmâreti	Bursa	v-19[b]
Sultan Selim Hân'ın hanı	Çömlekçi Köyü	v-41[a]
Hadım Mehmed Ağa'nın hanı	Balıkesir	v-13[a]
Timur (Demir) Han	Balıkesir	v-52[b]

3.4. DEMOGRAFİK YAPI

707 numaralı sicilden dönemin Balıkesir şehrinin nüfus yoğunluğu hakkında çok fazla bir bilgi sahibi olamamakla beraber, defterin tutulduğu tarihte Osmanlı reâyâsından alınan vergilerin yer aldığı belgeler doğrultusunda Balıkesir'de yaşayan konar-göçerler, gayr-i müslimler ve o yörede yaşayan cemâatler hakkında az da olsa bilgileri bulunmaktadır. Bununla birlikte, dönemin aile yapısı ve yaşantısı hakkında bilgi verebilecek belge sayısı yok denebilecek kadar azdır. Aşağıda demografik yapıya dair çıkarılan bilgiler yer amaktadır.

3.4.1. Aile Yapısı

Bir toplumun en temel sosyal yapıtaşını aile oluşturmaktadır. Aileyi teşkil eden fertler ise devirlere, bölgelere, sosyal ve iktisâdi yapılara göre değişiklik göstermektedir. Geniş aile yapısı, aile reisinin başkanlığında eş, çocuk, gelin, damat, hala, teyze, amca vb.

¹⁰⁹ Öntuğ, a.g.t. , s. 124-125.

¹¹⁰ Şebnem Akalın, "Kervansaray", "TDV İslâm Ansiklopedisi", C. XXV, Ankara 2002, s. 299.

bireylerden oluşan bir yapıdır.¹¹¹ Bununla birlikte çekirdek aile yapısını ise anne, baba ve çocuklardan oluşan fertler meydana getirmektedir.

Osmanlı toplum yapısında aileye dâir özelliklerin birçoğunun ise İslâm tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde şekillenmiş olduğu görülmektedir. Yine bir İlâm ailesi örneği olan çok eşliliğin Osmanlı aile yapısında görüldüğü bilinmekle birlikte fiili olarak tek eşliliğin hâkim olduğu görülmektedir.¹¹²

Defterde yer alan belgelerde, evliliklerini büyük oranda tek eşli olduğu görülmekle beraber az miktarda çok eşliliğin olduğu görülmektedir.. Ailelerin ise anne, baba ve ortalama 3 veya 4 çocuktan meydana gelen çekirdek aile yapısı olduğu görülmektedir. Bu hususa dair, Hisariçi mahallesinden vefât eden Debbâğ Osman'ın verasetinin hanımları Sofya ve Kezban ile küçük oğlu İbrâhim'e âid olduğu bilgisi yer almaktadır.¹¹³ Bir diğer belge ise Divâne Yusuf köylü El-Hâc Mehmed ibn El-Hâc Mustafa'nın verasetinin eşleri Ayni binti Hacı Receb ve diğer Ayni binti Ahmed Beşe'ye, kızlarına, ana-baba bir kardeşlerine âid olduğu bilgisi yer almaktadır.¹¹⁴

3.4.2. Verâset

Verâset, lügâta “vârislik, mirascılık, mirasta hak sahibi olma” anlamlarına gelmektedir.¹¹⁵ İncelediğimiz sicilde de vefât eden aile bireylerinin muhallefâtlarının geride kalan bireylere intikâl ettiği görülmektedir. Tereke kayıtları dışında kalan diğer belgelerde aile bireylerine kalan mallar hakkında pek fazla detay verilmemiştir. Bu belgelerde genellikle taşınmaz malların sınırları hakkında bilgiler mevcuttur. Örneğin Abdürrahim ibn Süleyman, babası Hacı Süleyman ve annesi Fatıma binti Mustafa'nın vefatlarından sonra kardeşi Hacı Mehmed ve kendisine miras kalan hissesinin sınırlarını belirtirken “...bir taraftan Ahmed bin İvaz mülkü bir taraftan mezbur El-Hâc Mehmed mülkü ve bir taraftan mescid-i şerif ve bir taraftan tarik-i âmm ile mahdûd babam müteveffa-yı mezburun menzilinden bir bâb tahtânî menzil ve Kara Depe nâm mevzî'de vâki' bir dönüm mikdarı tarla...”¹¹⁶ şeklindeki ifâdeyi kullanmıştır.

İslâm hukukuna göre vefât eden kişinin mallarının kaydının tutulduğu terekelerde öncelikle teçhiz-i tekfin masraflarının karşılandığı, sonrasında vefât eden kişinin varsa

¹¹¹ Mehmed Âkif Aydın, “Aile”, “TDV İslâm Ansiklopedisi”, C. 2, İstanbul 1989, s. 196.

¹¹² Ahmet Tabakoğlu, “Türkiye İktisat Tarihi”, Dergâh Yayınları, No: 22, Tarih Dizisi, No: 11, 11. Baskı, Nisan 2012, s. 224-225.

¹¹³ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 2[b].

¹¹⁴ 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 15[a].

¹¹⁵ Devellioğlu, a.g.l. , s. 1337.

¹¹⁶ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 30[b].

borçlarının ödendiği ve en son olarak da vefat eden kişinin vasiyeti dâhilinde miras taksiminin yapıldığı bilinmektedir.¹¹⁷ Defterde yer alan tereke kayıtlarında da bahsettiğimiz bu kurala uyulduğu görülmektedir. Örneğin defterde yer alan tereke kayıtlarının ikisinde, ölen kişilerin terekelerinde borçlarda işlenmiştir.¹¹⁸

3.4.3. Vesâyet ve Nafaka

Bir ölünün vasiyetini yerine getirmeye me'mur edilen ve bir yetimin veya akılca sağlığı yerinde olmayan bir kimsenin malını idâre eden vasînin¹¹⁹ taşıdığı sıfattır. İncelediğimiz sicilde bu tür vasilik hususunun yer aldığı belge sayısı az olmakla birlikte Hisariçi mahallesinde mukim olup vefât eden Debbâğ Osman'ın oğlu İbârim'in yaşının küçük olmasından dolayı Yusuf bin Resul adlı kişinin vasî nasb olduğuna dair vesayet kaydı örneklerden biridir¹²⁰.

Nafaka ise, bir kişinin kanuni olarak geçindirmek zorunda olduğu kimselere mahkeme kararı ile bağlanan aylıktır.¹²¹ Ali Fakih mahallesinden merhum Ahmed bin Mehmed'in küçük kızı Ayşe'nin annesi Gülboyu binti Abdullah'a günlük altışar sağ akçe nafaka verileceği bilgisi yer almaktadır¹²².

Yukarıda bahsettiğimiz konuların dışında, incelediğimiz sicilde efendisinin yanından kaçan bir köle için de nafaka bağlandığı görülmektedir. Nergis köyü yakınlarında yakalanan Şahin bin Abdullah sahibine teslim edilmek üzere mütesellim Halil Ağa'ya götürülmüştür.¹²³ Yenice mahallesinden 2 adet öküze zabt edilen her gün için birer semen-i nakdî nafaka bağlandığı bilgisi yer almakla beraber yine aynı varakta Atnos karyesinden zabt edilen bir gök tosun için de günlük birer semen-i nakdî nafaka bağlandığı bilgisi yer almaktadır¹²⁴.

3.5. SOSYAL OLAYLAR

Sosyal olaylar başlığı altında dönemin toplumsal yapısı hakkında bize en fazla bilgiyi verebileceğini düşündüğümüz konulardan borç-alacak, satış, eşkıyalık, hırsızlık, adam öldürme ve yaralama, livâta ve zinâ ile ilgili olan davalara değineceğiz.

¹¹⁷ Hilal Özay, "İslâm Miras Hukukunun Özellikleri", *İslâm Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 2, Aralık 2018, s. 214.

¹¹⁸ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 14[a]-14[b].

¹¹⁹ Devellioğlu, a.g.l. , s. 1326.

¹²⁰ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 2[a].

¹²¹ Devellioğlu, a.g.l. , s. 933.

¹²² Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 24[a].

¹²³ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 24[b].

¹²⁴ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 75[a].

Bahsettiğimiz bu konulardan zinâ ve livâta ile ilgili birer belge bulunmakla beraber eşkıyalık ve hırsızlık ile ilgili olayların yer aldığı belgelerin sayısı diğerlerine nazaran fazladır.

Eşkîyalık olaylarının yer aldığı belgeleri incelediğimizde, bu olayları gerçekleştirenlerin birçoğunun Anadolu'da başıboş gezen levend, Türkmen ve Kürt taifeleri tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Anadolu'da başıboş gezen levend, Kürtler ve Türkmenlerin halkın huzurunu kaçırdığı, can ve mallarına zarar verdikleri ve hatta katl-i nüfus eylemlerinin haber alınması üzerine Anadolu Beylerbeyliği payesi olan Genç Mehmed'in Anadolu'da eşkıya teftişine me'mur edildiği bilgisi yer almaktadır.¹²⁵ Bunların haricinde yukarıda bahsettiğimiz livâta suçunun yer aldığı belge incelendiğinde, bu suçun da bir eşkıya tarafından işlendiği görülmektedir. Balıkesir Umur Beğ mahallesinden Abdülkadir bin Mehmed adlı kişinin, yine aynı kazada Zağnos Paşa camii dolaylarında berber Hacı Mehmed'in dükkanında Ali bin Mustafa, Burnaz Mustafa, Ahmed ve Ebu Bekir adlı eşkıyalar tarafından ahz ve darb edilerek kendisine livâta edildiği hususunda bahsi geçen şahısları dava ettiği bilgisi yer almaktadır.¹²⁶

Hırsızlık ile ilgili olaylarda karşımıza yine eşkıya taifesi çıkmaktadır. Eşkîya taifesinin firâr etmesiyle bölgede yaşanan hırsızlık, yol kesme ve hayrat mallarına zarar verme gibi olayların baş göstermesi ile halkın can ve mal güvenliğinin tehlikede olduğu bildirilerek bu eşkıyaların en kısa sürede yakalanmaları emredilmektedir.¹²⁷ Hırsızlık ile ilgili bir diğer husus ise Kasaplar mahallesinden Mustafa'nın Mendehorye köyünden Halil bin Hasan'ın gece vakti evine girerek hırsızlık yaptığı görülmektedir.¹²⁸

Adam öldürme ve adam yaralama hususunda da 4 belge tespit edilebilmiştir. Sâr-bân başı Mehmed'in Üçpınar köyünden Hüseyin Beşe'yi odasında döşeğinde yatarken iki nefer tarafından öldürüldüğü bilgisi yer almaktadır.¹²⁹ Hacı İsmail mahallesinden Ali bin Abdurrahman'ın küçük oğlu İbrahim'in bağından boşalan bir katır tarafından sürüklenerek olduğu yerde can verdiğini bildiren belgede yer almaktadır.¹³⁰

Adam yaralama ile ilgili karşımıza iki olay çıkmaktadır. Bu olaylardan ilki, Zağnos Paşa vakfı köylerinden Paşaköy sakinlerinden Mehmed bin Mehmed ve Abdullah Çelebi oğlu Mehmed arasında çıkan tartışma sonucu Abdullah Çelebi oğlu Mehmed'in

¹²⁵ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 44[b].

¹²⁶ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 47[b].

¹²⁷ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 43[b].

¹²⁸ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 48[b].

¹²⁹ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 6[b].

¹³⁰ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 13[a].

mezbur Mehmed'i kılıcı ile yaralaması olayıdır.¹³¹ Bir diğeri olay ise, Tepesi Delik köyünden Ahmed bin Hızır'ın kardeşi Ali bin Mehmed ve genç oğlu Mehmed'in kendi aralarında gürüşmeleri esnasında kardeşinin belinde olan bıçağının kınından çıkararak kasığından yaralanmasına sebep olan olayıdır.¹³²

İncelediğimiz sicilde satış işlemleri ile ilgili olan belgelerin sayısı da oldukça az bulunmaktadır. Bu belgelerden en dikkat çekenini ise, Yenice mahallesinden Halil Beşe ibn Sefer'in yine aynı mahalleden Ayşe binti Hacı Mustafa'dan 60 kuruşa satın aldığı menzili Yörük adlı bir kişiye 60 kuruşa satmasına rağmen, daha sonradan Ayşe ile aralarından olan satış işleminin bozulduğu ve Ayşe'nin aldığı 60 kuruşu geri iadede bulunduğu bilgisi yer almaktadır.¹³³

Diğeri hususlarda olduğu gibi borç-alacak hususuna dair olan belgeler de az sayıdadır. Hacı İsmail mahallesinden vefât eden Hacı Ali'nin mallarının çocuklarına verilmesinden sonra çocukları arasında meydana gelen borç alacak verecek davasını bu konuya örnek gösterebiliriz. Hacı Ali'nin nakit üç bin akçe olan borcunun ödenmesi için çocukları tarafından, oğlu Mustafa'ya müşterek sınırları içinde olan bir kısım harabe mülkün üç bin akçeye satışını gerçekleştirmişlerdir. Mustafa'nın bu mülkte bulunan alt ve üst kat şeklinde meydana gelen iki katlı odayı tamir etmesinden sonra, kardeşlerinin bu mülkü babalarının mallarına dahil ederek kendi aralarında bölüşmeye çalışmaları sonucu davalık oldukları görülmektedir.¹³⁴

Son olarak ise zinaya teşebbüs ile ilgili olan dava kaydında; Zağnos Paşa vakfına bağlı Zincirye köyünden Kör Mustafa'nın, eşi Ayşe binti İvaz ile Ali bin Hasan arasında bir münasebet olduğu, hatta 1692 yılı 8 Şubat gecesi Ali'nin kapısına dayanarak eşi Ayşe'nin ırzına geçmeye çalıştığını belirtmekle birlikte kendisinin bu duruma engel olmaya çalıştığı sırada Ali tarafından darp edildiğinin bilgisi yer almaktadır.¹³⁵

3.6. BALIKESİR ŞEHİRİ'NİN SOSYAL YAPISI

Osmanlı Devleti'nde yönetilenler sınıfı olarak askerî zümrenin dışında kalan üretici olan, ticaretle uğraşan ve vergi veren yerleşik veya yarı-yerleşik halk zümresine reâyâ denilmektedir. Yerleşik reaya şehirli ve köylü olabilmektedir. Şehirli reâyâyı esnaf ve tüccarlar oluştururken köylü reâyâyı ise tımar, vakıf gibi zirai toprakları işleyen ve

¹³¹ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 12[a].

¹³² Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 70[a].

¹³³ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 5[b].

¹³⁴ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 25[a].

¹³⁵ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 1[b].

üreten kesim oluşturmaktadır. Yarı-yerleşik reâyâyı ise yaylak ve kışlaklarda hayvancılık ile hayatlarını sürdüren konar-göçerler oluşturmaktadır.¹³⁶

Osmanlı toplumunda reaya arasında dinî ve etkin açılardan dolayı da farklılıklar oluşmaktadır. Bu şekilde dinî açıdan görülen farklılıklar ödenen vergi yükümlülükleri bakımından karşımıza çıkmaktadır.¹³⁷ Osmanlı'da Müslümanlar dışında kalan Hristiyan kesimden farklılıklarını göstermek üzere cizye adı verilen vergi alınmaktadır. Bu şekilde Osmanlı toplumunda yer alan reaya dinî açıdan müslim ve gayrimüslim olarak ikiye ayrılmaktadır. Gayrimüslimlere ehl-i zimmet de denilmektedir.

Hukukî açıdan karşımıza çıkan ayırım ise hür ve köle olarak iki şekildedir. Kölelik ise savaşların ortaya çıkardığı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda savaş yoluyla ve ticârî yollarla elde edilen köleler eğitilerek yönetim kademesinde de yer alabilmekteydiler.¹³⁸

3.6.1. Gayr-i Müslimler

Müslim gayr-i müslim ayırımının dinî farklılık açısından ortaya çıkan vergi ödeme yükümlülüğü farkından doğduğunu yukarıda belirtmiştik. İncelediğimiz sicilde de gayr-i müslim ve etnik yapı olarak karşımıza çıkan tâifeler Ermeniler, Hristiyanlar ve Yahudilerdir. Biz bu taifelerden Ermenilere, Karaoğlan mahallesinden Mustafa oğlu Ali ve Ermeni taifesinden olan Parneyk arasında gerçekleşen mülk satışı sonrasında, Ali'nin Parneyk'ten 200 esedî kuruş alacağı olduğunu bildirdiği dava kaydında rastlamaktayız.¹³⁹ Okçukara mahallesinden İsmail bin Mirza ve Ümmühan binti Hacı Ali arasında gerçekleşen mülk satışında, satılan mülkün sınırları belirlenirken karşımıza çıkan *"..mahalle-i mezburede vâki' bir taraftı Kıryako zimmî mülkü ve taraf-ı râbi' tarik-i âmm ile mahdûd.."* şeklindeki ifade de bölgede yaşayan Ermenilerin varlığı bilinmektedir.¹⁴⁰ İncelediğimiz defterde Ermenilerin varlığından bahseden belgelerin az olmasının yanı sıra sicilde var olan belgeler ışığında Ermeni taifesinin Balıkesir'de belirli bir mahallede değil dağınık şekilde yaşadıkları sonucuna varabilmekteyiz.

Hristiyanlar ve Yahudiler hakkında bilgi edinebildiğimiz toplamda iki adet belge mevcuttur. Bahsi geçen bu belgeler ise bu iki tâifenin ödemekle yükümlü oldukları cizye vergisi hakkındadır. Bu belgelerden ilkinde, bu taifeye mensup reâyâdan alınacak

¹³⁶ Tabakoğlu, a.g.e. , s. 217.

¹³⁷ Tabakoğlu, a.g.e. , s. 217.

¹³⁸ Tabakoğlu, a.g.e. , s. 217-218.

¹³⁹ Bkz. 707 numaralı B.Ş.S. , v. 4[a].

¹⁴⁰ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 4[b].

vergilerin ekonomik durumları göz önüne alınarak yapılması gerektiği bilgisi verilmektedir.¹⁴¹ İkinci belgede ise, yine aynı şekilde Hristiyanlar ve Yahudilerle mensup reâyâdan alınacak cizyeler hakkında bilgi verilmekle beraber Osman'ın bu cizyelerin toplanmasına me'mur ta'yin edildiği bilgisi yer almaktadır.¹⁴²

3.6.2. Köle ve Câriyeler

Defterde yer alan köle ve cariye hususundaki belgeler, hürriyet, satış, kaçış ve köleyi mülkten ihraç etmek gibi konuları muhtevâ etmektedir. Köle hürriyeti hususunda, Kabaklı köyünden Ali bin Mirza Beğ'in kölesi Yusuf bin Abdullah'ı 80 kıt'a esedî kuruş değeri olan fidda karşılığında hür bırakma meselesi karşımıza çıkmaktadır.¹⁴³ Cariye satışı konusunda, Karaoğlan ve Şeyh Lütfullah mahallesinden Keçecizade Mehmed bin Hacı Yusuf, Ahmed bin Yakub, İzmirli Ahmed ve Seyyid Zeynelabidin Çelebi gibi şahıslar arasında gerçekleşen Gülbeyaz binti Abdurrahman adlı câriyenin satışı hususunda aralında yaşanan husumet yer almaktadır.¹⁴⁴

Sahiplerinin mülkünden ihraç olunan köleler ise defterde yer alan iki belgede karşımıza çıkmaktadır. Bu belgelerden ilki, Malatya Köçek mahallesinden vefat eden Ahmed Ağa bin Mustafa'nın vefât etmeden evvel kölesi Hasan bin Abdullah'ı malından ihrâc etmesi hakkındadır.¹⁴⁵ İkinci belge ise, Balıkesir Atnos köyünden Ömer Ağa bin Ömer'in kölesini mülkünden ihrâc etmesi hakkındadır.¹⁴⁶

Köle kaçışı hususuna dâir olan belgelerde, Balıkesir Çağış ve Nergis köyleri civârında bulunan Şahin bin Abdullah adlı kölenin sahibi gelene kadar kendisine Zağnos Paşa vakfından günlük dörder akçe nafaka bağlandığı bilgisi yer almaktadır.¹⁴⁷

3.6.3. Konar-Göçerler

Osmanlı şehrinin sosyal yapısını oluşturan unsurlar birisi de konar-göçerlerdir. Yayla ve kışlakları arasında sürekli hareket hâlinde olan bu zümrenin iktisâdî geçim kaynağı hayvancılıktır. Osmanlı Devleti, sürekli hareket hâlinde olan yörükleri takip ve kontrolde sıkıntılarla karşılaşsa da bu zümreye olan yükümlülüklerini yerine getirmede adlî ve idârî bakımdan özel bir statü geliştirdiği bilinmektedir. Belirli bir yerleri olmayan

¹⁴¹ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v, 35[a].

¹⁴² Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v, 59[a]-59[b].

¹⁴³ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v, 4[b].

¹⁴⁴ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v, 8[a]-9[b].

¹⁴⁵ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v, 7[b].

¹⁴⁶ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v, 9[a].

¹⁴⁷ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v, 8[a]-24[b].

bu konar-göçerler sancakbeylerine bağlı olmamakla beraber Dîvân berâtıyla başlarına seçilen Çeribaşlarına tâbi' idiler.¹⁴⁸

İncelediğimiz sicilde bahsine rast geldiğimiz Kıptiyan zümresi de, Osmanlı toplumunda konar-göçerler arasında yer alan bir sosyal sınıftır. Kıptiyan zümresinden bazılarının İslâm dinini seçtiği bazılarının da Hristiyan dininde kaldıkları bilinmektedir.¹⁴⁹

Defterde bahsi geçen konar-göçer reâyâlar başta olmak üzere diğer cemâat ve tâifelerin adları aşağıda tablo hâlinde verilmektedir.

Tablo 17. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Konar-Göçerler ve Diğer Cemâat ve Tâifelerin İsimleri

Konar-Göçerler	Tâifeler	Cemâatler
Yörükân	Türkmen Tâifesi	Sepetçiyân
Karacalar	Kıptiyan Tâifesi	Cevâsî
Perâkende-i Livâ-i Karesi	Danişmendlü Türkmeni	Büyük Samanlı
Nardarân	Atçı Türkmeni	Köleğir
Lale Perâkendesî	Karayağmurlu	Kaşıkçı
Çelebi	Ekrâd	Karalar
Bazdarâ	Ma'rifetlü	Servili
Titan Kayacık	Katırcı	Karabaş
Çepni		Hanşir
Başgird		
Kaptan kabacık		

3.7. 707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİLİ'NDE YER ALAN UNVAN VE LAKAPLAR

İncelediğimiz şer'iyeye sicilinin ihtivâ ettiği dönemde soyadı kanunu bulunmamasından dolayı kişi adları unvan ve lakaplarına göre anılmaktadır. Kişilere verilen unvan ve lakaplar, bu kişilerin mesleki, etnik, fiziksel ve karakteristik yapıları ve sosyal statüleri hakkında bize önemli bilgiler vermektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz hususa dâir sicilimizde yer alan örnekler şunlardır; Sarı Ali, Kara Halil, Burnaz Mustafa, Küçük Ahmed ve Köse Hasan gibi isimlerden de anlaşılacağı üzere bu kişiler fiziki özelliklerine göre anılmaktadırlar. İplikçi Ali, Nalband Kara Hasan, Kavukçu Hüseyin, Sabuncu El-Hâc Ahmed gibi isimlerden de bu kişilerin meslekleri hakkında bilgi sahibi olabilmekteyiz. Tiryaki Hasan ve Çakal Hasan gibi isimler de bizlere bu kişilerin karakteristik yapıları ile anıldığını göstermektedir. Acem

¹⁴⁸ Ünlüyol, a.g.t. , s. 134.

¹⁴⁹ Ünlüyol, a.g.t. , s. 141.

el-Hâc Ali, Laz Ahmed ve Çerkez Mustafa gibi etnik kökenleri ile anılan isimler de görülmektedir.

Tablo 18. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Unvan ve Lakaplar

Acem	Balıbeğöglü
Ağa	Çavuş
Âmâ	Bostancıoğlu
Bağdâdî	Çukadar
Bakkal	Şahkuluoğlu
Başeski	Çerkez
Beşe	Es-Seyyid
Cebeci	Nâzır
Cevher	Nişancızâde
Cizyedâr	Nakibzâde
Cücük	Altıparmaköglü
Çakal	Pabuççu
Çelebi	Efendi
Debbağ	Dellal
Deveci	Balcı
Hadım	Pehlivan
Hamamcı	Muhibzâde
Hatun	Tuzcuoğlu
Hıfzî	Menzilci
İncizadeoğlu	Dedeoğlu
İplikçi	Tiryaki
İzmirli	Kızılbaşzade
Kadı	Voyvoda
Kapucubaşı	Kâtip
Kebsudlu	Kavukçu
Konânî	Karamânî
Köse	Nalbandzâde
Köylü	Encir
Köylüzâde	Usta
Kûşeci	Hacı
Kuyucuzâde	Günânî
Küçük	Nalband
Külenk	Keçecizâde
Laz	Sıçanzâde
Molla	Sâr-bân başı
Muhzır	İmam
Mübâşir	Sürücü
Nakkaş	Dolmacı
Nalçecizâde	Bodal
Odabaşı	Vâiz
Paşa	Bey
Sabuncu	Neccâran
Sipahi	Tahsildar
Soğani	Zalimoğlu
Subaşı	Şeyh
Teftişçi	Müteferrikabaşı
Terzi	Kadızaade
Üstad	Kara
Yâver	Mirahur

Tablo 18. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili 'nde Yer Alan Unvan ve Lakaplar

Zâim	Arpa Emîni
Zımmî	Attar

4. BALIKESİR ŞEHİRİ'NİN İKTİSÂDÎ YAPISI

Şer'iyye sicilleri, Osmanlı'nın toplumsal, iktisâdî ve hukukî yapısını ortaya koymak konusunda önemi büyük olan vesikalardır.¹⁵⁰ Bununla birlikte şer'iyye sicillerinin içeriklerinde yer alan konuların ise çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Çalıştığımız 707 Numaralı sicilin muhteviyatını ise sefer-i hümayun için asker ve beygir talebi, eşkıyalık, köle-cariye alım satımı, veraset-vesayet davaları, tereke kayırları, nafaka davaları; cami, mescid, zaviye ve vakıf kurumlarına görevli ta'yinleri gibi konular yoğunlukta olmasına rağmen incelenen dönemde Balıkesir'in iktisâdî yapısını ortaya koymamıza yardımcı olabilecek belge sayısı çok azdır.

Sicilde tersâne-i âmire ocakları olan sancaklar arasında Karesi sancağının yer aldığını gösteren belgeler mevcuttur. "*Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâil ve'l-keâm Lapseki ve Biga ve Güğercinlik ve Aydıncık ve Gönen ve Manyas ve Mihaliç ve Kirmastı ve Fart ve maa Şamlı ve Kepsut ve Balıkesir ve Balya ve kadıları...*" bu hükümde görüldüğü gibi Karesi sancağı kazlarının bahsi geçmekte olup devamında yer alan "*..tersâne-i âmirem emîni olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yan Mehmed zide mecduhu dersaadetime mühürlü tezkere gönderip tersâne-i âmire ocaklarından olup beher sene liman defteri mucibinde zikr olunan kadılıklardan kat' u nakl ve tersâne-i âmire mahzenine..*"¹⁵¹ şeklindeki ifâde ile Karesi sancağının tersâne-i âmire ocaklıklarından olduğu anlaşılmaktadır. Bahsettiğimiz bu belgenin devamında adını zikrettiğimiz kadılıklardan tersâne-i âmire için keraste nakli istenildiği görülmektedir. Defterde, yukarıda adlarını zikrettiğimiz kadılıklara ek olarak Kepsut, Sındırgı, İvrindi, Ezine, Tuzla, Bayramiç ve Kal'a-i Sultaniyye gibi tersâne-i âmire ocaklığı olan kadılıkların isimleri eklenerek bahsi geçen bu kadılıklardan gemi mühimmatı için kereste ve akçe talebinde bulunduğu ve bahsi geçen her kadılıktan alınan meblağlar detaylı bir şekilde yer almaktadır.¹⁵²

Balıkesir şehrinin ekonomik yapısı hakkında bilgi vereceğini düşündüğümüz tereke kayıtlarında yer alan bilgileri aktaracağız. Bu kayıtlarda yer alan ev ve giyim eşyaları, tarım ürünleri ve hayvanları fiyatları ile beraber tablo halinde vereceğiz.

¹⁵⁰ Yunus Uğur, "Şer'iyye Sicilleri", "*TDV İslâm Ansiklopedisi*", C. XXXIX, İstanbul 2010, s. 10.

¹⁵¹ Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 24[b].

¹⁵² Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v. 36[a]-36[b]-38[a].

Sicilimizde yer alan Bursa Beği İsmail Paşa'nın Balıkesir'i ziyaretleri esnasında harcanan zehâyirlerin net fiyatları belirtilmediğinden dolayı bu değerlendirmeye tâbi tutulmamıştır.

4.1. EŞYALAR VE FİYATLARI

4.1.1. Ev Eşyaları ve Fiyatları

Tablo 19. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Ev Eşyaları ve Fiyatları

Eşya Adı	Adedi/Ağırlığı/Uzunluğu	Kıymeti
2 Yorgan ile Çarşaf		6 Kuruş
Alaca Çarşaf	1	1 Kuruş
Alaca Eski Kilim	3	3 Kuruş
Boğça	3	1 Rub'
Demir Sac	1	1 Zolata
Dokuma Döşek	3	2 Kuruş
Dokuma Eski Döşek	3	3 Kuruş
Dokuma Eski Yastık	2	1 Kuruş
Dokuma Yastık	1	1 Rub'
Döşek	2	4 Kuruş
Döşek ile Eski Döşek	2-1	7 Kuruş
Döşek-Minder	3-1	4 Kuruş
El İbriği	1	1 Kuruş
Eski Alaca Kilim	2	1 Kuruş
Eski Çarşaf	4	2 Kuruş
Eski Çuval	1	1 Kuruş
Eski Döşek-Yastık-Yorgan	3-3-2	4 Kuruş 1 Semen
Eski Kilim	1	0.23 Kuruş (Ortalama)
Eski Seccâde	2	1 Kuruş
Eski Seccâde-İbrik-Kıl Havlu	1-1-1	1 Kuruş
Eski Yorgan	2	1 Kuruş
Eski Yün Yastık	4	0.5 Kuruş
Hamam Sileceği	1	1 Kuruş
Havlu Baş Bezi	1	1 Semen
İbrik	1	60 [Akçe]
İşleme Boğça	1	3 Rub'
Kelâmullah	1	3 Kuruş
Keten İpliği	3 Zerâ'	0.5 Kuruş
Kırmızı Boğça	1	1 Kuruş
Kırmızı İhram ile Seccâde	2-1	5.5 Kuruş
Kırmızı Kilim	1	1.5 Kuruş
Kırmızı ve Alaca Kilim	5	5 Kuruş
Kilim	2	1 Kuruş 3 Rub'
Kitâb-ı Maktel-i İmâm Hüseyin	1	1 Rub'
Kitâb-ı Mu'rib	1	1 Semen
Kumaş Yastık-Yüz Yastığı	1-1	3 Kuruş
Makas	1	1 Kuruş
Mıkrâz	1	2 Semen
Müştemî Fener	1	1 Zolata
Nakışlı kilim	1	1.5 Kuruş
Eski Seccâde-İbrik-Kıl Havlu	1-1-1	1 Kuruş

Tablo 19. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Ev Eşyaları ve Fiyatları

Eşya Adı	Adedi/Ağırlığı/Uzunluğu	Kıymeti
Eski Yorgan	2	1 Kuruş
Eski Yün Yastık	4	0.5 Kuruş
Hamam Sileceği	1	1 Kuruş
Havlu Baş Bezi	1	1 Semen
İbrik	1	60 [Akçe]
İşleme Boğça	1	3 Rub'
Kelâmullah	1	3 Kuruş
Keten İpliği	3 Zerâ'	0.5 Kuruş
Kırmızı Boğça	1	1 Kuruş
Kırmızı İhram ile Seccâde	2-1	5.5 Kuruş
Kırmızı Kilim	1	1.5 Kuruş
Kırmızı ve Alaca Kilim	5	5 Kuruş
Kilim	2	1 Kuruş 3 Rub'
Kitâb-ı Maktel-i İmâm Hüseyin	1	1 Rub'
Kitâb-ı Mu'rib	1	1 Semen
Kumaş Yastık-Yüz Yastığı	1-1	3 Kuruş
Makas	1	1 Kuruş
Mıkrâz	1	2 Semen
Müştemî Fener	1	1 Zolata
Nakışlı kilim	1	1.5 Kuruş
Sac Ayağı ile Maşa	1-1	1 Rub'
Seccâde	1	0.5 Kuruş
Şamdan	2	1.5 Kuruş (Ortalama)
Tahta Sandık	1	1 Rub'
Tarak	1	1 Rub'
Tıraş Demiri	4	0.5 Kuruş
Uşak Yorganı	1	1 Kuruş
Yastık	9	2.5 Kuruş
Yeni Yorgan	8	16 Kuruş
Yorgan	2	2 Kuruş
Zili Kilim	1	1.5 Kuruş

4.1.2. Mutfak Eşyaları ve Fiyatları

Tablo 20. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Mutfak Eşyaları

Eşya Adı	Adedi/Ağırlığı/Uzunluğu	Kıymeti
1 Börek Tepsisi	1.5 Vukiyye	1.5 Kuruş
1 Büyük Kazan	8 Vukiyye	5 Kuruş 1 Selâs
1 Pekmez Tavası	4 Vukiyye	3 Kuruş
2 Güğüm	4.5 Vukiyye	4.5 Kuruş
2 Küçük Tava-2 Tepsi-4 Sahan-2 Tencere-2 Tas	15 Vukiyye	10 Kuruş
5 Küçük ve Büyük Tencere	10 Vukiyye 300 Dirhem	7 Kuruş 1 Selâs
Ayaklı Sahan	3	1 Kuruş 1 Selâs
Bakır Evâni	1 Vukiyye	0.77 Kuruş (Ortalama)
Baklava Tepsisi	1	1.5 Kuruş
Börek Tepsisi	1	0.5 Kuruş
Büyük Kazan	7 Vukiyye	3 Kuruş
Büyük Tava	1	1 Zolata

Tablo 20. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Mutfak Eşyaları

Eşya Adı	Adedi/Ağırlığı/Uzunluğu	Kıymeti
Büyük ve Küçük Kazan ve Bakır Evâni	47 Vukıyye	47 Kuruş
Delikli Kevgir	2	1 Kuruş
El Tavası	1	1 Rub'
Fincan Takımı	2	1 Kuruş
Havan	1	1 Kuruş
Hoşaf Tası	1	0.5 Kuruş
Küçük Kazan	1	2 Kuruş
Kütahya Fincanı ile Kutu	1	30 [Akçe]
Maşa	1	1 Semen
Nalbeki (Yemek Tabacağı)	2	1 Zolata
Testi ile 1 Kutu Tarhana	1	3 Rub'
Tunç Tas		1 Rub'

4.1.3. Giyim Eşyaları ve Kumaş Fiyatları

Tablo 21. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Giyim Eşyaları ve Kumaş Fiyatları

Eşya Adı	Adedi/Ağırlığı/Uzunluğu	Kıymeti
Al Bez	2	0.5 Kuruş
Ala Kumaş Kaftan	1	2 Rub' 1 Selâs
Alaca Eski Kaftan	1	1 Rub'
Alaca Eski Zıbın	1	1 Rub'
Alaca Kaftan	1	2.5 Kuruş
Alaca Sade	1	2 Kuruş
Alaca Sandal Kaftan	1	2.5 Kuruş
Alaca Sandal Kapak	2	3 Kuruş
Alaca Zıbın		0.5 Kuruş
Altı Arşın Boğası	8	8 Kuruş
Astar	21	8 Kuruş
Ayak Donu	1	1 Kuruş
Beyaz Dülbend Don	1	0.5 Kuruş
Beyaz Sade	1	1 Zolata
Beyaz Zıbın	2	0.5 Kuruş 2 Semen
Büyük Makreme	1	1 Kuruş
Derari	20 Zerâ'	5 Kuruş
Derari Entari	3	8 Kuruş
Derari Kaftan	2	8 Kuruş
Derari Zıbın	5	8 Kuruş
Donluk	2	3 Kuruş
Dülbend Sarık	1	1 Kuruş
Eski Beyaz Sade	2	1 Kuruş 1 Semen
Eski Bez Kuşak	2	3 Rub'
Eski Çakşır	1	40 [Akçe]
Eski don	1	1 Rub'
Eski Don-Kaftan-Gömlek	1-1-2	3 Rub'
Eski Gömlek	4	1.5 Kuruş 2 Semen
Eski Kaftan	1	1 Kuruş
Eski Kapama	2	240 [Akçe]

Tablo 21. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Giyim Eşyaları ve Kumaş Fiyatları

Eşya Adı	Adedi/Ağırlığı/Uzunluğu	Kıymeti
Eski Keşil Dolama	1	3 Kuruş
Eski Mavi Aba	2	1 Kuruş 2 Semen
Eski Sarık	1	0.43 Kuruş (Ortalama)
Eski Sarık ile Kavuk	1	0.5 Kuruş
Eski Sarık ile Kavuk	2-1	1 Kuruş
Eski Sarık Kavuk	1	1 Kuruş
Eski Tellihane		1 Kuruş
Eski Yün Ferace		3 Kuruş
Ferace	1	4 Kuruş
Gök Donluk Esvab	35	55 Kuruş
Halalı Beyaz Kuşak	1	1 Kuruş
Hamam Esvabı		1 Kuruş 1 Selâs
İpek Kenarlı Keten Bezi	50 Zerâ'	8 Kuruş 10 Semen
Keten Bezi	5 Zerâ'	3 Rub'
Kırmızı Atlas Kaftan	1	5 Kuruş
Kırmızı Ayak Donu	1	0.5 Kuruş
Kırmızı Çakşır	1	360 [Akçe]
Kırmızı Çintıyan	1	1 Kuruş
Kırmızı Çuka Ferace	1	4 Kuruş
Kırmızı Esvab Donluk	30	85 Kuruş
Kırmızı Kavuk	1	80 [Akçe]
Kuşak Kulağı	2	1 Kuruş
Kuşak Önlüğü	18 Dirhem	1.5 Kuruş
Küçük Mavi Aba	1	1 Kuruş
Makreme	1	1 Kuruş
Mavi Ayak Donu	2	1 Kuruş
Mavi Eski Sade	1	1 Selâs
Mavi İhram	1	0.5 Kuruş
Nakışlı Don	1	0.75 Kuruş (Ortalama)
Nakışlı Makreme	1	0.46 Kuruş (Ortalama)
Pabuç	2	1 Kuruş
Penye Bezi	10 Zerâ'	2 Kuruş 1 Semen
Perçemi Kaftan	1	1 Kuruş 2 Semen
Sim Kuşak	50 Dirhem	2.9 Kuruş (Ortalama)
Sim Kuşak	1	6 Kuruş
Sim Saç Bağı	1	1 Kuruş
Şâmî Beyaz Makreme	1	0.5 Kuruş
Uçkur	3	4 Semen
Yemeni Bezi	1	1 Semen
Yeni Sarı Derari Boğça	1	1 Kuruş
Yeni Sarık	6	6 Kuruş
Yeşil Boğası Kaftan ile Sim Dökme	1	3 Kuruş
Yeşil Çuka Ferace	1	6.5 Kuruş
Yeşil Çuka Kaplı Eski Tilki Kürkü	1	480 [Akçe]
Yeşil Çuka Yelek	1	1 Rub'
Yeşil Entari Zıbın	1	2 Kuruş
Yeşil Kadtan	1	2 Kuruş 1 Rub'
Yeşil Kumaş Takke	1	1 Rub'

Tablo 21. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Giyim Eşyaları ve Kumaş Fiyatları

Eşya Adı	Adedi/Ağırlığı/Uzunluğu	Kıymeti
Yeşil Takke	1	1 Rub'
Zıbin	1	4 Semen

4.1.4. Diğer Eşyalar ve Fiyatları

Tablo 22. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Diğer Eşyalar ve Fiyatları

Eşya Adı	Adedi/Ağırlığı/Uzunluğu	Kıymeti
Âlât-ı Sirâci (Mumcu Aletleri)	2	2 Kuruş
Araba	1	3.5 Kuruş
Bağ Beli	2	1 Kuruş
Bel Demiri	2	1 Kuruş
Bukam Ağacı	2 Vukıyye	2 Kuruş
Çapa	2	0.5 Kuruş
Çıkrık	1	0.5 Kuruş
Çin Kannâd	46	162.5 Kuruş
Çin Kara Sığır Derisi	3	3 Kuruş
Çin Koyun Derisi	6	1 Kuruş
Debbağ Yünü	2 Vukıyye	0.5 Kuruş
Demir Hırdavatı	4 Vukıyye	1 Rub'
Demir Şiş	1	1 Rub'
Eğer Kerestesi		1.5 Kuruş
Eski Kılıç	1	1.5 Kuruş
Eşek ile Çapa	1	6 Kuruş
Girde Kannâd	18	90 Kuruş
Girde Su Sığır Kannâdı	2	90 Kuruş
Havan ile El	1	0.5 Kuruş 2 Semen
Kalay Dökme		1.5 Kuruş
Kalıç	1	3 Kuruş
Kantar	1	1.25 Kuruş (Ortalama)
Kara Kılıç	1	0.5 Kuruş
Kara Sığır Derisi	6	20 Kuruş
Keser	1	1 Rub'
Keser ile Çapa	2-2	1 Kuruş
Kırmızı Fata	2	3 Kuruş
Koyun Meşini		10 [Kuruş]
Köhne Kaltak ¹⁵³	12	1 Kuruş
Kösele	15	29 Kuruş
Külek ile Nacak	1-1	1 Kuruş
Külenk	1	2 Semen
Leblebici âlâtı, tava, kalbur, terazi		3 Kuruş
Mesed	1	1 Semen
Nacak	1	1 Rub'
Nacak-Maşa	2-1	10 Semen
Odun	2 Araba	11.5 Kuruş
Oğlak Derisi	90	23 Kuruş

¹⁵³Türk Dil Kurumu Sözlükleri; "1. Üzeri meşin, halı vb. şeylerle kaplanmamış olan eyerin tahta bölümü."
<https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 20.12.2020)

Tablo 22. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Diğer Eşyalar ve Fiyatları

Eşya Adı	Adedi/Ağırlığı/Uzunluğu	Kıymeti
Saban Demiri	1	1.5 Kuruş
Sac Ayak	2	3 Semen
Saman	1 Araba	0.38 Kuruş (Ortalama)
Sim Mentеше	2 Dirhem	17 Kuruş
Siyah Deri	72	36 Kuruş
Şiş Demir ile Âlât	1	0.5 Kuruş
Testere	2	0.5 Kuruş
Tezgâh	1	1 Rub'
Tırpan	1	0.5 Kuruş
Tula Deri	48	8 Kuruş
Tüfek	1	2.4 Kuruş

Tablolar, defterde yer alan tereke kayıtları baz alınarak hazırlanmış olup fiyatı belli olmayan ve okunamadığı için eklenemeyen eşyalar bulunmaktadır.¹⁵⁴

4.2. TARIM ÜRÜNLERİ VE YIYECEKLER

Tablo 23. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer alan Tarım Ürünleri Ve Yiyeceklerin Fiyatları

Tarım Ürünü	Ağırlık/Miktar	Kıymeti
Anbarda Arpa	1.5 Keyl	1 Kuruş
Anbarda Buğday	1 keyl	0.53 Kuruş (Ortalama)
Arpa	20 keyl	2.5 Kuruş
Arpa	5 keyl	1.5 Kuruş
Buğday	2 keyl	1 Kuruş (Ortalama)
Buğday	18.5 Keyl	900 Akçe
Bulgur	0.5 keyl	0.5 Kuruş
Burçak	8 keyl	4 Kuruş
Çavdar	3 keyl	1 Kuruş
Marul-Hıyar-Çörekotu-Laha-Turp tohumu ve kuru soğan tohumları		2.5 Kuruş
Mazı ber-vech-i tahmin		3 Kuruş
Palamut	300 vukiyye	5 Kuruş
Soğan	48 Vukiyye	0.5 Kuruş 1 Semen
Soğan	140 vukiyye	210 Akçe
Un	160 Vukiyye	360 Akçe
Un	0.5 keyl	0.5 Kuruş
Yulaf	20 keyl	2.5 Kuruş

¹⁵⁴“Defterde bulunan tereke kayıtlarında, tamamı veya yarısı okunamayan eşyalar tablolarda yer almamakla birlikte, tekrar eden eşyalar ortalama fiyatları belirtilerek tabloda bulunan kıymetinin yanına “(Ortalama)” yazılarak dâhil edilmiştir. Aynı zamanda Balıkesir halkından olmayıp bu şehirde vefat eden kişilerin mallarının yakınlarına veyahut emaneten teslim alacak şahıslara iade edilmesi hasebiyle tablolara dâhil edilmemiştir.” Bkz. 707 Numaralı B.Ş.S. , v.3[a]-6[b]-10[a]-10[b]-14[a]-14[b]-17[a]-24[a]-27[b]-28[a]-33[a]-33[b].

4.3. HAYVAN FİYATLARI

Defterde bulunan tereke kayıtlarında hayvanlar ile ilgili çok bir bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte terekerlerde varlığına rastladığımız hayvanlar ve fiyatları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 24. 707 Numaralı Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Hayvanlar ve Fiyatları

Hayvan	Aded	Kıymeti
Al Kısarak		20 Kuruş
Arı Kovanı	2	2 Kuruş
Beygir	1 Re's	2400[akçe]
Camus Öküz (Aded 12-04-04)	3	20 Kuruş
Dişi Kara Sığır Danaları	3	6 Kuruş
Erkek Dana	1	3 Kuruş
Kara Sığır İneği maa Dana	3	17 Kuruş
Kara Sığır İnekleri(Aded 6-5-5)	3	16 Kuruş
Kara Sığır Öküzleri	2	15 Kuruş
Kara Sığır Öküzleri (Aded 10-02)	2	12 Kuruş
Kara Sığır Tosunu	1	5 Kuruş
Kısarak	1	15 [Kuruş]
Kuzu	4	2 Kuruş
Siyah Katır	1 Re's	35 Kuruş
Erkek Eşek	2	20 Kuruş

4.4. EMLAK FİYATLARI

Çalıştığımız defterde emlak fiyatları hakkında bilgi edinebileceğimiz belge sayısı yok denecek kadar az mahiyettedir. Tereke kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda emlak şekli ve fiyatlarını tablolaştırdık.

Tablo 25. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Emlaklar ve Fiyatları

Emlak	Kıymeti
1 anbar	5 Kuruş
1 bâb debbağ dükkânı ile debbâğ kazanı	120 Kuruş
1 Ev 1 bâb akder	60 Kuruş
1 Tek Katlı Ev	40 Kuruş
Hırdavathâne	5 Kuruş
2 Katlı Ev	30 Kuruş
1 Ahır	4 Kuruş
1 Ev	50 Kuruş
1 Ev 1 Ahır	25 Kuruş
Ev ve Çevresi	100 Kuruş
Tahta Anbar	20 Kuruş

4.5. H.1103/M.1692 TARİHLİ NARH FİYATLARI

Narh, Osmanlı'da mal ve hizmet fiyatlarının devletçe belirlenen üst sınırını ifade etmektedir.¹⁵⁵

Tablo 26. 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Narhlar

Ürün	Ağırlık/Aded	Kıymeti	Tarih
Hubz	120 Kıyye	-	H.8 Rebiülevvel 1103 M.29 Kasım 1691
Lehm-i Ganem	12 Kıyye	-	“
Revgan-ı şî Revgan	22 Kıyye	-	“
Lehm-i Muiz	8 Kıyye	-	“
Lehm-i Bakar	6 Kıyye	-	“
Mum	14 Dirhem ? Kıyye	-	“
İç Yağı	12 Kıyye	-	“
Sığır İç Yağı	10 Kıyye	-	“
Sabun	4 Vukıyye	24 [Akçe]	“
Sade Yağ	30 Kıyye	-	“
Asel	20 Kıyye	-	“
Milh-i Kefe	3 Kıyye	-	“
Pirinç	10 Kıyye	-	“
Beyaz Milh	2 Kıyye	-	“
Basal	3 Kıyye	-	“
Zeyrin Yağı	4 Vukıyye	18 [Akçe]	“
Siyah Üzüm	6 Vukıyye	-	“
Sarımsak	? Kıyye	-	“
Kestane	3 Kıyye	-	“
Kuru İncir	6 Kıyye	-	“
Çire	1 Kıyye	-	“
Zeytin	6 Kıyye	-	“
Revgan-ı Sade	42 Vukıyye	-	“
Mum	40 Vukıyye	40 dirhem 1 paradır	H.1 Cemaziyelahir 1103 / M. 19 Şubat 1692
Nal Kesimi		4 [Akçe]	“
Nalband-ı Amel ile Mihçi	33 Aded	4 [Akçe]	“
Hadid		24 [Akçe]	“
Hummal Nalçesi		?	“
Hızma Nalçesi	7 Hisse 9 Mahalle	-	“

¹⁵⁵ “Osmanlı'da günlük ve mevsimlik narhların yanısıra savaş, abluka, kıtlık, doğal âfetler ve sikke düzenlemelerinden sonra yeni fiyat tespiti yapılırdı. Mevsimlik narhlar gıda maddeleri üzerine konulan fiyatları göstermektedir. Ekmek, et, süt ve mâmullerinin yaz ve kış aylarındaki fiyatları farklıydı. Ekmek en önemli gıda maddesi olduğundan fiyatı, içindeki un cinsine göre çeşni tutularak tesbiti yapılırdı. Sebze ve meyve fiyatları ise mevsimlere göre ayarlanırdı. Sefer zamanı gibi olağanüstü hallerde ise, ordunun ihtiyacı olan maddelerin vergi karşılığı veya ücretle toplanmasının yanısıra üreticilerin de sefere gitmesi, piyasaya arz edilen miktarın azalmasına yol açar ve yeni narh verilme zorunluluğu doğururdu. Taşradan gelen mallarda ise, çıkış yerindeki fiyatı belgelenir ve narh buna göre belirlenirdi. Kadı sicillerinde narhlar genellikle son sayfalarda yer almakla birlikte narh için ayrı defterler de tutulmuştur. 1856 yılından itibaren ise sicillerde narh kaydına rastlanmamaktadır.” Detaylı bilgi için bkz. Mübahat Kütükoğlu, “Narh”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. XXXII, İstanbul 2006, ss. 390-391.

Tablo 26. (Devam) 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Narhlar

Ürün	Ağırlık/Aded	Kıymeti	Tarih
Pabuç Nalçesi	4 Hisse 6 Mahalle	-	“
Revgan-ı şî Revgan	_ 48	42 [Akçe]	H.26 Muharrem 1103 M.19 Ekim 1691
At Nalı Mihçı Nalban Kesimi		110 [Akçe]	“
Mürekkeb Nal Kesimi		44 [Akçe]	“
Sabun		64 [Akçe]	“
Hadid		60 [Akçe]	“
Nal Kesimi	1	55 Aded Nükûd	“
Kahve		240 [Akçe]	“
İbirişim	8 Dirhem		“
Kibtan	8 Dirhem		“
Merdane Pabuç		85 [Akçe]	“
Zenne Pabuç		55 [Akçe]	“
Hırka-i Âlâ		240 [Akçe]	“
Postal-ı Âlâ		140 [Akçe]	“
Edna Postal		120 [Akçe]	“
İç Yağı		20 [Akçe]	“
Mum		46 [Akçe]	“
Un		200 [Akçe]	“
Çizme Nalçesi		15 [Akçe]	“
Pabuç Nalçesi		10 [Akçe]	“
Zenne Pabucu Nalçesi		6 [Akçe]	“
Kütahya Nalçesi		3 [Akçe]	“
Lehm-i Ganem		28 [Akçe]	“
Lehm-i Bakır	Vukiyye	2 Para	H.29 Zilkade 1103 M. 12 Ağustos 1692
Lehm-i Oğlak	Vukiyye	3 Para	“
Lehm-i Ganem	Vukiyye	4 Para 2 Akçe	“
Lehm-i Erkeç	Vukiyye	3 Para 2 Akçe	“
Kapruz	2 Vukiyye	1 Para	“
Kavun	2 Vukiyye	1 Para	“
Üzüm	Vukiyye	1 Para	“
Sade Yağ	40 Vukiyye	-	“
Ekmek	100 dirhem	1 Akçe	H.9 Rebiülahir 1104 M.18 Aralık 1692

İKİNCİ BÖLÜM

707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NDE YER ALAN BELGERİN ÖZETLERİ

Belge No / Sayfa Numarası: 1 / v-1[a] – 1[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Oruç Gazi mahallesinden müderris Veli Efend'nin Sahn-ı Hisâr mahallesinden Mehmed bin Süleyman'a verdiği borcu, müteveffanın eşi Elif binti Abdi'den istemesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 2 / v-1[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Zincirye köyünden K r Mustafa aynı köy sâkinlerinden Ali bin Hasan'ı, e i Ay e binti İvaz ile arasında ilişki olduğu gerekçesi ile dava etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 3 / v-2[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Maratlı mahallesinden merhum Hacı Mehmed bin Ali'nin malının, kızı Ay e tarafından satılması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 4 / v-2[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Hisariçi mahallesinden merhum Debbağ Osman'ın verasetinin k  uk oğlu İbrahim ve bo andığı eşleri Kezban ve Sofya kalması, k  uk oğlu İbrahim'in vesayetinin de Yusuf bin Resul'e verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 5 / v-2[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Hisariçi mahallesinden merhum Debbağ Osman'ın k  uk oğlu İbrahim'e, annesi Kezban tarafından nafaka bağlanması talebi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 6 / v-2[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Hisariçi mahallesinden merhum Debbağ Osman'ın bo andığı e i Sofya'nın, ölmeden önce merhumun zimmetinde kalan mihr-i m eccelini almak için Yusuf ve Kezban'ı dava etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 7 / v-2[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Umur Beğ mahalle sakini iken kayıp olan Mehmed bin Bolad adlı kişinin kız kardeşi Ünzile binti Bolad ve oğlu Osman, Ayvalık köyünde vefat eden mezbur Mehmed'in köy ahalisi tarafından kendilerinden izinsiz defn ettiklerine dair şikayette bulunmaları hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 8 / v-3[a]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Umur Beğ mahallesinde sakin iken kayıp olan Mehmed bin Bolad'ın malını elinde tutan Lütfullah adlı kişi tarafından yapılan eşya beyanı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 9 / v-3[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Maratlı mahallesi sakinlerinden Gülistan binti Abdullah'ın elinde bulunan mülkü ve boş arsasının bir bölümünü Mülayim binti Abdullah'a hibe etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 10 / v-3[b]

Belge Türü: Vakfiye

Belge Özeti: Maratlı mahallesi sâkini olan Gülistan binti Abdullah'ın mülkünü mahalle avarızına vakfetmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 11 / v-3[b]-4[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Aslıhan köyü çiftlik ashabından olan Süleyman Ağa bin Abdülmennan'ın, karye civarında olan tarlasını sahib-i arz Mehmed Beğ ibn Rüstem'e resm-i tapu ile hibe etmek istemesi üzerine, Karaoğlan mahallesinden Hasan bin Mahmud'un bu duruma karşı çıkararak kendisini dava etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 12 / v-4[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Karaoğlan mahallesinden İvaz bin Hacı Mustafa'nın oğlu Ali'nin, Ermeni taifesinden Parneyk'i mülk satışı sonucunda semeni 200 kuruş alacağı olduğuna dâir dava etmesi ve bu dava sonucunda talep ettiği bedeli alması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 13 / v-4[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Okçukara mahallesinden Ümmühan binti Hacı Ali'nin satın aldığı mülke, İbrahim bin Mirza'nın mutasarrıf olmasını istemesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 14 / v-4[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Hacı İshak mahallesinden Mustafa bin Abdullah'ın, Maratlı mahallesi sâkini iken vefât eden Osman bin Hasan'ın tahmini dört yaşında olan oğlunun vasisi olma talebinde bulunması ve nafaka bağlanmasını istemesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 15 / v-4[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Kabaklı köyünden Ali bin Mirza Beğ'in, kölesi Yusuf bin Abdullah'ı 80 kıt'a esedî kuruş değeri olan fidda karşılığında hür bırakması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 16 / v-5[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Hacı İshak mahallesinde yeniçeri olan Mustafa ve hizmetkârı Hüseyin'in herhangi bir emlak ve arâzileri olmamasına rağmen, kendilerinden avârız talebinde bulunulduğuna dâir padişaha şikâyette bulunmaları hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 17 / v-5[a]-5[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Maratlı mahallesinden Balıbeğoğlu demekle meşhur Hacı Mustafa'nın, eşkıya teftişi için kazaya gelen Mehmed Paşa'ya mahalle halkının kendisini şikâyet etmesi ve mahalleye geldiğinde bölge halkının kendisine kötü davrandıkları gerekçesi ile şikâyeti hakkında.

Belge No/ Sayfa Numarası: 18 / v-5[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Yenice mahallesinden Halil Beşe ibn Sefer'in, Ayşe binti Hacı Mustafa'dan 60 kuruşa mülk satın alması ve bu satışın daha sonradan Ayşe'nin karşı çıkması ile iptal edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 19 / v-5[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Ayşe binti Hacı Mustafa'nın Halil Beşe ibn Sefer'den aldığı 60 kuruşu iade etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 20 / v-5[b]-6[a]

Belge Türü: --

Belge Özeti: Maratlı mahallesinden Balıbeğoğlu demekle meşhur Hacı Mustafa hakkında daha önceden kaydı olan belge ile ilgili bir kayıt olmasına rağmen belgenin devâmı olmadığı için özetini çıkaramadık.

Belge No / Sayfa Numarası: 21 / v-6[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Yenice mahallesinden Ayşe binti Hacı Mustafa, daha önce Halil Beşe ibn Sefer adlı kişiye satışını yaptığı mülkünü geri iade almasından sonra, aynı mülkü Ali adlı kişiye aynı fiyattan satışını gerçekleştirmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 22 / v-6[b]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Maratlı mahallesinden Mehmed ibn Hacı Mustafa'nın muhallefât kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 23 / v-6[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Üçpınar mahallesinden sâr-bân başı Mehmed adlı kişinin, aynı kaza sâkinlerinden olan Hüeyin Beşe'nin evi dâhilinde boğazlanarak öldürülmesi üzerine, mahalle sâkinleri tarafından bu işin araştırılmasını talep edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 24 / v-7[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Hacı Gaybi mahallesinden vefat eden Mehmed bin Abdülmennan'ın verasetinin boşanmış olduğu eşi ve küçük oğulları Hüseyin ve Halil'e kalması, Halil'in de vefatı üzerine hakkının kardeşi Hüseyin'e devr olunması, aynı zamanda Sultan binti Hacı Durali'nin kendi zimmetinde olan 13 kuruşu ve kocası zimmetinde olan 35 kuruşu ve mehr-i müeccel 50 kuruşu, İsmail bin Yusuf'a 100 kuruşa satması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 25 / v-7[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Kasaplar mahallesinden Fatıma binti Abdülmennan'ın, muhallefâtını Hasan bin Mahmud'a hibe etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 26 / v-7[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Malatya Köçek mahallesinden vefat eden Ahmed Ağa bin Mustafa'nın, kölesi olan Hasan bin Abdullah'ı ölmeden bir sene evvel malından ihrâc etmesinin bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 27 / v-7[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Malatya Köçek mahallesinden vefat eden Ahmed Ağa'nın, kölesi Hasan bin Abdullah'ı malından ihrâc edip hür etmesine rağmen, annesi Safiye binti Abdullah'ın hâlâ kendisini kölesi etmek istemesinin bahsi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 28 / v-8[a]

Belge Türü: İ'lâm

Belge Özeti: Karaoğlan mahallesinden Ahmed bin Yakub, Mehmed bin Hacı Yusuf'dan câriye köle satın alır ve bu cariyeyi Edremit'ten Hacı Mustafa bin İlyas'a satar. Mustafa da aynı câriyeyi İstanbul Kınalıtaş mahallesinden Hasan Ağa'ya satar ve bu câriyenin Hasan Ağa elindeyken hürriyet kazanması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 29 / v-8[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Çağış köyünden kölr Şahin bin Abdullah'a Zağnos Paşa vakfı tarafından sahibi gelene kadar nafaka bağlanması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 30 / v-8[b]

Belge Türü: İ'lâm

Belge Özeti: Şeyh Lütfullah mahallesinden Seyyid Zeynelabidin Çelebi ile Karaoğlan mahallesinden İzmirli Ahmed arasında gerçekleşen Gülbeyaz binti Abdurrahman adlı câriye kölenin satışı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 31 / v-9[a]

Belge Türü: Ünvanına Hatt-ı Hümâyûn

Belge Özeti: Acem tüccar taifesinden birinin vefatından sonra mallarına beytül-mâl emînleri tarafından taarruz olunması ve bu taifeden cizyedâr olanlardan yave cizyesi talebiyle rencide ettirilmeleri sonucunda padişaha şikâyette bulunulması ve padişah tarafından gönderilen emrin bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 32 / v-9[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Atnos köyünden Ömer Ağa ibn Ömer'in kölesini mülkünden ihrâc etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 33 / v-9[b]

Belge Türü: Tevzi' Defteri

Belge Özeti: Balıkesir kazasında, Kûthaya vâlisi Hacı Hüseyin Paşa ve diğer kesimlere yapılan masraflar hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 35 / v-10[a]-v10[b]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Yenice mahallesinden vefat eden Hasan bin Mustafa'nın malının kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 36 / v-10[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Hacı İshak mahallesinden Fatıma Hatun ibnti Hüseyin ve kocası Hacı İbrahim ibn Andünnebi arasında mihr-i müeccel ve mihr-i muaccel anlaşmazlığının yaşanması ve sonrasında anlaşmaya varılması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 38 / v-11[a]-11[b]

Belge Özeti: Menzil beygiri hususu için yapılan masrafin Balıkesir mahallelerine dağılımı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 39 / v-11[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Balıkesir'den menzilci Köse Hüseyin'in bir yıllık menzircilik görevini yeniden alması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 40 / v-12[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Paşaköy köyünden Mehmed bin Mahmud'un, Abdullah Çelebi oğlu Mehmed tarafından kılıç ve balta ile yaralanması sonucunda yaralarının keşfini istemesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 41 / v-12[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Merhum Kuzucuzâde Seyyid İbrahim Çelebi'nin Ayşe Bacı ve Paşaköy civarındaki çeşmelerin tamiri için vakf eylediği elli iki kuruşun, görevine hıyanette bulunan Seyyid Zeynelabidin Çelebi tarafından geri alınması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 42 / v-12[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Mütevelli Seyyid Zeynelabidin Çelebi'den alınan elli iki kuruşun, mahkeme harcı ve Nakib Mehmed Çelebi'ye verilen kısmından sonra kalanının Hacı Halil'e teslimi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 43 / v-12[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Karaman Köyü'nden Mehmed bin Abdünnebi'nin kardeşi eşi Fatıma Hatun ile olan davasına Mustafa bin Halil'i vekil eylemesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 44 / v-12[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Gazgan Ağa bağlarında bulunan bağlar için bağ sahipleri tarafından _oğlu Mehmed'in bekçi tayin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 45 / v-12[b]

Belge Türü: Fetva

Belge Özeti: İslam memleketlerine işgalde bulunan küffarın def' edilmesi için düzenlenen edilen sefere çağırılan askerlerin sefere iştirâk etmemeleri üzerine, haklarında ne tür bir cezanın verilmesi gerektiğinin sorulması ve cevaben de sefere katılmayan askerlerin dünyada ve âhirette ağır bir ceza alacaklarının bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 46 / v-12[b]

Belge Türü: İ'lâm

Belge Özeti: Balıkesir'de bulunan Yörükhân ve Karacalar taifesinden ödemekle yükümlü oldukları vergiler haricinde kendilerinden fazladan vergi talep edilmesi ile zor durumda kaldıklarını şikâyet etmeleri üzerine, kendilerinden bu durumu kanıtlamaları istenilmesi ve sunulan kanıtlar çerçevesinde haklı bulduklarının kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 47 / v-13[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Hacı İsmail mahallesinden Ali bin Abdurrahman'ın küçük oğlunun bir katır tarafından sürüklenerek ölmesi üzerine, Ali'nin ölmüş olan oğlunun muayene ve müşahade edilmesini istemesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 48 / v-13[a]

Belge türü: Temessük

Belge Özeti: Hadım Mehmed Ağa tarafından binâ edilen vakfın bazı ta'mirât işleri için her sene verilen yirmi beş kuruşun Pehlivan Ahmet'den alınıp Laz Ahmed'e verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 49 / v-13[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Balıkesir'de bulunan Şerefeddin Paşa zaviyesinin zâviyedârlık görevinin Seyyid Davud'a verilmesine rağmen, Davud'un elinden alınıp yerine Balıkesir müftüsünün kardeşi Yusuf'un getirilmesi; Yusuf'un da zaviyenin mallarını şahsına harcaması, zâviyeyi tatil etmesi gibi usûlsüzlükleri sonrasında şikâyet edilmesi üzerine gelen ferman ile zâviyeyi zabtına mani olunmasının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 50 / v-13[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Şerefeddin Paşa zaviyesinin zâviyedârlık vazifesi Seyyid Davud'a verilmesine rağmen, Balıkesir müftüsü ve kedeşi tarafından Davud'un görevini yapmasına mani olunması ve Davud'un bu durumu padişaha arz u hal ile bildirmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 51 / v-13[b]

Belge Türü: Berat

Belge Özeti: Hadım Mahmud Ağa vakfının mütevellisi Mehmed'in vakıf mallarını kendi şahsına sarf etmesi üzerine görevinden azledilmesi ve yerine Nesîmizâde mevlânâ Mehmed'in getirilmesinin rica edilmesi üzerine, Şeyh Karamanî adlı kişinin Sülûnoğlu Halil'i Mehmed olarak tanıtması ve bu şahsın da vakıf mallarını kendi şahsına sarf etmesi üzerine bu durumun padişaha arz edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 52 / v-14[a]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Merhum Hacı Hüseyin Ağa'nın muhalefât kaydı.

Belge No / Sayfa Numarası: 53 / v-14[a]

Belge Türü: Metrûkât Defteri

Belge Özeti: Balıkesir'de tüccar taifesinden vefat eden Baki veled-i _ zımminin vârisi olmadığından dolayı mallarının cizyedâr vekili olan Yusuf Ağa'ya teslimini bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 54 / v-14[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Kara Beğ tımarı toprağından olup, Hacı Hüseyin ve ortağı Bandırmalı Sıçanzâde'nin hissesine düşen hınta ve nohudun teslim edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 55 / v-14[b]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Merhum Kara Durmuş bin Yusuf'un muhalefât kaydı.

Belge No / Sayfa Numarası: 56 / v-14 [b]

Belge Türü: Beyan

Belge Özeti: Hüdâvendigâr sancağının Bergama ve Soma taraflarından başkent tarafına gönderilen edilen sekbân beyanı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 57 / v-15[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Divane Yusuf köyünden vefat eden Hacı Mehmed ibn Hacı Mustafa'nın verâseti boşandığı eşleri, kızları ve erkek kardeşi HacıAhmed'e kalmıştır. Mehmed sağ iken eşi Ayni zimmetinde beş yüz esedi kuruşu olduğunu kardeşine bildirmesi ve Ahmed'in de bunu Ayni'den talebinden sonra, Ayni'nin bu meblağı vermede gönülsüzlük etmesi üzerine açılan dava hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 58 / v-15[a]-15[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Soma kadısı Recep tarafından dîvân-ı hümâyûna gönderilen arz ile Türkmen taifesine bağlı cemaâtlerin yaylaklarına gidip geldikleri sırada bu bölgelerde yaşayan halkın mallarına zarar verdiklerinin bildirmesi ve padişah tarafından gönderilen emir ile Kapıcıbaşı Şahin Mustafa'nın gözetiminde bu cemaatların iskânının sağlanacağına bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 59 / v-16[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Balıkesir'de bulunan Karacalar hâssının ahalisinden olmayan halktan haksız yere resm-i bennak talebinde bulunulduğunun haber alınması ve bu ahalden olmayan halkın resm-i bennak talebiyle zor durumda bırakılmamasının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 60 / v-16[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Aydın, Saruhan, Menteşe, Karesi ve Biga sancaklarında bulunan muhassıllıklara bağlı olan mukataat reayasının, vergilerini ödeme konusunda gönülsüzlük etmeleri üzerine bu durum padişaha arz edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 61 / v-16[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Karesi ve Biga sancaklarında bulunan muhassıllıklara bağlı mukataat reayasının 1101(1690) ve 1102(1691) yıllarında ödemekle yükümlü oldukları vergiler olan rüsumat ve bennaklarının tahsilinin bir yıl gecikmesi üzerine bu vergilerin tahsiline Yusuf Ağa'nın ta'yin edilmesi ve bu vergilerin tahsilinin de vaktinde yapılmasının tenbih edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 62 / v-16[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Aydın muhassıllığından Balıkesir ve Balya kazaları reayalarından bazılarının ödemekle yükümlü oldukları avârız ve bedel-i nüzlerini karye halkı ile birlikte ödemiş olmalarına rağmen, 1097 ve 1098 senelerinde Aydın muhassıllığı yapmış olan Mehmet Paşa tarafından Ahmet'in 20-30 atlı ile üzerlerine gönderildiğini ve kendilerinden fazla akçe alındığını şikâyet etmeleri hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 63 / v-16[b]

Belge Türü: Mektub

Belge Öeti: Balıkesir'de bulunan yeniçeri serdarının me'mur olduğu sefer-i hümâyûna iştirak etmemesi üzerine görevinden alınıp ve yerine Beşinci bölükten Salih Çavuş'un serdar ta'yin olduğunun bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 64 / v-17[a]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Umur Beğ mahallesinden vefat eden Medine binti Abdullah'ın muhallelfat kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 65 / v-17[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Tertib edilecek sefer için yüz mehâr deveye ihtiyaç olduğunun bildirilmesi ve sefer-i hümâyûn vaktinden evvel Edirne'de hazır bulundurulmasının mühim olduğu hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 66 / v-17[b]

Belge Türü: --

Belge Özeti: 1104 senesinde gerçekleştirilecek sefer-i hümâyûn için talep edilen 200 mehâr devenin rûz-ı hızırdan önce Edirne'ye iştirakinin gerçekleştirilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 68 / v-18[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Karesi sancağı Alay Beği Ahmed tarafından padişaha gönderilen mektup üzerine, Emre köyünden 1900 akçe kılıç tımarına mutasarrıf olan Mustafa'nın yirmi seneden beri kendisinden haber alınmaması ve bu makama kimsenin rağbet etmemesi üzerine; yine aynı livâda Manyas'a bağlı Karık köyünden 7310 akçe kılıç tımara mutasarrıf olan Şahin'e verilmesinin rica edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 69 / v-18[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Balıkesir ve civarı hâssı köylerinin, 1104 senesi Martın'dan bir yıllık zabtının Hacı Yusuf Ağa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 70 / v-18[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: 1104 senesinde tertib edilecek sefer-i hümâyûna me'mur olan altı bölük halkının sefere iştirâkının sağlanmasına Başeski Süleyman ve diğer Süleyman Çavuş'un sürücü ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 71 / v-19[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Fart nahiyesine bağlı köylerin reâyâlarından tahsil edilen vergilerin, 1104 senesi Martından bir yıllık zabtının Ganemzade Mehmed Çelebi'ye 45 kuruşa verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 72 / v-19[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Hüdâvendigâr, biga, Karesi ve Bolu sancaklarında meydana gelen yol kesme ve harâmî eşkıyasının hayrat ve ibâdet mallarına zarar vermelerinin duyulması ve bu taifenin yakalanmasının istenilmesi; aynı zamanda sefer-i hümâyûna me'mur olan askerlerin sürücüleri tarafından Edirne iştirakının sağlanmasının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 73 / v-19[b]

Belge Türü: --

Belge Özeti: Kassâm-ı askeriye tefvizi.

Belge No / Sayfa Numarası: 74 / v-19[b]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Balıkesir'de mutasarrıf olanların rüsumâtlarını mütesellim Çerkez Mustafa Ağa'ya teslim etmeleri hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 75 / v-19[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Sefer-i hümâyûna me'mur olan askerlerin, Şaban ayının 15. günü Edirne'de mevcut bulunmaları için buyuruldu gönderilmesine rağmen sefere iştirak etmemeleri üzerine yakalanmaları; ibret için haklarında lazım gelen cezanın verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 76 / v-20[a]

Belge Özeti: Hücet

Belge Özeti: Çinge köyünden _ müteveffanın kızı Ayşe'nin vasîsi Şehriban hâtun, küçük Ayşe'nin Bayat nâm karyede bulunan Oruç nâm kimesne zimmetinde olan on kuruşunu, vesâyeti sebebiyle kabz ettiği hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 77 / v-20[a]

Belge Türü: Buyuruldu.

Belge Türü: Erbâb-ı tımardan Mehmed nâm sipahi, Kavak köyü ve civarında mutasarrıf olduğu ve mutasarrıf olan İbrahim adlı kişinin Mehmed nâm sipahinin tımarı dâhilinde olan Oruçhan köyü ve civarına, benim zeâmetim köylerindedir diye muhalefet etmesi üzerine padişaha arz u hal göndermesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 78 / v-20[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Hersekzâde Ahmed Paşa vakfı köylerinden Ayşe Bacı köyü ve tevâbi' mukataalarının 1104 senesi Martı'ndan sene sonuna kadar bir yıllık zabtının 200 esedî kuruşa Mehmed Ağa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 79 / v-20[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Türü: Balıkesir'de Yayayeri denilerin tımara mutasarrıf olan İbrahim Beğ'in, bu tımarı bir yıllığına Seyfi Ağa'ya 50 kuruşa iltizam eylemesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 80 / v-20[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: 1104 Şevval ayının ilk gününden sene sonuna kadar, Karesi sancağı mütesellimliğinin bir yıllık zabtının Mustafa Ağa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 81 / v-20[b]

Belge Türü: Tezkere

Belge Özeti: Hoca Sinan Efendi vakfı köylerinden, 1103 senesi Martı'ndan sene sonuna kadar, bir yıllık zabtı için Hasan Ağa'nın vekil ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 82 / v-20[b]

Belge Özeti: Temessük

Belge Özeti: Hoca Sinan Efendi vakfına âit olan mahsulatın zabtının, 1103 Mart'ından sene sonuna kadar 45 kuruşa iltizam edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 83 / v-20[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Hoca Sinan Efendi vakfı köylerinin, 1103 senesi Martı'ndan sene sonuna kadar bir yıllık zabtının 45 kuruşa Hasan Ağa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 84 / v-20[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Bursa'da Haremeyn-i Şerifeyn vakfı reayalarından olan Perâkende Yörükân reâyâsının, 1103 senesi Martı öncesinden bir yıllık olan rüsum-ı raiyyetlerinin zabtı ve tahsiline Ali Ağa'nın 1400 kuruşa talib olması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 85 / v-20[b]-21[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Bursa'da bulunan Sultan Murad Han Sâni hazretlerinin câmi-i şerif ve imâret-i âmireleri vakfından olan Perâkende Yörükân mukataasının bir yıllık zabtına 2000 kuruşa tâlip olan Hacı Ali Ağa'ya iltizam edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 86 / v-21[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Bursa'da bulunan Emirsultan câmi-i şerif ve imâret-i amireleri vakfında, Hüdâvendigâr, Biga ve Balıkesri sancağında Perâkende Yörükân mukataasının bir yıllık zabtına 1400 kuruşa Ali Ağa'nın talip olması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 87 / v-21[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Bursa'da Gazi Sultan Murad Han, Hazret-i Emir Sultan ve Haremeyn-i Şerifeyn evkâfi mukataalarından Yörükân mukataası reayasının ödemekle yükümlü oldukları vergilerin bir yıllık zabtı ve tahsiline Abdülbaki Ağa'nın ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 88 / v-21[a]

Belge Türü: Hücjet

Belge Özeti: Karaman köyünden Seyyid Mehmed bin Şerif'in arpa hasadına eriştiğini bildirilmesi hakkında.

Belge Sayfa Numarası: 90 / v-21[b]

Belge Türü: Berat

Belge Özeti: Karesi sancağında Çinge, Nâib Halil ve Tevâbi' mukâtaası hâssa teberdârlarından Ahmed'in teberdârlığının yenilenmesine hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 91 / v-21[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Karesi sancağına Çinge ve Nâib Halil mukataasının bir yıllık zabtının Mehmed Ağa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 92 / v-21[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Mehmed Ağa'ya yıllık zabtı verilen Çinge hâssından 200 esedî kuruşun Ahmed Ağa tarafından eksiksiz alındığı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 93 / v-22[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Aydın muhassıllığına bağlı olan mukâtaaların Mehmed'e verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 94 / v-22[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Aydın, Saruhan ve tevâbi' sancaklarının muhassılı Abdülbaki'nin, muhassılığından Karesi sancağında, Yörükân, Karacalar ve Perâkende-i livâ-i Karesi mukataalarının reâyâlarının yıllık vergilerini ödemedede gönülsüzlük etmeleri hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 95 / v-22[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Aydın ve Saruhan muhassılı Mehmed Ağa'nın Karesi sancağında, Yörükân, Karacalar, Perâkende-i livâ-i Karesi ve Çelebi reâyâlarının yıllık vergilerini ödemedede gönülsüzlük etmeleri üzerine Mehmed Ağa'nın pâdişâha durumu arz etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 96 / v-22[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Karesi sancağı mutasarrıflarının birâderleri Mustafa'yı Çinge ve Nâib Halil ve tevâbi' mukataasına vekîl ta'yîn eylemeleri hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 97 / v-22[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Çinge ve Nâib Halil mukataasının bir yıllık zabtının Mehmed Ağa'ya iltizâm edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 98 / v-22[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Okçukara mahallesinden Mehmed bin Osman ve diğer Mehmed bin Abdullah'ın, Kalya köyünde mutasarrıfı oldukları bir göz değirmeni İsmail Beğ ibn Alişan Beğ'e yetmiş üç kıt'a esedî kuruşa satmaları hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 99 / v-23[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Balıkesir Kaya Beğ vakfına ait olan üç dönüm arazinin, Duru köyü voyvodası Ali Ağa ibn Mehmed'in kabz etmesi üzerine vakfın mütevellisi Mehmed Çelebi ibn Hüseyin Çelebi tarafından dava edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 100 / v-23[b]

Belge Türü: Mürâsele

Belge Özeti: Balıkesir, Balya ve Edremid kazâlarının umûr-ı kısmet-i askeriyelerinin tefvizi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 101 / v-23[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Tersâne-i Âmire masraflarının karşılanması için Hüdâvendigâr sancağının avârız ve nüzl bedellerinin korunması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 102 / v-24[a]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Ali Fakih mahallesinden mersûm Ahmed bin Mehmed'in muhallelât kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 103 / v-24[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Ali Fakih mahallesinden Ahmed Kethüdâ ibn Mehmed'in kızı Ayşe'ye oğlu Mehmed'in vasî ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 104 / v-24[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Ali Fakih mahallesinden Ahmed bin Mehmed'in vefatından sonra kızı Ayşe'nin annesi Gülboyu binti Abdullah'ın, müteveffânın muhallelâtından kızı için nafaka talep etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 105 / v-24[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Tersâne-i Âmire ocaklıklarından Lapseki, Biga, Güğercinlik, Aydıncık, Gönen, Manyas, Mihaliç, Kirmastı, Fart maa Şamlı, Kepsut, Balıkesrî, Bigadiç ve Balya'dan her yıl alınan kerestelerin, 1103 senesine mahsus olmak üzere bir gün önceden teslim edilmesine hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 106 / v-24[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Balya, Balıkesir ve İvrindi'den tahsil edilecek olan ocaklık kerestesinin tahsiline Hasan Ağa'nın vekîl edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 107 / v-24[b]

Belge Türü: --

Belge Özeti: Nergis nâm köyü civârında efendisinin yanından kaçmış olan Şahin bin Abdullah adlı kölenin, sahibi gelinceye kadar Karesi mütesellimi Halil Ağa tarafından zabt edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 108 / v-25[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Anadolu taraflarına âid olan öşr-i diyetlerin gönderilmemesi üzerine, bu öşr-i diyetlerin teftişi için mübaşir ta'yin olunması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 109 / v-25[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Hacı İsmail mahallesinden vefat eden Hacı Ali'nin oğulları Hasan, Halil, Mustafa ve Mehmed arasında geçen borç alacak-verecek davası hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 110 / v-25[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Biga ve Karesi sancaklarından alınan avâriz ve bedel nüzllerin 1103 ve 1104 seneleri hesap olunarak, kapu kulları maaşları için mübâşir ta'yin olunan İmail'e acilen gönderilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 111 / v-25[b]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Karesi sancağından tahsil edilecek olan avâriz ve bedel-i nüzllerin eksiksiz bir şekilde İsmail Ağa vasıtası ile mâl-i mirîye teslim edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 112 / v-26[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Karesi ancağında, 2185,5 ve 1 Rub' nüzl hâneleri olan kadılıkların bedel-i nüzllerinin eksiksiz ve gereğinden fazlası talep edilmeden toplanmasının istenmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 113 / v-26[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Karei sancağında, 2185,5 ve 1 Rub' avâriz hâneleri olan kadılıklardan kürekçi bedeli avarızlarının tahsil edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 114 / v-27[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Derviş Ağa'nın mutasarrıf olduğu Bayındır köylerinden Edremid ve Armutovası'nda olan köyler ve Balıkesir'de olan köylerin iltizamının bir yıllığına Konâni El-Hâc Ahmed Ağa'ya beş yüz kuruşa iltizâm edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 115 / v-27[b]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Maratlı mahallesinden vefât eden Seyyid Hacı Halil Çelebi ibn Seyyid İbrahim Çelebi'nin muhallelât kaydı hakkında.

Belge Sayfa Numarası: 116 / v-28[a]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Maratlı mahallesinden mersûm Âlime binti Hasan'ın muhallelât kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 117 / v-28[b]

Belge Türü: Mürâsele

Belge Özeti: Arpalıkları olan Balıkesir, Balya ve Edremid kazâlarının umûr-ı kısmet-i askeriyye tefvizi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 118 / v-28[b]

Belge Türü: Mektub?

Belge Özeti: Yıldırım Camii müezzini Karamânî Mehmed re'is-i ulema yapılmasının ardından ba'zı kötü hallerinin duyulmasının ardından azl edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 119 / v-28[b]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Re'is-i ullemâlıktan azl olunan Mehmed'in yerine, Yıldırım Cami'nde şeyh olan Şeyh Mehmed'in getirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 120 / v-29[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Tertip edilecek sefer-i hümâyûn için Anadolu vâlisi İbrahim Paşa'ya asker tedârikini sağlaması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 121 / v-29[b]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Hüdâvendigar Sancağı nahiyesi olan Kepsud'a bağlı olan Kayırlar köyünün, yirmi dokuz bin üç yüz yirmi yedi akçe zeametinin ve Balıkesrî nâhiyesinde Kavak köyünün bin yetmiş sekiz akçe tımarının İbrahim müteferrikaya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 123 / v-30[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Balıkesrî'de bulunan Kaya Beğ vakfına aid olan üç parça yere, dokuz yüz akçe yazı olan Duru köyü zâbitinin göz dikmesi ve köyü sınırlarına dâhil etmek istemesi üzerine, vakfin mütevellisi Mehmed'in durumu padişaha arz etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 14 / v-30[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Yenice mahallesinden Abdürrahim ibn Süleyman'ın vefatı üzerine oğlu Havı Süleyman, yine vefât eden annesi Fatıma binti Mustafa'nın muhallelâtlarına el koyan kardeşi Hacı Mehmed'den hakkı olanı alması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 125 / v-30[b]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Balıkesrî kazâsına bağı Halalca köyünde, Şeyh Lütfullah zâviyesi mutasarrıfı Aldülkerim Cezmi'nin vefâtı üzerine boşalan yerine kardeşi Mehmed Necib'in getirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 126 / v-30[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Halalca köyünde, Şeyh Lütfullah zaviyesinin hizmetinin yerine getirilmesine Hacı Hüseyin'in vekîl ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 127 / v-31[a]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Balıkesrî kazâsında Karamânî Şeyh Mehmed'in elinde berât ve emir olduğunu iddiâ edip reis-i eimme ve hutebâlık iddiâsında bulunarak fitne ve fesatlık çıkarması üzerine mahkemeye çağırılması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 128 / v-31[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Reis-i eimme ve hutebâlık iddiâsında bulunan Karamânî Şeyh Mehmed'in mahkemeye çağırılması ve çıkardığı fitne ve fesattan men' edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 129 / v-31[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Balıkesir'de bulunan Hoca Sinan Efendi vakfına bağı olan Üçpınar ve Çayırhisar köylerinin zabtının bir yıllığına 45 kuruşa iltizâm edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 130 / v-31[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Türü: Hoca Sinan vakfına bağı Üçpınar ve Çayırhisar köylerinin zabtının bir yıllığına Hasan Ağa'ya 45 kuruşa iltizam edilmesi ve buralardaki mahsulâtı zabt etmesine kimsenin mâni' olmamasının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 131 / v-31[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Fart nahiyesinin Bergoslu köyü ve civarının beş bin akçe kılıç tımarının, Hisarbekir ve Otakçı köylerinin altı bin iki yüz yetmiş akçe ve üç kılıç tımarının mutasarrıfı olan Süleymanın vefat etmesi ile yerine, on bin akçe tımar ve bin beş yüz akçe ile Mahmud'a verilmesini hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 132 / v-31[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Balıkesir’den alınacak vergilerin zabtı ve bu kazâdan sefer için talep edilen askerlerin gönderilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 133 / v-32[a]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Börekçiler mahallesinden Ümmühan ibnti Hacı Turgut’un mülklerini, Atike ibnti Hacı Hüseyin ve torunu Raziye binti Mehmed Ağa’ya hibe ve teslim etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 135 / v-32[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Tertib edilecek sefer için Balıkesir’den imdâd-ı seferiyye talebinde bulunulması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 136 / v-32[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Anadolu Beğlerbeği Hamid’in bin guruş imdâd-ı seferiyyesinin alınması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 137 / v-32[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Karesi sancağından deve ihracı için gönderilen belge hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 138 / v-32[b]

Belge Türü: Hüccet

Belge Özeti: Balıkesir’de bulunan Timur Han vakfının dâhilinde bulunan mülkün otuz beş esedî kuruşa, bir yıllığına Seyyid Mehmed Çelebi’ye verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 139 / v-33[a]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Merhum Hacı Mustafa bin Mahmud’un muhalefât kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 140 / v-33[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: İslâm memleketlerini istila eden küffârı def’edilmesi amacıyla tertib edilecek sefere çağırılan askerlerin düzenli bir şekilde orduya katılımını sağlamak için, Diyârbekir Eyâleti’ne mutasarrıf olan vezir Mehmed Paşa’nın sürücü ta’yin edilmesine hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 141 / v-34[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Diyârbekir Vâlisi Mehmed Paşa’nın sürücülük buyuruldusu hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 142 / v-34[a]

Belge Türü: Tereke

Belge Özeti: Mustafa Fakih mahallesinden Merhum Hüseyin Çelebi ibn Mehmed'in muhallefât kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 143 / v-34[b]

Belge Türü: Tevzi' Defteri

Belge Özeti: Balıkesir şehir kethüdâsı Abdullah Çelebi'ye verilen tevzi' defteri kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 144 / v-35[a]-35[b]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Memâlik-i mahrûsede bulunan ehl-i zimmetin cizlerinin toplanması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 145 / v-36[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Karesi sancağı mütesellimliğinin Recep Ağa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 146 / v-36[a]-36[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Gemi mühimmâtı için lâzım ve mühim olan malzemelerin belgede isimleri yer alan kazâlardan temin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 147 / v-36[b]

Belge Türü: --

Belge Özeti: Kayıtlarla verilecek gelen-giden beygirlerin, bir yıllığına Yusuf bin Mehmed'e dört yüz esedî kuruşa iltizam edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 148 / v-37[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Tertib edilecek sefer için, Balıkesir'den sefere me'mur olan askerlerin sefere iştirâkları esnasında gerçekleştirdikleri eşkıyalık hareketlerinin önlenmesi için Bursa Beğ'i İsmail Paşa'nın gönderilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 150 / v-38[a]

Belge Türü: Sicill-i mahfuz

Belge Özeti: Tersâne-i Âmire için kereste bedellerinin, Balıkesir kazâsı ahalisinden tahsili kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 151 / v-38[b]

Belge Türü: Tevzi' Defteri

Belge Özeti: Maratlı mahallesi sâkinlerinden (...) Yusuf Beşe'nin menzilci ta'yin edilmesi ve kendisine verilen tevzi' defteri kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 152 / v-40[a]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Başgirdin (Başgerdek) ve civar mukataaların, Anadolu Eyâleti mutasarrıfı Hüseyin Paşa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 153 / v-40[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Cizye vergisini ödemekten kaçan zimmîlerden, ödemeleri gereken bedellerin tahsil edilmesi için Balıkesir'de sâkin olan Yusuf Ağa'nın vekil ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 154 / v-40[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Tersâne-i Âmire masrafı için, Aydın muhassılı olan Abdülbaki Paşa'dan havâle olunan akçenin gerekli yerlere irsâl edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 155 / v-40[b]

Belge Türü: Tezkere

Belge Özeti: Balıkesir kazâsında mimarlık vazifesini yürüten Halil'in görevden alınması ve zimmî Murad getirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 156 / v-41[a]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Çömlekçi köyünde Sultan Selim Hân tarafından binâ edilen Han'ın mütevellisi Muhammed'in vefat etmesi ve yerine Şa'ban oğlu Ahmed'in getirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 157 / v-41[a]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Karesi sancağından saray ahırî mühimmatı için talep edilen nüzl ve avâriz ve bedel-i kürekçiyânların gönderilmesinde gecikme olması üzerine, bu bedellerin kısa sürede gönderilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 158 / v-41[a]-41[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Arpa emini İbrahim'e saray ahırî mühimmatı için verilen avâriz ve bedel-i nüzllerin teslim olunmaması üzerine, verilen emir ile bir defada tahsil edilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 159 / v-41[b]-42[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Yeni padişahın tahta cülûsu üzerine Hüdâvendigâr, Balıkesir, Biga sancaklarına gönderilen ve burada bulunan hizmet erbabına verilecek cülûs bahşîşi ve berâtlarının yenilenmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 160 / v-42[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Hüdâvendigâr sancağı ve civarında bulunan kadılıklara gönderilen cülûs-ı hümâyûn bahşîşleri hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 161 / v-42[b]

Belge Türü: Vakıf Vazife Defteri Sureti

Belge Özeti: Balıkesir evkafının vazife defteri suretidir.

Belge No / Sayfa Numarası: 162 / v-43[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Elviye-i Anadolu sancaklarında meydana gelen eşkıyalık hareketlerinin durdurulması için eşkıya teftişine Genç Mehmed'in me'mur edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 163 / v-43[a]-43[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Elviye-i Anadolu sancaklarında meydana gelen eşkıyalık hareketlerinin teftişine me'mur olan Genç Mehmed'in vazifesini başarılı bir şekilde yürütmesi sebebiyle Aydın, Kütahya ve Menteşe sancaklarındaki eşkıyalık faaliyetlerini teftiş etmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 164 / v-43[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Balıkesir kazâsında firâr eden eşkıyalar tarafından meydana gelen hırsızlıklar ve bölge halkının mallarına zarar vermeleri gibi hareketlerin önüne geçilmesi için, eşkıyaların yakalanmasının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 165 / v-43[b]-44[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Susıgırlığı, Mendehorye ve Gölcük köyleri ve Biga sancağı ve civarından kaçan eşkıyaların, ismi geçen köylerin yetkilileri tarafından yakalanmalarının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 166 / v-44[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Karesi sancağı ahalilerinden bir kısmının, ödemekle yükümlü oldukları vergileri ödemekte gönülsüzlük ve inat etmeleri sebebiyle sancak mütesellimine padişah tarafından buyuruldu gönderilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 167 / v-44[a]-44[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Balıkesir sancağındaki köy ve kasabalarda katl olunan kişilerin, Anadolu tarafına âid olan oşr-i diyetlerinin gönderilmesinin istenmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 168 / v-44[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Anadolu memleketlerinde meydana gelen eşkıyalık, hırsızlık ve bölge ahalilerinin ailelerine ve mallarına zarar veren fesat çıkaranların, Balıkesir köyleri ve kasabalarında bulunanların yakalanması ve cezalarının verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 169 / v-44[b]-45[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Anadolu'da meydana gelen eşkıyalık, hırsızlık türü hareketlere ba'zı Kürtler ve Türkmenlerin de karışması üzerine, Genç Mehmed'in bu faaliyetlere katılan eşkıyaların yakalanıp cezâlarının verilmesine me'mur edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 170 / v-45[a]-45[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Anadolu yakasında başıboş gezen leventler, Kürtler ve Türkmenlerden ba'zılarının bölge halkına zulm etmesi üzerine, bu taifelerin yakalanması ve haklarında gereken cezanın verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 171 / v-45[b]-46[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Gerçekleşen seferde, Zemun sahrasında Tabur(?) Muhârebesi'nde hizmeti olan yeniçerilerden ve kendileri ile birlikte sefere getirdikleri dirliksiz yayalarından zahmetli işler istenilerek zor durumda bırakılmamaları; sınırdaki kalelerin muhafazasında bulunan yeniçerilerin ailelerini görmek için evlerine gidenlerden izin günleri bitene kadar herhangi bir iş talebinde bulunulmaması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 172 / v-46[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Anadolu'da Bağdad, Basra, Erzurum ve Van sınırlarına tarihleri açık menzil hükümleri gönderilmemesi merhum Sultan Süleyman tarafından emr olunmasına rağmen, bu emre aykırı hareketlerin olunduğunun Sultan Ahmed tarafından duyulması üzerine,

buralardaki kadılıklara gönderdiği ferman ile sadece Mısır vâlisinden gelen kağıdlarla menzil beygiri verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 173 / v-47[a]-47[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: 1103 senesinde hazine-i âmirenin getirisi olan malların memalik-i mahrûseden tahsilinden sonra, zam olunan bedelin de hazineye alınmasından ile askerlerin maaşlarının ödenmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 174 / v-47[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Karesi sancağındaki kadılıklarda Karacalar, Kaptan Kabacık, Bazdaran ve civarındaki reâyâların, 1097 ve 1098 senelerinde hesaplanmış olan vergilerinin hâlâ tahsil edilmemesi ve bu vergilerin tahsilinin yapılmasının istenmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 175 / v-47[b]-48[a]

Belge Türü: İ'lâm

Belge Özeti: Umur Beğ mahallesinden Abdülkadir bin Mehmed'in, Karaoğlan mahallesinden olan eşkıyalar tarafından kendisine livâta edildiğine dâir davacı olması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 176 / v-48[b]

Belge Türü: İ'lâm

Belge Özeti: Kasaplar mahallesinden Mustafa'nın, Mendehorye köyünden Halil bin Hasan'ı gece vakti evine girerek hırsızlık yaptığı gerekçesi ile dava etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 177 / v-49[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Karesi sancağı Alay Beği'nin padişaha gönderdiği mektupta, Tepecik köyü ve civarının 5.200 akçe tımarına mutasarrıf olan İbrahim'in Tabur? Muharebesi'nden kaçmasıyla boş kalan yerinin doldurulmasının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 178 / v-49[a]-49[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Anadolu'nun sağ kolundaki kazâlar, kasabalar ve köylerde bulunan yeniçerilerin sefer-i hümâyûn için nevûz-ı firûzdan 20 gün önce Edirne sahrasında hazır bulunmaları hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 179 / v-49[b]-50[a]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Tertib edilecek sefer-i hümâyûn için Anadolu'nun sağ kolunda bulunan kazâlar, kasabalar ve köylerde bulunan askerlerin serdarları ile nevrüz-ı sultaniden yirmi gün önce Edirne'de hazır bulunmaları hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 180 / v-50[a]

Belge Türü: --

Belge Özeti: Balıkesir ve Bursa sancaklarında katl olunanların dem-i öşr'lerinin gönderilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 181 / v-50[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Anadolu eyâletlerindeki zâimler ve tımar erbabından bazılarının cebelü hususunun gözetilmediği ve asker kıtlığı yaşanması üzerine bu durumun tasarruflu bir şekilde giderilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 182 / v-50[b]-51[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Anadolu eyâletindeki kadılıklardan tımar ve zeâmet mahsullerinden elde edilen gelirlerin toplanmasına müdahale olunmasına izin verilmemesi, eğer müdahalede bulunan olursa isimlerinin kayd edilmesi ve bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 183 / v-51[a]-51[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: İslâm memleketlerine istilâda bulunan küffârın def' edilmesi için tertib edilecek sefere, cihada kudreti olanların ve bu beldelede bulunan askerlerin serdarları bayrağı altında toplanarak nevrûr-ı firûzan önce Edirne'de hazır bulunmaları hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 184 / v-51[b]-52[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: İslam memleketlerine istilâda bulunan küffârın def' edilmesi için tertib edilecek sefere çağırılan askerlerden bazılarının buldukları mahallerden hareket etmemeleri üzerine, padişah tarafından bu askerlerin toplanması için sürücü ta'yin edilmesi ve bu askerlerin toplanarak Edirne'de mevcut bulunmalarının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 185 / v-52[a]-52[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Hüdâvendigâr, Kocaeli, Biga ve Karesi sancaklarının kıbtıyan reisi Ahmed'in bir yıllık vazifesini Ahmed'e vermesi ve burada bulunan kıbtıyânların bir yıllığına ödemekle yükümlü oldukları vergileri ödemekte zorluk çıkarmaları üzerine

padişah tarafından gönderilen ferman ile tahsil edilmesi gereken vergilerin Ahmed tarafından tahsil edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 186 / v-52[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Tertib edilecek sefer-i hümâyûnda cebehâne, tophâne ve sâir mahallerde kullanılmak üzere Balıkesir'den iki yüz baş mekârî beygirinin ücreti ödenerek mekârî başı Küreklizâde tarafından ta'yin edilen mübaşire teslim edilerek rûz-ı hızırdan otuz gün önce Edirne'de hazır bulunmalarının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 187 / v-52[b]

Belge Türü: Hücçet

Belge Özeti: Balıkesir'de Timur Han vakfının mütevellisine bağlanan malların belirtilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 188 / v-52[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Balıkesir sancağının mütesellimliğinin bir yıllığına Halil Ağa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 189 / v-53[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Karesi sancağında Urbut ve civarı havâssının bir yıllık zabtının Hasan Ağa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 190 / v-53[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Balıkesir'de Hasan Paşa vakfı köylerinden Yakub köyünün zabtının Terzi Mustafa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 191 / v-53[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Bursa'da Hazreti Emir Sultan vakfı köylerinden Balıkesri kazâsına bağlı, Çandar köyü ve civar köylerden alınacak vergileri tahsil etmek üzere bir yıllık zabtının Hacı Mustafa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 192 / v-53[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Tertib edilecek sefer için İzmir, Bergamai Nevâhi Bergama ve Balıkesir kazâlarından toplam altı yüz elli mirhâr deve ihracı için gönderilen ferman hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 193 / v-53[b]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Tertib edilecek sefer için İzmir, Bergama, Nevâhi Bergama ve Balıkesir’de istenen mekâri develerinin zamanında ihraç edilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 194 / v-54[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Sultanönü sancağında bulunan Karaca şehr-i nâhiyesinde Cemaât-i Sepetçiyân, Yörükân, Akkoyunlu adlı köylere berât-ı şerif ile mutasarrıf olan Mehmed’in yirmi dört bin altı yüz altı akçe icmalli zeametine ve rüsûm-ı örfiyyesine dışardan müdahalede bulunulduğunu padişaha arz etmesi üzerine padişah tarafından gönderilen emir hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 195 / v-54[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Hüseyin Paşa’nın mutasarrıf olduğu Karesi, Saruhan sancaklarında Başgirdin köyü ve civar köylerin elli altı bin elli sekiz akçe zeametinin havâss-ı hümâyno una ilhak edildiğinin bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 196 / v-54[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Hüseyin Ağa’nın mutasarrıf olduğu kazâlardan Balıkesir’de bulunan Köseler ve civarı köylerinin vergilerinin toplanmasının bir yıllığına bin esedî guruşa Ali Ağa’ya iltizâm edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 197 / v-54[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Medine-i münevvere reâyâlarından olan konar-göçer Karabaş Cemaâti ödemekle yükümlü oldukları vergileri kendi zabitlerine ödemelerine rağmen, Kütahya, Hüdâvendigâr, Biga ve Karesi sancaklarında bulunan mütesellimlerin kendilerinden ekstra vergi talep ederek zulmde bulduklarını padişaha bildirmeleri hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 198 / v-54[b]

Belge Türü: --

Belge Özeti: Haremeyn-i muteremeyn reâyâlarından olan Karabaş Cemaati’nin, bu bölgelerde uğradıkları zulmün giderilmeye çalışılmasından padişahın hoşnut olması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 199 / v-54[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Hüdâvendigâr, Biga ve Karesi sancaklarında vâki' olan Kıbtîyân taifesinden alınan bedel-i avâızların toplanması için Musa Beşe'nin vekil edildiğinin bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 200 / v-55[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Şerefeddin Paşa zaviyesine tedris şartı ile Yusuf'un getirilmesinin üzerine Seyyid Davud'un buna muhalefet etmesi ve kendisinin bundan men' edildiğini bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 201 / v-55[a]-55[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Sefer-i hümâyûn için Balıkesir'den istenilen iki yüz baş mekârî beygirinin gönderilmemesi üzerine, padişah tarafından gönderilen bu fermanla istenilen miktarın eksiksiz bir şekilde Edirne'ye gönderilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 202 / v-55[b]-56[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Tertib edilecek sefere Diyarbekir vâlisi Ali Paşa'nın asker ihrâcına me'mur edildiğini bildiren ve bu vazifesi karşılığında kendisine Basra eyaletinin ihsân edildiğini bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 203 / v-56[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Tertib edilecek sefere asker ihrâcının sağlanması için emir gönderilmesinden sonra evlerinden ve yerlerinden ayrılmayanların olması üzerine, bu kişilerin evlerinden ve yerlerinden çıkarılarak sefere ihrâc edilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 204 / v-57[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Sefer-i hümâyûna asker ihrâcı için daha önceden gönderilen fermanlar doğrultusunda, asker ihrâcının Edirne'de nevrüz-ı firûzda mevcut bulundurulmalarının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 205 / v-57[b]-58[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Sefer-i hümâyûn için mekâri develeri talebinde bulunulan Bergama, Nevâhi Bergama, Ilıca-i Bergama ve Balıkesir, Soma kazâlarından bir askeriyiz diye itiraz ederek, istenilen develerin gönderilmemesi üzerine tekrar gönderilen emir hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 206 / v-58[a]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Daha önceden Şerefeddin Paşa zaviyesine mütevellî olan Yusuf'un vazifesini yerine getirmediğinin halk tarafından şikâyet edilmesi üzerine yerine Seyyid Davud'un tedris şartı ile mütevvli olarak ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 207 / v-58[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Urbut ve civarı hâssının zabtının bir yıllığına Hacı Süleyman Ağa'ya verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 208 / v-58[b]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Balıkesir nahiyesinin hisse tımarının vergilerinin bir yıllık zabtının Seyyid Halil Efendi ve HacıAyvaz'a verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 209 / v-58[b]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Balıkesir ve Hüdâvendigâr sancaklarında vefât edenlerin Anadolu'ya ait öşr-i diyetlerinin gönderilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 210 / v-59[a]-59[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Memâlik-i mehrûsede bulunan ehl-i zimmetin ödemekle yükümlü oldukları cizyelerin toplanmasına Osman'ın ta'yin edilmesi ve her bir sınıf için ayrı defterler tutularak isimlerinin kaydedilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 211 / v-59[b]-60[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Sefer-i hümâyûna asker gönderilmesi hususunda daha önceden gönderilen fermana rağmen gönderilmeyen askerlerin, sefer vaktinin gelmesi dolayısı ile Sürücü İbrahim Ağa aracılığı ile Edirne'ye gönderilmelerinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 212 / v-60[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Vefat eden Acem tüccârlarının mallarının, vefat ettikleri memlekette bulunan Acem tüccârlarına teslim edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 213 / v-60[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Balıkesir’de bulunan Fatıma’nın kocası Mehmed’in zimmetinde sekiz yüz kuruş hakkı olduğunu padişaha arz-ı hâl etmesi ve bu meblağ alınmadan önce vefât etmesi üzerine, talep ettiği bedelin ve malların oğullarına intikâl edilmesine hüküm verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 214 / v-60[b]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Sefer-i hümâyûn için Balıkesir’den me’mur olan askerlerin sefere iştirâk etmemesi üzerine bölge kadıları tarafından yakalanmalarının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 215 / v-61[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Balıkesir’den sefer-i hümâyûn için me’mur olan askerlerin sefere iştirâk etmemesi üzerine, bu kişilerin yakalanıp Divriği Sancak Beği olan mir-livâ Ali Beğ’e teslim edilmesi ve bu taifenin Bergama kal’esine habs edilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 216 / v-61[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Karacalar reâyâsı rüsumlarını teslim almaya me’mur olan Mehmed Ağa’nın, bu reâyâlardan alınan üç rub’un alındığını bildirmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 217 / v-61[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Divriği sancağından bulunan Atçı Türkmenleri’nin Kuzu Kulağı nâm mahale sürülmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 218 / v-61[b]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: İne Beğ vakfi mütevellisi İbrahim’in yerine Osman’ın üç yıllığına getirildiğinin bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 219 / v-61[b]-62[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: İne Beğ vakfına bağlı olan Susıgırlık nâm mezrâsından gelen oşr ve resmin Ali ve Ahmed? Nâm sipahiler tarafından ahz edilmesi üzerine, Mustafa Ağa’nın bu durumu padişaha bildirmesi ve padişah tarafından gelen emir hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 220 / v-62[a]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Çırakçı merzaasına ulemadan Yusuf’un, imtihan edilmesinden sonra tevliyet ve zâviyedârlık vazifesine getirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 221 / v-62[b]

Belge Türü: --

Belge Özeti: Balıkesir'e nâib taleb edilen belge.

Belge No / Sayfa Numarası: 222 / v-62[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Sefere çağırıldığı halde katılmayan askerlerin Kuşadası civarındaki Akdeniz yalıları ve iskelelerinde bulunan mahallerde eğlenmelerinin duyulması üzerine, Ali Ağa'nın bu askerleri toplayıp Edirne'ye göndermesinin itenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 223 / v-62[b]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Sefer vaktinin gelmesi üzerine, sefere iştirâk etmeyip Kuşadası civarındaki Akdeniz Yalıları ve iskelerindeki mahallerde eğlenen askerlerin toplanıp Edirne'ye gönderilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 224 / v-63[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Balıkesir'de Yorgan taifesinden İvâz'ın padişaha arz-ı hal göndererek üzerinde herhangi bir malı olmamasına rağmen, Balıkesir müteselliminin yanına otuz atlı nefer alarak bin yüz senesinde evini basıp malını mülkünü yağmaladığını bildirmesi üzerine, padişah tarafından gönderilen emir ile alınan ve zarar verilen malların karşılanmasının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 225 / v-63[a]

Belge Türü: Buyuruldu.

Belge Özeti: Balıkesir'de Yorgan taifesinden İvâz'ın, livâ müteselliminin gönderdiği otuz atlı sonucu mallarının yağmalanması üzerine, padişah tarafından bu durumun telafi edilmesi hususuna dâir livâ hâkimine gönderdiği belge hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 226 / v-63[a]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Kesik köyündeki mescid-i şerife Süleyman'ın imam olarak atanması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 227 / v-63[b]

Belge Türü: Berât

Belge Özeti: Kocaeli, Hüdâvendigâr, Karesi ve Biga sancaklarında bulunan Anadolu Kıbtileri, Karayağmurlu Kürtleri ve Ma'rifetli taifelerinin üç buçuk kuruşluk maktalarının

tahsili işini, Bekdaş Ağa'nın kendisine verilmesini rica etmesi ve on bin kuruşa üzerine alması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 228 / v-63[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Balıkesir'de Hersekzâde Ahmed Paşa camii ve imâreti köylerinden Ayşe Bacı nam köyü vakfı mütevellisi Oman'ın, Karesi sancağı mütesellimi tarafından bölge halkının zorluğa sokularak rencide edildiğini padişaha arz etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 229 / v-64[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Karaoğlan mahallesinden Hacı Hasan bin Veli'nin vefatı üzerine verâseti eşii, oğlu ve kızlarına kalmış. Bu durum üzerine yine aynı mahalleden Mehmed bin Ali, Hacı Hasan'nın mülkünü ölmeden önce kendisine sattığını ve bedelini teslim aldığını ve daha sonra ise Hacı Hasan'ın, mülküne taaruzda bulunduğunu bildirmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 230 / v-64[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: İslâm memleketlerine istilâda bulunan küffârın def'i için tertib edilecek sefere asker ihrâcının tez zamanda sağlanması için Edirne'den Anadolu'nun sağ kolu nihâyetine değin bulunan kadınlıklara gönderilen ferman hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 231 / v-65[a]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Tertib edilecek sefer için asker tedarikinin tembellik gösterilmeden gerçekleştirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 232 / v-65[b]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Tertib edilecek sefer vaktinin gelip çatması üzerine, sefere eriştirilecek askerlerin biran evvel sevk edilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 233 / v-66[a]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Şerefeddin Paşa evkâfi mütevellisi Seyyid Davud'un işlerine müdâhalede bulunulması üzerine, bu durumun ihbar edilerek uzaklaştırılmalarının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 234 / v-66[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Şerefeddin Paşa vakfı mütevellisi Seyyid Davud'un işlerine müdâhil olan kişilerin bu durumdan uzaklaştırılmalarının istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 235 / v-66[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Akdeniz'de bulunan Eğriboz, Midilli, Sakız ve Limni kalelerinin muhafazası için asker talebinde bulunulması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 236 / v-66[a]-66[b]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Akdeniz'de bulunan kalelerin muhafazası için asker talebinde bulunulması ve asker gönderiminin sağlanmasına Mustafa Çavuş'un ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 237 / v-66[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Tertib edilecek sefere me'mûr olan paşaların ve beğlerin leventleri ve karakollukçu hizmetkârlarının savaş bahşişleri verilerek Rumeli dolaylarına getirilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 238 / v-67[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Karaman Beylerbeyiliği pâyesiyle Hüdâvendigâr sancağına mutasarrıf olan İsmail'in, 1104(1693)-1105(1694) tarihlerini kapsayan mukâtaat, avâriz, nüzl ve sâr emvâlin Hüdâvendigâr, Biga, Balya ve Karesi sancaklarından tahsiline muhassıl ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 239 / v-67[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Önceden Biga mukâtaat emîni olan Halil'in, bu bölge halkının ödemekle mükellef oldukları vergilerini 1098-1103 seneleri arasında ödemediklerini ve biriken 40.500 akçeyi ödemekte zorluk çıkardıklarını bildirmesi gönderilen ferman hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 240 / v-68[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Hoca Sinan vakfı mütevellisi, üzerinde bulunan yedi hissesinden bir hissesine akrabası Seyyid İbrahim Bey'i vekil etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 241 / v-68[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Hoca Sinan vakfı mütevellisine ait olan yedi hisseden bir hissesinin zabtının, akrabası olan Seyyid İbrahim Bey'e yüz esedî kuruşa bir yıllığına verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 242 / v-68[a]

Belge Türü: Temessük

Belge Özeti: Seyyid İbrahim Bey'in, Hoca Sinan vakfı mütevelliliğinin bir yıllık zabtını iltizam eylemesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 243 / v-68[b]

Belge Türü: Beyân

Belge Özeti: Bursa vâlisi İsmail Paşa'nın Balıkesir'e gelmesi ve iki günlük verilen yiyeceğin beyânı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 244 / v-68[b]

Belge Türü: Beyân

Belge Özeti: Balıkesir'e teftişe gelen Osman Ağa'ya, yiyecek ve teftiş için verilen kuruşun beyânı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 245 / v-69[a]

Belge Türü: Tevzi' Defteri

Belge Özeti: Bursa vâlisi İsmail Paşa'nın Balıkesir'e gelmesi ve iki günlük konaklamasında yapılan masrafın beyanı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 246 / v-69[a]-69[b]

Belge Türü: Tevzi' Defteri

Belge Özeti: Balıkesir'e teftiş için gelen Osman Ağa'ya yapılan masrafın beyanı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 247 / v-70[a]

Belge Türü: İ'lâm

Belge Özeti: Tepesi Delik köyünden Ahmed bin Hızır'ın kardeşi Ali bin Mehmed ve oğlu Mehmed kendi aralarında güreşirken, kardeşi Ali'nin bıçağı gamından çıkarak sağ kasığı üzerine isabet ederek vefat etmesi üzerine görülen dava hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 248 / v-70[b]

Belge Türü: Berat

Belge Özeti: Balıkesir'de İnebeğ vakfı câbisi olan Bedri Mu'dan'ın vefâtı üzerine yerine oğlu Mustafa'nın mutasarrıf olarak ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 249 / v-70[b]

Belge Türü: Berat

Belge Özeti: Sultan yıldırım Bayezid Han vakfının günlük 5 akçe ile mütevellisi olan Mehmed Halife'nin görevinde ihmali olması üzerine görevden alınıp yerine Hacı Ali'nin getirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 250 / v-71[a]

Belge türü: Ferman

Belge Özeti: Anadolu'da eşkıyalık hareketlerinde bulunanve sonrasında katli olunan Gedik adlı hayduta, Balıkesir'de bulunan haydutlardan Celil adlı haydutun Süleyman vasıtasıyla padişah huzura getirilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 251 / v-71[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Balıkesir müftüsü Seyyid Ali, Karamânî Şeyh Mehmed, mahkeme kâtibi Dutlu Ahmed ve Halil bin Seyyid Abdüsselam'ın bölge halkını kıskırtıcı hareketlerde bulunmaları sonucunda, ıslah-ı nefis için Midilli Adası'na gönderilmeleri hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 252 / v-71[a]

Belge Türü: Buyuruldu

Belge Özeti: Balıkesir, Kütahya ve Karahisar sancaklarına gönderilen buyurulduda, bu civarlarda eşkıyalık hareketlerinde bulunan levent, Türkmen ve Kürtler'in yakalanarak kal'a-bend olamak üzere haklarında lazım gelen cezalarının verilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 253 / v-71[b]

Belge Türü: Mal-i maktu' kaydı

Belge Özeti: İmail Paşa'nın 1104 senesinde Balıkesir'e yaptığı ziyareti esnasında harcanan para ve yiyeceklerin beyânı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 254 / v-71[b]-72[a]

Belge Türü: Tevzi' Defteri

Belge Özeti: İsmail Paşa'nın Balıkesir'i ziyâreti esnasında yapılan masrafın, mezbur kazanın mahale ve köylerine düşen miktarının kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 255/ v-72[b]

Belge Türü: Mektub

Belge Özeti: Balıkesir'de İvaz Beşe'nin serdar vekili olarak ta'yin olunduğunun bildirilmesi ve sefere iştirak edecek askerlerin eksiksiz bir şekilde ihrâcının sağlanmasından sorumlu olması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 256 / v-72[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Balıkesir'de İvaz Beşe'nin serdar vekili olduğunu bildirilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 257 / v-73[a]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Hüdâvendigar, Biga, Karesi ve Bolu sancaklarına gönderilen fermanla, Karaman Beylerbeyiliği pâyesiyle Hüdâvendigâr sancağına mutasarrıf olan İsmail'in, bahsi geçen sancakların H.1104-1105 senelerine mahsus olan mukattat, avâriz, nüzl ve sâir emvâl-i hâssanın tahsiline muhassıl ta'yin edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 258 / v-73[a]-73[b]

Belge Türü: Ferman

Belge Özeti: Biga ve civarı mukataat emini Halil tarafından padişaha gönderilen arzda, bu bölge halkının 1098 senesinden 1103 senesine varıncaya kadar ödemekle yükümlü oldukları vergileri ödemekte sorun çıkardıkları bilgisi yer almakta olup Bursa'da muhassıl olan İsmail'in bu vergilerin tahsilini gerçekleştirmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 259 / v-74[a]

Belge Özeti: Şevval ayı gurrinde gönderilen bârgîr kaydı.

Belge No / Sayfa Numarası: 262 / v-74[a]

Belge Özeti: Türkmen taifesinden kalan eşyâ kaydı hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 263 / v-74[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Hacı İsmail mahallesinden Mehmed bin Hasan, Süleyman bin Hüseyin, Hasan bin Sinan, Eyüp Hamza, Halil bin Hüseyin ve İbrahim bin Hüseyin'in üç yıldan beri yeniçeri ordusunda yer almamaları üzerine reâyâlıklarının kabul edilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 264-265-266-267-268-269-270 / v-74[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: v-74[b] de yer alan diğer bilgiler yeniçerilikten ayrılan halkın reâyâlığının bildirildiği kayıtlar hakkında

Belge No / Sayfa Numarası: 271 / v-75[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Balıkesir'de katırcı taifesinden Sabuncu Hacı Ahmed, Zalimoğlu Hacı Ali, Seyyid Mu'dan, Kara Ali ve diğerleri menzil bârgîri alımı için Sürücü Süleyman Çavuş'a 70 kuruş vermelerine rağmen bunu def' edemediklerini ve Süleyman Çavuş'un bunu inkâr etmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 272 / v-75[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Atnos köyünden iki adet öküz yave birer semen nafaka ile ahz olunmuştur. Yine Atnos karyesinden bir gök tosun yave birer semen nafaka ile ahz olunması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 273-274-275-276-277 / v-75[a]

Belge Özeti: 75[b] numaralı varağın geri kalanında yeniçerilikten ayrılan Balıkesir kazası sakinlerinin bilgilerinin kaydı bulunmaktadır.

Belge No / Sayfa Numarası: 279-280-281-282-283-284 / -v-75[b]

Belge Özeti: Balıkesir kazasında yeniçerilikten ayrılan sakinlerin kaydı hakkında.

Belge Sayfa Numarası: 285 / v-76[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Balıkesir’de bulunan Murâd zımmî, vefât eden kardeşinden kalan mirası talep etmesi ve yeniçerilik iddiasında bulunan birkaç kişinin buna engel olmaya çalışması üzerine, bu kişilerin ahz olunarak padişah huzuruna çıkarılmaları hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 286 / v-76[a]

Belge Türü: Buyuruldu.

Belge Özeti: Balıkesir’de başıboş gezen leventler tarafından meydana gelen eşkıyalık, hırsızlık ve katl olaylarının önüne geçilmesinin istenilmesi hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 287 / v-76[b]

Belge Özeti: Narh kaydı yer almaktadır.

Belge No / Sayfa Numarası: 289 / v-76[b]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Kâtibin yazısının çok kötü olmasından dolayı metinde eksik kalan kısımlar sebebiyle özeti yapılamamıştır.

Belge No / Sayfa Numarası: 290 / v-77[a]

Belge Türü: Hücet

Belge Özeti: Şeyh Lütfullah mahallesinden Mehmed bin Hacı Yusuf’un on dört minkâl bir dirhem bir çift altın bileziğini Hacı Halil’e satması hakkında.

Belge No / Sayfa Numarası: 291 / v-77[a]

Belge Özeti: 77[a] numaralı varağın geri kalan kısmında eşya kaydı yapılmış olup en son kısmında ise ekmek narhının 100 dirhem 1 akçe olduğu bildirilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

707 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NİN TRANSKRİPSİYONU

v-0[b]

Kamçılı karyesinin _ salyânesinden vaz' olunan on guruş gadr olmağla ba'de'l-
yevm vâki' olacak salyâneye zamm olunmak üzere bu cümle kayd olundu.

1105 Senesi mâh Şa'bân 19 gününde hazînedâr ağaya koşulan adamlardır diğer
adamlar?

Muhammed	Muhammed	Muhammed	Ömer
Mahalle-i Maratlı	- Mahalle-i Dinkçiler	- Mahalle-i Kasaplar	- Mahalle-i Yenice
Sekbân – 1	Sekbân – 1	Sekbân – 1	Sekbân – 1
Osman	Mustafa	Halil	
Mahalle-i İzmirler	- Mahalle-i Sahn-ı Hisâr	- Mahalle-i Oruç Gâzi	
Sekbân – 1	Sekbân – 1	01Sekbân – 1	

v-1[a]

Karye-i Aslıhan/Rub'-1 -- Karye-i Aslıhan Tepesi/Rub'-1 – Karye-i At/Rub'-1 – Karye-
i Atnos/Rub'-2 – Karye-i Hacı/Rub'-1 – Karye-i Halalca/Hâne-1 – Karye-i Ya'kub/Hâne-
1 – Karye-i Kesik/Rub'-2 – Karye-i Karaman/Rub'-2 – Karye-i Köselers/Rub'-3 – Karye-
i İrvana/Rub'3 – Karye-i Ayşe Bacı/Rub'-1 – Karye-i Çayırhisar/Rub'-1 – Karye-i
Çitnehor/Rub'-1 – Karye-i Ziyaretli/Rub'-1.5 – Karye-i Köteyli/Rub'-3 – Karye-i
Zincirye/Rub'-2 – Karye-i Çayırpınar/Rub'-3 – Karye-i Kamçılı/Hâne-2 – Karye-i
Depesi Delik/Rub'-2 – Karye-i Ali Temurtaş/Hâne-1.5 – Karye-i Çinge/Rub'-1 – Karye-
i Nâbli/Hâne-1 – Karye-i Küpeliler/Hâne-1 – Karye-i Kömürcübayındır/Rub'-1 – Karye-
i Gök/Hâne-1 – Karye-i Kesirven/Hâne-1 – Karye-i Kabaklı/Rub'-1 – Karye-i
Çinge/Rub'-1 – Karye-i Nergis/Rub'-Hâne-3 – Karye-i Akçayeri/Rub'-1 – Karye-i
Bayad/Rub'-3 – Karye-i Kalya/Rub'-1 – Karye-i Kusunlar/Rub'-1 – Karye-i Yaka
Hazarlar?/Rub'-1 – Karye-i Halka Havlu/Rub'-3 – Karye-i Keçili/Rub'-3 – Karye-i
Ferdanlar/Rub'-2 – Karye-i Temurtaşlar/Rub'-1 – Karye-i Dağbaş/Rub'-1 – Karye-i
Bazarlu/Rub'-1 – Karye-i İldeniz/Rub'-1 – Karye-i Hacı Ömer/Rub'-1 – Karye-i
Dere/Rub'-1 – Karye-i _/Rub'-1 – Karye-i Çobanlar/Rub'-1 – Karye-i Gökçe Dere/Rub'-
2 – Karye-i Kırklar/Rub'-1 – Karye-i İşçe/Rub'-1 – Karye-i Urbut/Rub'-1 – Karye-i
İvazlar/Rub'-2 – Karye-i Kirazlı/Rub'-1 – Karye-i Akça Kısarak/Rub'-3 – Karye-i

Kavaklu/Rub'-2 – Karye-i Çandar/Hâne-1 – Karye-i Üçpınar/Hâne-1/Rub'-3 – Karye-i Eftelle/Rub'-3 – Karye-i Türkmen Akçası/Rub'-2 – Hacılar/Rub'-1 – 1 _ Hânesi – Yekûn Hâne-790

1

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Oruç Gâzi mahallesinde sâkin işbu bâ'isü'l-kitâb umdetü'l-müderrişin Veli Efendi nâm kimesne meclis-i şer'- i şerîf – ilâzımü't-tebşîre bağılı yine medîne-i mezbure mahallâtından Sahn-ı Hisâr sükkânından olub bundan akdem fevti şâyi' olan Mustafa bin Süleymân nâm müteveffânın tereke-i vâfiyesine vâzi'ü'l-yed olan zevce-i menkûhası muhazzirâtından Elif binti Abdi nâm hâtun tarafından da'vâ-yı âtî'l-beyân husûmet ve redd-i bevvâbe-i mezburun zâtını ma'rifet-i şer'î ile ârifân yine mahalle-i Sahn- ı Hisâr sâkinlerinden Hüseyin bin Şa'ban ve Mustafa bin Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle şer'ân vekâleti sâbit olan Halil bin Hamid nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkile-i mezbure Elif'in zevci müteveffâ Mustafa zimmetinde cihet-i karz-ı şer'îden bir esedî guruş mu'ammer olmağla yedinde olan tereke-i vâfiyesinden talep edilmekle bana eedâdan imtinâ ider vekîl-i mezbur Halil su'âl-i takrîr-i tahrîr olunub aliverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-su'âl vekîl-i mezbur Halil cevâbında müddeî mezbur Veli Efendi'nin müvekkilem mezbure Elif zevci mezbur Mustafa zimmetinde **v-1[b]** meclis-i şer'îden bir guruş hak ve tereke-i vâfiyesine vâzi'ü'l-yed olduğunu ikrâr eder ve lâkin zevci mezbur Mustafa'nın maktûlen vefât ettiği ma'lûm değildir diyü bi'l-külliyeye inkâr idecek müddeî mezbur Veli Efendi'nin kavli-i meşrûhuna mutâbık beyyine talep olundukda udûl-i müslimînden medîne-i mezbure sükkânından İvaz bin Abdülmennan ve Mu'dan bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'-i şerîfde hâzırhân olub eserü'l-istişhâd vekîl-i mezbur muvâcehesinden şöyle edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediler ki fi'l-hakîka müvekkile-i mezbure Elif hâtunun zevci Mustafa bin Mustafa Süleyman târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem Edremid kazâsına tâbi' Yahoo Deresi nâm mevzide maktûlen vefât idüb biz metînen müşâhade ve mu'âyene eyledik biz bu husûsa vech-i muharrer üzere şâhidlerden şehâder dahî iderüz diyü her birleri edâ-yı şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde ba'de riâyet-i şerâitü'l-kabul şehâdetleri hîn-i kabulde vâkia olduktan sonra mezbur Mustafa'nın fevtine ba'de'l-hükm meblağ-ı mezburu müteveffânın _ veyâ ba'zan ahz ve istifâ veyâhud âhire _ ve turûk-ı şer'iyyeden bir tarîk ile müteveffânın zimmetini ibrâ ve iskât eylediğini mezbur Veli Efendi'ye ba'de _ meblağ-ı mezburu bîitamâmen müteveffâ-yı mezburun tereke-i vâfiyesinden edâ ve teslîme vekîl-i mezbur Halil'e

tenbîh-i şer'î birle mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra fî yevmi'l-ışrîn min Cemâziye'l-Evvel li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Muhzır Hüzeyin Lütgullah Çelebi – El-Hâc Sinan Ağa – Mustafa Beğ Mefharü'l-Kuzâtü'l-Kerîm Ahmed Efendi El-Kadı – bi-medineti'l muvakkaten

2

Medîne-i Balıkesri kazâsı muzâfatından merhûm ve mağfûrün Zağnos Paşa evkâfi karyelerinden Zincirye nâm karye sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Âmâ Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tebşîre bağı yine karye-i mezbure sâkinlerinden Ali bin Hasan nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ânî'l-merâm idüb hâlâ zevce-i menkûham olan Âişe binti İvaz'ın mezbur Ali ile alâkası vardır diyü nice kimesneler bundan akdem haber virmekle mezburları dâima tecessüs eylemekte olduğumdan işbu bin yüz üç senesi Cemâziye'l-Evveli'nin yigirminci Cum'a gicesi mezkûr Ali yine beyne'l-ışaeyn mebyetim olan evimin kapusuna gelüb zevcem Âişe'ye fî'l-i şenâ kasd ile içeri girdikde ben dahî sayha eylediğimde yine def' olunmayub bir tarîk ile mezbura müsâdif olduğumda mezbûr ile kavga idüb bi'l-ahere mezbûru altuma alub belinde olan kendi bıçağı ile birkaç yerine menzîlim içinde iken urûb mecrûh eyledim. Hâlâ mecrûh-ı mezbûr Ali'den nefsü'l-emr su'âl olunub takrîr-i tahrîr ve eser-i cerhî dahî müşâhade ve mu'âyene olunub müceb-i şer'îyi icrâ olunması matlûbumdur dedikte, gıbbe's-su'âl mezbur Ali cevâbında fî'l-vâki' mezbur Âmâ Mustafa ve gaib-i ân'ü'l-meclis oğlu Hasan nâm kimesne târîh-i mezburdan mâ'ru'z-zikr Cum'a gicesi vakt-i mezburda mezburun menzili kurbunda vâki' yoldan değirmene kendi hâlimde mürûr iderken mezbur beni bilâ-vech-i şer'î ahz idüb oturağımdan üç mahalde ve arkamdan üç yerde urûb mecrûh eylediler diyü defa'la mukâbele idüb vech-i meşrûh üzere mezbur Âmâ Mustafa'nın zevcesi mezbure Âişe'ye fî'l-i şenâ kasdiyle _ olan menzîl dâhiline varub ol-mahalde mecrûh olduğunu bi'l-külliyeye inkâr ederek mezbur Ali ile mezbure Âişe'nin keyfiyyet-i ahvalleri karye-i mezbur ahâlisinden hâzır-ı bi'l-meclis olan Hasan bin Mustafa ve Mehmed bin Mustafa ve Hasan bin Hüseyin ve Hasan bin Abdülkerim ve Ahmed bin Ali nâm kimesnelerden ve sâirinden su'âl olundukda fî'l-hakîka mecrûh-ı mezbur Ali'nin mezkure Âişe ile alâkası olduğu bundan akdem fî'l-i şenâ oldukda mezbur Ali'ye mezkure Âişe'ye kaç def'a _ tenbîh idüb mezburu _ mütenebbih oldular ve mecrûh-ı mezburun sâlifü'z-zikr Cum'a gicesi merkum Âmâ Mustafa menzili dâhilinde ahz u feryâd eyledikde _ varub vâki' hâle vukuf olduğumuzda mecrûh-ı mezbur merkum Mustafa'nın menzili dâhilinde mecrûh olduğuna ba'zı alâmet-

i şâyialar eyledik ve cârî merkur Mustafa kolunda _ diyü ahâli-i karye-i mezkure mezbur Âmâ Mustafa'nın oğlu Hasan'ın hüsn-i hâline ve mecrûh-ı mezbur Ali ile mezbure Âişe'nin sû-i hallerine _ mezburları _ v-2[a] olmağın mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra fî el-yevmî min evâhir-i şehri-i cemâziye'l-evvel li-senei selâs ve mie ve elf. Şuhûdü'l-Hâl: Mefhârü'l-Kuzât Ahmed Efendi El-Kadı – Şeyh _ Efendi – Mehmed Efendi ibn Mehdi – Süleyman bin Abdullah – Cevher Mehmed bin Mustafa – bi-medineti'l muvakkaten

3

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Maratlı mahallesinde sâkin El-Hâc Mehmed bin Ali nâm kimesne tarafından bey'-i âtî'l-beyân hâli'z-zikrî ikrâra vekîl olub yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden mefhârü'l-kuzât Ahmed Efendi ibn Mehmed ve Cum'a Kethüdâ ibn Abdullah nâm kimesneler şehâdetleri ile şer'ân vekâleti sâbit olan El-Hâc Ali bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'i hatîr-i lâzîmü'tevkîrde işbu hâfîzu'lkitâb müvekkil-i merhûm El-Hâc Mehmed'in sulbiye kebire kızı Âişe nâm hâton tarafından tasdîk-i vekîl-i sicill olan Yusuf Çelebi ibn El-Hâc Hüseyin nâm kimesne mahzarında da bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb müvekkil-i müşârûn-ileyh El-Hâc Mehmed'in mahalle-i mezburda bir tarafı Abdi Beşe mülkü ve bir tarafı Bostancıoğlu Mustafa mülkü ve bir tarafı müvekkil-i mezbur El-Hâc Mehmed mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb fevkâni oda ve bir bâb tahtâni oda ve muhavvat müştemil mülk menziline ve bir kıt'a eârîb tarafından îcâb ve kabul-i hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'i ile _fi'l-vâki' iki yüz kırk esedî guruşa bey'-i kıt'a ile bey'-i teslîm ve mezbure Âişe dahî vech-i muharrer üzere iştirâ ve kabul ve teslîm idüb bey' olan meblağ-ı mezbur iki yüz kırk esedî guruş müvekkilim mezbur El-Hâc Mehmed kızı mezbure Âişe'ye hîbe-i sahîha-i şer'iyye ile hîbe ve teslîm ve mezbure Âişe dahî meclis-i hîbede ittihâb ve kabul ve kabz eyledi ba'de'l-yevm menzil-i mahdûd- ı mezkûr bî-cem'i't-tevâbi' ve'l-vâki' ve kâffe'i'l-menâfi' ve'l-merâfik mülk-i müşterâsı ve hak-ı _ ve meblağ-ı merkûm iki yüz kırk esedî guruş mülk-i mevhubidir müvekkilim mezbur El-Hâc Mehmed'in kat'ân alâkası yoktur keyfemâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun diyüb beni tescille vekîl eyledi dedikde vekîl-i mezbur El-Hâc Ali'nin vech-i meşrûh üzere sâdır olan ikrârını _ vekîl-i merkûm Yusuf Çelebi dahî vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idecek bey'-i mezbur ile hîbe-i merkûme sıhhatine hükm-i kadâ-i sarîh olunub mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra fî evâhir-i şehri-i cemâziye'l-evvel li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Akrân Nişâcızâde El-Hâc Mustafa Ağa – Es-Seyyid Mehmed Çelebi Nasuh Beğ bin İbrahim – El-Hâc Mehmed bin Mehmed – Abdullah bin İlyas Mustafa bin El-Hâc Halil – Muhzır Köse Hüseyin – Şehir Kethüdâsı Abdullah Çelebi Ve Gayrihim mine'l-huzâr

4

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Hisârîçi mahallesinde sâkin iken vefât iden debbâğ Osman nâm kimesnenin verâseti zevce-i metrûkeleri Sofya ve Kezban ve sagîr oğlu İbrahim'e münhasır olduğu şe'ân zâhir ve mütehakkık olduktan sonra sagîr-i mezbur İbrahim'e babası müteveffâ-yı mezbur Osman'dan intikâl iden hisse-i şer'iyyesini zabt u rabta ve sâir umûrunu rü'yet için ber-vech-i lâzım ve mühim olmağın işbu râfiü'l-kitâb Yusuf bin Resul nâm kimesne vesâyet-i uhdesinden gelmeğe kâdir olmağın mezbur Yusuf sagîr-i mezbur İbrahim'in umûrunu rü'yet ve emvâlini zabt u rabt için kıbel-i şer'den dahî nasb olunub ol-dahî vesâyet-i mezbureyi kabul ve hizmet-i lâzimesi müteahhid olduktan sonra mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra fî gurre-i cemâziye'l-âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Kuzât Ahmed Efendi El-Kadı - İmam Hasan Efendi bin Veliyüddin Efendi - Dellâl Mustafa bin İsmail - Ahmed Çelebi bin Ali - Mustafa bin Resul - Yusuf bin El-Hâc Mehmed – bi-medineti'l muvakkaten – ve gayrihim

5

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Hisârîçi mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden debbâğ Osman nâm kimesnenin verâseti zevcesi Kezban ve sagîr oğlu İbrahim'e münhasır olduğu şe'ân zâhir ve mütehakkık olduktan sonra sagîr-i mezbur İbrahim'in vâlidesi ve mürebbiyesi olan mezbure Kezban meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb sagîr-i mezburun nafaka ve kisvesi için kendi malından kadr-i kifâye nafaka takdîr olunub infâk ve iksâya izin talep iderik dedikde kıbel-i şer'den sagîr-i mezburun nafaka ve kisvesi için malından târîh-i kitâbdan yevmî sekiz akçe nafaka takdîr olunub minvâl-i meşrûh üzere sagîr-i mezbur İbrahim'e infâk ve iksâ ve terbiyeye izin verilüb mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra fî gurre-i cemâziye'l-âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Kuzât Ahmed Efendi El-Kadı - İmam Hasan Efendi ibn Veliyüddin Efendi Dellâl Mustafa bin İsmail – bi-medineti'l muvakkaten – ve gayrihim

v-2[b]

6

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Hisârîçi mahallesinde sâkin iken vefat iden debbâğ Osman nâm kimesnenin verâseti zevce-i metrûkeleri Sofya ve Kezban ve sagîr oğlu İbrahim'e münhasıra olduğu şer'ân zâhir olduktan sonra mezbure Sofya mahfeli kazâda mezbure Kezban ve sagîr-i mezburun kibel-i şer'den mansûb vasîsi Yusuf bin Resul mahzarında şöyle ikrâr ve takrîr-i kelâm eyledi ki zevcim müteveffâ-yı mezbur Osman'ın zimmetinde mihr-i müeccel otuz bin akçe ve Edremid kazâsında vâki' eşcâr-ı müsmire bağçemi mezbur Osman kemâl-i sıhhatinde benim iznimle yüz guruş semen mukâbelesinde bey' idüb semeni kendi kabz idüb bana teslîm itmeyüb zimmetinde iken vefat itmekle ol yüz guruş ve otuz bin akçe mihr-i müeccelimi _ müteveffâ-yı mezbura vâzi'ü'l-yed ve kâbız olan dahî mezbur Yusuf'dan ve mezbure Kezban'dan da'vâ itmişidim bu husûsa müteallık beynimizde neçe nizâ'ı sâdır olmuşidi ancak her yetim-i müzlimûn ve muslihûn tavassut idüb mihr-i mezburem için muhallefât-ı mezburdan kırk guruş ve zikr olunan bağçe semeninden otuz guruş ve hisse-i şer'iyem için otuz guruş cem'ân yüz guruş alub mezbure Kezban'ın ve sagîr-i mezbur İbrâhim'in zimmetlerine ibrâr-ı âmm ile ibrâ ve ıskât-ı tâmm ile ıskât eyledim. Min ba'd benden veyâ vekîlimden eğer mihr ve eğer bağçe semeni ve eğer hisse-i şer'iyeme müteallık ve da'vâ ve nizâ' sâdır olursa lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmu'a olmasun dirken gıbbe't-tasdîkü's-şer'î mâvak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra fî gurre-i cemâziye'l-âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Kuzât Ahmed Efendi El Kadı - İmam Hasan Efendi bin Veliyüddin Efendi - Dellâl Mustafa – Ahmed Çelebi bin Ali - Mustafa bin Resul – Yusuf bin El-Hâc Mehmed – Muhzır Hüseyin – bi-medineti'l muvakkaten – ve gayrihim

7

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Umûr Beğ mahallesinde sâkin olub bundan akdem hayât ve memâtı nâ-ma'lûm olan Mehmed bin Bolad nâm mefkûdun li-ebeveyn kız karındaşı Ünzile binti Bolad nâm hâtun tarafından husûs-i âtî'z-zikrî da'vâya vekîl-i müseccel sicill olan mezburenin oğlu Osman nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkirdede yine medîne-i mezbure muzâfâtından Ayvalık nâm karye sâkinlerinden Medmed bin Mehmed ve El-Hâc Hüseyin bin Himmet ve Şa'ban bin Mustafa ve Mehmed bin Abdüllatif ve Mustafa bin Abdülbaki ve Hasan bin Mehmed ve Mehmed bin Abdullah

ve Hasan bin Mehmed ve Mustafa bin Şehabeddin ve Hasan bin Veli ve Ali bin İbrahim ve Yusuf bin Hasan ve Hüseyin bin Abdullah ve sâireleri mevâkisinden bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbure vâlidem Ünzile'nin li-ebeveyn kız[er] karındaşı mefkûd-ı mezbur Mehmed târîh-i kitâbdan bir ay mukaddem karye-i mezbure kurbunda fevt olub müteveffâ-yı mezburun bilâ izn-i şer'î defn işleri suâl olunub takrîrleri tahrîr olsun ve tarafımdan matlubumdur dedikde gıbbe's-suâl ahâli-i mezburdan cevâblarına kaziyeye-i bi'l-külliyeye inkâr iderek vekîl-i mezburdan kavî-i meşrûhuna mutâbık beyyine talep olundukda ityân beyyine izhâr _ itmekle ahâli-i mezburun mefkûd-ı mezbur Mehmed'i _ veyâhud kazâ-i _ fevt olub mütebeyyin _ yine bilâ izn-i şer' defn eylemediklerini yine _ teklîf olundukda ahâli-i mezburenin de her biri hasbe's-suâl _ billâhi Teâlâ _ mücebiyle vekîl-i mezburun bi-vech-i şer'î mu'ârazası ref' olundu mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra 4 cemâziye'l-âhire sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrû'l-Akrân Osman Ağa Vekîl-i Mütesellim – Mehmed Beşe bin _ El-Hâc Mehmed bin Ahmed – Odabaşı Ahmed – Ahmed Efendi _

–

v-3[a]

8

Defter oldur ki Umûr Beğ mahallesinde sâkin Mehmed ibn Bolad nâm kimesne târîh-i kitâbdan yigirmi gün mukaddem mahkeme-i şer'e gidüb târîh-i kitâbdan berü hayât u memâtı zuhûr itmeyüb mefkûd olmak üzere zi'l-yed olan Lütfullah nâm kimesnenin ale'l-infirâd eşyâsı beyân olunur. Yine mezbur vâzi'ü'l-yed Lütfullaha emânet vaz' olunduğu vâkit-i hâcet ve müzekker mâ-cerâ-yı edille gâfil mübâşir _ küşâna mât ve tereke-i li-ebeveyn Âişe ve Ünzile binti Bolad el- münhâsıran hakku'l-mezbur. Tahrîren fî şehr-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

2 Cemâziye'l-Âhire'nin.

Faâş Köhne/Aded-2 – Yorgan Köhne/Aded-2 – Mindar Köhne/Aded-1 – Sandık Köhne/Aded-3 – Kilim Köhne/Aded-3 – Kaftan Hâre/Aded-1 – Kaftan Telli Bâr/Aded-1 – Don Köhne İki Cüdür/Aded-3 – Gömlek/Aded-1 – Sarık-ı Düvel/Aded-1 – Isdâr Sarık/Aded-1 – Yağlık Sarmar/Aded-2 – Kuşak/Aded-1 – Makrame/Aded-1 – Z_ Bohça _/Aded-3 – Bakır Altı ve _/Aded-10 – Sûr maa Aba/Aded-1 – _/Aded-1 – Orak/Aded-3 – Çapa/Aded-2 – Balta/Aded-2 – Külek/Aded-1 -- Keser Boğan/Aded-1 – Tırpan/Aded-1 – Çatal Bel Maa Kürek/Aded-2 – _/Aded-1 – Sac Ayağı/Aded-2 – _/Aded-2 – Desdere/Aded-1—Def'a Keser/Aded-1 – Burgu _/Aded-8 – Boğar Temiri/Aded-2 –

Saban Temiri/Aded-1 – K p Halı/Aded-10 – Bağ Bıçağı/Aded-3 – Temir Kazık/Aded-1 – Köstek/Aded-1 – Buğday Kil/Aded-30 – Sa r Kil/Aded-5 – Ustura/Aded-3 – Meşin/Aded-1 – Meşin Kemer/Aded-1 –  uval Yük/Aded-3 – Kilid Maa Burgu/Aded-2 – Kapak _/Aded-10 -- / -- Kara Sığır İneği/Aded-1 – Merkeb/Aded-1 – Bağ/Aded-1 – N k d akçe Bekir Efendiden/Guruş Aded-10 – _/ bAded-1 – B l d – Odun Araba/Aded-1 – Harman Düğünü/Aded-1

Bâlâda mezkûr olan eşyayı vuku' üzere ale'l-infirâd tahrîr olunub zi'l-yed olan mezbur Lütfullah'a vaz' olundu. Eşyâ-yı mezkure mefkûd-ı mezburun kız karındaşları mezburet n Ünzile ve  iše'ye emânet tar kıyla vaz' olundu.

Şuh d 'l-Hâl: Hacı Ali bin Hacı Hasan - Mehmed bin Abdünnebi - Lütfullah bin Mehmed - İvaz bin Osman - Halil ibn El-Hâc Hasan - Abdürrahim bin Mustafa - M mtedden Muhzır Mehmed – ve gayrihim

9

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Maratlı mahallesinde sâkin Gülistan binti Abdullah n m hâtun tarafından heyyin-i  t 'z-zikr  ikrâr-ı vekîl olub vekâleti bimâ- hüve naibu'ş-şer' sâbit olan Dede Beşe ibn El-Hâc Hüseyin nâm kimesne mahzarından heyyin-i mezburu tasdikde işbu râfi'atü'l-kitâb Mülayim binti Abdullah n m hâtun tarafından vekîl olub vekâleti bimâ- hüve nebi 'ş-şer' sâbit olan Hasan  elebi ibn Mehmed Ağa nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb işbu müvekkilem mezbure Gülistan'ın mülkü olub bir tarafı Ahmed Efendi mülkü ve bir tarafı Ali Beğ mülkü ve bir tarafı yine _ mezbure mülkü ve bir tarafı tarîk-i  mm ile mahdûd bir furunu ve bir arığı _ müştemil arsa-i h liyeyi mezbure M layime heyyin-i sahiha-i şer'iyye ile heyyin ve teslîm mezbure Mülayim dahî teslîm ve meclis-i h bede kabz u kabul etti ba'de'l-yevm arsa-i mezburede benim aslâ al kam ve medh lim kalmadı. Mezbure Mülayim'in mülkü _ keyfem -yeşâ ve'l-yahtâr mutasarrıf olsun dedi dedikde g bbe't-tasdik 'ş-şer'î m -hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra fi'l-yevmi's-sâmi min Cemâziye'l- hire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuh d 'l-Hâl: Fahru'l-Kuzât Ahmed Efendi El-Kadı - Bakkal Hacı Ali - Cuma Kethüdâ - Ahmed  elebi bin El-Hâc Mustafa - Şahkuluoğlu Ahmed - Şehir Kethüdâsı Abdullah - İmam Ahmed Efendi - Muhzır Halil – Muhzır Mehmed – Muhzır Ahmed -Muhzır Hüseyin

v-3[b]

10

Elhamdülillâhi rabbi'l-âlemîn mâlikü'r-rikâb ve's-salâvâtü ve's-selâm alâ efdâli menutiye'l-hikme ve'l-fazli'l-hitâbi hayri'l-âli ve hayru'l-eshâbi emmâ ba'd bu vakfiye-i sahiha-i şer'iyyenin sâhibi ve hayrât u hasenâtın tâlibi ve râğıbı Gülistan binti Abdullah vaktâ ki hazret-i izzet cenâbından vâsıl olan atâyyı celîyye hadd ve add ile mahdûd ve ma'dûd olmadığına tefekkür edüb sebeb-i ecr-i cezîl olacak nesne savbına ayı azîmetini masruf kılub medîne-i Balıkesri'de Maratlı mahallesinde vâki' iki bâb fevkânî ve bir mikdar havluyu müştemil bir tarafı Ahmed Efendi mülkü ve bir tarafı Arapcıoğlu El-Hâc Mehmed mülkü ve bir tarafı Mülayim hâtun mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menzilini vakf-ı sahîh-i şer'î ile vakf ve habs idüb süknâsını evvelâ kendi nefsine şart eyledi mâdâmki kendü hayatta ola kendüye ve ba'd ve fâtiha mahalle-i mezbûrenin avârızına vakf idüb ve habs ve tevliyetini dahî mahalle-i mezbûr sükkânından Hsana Çelebi ibn Mehmed nâm kimesneye şart eyledi ve müteveli-i mezbûrun vefâtından sonra rey'-i hâkim müfevvız kıldı ve dahî vakf-i mezbûru müteveli-i mesfûra teslîm-i şer'î ile teslîm idüb ol-dahî tesellüm ve kabz idüb vakf-ı mezbûru umûru tamâm oldukdan sonra vâkıf-ı mezbûra vakf-ı meşrûhundan rücû' idüb İmâm-ı A'zâm ve hümâm-ı efhâm Hazret-i İmâm-ı A'zâm katında lâzım-ı mün'adimidir diyü temessük idüb kemâ-kân yine mülküne idhâlini murâd ettikte müteveli-i mezbûr Hasan muhâsıma ve mücâdele idüb eğerçi İmâm-ı A'zâm katında lüzûm ise lâkin imâmeyn-i hümâmeyn hazret-i imâm-ı Ebu Yusuf ve Hazret-i İmâm-ı Muhammed katlarında vakf-ı lâzım vakf-ı mütelâzımîn mütekâzîmindir diyü işbu husûs-ı mezbûrî mahallinde istimâ' için kıbel-i şer'den irsâl olunan Ahmed Efendi'nin meclisinde mürâfaa olub hükm taleb ettikte mûmâ-ileyh Ahmed Efendi dahî imâmeyn-i müşârûn-ileyha kavilleri üzere evvelâ sıhhat-ı vakfa sâniyen lüzûmuna hükm-i sahîh-i şer'î ile hükm idüb mahkûmu-bih olmağla mecma'-ı aleyh olub min-ba'd naks u nakzına mecâl-i mahâl ve tagyîr ve tebdîline imkânı mümteni'ü'l-ihimâl oldu "fe men beddele hu ba'de mâ semîa-hu fe innemâ ismu hu alâ ellezzîne yubeddilûne-hu inne allâhe semîun alîmun¹⁵⁶" Hurrira fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Mehmed Efendi bin Hasan Halife El-İmam - Dede Beşe ibn El-Hâc El-Hâc Yusuf - Mehmed bin El-Hâc Yusuf - Bakkal El-Hâc Ali - Ahmed Çelebi ibn El-Hâc

¹⁵⁶ Bakara Sûresi 181. Âyet.

Mustafa Şahkuloğlu Mehmed - Hâkim Halil - Cum'a Kethüdâ - Abdullah Kethüdâ - ve gayrihim mine'l-huzâr

11

Medîne-i Balıkesri kazâsı muzâfâtından Aslıhan nâm karyede vâki' çiftlik ashâbından fahrü'l-akrân Süleyman Ağa bin Abdülmennan nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde işbu bâ'isü'l-kitâb medîne-i Balıkesri mahallâtından Karaoğlan mahallesinde sâkin Hasan bin Mahmud nâm kimesne muvâcehesinde bi'l-fiil berât-ı şerîf-i âlî'ş-şân ile karye-i mezbûreye mutasarrıf olub sâhib-i arz olan Mehmed Beğ ibn Rüstem huzûrunda üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûr tarafında vâki' bir taraftan Halil ağa tarlası ve bir taraftan Ahmed ağa tarlası ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve tahmînen _ ider tarlanın mutasarrıf-ı sâbıkı Mahmudoğulları Halil ve Mehmed bilâ-veled fevt olub kânûn üzere zikr olunan tarla tapuya müstehak olmağla müteveffâ-yı mezbûrun akrabasından hak-ı tapu talebi kimesnesi olmamağla karye-i mezbûrun ziraâtçilerinden olduğum haseble tarlayı dahî muzâyakam olmağın kânûn-ı kadîm üzere mezbûr Mehmed Beğ'e resm-i tapu hibe virüb zirâat ve hırâset murâd eyledikde mezbûr Hasan bi-gayr-i men' idüb muârazadan hâlî değildir suâl olunub mezbûrun ber-vech-i şer' muârazadan men' ve def' olunması matlûbumdur diyüb mezbûr Mehmed Beğ'in hatt-ı hatmine hâvî bir kıt'a izn-i temessük ibrâz eyledikde ba'de'l-feth ve'l-kurâ mazmûnu fi-küllî'l-vücûh takrîrine muvâfık ve mutâbık bulunub mezbûr Hasan'dan suâl olundukda cevâbında sâlifü'z-zikr mahdûd-ı mezkûr olan tarlaya an-asl Mahmudoğulları Halil ve Mehmed mutasarrıf iken yigirmi bir sene mukaddem mezbûr Mehmed bilâ-veled fevt olub hasbe'l-kânûn hissesi tapuya müstehak olmağla ol-senede mezbûr Mehmed Beğ'in vekîli El-Hâc Mustafa bin Memed ile voyvoda Ahmed Ağa ma'rifetiyle mezbûr Halil hall-i hayâtında tarla-yı mezkûrdan kendi hissesiyle karındaşı mezbûr Mehmed Beğ mahlûl olan hissesini bi-hakkı'l-tapu bana üç bin akçe bedel mukabelesinde tefviz **v-4[a]** ve ben dahî tefevvuz idüb ol-târîhden berü mülk-i müfavvazam olmak üzere zirâat ve hırâset iderüm diyü def'le mukabele idüb lâkin sâhib-i arz-ı temessükü zâyi' eyledim diyücek gıbbe'l-istintâk _ el-inkâr mezbûr Hasan'ın kavli-i meşrûhuna mutâbık nefsü'l-emr üzerine izn-i sâhib-i arzıyla tefvîz ve tefevvüzü mübeyyine beyyine taleb olundukda udûl-i ricâl-i müslimînden Mendehorye nâm karye sâkinlerinden Ahmed bin Mustafa ve İvaz bin Osman nâm kimesneler li-eclî'ş-şehâde meclis-i şer'-i şerîfe hâzırân olub eserü'l-istişhâd her biri şöyle edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediler ki fi'l-hakîka tarla-i mezkûrun mutasarrıf-ı sâbıkı Halil hâl-i hayâtında yigirmi

bir sene mukaddem mezbûr Mehmed Beğ'in vekîli El-Hâc Mustafa ile voyvoda Ahmed Ağa ma'rifetiyle karındaşı müteveffâ Mehmed'in hissesiyle kendi hissesini mezbûr Hasan'a üç bin akçe mukabelesinde ferâğ ve tefevvüz ve mezbûr Hasan dahî vech-i muharrer üzere tefevvüz idüb kânûn-ı kadîm üzere resmini verüb hatt ve kıymet ile muhatûm-ı muanven mersûm temessük verilüb târîh-i mezbûrdan berü mülk-i müfevvezim olmak üzere zirâat ve hırâset ider biz bu husûsa vech-i muharrer üzere şâhidleriz şehâdet dahî iderüz diyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eyledikten sonra zikr olunan tarlanın hudûdunu beyân için taraf-ı şer'den Hüseyin nâm kimesne ile muhzır Ahmed irsâl olundukda şâhidân-ı mezbûrânın ta'yîn-i hudûd eylediklerini gelüb meclis-i şer'de haber virmekle mu'teberâtın kitâb _ min tasarrufü'l-arzû'l-mer'iyye öşriyesin sebtle hakku'l-karar felâ te'huzu an yedihi diyü mastûr buyurulmağın mücebiyle şehâdetleri makbûl olduktan sonra müddeî mezbûr Süleyman Ağa'nın bi-vech-i şer'î muârazadan men' ve ref' birle min hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi evâil-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Halil Ağa Kethüdâyeri - Mehmed Efendi El-Kadî - Küçük Ahmed bin Lütfullah Çelebi Nalband Hasan Beğ - Odabaşı Ahmed Ağa - Abdurrahman bin Abdullah - Abdullah Çelebi Kethüdâ-yı Şehri - İbrahim bin Kara Hasan - Mehmed Beşe El-Muhtesip Muhzır Mehmed ve gayrihim

12

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Karaoğlan mahallesinde sâkin İvaz bin El-Hâc Mustafa nâm kimesne tarafından menzil-i âtî'l-beyân bey' ve kabz semen ve kendüye îsâl ve kabz _ isâl-i mütevakkıf olmadığı umurun cümlesine vekîl olan sulbî kebîr oğlu Ali meclis-i şer'-i şerîf _ işbu râfi'ü'l-vesika Ermeni taifesinden Parneyk veled-i Kölenbek nâm Ermeni muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr ve takrir-i kelâm idüb babam ve müvekkilim mersûm El-Hâc Mustafa Beğ'in silk-i milkine münselik olub yine mahalle-i mezburede vâki' bir tarafı İzmirli mülkü ve bir tarafı El-Hâc Halil Ağa mülkü ve bir tarafı yağhâne ve taraf-ı râbi' tarik-i âmm ile mahdûd muhavvata-i müştemel iki bâb tahtâni oda ve bir kilar ve bir bâb fevkâni ve bir tahtâni oda ve bir ferdden bir mikdâr arsa-i hâliye ve bir asma ile kenîf-i müştemel iki yüz beş esedî gurusu tarafından îcâb ve kabulü hâvî bey'-i kat' ile vekâlet mahkîyem hasebiyle merkurum Parneyk'e bey' u teslîm idüb ol-dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve tesellüm itmişidi semenî mezkur iki yüz gurusu müşteri-i mezburdan bi'l-vekâle talep iderim suâl olunub aliverilmesi matlûbumdur dedikde gibbe's-suâl mezbur Parneyk cevâbında fi'l-hakîka menzil-i mahdûd-ı mezkuru meblağ-

ı mezbur _ iki yüz beş kıt'a esedî guruşa vech-i muharrer üzere müvekkil-i mezbur El-Hâc İvaz bin Mustafa yedinden mezbur Ali huzurunda iştirâ ve kabz eyledim lâkin Ali Beğ vech-i şer' üzere vekâlet-i sâbit olmamağla def'-i semen merkumdan imtinâ' eyledim isbât-ı vekâlet eylesün dedikde gibbe'l-istişhâd _ nâm sâkinlerinden olub udûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden imam Muhammed Efendi ibn Mustafa ve Ahmed bin Mu'dan nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediler ki fi'l-hakîka müvekkil-i mezbur İvaz bin El-Hâc Mustafa menzil-i mahdûd-ı mezkuri mülkünde olduğu hâlde bey' u teslîm _ idüb ve kabz-ı semen kendüye îsâle ve îsal-i tevakkuf eylediği umurun cümlesine bizim huzurumuzda oğlu mezbur İvaz vekîl-i nasb u ta'yîn eyledi biz bu husûsa vech-i meşrûh üzere şahidleriz şehâdet dahî iderüz diyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye ettiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabulde _ olmağın mücebiyle hükm olunduktan sonra vekîl-i merkum Ali semeni mezbur iki yüz beş guruş müşteri-i merkum Parneyk yedinden tamamen ahz u kabz eyledim dedikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer'i mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra fi'l-yevmi's-sâmin min şehri-i cemâziye'l-âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf. Şuhûdü'l-Hâl: (...) – El-Hâc Mustafa El-İmam – Hasan bin İbrahim – Koca Ali bin Mehmed Lütfullah Beşe – El-Hâc Mustafa Beşe bin Ali Beşe – Abdullah Çelebi Kethüdâ-yı Şehri – Mustafa Beşe – Muhzır Hüseyin – Muhzır Mehmed

v-4[b]

13

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Okçukara Mahallesi sükkânından İsmail bin Mirza nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde işbu râfi'atü'l-kitâb Ümmühan El-Hâc Ali nâm hâtun tarafından şerâ-i âti'l-beyânı tasdîke vekîl olub bimâ _şer' vekâleti sâbite olan _ Mehmed Çelebi ibn Halil nâm kimesne meclis-i şer' mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb ilâheze'l-an silk-i milkimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Kiryako zımmî mülkü ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz bir bâb tahtânî oda ve bir bâb fevkânî oda ve bir âhûr ve bir kilar ve bir furun ve bir anbar ve bir _ müstemil mülk menzilimi eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmire _ nakt râyici fi'l-vakt seksen kıt'a esedî guruş müvekkile-i mezbûre Ümmühan'ıye tarafeynden îcâb ve kabulü hâvî bey'-i kat'i ile bey' u teslîm-i bey' idüb mezbûre Ümmühan'ı dahî vech-i meşrûh üzere iştirâ ve kabul ve teslîm eyledikten sonra semenî olan meblağ-ı mezbûr seksen guruşu mezbûre-i müvekkile yedinden tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mehdûd-ı mezkûr-ı mersûme Ümmühan'ın mülk-

i müşerâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikde makarr-ı mezbûr İsmail'in vech-i muharrer üzere cârî ve sâdır olan ikrâr _ vekîl-i mezbûr Mehmed Çelebi vicâhen ve şifâhen tahkîk ve tasdîk edilmek gibbe't-tasdîkü'ş-şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi gurra-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: El-Hâc Lürfullah Çelebi - El-Hâc Mustafa bin El-Hâc Ömer - El-Hâc Ali bin Mustafa El-Hâc Mustafa bin El-Müezzîn - El-Hâc Ahmed bin El-Hâc Hüseyin - El-Hâc Mehmed bin Süleyman - Attâr El-Hâc Halil _ - Mehmed bin Hüseyin - Ahmed Efendi bin El-Kadî

14

Medîne-i Balıkesri mahallâtından El-Hâc İshak mahallesinde sâkin bâ'isü'l-hâze'l-kitâb Mustafa bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm idüb işbu meclisde mevcûd tahminen dört yaşında olan sagîr Maratlı mahallesi sükkânından olub bundan akdem vefât iden Osman bin Hasan nâm müteveffânın sagîr oğlu ve hattâ _ kabul itmekle kıbel-i şer'î şerîfden terbiye için bana teslîm olub nafaka ve kisvesiçün _ bi't-taleb bir mikdâr akçe-yi nakdiyye ve semeni taleb iderim dedikde sagîr-i mezbûrun merkûm Mustafa'ya teslîmi ve ol dahî tesellüm ve kabul ettikten sonra nafaka ve kisve ve sihâm ve levâzım-ı zaruriyyesi için yevmi üç akçe takdîm olunsun dedikde sagîr-i mezbûra _ taleb olan kimesneye bir tarîk üzere verilip mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmi'l-ısrîn min şehr-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: İbrahim _ - Ahmed Efendi _ - Şehir Ketthüdâsı Abdullah – Köse Hasan – El-Muhzır

15

Medîne-i Balıkesri muzâfâtından Kabaklı nâm karye sâkinlerinden Ali bin Mirâ Beğ nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde işbu hâfizu'l-kitâb uzun boylu sarışın açık kaşlı gök ala gözlü rü'yetü'l asıl Yusuf bin Abdullah nâm abd-ı memlûki mahzarında bi't-tav' ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb abd-ı mezbûr Yusuf'un yedinde ber vech-i semen fidda râyic fi'l-vakt esedî ta'bîr olunur seksen kît'a esedî gurus olub kabz eylediğimden sonra meblağ-ı mezbûr üzerine merkûm Yusuf'u i'tâk idüb mülkünden ihrâc eyledim ba'de'l-yevm sâ'ir ahrâr-ı aslîyyun gibi hür olub üzerinden şer'ân sâbit olan hakk u _ gayrî hakkım kalmadı dedikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmi's-sâbi aşer min şehr-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-kuzât Ahmed Efendi - Nalbandzâde Lütfullah Çelebi - Osman Beğ Tâbi'-i Bekir Efendi - Şehir Kethüdâsı Abdullah Çelebi - Ahmed Efendi El-Kadı _ - Hasan Efendi El-Kadi _ Sâbıkan - El-Hâc Seyfullah Ağa - Odabaşı Ahmed Ağa - Bağdadî Mehmed Beğ - Muhzır Köse Hasan - Muhassır Halil - Muhzır Ahmed - Köse Mehmed El-Muhzır ve gayruhum mine'l-huzâr

v-5[a]

16

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kazâsında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ zîde ilmuhu tevkî'i- refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dergâh-ı muallâm yeniçerilerinden dârendegân fermân-ı hümâyûn Mustafa nâm yeniçeri ile hidmetkârı Hüseyin nâm kimesne südde-i saâdetime arz-ı hâl idüb bunların kasaba-i mezbûrede vâki' Hacı İshak nâm mahallede bi'l-fiil tasarruflarından avâriz-ı ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlif alınmak îcâb ider hâne-i avâriza bağlı emlâk ve arâzileri yoğiken mahalle-i mezbûre ahâlisi tekâlif talebiyle rencîde ve taaddîden hâli olmadıkların bildirüb ol vechile rencîde ettirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ettikleri eelden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıklarında husûs-ı zebûn tamâm-ı hak üzere mukayyed olub göresin bunların mahalle-i mezbûre toprağında bi'l-fiil tasarruflarına avâriz-ı ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlif alınmak îcâb ider hâne-i avâriza bağlı emlâk ve arâzileri yoğise tekâlif talebiyle rencîde ve remîde ettirmeyüb men' u def' eyleyesün min ba'd şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyesün kazıyyede medhali olmayanları dahl u taarruz ettirmeyüb esamyânları yazub astâne-i saâdetime arz u i'lâm eyleyüb husûs-ı mezbûr için bir daha emr-i şerîfime varmağa muhtâc eylemeyesün şöyle bilesün alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Vaslü'l-ileyânâ fi'l-yevmi'l-ısrîn min şehr-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Mart ibtidâsı işbu bin yüz üç senesinde vâki' mâh-ı Cemâziye'l-Âhir'in yigirmi ikinci Salı günü vâki' olduğu kayd şod. Hurrira fî 22 min Cemâziye'l-Âhire sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Çukadâr Mehmed Efendi - Lütfullah Çelebi - Şehir Kethüdâsı Abdullah Çelebi

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Maratlı mahallesi sükkânından bâ'isü'l-hâze'l-kitâb Balıbeğoğlu dimekle meşhûr El-Hâc Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde emîrû'l-ümerâi'l-izâm vilâyet-i Anadolu müfettişi saâdetlü Mehmed Paşa hazretlerinin tarafından medîne-i Balıkesri kazâsından ba'zı umûrîni sipâriş idüb buyuruldu ile zuhûr iden eşkıyânın ahzına me'mûr olan izzetlü hayr-ı muhterem Alişan Beğ ma'rifetleriyle işbu râfiü'l-kitâb mâru'z-zikr mahalle-i mezbûr ahâlisinden Acem El-Hâc Ali bin Mustafa ve Es-Seyyid Halil bin İbrahim ve Cum'a Kethüdâ ibn Abdullah ve El-Hâc Mehmed bin Ahmed ve İmam Mehmed Efendi bin Ahmed ve Hasan Çelebi bin Mehmed Ağa ve Şahkuluoğlu Mehmed ve sâireleri mahzarlarında takrîr-i kelâm ve bastı ani'l-merâm idüb ben bundan akdem bâzı mesâlihim için diyâr-ı âhere gidüb müşârûn-ileyh Mehmed Paşa hazretleri medîne-i mersûme gelüb birkaç güne fek ale'l-infirâd medîne-i merkûmeden her birinin sû-i hâli ve hüsn-i hâllerin teftiş ve tefahhus ve ihtimâmen birbirine kefil-i bi'n-nefs eyledikde benim için ahâli-i mezbûr kefil olmadıklarından mâada gıyâbımda dahî bâ'zı töhmet isnâd eylediklerinde mahalle-i mezbûreye geldiğim gibi mûmâ-ileyh Alişan Beğ ma'rifetiyle meclis-i şer'e ihzâr itmek üzere ahâli-i mezbûre mîrîye beş yüz guruşdan yemîn vermişler imiş hâlâ mahalle-i mezkûra geldiğimde ahâli-i mezbûr beni ahz idüb meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ettiler _ keyfiyyet-i ahvâlim cümleden suâl olunub bir ferde hilâf-ı şer' zulm ve taaddî eylediğim varise emr-i şer' _ diyücek hâzır-ı bi'l-meclis olan ahâli istintâk olundukda bir cihet beyân idüb davâ ve mutâlebe ider bir ferd zâhir olmamağla mezbûr El-hâc Mustafa'nın sebîli tahliye ve bi-vech-i şer' üzerinden muârazadan men' olundukdan sonra merkûm el-Hâc Mustafa Ağa da bir kelâm idüb mahallesi ahâlisi muvâcehesinde şu semtle takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i âni'l-merâm eyledikde eğer müşârûn-ileyh Mehmed Paşa'nın nezir virdüğü beş yüz guruş için ahâli-i mezbûr benim için muâheze olunub şer'ân edâsı lâzım gelüb talep olunur ise veyâhud ba'de'l-yevm benden hilâf-ı şer'-i şerîfe vilâyetim ahâlisinden bir ferd müteşerri' ve mütefeccir olur ise meblâğ-ı mezbûr beş yüz guruşu ben kendü malımdan edâ idüb zâmin ve kefil oldum benim dahî meblağ-ı mezbûr nezdim olsun diyü taahhüd ve iltizâm ettikden sonra mezbûrun müfettişi dahî mutâlebe-i meclis-i şer'e ihzâr ve eğer firâr-ı gaybet iderse **v-5[b]** meblâğ-ı mezbûr beş yüz guruşa mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Dede Beğ ibn el-Hâc Yusuf ve Mustafa bin Yusuf nâm kimesneler emr-i kabul-i hâvî kefil olduk dediklerinde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'î mâ vak'a bi't-taleb ketb

olundu. Hurrira fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl

18

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Yenice mahallesi sükkânından Halil Beşe ibn Sefer nâm kimesne mahfel-i kazâda yine mahalle-i mezbûr sükkânından iken fevt olan El-Hâc Hasan Efendi'nin zecvce-i metrûkesi Âişe binti El-Hâc Mustafa nâm hâtun mahzarında şöyle ikrâr ve takrîr-i kelâm eylediği yine mahalle-i mezbûrede vâki' beynimizde hudûdu ta'rîf ve tavsîfden müstağni mukaddemâ mezbûre Âişe'den altmış guruşa iştirâ' ettiğim menzîli mukaddemâ Yörük nâmında bir kimesneye altmış guruşa bey' ettim idi diyü ikrâr etmişdim evvel ikrârımda kâzib idim ve bu ikrârdan gazezim var idi diyü bi't-tav' ikrâr ve i'tirâfdan sonra menzil-i mezbûru mezbûre Âişe ile meclis-i şer' de ikâle ettikde bu mahalle kayd şod. Hurrira fi evâhir-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Ahmed Efendi el-Kadı – İplikçi Ali Ağa - Dellâl Emir Oğlu Es-Seyyid Mustafa Çelebi – _ - bi-medineti'l muvakkaten

19

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Yenice mahallesi sâkinlerinden işbu râfi'atü'l-kitâb Âişe binti El-Hâc mustafa nâm hâtun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Halil Beşe ibn Sefer nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb an-asl müteveffâ zevcim el-Hâc Hasan Efendi'nin muhalledâtından olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Ahmed Efendi mülkü ve iki taraftan kızlarım Rahime ve Fatıma ve Ümmügülsüm mülkü yine bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd mülk-i müşterâdan bundan başka mezbûr Halil Beşe'ye kendi hissem ile _ kızlarım _ hisse-i şâyiaları olmak üzere bir bâb tahtânî oda ve bir âhuru ve bir mikdâr havluyu _ bey' u teslîm ol dahî idüb semenî olan meblâğ-ı mezbûrun tamâmen yedinde ahz u kabz eyledim imdi lâkin müşterî-i merkûm Halil Beşe _ olub ikâle murâd itmeğin ben dahî hâlyâ _ ikâle-i sahiha ile ikâle idüb akd-ı mezkûru _ eylediğimden sonra kabz eylediğim altmış guruşu mezbûr Halil Beşe'ye teslîm idüb ol dahî _ mezbûru _ teslîm eyledi dedikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer'î semenî ol üzerine _ bey'e hükm-birle mâ hüve'l-vâki' ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Ahmed Efend El-Kadı bi-medineti'l muvakkaten - İplikçi Ali Ağa - Dellâl Emir Oğlu Es-Seyyid Mustafa - Subaşı Ahmed Efendi – _ El-Hâc Ahmed - Mustafa Ağa bin Mehmed – Hacı _ -Şehir Kethüdâsı Abdullah - Koca _ - Muhzır Ahmed – Muhzır Hasan - Muhzır Halil - El-Hâc Mustafa

20

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Maratlı mahallesi sükkânında bâ'is-i hâze'l-kitâb Balıbeğöğlü dimekle meşhûr el-Hâc Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'-i hafır-i lâzımü't-tevkîrde emîrû'l-ümerâ ve'l-kirâm vilâyet-i Anadolu müfettişi olan saâdetlü Mehmed Paşa hazretlerinin tarafından medîne-i Balıkesri kazâsında (...) iden eşkıyânın ahz u kabzına me'mûr olan izzetlü mîr-i muhterem Alişan'ın ma'rifetleri ile işbu ahvâllerin mâru'z-zikr mahalle-i mezbûre ahâlisinden Âsım el-Hâc Ali bin Mustafa ve es-Seyyid Halil Çelebi bin İbrahim ve Cum'a Kethüdâ ibn Abdullah ve El-Hâc Mehmed bin Ahmed ve İmâm Mehmed Efendi bin Ahmed ve Hasan Çelebi bin Mehmed Ağa ve Şahkuluzâde Mehmed ve sâireleri mahzarlarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i âni'l-merâm idüb ben bundan v-6[a] ba'zı mesâlihim için ditâr-ı âhere gidüb müşârûn-ileyh Mehmed Paşa hazretleri medîne-i mersûmâ gelüb birkaç gün meks u ale'l-infirâd medîne-i merkûmeden de birinin sû-i hâlini hüsn-i hâlini teftiş ve tefahhus idüb ihtimâmen biri birine kefil-i bi'n-nefs eyledikde benim için ahâli-i mezbûr kefil olmadıklarından mâada ve gıyâbımda dahî ba'zı töhmete isnâd eylediklerinde mahalle-i mezbûra geldiğim gibi mûmâ-ileyh Alişan'ın ma'rifetiyle meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr itmek üzere ahâli-i mezbûre mîrîyeye beş yüz guruş virmek üzere nezde rehîn vermişler imiş hâlâ mahalle-i mezbûra geldiğimde ahâli-i mezbûr beni ahz idüb meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ettiler _ keyfiyyet-i ahvâlîm cümleden suâl olunub bir ferde hilâf-ı şer' zulm ve taaddî eylediğim var ise (devamı yok)

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrû'l-Akrân İvaz Ağa – Mustafa Ağa bin _ - _ Fahrû'l-Akrân Seyfullah Ağa – İplikçi Ali Ağa

21

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Yenice mahallesi sükkânından Âişe binti el-hâc mustafa nâm hâtun mahfel kazâda işbu râfîât hâze'l-kitâb sadriye kebîre kızları Ümmügülsüm ve Fatıma nâm hâtunlar ile sadriye diğerkızı Rahime nâm hâtunun zevci ve şerâ-yı âti'z-zikrî tasdîke vekîl-i müsecceli olan Seyfullah bin el-Hâc Hasan nâm kimesneler mahzarlarında bi't-tav' es-sâfi ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb benim zevcim ve

kızlarım mezbûrât Fatıma ve Rahime ve Ümmügülsüm'ün babaları merhûm El-Hâc Hasan Efendi'nin muhallelâtından olup mahalle-i mezbûrede vâki' _ hudûdu ta'rîf ve tavsîfden müstağni bir tahtânî oda ile bir bâb âhuru ve arsa-yı meştemil menzili bundan işbu müteveffâ olan kızlarım Havva ve Râbia'nın sehimlerine ta'yîn olunub servet-i nafakaları için bana _ isâbet iden semen hisse-i şer'iyeye ile ve mezbûrâtânın iki sehim hisse-i şâyialarını işbu meclis-i şer'den hâzır Halil Beşe ibn Sefer nâm kimesneye semen-i mâlûme bey' u teslîm eylemişidim lâkin mezbûr Halil Beşe bey'-i mezbûra nâdim ve târîh-i kitâbdan iki gün mukaddem benim ile meclis-i şer'de ikâle-i sahiha ile ikâle idüb mesh-i bey'e hükm-i şer'i ilhâk olmuşidi _ menzil-i mahdûd-ı mezkûru Ali iştirâk eyledi kızlarım mezbûrât Fatıma ve Rahime ve Ümmügülsüm tarafından îcâb ve kabul-i hâvî bey'-i bât-ı sahih-i şer'i ile altmış esedî gurus bey' u teslîm eyledim ve mezbûre dahî vech-i meşrûh üzere ale'seviyeye menzil-i mahdûd ve mezkûru meblâğ-ı mezbûr altmış guruşa iştirâ' ve kabul ve kabz eylediklerinden sonra meblâğ-ı mezbûr altmış gurus mezbûrât yedlerinden ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûrâtın ale's-seviyeye mülk-i müşterâlarıdır dedikde gıbbe't-tasdik ba'de her biri i'âde-i kelâm idüb târîh-i kitâba gelince beynlerinde vâki' olan ahz-ı i'tâdan babaları müteveffâ-yı mezbûr El-Hâc Hasan ve kız karındaşları müteveffâ mezbûrâtın Havva ve Râbia'nın muhallelâtlarına müteallık ve sâire her birimiz âherin zimmetleirni ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve iskât-ı tâmm eyledik ba'de'l-yevm birbirimiz veçhen mine'l-vücûh _ davâ ve nizâ'ımız yokdur dediklerinde gıbbe't-tasdikü'ş-şer'i mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fî evâhir-i şehr-i Cemâziye'l-Âhire sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Kuzât Ahmed Efendi El-Kadı _ - Şehir Kethüdâsı Abdullah Çelebi – Halil Beşe – El-Hâc Mehmed bin Hüseyin – Es-Seyyid İbrahim Çelebi bin Es-Seyyid Abdurrahman – Dellal Emir Oğlu Es-Seyyid Mustafa Çelebi – El-Hâc Ahmed bin Ali – ve gayrihim mine'l-huzâr

Balıkesri ahâlisi meclis-i şer'de El-Hâc Mehmed muvâcehesinde ikrâr idüb kazâ-i mezbûra tâbi' İşçe nâm karyeyi beher sene bedel-i avârız ve bedel-i nüzul için senede altışar gurus der-uhde olunduğu kayd olundu.

v-6[b]

22

Muhallelâtü'l merhûm Mehmed ibn El-Hâc Mustafa es-sâkin min kabl fî mahalle-i Maratlı min mahallât-ı medîne-i Balıkesri ve terek zevce-i meduvveten bi-Sâliha ve

ibnen sagîren mevuvven Ahmed ve binten sagîreten meduvveten bi-ÂiŖeve'l-verâse münhasıraten _ vak'ü't-taksîmmeten ve't-tahrîr fî evâhir-i Ŗehr-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

1 Menzil/Kıymeti-50 GuruŖ – Karayerde Bağ/Kıymeti-10 GuruŖ – 1 El İbriği/Kıymeti-1 GuruŖ – 3 Ayaklı Sahan/Kıymeti-1 GuruŖ 1-Selâs – 1 HoŖaf Tası/0.5 GuruŖ – Tunç Tas/Kıymeti-1 Rub' – 2 Nalbeki/Kıymeti-1 Zolata – 2 Delikli Kefgir/1 GuruŖ – 1 Havan/1 GuruŖ – 1 Baklava Tepsisi/1 GuruŖ – 1 Börek Tepsisi/0.5 GuruŖ – 1 El Tâbesi/1 Rub' – Bakır Evani/Vukıyye-12.5 Kıymeti-10 GuruŖ – 2 Bağ Beli/1 GuruŖ – İki Nacak Bir MaŖa/10 Semen – 2 Köhne Kilim/0.5 GuruŖ – Leblebici Âlâtı tâbe ve kalbur ve terâzi/3 GuruŖ – 3 Aded Ŗerîfi Altun – Vâlidesi mezbûre Saliha'nın zimmetindedir. Yekûn 892 GuruŖ.

Mine'l-İhrâcât

Resm-i âdî/2 GuruŖ – 1 Rub' – Kalemiye-i Kâtib/2 Rub' – Huddâmiye/2 Rub' – Yekûn/3 GuruŖ – 1 Rub'

Sahhü'l-Bâkî et-taksîm Beyne'l-Verese/86 GuruŖ – 1 Rub'

Hassa-i Zevce/10 GuruŖ – 3 Rub' – Hassa-i ibn/50 GuruŖ – 1 Selâs – Hassa-i Bint/25 GuruŖ – 2 Semen – Bâkî Semen-2

Mezbûr Saliha'nın sagirân-ı mezbûrân Ahmed ve AiŖe'ye hibe ettiği eŖyadır ki zikr olunur.

3 Köhne Beledi DöŖek/Kıymeti-3 GuruŖ – 2 Köhne Yorgan/1 GuruŖ – 2 Beledi Köhne Yastık/1 GuruŖ

Mezbûre Saliha vâlidesi Fatıma'ya dahî ba'de'l-kabz ve'l-kabul sagirân-ı mezbûrâna hibe ettiği eŖyadır ki zikr olunur.

Köhne MenkuŖ Sof Ferace/3 GuruŖ – 2 Alaca Sandal Kapak/3 GuruŖ – 1 Makreme/1 GuruŖ

Bâlâda mastûr olan eŖyâ dahî mezbûra teslîm olunmuŖtur.

Gurre-i Receb-i Ŗerîf ___

23

Medine-i Balıkesri muzâfâtından Üçpınar nâm karye sâkinlerinden Hamza bin Ömer ve El-Hâc Hasan bin Mehmed ve Ŗaban bin Mustafa ve sâireleri _ meclis-i Ŗer'-i Ŗerîfe gelüb takrir-i kelâm ve ta'bîr-i âni'l-merâm idüb târih-i kitâb gicesi karye-i mezbûrede sâbıkan _ ve _ saâdetlü Dursun Mehmed PaŖa hazretleri nüzul eylediklerinde sâr-bân baŖı nâmında Mehmed nâm kimesne yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Hüseyin

Beşe nâm kimesnenin odası dâhilinde döşeginde yatar iken gaib-i ani'l-meclis hizmetkârlarından iki nefer kimesne boğazından mezbûhan katlı idüb firâr eylemişler hâlâ mezbûr sâr-bân başı Mehmed mecrûh bulunmağla kıbel-i şer'den üzerine varılıb keşf olunmasın taleb iderüz dediklerinde cânib-i şer'den Mevlânâ Mehmed Efendi ibn Ebu Bekir irsâl olunub _ mestûru'l-esâmi olan Müslümanlar ile üzerine varılıb _ tefahhus olundukta mezbûr sâr-bân başı Mehmed'in sol cânibinde kulağının dibinden bıçağla zebh olunub mezbûhan maktul bulunduğunu müşâhede ettiklerinde mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüb ba'de _ olunan muhzır Ahmed ve mezbûr Osman Ağa ile meclis-i şer'e gelüb haber verdiklerinde mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Recebü'l-Ferd li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Halil bin Ahmed - Muhzır Ahmed – Hasan bin Kerim – İlyas bin Mehmed – Ali bin Hüseyin – Mehmed bin İbrahim – Ali bin Ömer – Hasan Beşe bin Hasan – Osman Ağa vekîl-i mütesellim – Voyvoda Hasan Ağa bin Ahmed – ve gayruhum

v-7[a]

24

Medine-i Balıkesri mahallâtından El-Hâc Gaybi mahallesinde sâkin iken bundan akdem fevt olan Mehmed ibn Abdülmennan nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrukesi Sultan binti El-Hâc Durali nâm hâtun ile sulbî kebîr oğulları Hüseyin ve Halil nâm kimesnelere münhasır olub _ mezbûr Halil dahî fevt olub verâseti vâlidesi mezbûre Sultan ile ve li-ebeveyn er karındaşı Hüseyin'e münhasır olduğu lede's-şer' zâhir ve _ mütebeyyin olduktan sonra ale't-tarik _ tashih mes'eleleri kırk sekiz sehmden olub otuz beş sehmi mezbûr Hüseyin'e ve on üç sehmi mezbûre Sultan'a isâbet etmekle mezbûre Sultan meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımı't-tevkîrde işbu râfi'ü'l-kitâb Borekçiler mahallesinde sâkin İsmâil bin Yusuf El-Hâc nâm kimesne muvâcehesinde bi't-tav' ikrâr ve takrir-i kelâm idüb zevcim müteveffâ-yı mezbûr Mehmed'in muhallefâtından olub El-Hâc Gaybi mahallesinde vâki' bir taraftan El-Hâc Ahmed Efendi mülkü ve bir taraftan Papuççu Mehmed mülkü ve bir taraftan Nasuh mülkü ve bir taraftan tarik-i âmm ile mahdûd bir bâb tahtânî oda ve bir kilar ve bir kuyu ve havlu-yı müştemel mülk menzilden on üç sehmi hisse-i şer'iyem olmak üzere ve otuz beş sehmi zevcim müteveffâ-yı mezbur Mehmed zimmetinde mütekarrir ve ma'kudu'n-aleyh olan elli guruş mihr-i müeccel _ mukâbelesinde muhallefât-ı mezbûrda nükud ve menkûlden deyn-i mezkûru _ mezbûrdan mâada _ olmamağla meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mârû'z-zikr otuz beş sehmi dahî mezbûr İsmail'e elli guruşa cem'an mezil-i mezbûru tevâbi' ve levâhikiyle yüz guruşa

bey'-i kat'î ile bey' ve teslîm idüb mezbûr İsmail dahî vech-i meşrûh üzere iştirâ ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblağ yüz guruşu merkum İsmail'e hibe-i sahiha-i şer'iyeye ile hibe ve teslîm eyledim ve mezbûr dahî meclis-i hibede ittihâb ve kabul eyledi ba'de'l-yevm menz'il-i mahdûd-ı mezkûr bi'l-cümle mezbûr İsmail'in mülk-i müşterâsıdır ve meblağ-ı mersûm mülk-i mevhubudur keyfe-mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun ve bundan akdem vücûh-ı hıyere eylediğim vasiyetinden dahî rücu eyledim dedikde mu'teberândan kitâb-ı _ diyü mestûr bulunmağla menzil-i mezbûrdan kendi hissesiyle ve mihr-i müsbetesi olub terekede sihâm-ı mezkûrdan gayri mâada tereke olmamağla meblağ-ı mezbûr mihr-i mesel olub sehm-i mezkûr semeni mesel ile bey' olduğuna _ mütehakkık olmağın ve bey'-i mezkûr ile ve hibenin sıhhatine hükm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmi _ min şehr-i Recebü'l-ferd li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: El-Hâc Halil bin İbrahim – Çakal Hasan bin İvaz – Fahrül-müderrişin Veli Efendi Cafer Efendi – Mehmed Beşe bin Ali Beşe – El-Hâc Seyfullah bin Veli Efendi – İplikçizâde Ali Ağa – Şehir Kethüdâsı Abdullah Çelebi – Muhzır Hasan – Muhzır Ahmed – ali Efendi El-İmam - Müezzîn Molla Mustafa – El-Hâc Mustafa El-İmam – Nakibzâde Seyyid _ Çelebi Ve gayruhum

25

Medine-i Balıkesri mahallâtından Kasaplar mahallesinde sâkin Fatma binti Abdülmennan nâm hâtun tarafından hibe-i âti'l-beyân ikrara vekîl olub mezbûrenin zâtını ma'rifet-i şer'iyeye ile ârifan yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Mehmed bin İsmail ve Hasan bin Ahmed nâm kimesneler şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbit olan Ahmed Bey bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâimü't-tevkîrde işbu râfi'ü'l-kitâb Hasan bin Mahmud nâm kimesne muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf-ı kelâm idüb müvekkilem mezbûre Fatma'nın silk-i milkinden münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Yusuf mülkü ve bir taraftan Tiryâki Hasan mülkü ve iki tarafından tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb tahtânî oda ve bir kuyu ve havlu-yu müştemel mülkü _ ve beynlerinde cins ve adedi ma'lûm esvâb ve idâne-i nuhâsîye ve gayr-i nuhâsîye ve esâs beyt ve ism-i mâl ıtlak olunur eşyâsını bi'l- cümle müvekkilem mezbûre tarîk-i mu'teber üzere olunca beslemek üzerine mezbûr Hasan'a hibe ve temlik ve tesellüm eyledi ve mezbûr Hasan dahî meclis-i ukbâda ittihâb ve kabul ve ba'de menzil-i mezbûr ve eşyâ-i mezkûru kabz ve tesellüm eyledilerba'de'l-yevm menzil-i merkûm ile içinde vâki' ism-i mâl ıtlâk olunur eşyâ bi'l-cümle mezbûr Hasan'ın mülkü münhasır olub yedinde olan

mülk-nâme nâtik olduğu üzere dilerse vakf eyleye ve murâd ederse âhere hibe eyleye dediklerinde vekîl-i müşârûn-ileyh Ahmed Beğ'in muhallefât-ı meşrûhlarımız merkûm Hasan dahî vicahen tasdik ve şifahen tahkik idecek gıbbe't-tasdikü's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmü'r-râbi' aşer min Recebü'l-Ferd li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Kuzât Ahmed Efendi el-Kadı bi-medineti'l muvakkaten – El-Hâc Mehmed – Hasan bin Mustafa – Abdullah Çelebi Kethüdâ-yı Şehrî – ve gayrum mine'l-huzâr

v-7[b]

26

İşbu orta boyu açık kaşlı gök elâ gözlü sarışın _ hâfız-ı hazâ'l-kitab Hasan bin Abdullah nâm emred meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde medîne-i Mihaliç kazâsına tâbi' Çelpeş nâm karye sâkinlerinden olub bir mücmel 'ammu'l-mülkiye kendüye vâzî'ü'l-yed olan Ahmed bin Hasan nâm kimesne muvâcehesinde üzerine davâ ve takrir-i kelâm idüb ben ann asl medîne-i Malatya mahallâtından Köçek mahallesi sükkânından iken bundn akdem vefât eden Ahmed Ağa bin Mustafa nâm müteveffanın memlûkü olmağla vefatından bir sene mukaddem beni cemî' malından ihrâc ve i'tâk idüb sâir ahrâr-ı aslıyyin gibi sır etmişiken hâlâ mezbûr Ahmed beni rak almak zu'muyla bana vaz'iyed itmek murâd ider suâl olunub sebîlim tahliye ve kasr-ı yedine tenbîh olunmak matlubumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Ahmed cevâbında müddei mezbûr Hasan'ı bundan akdem mahmiye-i İstanbul'da Hoca Paşa mahallesinde sâkin Ahmed nâm kimesne ile oğlu() nâm kimesnelere yüz esedî gurus bir semenle iştirâ idüb abd-i memlûkî almak zu'muyla vaz'iyedimizi ikrâr ve lâkin müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Ağa'nın abd-i memlûkî olduğu halde vech-i meşrûh üzere malından i'tâk eylediğini ma'lûmum değildir diyü bi'l-külliyeye inkâr itmeniz müddei mezbûr Hasan'dan kavli meşrûhuna mutâbık beyyine taleb olundukda ahrâr-ı ricâl-i müslimînden Mehmed bin Ali Yazıcı ve Halil bin Yunus nâm kimesnelere li-ecli's-şehâde meclis-i şer'-i şerîfe hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Ağa medîned-i Malatya'da vefatından ir sene mukaddem müddei mezbûr Hasan abd-i memlûkî olduğu halde malından azâd ve i'tâk idüb silk-i ahrâr-ı aslıyyeye ilhâk eyledüm diyü bizim huzurumuzda ikrâr ve takrir idüb biz dahi işhâd eyleriz biz bu hususa bu vech üzere şahidlerimiz şehâdet dahî iderüz diyü her biri makâm-ı şehâdetle edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayz-ı kabulde vâki' olmağın

mûcebiyle mezbûr Hasan'ın itkına hükm-birle mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi evâhir-i şehri Recebü'l-Ferd li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Akrân Mütessellim Halil Ağa – Ramazan bin Mehmed – İbrahim Çelebi – Çavuş Hacı Murad – El-Hâc Abdüllatif Efendi ibn Mehmed - Kûşeci Mustafa Beşe – Ahmed Beşe ibn Ali – ve gayruhum

—
—

27

İşbu orta boylu açık kaşlı gök elâ gözlü sarışın nemçe-i asl hâfız-u hazâ'l-kitâb Hasan bin Abdullah nâm emred mahfel-i kazâda medîne-i Malatya mahallâtından Köçek mahallesi sükkânından iken bundan akdem fevt olan Ahmed Ağa nâm müteveffanın vâlidisi Safiye binti Abdullah nâm hâtun mahzarında üzerine davâ ve takrir-i kelâm idüb bun müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Ağa'nın abd-i memlûkî olmağla vefatından bir sene mukaddem beni cemî' malından ihrâc ve i'tâk idüb sâir ahrâr-ı müslimîn gibi hür etmişiken hâlâ mezbûre Safiye hâtun _ olmak _ beni vaz'iyed etmek murâd ider suâl olunub kasr-ı yedine _ olmakda matlubumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûre Safiye cevâbında müddei mezbûr Hasan'ın vech-i meşrûh üzere hür olduğı ma'lûmum _ diyü ibrâz itmeğın müddei mezbûr Hasan _ taleb olundukda udûl-i ricâl-i müslimînden vâiz Ebu Bekir Efendi ve İbrahim Ağa _ nâm kimesne lede'l-asl _ meclis-i şer'-i şerîfe hâzırân olub istişhâd olunduklarına fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Ağa vefatından bir sene mukaddem müddei mezbûr Hasan'ı malından ihrâc ve ityân idüb silk-i _ aslıyye ilhâk eyledim diyü _ ikrâr ve takrir idüb _ eşhâd eyledi _ bu hususa vech-i muharrer üzere şâhidleriz şehâdet dahî iderüz diyü her biri edâ-yı makâm-ı şehâdetle edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de riâyet-i şürûtü'l-kabul şehâdetleri kabul olundukda mezbûr Hasan'ın _ hükm birle mâ-hüve'l vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmi's-sâmî' min Şevvâlû'l-mükerrerem li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Molla Mustafa Tatar – Abd-i Mustafa Çelebi bin _ – Subaşı Mehmed Beşe – Ahmed Çelebi El-Muhzır Başı Ve gayruhum

v-8[a]

28

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Karaoğlan mahallesinde sâkin işbu bâ'isü'l-kitâb İzmirli dimekle şehîr Ahmed bin Ya'kub kimesne meclis-i şer'-i hafır-i lâzımü't-

tevkîrde medîne-i mezbûre mahallâtından Şeyh Lütfullah mahallesinde sâkin Keçecizâde Mehmed bin El-Hâc Yusuf mahzarında üzerine davâ ve takrir-i kelâm idüb _ olmağla bundan akdem mezbûr Mehmed'den câriye memlûkî olmak üzere yüz yigirmi beş guruş semenî medfû'na iştirâ ve tesellüm eylediğim uzun boylu açık kaşlı kara elâ gözlü sâbikan hâkim ismi ile _ olan Gülbeyaz binti Abdurrahman'ı ben dahî Edremid sâkinlerinden El-Hâc Mustafa bin İlyas ve mezbûr dahî mahmiye-i Kostantiniyye mahallâtından Kınalıtaş mahallesi sâkinlerinden Hasan Ağa'ya semeni ma'lûme bey' eylemişti bin yüz iki Ramazân-ı şerifinin nısfında mahmiye-i Kostantiniyye'de bâb mahkemesinde nâibü'ş-şer' olan hıfzî İbrahim Efendi mahzarında Abdullah Çelebi bin Ya'kub ve El-Hâc Veli bin Ömer nâm kimesneler şehâdetleri ile müşârûn-ileyh Hasan Ağa'nın yed-i mülkünde iken muvâcehesinde hürriyetini isbât idüb nâib-i mûmâ-ileyh dahî hükm itmekle mezbûr Hasan Ağa dahî El-Hâc Mustafa'dan semenî medfû'un kesbü'ş-şer' Edremid kazâsında nâibü'ş-şer' olan Mustafa Efendi huzûrunda Ahmed Beşe bin Ali ve Yusuf Beşe bin Mehmed şehadetleriyle yedinde olan mazmun-ı _ isbât itmekle mûcebince semenî medfû'un _ Efendi dahî hükm idüb mezbûr Hacı Mustafa dahî benden târih-i kitâbdan mukaddem medîne-i Balıkesri'de nâibü'ş-şer' olan Mehmed Sadık Efendi huzûrunda benim ile murâfaa olub yedinde olan istircâ' hüccetini ibrâz ettikde bendahî _ olmağla mazmun hüccete _ câriye-i mezbûrenin hürriyetine udûl-i ahrâr-ı müslimînden Edremid sükkânından Ahmed Efendi bin Hasan ve Mehmed bin _ nâm kimesneler vech-i şer' üzere benim muvâcehemde şehâdeti ve hâkim-i mûmâ-ileyh Mehmed Sadık dahî ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetlerini kabul ve benden semenî medfû'un mezbûr El-Hâc Mustafa'ya hükm itmekle bendahî mezbûr Mehmed'den rücû' murâd eylediğimde bana edâdan imtinâ' ider suâl olunub takrir-i tahrîr ve mûceb-i icrâ olunmak muradımdır diyü müşârûn-ileyhim efendilerin imzâları ile mûmzâ ve hatmleriyle mahtûm üç kıt'a hüccet ibrâz ider _ ve kırâat olundukda mazmunları _ ol-vücûh takririne muvafık ve mutâbık bulunmağın gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed cevâbında evsâf-ı mezbûra ile mevsûfe olan câriye-i mezbûreyi müddei mezbûr Ahmed vech-i meşrûh üzere yüz yigirmi beş guruşa bey' idüb kabz-ı semenî ettiğini ikrâr ve lâkin bâlâda tahrîr olunan _ ve hüccetin mazmunlarını ve bi-aynihî câriye-i mezkûrenin hürriyetini bi'l-külliyeye inkâr idecek mezbûr Ahmed'den _ mübeyyin beyyine talep olundukda udûl-i ricâl-i müslimînden Edremid kazâsına tâbi' Havran-ı Kebîr nâm karye sâkinlerinden Hasan bin Hüseyin ve Beyti bin Musa nâm kimesneler li-eclî'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub eserü'l-istişhâd ve fi'l-vâki' mezbûr Mehmed'i müddei mezbûr Ahmed'e yüz yigirmi beş guruşa bey' idüb evsâf-ı mezbûra ile mevsûfe olan câriye-i mezbûre mezbûr Hasan Ağa'nın yed-

i mülkünde iken hürriyetini hâkim-i müşârûn-ileyh huzurunda şühûd-ı udûl ile vech-i şer' üzere isbât ve hürriyetine hükm olunduktan sonra merkum Hasan Ağa dahî semenî medfû'un El-Hâc Mustafa'dan ve El-Hâc Mustafa dahî müddei mezbûr Ahmed'i vech-i şer' üzere nâib-i mezbûr Mehmed Sadık Efendi huzûruhuzurunda idüb semenî medfû'un edâya hükm olunan bi-aynihen mezbûr Mehmed'in bey' eylediği cariyeden biz bu hususa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî iderüz diyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbul olmağın mücebiyle ba'de'l-hükm mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi evâsıt-ı Şa'bânü'l-Muazzam li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Kuzât Ahmet Efendi El-Kadı bi-medineti'l muvakkateen – El-Hayr El-Hâc Ahmed - Gülbanksi El-Hâc Ahmed Ağa – _ El-Hâc Hüseyin – Abdullah Kethüdâ-yı Şehri - Köse Hüseyin – ve gayruhum

29

Medîne-i Balıkesri'de vâki' merhûm ve mağfûrun Zağnos Paşa evkafının evlâdiyet ve meşrutiyet üzere bi'l-fiil mütevellisi olan _ Hadice Hanım ibnti _ tarafından vekâleti âmme ile vekilleri olan umum _ Muharrem _ me'mur _ Mehmed Beğ meclis-i şer'de işbu orta boylu gök elâ gözlü kır sakallı _ Şahin bin Abdullah nâm âbık _ muvâcehesinde takrir-i kelâm idüb âtık-ı mezbûrun vakfına ma'mulün-bihâ _ şart eylediği üzere mezbûr şâhid-i vakf-ı mezbûr mülhakatından olub medîne-i mezbûra tâbi' Çağış nâm karyede _ olunub mezbûr taraf-ı şer'den teslîm ve kesbü'ş-şer' ve'l-kânûn sâhib-i zuhur idüb veyâhud müddet-i örfiyyesi tamam olunca nafaka takdir olunmak me'mûren matlubumdur dedikde âbık-ı mezbûr Şahin'e suâl olundukda medîne-i İzmir ahalisinden ismi ma'lûm değil bir kimesnenin abd-i memlûkî _ diyü _ olunmak târih-i kitâbdan beher yevm dörder pâre nafaka _ mâ- hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmü'l-aşer min Şa'bânü'l-Muazzam li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Ahmed Efendi El-Kadı bi-medineti'l muvakkaten - Fahrü'l-Akrân Osman _ - _ Ahmed Efendi Köylü Oğlu

v-8[b]

30

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Şeyh Lütfullah mahallesinde sâkin işbu bâ'isü'l-kitâb Keçecizâde Mehmed bin El-Hâc Yusuf nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde yine medîne-i mezbûra mahallâtından Salahaddin mahallesinde sâkin

Seyyid Abdülkadir? Çelebi ibn Seyyid Ahmed mahzarında üzerine davâ ve takrir-i kelâm idüb _ olmağla bundan akdem mezbûr Seyyid Abdülkadir? Çelebi'den câriye-i memlûkî olmak üzere _ yüz on esedî guruşa iştirâ ve tesellüm eylediğim orta boylu açık kaşlı elâ gözlü _ olan Gülbeyaz Binti Abdurrahman bedahî Karaoğlan mahallesinde sâkin İzmirli Ahmed nâm kimesneye semenî ma'lûm bey' idüb mezbûr dahî Edremid sâkinlerinden Kızılbazâde El-Hâc Mustafa nâm kimesneye bey' idüb ve mezbûr dahî El-Hâc Mustafa dahî mahmiye-i Kostantiniyye mahallâtından Kızıltaş mahallesinde sâkin Hasan Ağa nâm kimesneye semenî ma'lûme bey' idüb ve mezbûr dahî Edremid sâkinlerinden Kızılbazâde El-Hâc Mustafa'ya bey' idüb mezbûr El-Hâc Mustafa dahî mahmiye-i Kostantiniyye mahallâtından Kızıltaş mahallesinde sâkin Hasan ağa nâm kimesneye semenî ma'lûme bey' etmişidi mezbûre Gülbeyaz'ın bin yüz iki Ramazân-ı şerifinin nıfısında mahmiye-i mezbûrada bâb mahkemesinde nâibü'ş-şer' olan _ İbrahim Efendi huzurunda Abdullah bin Ya'kub ve El-Hâc Veli bin Ömer nâm kimesneler şehâdetleri ile müşârûn-ileyh Hasan Ağa'nın yedd-i mülkünde iken muvâcehesinde hürriyetini isbât idüb nâib-i mûmâ-ileyh dahî hükm itmekle mezbûr Hasan dahî El-Hâc Mustafa'dan semenî medfû'un bi-hasbü'ş-şer' Edremid kazâsında nâibü'ş-şer' olan Mustafa Efendi huzurunda vech-i meşrûh üzere ba'de'l-isbât ahz idüb ve mezbûr El-Hâc Mustafa dahî medîne-i Balıkesri'de nâibü'ş-şer' olan Mehmed Sadık Efendi huzurunda İzmir'li mezbûr Ahmed'den semenî medfû'un ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye ahz idüb ve mezbûr Ahmed dahî benden semenî medfû'un târih-i kitâbdan on gün mukaddem meclis-i şer'de yedinde olan mazmun hüccet benim muvâcehemde Edremid kazâsına tâbi' Havran-ı Kebîr nâm karye sâkinlerinden Hasan bin Hüseyin ve Beyti bin Musa nâm kimesneler şehâdetleri ile isbât itmekle mûcebince semenî medfû'un benden edâ-yı hükm-i şer'ü'l-hak olmağla ben dahî semenî mezbûr yüz on guruşdan berâtıma hükm talebi derim suâl olundukda takrir-i tahrîr mûceb-i şer'isi icrâ olunması matlubumdur diyü müşârûn-ileyhim efendileri imzâları ile muhzır ve hatmleri ile mahtûm ve tevârih-i muhtelifle ile müverrihe üç kıt'a hüccet-i şer'iyyeden mâadâ mezbûr Ahmed'i semenî medfû'un vech-i şer' üzere hükm olunduğuna târih-i kitâbdan üç gün mukaddem târih ile müverrih bir kıt'a hüccet-i şer'iyye ibrâz idüb feth ü kırâat olundukda her birinin mazmunları min-küllî'l-vücûh takririne muvafık ve mutâbık bulunmağın gibbe's-suâl mezbûr Seyyid _ Çelebi cevâbında evsâf-ı mezkûre ile mevsuf olan câriye-i mezbûreyi meduvven mezbûr Mehmed'de vech-i şer' üzere yüz on guruş semenî müeccel üzerine bey' eylediğine ikrâr ve lâkin bilâhere tahrîr olunan _ ve hükmün mazmunların mübeyyin kavlı-i meşrûha mutâbık beyyine talep olundukda udûl-i ricâl-i müslimînden Umur Beğ mahallesinde sâkin Halil bin

Abdünnebi? ve Sahn-ı Hisâr mahallesinde sâkin Mehmed bin İvaz nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub eserü'l-istişhâd fi'l-vâki' merkum Seyyid _ Çelebi _ müddei mezbûr Mehmed'e muaccelen yüz on esedî guruşa bey' idüb evsât-ı mezbûra mevsûfa olan cariye-i mezbûre Kiraz merkum Hasan Ağa'nın yedd-i mülkünde iken hürriyeti târih-i mezbûrda hâkim-i müşârûn-ileyh huzurunda şühûd-ı udûl ile isbât ve hürriyetine hükm olunduktan sonra mezbûr Hasan Ağa dahî semeni medfû'un el-Hâc Mustafa'dan mezbûr Mustafa dahî İzmirli Ahmed'den _ dahî müddei mezbûr Ahmed'den üç gün meclis-i şer'de semeni medfû'un hükm-i şer' ile _ hürriyetine talep olundu cariye _ mezbûr Seyyid Abdülkadir? Çelebi'nin müddei mezbûr Mehmed _ bey' eylediği ol cariyedir biz bu hususa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahî iderüz diyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl _ şehâdetleri makbul _ mucebiyle müddei mezbûr Mehmed _ semenî mezbûdan berâtına hükm birle mâ-hüvel-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmü's-sâni aşer min Şubat li-sene-i selâs ve mie ve elf. Şühûdü'l-Hâl: Ahmed Efendi El-Kadı bi-medineti'l muvakkaten – İbn Abdullah - _ Hüseyin Odabaşı - Ahmed Ağa Odabaşı – Muhzır Halil – Muhzır Ahmed – Muhzır Hüseyin – Köse Mehmed

v-9[a]

31

Sûret-i berât-ı şerîf-i alî'ş-şân-ı sultânîdir.

Sâdır olan emr _ mücebince amel olunub hilâfından _ ve ictinâb oluna.

Sûret-i Hatt-ı Hümâyûn sultân-ı Rûy-ı Zemîn _ Ve ebed-i saltanat.

Nişân-ı şerîf-i âlî'ş-şân-ı sâmi-i mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki;

Çün tâife-i tüccâr bâ'is-i ma'mûri memleket ve sebep-i mu'âmelât erbâb-ı maîşet olmağla himâyet ve sıyânetleri âdet-i hasene-i şehriyârî _ müstahsene-i cihândârîdir binâen-aleyh zâlik-i râfi'an tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı hâkânî _ müteberrî-i ünvan-ı sultânî tüccâr tâifesinden olan arâzi-i acem dergâh-ı muallâma gelüb memâlik-i mahrûsemde ticâret üzere iken bunlardan birisin fevt oldukda muhallefâtına beytü'l-mâl emînleri tarafından taarruz olduğundan mâadâ cizyedâr olanlar dahî yave cizyesi talebiyle rencide ve remide itmeleriyle tavâif-i mezbûreden memâlik-i mahrûsemde fevt olanlarının muhallefâtı fevt olduğu diyârda olan acem tüccârına teslim ve zabt ettirilüb vüzerâ-yı a'zâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve kadılar ve mütesellimler ve voyvodalar ve ümenâ' ve ummâl ve sâir ehl-i örf tâifesi taraflarından dalh u taarruz

olunmayub ve cizyedâr olanlar yave cizyesi taleb eylemeyüb bu vechler ile rencîde ve remîde olunmamak üzere istid'â-yı inâyet ve vech-i meşrûh üzere is'âf-ı emr-i mîrîçün âlî hazret-i maâli menkabet sâmi-i mertebet fermân fermânî memâlik-i acem _ iclâlehu taraf-ı bâhirü's-şeriflerinden gelen elçi iltimâs eylediği eelden taht-ı nişân-i şerir-i saltanat-ı osmânî olan ecdâd-ı âlî _ hazerâtının ezmine-i saâdet iktirânlarından tavâif-i merkumenin _ ve itminân-ı bâl ile memâlik-i mahrûseme iyâb ve kufülleriçün evâmîr-i şerîfe ve berât-ı _ virilüb kâ'ide-i murâziye-i süllâf-ı saâdet insâf-ı muktezâsı üzere benimdahî eyyâm-ı saltanat-ı hengâm-ı hilâfetimden diyâr-ı acemden gelen tüccârın himâyet ve sıyânetleri iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla bu nişân-ı âliş'şânı verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm tâife-i merkumeden memâlik-i mahrûsemde fevt olanlarının muhallefâtı fevt oldukları diyârda olan acem tüccârlarına teslîm ve zabt ettirilüb vüzerâ-yı azâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve kuzât ve mütesellimler ve voyvodalar ve ümenâ' ve ummâl ve sâir ehl-i örf tâifesi tarafından dahl-i taarruz olunmayub ve memâlik-i mahrûsemde olan acem tüccârı tâifesinden cizyedâr olanlar min ba'd yave cizyesi taleb eylemeyüb bu vechler ile tavâif-i merkumeyi rencîde ve remîde eylemeyüb himâyet ve sıyânetleri ile takayyüd ve ihtimâm olunmak üzere işbu nişân-ı şerîfim dâimâ şürût-ı mezkûr ile cârî ve mer'î tutulub ol-bâbda hiç ferd mâni' ve dâfi' olmayub dahl u taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâhir-i cemâziye'l-âhire sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

32

Medîne-i Balıkesri muzâfâtından Atnos nâm karye sâkinlerinden fahrü'l-akrân Ömer Ağa İbn Ömer nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde abd-i memlûki olup rufk-ı? mu'terife olan işbu hâfizü'l-kitâb orta boylu açık kaşlu gök elâ gözlü sarı sakallu _ Abdullah nâm muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mevsûf-ı mezkûr Feyzullah? bitî Hâlise _ hasbinallahu Teâlâ el-âlî _ tahrîr ve i'tâk idüb mülkünden ihrâç ve ihrâç eyledim ba'de'l-yevm merkum Feyzullah? sâire ahrâr-ı aslînin _olub üzerinde şer'ân sâbit olan hakk _ gayr-i hak kalmaya dedikte gıbbe't-tasdîkü's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Ramazan li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Akrân Yusuf Ağa bin Abdullah/Ahmed Ağa bin Abdullah / Ebu Bekir Efendi Et-Tullâb/ Ahmed Efendi Et-Tullâb/ Ali bin Şaban/ Hüseyin Efendi/ El-Hâc Mehmed El-İmam/ _ Şeyh Hasan Fakih

v-9[b]

33

İşbu mübâreke de Balıkesri kazâsından saâdetlü Kütahya ve vâlisi El-Hâc Hüseyin Paşa'ya verilen altıyüz guruş ile ve şehir kethüdâsının yigirmi beş guruş harcı ve El-Hâc Halil'in külliye mübâşirine verdiği on sekiz guruş ile ve sâir vilâyet ma'rifetiyle virilen masrûfları ba'de küll hesâb yedi yüz kırk guruşa bâliğ olmağla mahallât ve kurâya _ hallerince tevzi' ve taksîm defteridir ki zikr olunur. Hurrîra fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i ramazânü'l-mübârek li sene-i selâs ve mie ve elf.

Mahalle-i Maratlı/30-Guruş - Mahalle-i Dinkçiler/30-Guruş - Mahalle-i Kasaplar/30-Guruş - Mahalle-i Oruç Gâzi/19-Guruş - Mahalle-i El-Hâc İshak/19-Guruş - Mahalle-i Sahn-ı Hisâr/13-Guruş - Mahalle-i Karaoğlan/20-Guruş - Mahalle-i Hacı İsmail/13-Guruş - Mahalle-i Börekçiler/30-Guruş - Mahalle-i Ali Fakih/10-Guruş - Mahalle-i Salahaddin/20-Guruş - Mahalle-i Şeyh Lütfullah/20-Guruş - Mahalle-i Mirzâ Beğ/15-Guruş - Mahalle-i İzmirler/19-Guruş - Mahalle-i Umur Beğ/10-Guruş - Mahalle-i Mustafa Fakih/19-Guruş - Mahalle-i Okçukara/10-Guruş - Mahalle-i El-Hâc Gaybi/10-Guruş - Mahalle-i Yenice/20-Guruş - Mahalle-i Eski Kuyumcular/20-Guruş - Yekûn 368 - Karye-i Paşa/5-Guruş - Karye-i Evkaf/9-Guruş - Karye-i Bayındır/9-Guruş - Karye-i Yenice/6-Guruş - Karye-i Mendehorye/20-Guruş - Karye-i Çağış/5-Guruş - Karye-i Çömlekçi/10-Guruş - Karye-i Kırklar/3-Guruş - Karye-i Köylüler/3-Guruş - Karye-i Aslıhan/3-Guruş - Karye-i Aslıhan Depesi/3-Guruş - Karye-i At/5-Guruş - Karye-i Atnos/10-Guruş - Karye-i Halalca/7-Guruş - Karye-i Ya'kub/3-Guruş - Karye-i Kesik/5-Guruş - Karye-i Karaman/3-Guruş - Karye-i Köseler/8-Guruş - Karye-i Emirvana/8-Guruş - Karye-i Çitnehor/3-Guruş - Karye-i Ziyaretli/7-Guruş - Karye-i_/8-Guruş - Karye-i Çayırpınar/7-Guruş - Karye-i Kamçılı/10-Guruş - Karye-i Depesidelik/6-Guruş - Karye-i Ali Demirci/11-Guruş - Karye-i Kalaycılar/3-Guruş - Karye-i Nâibli/3-Guruş - Karye-i Küpeliler/9-Guruş - Karye-i Gök/17-Guruş - Karye-i Kesirven/8-Guruş - Karye-i Kabaklı/3-Guruş - Karye-i Tükmen Akçası/9-Guruş - Karye-i Kalya/3-Guruş - Karye-i Kusunlar/3-Guruş - Karye-i Yaka Hazarlar/3-Guruş - Karye-i Halka Havlu/8-Guruş - Karye-i Keçiler/10-Guruş - Karye-i Ferdanlar/10-Guruş - Karye-i Gökçe

Dere/10-Guruş – Karye-i Bazarlu/3-Guruş – Karye-i Urbut/2-Guruş - Karye-i [Akça]Kısrak/10-Guruş – Karye-i Kavaklı/7-Guruş - Karye-i Çandar/7-Guruş - Karye-i Eftelle/5-Guruş - Karye-i Nergis/5-Guruş – Karye-i Üçpınar/8-Guruş – Karye-i İldeniz/5-Guruş - Karye-i Çobanlar/5-Guruş - Karye-i Timurtaşlar/3-Guruş – Karye-i Çinge/6-Guruş – Karye-i Bayad/5-Guruş – Karye-i İvazlar/8-Guruş - Karye-i Çayırhisar/5-Guruş – Karye-i Naldöken/1-Guruş - Karye-i Kömürcü Bayındır/3-Guruş - Karye-i Ayşe Bacı/3-Guruş

v-10[a]

34

Muvakki'ul-âlâ'ul mütevazzihu rızâu _ nâm karye hissetü hâze'l-kitâb ahvaliha Havva binti Mehmed vazıyyen şer'ıyyen ale's-sagîr ve sagîre el-meduvvi Mustafa bin Hasan ve'l-meduvveti Âişe binti Hasan el-hayyât el-müteveffa min kabli sâkinen bi-mahalle-i Yenice min mahallât-ı medîne-i Balıkesri li-hıfzi emvâli ve ahvâliha ve zabt-ı emvâle ve emvâlehen el müntakîl ileyhi ve ileyhâ bi't-tarîkü's-şer' min ebîha ve ebîhen el-müteveffa el-mezbûr ve hiye kabileti'l el-vesâye el-mezbûre bi-ikâmiha emarehe ve elzemeti nasben ve kabulen sahihayni şer'ıyyeyni sümme nasibe Ahmed bin Mehmed nâzıren âlî es-sagîre ve's-sagîreten el-mezbûre ve hüve kıbelin nezâreti'l el-mesfûre ve iltezeme ikâmeti hasben sahihen ve kabulen vasiyen cerâ zelike ve kabulen _ Hurrira fi'l-yevmü't-tâsi' min şehr-i Ramazânü'l-mübârek li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: El-Hac Mustafa bin Muhib – El-Hac Mehmed bin Süleyman – Ahmed Efendi El-Kadı – Hacı Hasan bin – Abdurrahman Çelebi – Eyüb Çelebi – Abdullah Çelebi – Hasan Efendi El-Kadı – Köylüzâde El-Hac Mehmed – Halil Efendi El-İmam- Muhzır Ahmed ve gayrihim

35

Muhallefâtü'l-merhûm Hasan bin Mustafa es-sâkin-i bi-mahalle-i Yenice min mahallât-ı Balıkesri mât tereke zevceten meduvveten Havvâ binti Mehmed _ Hadice binti İbrahim ve ibn-i sagîr Mustafa ve bint-i sagîret Âişe ve'l-verâset münhasireten vak'ü't-tahrîr ve't-takîm. Fi'l-yevmü't-tâsi' min şehr-i Ramazânü'l-mübârek li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Kelâmallah Hediyesi/3-Guruş - Menzil ve Tevâbi'/100-Guruş – Tahta Anbar/20-Guruş – Karayerde Bağ/1-Kıt'a/10-Guruş – Siyah Katır/1-Re's/35-Guruş - Al Kısrak/20-Guruş -

Kazgan-1 Kebîr/3.5-Guruş - Def'a Kazgan-1 Kebîr/7-Vukiyye/3-Guruş – 2 Küçük Tâbe – 2 Sahan - Def'a 2 Sahan – 2 Tencere – 2 Tas – 2 Tepsi - 15 Vukiyye 10 Guruş
Der-Anbar-1 Buğday/20-Keyl/10-Guruş – 5 Şair Keyl/1.5-Guruş – 1 Köhne Sarık Kavuk/1-Guruş – 1 Köhne Keşîl Dolama/3-Guruş - 1 Köhne Kapama/2-Rub' – 1 Köhne Çakşir/1-Rub' – 1 Köhne Mâi Aba/2-Rub' – 3 Alaca Müsta'mel Kilim/3-Guruş – 1_/2-Rub' – 2 Köhne _/5-Guruş – 1 Kırmızı Kilim/1.5-Guruş – 1 Zili Kilim/1.5-Guruş – 2 Köhne Alaca Kilim/1-Guruş - 1 Tüfeng/2.5-Guruş – Hordavât Hâne/10-Guruş – 1055 der-kise-i Züyûf Pâre/16-Guruş

_ teçhizden gelen eşyâyı bildirir

19 Mâi Donluk Zıbun/38-Guruş – 13.5 Kırmızı Donluk/36-Guruş – 3 Beledi Döşek/3-Guruş – 2 Beledi Yasdık/2-Rub' - 5 Derâri Kaftan/22-Guruş – 3 Derâri Entari/5-Guruş – 6 Derâri zıbun/8-Guruş – 1 Al Derâri Kaftan/2.5-Guruş – 2 Yeşil Makreme Kuşak/2-Guruş - 3 Cedîd Sarık/3-Guruş – 3 Muhayyer/8-Guruş – 1 Beyaz Bez/1-Guruş – 8 Aded Şalvar ve Temur Koparan/8-Guruş - 2 Kırmızı Bez Top/2-Guruş – 3 Astar/1-Guruş – 3 Barata/1-Guruş – Hordavât Bezler/1-Guruş

Dükkânda olan eşyâyı bildirir.

30 Aded Kırmızı Esbab Donluk/85-Guruş – 35 Aded Gök Donluk Esbab/55-Guruş – 3 Aded Derâri Entari/8-Guruş - 5 Aded Derari Zıbun/8-Guruş – 2 Aded Derari Kaftan/8-Guruş – 1 Beledi Yadık/1-Rub' – 6 Cedîd Sarık/6-Guruş - 8 Yorgan-ı Cedîd/16-Guruş – 3 Beledi Döşek/2-Guruş – Köhne Tellihane/1-Guruş – 1 Makas/1-Guruş – 21 Aded Astar/8-Guruş - 8 Aded Altı Arşun Boğası/8-Guruş – 20 Derâri Zerâ'/5-Guruş **v-10[b]** 3 Aded Yorganlık Çet/5-Guruş – 2_/1-Guruş – 3_/3-Rub' – 3 _ Boğası/6-Guruş – 1_/2-Guruş - 3 Nükûd Guruş – Kalay Dökme/1.5-Guruş – 2 Pabuç/1-Guruş – 2 Fincan Takımı/1-Guruş – 2 Dirhem Sim Menteşe/17-Guruş - Def'a 2 Donluk/3-Guruş

Yekûn Guruş Aded 638 Yalnız altı yüz otuz sekiz guruştur.

Minhe'l-İhrâcât

Teçhiz-i tekfin/13-Guruş – Mihr-i Müeccel _ mezbûre/2000-Semen – Resm-i âdi/Semen 13 guruş – Kâtibiyye/2-Guruş – Hüddâmiye/1.5-Guruş – İhzzâriye/semen 0.5 Guruş
Harc-ı Hücçet-3 Guruş - _ müteferrika-10 Guruş - _ Guruş-17 – Yekûn Guruş-62 Yalnız altmış iki guruştur.

Sahhu'l-bâki e-taksîm beyne'l-vereset yekûn guruş 582 Yalnız beş yüz seksen iki guruştur.

Hissetü'l-Zevce-72 Guruş – Hissetü'l-âmm-96 Guruş – Hissetü'l-İbn-272 Guruş – Hissetü'l-bint-136 Guruş

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Hacı İshak mahallesinde sâkine umdetü'l-mestûrât Fatıma Hatun ibnti Hüseyin tarafından hal'-i âtî'z-zikrî ikrara vekîl olub mezbûrenin zâtını ma'rifet-i şer'iyye ile ârifân olan fahrü'l-müderrişin İbrahim Efendi ibn Seyfullah ve Mustafa Efendi bin Mehmed şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan El-Hac Lütfullah ibn El-Hac Mehmed işbu râfi'ü'l-kitâb mezbûranın zevci _ El-Hac İbrahim ibn Abdünnebi nâm kimesne muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr ve takrir-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Fatıma merkum El-Hâc İbrahim'in zevcesi olub sebine şikâk vâki' olmağla murâd idüb mezbûrun zimmetinde _ ve maksûd-ı aliyye olan yüz esedî gurus mihr-i müecceli ile yüz _ mihr-i muaccel olmak üzere câriye _ beş altun ve nafaka iddet ve _ süknâsından _ olunmak üzere hal' oldular husus-ı _ sâir müteallık olan cemî' _ zimmetlerinde ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskât-ı tâmm ile ibrâ ve ıskât idüb kat'a alakâ ve _ nizâ' birle tescîle vekîl eyledi ba'de'l-yevm birbirleri ile dava ne nizâ'ımız yokdur _ vekîl-i mezbûrun vech-i tahrir üzere _ sâdır olan _ mezbur El-Hâc İbrahim dahî maan tasdik ve _ tahkik ederek gıbbe't-tasdikü'ş-şer'i mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira _ Ramazanü'l-Mübârek li-sene-i selâs ve mie ve elf. Şuhudü'l-Hâl: Ahmed Efendi _ Hasan Efendi _ _Efendi bin Mehmed – Hacı Halil bin Hacı Mehmed – Hasan bin Ali

v-11[a]

Medîne-i Balıkesri kazasında vâki' sûk-ı sultânîde bey'-i şerâ olunan buğdayın bir keyli otuz vukıyye olmak üzere cümle a'yân-ı vilâyet ma'rifetiyle düzen olunub _ vaz' olunub _ ile olan şeng ile bey' u şerâ olunmaya diyü _ taraf-ı şer'den tenbih _ ile tenbih olunduğu bu mahalle şerh ve _ mahallinde mürâcaat oluna. Hurrira fi 12 min Şevvâlü'l-Mükerrem li-sene-i selâs ve mie ve elf. Alişan Beğ _ Beğ – Muhibzâde El-Hâc Mustafa

Defter oldur ki işbu bin yüz üç senesinde vâki' Şevvâlü'l-Mükerrem'in onuncu gününden bir sene tamamına değin _ verilen bin iki yüz gurus ücretle _ mukaddem _ on altı menzil bâr-gîrlerine elli altı gurus ve yigirmi aded gurus şehir kethüdasının _ harç eylediği akçe ve def'a üç gurus mütesellim _ ve kırk gurus molla efendiye ve on iki gurus şehir kethüdasına ücret ve altı gurus muhziirlara ve altı gurus _ ve üç gurus Lütfullah

Çelebi'ye ve dört guruş kâtibe ve sâir harç ve masraf _ bin üç yüz yetmiş guruşa bâliğ olub cümle ahâli-i vilâyet ve a'yân-ı eşrâf ma'rifetiyle hâlâ mevcûd olan _ hânelerine tevzi' olundukda beher hâneye on yedişer guruş _ isâbet etmeğîn vech-i meşrûh üzere tahrir olunan defterdir ki zikr olunur. Hurrira fi'l-yevmü'l-hâmis aşer min Şevvâlû'l-Mükerrerem li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Mahalle-i Maratlı/Hâne-3 – Mahalle-i Dinkçiler/Hâne-3 – Mahalle-i Kasaplar/Hâne-3 – Mahalle-i Oruçgâzi/Hâne-2 – Mahalle-i El-Hâc İshak/Hâne-2 – Mahalle-i Sahn-ı Hisâr/Hâne-1 Rub'-2 – Mahalle-i Karaoğlan/Hâne-2.5 – Mahalle-i Hacı İsmail/Hâne-2 – Mahalle-i Börekçiler/Hâne-1 Rub'-3 – Mahalle-i Ali Fakih/Hâne-1 – Mahalle-i Salahaddin/Hâne-1 Rub'-2 – Mahalle-i Şeyh Lütfullah/Hâne-1 Rub'-3 – Mahalle-i Mirza Beğ/Hâne-1.5 – Mahalle-i İzmirler/Hâne-1 Rub'-3 – Mahalle-i Umur Beğ/Hâne-? Rub'-3 – Mahalle-i Mustafa Fakih/Hâne-1 Rub'-3 – Mahalle-i Okçukara/Rub'-2 – Mahalle-i El-Hâc Gaybi/Hâne-0.5 – Mahalle-i Yenice/Hâne-1 Rub'-1 – Mahalle-i Eski Kuyumcular/Hâne-1 Rub'-1 – Karye-i Paşa/Rub'-2 – Karye-i Çağış/Rub'-2 – Karye-i Çömlekçi/? – Karye-i Okuf/Rub'-2 – Karye-i Bayındır/Rub'-2 – Karye-i Yenice/Rub'-2 – Karye-i Mendehorye/Hâne-3 – Karye-i Köylü/Rub'-1 – Karye-i Aslıhan/Rub'-1 – Karye-i Aslıhan Tepeciği/Rub'-1 – Karye-i At/Rub'-1 – Karye-i Atnos/Rub'-2 – Karye-i Hacı Ömer/Rub'-1 – Karye-i Halalca/Hâne-1 – Karye-i Yakub/Hâne-1 – Karye-i Kesik/Rub'-2 – Karye-i Karaman/Rub'-2 – Karye-i İrvana/Rub'-3 – Karye-i Aişe Bacı/Rub'-1 – Karye-i Çayırhisar/Rub'-1 – Karye-i Çitnehor/Rub'-1 – Karye-i Ziyaretli/Hâne-1.5 – Karye-i Kötelyi/Rub'-3 – Karye-i Zincirye/Rub'-2 – Karye-i Çayırpınar/Rub'-3 **v-11[b]** Karye-i Kamçılı/Hâne-2 – Karye-i Depesi Delik/Rub'-2 – Karye-i Ali Temurci/Hâne-1.5 – Karye-i Kalaycılar/Rub'-1 – Karye-i Naibli /Hâne-? Rub'-3 – Karye-i Küpeliler/hâne-? Rub'-3 – Karye-i Kömürcübayındır/Rub'-2 – Karye-i Gök/Hâne-1 – Karye-i Kesirven/Hâne-1 – Karye-i Kabaklı/Rub'-2 – Karye-i Çinge/Rub'-1 – Karye-i Nergis/Rub'-3 – Karye-i Akçayeri/Rub'-1(Çerkenzâdede?) – Karye-i Kalya/Rub'-1 – Karye-i Bayat/Rub'-3 – Karye-i Yaka Hazarlar/Rub'-1 – Karye-i Halka Havlu/Rub'-2 – Karye-i Keçiler/Rub'-2 – Karye-i Ferdanlar/Rub'-2 – Karye-i Timurtaşlar/Rub'-1 – Karye-i Dağ Paşa/Rub'-1 – Karye-i Pazarlı/Rub'-1 – Karye-i İldeniz/Rub'-2 – Karye-i _/Rub'-1 – Karye-i Naldöken/Rub'-1 – Karye-i Çobanlar/Rub'-1 – Karye-i Kusunlar/Rub'-2 – Karye-i Gökçedere/Rub'-2 – Karye-i Kırklar/Rub'-1 – Karye-i İşçe/Rub'-1(_ El-Hâc Mehmed üzerindedir) – Karye-i Urbut/Rub'-1 – Karye-i Akçakısrak/Rub'-3 – Karye-i Üçpınar/Hâne-1 Rub'-3 – Karye-i Eftelle/Rub'-2 – Karye-i Yeni/20 Guruş – Karye-i Türkmenakçası/Rub'-2 – Karye-i _/Rub'-2 – Karye-i

Çandar/Hâne? Rub'-3 – Karye-i _/Hâne-1 Rub'-1 (On guruş üzerinde de agâh kılındı) –
Yekûn Hâne-80 _ guruş-10

39

Medîne-i Balıkesri sâkinlerinden Encîr Hacı Ahmed ve Bakkal Hacı Ali ve Muhibzâde Hacı Mustafa ve El-Hâc Mehmed bin Süleyman ve _ El-Hâc Halil ve İsmail bin Hacı Ali ve Koca Ali ve Ali bin Mehmed ve Hacı Hasan ve Mehmed bin El-Hâc Yusuf ve Mehmed bin Hasan ve Usta Ali bin Mehmed ve Hacı Mustafa ve Diğer El-Hâc Hasan ve El-Hâc Mehmed bin Abdi ve Usta Mehmed ve Abdürrahim ve Çakal Hasan ve Köylüoğlu Hacı Mehmed ve Hamamcı Usta Mehmed ve Şehir Kethüdâsı Abdullah Çelebi ve sâir ahâli-i mezbûre cemm-i gafîr ve cemm-i kesîr meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde işbu hâfız-ı heze'l-kitâb muhzır Köse Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde her biri bi't-tav' ikrâr ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Hüseyin sene-i sâbıkada dahî menzilci olub işbu şehir-i Şevvâl guresinde uhdesinde olan menzil müddeti tamam olmağın yine bir menzilci ta'yin ve _ ehem-i umurumuzdan olmağla mezbûr Köse Hüseyin müstakîm ve dindâr ve _ hizmetkâr ve taraf-ı _ gelen ulakların hıfz ve râi ve itmâm ve sâlih fukarâda mücid sa'y olduğundan maada ahâli-i medîne-i Balıkesri merkum Hüseyin'in ef'âl ve akvâlinde zâde şükrân üzere olmağla bu def'a dahî merkum Hüseyin'e bin iki yüz esedî guruş ücret vermek üzere işbu sene-i selâs ve mie ve elf Şevvâl'inin on beşinci gününden sene-i erba' ve mie ve elf Şevvâl'in evsatına varıb _ bir sene tamamına değın fermânda gelen ulaklara kifâyet mikdârı menzil bâr-gîri besleyüb ve olageldiği üzere sâir harçların dahî kendi yanından edâ etmek tarîkıyle isticâr eyledik dediklerinde merkum Hüseyin dahî vech-i meşrûh üzere bin iki yüz guruş ücret ile ol mikdâr bâr-gîr besleyüb ve olageldiği üzere sâir harçların dahî kendi yanından harç etmek tarîkıyle hizmet-i mezbûreye nefsimizi icâr ve mirâsımızı edâya taahhüd ve iltizâm eyledim demeğın mâ-vâki' alâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmü'l-hâmis aşer min şehir-i Şevvâlü'l-Mükerrem sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Muhzır Halil – Muhzır Mehmed – Şehir Kethüdâsı Abdullah Çelebi – Umdetü'l-Livâ-i (...) es-Seyyid Davud Efendi – Nakîbü'l-Eşrâf Seyyid Mehmed Çelebi – Mefhârü'l-Kuzât Ahmed Efendi – El-Hâc (...) bin Veli

v-12[a]

40

Medîne-i Balıkesri muzâfâtından merhum Zağnos Paşa evkâfî karyelerinden Paşa Köy nâm karye sâkinlerinden işbu hâfız-ı heze'l-kitâb Mehmed bin Mahmud nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe Mehmed yine takrir-i kelâm ve ta'bîr-i âni'l-merâm idüb gâib-i ânü'l-meclis Abdullah Çelebi oğlu Mehmed nâm kimesne târih-i kitâb günü Paşa karyesi _ bizim karye _ diyü hâlâ _ şer'-i şerîf başıma kılıç ile depeden kulağıma gelince muvazzaha ile mecruh eylediğinden mâada ve sâir uzvuma balta ile urub birkaç yerimde yara bere eyledi keşf ve tahrîr taleb iderin dedikde mezbûrun başına ve sâir uzvuna zeyli vesikada mestûrî'l-esâmî olan müslimîn ile nazar ve şâhide olundukda _ mezbûr Mehmed'in başında kılıç yarası olub muvazzaha olduğu _ ve sâir uzvunda dahî yara bere? olduğu ba'de'l-müşâhede _ tahrîr olundu bu talebe ref' olundu _ Hurrira el-yevmü'l-hâmîs aşer min şehr-i Şevvâlü'l-Mükerrem li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Odabaşı Ahmed Ağa - _ - Ali Beğ ibn Ramazan _ - Şehir Kethüdâsı Abdullah – Veli Efendi El-İmam - _ El-Hâc Ahmed – Lütfullah Çelebi – Muhzır Mehmed

41

Merhûm Kuzucuzâde es-Seyyid İbrahim Çelebi'nin Âişe Bacı ve Paşa Köy kurbunda vâki' çeşmelerin ta'mîri ve termîmine vakf eylediği elli iki guruş mütevellisi olan Seyyid Zeynelabidin Çelebi'den tahsil olunub hıyâneti zâhir olmağla azl olunub meblağ-ı mezbûr yedinden ahz olundu _ nâzırı olan es-Seyyid Halil Efendi ve nakîbü'l-eşrâf es-Seyyid Mehmed Çelebi ve vâkıf-ı mezbûrun karındaşı Mehmed Dede _ ehl-i hayr El-Hâc Halil'e elli guruş pâre ve elinden _-emâne vaz' olunduğu kayd şod. 20 min Şevvâl sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Kuyucuzâde Mustafa Efendi – Nakîbü'l-Eşrâf _ Es-Seyyid Mehmed Çelebi – Es-Seyyid Zeynelabidin Çelebi

42

Hayr-ı nâzır olan mezbûr Seyyid Halil mahfel-i kazâda elli iki guruş asl-ı mal ve üç guruş _sı cem'an elli beş guruş mütevveli-i sâbık Seyyid Zeynelabidin Çelebi yedinden alub iki guruş Nakîb Mehmed Çelebi'ye ve üç guruş mahkeme harcı verilüb bâkî elli guruş ehl-i hayr El-Hâc Halil'e teslîm olunduğu emânet tarikîyle kayd şod.

Şuhûdü'l-Hâl: Mehmed Dede - _ - Mehmed Çelebi Nakîbü'l-Eşrâf

43

Karaman Köyü'nden Mehmed bin Abdünnebi mahfel-i kazâda ikrâr ve takrir-i kelâm idüb karındaşım zevcesi Fâtıma Hâtun ile şer' ve davâm olub husus-ı mezbûra tarafımdan işbu meclisde hâzır Mustafa bin Halil'i vekîl-i nasb eyledim ve diğêr mezbûr dahî _ ve merâsimini edâya taahhüd eylediğı kayd şod.

Şuhûdü'l-Hâl: Hasan Beşe - _ - Hüseyin Beğ

44

Gazgan(?) Ağa bağlarında vâki' ashâb-ı bâgattan Halil Efendi ve Bakkal Hacı Ali ve Başkaoğlu Ali ve Mustafa Ali ve Recep ve sâirleri mahfel-i kazâda ikrâr ve takrir-i kelâm idüb _ bağlarımıza bekçi nasb etmek lâzım ve mu'tâd olmağla işbu meclis-i şer'de hâzır _oğlu Mehmed ve _oğlu Mehmed nâm kimesneleri bekçi nasb ider onlar dahî taahhüd ve iltizâm etmeğın bu mahale kayd olundu. 23 min Şevvâl sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Ahmed Efendi – Seyyid_ Efendi – İbrahim _ Mütessellim

v-12[b]

45

Pâdişâh-ı zıllullahu âlâ mefârikil en'âm hazretleri küffâr-ı hâk-sârın bilâd-ı İslâmiye'den ba'zı beldeye istilâları olub ahâlilerin esir ve katl ve emvâllerin nehb ü gâret idüb sâir müslimîne illâ-kurb fe-illâ-kurb cihâd farz-ı ayn olduğı mukarrer ve muhakkak olmağın umûmen tavâif-i askeriyye cihâd ile emr idüb ekrâf ve etrafa müekked o emr-i şerîfe ve sürücüler irsâl ve mezbûrlar dahî varub tenbîh ve te'kîd etmişleriken tavâif-i mezbûreden nicesi emre imtisâl etmeyüb menzillerinde ve ba'zı kurâda ihtifâ idüb üzerlerine lâzım ve vâcib olan sefer-i hümâyûna gitmeyenler şer'an mezbûrlara ne lâzım olur beyân buyurulup _ olalar el-cevâb eşedd-i ukubetle cezâ tertîb olunub şöyle ki sâirleri andan mu'teber ve mûnderiç olalar eğer cihâdın vech-i muharrer üzere farzıyetini inkâra ibâ' ederler ise kendiler kâfir ve avratları bâyin olub ahrârları takdirce ahkâm-ı mürtedîni icrâ lâzım olur.

Ketebehu El-Fakir İsmail el-müfti-i Mağnisa ufye anhu

46

Medîne-i Balıkesri kazasında sâkin ve mütemekkin Yörükhân Karacalar taifesinden işbu hâfızu heze'l-kitâb El-Hâc Halil ve El-Hâc Mehmed ve Hasan ve Halil ve () ve () ve () ve sâirleri cem'-i gafîr ve cem'-i kesîr meclis-i şer'-i şerîf Mehmed'inde

bin yüz üç senesinde Aydın muhassılı olan emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm izzetli Abdülbâki Paşa tarafından Karacalar reâyâsının rüsûmünü cem'ine me'mûr olan fahrû'l-akrân Mehmed Ağa mahzarında üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm idüb kadîmü'l-eyyâmdan eban-an-ceddin sâkin olduğumuz mahallât ve kurâlarımızda avârız ve bedel-i nüzul ve sâir emri-i şerîf ile üzerimize gelen tekâliflerimizi sâkin olduğumuz mahallât ve kurâlarımız ahâlisi ile maan edâ idüb ve senede üzerimize edâsı lâzım gelen mîrî resm-i bennâk ve mücerred ve resm-i tapumuzu defter-i hâkâniden ihrâc olunmuş tuğrâlî sahih ve mühürlü suret-i defter mücebine vermeğe râzılar iken mezbûr Mehmed Ağa hilâf-ı şer' ve kânûn ve deftere mugâyir bizden dörder gurus resm-i bennâk talebiyle bizi rencide etti suâl olunub takrir-i tahrîr ve yedlerimizde olan evâmîr-i şerîf ve defter-i hâhânîden ihrâc olunmuş suret-i deftere nazar olunub hilâf-ı şer' ve defter ziyâde talebiyle zulm ve taaddîsini men' ve def' olunması matmatlubumuzdur dediklerinde gibbe's-suâl mezbûr Mehmed Ağa cevâbında cevâbında aydın muhassılı olan mîr-i müşârûn-ileyh tarafından müddei mezbûrların sene-i mezbûreye mahsûb olmak üzere rüsûmların cem' ve tahsil idüb ahz u kabzına vekîl olub vech-i muharrer üzere beher neferden senede dörder gurus resm-i bennâk taleb edildiğini ikrâr ve lâkin mezbûrlar kadimden senede dörder gurus resm-i bennâk viregelüb ve hâlâ raallül etmeleriyle yine viregeldikleri dörder gurus resimlerini cem' ve tahsil olunmak üzere mîr-i müşârûn-ileyh tarafından me'mûrin diyü bir kıt'a fermân-ı şerîf ivrâz idüb muvâcehelerinde feht ve kırâat olundukda mazmununda Biga ve Karesi ve Hüdâvendigâr sancaklarında vâki' kazâlarda sâkin ve mütemekkin Karacalar ve Perâkende-i livâ-i Karesi reâyâsı senede dörder gurus resm-i bennâk viregelmişler iken bu senede taallül etmeleriyle mâl-i mirîye noksan ve mîr-i müşârûn-ileyhin iltizamına gadr etmişler ise edâsı lâzım gelen mîrî rüsûmların buldukları yerlerde muhassıl-ı mûmâ-ileyhin yedine verilen berât-ı şerîf ve defter ta'yîn ve tasrih olunduğu üzere dörder gurus rüsûmların ma'rifet-i şer'le tahsil ettirdesiz diyü buyurulmağın gibbe'l-istintâk reâyâ-yı mezbûrun cevâblarında işbu kırâat olunan fermân-ı şerîfde mîr-i müşârûn-ileyh yedine verilen berât ve suret-i defterde ta'yîn ve tasrih olunduğu üzere alıviresiz diyü buyurulmuş fi'l-vâki' ol-makûle berât ve suret-i defter ve edâsı ibrâz eylesün ve illâ men' ve def' olunsun dediklerinde mezbûr Mehmed Ağa ol-makûle berât ve suret-i defter ibrâz eylemeyüb izhâr-ı acz etmekle mücerred vech-i meşrûh üzere yedimde olan fermân-ı şerîf ile talebi derim dedikde reâyâ-yı mezkûrun biz eban-an-ceddin cem'ine me'mûr olanlar birer bahâne ile ziyâde akçe talebiyle bizi rencide etmeleriyle ahvâllerimizi der-devlete i'lâm eylediğimizde yedimize sahih ve mühürlü suret-i defter-i hâkânî i'tâ ve mücebine fermân-ı şerîf verilmiştir nazar olunsun diyüb üç kıt'a fermân-ı şerîf ile ve defter-i

hâkânîden ihrâc olunmuş mühürlü sahih suret-i defter-i hâkânî ibrâz eylediklerinde mazmununda Yörükhâr Karacalar beher neferin evlüsünden on ikişer akçe ve mücerredlerinden altışar akçe resm-i bennâk ve iki koyuna bir akçe resm-i ganem alınagelüb ba'de'l-yevm dahî bu minvâl üzere alına ziyâde akçe talep olunmaya diyü defterde ta'yîn ve tasrih olunub mücebince fermân-ı şerîf sâdır olmağla mücebince bermüceb-i defter-i hâkânî ve fermân-ı şerîf ve mugâyir emr-i hümâyûn müşârûn-ileyh Mehmed Ağa'nın yedinde ol-makûle berât ve suret-i defter olmamağla reâyâ-yı mezkûrundan ziyâde akçe talebiyle rencide ve remîdeden men' ve def' olunub ahvâlleri der-devlete arz olunmağla mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmü'l-sâdis ve'l-ışrîn min Şevvâlü'l-Mükerrem li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Mihmandar-ı Kiram Mukayyed Ai Efendi – Umdeti'l-Vârisin Şeyh Mehmed Efendi - _ Mehmed Efendi El-İmam el Hatip – Eyyub bin Abdullah – Fahrü'l-müderresin Abdüsselam Efendi ibn İbrahim Efendi – Ahmed Efendi El-Kadı – Fahrü'l-Eimme Ali Efendi El-İmam bi-cami-i Zağnos Paşa – Hasan Efendi El-Kadı – Vâiz? Es-Seyyid Hüseyin Efendi ibn Mehmed – Fahrü'l-Şeyh Mehmed Efendi – İbrahim Efendi El-İmam – Es-Seyyid Yahya Çelebi el-Vekil-ü Nâkibü'l Saray-ı Sâbikan - ve gayrihim mine'l-huzâr

v-13[a]

47

Medîne-i Balıkesri mahallâtından El-Hâc İsmail mahallesi sükkânından Ali bin Abdurrahman nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe gelüb takrir-i kelâm ve ta'bîr-i âni'l-merâm idüb târih-i kitâb günü ba'de'z-zuhur Kazgancı _ nâm mevzi'de sulbi sagîr oğlu İbrahim nâm sagîr hayvanât _ Ahmed nâm kimesne bin katır bin semersiz tahmil içün ahz ve semeri üzerine (...) ider iken mezkûr katır firâr ettikde sagîr-i mezbûr katı mezkûrun zimâmisiz kuşağına bağlamış bulunmağla mezkûr katır sagîr-i mezbûr sürüyüb kafası üzerinden ve beli üzerinden taşâ urub mecrûh ve ol cerahatten helâk hâlâ meyt yatur üzerine varılıb keşf ve tahrîr olunması matlubumdur dedikde cânib-i şer'den mevlânâ Abdünnebî Efendi irsâl oldukda ol-dahî Karesi vâlisi mütesellim vekili olan İbrahim Beğ bin Osman nâm kimesne ve zeyl-i sahifede mastûrü'l-esâmi olan meslimîn ile mahal-i mezkûrda _ olan sagîr-i mezbûr _ üzerine varılıb bi'l-muâyene müşâhede olundukda fi'l-vâkî' sagîr-i mezbûr İbrahim kafası üzerinden ve beli üzerinden katır-ı mezkûr sürer iken taşâ urub mecrûh ve ol cerahatten helâk olmuş meyt yatar babası mezbûr Ali'den suâl ve tefahhus olundukda katır-ı mezkûrdan gayri kat'an bir kimesneden da'vâ ve nizâ'im

yokdur dediklerinde _ mezbûr mahallinde tahrîr ve ba'de maa ba's olunan Lütfullah Çelebi ve Muhzır Ahmed ile gelüb meclis-i şer'e inhâ ve takrir etmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmü'r-râbi' aşer min şehr-i Zilka'detü'ş-Şerîfe sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: El-Hâc Muharrem Ağa bin Ahmed Ağa – Abdullah Beşe bin Bayram – Mehmed bin Abdurrahman – Hüseyin bin Abdülbaki – Es-Seyyid Osman bin Ali – Halil bin Hasan – İsmail bin Ayvaz – Mustafa bin Ahmed – Mehmed bin Süleyman – Eyüb bin Ali – Mehmed bin Mustafa – ve gayrihim

__ bi-medîne-i Balıkesri

Ufye lehu

48

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki mutasarrıf olduğumuz hâdim Mehmed Ağa'nın binâ eylediği vakf-ı hân beher sene yigirmi beş guruş yedd-i mütevellîye edâ ve teslîm eylemek üzere ve hân-ı mezbûrun ba'zı ta'mirât etmek üzere işbu bin yüz üç senesinin mâh-ı Zi'l-Hicce'nin ibtidâsından sene tamâmına değin yigirmi beş guruş yedd-i mütevellîye teslîm eyleyüb kendi malından ba'zı ta'mirât eyleyüb aherden bir kimesne mâni' ve mezâhim dahl utaarruz etmeyeler Pehlivan Ahmed ref'-i yedd olunub Laz Ahmed'e verilmişdir gerekdir ki bir kimesne müdâhale etmeyeler işbu temessük verilmidir. Hurrira fi evâil-i Zi'l-Hicce sene selâs ve mie ve elf.

El-Abdü'l-Fakr --- Mehmed --- Zâde

v-13[b]

49

Sûret-i Fermân-ı Şerîf-i Âlî'ş-Şândır

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müşerriîn Balıkesrî kazâsında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ () zîde ilmuhu tevkî'-i ref'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sâdât-ı kiramdan dârende-i fermân vâcibü'l-izz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Seyyid Davud zîde şeref siyâdet dergâh-ı muallâma gelüb Balıkesrî'de vâki' müteveffâ Şerefeddin Paşa zaviyesinin vazife-i mu'ayyene ile zâviyedâr ve mütevellisi olub şart-ı vâkıf üzere zâviye-i mezbûrede mukim ve müsâferet üzere sâkin olan fukaranın ihbarları ve Fart maa Şâmî nâibi mevlânâ Mehmed zîde ilmuhu arz eyledikde muhâsebede bunun ref'inden Yusuf'a verilüb zâviye-i mezbûra mutasarrıf olan mezkûr Yusuf Balıkesrî müftisinin karındaşı olub mukaddemâ dahî mutasarrıfının şart-ı vâkıf üzere fukarâ ve ebnâ'-i sebili it'âm

etmeyüb gallât-ı vakfi ekl ü bel' idüb zâviye'i ta'til ettiğın _ ve ahâlisin mahf ettiklerinden gayri ahâlisinden mu'temedün-aleyh kimesnelerden ol isyânda hâzır bulunmakla mazmûnları sahih olduğunu ihbâr eylemeleri ref' olunub şart-ı vâkıfı icrâ etmek üzere be-şart şartü'l-tedris buna ibkâ olunmuşken mezkûr _ arz u mahzar ile kendü bir tarikle ibkâ ettirüb hâlâ _ işâretiyle yine buna ibkâ ve mukarrer ve mâliye tarafından berât-ı şerîfler verilmişken mezbûr fuzûlî müdâhele ve zabtına mâni' olmağla elinde olan berât-ı cedîdî mücebince zabt ettirilmek emrim olmuştur buyurdum ki sâdır olan emrim üzere zikr olunan tevliyet ve zâviyedârlığı buna elinde olan berât-ı cedidim mücebince zabt ettirüb mezbûru ve âheri dahl u taarruz ettirmeyesin ve dahl idüb berâtı mücebince kendüye âid olandan nesnesin fuzûlî ahz etmiş ise ba'de's-sübût hükm idüb bî-kusur alıveresin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Şa'bân sene selâs ve mie ve elf. El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

50

Sûret-i Fermân-ı Şerîf-i Âlî's-Şândır

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kazâsında nâibü's-şer' olan mevlânâ zîde ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki saâdet-i kiramdan kıdvetü's-sâdâtü'l-kirâm Seyyid Davud zîde şerefe dergâh-ı muallâma arz-ı hâl idüb kazâ-i mezbûrda vâki' Şerefeddin zaviyesinin zâviyedârlığı bundan akdem berât-ı şerifimle kendüye tevcih olunmuşken kazâ-i mezbûr müftisi ile karındaşı Yusuf nâm kimesne zabtına mâni' olmağla yedinde olan berâtı mücebince zabt ettirilüb mezbûru rencide eylememek üzere hasmına ve müftiye tenbîh eyleyesiz diyü a'lemü'l-ulemâ'il-mütebahhırîn efazlü'l-fazâil-müteverriîn bi'l-fiil şeyhü'l-islâm olan mevlânâ Feyzullah edâmallahu teâlâ fazâiluhu tarafından mumzî mektub verilmekle mücebince amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki hükmü şerifimle bu bâbda sâdır olan emrim ve mevlânâ-yı müşârûn-ileyh tarafından verilen imzalı mektub mücebince amel idüb dahî mib-ba'd hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin bu bâbda vârid olan emr-i şerifimin mazmun-ı münifi ie âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-ka'de sene selâs ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Sûret-i Berât-ı Şerîf-i Âlî'ş-şândır.

Nişân-ı Şerîf-i Âli'ş-şân-ı sâmi-i mekân-ı sultânî tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-i hâkânî hükmü oldur ki:

Balıkesrî'de vâki' Hadım Mahmud Ağa vakfının ber-mûceb-i vakfiye-i ma'mûlün-bihâ yevmi üç akçe vazife ile mütevellisi olan Mehmed'in galle-i vakfi kendü mesârifine sarf ve ekl ve bel' idüb hıyâneti zâhir olduğun ulemâ ve sulehâdan – meclis-i şer' olan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı şehriyâri kıdvetü'l-ulemâ'i'l-muhakkakîn nesîmizâde mevlânâ Mehmed zîde salâhiye tevcih olunmak ricasına arz verilmişiken âherden Şeyh Karamânî dimekle ma'rûf Mehmed nâm kimesne şart sülük idüb _ oğlu Halil nâm kimesne _ şâhid ile ben müteveli Mehmed'im ve hüsni ihtiyâr-i mâli kasr-ı yed eyledim diyü Halil'in Mehmed nâmıyla kasr-ı yedinden Karamânî Mehmed bir tarîkile berât ittirüb müteveli-i sâbık Mehmed ile yek-dil ve şart-ı vâkıfa riâyet etmeyüb galle-i vakfi ekl ve bel' ve kendü mesârifine sarf ile istimplâk idüb ehl-i san'at olub her hâlde azle müstehak olmağla ref' olunub tevliyet-i mezkûr girü merkum nesîmizâde Mehmed'e tevcih ve berât-ı âli'ş-şân verilmeğın ricasına Balıkesri kazâsında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ Ali zîde ilmuhu arz ve i'lâm etmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhura getirüb mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arzı ve bin yüz üç Zi'l-ka'de'sinin on dokuzuncu günü târihli sureti verilen rûs-ı hümâyûnum mûcebince vech-i meşrûh üzere tevcih idüb bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr (...) Mehmed zîde salâhuhu varub ref' olunan _ Karamânî Mehmed yerine evkâf-ı mezbûreye müteveli olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra (...) olunan yevmi üç akçe vazifesin evkâf-ı mezbûre mahsulünden olub mutasarrıf ola ol-bâbda ferd veçhen mine'l-vücûh dahl u taarruz ittirdüb mâni' ve mezâhim olmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmü'l-hâdî ve'l-ısrîn min şehri Zi'l-ka'detü'ş-şerife li-sene-i selâs ve mie ve elf. El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

v-14[a]

Muhallefâtü'l-merhûm El-Hâc Hüseyin Ağa es-sâkin min-kabl min mahalle-i Salahaddin min mahallât-ı medîne-i Balıkesri mât ve tereke-i zevceten meduvveten Âbide binti Mustafa ve ibneten kebîren gâiben anü'l-meclis meduvven Mehmed ve'l-verâseten münhasîren – vak'ü't-tevzî' ve't-taksîm.

Fi'l-yevmü's-sâbi' min şehr-i Zi'l-hicce Eş-şerîfe li-sene-i selâs ve mie ve elf.
Buğday/-- 31.5/Kıymeti-1960 – Burçak/-- 2.5/Kıymeti-60 – Bar-Gîr/Re's-1/Kıymeti-2400 – 1 _ Çuka Kaplı Tilki _ /Kıymeti-720 – 1 Yeşil Çuka Kaplı Köhne Tilki Kürkü/Kıymeti-480 – 1 Kırmızı Çakşîr/Kıymeti-360 – 1 Yeşil ... /Kıymeti-360 – 1 Köhne Çakşîr/Kıymeti-40 – 2 Köhne Kapama/ Kıymeti-240 – 1 Kırmızı Kavuk/Kıymeti-80 – 1 _ Alaca _ Zıbun/Kıymeti-120 – 2 Köhne Sarık/Kıymeti-120 – 1 İbrik/Kıymeti-60 – 1_ İbriği/ Kıymeti-30 – 1 Kütahya Fincanı maa Kutu/Kıymeti-30 – 1 Eğer maa _ /Kıymeti-240 – Yekûn – 7.260 Yüz yigirmi akçe bir guruş hesabıdır.

Minhe'l-İhrâcât

Resm-i Kısmet ve Kalemîye ve Huddâmiye ve İhzâriye Yekûn – 300

Sahhu'l-Bâkî et-taksîm beyne'l-verese – 6.960

Hissetü'l-Zevcet – Kıymeti-870 / Hissetü'l- İbn – Kıymeti-6.090

53

Medîne-i Balıkesrî'de tüccâr taifesinden iken mürd olan Bâki veled-i _ nâm zimmetinin zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağla metrûkâtı tahrîr olunub cizyedâr vekili olan fahrü'l-emsâl Yusuf Ağa'ya teslîm olunan metrukât defteridir zikir olunur. Hurrira Fi'l-Yevmü's-sâbi' ve'l-İşrîn min Zi'l-Hiccetü's-Şerife li-senei selâs ve mie ve elf.

Hinta keyl-18.5 /Kıymeti-900 Akçe – Dakik/vukıyye- 160/Kıymeti-360 Akçe – Soğan/Vukıyye-140/Kıymeti-210 Akçe – Çelebi Mehmed Ağa'nın oğluna mukaddemâ bey' eylediği bâr-gîr/Kıymeti-2.160 Akçe – Dükkânında bey' eylediği eşyasının kıymeti/450 Akçe – Yekûn – 4.080 Akçe

Deyn-i Mezbûr

_ zâlikü'l-mürd/300 Akçe – Debbâğ Halil'e deyn/600 Akçe – Resm-i Kısmet ve harç-ı mahkeme/ 800 Akçe – Emîniyye ve hüddâmiyye ve kâtibiyye ve muhzırıyye/50 Akçe – Yekûn/ 2220 Akçe

Sahhu'l-bâkî – 1860 Akçe

54

Medîne-i Balıkesrî'de vâkî' _ -i mezkûr Kara Beğ tımârı toprağından hâsıl olub müteveffâ-yı mezbûr El-Hâc Hüseyin ile müşteriki olan Bandırma sükkânından Sıçanzâde'nin hissesine düşen otuz beş keyl hinta ile beş keyl nohud mezbûr Sıçanzâde'nin vekîl-i olan Günâni el-Hâc Ahmed Ağa'ya Halil Beşe yediyle teslîm olundu. Fî aşer Rebi'ü'l-Âhire sene 1104.

v-14[b]

55

Muhallefâtü'l-mersûm Karadurmuş bin Yusuf mât sâkinen be-karye-i Nergis min muzâfât-ı medîne-i Balıkesrî ve tereke zevceteyn-i mezbûreteyn Zahire binti Budak ve Âişe binti Mehmed ve ibneyn-i med'uvveyn Yusuf İsmail ve binten med'uvveten Selime _ vak'ü't-tahrîr fi'l-yevmü'r-râbi' aşer min şehr-i muharremü'l-haram sene 1104.

1 Menzil 1 Ahur/ Kıymeti-25 Guruş – 1 Def'a Ahur/ Kıymeti-4 Guruş – 1 Anbar/ Kıymeti-5? Guruş – Bakır Evânisi/Vukıyye-21.5/Kıymeti-15 – 1 Araba/ Kıymeti-3.5 Guruş – 2 Saban Temuru/ Kıymeti-1.5 Guruş – 2 Kara Sığır Öküzleri (_ 10 02) /Kıymeti-12 Guruş – 3 Camus Öküzleri (_ 12 04 04) /Kıymeti-20 – Buğday-90 Keyl/Kıymeti-45 – Arpa-20 Keyl/Kıymeti-2.5 Guruş – Alef-20 Keyl/Kıymeti-5 Guruş – Burçak-8 Keyl/Kıymeti-4 Guruş – Çavdar-3 Keyl/Kıymeti-1 Guruş – 1 Himar maa 1 Çapa/Kıymeti-6 Guruş – 1 Def'a Himar/Kıymeti-6 Guruş – 3 Kara Sığır İnekleri (_ 6 5 5) / Kıymeti-16 – 3 Dişi Kara Sığır Danaları/Kıymeti-6 Guruş – 1 Erkek Dana/Kıymeti-3 Guruş – 2 Arı Kovanı/Kıymeti-2 Guruş – 1 Bağ/Kıymeti-7 Guruş – 20 Araba Saman/Kıymeti-5 Guruş – Hurdavat-hâne/Kıymeti-1.5 Guruş – Yekûn/196 Guruş – Yalnız yüz doksan altı guruş beher guruş yüz yigirmi akçeye râci' olmak üzeredir.

Deyn-i Mezbûr

Techîz-i tekfin – 5 Guruş – Abbas oğlu Ahmed Çelebi'ye – 4 Guruş – Rem-i Kısmet- 5 Guruş – Kâtibiyye ve Emینیyye ve huddâmiye ve ihzariye – 2 Guruş – Yekûn- 16 Guruş Sahhu'l-Bâkî et-taksîm beyne'l-verese – 180 Guruş

Hissetü'l-Zevce Zahire – 11 Guruş 1 Rub' – Hissetür'l-Zevce Âişe – 11 Guruş 1 Rub' – Hissetü'l-İbn Yusuf – 63 Guruş – Hissetü'l-İbn İsmail – 63 Guruş – Hissetü'l-Bint Selime – 31.5 Guruş

56

İşbu bin yüz dört mâh-ı Muharrem'in yigirmi birinci günü Hüdâvendigâr sancağının Bergama ve Soma taraflarından kazâlarının bedel-i avâriz ve nüzl mâlinin astâne-i saâdet tarafına irsâl olunan hazinenin yanına _ verilen sekbânları beyân eder. Hurrira fi'târihü'l-mezbûr.

Mahalle-i Maratlı-2 Nefer – Mahalle-i Dinkçiler-2 Nefer – Mahalle-i Kasablar-2 Nefer – Mahalle-i Yenice-2 Nefer – Mahalle-i Eski Kuyumcular-2 Nefer – Mahalle-i El-Hâc Gaybi-1 Nefer – Mahalle-i Börekçiler-2 Nefer – Mahalle-i Karaoğlan-2 Nefer – Mahalle-

i Mirza Beğ-2 Nefer – Mahalle-i Mustafa Fakih-2 Nefer – Mahalle-i Salahaddin-2 Nefer – Mahalle-i İzmirler-2 Nefer – Mahalle-i Oruç Gazi-2 Nefer – Mahalle-i El-Hâc İshak-2 Nefer – Mahalle-i Şeyh Lütfullah-2 Nefer – Mahalle-i Sahn-ı Hisar-2 Nefer – Mahalle-i Ali Fakih-2 Nefer – Mahalle-i El-Hâc İsmail-2 Nefer – Mahalle-i Umur Beğ-2 Nefer _ mahallâtından yigirmi mahalledir ikişer sekbân kırk guruşa olmak üzere istihbâr olundu. Kayd şod.

v-15[a]

57

Balya kazâsına tâbi' Divâne Yusufu nâm karye sükkânından iken bundan akdem fevt olan El-Hâc Mehmed ibn El-Hâc Mustafa nâm müteveffanın verâseti zevce-i metrukeleri Ayni ibnti El-Hâc Receb ve diğêr Ayni ibnti Ahmed Beşe nâm hâtunlara ve sulbiye-i kebîre kızı Fatıma'ya ve sagîre kızı Emine'ye ve li-ebeveyn er karındaşı El-Hâc Ahmed'e ve kız karındaşı Halime nâm hâtuna münhasıra olduğu şer'an sâbit ve zâhir olduktan sonra mezbûr El-Hâc Ahmed işbu râfi'a'tü'l-kitâb mezbûre Ayni'yi meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîre ihzâr ve mahzârında üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm idüb karındaşım müteveffâ-yı mezbûr El-Hâc Mehmed _ iken beni huzuruna da'vet idüb ber-vech-i nakd bin beş yüz kıt'a esedî gurusum olub işbu mezbûre Ayni'nin yedinde ve zabtındadır benim fevtimden sonra meblağ-ı merkumu alâ-mâ-farazallahu teâlâ beynlerinizde taksîm ve hisse-i irsiyyenizi kabz idek demiş idi ba'de vefâta kassâm defteri mûcebince sâir muhallefâtını beynlerimizde taksîm ve kabz idüb meblağ-ı merkumdan dahî hisse-i irsiyyemi taleb eylediğimde vermede taallül ider suâl olunub takrir-i tahrîr ve meblağ-ı merkumdan hisse-i irsiyyem aliverilmesi matlubumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr müddei mezbûr El-Hâc Ahmed'den da'vâsına mutâbık beyne talen olundukda ityân-ı beyneden izhâr aczile mezbûre Ayni meblağ-ı merkum bin beş yüz gurusu ahz etmediğüne ve ihfâ' etmediğüne ve âhere ettirmediğüne ve zimmetinde olmadığına Ayni teklif olundukda ol dahî alâ-vefkü'l-mes'ûl half-ı billâhi'l-âlî el-âlî itmeğın mezbûr El-Hâc Ahmed bi-vech-i muârazadan men'-birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî şehr-i Muharrem li-sene-i erba' ve mie ve elf. Şuhûdü'l-Hâl: Na'lçecizâde Mustafa Efendi El-İmam – Abdullah Çelebi ibn Mehmed Şehir Kethüdâsı – Abdülkâdir bin Şa'ban – Menzilci Hüseyin Çelebi – Halil El-Muhzır

Emîrû'l-ümerâ'il-kirâm kebîrû'l-küberâ'il-fahhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm s3ahibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-melîkü'l-âlâ Aydın ve Saruhan muhassılı Abdülbaki dâme ikbâlehu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Kütahya ve Karahisâr ve Teke ve Hamid ve Menteşe sancakları mütesellimleri ve voyvodaları ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Soma kadısı mevlânâ Receb zîde fazluhu Edirne'de dîvân-ı hümâyûnuma arz gönderüb Türkmen taifesinden Cevâsî ve Büyük Samanlı ve Köleğir ve Kaşıkçı ve Karalar ve Servili dimekle ma'rûf cemâatleri yaylaka mürur ü ubûr eylediklerinde kazâ-i mezbûrenin mevrûât ve mahsûlâtı içine konub bağ ve bostanların bozub ve harmanların yağma ve gâret ve havanların sürüb hakların taleb edenleri mecruh ve darb-ı şedîd ile harb eylediklerinden mâada ebnâ-i sebinin yollarına inüb katl-i nüfus ve gâret-i emvâl idüb bu makule fesâdlarının nihâyeti olmadığı bundan akdem astâne-i saadetime arz ve i'lâm olundukta me'mûr olan mahalle iskânları için müteaddid evâmir-i şerîfe vâridir mücebince Anadolu teftişine me'mûr Mehmed Paşa tenbîh eyledikde bizler hâlî mahallere konub göçeriz hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye taaddîmiz yokdur diyü hilâf-ı inhâ-i fermân-ı şerîf ibrâz eyleyüb lâkin zulm ve taaddîlerinin nihâyeti olmadığın kazâ-i mezbûre ahâlisinin izhâr-ı katılımları ile i'lâm eylemekle hazîne-i âmiremde mahfuz olan başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Aydın sâkinlerinden Danişmendlü Türkmenine tâbi' Havanşir'e tâbi' mezbûr Musa ve İvaz kethüdâ ve Cücük Yusuf kethüdâ ve Samanlı-ı kebîr tâbi'-i mezbûr Köse İbrahim kethüdâ – kethüdâ ve Köleğire tâbi' Sarı Bekir kethüdâ ve Kaşıkçı tâbi'-i mezbûr Hüseyin ve Süleyman ve Osman kethüdâ ve Karalar tâbi' mîr-i aşiret Altıparmak oğlu Hüseyin ve sermâye-yi kebîr tâbi'-i mezbûr Bodal? Ömer ve _ kethüdâ ve küçük sermâyeyi tâbi'-i mezbûr kethüdâ Hacı Hasan cemâatlerinden konar ve göçer olub kadimden Haleb ve Adana beynlerinde sâkinler iken birkaç sene Bergama ve Aydın ve _ ve Soma ve Geyikler kazâlarında yaylaklarına mürur ü ubûr eylediklerinde kasabât ve kurâ ahâlilerini rencide ve mezraâtları aralarına nüzul ve hubûbâtlarını bozdurup ıtlak ve ifsâd ve ba'de avdetlerinde bağları aralarına nüzul ve otuz kırk gün mikdârı meks ve _ ve üzümün ekl eylediklerinden mâada kat'- _ ve dışarıda bulunan hayvanların fuzûlen ahz taleb eylediklerinde darb-ı şedîd ile darb ve mecruh ve ba'zıların katl ve min külli'l-vücûh zulm ve taaddîleri olduğun **v-15[b]** Aydın Yenişehirî kadısı ve _ ve sâir kasabât ve kurâ ahâlileri arz ve mahzar idüb i'lâm etmeleriyle zikr olunan cemâatler Sığla sancâğına tâbi' Ayasuluğ nâm diğere Viranşehir nâm

mahalden Torbalı mevzi'ine varınca tûlen ve arzan tahminen on iki sâat mikdârı hâlî ve harâbe olan arâziden ve bir mikdârî dahî Balıkesri sancâğında Susıgırlığı(Susurluk) ve Ömer Köyü kurbunda timurkapu ve virânihân dimekle ma'rûf arâzi-i fâlihede iskân ve arâzi-i mezbûreyi ma'mûr ve _ ve âbâdân eylemek üzere fimâ-ba'd avârız hâneleri ve rûsûm ra'iyetleri bi'l-cümle ref' ve muâf ve müsellemler olup ancak zirâat eyledikleri arâziden hâsıl eyledikleri mahsûllerinin hums ve bağ ve bağçe ve bostanlarının bi-hasbü's-şer' iktizâ iden hukûk arâzilerin cânib-i mîrîye edâ eylediklerinden sonra hâne-i avârız ve bi'l-cümle tekâlif-i örfiyye ve şâkkadan muafiyet ve müsellemler oldukları mukâbelede arâzi-i mezbûreyi ma'mûr ve âbâdân ve İzmir'den temurkapuya gelince ebnâ'-i sebili kuttâ'ü't-tarîk ve sâir eşkiyâdan emin ve mutmain eylemek üzere iskân ve sayf u şitâ mahal-i mezbûrda sâkinler olup meşrû-ı mezkûreye mer'iyye kıldıklarından sonra zikr olunan cemâatler devâbb ve mevâşîlerini ancak çobanları ile yalaka gönderdiklerinde kimesne dahî mâni' olmamak üzere Anadolu Beyliğine ve Kütahya ve sâir mütesellimlere emr-i şerîf verildiği der-kenâr olundukda imdi zikr olunan cemâatler mukaddemâ fermân olduğu mahallede dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından Şahin Mustafa dâme mecduhu mübâşeretiyile iskân ettirilüb bir ferde taallül ve nizâ' ettirilmeye diyü fermân-ı âlî's-şânım sâdir olmuştur buyurdum ki hüküm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdir olan fermân-ı âlî's-şânım üzere amel idüb dahî senki muhassıl-ı muma-ileyh ve sizler ki elviye-i mezbûre mütesellimleri siz zikr olunan cemâatleri mukaddemâ fermân olduğu mahallerde dergâh kapucubaşlarından muma-ileyh Şahin Mustafa dâme mecduhu mübâşeretiyile iskân ettirmekde sa'y-i belîğ ve ihtimâm idüb bir ferde tealli ve nizâ' ettirmeyesiz vech-i meşrûh üzere olan emr-i âlî's-şânın hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmü's-sâmin şehri ramazânü'l-mübârek li-sene selâs ve mie ve elf.

El-makâm-ı Edirne el-mahrûse

Ceffe'l-kalem temme'r-rakâm fî haza'l-makâm el-hâc Hasan en-nâibü bi-medîneti Balıkesri ufiye anh

v-16[a]

59

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kazâsında nâibü's-şer' olan mevlânâ () zîde ilmuhu tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki kasaba-i Balıkesri sâkinlerinden dârende-i fermân-ı hümâyûn Hüseyin sûdde-i saâdetime arz-ı hâl idüb bu Karacalar hâssının defterde mukayyed raiyyet ve raiyyeti oğullarından olmayub resm-i

bennâk talebiyle müdâhale olunmak îcâb eylemez iken hâlâ hâss-ı mezbûr zâbiti olanlar hilâf-ı şer' ve kânûn ve defter resm-i bennâk talebiyle bunu dâimâ dahl rencîde itmeniz hâlî olmadıklarınız bu bâbda hüccet-i şer'iyyesi olduğun bildirüb hilâf-ı şer' ve kânûn ve defter resm-i bennâk talebiyle dahl ve rencîde etirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husûs-ı mezbûra tamam-ı hak üzere mukayyed ve ol-vechile dahl ideriz ve mezbûrlardan dergâh-ı muallâmdan ihrâc olunmuş mühürlü nişânlu sahîh suret-i defter-i cedîd-i hâkâni taleb idüb göresin bu dahî merkumun mukayyed-i ra'iyyet ve raiyyeti oğullarından değil ise hilâf-ı şer' ve kânûn ve defter hâss-ı mezbûr zâbiti olanlar bunu resm-i bennâk talebiyle dahl ve rencîde ettirmeyüb ve ol-bahâne ile bir akçe ve bir habbesin aldurmayub men' ve def' eylesin min-ba'd şer'-i şerîfe ve hüccet-i şer'iyyeye ve kânûn ve deftere ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye ettirmeyesin ve kasabada müdhal olmayanları dahl ve taarruz ettirmeyüb _ inâd üzere olanları isim ve resimleri ile vukû' üzere yazub astâne-i saâdetime arz idüb husûs-ı mezbur için tekrar şikâyed olunub emr-i âher irsâline muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâil şehr-i rebîü'l-evveli sene erba' ve mie ve elf. El-makâm-ı Kostantiniyye emahrûse

60

Karacalar Ağası Fermânı

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâil ve'l-keîâm Aydın ve Saruhan ve Menteşe ve Karesi ve Biça sancaklarında vâki' şem'a hâne ve resm-i çift ve _ ve Nardâran ve Yörükân Karacalar ve La'le? Perâkendesî _ ve sâir muhassılığa tâbi' mukâtaât reâyası sâkin olan yerlerin kâdıları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki zikr olunan sancaklarda muhassıl-ı emvâl olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim () zîde mecduhu dersaâdetime arz-ı hâl idüb zikr olunan mukâtaât reâyasının üzerlerine edâsı lâzım gelen mukâtaât ve rüsûmları taleb olundukda bizlere fermân geldi cümle tekâlif ref' olunmuştur diyü edâsı lâzım gelen hukuk ve rüsûmları edâsında taallül ve emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlifleri edâsında muhâlefet üzere oldukların bildirüb yedine verilen emir ve defter mücebince üzerlerine edâsı lâzım gelen tekâlif ve sâir küllî ve cüz'î hukuk ve rüsûmların cem' ve tahsîl olunub ol-vechile taallül ettirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği eçlden imdi yedine verilen evâmir ve defter mücebince tahsîle me'mûr olduğu emvâl-i mîrîye ma'rifet-i şer'le kendüye cem' ve tahsîl ve edâ ve teslîm idüb bizlere fermân geldi diyü kat'an bir kazâ ahâlisine ol-vechile taallül ve nizâ' tereddüt ettirmeyüb muhâlefet üzere olanları isim veresimleriyle ile yazub dersaâdetime arz ve ilâm eylesiz

şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren f'l-yevmü's-sâdis aşer şehr-i cemâziyel evvel li-sene selâs ve mie ve elf.

Be-makâm-ı Edirne el-mahrûse

61

Şerâyi' şîâr Karesi ve Biga sancâklarında ve sâir Yörükân Karacalar ve Çelebi ve perâkende La'le ve Bazdaran ve Titan Kayacık ve _ mukâtaâtlarının reâyâları bulunan elviyenin kazâlarında vâki' olan kuzât efendiler zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâların a'yân vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum ba'de't-tahiyye inhâ olunur ki bin yüz bir ve yüz iki senelerine mahsûb olmak üzere mukâtaât-ı mezbûrdan berâtımız mülhakâtından olmağla reâyâlarının üzerlerine edâsı lâzım gelüb tahsîle fermân olunan rüsûmât ve bennâkları mâlinin bir gün evvel cem' ve tahsîl ve tarafımıza îsâli ehemm ve elzem iken adem-i takayyüd ve müsâmaha sebebiyle mâbeynden bir sene dahî mürûr ettikde _ henüz tahsîl olunmayub tarafımıza edâ ve teslîm olunmadığı ecluden tahsîliçün işbu buyuruldu ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yusuf Ağa zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olunmuştur vusûlünde gerekdir ki husûs-ı mezbûra her biriniz gereği gibi takayyüd-i tâm ve sa'y ve ihtimâm idüb dahî taht-ı hükûmet-şîârınızda minvâl-i meşrûh üzere iskân ideriz mukâtaât reâyâlarının üzerlerine edâsı lâzım gelüb tahsîle fermân olunmuşiken avk ve müsâmaha sebebiyle _ konulub henüz tahsîl ve edâ ve teslîm olunmayan iki senelik rüsûmât ve bennâkların yine sene-i mezbûrine mahsûb olmak üzere mülâhazasıyla kadîmden virilegeldüğü üzere mübaşire _ edâ ve teslîm ve bir sâat mukaddem tarafımıza îsâl ettirmede bezl-i dikkat ve cümleünüz ma'iyet ve ittifâk ile îânet idüb avk ve te'hîre ve ihmâl ve müsâmahaya ve hilâf-ı şer' _ kimesneye rencîde ve remîdeye cevâz _ olmayasız fermân olunan mâl-i mezbûru edâ ve teslîmden ibâ' ve istinâ' idüb mirîye gadr ve hayk iderek inşâallahu teâlâ mahsûs kendimiz varub mâl-i mîrîye fermân olunduğu üzere mahallinden tamamen tahsîl ve _ ba's olanların şer'le haklarından gelinmek mukarrerdir ona göre hareket idüb mâl-i mezbûru te'hîr ve ta'tiline ba's ve tahsîle mâni' _ zuhûr ider ise isim ve resileriyle yazub bildiresin müceb buyuruldu ile âmil olasın diyü buyuruldu.

v-16[b]

62

Karacalar ve Çepni reâyâlarının yedlerine verilen fermân-ı şerîfdir.

Emîrû'l-ümerâü'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fahhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-

'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-âlâ Karesi sancâğına mutasarrıf olan (boş) dâme ikbâlehu kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm maadinü'l-fazl ve'l-kelâm Balıkesri ve Balya kâdıları zîde fazluhum tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki Balıkesri kazâsında nâibü's-şer' olan mevlânâ Ali zîde ilmuhu Edirne'de dîvân-ı hümâyûnuma arz gönderüb Aydın muhassıllığı aklâmından olub Balıkesri ve Balya kazâlarında sâkin ve mütemekkin olan El-Hâc Halil ve Hacı Mehmed ve Hasan ve Halil ve (boş) ve (boş) nâm kimesneler şer'-i şerîfe gelüb _ sâkin olduğumuz kurâlarımızda avâriz ve bedel-i nüzl ve sâir emr-i şerîf ile üzerimize edâsı lâzım gelen tekâliflerimizi karyemiz ahâlisi ile maân edâ idüb bir vechile kusûrumuz yoğiken bundan akdem bin doksan yedi ve doksan sekiz senelerinde Aydın muhassılı olub hâlâ müfettiş olan Mehmed Paşa tarafından Ahmed nâm kimesne buyuruldu ile yigirmi otuz atlu ile üzerimize gelüb yedimizde olan sûret-i defterden ziyâde akçelerimiz olub zulm ve taaddî eylemişlerdir diyü _ eylediklerin i'lâm eylediğın ecluden imdi emr ve defterden ziyâde aldığı ashâbına redd olunub ihkâk olunduktan sonra mezbûr tahsîldâr Ahmed'i ahz idüb dîvân-ı hümâyûnuma gönderesın diyü fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî mezburlar sâkin oldukları kazâ ahâlisi ile avâriz ve sâir tekâliflerin edâ eyledikten sonra müfettiş Mehmed Paşa tarafından zıkr olunan senelerin tahsîline me'mûr olan mezbûr Ahmed ziyâde atlu ile üzerlerine varub emr ve defterden ziyâde akçeleri alub taaddî eylemiş ise ziyâde aldığı akçeyi geri ashâbına redd ettirdikden sonra mezbûr Ahmedî mübâşir koşub dersaâdetime gönderesın şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî'l-yevmü's-sâlis aşer min cemâziye'l-âhire li-sene selâs ve mie ve elf. Be-makâm-ı Edirne el-mahrûse

63

Serdârlık Mektubudur.

Şerâyî-i şîâr Balıkesri kâdısı efendi zîde fazluhu tahıyyât-ı sâfiyyât ithafıyla inhâ muhibb-âne olunan oldur ki taht-ı kazânızda vâki' yeniçeri serdârı me'mûr oldu sefer-i hümâyûna gelmemekle esâmîsi defter-i pâdişâhidin _ serdârlığı ref' olunub yedine üslûb-ı sâbık üzere beşinci bölüğün Sâlih çavuş zîde kadruhu serdâr nasb u ta'yîn ve işbu mektub tahrîr ve irsâl kılındı vusûlünde mezbûru serdârlığı umûrunda istihdâm idüb âheri dahl ettirmeyesiz ve ol cânibde olan yeniçeri ve acemîoğlanı topçu ve cebeci mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilüb sözünden dışarı ve re'yinden hâric ve hal' ve hareket itmeyeler ve tavâif-i mezbûreden bilâ-vâris ma'rûf fevt olanların muhallefât ve ve metrûkâtın ma'rifet-i şer'le merkuma ahz u kabz ve sûk-ı sultânide fûrûht ve hâsıl olan _

ve mahtûm müfredât defterleriyle bu cânibe irsâl ettirdesiz ve terekesi _ inşâallahu teâlâ işbu sene-i mübâkerede vâki' sefer-i hümâyûn için serdârlıkda sahîhü'l-esâmî ve esâmisi çalık yeniçeri ve kuloğulların korucu ve oturak topçu ve cebeci bir ferdi komayub evlerinden ihrâc ve bayrağın açub önlerine düşüb nev-rûz-ı firûzda gelüb Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eylesesin şöyleki sahîhü'l-esâmî olanlar odalarına ve çalık tashîh ve kuloğulları müceddeden bedergâh korucu oturak olanlar dahî kânûn-ı kadîm üzere astâne-i saâdet muhâfazasına gidüb hizmet-i lâzimesinde mukîm olalar bundan sonra istiklâlî sürücüler ta'yîn olunub vakt-i mezbûrda evlerinde bulunanların haklarından gelinmesi mukarrerdir ona göre habîr ve agâh olub mevcûd mektubla âmel olasın bâki eyyâm-ı _ dâim _ Tehrîren fî evâsıt-ı şehri cemâziye'l-âhire li-sene-i erba' ve mie ve elf.

El-fakr İsmail Ağa-yı yeniçeriyân Dergâh-ı Âlî hâlâ

v-17[a]

64

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Umur Beğ mahallesinde sâkin iken bundan akdem fevt olan Medine binti Abdullah nâm hâtun ve râşit sulbî oğlu diğeri Abdullah nâm sagîre münhasır olmağın müteveffât-ı merkûme Medine'nin sagîr-i mezbûra intikâl iden mecmû' muhâlefâtı defteride zikr olunur. Hurrîra fî'l-yevmi's-sâmin min cemâziye'l-âhire li-sene-i erba' ve mie ve elf.

1 Bâb Menzil-i tahtâni 1 Bâb Menzil-i fevkâni/Kıymeti-30 Guruş – 1 Perçemi _ kaftan/Kıymeti-1 Guruş 2 Semen – 1 Alaca çarşab/Kıymeti-1 Guruş – 1 Yeşil kaftan/Kıymeti-2 Guruş 1 Rub' – 1 Alaca kumaş _/Kıymeti-3 Rub' – 1 Ala kumaş kaftan/Kıymeti-2 Guruş 1 Selâs – 1 Alaca sâde/Kıymeti-2 Guruş – 1 _ ferâce/ Kıymeti-4 Guruş – 1 Mâi köhne sâde/ Kıymeti-1 Selâs – İpek kenarlı keten bezi/zirâ' 50/Kıymeti-8 Guruş 10 Semen – Penye bezi/zirâ' 10/ Kıymeti-1 Guruş 2 Semen – 2 Köhne Beyaz sâde/Kıymeti-1 Guruş 2 Semen – Frengi altun/Meblağ-2 – 1 Şerifi altun – Nükûd/0.5 Guruş 1 Rub' – Sîm kuşâk /50 dirhem/ Kıymeti-2.5 Guruş – 1 Sîm saçbağı/Kıymeti-1 Rub' – 4 Köhne çarşab/Kıymeti-2 Guruş – 3 Köhne döşek 3 Yasdık 2 Yorgan/ Kıymeti-4 Guruş 1 Semen – 3 Boğça/Kıymeti-1 Rub' – 2 Müsta'mel bez kuşak/Kıymeti-3 Rub' – 1 Uşak yorganı/Kıymeti-1 Guruş – 2 Beyaz Zıbın/Kıymeti-0.5 Guruş 2 Semen – 1 Def'a Zıbın/Kıymeti-4 Semen – 2 Mâi ayak Donu/Kıymeti-1 Guruş 2 Köhne Sarık/Kıymeti-0.5 Guruş – Hamam Esvâbı/Kıymeti-1 Guruş 1 Selâs – 1 Makreme/Kıymeti-1 Rub' – 6 Aded Münakkaş Makreme/Kıymeti-1 Guruş – 3 Aded Uçkur/Kıymeti-4 Semen – 1 Kırmızı

ayak donu/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Münakkaş Don/kıymeti-0.5 Guruş – 2 Al Bez/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Yemeni Bez/Kıymeti-1 Semen – 1 Yeşil Takye/Kıymeti-1 Rub’ – 4 _ Bez/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 _/Kıymeti-1 Rub’ – 4 Köhne Gömlek/Kıymeti-1.5 Guruş 2 Semen – 5 Zera’ Keten Bezi/Kıymeti-3 Rub’ – 1 Köhne Seccâde 1 İbrik 1 Kıl Havlu/Kıymeti-1 Guruş – 2 Köhne Mâi Aba/Kıymeti-1 Guruş 2 Semen – 2 KilimKıymeti-1 Guruş 3 Rub’ – 1 Münakkaş Kilim/1 Guruş 1 Rub’ – _/Vukıyye-2 Kıymeti-5 Semen – 1 Hokka _ maa Babuç/Kıymeti-4 Semen – 1 Sac Ayağı maa 1 Maşa/Kıymeti-1 Rub’ – Et Yağı/2 Vukıyye-Kıymeti-1 Rub’ – Bakır Edâni/19.5 Vukıyye/Kıymeti-12 Guruş – 1 Çıkrık/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Kazgan-ı Sigar/Kıymeti-2 Guruş – 1 Tâbe-i Kebir/1 Zolata – Soğan/Vukıyye-48 Kıymeti-05 Guruş 1 Semen – Soğan Tohumu/Keyl-10.5 Kıymeti-4 Guruş 4.5 Semen – 0.5 _/Kıymeti-2 Semen – _ mezrû’ maa sarımsak/Kıymeti-20 Guruş – 1 Himar/Kıymeti-12 Guruş 3 Rub’ – 2 Araba Odun _/Kıymeti-1.5 Guruş – 1 Tahta Sandık/Kıymeti-1 Rub’ – 1 Desti ve 1 Kutu maa Tarhana/Kıymeti-3 Rub’ – 1 Keten Tarağı/Kıymeti-0.5 Guruş – 2 Keyl Buğday/Kıymeti-1 Guruş – 0.5 Keyl Dakik/Kıymeti-0.5 Guruş – 0.5 Keyl Bulgur/0.5 Guruş – 1 Araba Saman/Kıymeti-0.5 Guruş – 5 _ 6 Tahte 1 _/Kıymeti-1 Guruş – Marul ve Hıyar ve Lahana ve Çörekotu ve Turp Tohumu ve Kara Soğan Tohumları/Kıymeti-2.5 Guruş – 2 Çapa.7.kıymeti-0.5 Guruş – 1 Keser/Kıymeti-1 Rub’ – 1 Çuval Köhne/Kıymeti-1 Guruş – 1 Köhne Don ve 1 Kaftan ve 2 Gömlek/Kıymeti-3 Rub’ – Yekûn Cem’an Guruş 156 – Yalnız yüz elli altı guruşdur beher guruş kırkar pâreye râyic olmak üzeredir.

Minhe’l-İhrâcât

Techîz-i Tekfîn-2.5 Guruş – Dellâliye-1 Guruş – Resm-i Kısmet-6 Guruş – Kâtibiyye ve Huddâmiyye ve Muhzırıyye-3.5 Guruş – Yekûn Cem’an Guruş 13

Sahhu’l-Bâkî et-Taksîm beyne’l-verese 143 Guruş – Sagîr-i mezbûra intikâl idüb vasîsi el-Hâc Hüseyin nâm kimesneye teslîm olundu.

v-17[b]

65

Sûret-i Fermân-ı şerîf-i âlî’ş-şâdır mekârî devesi husûsiçün vârid olmuştur.

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm maadinü’l-fazâil ve’l-keâm Karesi sancâğında vâki’ olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a’yân vilâyetin iş erleri zîde kadruhum tevkî’-i refi’-i hümâyûn vâsil olacak ma’lûm ola ki inşâallahu Teâlâ ol bahar _ vâki’ olacak sefer-i hümâyûnuma me’mûr ve dergâh-ı muallâm yeniçerileri ve cebeci ve topçu ortaları ve bi’l-cümle

cebehâne ve tophâne mühimmâtları tahmîli için sinîn-i sâbika üzere Mekârî develeri tedârîki lâzım ve mühim olmağla imdi kadîmden olageldiği üzere hareket olunub yüke girdikleri gündün her mehâr deveye ayda ellışer guruş ücretleri taraf-ı mîrîden hâlâ ekârî sâr-bân başı olan Mustafa zîde kadruhu yedine verilmek üzere livâ-i mezbûrda olan Mekârî develerinden güzîde ve tûvânâ sefer-i hümâyûnumda ağırlık mühimmâtı tahmîline yarar yüz mehâr deve mezbûr sâr-bân başı Mustafa zîde kadruhu mübâşeretiyle ihrâc ve rûz-ı hızırdan () gün mukaddem Edirne sahrâsında hâzır ve mevcûd ettirmekle her biriniz gereği gibi ihtimâm idüb avk-ı te'hîrden ve ihmâl-i müsâheleden ve vakt-i zamâniyle gelüb erişmemekle zarûret ve sefer-i hümâyûnuma ve vaktiyle hareketinden te'hîrine ba's olunmaktan bigâyet-i ihtirâz eylesiz diyü fermânım olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle (boşluk) vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî işbu sene-i mübâreke de sefer-i hümâyûnumda cebehâne ve tophâne tahmîli için livâ-i mezbûrdan ihrâc-ı fermânım olan yalnız yüz mehâr develeri yüke yarar ve kuvvetli ve tûvânâ olmak üzere mezbûr Mekârî sâr-bân başı zîde kadruhu mübâşeretiyle mu'accelân ihrâc ve rûz-ı hızırdan () gün mukaddem Edirne sahrâsında hâzır ve mevcûd ettirmekde takrîriniz gereği gibi takayyüd ve ihtimâm idüb avk-ı te'hîrden ve ihmâl-i müsâheleden ıyâzetten-billâhi teâlâ vaktiyle gelüb erişmemekle sefer-i hümâyûnum hareketinin te'hîrine bâ'is olmakdan bigâyet-i ihtirâz eylesiz ve ve hesâb-ı merkum üzere lâzım gelen ücretleri yüke girdikleri gündün mezbûr Mustafa zîde kadruhu yediyle ashâbına tamâmen virilüb bir akçeleri ketm olunmaz bilmiş olasız el-hâsılı husûs-ı mezbûr sefer-i hümâyûnumun elzem umûrundan olmağla tekâsül ve tehâvün idüb vakt-i mezbûra dek Edirne sahrâsında mevcûd bulunmazlarise sizki kadılsız ve a'yân-ı vilâyetsiz eşedd-i ukûbet ile muâkıb olmanız mukarrerdir ona göre basîret üzere olub fermân-ı şerîfe muhâlif hareketten ihtirâz eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmi min Cemâziye'l Âhire li-sene-i erba' ve mie ve elf. Be makâm-ı Edirne El-Mahrûse Gad vasale ileynâ fi 1 şehr-i recebü'l-ferd sene 1104.

66

İzzetlü ve fazîletlü efendiler (boşluk) hazretlerinin meclis-i şerîf-i şeref efendileri savbına mezîd-i taazzum ve tekrîm birle dürer-i tahîyyât-ı sâfiye ve öZR-i teslimât-ı vâfiye ithâf ve ihdâ kılındıktan sonra muhibb-âne inhâ ve i'lâm olunan oldurki işbu bin yüz dört senesinde vâki' olacak sefer-i hümâyûn ve saâdet-i makrûn için taht-ı hükümet şîarlarınızdan ihrâc-ı fermân buyurulan ikiyüz mehâr develerin sâdır fermân-ı âlî

mûcebince bir gün evvel ihrâc ve irsâl olunan mübâşirler ma'rifetleriyle tahsîl ve rûz-ı hızırdan mukaddem vakt-i zamânıyla mahallinde mevcûd bulunmak üzere takayüd-i tâmm eyleyesiz bu sene-i sâire kıyâs eylemeyüb sâdır olan fermân-ı âlî mûcebince ol-
mikdâr devenin meks ü ârâmına bir dürlü cevâz gösterilir ise ıyâzen-billâhi teâlâ birimizin
özer ve cevâblarımız mesmû' makbûl olmayub eşedd-i ukûbet ile haklarınızdan gelinir ona
göre husûs-ı mezburun bir gün mukaddem husûlüne sa'y ve ihtimâm eyleyesiz.

Bâkî hemîşe dürer-i seccâde-i şerîât müstedâm bâd

Muhlis Mehmed Mustafa _ Mekârî hâlâ

v-18[a]

Kaydları Bulunmadı

An Hâssa-i Balıkesri - Der-Livâ-i Karesi

Şahin – an Mustafa

Mer'a-i Emre tâbi'i Balıkesri _ 4000 _ 1000 – _ Karesi tâbi'-i _ 4400 _ – Yekûn-1900
Kılıcıdır.

_ der-livâ-i Karesi

Karye-i _ tâbi'-i Manyas 2.905 _ 2605? _ 2000 kılıcıdır.

Karye-i _ tâbi'-i Sındırgı 2.005

Karye-i _ tâbi'-i mezbûr _ 2825

Hâssı _ toprağında olub müstakil _ olub _ yazıldı 480 – Yekûn 5310 kılıcıdır. 9 _ 9210.

67

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Karesi sancağı Alay Beyi Ahmed zîde kadruhu
dergâh-ı muallâma mektub gönderüb Karesi sancâğında Balıkesri nâhiyesinde Emre nâm
karye ve gayr-i yedden bin dokuz yüz akçe kılıç timâra mutasarrıf olan Mustafa yigirmi
seneden berü ma'dümü'l-cism olub bu âna değin kimesne dahî rağbet etmeyüb timâr-ı
mezbûr olvehile mahlûl olmağla yine livâ-i mezbûrda Manyas nâhiyesinde Karık nâm
karye ve gayr-i yedden yedi bin üç yüz on akçe kılıç timâra mutasarrıf olub emekdâr
olmağla iki bin akçe terakkiye emr-i şerîf verile (bo) boylu (boş) gözlü (boş) kaşlu heyn
timârı bî-hâsıl ()

68

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem müdîr-i umûr-ı cumhûr
bi'l-fikr-ü's-sâkıb mütemmem mehâmü'l-enâm bi'r-re'yü's-sâib _ bünyânü'd-devlet ve'l-
ikbâl müşîr-i erkânü's-saâdet ve'l-iclâl-ü'l-mahfûf bi-sünûf-ı avâtıf-ı melikü'l-âlâ

Anadolu eyaletine mutasarrıf olan vezirim () paşa edâmallahu teâlâ iclâlehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Karesi sancağı alay beyisi Ahmed zîde kadruhu dergâh-ı muallâma mektub gönderüb Karesi sancâğında Balıkesri nâhiyesinde Emre nâm karye ve gayrîden bin dokuz yüz akçe kılıç tımara mutasarrıf olan Mustafa yigirmi seneden berü ma'dümü'l-cism olub bu ana değin kimesne dahî rağbet etmeyüb tımâr-ı mezbûr ol-vechile mahlûl olmağla yine livâ-i mezbûrda Manyas nâhiyesinde Karık nâm karye ve gayrîden yedi bin üç yüz on akçe kılıç tımara mutasarrıf olub emekdâr olmağla iki bin akçe terakkiye emr-i şerifim verilen (boş) boylu () gözlü () kaşlı dârende-i fermâ-ı hümâyûn şâhinin tımârı bî-hâsıl olmağla ber-vechü'l-hâk verilmek bâbında inâyet ricasına arz itmeğın mücebince tevcîh olunmak emrim olmuştur buyurdum ki göresin mezkûrun elinde ol-mikdâr terakkiye emri var ise tımâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere mahlûl ise sancâğında sâkin olub alay beyisi bayrağı altında sefere erişmek şartıyla iki kılıç tımârı ber-berât olmak üzere tevcih idüb tezkeresin veresin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâil-i Recebü'l-Ferd li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

v-18[b]

69

Bin yüz dört senesinde nişancı voyvodası El-Hâc Yusuf Ağa'nın voyvodalık temessüküddür.

Şerî'at şî'âr efendi hazretlerinin meclis-i şerîflerine dürer-i daavât-ı muhabbet iyâb ithâfiyla muhibb-âne inhâ olunan oldur ki hâlâ mutasarrıf olduğumuz hâsslardan taht-ı kazânızda vâki' Balıkesri ve tevâbi' hâssımız karyelerinin işbu bin yüz dört senesinde vâki' Mart ibtidâsından bir sene tamâmına değin zabt u rabtını tarafımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân El-Hâc Yusuf Ağa zîde kadruhuya tefviz ve sipâriş olunmuşdur lede'l-usûl gerekdir ki hâss-ı merkumun sene-i mezbûrede vâki' a'sâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve beytü'l-mâl-i âmme ve hâssa ve tapu-yı zemîn ve yave ve kaçgun ve sâir bâd-ı hevâsı cüz'î ve külli hâssamıza âid olan mahsûl her ne ise olageldiği serbestiyyet üzere mezbûr Yusuf Ağa zîde kadruhuya ahz u kabz ve zabt u rabt ettirüb taraf-ı âherden bir ferdi dahl u taarruz ettirmeyesiz ve's-selâm.

_Mehmed Tevkîi Hâlâ

Altı bölüm hakkında sâdır fermân-ı şerîfidir.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm maadinü'l-fazâ'il ve'l-keîâm Edirne'den Anadolu'nun sağ kolu nihâyeti Haleb'e varınca yol üzerinde vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' kethüdâyerleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki a'dâ-yı dîn ve küffârdan _ karine el-küfrü mille vâhidetün fehvasınca birbirlerine teâvün ve tezâhür ile memâlik-i islâmiyeden ba'zı bilâda müstevlî olmağla i'lâ-i kelime-i dîn ve ve def'-i mazarrat-ı muhâribeyn için işbu sene-i mübâreke de sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum mukarrer ve muhakkak olub illâ kadem fe-illâ kadem bu vakitte cihâda kudreti olan âmme-i mü'minîn ve kâffe-i muvahhidîn üzerlerine gazâ farz-ı ayn olub bâ-husûs harbi kefere bilâd-ı islâmiyeden ba'zı beldeye müstevlî olmağla taraf-ı hümâyûnumdan kefere-i mezbûra ile mukâbele ile mukâteleye me'mûr olan tâifeden ba'zısı itâat ve imtisâl itmeyüb bilâ-gadr-ı şer' gitmeyenler ol gitmeyenlerin ism-i azîm ile ism olub dünyada ta'zîr-i şedîd ve âhiretde mazhar-ı ukubât-ı ilahiyye olmağa müstehak olurlar diyü fetvâ-yı şerîf verilüb ve altı bölüm halkı muhâribeyn ile mukâtele için ta'yîn olunmuş devlet-i aliyyenin muvazzaf kullarından olmağla sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnuma me'mûr ve nev-rûz-ı firûzda alâ-eyyi-hâl Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûnumda asker-i nusret isrde mevcûd bulunmaları bâbında hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla emr-i şerîfim sâdır olmağla ocakları tarafından mektub tahrîr ve sipâh ve silahdâr çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Başeski Süleyman ve diğer Süleyman çavuş zîde kadruhuma sürücü ta'yîn ve ber-vech-i ta'cîl irsâl olunmuşlar idi imdi vakt-i mezbûr mürûr idüb ve tuğlara çıkub inşâAllahu teâlâ Şa'bânü'l-Muazzam'ın evâsıtında ordu-yı hümâyûnumun Edirne'den hareketleri için müceddeden hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum sâdır olub vech-i meşrûh üzere taraf taraf evâmir-i aliyyem gönderilüb tenbîh-i hümâyûnum olunub vakt-i hareket-i karîb ve sizler dahî evlerinizden ve yerlerinizden hareket ve sefer-i hümâyûnum için azîmet etmediğiniz mesmu'-ı hümâyûnum olmağla bundan akdem verilen fetvâ-yı şerîf ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnum mücebince bu def'a dahî tekrâr isti'câliniz için sipâh ve silahdâr çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) ve (boş) çavuş zîde kadruhum sûriçi ta'yîn ve ber-vech-i ta'cîl ve irsâl olunmuşlardır imdi sizki kethüdâyerlerisiz bundan akdem verilen fetvâ-yı şerîfe ve hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnum ile muanven sâdır olan emr-i şerîfimle mazmûn-ı münîfi üzere her biriniz taht-ı hükûmetinizde olan altı bölüm halkını evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve

bayraklarınız açub önlerine düşüb ve esnâ-i tarîkde min-ba'd meks u ârâm eylemeyüb me'mûr olduğunuz üzere Edirne sahrâsında cenâb-ı resûl-i ekrem sallallâhu teâlâ aleyhi ve's-sellem hazretlerinin livâ-i şerîfleri sâyesine erişüb mevcûd bulunmağa ziyâde ikdâm eyleyesiz ve siz ki altı bölük halksız bu husûs için mevzû' kul tâifesinden olub sizden bu sene-i mübârekede her vechile gayret ve hamîyyet me'mûl olmağla bundan akdem verilen fetvâ-yı şerîf mücebince hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla muanven ve sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi üzere mükemmel silâh ve pusâtınız ile me'mûr olduğunuz vakitte Edirne sahrâsında asker-i nusret isrde mevcûd ve sebîl-i cihâdda bezli _ ile tahsîl-i saâdet-dâreyne ihtimâm eyleyüb adem-i itâat ve imtisâlden her biriniz ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz ve siz ki kethüdâyerlerisiz şöyle bu bâbda verilen fetvâ-yı şerîf ve emr-i şerîfim mücebince vakt u zamâniyle mevcûd bulunmayub bu emr-i celîl ve hatîrde tekâsül ve taksîr ve yoldaşlardan bir nefere müsâmaha idüb hîn-i hareketinizde gerüye kalmalarına müsâade eyleyesiz hakkınızdan gelinür ve siz ki altı bölük yoldaşlarısız bu vakitte sâir mahale kıyâs ve içlerinizden her kim bu sene-i mübârekede me'mûr oldukları gazve-i hümâyûnuma gelmeyüb adem-i itâat ve rızâ'ullahıma muhâlefet ider ise verilen fetvâ-yı şerîf mücebince iyâzen billâhi teâlâ âhirette eşedd-i ukubât-ı ilahiyye mazhar olmağla müstehak olduğundan mâada bundan sonra taraf-ı devlet-i aliyemden müfettişler ta'yîn olunub ol-makûleleri buldukları mahallerde fetvâ-yı şerîf mücebince haklarında tertîb-i cezâ olunması mukarrer ve muhakkaktır bilmedik ve âgâh olmadık dimeyesiz encâm-ı kârı mülâhaza idüb hilâfından bigâyet-i ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz ve siz ki sûriçilersiz tama'-ı hâma düşüb mücerred celb-i emvâl için ihrâcına me'mûr olduğunuz altı bölük halkın kethüdâyerleri ile sâffen evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve mahaline irsâl ve îsâle sizin dahî tekâsülünüz istimâ' olunur ise gediklerinden âhere verilmekle iktifâ olmaya mazhar itâb olunmanız mukarrerdir âna göre mülâhaza idüb bundan akdem verilen fetvâ-yı şerîf ve hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla muanven sâdır olan emr-i şerîfimle mazmûn-ı münîfi icrâsına dikkat ve ihtimâm eylemeniz için ağaları tarafından mühürlü mektub verilmekle mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlf'ş-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve ağaları tarafından verilen mühürlü mektub mücebince amel idüb _ hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Recebü'l-Ferd Sene 1104.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

v-19[a]

71

İldeniz timârının temessüküdür.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki hâlâ berât-ı pâdişâhiyle mutasarrıf olduğum zeâmetimin mülhakatından Fart nâhiyesinde İldeniz ve Babaköy ve Kadıköy ve Gökçeviran ve Alagüni nâm diğer Hacı Selâmet ve Görece ve Yassı Çayır ve Yaylak Çayır ve Kara Köy ve Bezirci Köyü ve 'l-hâsıl kazâ-i mezbûrda vâki' olan karyelerimizin reâyâları inhâ olunur ki işbu bin yüz dört senesinde vâki' Mart ibtidâsından bir sene tamâmına değin üzerinize edâsı lâzım olan a'şâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve bennâk ve bâd-ı hevâ ve resm-i zemin ve tapu-yı mahlûl ve arûsâne ve yave ve mezdegâne ve kul ve câriye ve kaçgun ve rüsûm-ı serbestiyye ve rüsûm-ı yaylak ve kışlak ve Yörükân tâifeleri inhâ olunur ki cüz'î ve külli tarafımıza âid ve râci' olan hukûkumuzu bâ'is-i temessük ganemzâdeye Mehmed Çelebi'ye yalnız kırk beş guruşa fûrûht idüb zikr olunan meblâğı mezburu kabz idüb zabtıçün işbu temessük tahrîr ve yedine vaz' olundu vusûlünde gerekdir ki hukûkumuzu mezbura iltizâmı hasebiyle edâ ve teslîm idüb müceb temessük ile amel olasız. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Recebül-Mürecceb sene erba' ve mie ve elf.

El-Mahlasü'l-Suûd Ali Ağa

Hüdâvendigâr vâlisi saâdetli İsmail Paşa hazretlerinin müfettiş fermânı sûretidir bu mahalle kayd olundu. Fî 30 Şevvâl Sene 1104.

72

Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm kebîrül-küberâ'i'l-fehhâm zül-kadr ve'l-ihtirâm sâhibül-izz ve'l-ihtişâmül-muhtass bi-mezîd-i inâyetül-mülkül-âlf Hüdâvendigâr ve Biga ve Karesi ve Bolu sancâklarında muhassıl-ı emvâl olan İsmail dâme ikbâlehu ve mefâhirül-kuzât ve'l-hükkâm maadinül-fazâ'il ve'l-keâm zikr olunan sancâklarda vâki' olan kadılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki elviye-i mezkûrede ba'zı mahallerde kuttâu't-tarîk ve harâmî eşkiyâsı zuhûr idüb ebnâ-i sebîli ve sâir ibâdâtına îsâl-i müferret eyledikleri istimâ' olunub avn-i hakla ahz ve ele götürmeleri mühim ve muktezî olmağla sen ki mîr-mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ol-makûle kuttâu't-tarîk ve harâmî eşkiyâsın bi-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb ukubât-ı meşrûadan şer'le haklarından lâzım geleni icrâ ve şerr ve mazarratların def' ve ref'e ihtimâm idüb ve ol havâlide sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i askeriyeyi dahî sûriçi tarafından adem

gelince tevakkuf ve âram ettirmeyüb evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir gün evvel ordu-yı hümâyûnuma mülhak ve mülâkî ve me'mûr oldukları hidemât-ı aliyemde mevcûd bulunmak üzere muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyüb amma bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde taaddî ve tecâvüzden ve akçe bol alınub alınub celb-i mâl olunmakdan bigâyet-i ihtirâz eylemek bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükmü şerîfimle (boş) vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî olmakûle kuttâü't-tarîk ve harâmî eşkıyâsın bi-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb ukubât-ı meşrûadan haklarında lâzım geleni icrâ ve şerr ve mazarratların def' u ref'e ihtimâm eyleyüb ve ol havâlide sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i askeriyeye sûriçi tarafından adem gelince tevakkuf ve âram ettirmeyüb evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir gün evvel ordu-yı hümâyûnuma mülhak ve mülâkî me'mûr oldukları hidemât-ı aliyemde mevcûd bulunmak üzere tenbîh ve te'kîd eyleyüb amma bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde taaddî ve tecâvüzden ve akçe bol alınub celb-i mâl olunmakdan bigâyet-i ihtirâz eyleyüb emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasız şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâil-i şehri Şa'bân li-sene-i erba' ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fî 30 Şevvâl sene 1104.

v-19[b]

73

Saâdetlü ve mekremetlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîf-i saâdet redîfleri savbına daavât-ı sâfiyye ve teslîmât-ı vâfiye ihyâsı siyâkında _ sâdikü'l- _ oldur ki işbu bin yüz dört senesi Şa'bânü'l-Muazzamı guresinden arpalıkları olan Edremid ve Balıkesri ve Balya kazâlarının kısmet-i askeriyeleri savb-ı saâdetlerine tef'vîz olunmuştur taraf-ı şerîflerinden ta'yîn buyurulan nâib efendilere rûşen-i kısmet-i askeriyeye muhallefâtın tahrîr ve beyne'l-verese taksîm etmeleri sipârîş buyurula. Hurrita Fi't-târihü'l-mezbur.

El-fakr Mehmed sâdiku'l-kadı bi-asâkir-i Anadolu

Tabaka aslıhu el-muhtassü'l _ hurrita el-fakr _ Abdullah ibn Şa'ban el-mevlâhilâfeti bi-medîne-i Kostantiniyye el-mahmiye gafere lehuma

Şerî'at şîâr Balıkesri sancâğında vâki' olan mevlânâ kadı efendiler zîde fazlulum kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve kethüdâyeri ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki hâlâ hîn-i tahrîrde livâ-i mezburda vâki' olan kazâlarda sûret-i defter-i cedîd-i sultânî-i hâkânîde mutasarrıf olanlara hâsılı kayd olunan tuğralı ve mühürlü sahîh ve cedîd defter ihrâc olunub ber-mûceb-i fermân-ı âlî mektub tahrîr olunub hâlyâ mütesellimimiz kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Çekrez Mustafa Ağa zîde kadruhu ta'yîn olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki dergâh-ı mu'allâdan ihrâc olunan tuğralı ve mühürlü sahîh sûret-i defter mûcebince livâ-i mezbur kazâlarından hâsılı kayd olunan rûsûmâtı mutasarrıf olduğumuz tahvîl târihine gününden cüz'î ve külli mütesellim-i mûmâ-ileyhe teslîm idüb min-ba'd emr-i defter-i hümâyûna muhâlefet ettirdüb eğer _ iderek isim ve resmiyle yazub astâne-i saâdete arz ediveresiz bu mûceb mekyuba amel idesiz diyü buyuruldu.

Ali Paşa hazretlerinin buyuruldularındır.

Hâlâ Anadolu müfettişi olan saâdetlü Şahin Mehmed Paşa Hazretlerinin buyuruldurlarıdır.

Şerî'ât me'âb Balıkesri kadısı efendi zîde fazlulu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimi ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki hâlâ sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûna me'mûr olan tavâif-i askeriye Şa'bânü'l-Muazzamın on beşinde Edirne'de mevcûd bulunmak üzere sâdır olan fermân-ı âlî'ş-şânım mûcebince tarafımızdan buyuruldu ve âdemleri gönderilib tenbîh olunmuşiken tavâif-i mezbûreden ba'zıları itâat-ı fermân itmeyüb henüz evlerinde ve ba'zıları yerlerde ihtifâ etmeleriyle tekrâren buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve ağalarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki tavâif-i merkumundan olanları mübâşir-i mûmâ-ileyh [zîde]kadruhu ma'rifetiyle gereği gibi tefahhus idüb alâ-eyyi-hâl ahz ve huzûrumuza ihzâr eylesesiz ki me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna gitmeyüb itâat-ı fermân etmedikleri için lâzım gelen cezâları verilüb sâire mûceb ibret ve sebep-i nasîhat ola bu vakt-i zamânı sâire kıyâs etmeyüb ihmâl ve tekâsülden ve tavâif-i mezbûra himâyeden bigâyet-i ihtirâz idüb mûceb buyuruldu ile âmil olasız diyü buyuruldu.

Fî 12 Şevvâl sene 1104.

v-20[a]

76

Medîne-i Balıkesri kazâsına tâbi' Çinge nâm karyede sâkin iken bundan akdem fevt olan (...) müteveffânın sulbiye-i sagîre kızı Âişe'nin vasîsi olan Şehribân nâm hâtun sagîr-i mezburenin Bayat nâm karyeden Oruç nâm kimesne zimmetinde olan on guruşun vesâyet-i hasebiyle ahz u kabz ettiği bu mahalde kayd olundu. Hurrîra fî 12 Rebî'ü'l-Evveli sene 1104.

Şuhûdü'l-Hâl: Yusuf Ağa ibn Abdi Beğ – Çukadâr Mehmed Efendi – Halil bin Süleyman

77

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kazâsında bi'l-fiil nâibü's-şer' olan mevlânâ (boş) zîde ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki erbâb-ı timârdan Mehmed nâm sipâhi ordu-yı hümâyûnuma arz-ı hâl idüb Karesi sancâğında Balıkesri nâhiyesinde Kavak nâm karye ve gayr-i yedine berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu timârı mülhakâtından yine livâ-i mezburda ve nâhiye-i yöremede bin sekiz yüz elli beş akçe yazısı olan Oruçhan nâm karyede yine livâ-i mezburda Sındırgı nâhiyesinde Oruçhân nâm karye ve gayrından yigirmi bin sekiz yüz doksan sekiz akçe zeâmete mutasarrıf olan İbrahim'in alâkası yoğiken karye-i mezbur benim zeâmetim karyelerindendir diyü hilâf-ı defter-i hâkânî birkaç seneden beri fuzûli zabt idüb gadr eylediğünüz bildirüb olbâbda hükmü hümâyûnum ricâ etmeniz defter-i hâkânî-i âmiremde mahfûz olan defter icmâl ve mufassal ve ruznamçe-i hümâyûnuma mürâcaat olundukda Oruçhan karyesi hîn-i tahrîrde Kavak nâm karye ile maan yetmiş sekiz akçe icmâl olmağla icmâl-i mezbûrun beş bin akçe kılıcı mezbûr Mehmed'in kaydında ve bin yetmiş sekiz akçe hissesi müştereki üzerinde olmağın icmâl-i mezbûrun yazısı tamâm olur ve Purvaz? karyesi icmâli tamâmıyla ve _ ve ilhakıyla icmâlinin evvel iki bin altı yüz doksan üç akçe hissesi mezbûr İbrahim üzerinde bâkisi müştereki Mehmed üzerinde olmağın bermûceb defter-i hâkânî Oruçhan karyesinde İbrahim'in alâkaları yokdur diyü defter emîni kalemiyle arz itmeğın mahallinde şer'le görülmek emrim olmuşdur buyurdum ki hükmü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî bin sekiz yüz elli beş akçe yazısı olan Oruçhan karyesin mezbûr Mehmed ile müşterekine zabt ve tasarruf ve vâki' olan mahsûlât ve rüsûmâtından berâtlarının yazularına göre hisselerine üşeni ahz u kabz ettirdüb min-ba'd mezbûr İbrahim'i müşterekine dahl u taarruz ettirmeyesin ve dahl idüb berâtı mücebince tahvîl ve târihine rûşen mahsûlündan dahî cüz'î ve külli

senesin almışlar ise ba'de's-sübût hükm idüb gerü bî-kusur alıveresün şer'-i şerîfe ve emri hümayûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i Safer Li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Buyuruldu

Sahrâ-yı Belgrad

78

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Hersekzâde merhûm ve mağfûrun Ahmed Paşa evkâfından olub nefsi-i Balıkesri kazâsına tâbi' Âişebacı nâm karye ve tevâbi'i mukâtaası işbu bin yüz dört senesinde vâki' Mart ibtidâsından bir sene tamâmına değin zabt eylemek üzere Mehmed Ağa nâm kimesneye ber-vech-i maktû' iki yüz esedî guruşa der-uhde olunub meblâğ-ı mezbûru tamâmen cânib-i vakfa edâ etmeniz işbu zabt-ı Temessük yedine verilmişdir mezbûr kadîmden olageldiği üzere a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyyesin ve bâd-ı hevâsın zabt u rabt idüb âherden bir kimesne mâni' olmaya. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbur.

El-fakr el-mütevellî-i Osman bi-vakfû'l-mezbûr Hâlâ

79

Yayayeri Temâdî Temessüküdür.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki medîne-i Balıkesri'de vâki' Mekrufçe nâm diğerk Yayayeri dimekle ma'rûf tımâra berât-ı pâdişâhiyle mutasarrıf olan İbrahim Beğ tarafından vekâletim hasebiyle tımâr-ı mezbûru işbu sâhibü't-temessük Seyfî Ağaya vekâletimiz hasebiyle elli guruş mukâbelesinde der-uhde ve iltizâm idüb mezbûr Seyfî ağa dahî kabul eylediği ecluden işbu hurûf ketb olunub yedine vaz' olundu. Tahrîren fî gurre-i ramazânü'l-mübârek sene-i erba' ve mie ve elf.

Mine'l-abd el-fakr İbrahim el-mutasarrıf mim.

80

Şerî'ât şîâr fazîletlü Balıkesri kadısı efendi hazretleri zîde fazâ'iluhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vülâtın iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki hâlâ bin yüz dört şevvâlû'l-mükerremmin gurrasinden bir sene tamâmına değin ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğum Karesi sancâğının mütesellimliği zabt u rabt için tarafımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Ağa zîde kadruhu mütesellim nasb u ta'yîn olunmuşdur gerekdir ki zikr olunan târih-i mezburdan livâ-i

mezbur mütesellimliğin mûmâ-ileyh Mustafa ağaya zabt u rabt ettirüb taraf-ı âherden dahl u taarruz ettirmeyesiz diyü buyuruldu. Fî gurre-i Şevvâl sene 1104.

El-Fakir Ali vâli-i livâ-i Karesi hâlâ

v-20[b]

81

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki merhûm ve mağfurunleh ecdâd-ı azâmımız hâce mevlânâ Sinan Efendi rahmetullahü'l-melikü'l-mennân hazretlerinin evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere vakf eylediği Karesi sancâğında Balıkesri kazâsı tevâbi'nden Üçpınar ve Çayırhisâr ve sâir tevâbi' karyelerinde eban an ceddin yüz ellisinden mütecâviz mutasarrıf olduğumuz hissemizi işbu bin yüz üç Martı ibtidâsından bir sene gâyetine varınca hisse-i mezkûrun zabt ve tasarrufu ahz u kabz için tarafımızdan fahrü'l-akrân Hasan Ağa'yı vekîl-i nasb edüb ve hisse-i mezkûrun akçesi ki kırk beş guruşdur bî-kusur Hasan Ağa yedinden alub kabz idüb ve hisse-i mezkûrun tasarrufu için yedine iş bu tezkere takrîr olunub verilmişdir gerek a'sâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve mahlûlât ve sâir cürm-i cinâyet ve bi'l-cümle bize âid olan bâd-ı hevâsın cüz'î ve külli her ne olur ise bir sene gâyetine değin mezbûr Hasan Ağa zabt ve tasarruf edib tarafımızdan ve taraf-ı âherden aslâ bir ferd dahl u taarruz itmesün dedikde işbu hurûf tahrîr olunub yedine vaz' olundu. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ısrîn min şehr-i Saferü'l-Hayr li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Efgarü'l-verese ve ezâfû'l-fuukara Fâtıma Hâtun an evlâd-ı vâkîf.

82

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Balıkesride vâki' hâce Sinân nâm sâhibü'l-hayratın evlâdına şart ve ta'yîn eylediği evkâfından olub Üçpınar ve Çayırhisâr nâm karyelerin a'sâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve tapu-yı zemîn ve cürm-i cinâyet ve resm-i ganem ve resm-i arusân ve kaçgun ve mahlûlât ve bâd-ı hevâ min-külli'l-vücûh taraf-ı vakfa âid olan mahsûlâtın bir hisse-i zabt u rabtını işbu bin yüz üç Martı ibtidâsından işbu bin yüz dört Martı ibtidâsına varınca bir seneliğin işbu hâmilü't-temessük izzetlü Hasan Ağa'ya kırk beş guruşa der-uhde ve iltizâm idüb ol-dahî kabul eyledikten sonra zikr olunan kırk beş guruşu yedlerinden bi't-tamâm alub ahz u kabz idüb ve bâlâda zikr olunan karyelerin taraf-ı vakfa âid olan mahsûlâtın bir sene tamâmına değin zabt ve tasarrufuna işbu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve terkîm olunub mezbur tarafımızdan ve taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve mezâhim olmaya. Tahrîren fi şehr (devamı yok)

El-Fakr İbrahim Efendi mim

83

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki merhûm ceddin Sinan Efendi rahmetullahi aleyhin meşrûtiyet üzere vakf eylediği Balıkesri kazâsında Üçpınâr ve Çayırhisâr nâm karyede eban an ceddin mutasarrıf olduğumuz hisse-i mezkurun zabt ve tasarrufunu işbu bin yüz üç Martı ibtidâsından sene-i mezkur tamâmına değin işbu sâhib-i temessük izzetlü Hasan Ağa'ya kırk beş guruşa olmak der-uhde ve iltizâm eylemişdir gerekdir ki gerek a'şâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve sâir bâd-ı hevâ cüz'î ve külli bizlere âid her ne olur ise mezbûr Hasan Ağa'ya zabt u rabt idüb âherden bir kimesne mâni' olmamak için işbu temessük ketb olunub yedine i'tâ olunur.

Sene 1103.

El-fakr Ahmed evlâd

84

Vech-i tahrîr-i hurûf sıhhat-i me'lûf budur ki mahrûse-i Brusa'da vâki' haremeynü'ş-şerîfeyn evkâfi reâyâlarından perâkende Yörükân dimekle ma'rûf reâyâların işbu bin yüz üç senesinin Martı evvelinden sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere vâki' cürm-i cinâyât ve resm-i bennâk ve âdet-i ağnâm ve resm-i arûsân ve yave ve kaçgun ve beytü'l-mâl yedlerinde bulunan abd-ı âbık cüz'î ve külli vakf-ı şerîfe hâsıl kayd olunan rüsûm-ı ra'iyetlerin zabt u rabt ve cem' u tahsile işbu bâ'isü'l-hurûf fahrü'l-emâcid ve'l-akrân Ali Ağa nâm kimesne bin dört yüz guruşa der-uhde ve iltizâma taleb ve râğıb olmağın mukâtaa-i mezbur Yörükân reâyâlarının vech-i meşrûh üzere rüsûm-ı ra'iyetlerin cem' u tahsıl ber-vech-i maktû' bin dört yüz guruşa maktû' Ali Ağa'ya der-uhde ve iltizâm olunub tevliyetim hasebiyle zabt u rabt cem'-i tasîliçün izin verilüb yedine işbu hurûf li-eclü't-temessük ketb terkîm olunub gerekdir ki sinîn-i sâbıklarda reâyı merkumları ne minvâl üzere zabt idegelmişler ise merkum Ali Ağa dahî o minvâl üzere zabt idüb âherden bir ferdi müdâhale ettirmeye. Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Abdülkadir Ağa el-mütevellî

85

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki mahrûse-i Brusa'da esvide olan cennet-mekân Firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrun Sultan Murâd Hân sâni tâbe-serâh hazretlerinin câmii şerîf ve imâret-i âmireleri evkâfında meskûn perâkende Yörükân mukâtaası işbu

bin yüz üç senesine mahsûb olmak üzere işbu bâ'isü'l-hurûf El-Hâc Ali Ağa taleb ve râgıb olub ber-vech-i maktû' iki bin guruşa der-uhde ve iltizâm ve kabul etmeğın ber-vech-i peşın v-21[a] bin guruş vakf için yigirmi bir güne dek edâ idüb kusûr kalan bin guruşu _ vakf-ı şerîfe edâ ve teslîm eylemek üzere tevliyetim hasebiyle zabtıçün işbu temessük ketb ve terkîm olunub verildi inşâAllahu teâlâ bin yüz üç senesi Martı ibtidâsından üç yüz altmış bir gün tamâmına dek zabt u rabt idüb ve sene-i mezburede vâki' olan cürm u cinâyet ve bâd-ı hevâ ve yave ve kaçgun ve kul ve câriye müjdegânî ve beytü'l-mâl ve mâl-i gâib ve mâl-i mefkûd hâssa ve âmme ve her ne vâki' olur ise min-küllî'l-vücûh serbest olub serbestiyyet üzere zabt u rabt ve ahz u kabz idüb bundan akdem tasarruf olanlar ne minvâl üzere mutasarrıf olagelmişler ise mezbûr dahî ol-minvâl üzere zabt ve tasarrufuna taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve müdâhale eylemeye. Tahrîren fî evvel Mart sene 1103.

Osman Ağa El- Mütevellî

86

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki mahrûse-i Brusa'da vâki' habib mennân firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrun Emir Sultan kuddise sırruhu'l-azîzin câmii şerîf ve imâret-i âmireleri evkâfında Hüdâvendigâr ve Biga ve Balıkesri sancâğında vâki' perâkende Yörükân mukâtaasın işbu bin yüz üç senesinde vâki' Mart ibtidâsından bir sene tamâmına dek zabt eylemek üzere kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa zîde kadruhu tâlib ve râgıb olmağın ber-vech-i maktû' bin dört yüz guruşa der-uhde ve iltizâm olunub ol-dahî taahhüd ve kabul eyledikten sonra zabt u rabtıçün tasarrufıçün taraf-ı vakfdan işbu temessük tahrîr olunub yedine vaz' olundu reâyâ-yı mezbûrun sene-i merkumede üzerlerine edâsı lâzım olan resm-i bennâk ve adet-i ağnâm ve cürm-i cinâyet ve yave ve kaçgun ve kul ve câriye müjdegânî ve mâl-i gâib ve mefkûd ve beytü'l-mâl âmme ve hâssa ve revgân ve sâde bedelleri ve sâir vakf-ı şerîfe âid ve râci' olan kalîl ve kesîr mahsûlât ve rüsûmât her ne ise kadîmden evkâf-ı selâtîn-i rahmetullahi aleyhim ecmaîn mefrûrû'l-kalem ve maktû' oluna min-küllî'l-vücûh serbest olub mûmâ-ileyh dahî sinîn-i sâbıkada olageldiği üzere cem' ve tahsîl zabt ve tasarruf ahz u kabz idüb âherden bir ferd müdâhale itmek için işbu temessük tahrîr olunub mûmâ-ileyhin yedine vaz' olundu. Tahrîren fî t-târihü'l-mezbur.

Zaullah? El-Mütevellî hâlâ

87

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki mahrûse-i Brusa'da vâki' merhûm ve mağfûrun Gâzi Sultan Murad Hân tâbe-serâhın ve hazreti Emir Sultan kuddise sırrıhu^l-azîzin ve haremeyn-i şerîfeyn evkâfı mukâtaalarından Yörükân mukâtaası işbu bin yüz üç senesinde cânib-i vakfdan bize der-uhde ve iltizâm olmağla perâkende-i mezbûr reâyâlarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennâk ve âdet-i ağnâm ve resm-i gebrân ve resm-i arûsân ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâ ve yave ve kaçgun ve kul ve câriye müjdegânen ve beytü'l-mâl ve mâl-i gâib ve mâl-i mefkûd ve sâir cüz'î ve külli her ne âid olur ise kadîmde olageldiği minvâl üzere zabt u rabt cem' ve tahsîl itmek için tarafımızdan Abdûlbaki Ağa'yı vekîl-i nasb ve ta'yîn idüb yedine işbu memhûr temessük verilmiştir taraf-ı âherden bir ferd mâni' olmaya. Tahrîren sene 1103.

El-fakr Hacı Ali Ağa mültezim-i Yörükân

Muhtesin yediyle rûz-ı hızırardan üç gün mukaddem _ gelüb şerh verilmiştir. Hurrîra fî 12 min Şa'bân sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Es-Seyyid Mustafa – Mütessellim Halil Ağa

88

Medîne-i Balıkesri muzâfâtından Karaman nâm karye sâkinlerinden Es-Seyyid Mehmed bin Şerif nâm kimesne Ramazân-ı şerîf gurresinde arpa hasâdında idrâk olub kayd şod olundu Hurrîra fî gurre-i Ramazân sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: _ Mustafa Ağa – Hasan Efendi El-Kadi – Koca Ali Beğ - _

89

Balıkesri serdârı ve Balıkesri mütessellimi Halil Ağa tarafından mâh-ı Ramazân-ı Şerîfin gurresinde hasâd idrâk eylediğiniz _ işbu sicill-i mahfûz kayd olunmuşdur. Hurrîra fî gurre-i ramazân li-sene-i selâs ve mie ve elf.

v-21[b]

90

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân hâssa teber-dârlarından Ahmed zîde kadruhum Edirne'de dîvân-ı hümâyûnuma arz-ı hâl idüb Karesi sancâğında vâki' Çinge ve Nâib Halil ve tevâbi' mukâtaası ulûfesi mukâbelesinde üzerine alub bin yüz üç senesinde mahsûb olmak üzere yedinde olan berâtın getirüb tecdîd ricâ itmeğinde hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukâtaât defterlerine nazâr olundukda Karesi sancağında vâki'

Çinge ve Nâib Halil ve tevâbi' mukâtaasının senede mâl-i iştirâsı bin esedî guruşa alub ve zabtı târih dahî Mart evvelinden alub Ahmed teber-dâr hâssanın ulûfesi mukâbelesinde üzerinde olduğu der-kenâr olunub arz olundukda bin yüz üç senesine mahsûb olmak üzere üç yüz guruş peşîn ile der-uhde olunub berât-ı şerîfim verilmek fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb zabtıçün bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdumki mezbûr varub bin yüz üç senesinde vâki' olan Mart ibtidâsından hazîne-i mânde olan ulûfesi mukâbelesinde zabt u rabt idüb ve cem' ve tahsîl ittirilüb kadîmden olagelmiş muhâlif taaddî ve taraf-ı âherden bir ferd bir vechile dahl u taarruz eylemeyüb müstakilen zabt u rabt ettirile ve mukâtaa-i mezbûr reâyâsı dahî emîr-i mezbûru kendilere zâbit bulub üzerine yine edâsı lâzımgelen hukûk ve rüsûmâtların bihasbü'ş-şer' ve'l-kânûn emîn-i mezbûra ahz u kabz ettrile şöyleki alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min şehr-i Ramazânü'l-Mübârek li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne

Hurrîra _ min Şevvâl sene 1103.

Tabaka aslıhu'l-âli nemakahu el-fakr _ Zaullah? El-mevlâ _ medîne-i Kostantiniyye ufye lehu

91

Vech-i tahrîr-i hurûf oldurki berât-ı pâdişâhi ile mutasarrıf olduğum uhde-ferde üzere mîrî mukataalarından Karesi sancâğında tâbi' Çinge ve Nâib Halil mukâtaasının bin yüz üç senesi Martı ibtidâsından bir sene tamâmına değîn zabt u rabtını kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa zîde kadruhuya tefvîz ve sipâriş olunmuşdur ve hâssı mezburûn sene-i merkûmede vâki' a'şâr-ı şer'îyye ve rüsûmât-ı örfiyye sâir mahsûlât kadîmde olageldiği kânûn-ı kadîm üzere cüz'î ve külli her ne ise mezbur Mehmed Ağa zabt u rabt ve ahz u kabz idüb hâss-ı merkum min-külli'l-vücûh serbest olub serbestiyyet üzere zabt u rabtına âherden kimesne müdâhale eylemeye ve bu temessükden mâada gerek mukaddem ve gerek muahher tarafımızdan temessük sâdir olursa amel olunmayub mezbûr Mehmed Ağa zabt u rabt eyleye. Tahrîren Cemâziye'l-Âhire fi 22 li-sene-i selâs ve mie ve elf.

El-muhzır Ahmedü'l-emîn mukâtaa-i Çinge hâlâ

Vech-i tahrîr-i hurûf oldurki berât-ı pâdişâhiyle mutasarrıf olduğum uhde-i ferde olan Çinge hâssını yüz üç senesi Martı ibtidâsından bir sene tamâmına değin zabtını birâderimiz Mehmed Ağa ile iştirâk olub zabtına izin verilüb ve hâss-ı mezbûr (...) mâlinden Mehmed Ağa yedinden iki yüz guruş bi't-tamâm alub kabz eyleyüb iştirâk olmak üzere yedine temessük tahrîr olunub ve meblağ-ı mezbûr iki yüz guruşu yedinden tamâmen kabz eylediğimiz işbu temessük verildi vakt-i lâzımede ibrâz oluna. Tahrîren şehr-i Ramazânü'l-Mübârek sene 1103. Şühûd-ı Meclis

Şuhûdü'l-Meclis _ Ahmed Ağa – Abdullah Efendi Halife – El-Hâc Mehmed tâbi'-i Halife – Halil Ağa Mütessellim-i Biga – Bekir Ağa Sâbıkan Teber-Dâr – Hamid Beşe _ Kapucu – Ahmed Çelebi _

v-22[a]

Vech-i tahrîr-i hurûf budurki işbu bin yüz üç senesinde uhde-i ferde olan Aydın muhassıllığı mülhakâtından rüsûm Yörükân karacalar ve Çelebi ki Perâkende livâ-i Karesi mukâtaaları sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere dârende-i hurûf kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa zîde kadruhuya der-uhde ve sipâriş olunmağla zabtıçün hurûf-ı tahrîr ve ısdâr olunmuşdur gerekdir ki Karesi ve Biga sancâklarında ve Hüdâvendigâr sancâğına tâbi' Bergama ve Ilıca ve nevâhi ve Soma havâlilerine ve gayride zikr olunan mukâtaalar reâyâlarının sene-i mezbûrede üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûmları sinîn-i sâbıka ve kadîmden olageldiği üzere mûmâ-ileyhe tahsîl ettirilüb hilâf-ı şer' ve kânûn-ı kadîmden alunagelen muhâlif kimesneye iş olunmaya. Tahrîren gurre-i Şevvâl Sene 1103.

El-fakr Abdülbaki _ muhassıl-ı Aydın

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâil ve'l-keâm Karesi ve Biga ve Hüdâvendigâr sancâklarında vâki' olan kadılar zîde fazluhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm olaki Aydın ve Saruhan ve tevâbi' sancâklarının muhassılı olan emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Abdülbaki dâme ikbâlehu Edirne'de dîvân-ı hümâyûna arz-ı hâl gönderib uhdemizde olan muhassıllık mülhakâtından Karesi sancâğında vâki' senevî ellişer bin akçe yazısı olan rüsûm Yörükân karacalar ve Perâkende livâ-i Karesi mukâtaalarının reâyâları mürûr-ı eyyâm ile perâkende olub Biga ve Hüdâvendigâr

sancaklarında ba'zı kazâlarda sâkin ve ihtifâ ettiklerin gayri kadîmden senede dörder gurus resim viregelmişleriken hâlâ vermekte taallül idüb iltizâmına gadr ve cânib-i mîrîye külli noksan _ bildirüb zikr olunan mukâtaaların defterlü reâyâsı buldukları yerlerde mîrî rüsûmların tahsîl ettirmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği eelden imdi şer' ve kânûn üzere amel idüb dahî göresin fi'l-vâki' zikr olunan mukâtaaların defterlü reâyâsı perâkende olub varub zikr olunan sancâklarda üzerlerine lâzımgelen rüsûmların virmemek için muhtefî olub mîrîye gadr itmişler ise ol-makûle reâyâ-yı mezbûr buldukları yerlerde üzerlerine edâsı lâzımgelen mîrî rüsûmların muhassıl-ı mûmâ-ileyhin yedine verilen berât-ı şerîf ve defterde ta'yîn ve tasrîh olduğu dörder gurus ma'rifet-i şer'le tahsîl ittirüb bunlar hâlyâ âher sancâkda temekkin itmişdir diyü ve sâir bahâne ile kimesneye kat'â müdâhale ve muâraza ittirmeyesiz cânib-i mîrîye gadr ve zarar olmakdan ve hilâf-ı şer' ve kânûn ve defter kimesneye iş ettirmekden ihtirâz eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Recebü'l-Mürecceb li sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

95

Şerâyi' şîâr fazâil desâr Karesi ve Biga ve Hüdâvendigâr sancâklarında vâki' olan kuzât efendiler zîde fazluhum inhâ olunursa dârende buyuruldu Mehmed Ağa tarafımıza arz-ı hâl idüb Aydın ve Saruhan muhassillik mülhakâtından Karesi sancâğında vâki' senevî ellişer bin akçe yazısı olan Yörükân karacalar ve Perâkende livâ-i Karesi Çelebi reâyâsı dimekle ma'rûf reâyâlar işbu bin yüz üç senesinde mezbûrun der-uhde ve zimmetinde olub reâyâlar merkumlar mürûr-ı eyyâm ile perâkende olub Biga ve Hüdâvendigâr sancâklarında ba'zı kazâlarda sâkin ve ihtifâ ettiklerinden gayri kadîmden senede dörder gurus resim viregelmişleriken hâlyâ virmekde taallül idüb bu husûs ile kendüye gadr ve zarar terettüb eylediğin bildirüb reâyâ-yı merkumlardan resim dörder gurus alınmak bâbında yedine fermân-ı şerîf-i âlî'ş-şân verilmekle ber-mûceb emr-i âlî tarafımızdan dahî minvâl-i muharrer üzere tahsîl ve taraf-ı mîrîye kesr ve noksan götürmemeniz bâbında buyuruldu ısdâr olunub gönderilmişdir vusûlünde gerekdirki ber-mûceb-i âlî reâyâ-yı mezburlardan taht-ı kazâlarınızda sâkin ve ihtifâ idenler bi-hasbü'ş-şer' ve'l-kânûn fermân-ı şerîfime tasrîh ve terkîm olduğu üzere dörder gurus tahsîl ve mûmâ-ileyh Mehmed Ağa'ya edâ ve teslîm ittirüb bu husûsa bir vechile müsâmaha ve bir ferde mu'ayyen ve himâye ile taraf-ı mîrîye noksan ve zarar terettüb ettirmeden bigâyet-

i ihtirâz idüb ber-mûceb buyuruldu ile amel olası diyü buyuruldu. Fî 30 Şevvâl sene 1103.

v-22[b]

96

Vech-i tahrîr-i hurûf oldurki yüz üç senesine mahsûb olmak üzere mîrî mukâtaatdan berât-ı âlî'ş-şân ile mutasarrıf olduğumuz Karesi sancâğında Balıkesri kazâsına tâbi' Çinge ve Nâib Halil ve tevâbi' mukâtaasının sene-i mezbûrede serbest üzere zabt u rabtını tarafımızdan işbu hâfizü't-temessük birâderimiz Mustafa'yı vekîl-i nasb ve ta'yîn eyledik inşâAllahu teâlâ sene-i merkumede sâir senelerde ne minvâl üzere zabt u rabt eylediler ise yine ol minvâl üzere zabt u rabt idüb âherden bir ferd mâni' ve dâfi' ve müdâhale itmeye. Tahrîren fî 24 min Şevvâl sene 1103.

El-Fakr Ahmedü'l-emîn mukâtaa-i mezbûr hâlâ

97

Vech-i tahrîr-i hurûf oldurki mîrî mukâataalarından uhdemizde olan Karesi sancâğında vâki' Balıkesri kazâsında tâbi' Çinge ve Nâib Halil mukâtaasın işbu bin yüz üç senesinde vâki' olan Mart ibtidâsında bir sene tamâmına değın zabt u rabtı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa ile iştirâken üzerlerimize der-uhde ve iltizâm idüb ve mukâtaa-i mezbûrun iltizâmı bin guruşa olub üç yüz gurusunu ber vech peşîn iştirâken cânib-i mîrîye edâ idüb ve haraç-ı kalemiye ve müteferrika olan yüz kırk guruş dahî iştirâken edâ idüb ve mâl-i iltizâmından bâki kalan yedi yüz esedî gurusun mezbûr iştirâkımız Mehmed Ağa kefil-i bi'l-mâl olub ve mahallinde meblağ-ı mezbûr yedi yüz esedî gurusun cânib-i mîrîye edâ ve teslîm idüb ve iştirâkımız Mehmed Ağa varub mukâtaa-i mezbûrun kendi tarafından asâleten ve tarafımızdan vekâleten sene-i merkumede vâki' a'şâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve sâirin rüsûmât ve mahsûlâtın kadîmden olageldiği kânûn-ı kadîm üzere keyfe-mâ-yeşâ' zabt u rabt eyleye ve sene-i mezbûrenin zabtıçün tarafımızdan gerek mukaddem ve gerek muahhar temessük sâdir olmuşise olur ise amel ve sicill olunmayub ve müdâhale ve mürâselesi verilmeyüb mezbûr Mehmed Ağa'nın zabtına aslâ ve kat'â tarafımızdan ve taraf-ı âherden kimesne müdâhale ve muâraza ve mâni' ve dâfi' olmayub ve olmayalar. Tahrîren fî Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe fî 10 sene 1103.

El-Fakr Ahmedü'l-emîn mukâtaa-i Çinge hâlâ

İsmail Beğ'in Değirmen Hücctedir.

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Okçukara mahallesi sükkânından Mehmed bin Osman ve diğer Mehmed bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde işbu râfî'ü'l-kitâb kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İsmail Beğ ibn Alişan Beğ tarafından şerâ'-ı âtî'z-zikrî tasdîke vekîl olub vekâleti [ber]nehc-i şer' üzere sâbit olan mîr-âhur Abdullah Ağa ibn Mehmed nâm kimesne mahzarında bi't-tav'ıma her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb bey'-i âtî sudûrüne değin silk-i milkimizde münselik olub medîne-i mezbûra kazâsına tâbi' Kalya nâm karyede vâki' beher başgirdin soyu ile dâire-i beynimizde lede'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd ale'l-iştirâkû's-seviyye mutasarrıf olduğumuz bir göz değirmenimizi karye-i mezbûra Kalya geçidinden bendine varınca dâiresi olan arâzisi ile bi-cümleti't-tevâbi' _ve kâffe'i'l-hukûk ve'l-murâfık müvekkil-i mûmâ-ileyh İsmail Beğ'e yetmiş üç kıt'a esedî guruşa tarafından îcâb ve kabulü hâvî ve şürût-ı müfsideden ârî bey'-i kıt'a ile bey' ve teslîm oldahî iştirâ ve kabz ve tesellüm ettikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr yetmiş üç kıt'a esedî guruşu yedinden tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm merkum değirmen bi-cümleti't-tevâbi' mûmâ-ileyh İsmail Beğ'in mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' ve yehtâr mutasarrıf olsun dediklerinde gibbe't-tasdîkû's-şer'ü'l-vicâhi mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' min Zi'l-Hiccetü's-şerife li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: İbrahim Efendi ibn Sadullah Çelebi – Ali Efendi ibn Mehmed - Ahmed Ağa bin Abdi Beğ – Abdullah Çelebi ibn Mehmed Şehir Kethüdâsı – Çukadâr Mehmed Efendi Emîn-i Mahkeme – Abdullah Efendi ibn Mehmed

v-23[a]

Gıdıkçioğlu Vakfının Hücctedir.

Husûs-ı âtî'z-zikrî mahallinde istimâ' ve tahrîr için medîne-i Balıkesri'de vâki' merhum Kaya Beğ vakfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bi'l-fiil mütevellisi olan işbu râfî'ü'l-kitâb Mehmed Çelebi ibn Hüseyin Çelebi nâm kimesne yediyle bu hakire ve Kepsut kadısına hitâben fermân-ı şerîf vâcibü'l-ittibâ' vârid olub mazmun-ı münîfnde havâss-ı hümâyûnum karyelerinden Balıkesri kazâsına tâbi' dokuz yüz akçe yazısı olan Duru nâm karye voyvodalarına mezkûr Kaya Beğ vakfının medîne-i merkume kurbunda vâki' üç kıt'a vakıf arâzisine dahl idüb uhdemizde olan havâss-ı hümâyûn karyelerinin

karye-i mezbûre toprağındandır diyü taarruz ve a'sâr ve rüsûmât ahz ettiklerün bildirüb hazîne-i âmiremde mahfûz olan defterlere nazar oldukda münâzaun-fiha olan üç kıt'a arâzi-i vakf-ı mezkûrun toprağına ne olduğı mestûr ve mukayyed bulunmağın mahall-i nizâ'ın üzerine varılıb ihzâr-ı husemâ' kılub yedinde olan sûret-i defter mücebince havâss-ı hümâyûnum karyesinden karye-i mezbûre voyvodalarına min-ba'd dahl ittirmeyüb vakf-ı mezkûr toprağı mahsûlünden dahî nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût bî-kusûr alıveresiz diyü buyurulmağın imtisâlen lil-emr-i âlî bu hakir kazâ-i mezbûr kadısı efendi ve zeyl-i sahîfede mastûr'l-esâmi olan müslimîn ile mahall-i nizâ'ın üzerine varılıb akd-i meclis-i şer'-i şerîf üzerine vardıkda bâ-fermân-ı âlî mübâşir ta'yîn buyurulan bi'l-fiil Karesi mütesellimi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Halil Ağa ma'riifetiyle karye-i mezbûre voyvodası fahrü'l-emsâl Ali Ağa ibn Mehmed nâm kimesneyi meclis-i ma'kûde-i mezbûreye ihzâr eyledikde müteveli-i mezbûr Mehmed Çelebi mezbûr Ali Ağa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb işbu münâzaun-fiha olunan üç kıt'a arâzî yedinde olan sûret-i defter ve vakfiye-i ma'mûlün bihade vakf-ı merkum toprağı olduğı mukayyed olub bundan akdem havâss-ı mezbûreye ber-vech-i zeâmet mutasarrıf olan Hüseyin Paşa hazretlerinin vekîli Mehmed Ağa ile târih-i rakabeden yedi sene mukaddem mürâfaa ve yedinde olan sûret-i defter defter-i hâkânî ve vakfiye-i ma'mûlün bih mücebince _ ile vakf-ı mezkur toprağından olduğı sâbit ve vakfiyesine hükm ve yedime hüccet-i şer'iyeye verilmiş iken mezbûr Hüseyin Paşa bi-nefs-i kazâ-i mezbûra gelüb benim gıyâbımda baba merkum Hüseyin Çelebi'yi vekîlim değil iken cebren _ ihzâr-ı şer' ve muvâcehesinde şâhid-i rûz-ı ikâmet idüb tagallüben zabt ve ta'sîr itmekle havâss-ı mezbûredendir diyü mezbûr Ali Ağa dahî ta'sîr ve ahz u kabz ve vakf-ı mezbûr mahsulüne küllî gadr eylemiştir yedimde olan sûret-i deftere ve hüccet-i şer'iyeye nazar olunub mezbûr Ali Ağa'nın kasr-ı yedine tenbih ve eylediğı mahsûlât vakf-ı mezbûra aldırılmasın matlubumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Ali Ağa mahsûlâtı ahz u kabz ettiğini ikrâr eğer îrâz-ı merkuma vakf-ı mezkur arâzîsin olduğun münekker olacak müteveli-i mezbûrun iddiâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden esseyid Yahya Çelebi ibn Halil ve İbrahim Efendi ibn Seyfullah Çelebi ve Ali Efendi ibn Mehmed nâm kimesneler makâm-ı kazâda li-ecli's-şehâde hâzırdan olub eserü'l-istişhâd fî'l-vâki' işbu münâzaun- fiha olan arâzî-i vakf-ı mezkurun hudûdu dâhilinde diyü mazmûn hüccet isbât olundukdan sonra arâzî-i mezkureye vukuf-ı şûurî olan mess? ihtiyârlardan dahî ihtimâmen suâl olundukda udûl-i ricâlden El-Hâc İbrahim ibn El-Hâc Mu'dan ve El-Hâc Mehmed ibn Emrullah ve El-Hâc Hüseyin bin Halil Beğ ve Mahmud bin Musa ve ve Ömer ibn El-Hâc Osman nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e

hâzırdan olub istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' vakf-ı mezkûrun hudûdu El-Hâc Mehmed Ağa köprüsünden diğêr mermer taşın şark tarafına _ varınca ve zikr olunan köprüden tarîk-i âmm ile dede kapusundan yine diğêr mermer taşa neşr olub işbu hudûd ile mahdûd olan arâzî-i vâkîf-ı mezkûr Kaya Beğ'in vakfiye-i ma'mûl- bahâ hudûdu dâhilinden olub ikiyüz yigirmi senesinden beri vakf-ı mezbûr mütevellileri ta'sîr ve vakf için ahz u kabz ettikleri meşhur ve mütevâtirdir işbu münâzaun-fiha olan arâzî-i vakf-ı mezkûr toprağıdır biz bu husûsa bu vech üzere şahidleriz şehâdet dahî ideriz diyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl olmağın müddei mezbur Mehmed Çelebi'nin yedinde olan sûret-i defter ve ma'mûlün biha ve hüccet-i şer'iyye ve fermân-ı şerif mücebince arâzî-i mezkûri vakfiyetinin hükm ve mezbûr Ali Ağa'ya kasr-ı yedine tenbih ve kabz ettiğın a'sârı tahsîle mütesellim-i mezbûra tenbîh birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min şehr-i Zi'l-Hiccetü's-şerîfe li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Min hicrihi men lehü'l-'izz ve's-şeref _

Şuhûdü'l-Hâl: El-Hâc Lütfullah Efendi ibn Mehmed El-Hatîb – Seyfullah Çelebi ibn Ahmed Çelebi El-Cüнди – El-Hâc Mehmed Efendi ibn Emrullah – Eyyüb Çelebi ibn El-Hâc Abdullah – El-Hâc İbrahim ibn el-Hâc Mu'dan – El-Hâc Hüseyib ibn Halil Beğ – Halil Ağa ibn Osman El-Mütesellim-i Karesi Hâlâ El-Mezbûr – Ömer ibn El-Hâc Osman Hasan bin Ali – Süleyman bin İbrahim – Çukadâr Mehmed Efendi Emîn-i Mahkeme – Abdullah Efendi ibn Mehmed Efendi – Mahmud bin Musa - Mehmed bin Ahmed – Ahmed bin Mehmed El-Muhzır – Veli bin Ali – ve gayruhum mine'l-huzâr

v-23[b]

100

Kısmet mürâselesidir.

Fazîletlü saadetlü efendi hazretlerinin pîş-gâh-ı fazâil penâhileri savb-ı saâdet _ ithâfi siyâkında minhâ-yı mahlasıdır ber-vech-i arpalık mutaasarrıf oldukları Balıkesri maa Balya ve Edremid kazâlarının umûr-ı kısmet-i askeriyeleri cenâb-ı şerîflerine tefvîz olunmuşdur ma'mûldür ki vâki' olan mevâtî askeriyeye muhâlefâtını tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzatü's-şer'iyye tevzî' ve taksîm itmek üzere nevvâb-ı kirâmlarına tenbîh buyuralar. Fi's-sânî aşer Muharremü'l-harâm li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Minel_ El-Fakr Mehmed El-Kadı Asâkir-i Anadolu

Sûret-i Fermân-ı Şerîf-i Âlî'ş-şândır

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keîâm Hüdâvendigâr sancâğından astâne-i saâdetime gelince yol üzerinde Edirne'de vâki' olan kadılar zîde faluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm olaki tersâne-i âmirem masârifiçün havâle olunan livâ-i mezbûrun avârız ve nüzl bedel-i mâl-i emânet olub astâne-i saâdetime gelince her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olurise muhavvef ve muhâtara olan mahallerde yanına yüzer nefer müsellâh yarar ademler koşub emîre ve sâlim birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl mahalle-i sâirede îsâl eyleyüb avk ve te'hîr ve ihmâl ve müsâheleden ıyâzen billâhi teâlâ zarar isâbetinden bigâyet-i ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdır olmuşdur buyurdumki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî zikr olunan akçe emânet olub her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise muhavvef ve muhâtara olan mahallelerin yanına yüzer nefer müsellâh ve yarar ademler koşub emîre ve sâlim birbirinizde irsâll ve ber vech-i ta'cîl mahall-i me'mûre îsâl eyleyüb avk u te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden ve ıyâzen billâhi teâlâ zarar ve _ ihtirâz eyleyesiz şöyle ki her kangınızın kazâsında zarar erişmek ihtimâli olurise ânâ tazmîn ettirdikde ânâ göre takayyüd ve ihtimâm emr üzere olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şevvâl sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

v-24[a]

Muhallefâtü'l- mersûm Ahmed bin Mehmed mât sâkinen be-mahalle-i Ali Fakih min mahallât medîne-i Balıkesri ve tereke-i zevce-i meduvven Gölboyu binti Abdullah binten meduvveten sagîreten Âişe _ li-ebeveyn meduvven Mehmed _ münhasır-ra-i aleyhim vaka't-tahrîr fî'l-yevmü's-sâlis aşer min şehr-i Zi'l-Hiccetü'ş-şerife li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Bakır Edânisi/Vukıyye-179/Kıymeti-170 Guruş – 1 Temur Sac/Zolata-1 –1 Şiş Temur Maa alât/Kıymeti-0.5 Guruş – 2 Bel Temuru/Kıymeti-1 Guruş – 1 Turpan/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Külek Maa 1 Nacak/Kıymeti-1 Guruş – 2 Keser Maa 2 Çapa/Kıymeti-1 Guruş – 2 Destere/Kıymeti-0.5 Guruş – 27 Aded Acem Fincanı/Kıymeti-2.5 Guruş – 2 Kantar/Kıymeti-2 Guruş – 1 Yeşil Çuka Ferâce/Kıymeti-6.5 Guruş – 1 Alaca

Kaftan/Kıymeti-2.5 Guruş – 1 ayak Donu/Kıymeti-1 Guruş – 2 köhne Sarık Maa 1 Kavuk/Kıymeti-1 Guruş – 1 Halalı Beyaz Kuşak/Kıymeti-1 Guruş – 4 Münakkaş Makreme/Kıymeti-1.5 Guruş – 1 Kelâmallah/Hedâye-3 Guruş – 2 Kırmızı İhrâm Maa 1 Seccâde/Kıymeti-5.5 Guruş – 1 Mâi İhrâm/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Kalıc/Kıymeti-3 Guruş – 2 Döşek Maa 1 Köhne Döşek/Kıymeti-7 Guruş – 2 Yorgan Maa Çarşab/Kıymeti-6 Guruş – 4 Kilim Maa Köhne/Kıymeti-3 Guruş – 4 Kilim Maa Köhne/Kıymeti-4 Guruş - - 1 Köhne Gırâr 1_ 1 Kilim/Kıymeti-2 Guruş – 2 Şirehâne/Kıymeti-3 Guruş – 1 Anbar/Kıymeti-10 Guruş – 12 Vukıyye Asel/Kıymeti-2 Guruş – 1 Bâb Menzil Tahtâni Maa Sâde/Kıymeti-30 Guruş -- _- 2 Mişmaadan – 1 Kara Sığır İneği – 120 __/Kıymeti-60 Guruş – 2 Şamdan/Kıymeti-1 Guruş – 1 Kara Sığır İneği/Kıymeti-7 Guruş – Bağ _ /Kıymeti-10 Guruş – Der-Zimmet-i Mustafa ibn El-Hâc Ömer/Nükûd-10 Guruş – Der-Zimmet-i Hasan bin Oruç/6 Guruş – Der-Zimmet-i Mi'mâr Murâd zimmî-70 Guruş – Atnos nâm karyede Bekmez Vukıyye 50/Kıymeti-8 Guruş – Hurdavât Hâne/3 Guruş – Yekûn-443 Guruş

Minhe'l-İhrâcât

Techîz-i Tekfîn-8 Guruş – Resm-i Kısmet-12 Guruş – Kâtibiyye-1 Guruş – Eminiyye-1.5 Guruş – Huddâmiyye-0.5 Guruş – Yekûn-23 Guruş

Sahhu'l-Bâkî et-taksîm-i beyne'l-verese-420 Guruş

Hissütü'l-zevcetü'l-mezbûre-52.5 – Hissetü'l_-mezbûre-210 – Hissetü'l_-Mezbûr-157.5

103

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Ali Fakih mahallesi sükkânından iken bundan esbak vefât iden Ahmed Kethüdâ ibn Mehmed nâm müteveffânın sulbiye kızı Âişe nâm sagîrenin emvâlini zabt ve ahvâlini hıfz ber-vech-i lâzım ve mühim olmağla sagîre-i mezbûrenin li-ebeveyn _ işbu râfî'ü'l-kitâb Mehmed bin Mehmed nâm kimesne vesâyete ehil ve vesâyet-i uhdesinden gelmeğe kâdir kimesne olmağın kıbel-i şer' mutahhardan vasî nasb olundukda oldahî vesâyet-i merkumeyi kabul ve hizmet-i lâzimesin edâya taahhüd ve iltizâm itmeğın mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrîra fî evâsıt-ı şehri Zi'l-hicce li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Mehmed bin İbrahim – Mahmud bin Mehmed – El-Hâc İbrahim bin El-Hâc Ali - Abdullah Çelebi ibn Mehmed Şehir Kethüdâsı – Lütfullah ibn Mehmed - Ali bin Ahmed – Osman bin Yakub - ve gayruhum

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Ali Fakih mahallesi sükkânından olub bundan akdem vefât iden ahmed bin Mehmed nâm sulbiye kızı Âişe nâm sagîrenin vâlidesi ve mürebbiyesi işbu râfi'atü'l-kitâb Gülboyu binti Abdullah nâm hâtun meclis-i şer'-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ânî'l-merâm idüb fahr-i terbiyemde olan sagîre-i mezbure Âişe'nin nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmağın babası müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından irs-i şer'le kendüye intikâl iden nafaka ve kisvesi ve sâir mühimmât-ı lâzimesi için yevmî altışar sağ akçe takdîr olunmak taleb eylerim dedikde hâkim-i muvakki'-i mustatâb minvâl-i meşrûh üzere târih-i kitâbdan yevmi altışar akçe sağ olmak üzere farz ve takdîr idüb inde'l-ihtiyâç _ üzerine _ mezbure Gülboyuna izin verilmeğın mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi evâsıt-ı Zi'l-hicce li sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Mehmed bin İbrahim – Mahmud bin Mehmed – Abdullah Çelebi Kethüdâ-yı Şehri - Lütfullah ibn Mehmed – Ali bin Ahmed – Osman bin Yakub – ve gayruhum mine'l-huzâr

v-24[b]

Liman defteri sûretidir

Sûret-i defter-i hâkânîden nakl ve tescîl olundu

Hisse-i Balya Kuruş 3000 – Maaş-6000 Nefs-i Kıymet 24.000 – Hisse-i İvrindi_8000 Maaş-1600 Nefs-i Kıymet 6400 – Hisse-i Balıkesrî Nefs-i Kıymet 24.000 Maaş-4800 Kıymet 19.200

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-kelem Lapseki ve Biga ve Güğercinlik ve Aydıncık ve Gönen ve Manyas ve Mihâliç ve Kirmastı ve Fart ve maa Şamlı ve Kepsut ve Balıkesri ve Bigadiç ve Balya ve kadıları zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyetn iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki bi'l-fiil tersâne-i âmirem emîni olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed zîde mecduhu der-saâdetime mühürlü tezkere gönderib tersâne-i âmire ocaklarından olub beher sene liman defteri mücebince zikr olunan kadılıklardan kat' u nakl ve tersâne-i âmire mahzenine irsâl ve teslîm olunmasın mu'tâd olan kerasteleri işbu bin yüz üç senesine mahsûb olmak üzere bir gün evvel kat' u nakl tersâne-i âmirem mahzenine teslîm ettirilmek bâbında emr-i şerîfim

verilmek ricâ eylemeniz imdi vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmuştur buyurdumki hükm-i şerifimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî zikr olunan kadılıklarda tersâne-i âmirem ocaklığı olub keraste viregelenler târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere irsâl olunan liman defteri mûcebince lâzım gelen kerâstelerin bir gün evvel kat' u nakl ve tersâne-i âmirem mahzenine irsâl ve teslim ettirmeğin sa'y ve ihtimâm idüb avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden bigâyet-i ihtirâz eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren Fi'l-yevmü's-sânî ve'l-ısrîn min şehri-i Zi'l-Ka'detü's-şerîfe li sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Tabaka aslıhu el-hatîru ve'l-fakirun ileyhi an şanihi Mehmed en-nâibu bi-kaza-i Biga ufye lehu

106

Vech-i tahrîr-i hurûf oldurki bin yüz üç senesinde uhdemizde olan mîrî ocaklık kerastesinin tahsîline tarafımızdan Hasan Ağa'yı Balya ve Balıkesri ve İvrindi kazâların tahsîline vekîl eylediğimiz eclden işbu temessük verildiki tahsîline âherden kimesne müdâhale eylemeye. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

—

107

İşbu bin yüz dört senesi Muharremi'nin on dokuzuncu günü medîne-i Balıkesri kazâsına tâbi' Nergis nâm karye kurbunda âbık ahz olunan işbu orta boylu elâ gözlü açık kaşlı tirâş kertik burunlu sarışın rüeaâ'i'l-asl Şahin bin Abdullah nâm abd-ı âbıkın zâhirde sâhibi olmamağın yevmi onar akçe nafaka takdîr olunub sâhibi zuhûr edinceye değin medîne-i mezbûrede zâbitan ve âbık olan livâ-i Karesi mütesellimi fahrü'l-emsâl Halil Ağa'ya zabtıçün teslim olundu kayd şod fi't-târihü'l-mezbûr es-seneü'l-mezbûra mezkûr-ı mevsûf Şahin _ olub Çandarlı'da Ramazan Ağa'nın mülkünden ibâk ettiğın ikrârı kayd şod.

Şuhûdü'l-Hâl: Abdullah Çelebi ibn Mehmed Şehir Kethüdâsı – Hüseyin Çelebi ibn Menzilci - Mahmud bin Abdullah – Halil El-Muhzır – Ahmed El-Muhzır

v-25[a]

108

Kütahya Müteselliminin Öşr-i diyet Buyuruldusudur

Şerâ'î şîâr fazâ'il desâr

Bi'l-fiil Balıkesri sancâğında vâki' kuzât efendiler zîde fazluhum ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erleri zîde kadruhum ba'de't-tahiyyetü's-sâfiye inhâ ve efhâm olunurki taht-ı hükûmet şîârlarınızda vâki' kurâlarda katl olunan kimesnelerin dîvân-ı Anadolu tarafına âid ve râci' olan öşr-i diyetleri mesâfe-i baîd olduğu cihetinden bu vakte değin gönderilmeyüb ihmâl ve müsâmahaları sebebiyle mekse bâ'is olmağın ol-makûle tarafımıza âid ve râci' olan husûs-ı şer' ve kânûn üzere teftîş ve tefahhus olunub gönderilmek bâbında buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () ağalarımızdan () zîde kadruhum mübâşir ta'yîn ve irsâl vusûlünde gerekdirki mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle husûs-ı mezbûra takayyüd-i tâmm ve ihtimâm mâ-lâ-keâm idüb şer'le buldurması lâzım gelenler buldurdub ba'de's-sübût zuhûr iden mevâdd-i sicill ve hüccet olundukdan sonra sûret-i sicilleriyle mübâşir-i merkuma koşub dîvân-ı Anadolu'ya havâle ve irsâl ettirdesiz ki müceb-i şer'iyeye icrâ olunub ihkâk-ı hak oluna ve bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf ve kânûn bir ferd kimesneye taaddî ve vaz'-ı hareketten bir nesne ettirilmeyüb mücebiyle amel olasız ve's-selâm. Tahrîren fî şehri'l-muharremü'l-haram fî 8 sene 1104.

El-fakr Halil kâimmakâm-ı Anadolu hâlâ

109

Husûs-ı âtî'l-beyânî mahallinde istimâ' ve tahrîr için bi't-taleb irsâl olunan mevlânâ Abdünnebi Efendi medîne-i Balıkesri mahallâtından El-Hâc İsmail mahallesinde varub akd-i meclis-i şer'-i şerîf ettikde mahalle-i mezbûra sükkânından iken bundan akdem fevt olan El-Hâc Ali nâm müteveffânın verâseti sulb-i kebîr oğulları Hasan ve Halil ve Mustafa ve Mehmed ve sulbiye-i kebire kızları Saliha ve Hadice nâm hâతుnلارا mütehasıs olduğu şer'ân sâbite oldukdan sonra verese-i mezbûreden mezbûr Mustafa karındaşları mezbûrunu meclis-i mefkûd-ı mezbûra ihzâr u mahzarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb babamız müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde vakf-ı nükûddan üç bin akçe deyn-i müsebbet olub karındaşlarım mezbûrun ve deyn-i mezkur için mahalle-i mezbûrede vâki' inde'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd mülk-i menzillerinden harâbe müşerref olan bir bâb harâbe menzilin irsen müşterek olduğumuz menzilin kapusu divarından karşı divarın iskelesi sukbundan şimâl tarafını karındaşlarım mezbûrun tarafından îcâb ve kabul-i hâvî ve şürût-ı müfsideden ârî üç bin akçeye bey' u kıt'a ile bana bey' u teslîm ve bendahî meblağ-ı merkum ile iştirâ ve kabz ve tesellüm ettiğimden sonra semeni olan meblağ-ı merkum üç bin akçeyi benden deyn-i mezkura havâle ve ben dahî ihtiyâl ve üç bin akçe deyn-i mezkuru edâ idüb menzil-i mezkur-ı müşterâmı tahtânî ve fevkânî ta'mîr

itmişiken hâlâ karındaşlarım mezbûrun menzil-i mezkuru babamız müteveffâ-yı mezbûrun muhallelâtına idhâl ve iktisâm murâd ederler suâl olunub takrîrleri tahrîr ve men' olunmaları matlubumdur dedikde gibbe's-suâl müddeî mezbûrun karındaşları mezbûr Hasan ve Halil ve Mehmed menzil-i mezkuru müddeî mezbûr Mustafa'ya üç bin akçeye bey' u teslîm ve semeni olan meblağ-ı mezbûru deyn-i mezkura havâle ve mezbûr Mustafa dahî ihtiyâl ve deyn-i mezkuru edâ ettiğini her biri ikrâr ve i'tirâk ettiklerinde mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ve gelüb meclis-i şer'de alâ-vukû'ihî inhâ ve takrîr itmeğin menzil-i mezkur-ı mezbûr Mustafa'ya hükm ve mezbûrun taarruzdan men' birle mâ- vak'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min Saferü'l-Hayr l-sene-i erba' ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: El-Hâc Himmet Efendi ibn El-Hâc Hüseyin – Ahmed Çelebi ibn İbrahim - Kara Hüseyin ibn Yusuf – Üstâd Hasan bin Hüseyin – El-Hâc Mehmed ibn El-Hâc Hüseyin - İbrahim Beşe ibn Mustafa Beğ – Osman Çelebi ibn El-Hâc Mehmed – Mehmed bin Hüseyin

v-25[b]

110

Avâriz ve nüzul fermânıdır

Mefâhirü'l kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Biga ve Karesi sancâklarında vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vülâtın iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i ref'i'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm olaki bin yüz üç ve yüz dört senelerine mahsûb olmak üzere zikr olunan sancâkların avâriz ve bedel-i nüzlu mâl-i mu'accelen cem' ve tahsîl olunmak lâzım ve mühim olmağla mu'accelen tahsîli için hâlâ dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim İsmail dâme mecduhu mübâşir ta'yîn olunub irsâl olunmağla yedine verilen emr ve defter mücebince mûmâ-ileyhin mübâşeretiyle ve ma'rifet-i şer'le bir gün evvel cem' u tahsîl ve kapum kullarının ihrâc olunacak mevâcibleri için bir gün evvel erişirmekte ihtimâm idüb hak ve te'hîr ettirmeyesiz diyü fermân-ı âlî's-şânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle mübâşir-i mûmâ ileyh İsmail dâme mecduhu vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel idüb dahî zikr olunan senelere mahsûb olmak üzere Biga ve Karesi sancâklarında vâki' kadılıkların üzerledine edâsı lâzım gelen avâriz ve nüzul nüzlleri mâline vârid olan emr ve defter mücebince bu mûmâ-ileyhin mübâşereti ve muvakkat-i şer'le mu'accelen tahsîl ve kapum kullarının ihrâc olunacak mevâcibleri için bir gün evvel teslîm-i hazîne-i âmire ettirmekle takayyüd ve ihtimâm

idüb avk ve te'hîrden ve ihtimâl ve müsâheleden ve vakt-i zamâniyle gelüb ayırmamakla mevâcib-i merkumun te'hîrine bâ'is olmakdan bigâyet-i ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer şehr-i muharremü'l-haram li- sene-i erba' ve mie ve elf.

El-Makâm Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fi 14 Saferü'l-Hayr sene 1104.

111

_ kâimmakâm mektubudur

Şerâyî'-şîâr hakâyık-ı desâr Karesi sancâğında vâki' olan kuzât efendiler zîde fazluhum fazâ'iluhum ba'de't-tahiyye ve's-selâm inhâ ve i'lâm olunurki bin yüz üç ve yüz dört senelerine mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûrun avârız ve bedel-i nüzli-i mâli reâyâ zimmetinde bâki olmağla emr ve defterî resânende-i mektub dergâh-ı âlf kapucubaşlarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İsmail Ağa zîde mecduhuya virilüb tahsîli kendüye tefvîz ve irsâl olunmağla imdi gerekdirki sene-i mezbûreye mahsûb olmak üzere mâl-i mîrîye vaktiyle bi't-tamâm tahsîl ve rikâb-ı hümâyûna îsâle her biriniz ziyâde ihtimâm idüb bir vechile avk ve te'hîrden ihtirâz ve te'hîre müsâmaha eylemeyesiz ve bu bâbda bir ferde muânedet ve muhâlefet ettirmeyüb alâkası olmayanlara zecr u men' eyleyüb emvâl-i mîrînin bir gûna mukaddem husûlüne cedd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz-ı tâmm eyleyesiz ve's-selâm.

Mine'l-fakr Mustafa kâmmakâm hâlâ

Sûret-i defter-i hazîne-i âmire-i avârız fi 1103 - Sûret-i defter-i hazîne-i âmire bedel-i nüzl fi 1103

Balıkesri

Balıkesri

Hâne

Hâne

377

377

Rub' 1.5

Rub' 1.5

Sûret-i defter-i hazîne-i âmire-i avârız fi 1104-Sûret-i defter-i hazîne-i âmire-i bedel-i nüzl fi

Balıkesri

Balıkesri

1104

Hâne

Hâne

377

377

Rub' 1.5

Rub' 1.5

v-26[a]

112

Bin yüz üç senesinin nüzl fermânıdır

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keîâm Karesi sancâğında vâki olan kadılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki hazîne-i âmirem defterlerinde livâ-i mezbûrda vâki' kadılıkların iki bin yüz seksen beş buçuk ve bir rub' nüzl hâneleri olub bin yüz üç senesine mahsûb olmak üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen bedel-i nüzlleri cem' u tahsîl olunmak lâzım ve mühim olmağın (boş) der-uhde olunub eline mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmeğın mücebince cem' ve tahsîl ettirilmek emrim olmuştur buyurdumki hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî livâ-i mezbûrda vâki' kadılıkların ol-mikdâr nüzl hâneleri olmağla tarîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere her bir hânelerinden altışar yüz akçe bedel-i nüzlleri irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince cem' ve tahsîl ve gün evvel teslim-i hazîne ettirdüb kimesneye taallül ve nizâ' ettirmeyesiz ve bundan mâada mübâşirin cihet-i ma'îşetiçün beher hânelerinden otuzar akçe dahî aldırub bundan ziyâde bir akçe alınmaya ve aldirmayasız ve hîn-i tahsilde mîrîye içün alınan akçenin her yüz akçesinden bir esedî guruş hesâbı üzere frengi altun ikişer buçuk guruşa ve şerefiyye ve macar altunu iki esedî ve birer rub' ve hâlisü'ayar pârenin kırkı bir esedî guruşa aldırub ziyâdeye ve noksâna aldirmayasız kesr-i defterden ve ba'zı hâneden ve fermânımdan ziyâde talebiyle zulm ve taaddîden bigâyet-i ihtirâz eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahriren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer şehri muharremü'l-Haram li sene-i erba' ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fi 14 Saferü'l-Hayr

113

Bedel-i avârız fermânıdır

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm maadinü'l-fazâ'il ve'l-keîâm Karesi sancâğında vâki' olan kadılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki hazîne-i âmirem defterlerinde livâ-i mezbûrda vâki' kadılıkların iki bin yüz seksen beş buçuk ve rub' avârız hâneleri olub bin yüz dört senesine mahsûb olmak üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen kürekçi bedeli avârızları cem' ve tahsîl olunmak lâzım ve mühim olmağla der-uhde olunub eline mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmeğın

mûcebince cem' ve tahsîl ettirilmek fermânım olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle mübâşir-i merkum vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî livâ-i mezbûrda vâki' kazâların ol-mikdâr avâriz hâneleri olmağla târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere her bir hânelerinden beşer yüz akçe kürekçi bedeli avârizların ve beher hânedan ellişer akçe bedel-i mütekâ'idin akçelerin irdâl olunan mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti mûcebince cem' ve tahsîl ettirdüb kimesneye taallül ve muhâlefet ettirmeyesiz ve bundan mâada mübâşirin cihet-i ma'îşetiçün beher hânelerinden ellişer akçe dahî aldırub bundan ziyâde bir akçe alınmaya ve aldırılmazsız ve hîn-i tahsîlde mîrîye içün alınan akçenin her yüz on akçesinden bir esedî guruş hesâbı üzere frengi altunu ikişer buçuk guruşa ve şerefîye ve macar altunu iki esedî bir rub'a ve hâlisü'l-a'yâr pârenin kırkı bir esedî guruşa aldırub ziyâdeye ve noksâna aldırılmazsız kesr-i defterden ve naks hânedan ve fermânımdan ziyâde talebiyle zulm ve taaddîden bigâyet-i ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis li sene-i erba' ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fî 14 Saferü'l-Hayr

v-27[b]

Rûz-ı Kasım'dan yigirmi iki gün sonra leylak çiçeği açılıb yeşil yaprağıyla şehir kethüdâsı yediyle mahkemede müşâhede olundukda bu mahalle kayd-ı sicill olundu. Fî 16 Rebî'ü'l-Evvel Sene 1104.

114

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki berât-ı âlî's-şân ile zaîm Derviş Ağa mutasarrıf olduğu Bayındır aklâmı karyelerinden Edremit ve Armut Ovası'nda olan karyeler ve Balıkesri'de vâki' olan karyelerin iltizâm ile bin yüz üç senesi Martı ibtidâsından sene tamâmına değin a'sâr-ı şer'iyyesin ve rûsûm-ı örfiyyesin ve mahsûl ve yave ve kaçgun cüz'î ve külli ve beytü'l-mâl ve mahlûl ve tapu-yı zemîn uhdesinde olub saâdetlü Konânî El-Hâc Ahmed Ağa'ya sene tamâmına değin beş yüz guruşa der-uhde ve iltizâm ile virüb ber-vech-i peşîn yüz seksen guruşun alub kabz eyledim bâki kalan üç yüz yigirmi guruşun on beş gün tamâmına değin edâ ve teslîm eylemek şartıyla işbu temessük zeâmeti zabt u rabt içün yedine işbu temessük verildi taraf-ı âherden kimesne mâni' olmaya. Li-sene-i selâs ve mie ve elf.

El-fakr Mustafa mim

Medîne-i Balıkesri mahallâtında Maratlı mahallesinde sâkin iken bundan akdem fevt olan es-seyyid El-Hâc Halil Çelebi ibn es-seyyid İbrahim nâm Çelebi nâm mefkûdun muhallelât defteridir zikr olunur. Tahrîren fî gurre-i Rebî'ü'l-Âhire li-sene-i erba' ve mie ve elf.

1 Bâb Menzil Tahtânî/Kıymeti-40 Guruş – 1 Kazgan-ı Kebîr/Vukıyye-8 Kıymeti-5 Guruş
 1 Selâs – 2 Güğüm/Vukıyye-4.5 Kıymeti-4.5 Guruş – 1 İbrik ve 1 Leğen/Vukıyye-?
 Kıymeti-2 Guruş – 1 Kara Kılıç/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Börek Tepsisi/Vukıyye-1.5
 Kıymeti-1.5 Guruş – 5 Tencere-i Sigâr ve Kebîre/Vukıyye-10 300 Dirhem Kıymeti-7
 Guruş 1 Selâs – 1 Bekmez Tâbesi/Vukıyye-4 Kıymeti-3 Guruş – 1 Havan Maa
 El/Kıymeti-0.5 Guruş 2 Semen – 1 Müştemî Fener/Kıymeti-1 Zolata – Sahan-ı kebîr ve
 sigâr ve _ ve na'l _ ve maşraba/Vukıyye-7.5 Kıymeti-5 Guruş – 2 Mişmaadan/Kıymeti-1
 Guruş – 1 Kantar/4 Semen – 1 Destere/2 Semen – 1 Temur Şiş/Kıymeti-1 Rub' – 2 Sac
 Ayak/Kıymeti-3 Semen – 1 Maşa/Kıymeti-1 Semen – 1 Portakal Kılcan/Kıymeti-2
 Semen – 1 _/Kıymeti-1 Rub' – 1 Mesed/Kıymeti-1 Semen – 1 Nacak/Kıymeti-1 Rub' –
 1 _ Maa Bukağı/Kıymeti-0.5 Guruş - Temur Hurdavâtı/Vukıyye-4 Kıymeti-1 Rub' – 1
 Külenk/Kıymeti-2 Semen – 1 Mıkrâz/Kıymeti-2 Semen – 2 Döşek/Kıymeti-4 Guruş – 1
 Kalıç Köhne/Kıymeti-1.5 Guruş – 5 Kırmızı ve Alaca Kilim/Kıymeti-5 Guruş – 2 Köhne
 Seccade/Kıymeti-1 Guruş – 5 Köhne Kilim/Kıymeti-2 Guruş – 1 Kumaş Yasdik ve 1 Yüz
 Yasdığı/Kıymeti-3 Guruş – 1 Tarak/Kıymeti-1 Rub' – 1 _ Kumaş Yorgan/Kıymeti-3
 Guruş – Sim Kuşak/150 Dirhem Kıymeti-10 Guruş – 1 Kitab Maktel-i İmam
 Hüseyin/Kıymeti-1 Rub' – 1 Kitab-ı Mu'rib/Kıymeti-2 Semen – Kelâmallâh Hediyesi/10
 Guruş – Yekûn-114 Guruş

Beher guruş yüz yigirmişer akçeye râyic olmak üzeredir.

Meblağ-ı merkum yalnız yüz on dört guruş vasîsi Es-Seyyid İbrahim Çelebi'ye teslim olundu.

Hurrira fî't-târihü'l-mezbûr

v-28[a]

Muhallelâtü'l-mersûme Âlime binti Hasan mâtet min mahalle-i Maratlı min mahallât-ı Balıkesir ve tereket ibnen meduvven Es-Seyyid İbrahim ibn Es-Seyyid El-Hâc

Halil ve ümmen meduvven Cennet ve eben meduvven Hasan fel müteselletu muhtasu aleyhim vak'ü't-tahrîr fî gur-re-i Rebû'l-âhire li sene-i erba' ve mie ve elf.

3 Döşek 1 Minder/Kıymeti-4 Guruş – 9 Yasdık/Kıymeti-2.5 Guruş – 2 Yorgan/Kıymeti-2 Guruş – 4 Köhne Yün Yasdığı/Kıymeti-0.5 Guruş – 2 Kırmızı Fata/Kıymeti-3 Guruş – 1 Hamam Sileceği/Kıymeti-1 Guruş – Alaca Zıbın/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Yeşil Bogasi Kaftan maa Sim Dökme/Kıymeti-3 Guruş – 1 Kırmızı Çintiyan/Kıymeti-1 Guruş – 1 Münakkaş Don/Kıymeti-1 Guruş – 1 Münakkaş Boğça/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 İşleme Boğça/Kıymeti-3 Rub' – 1 Kırmızı Boğça/Kıymeti-1 Guruş – 1 Kırmızı Çuka Ferace/Kıymeti-4 Guruş – 1 _ Ferace/Kıymeti-2.5 guruş – 1 Babuç maa Mes/Kıymeti-1 Guruş - 2 Münakkaş Makreme/Kıymeti-1 Guruş – 1 Sim _ Kuşak/Kıymeti-4 Guruş – 1 Def'a Sim Kuşak/Kıymeti-6 Guruş – 2 Kuşak Kulağı/Kıymeti-1 Guruş – 1 Sim Saçbağı/Kıymeti-1 Guruş – 1 Şâmî Beyaz Makreme/Kıymeti-0.5 Guruş – 3 Zerâ' Ketem İpliği/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Sandal _/Kıymeti-3.5 Guruş – 1 _ Gömlek/Kıymeti-2 Guruş – 1 _ Beyaz Makreme/Kıymeti-2 Guruş – 1 Yeşil Entari Zıbın/Kıymeti-2 Guruş – 1 Kırmızı Atlas Kaftan/Kıymeti-5 Guruş – 1 Alaca Sandal Kaftan/Kıymeti-2.5 Guruş – 1 Beyaz Dülbend Don/kıymeti-0.5 Guruş – 1 Büyük MakremeKıymeti-1 Guruş – 1 Havlu Baş Bezi/Kıymeti-1 Semen – 1 Yeşil Kumaş Takke/Kıymeti-1 Rub' – 1 Cedîd Sarı Derâyi Boğça/Kıymeti-1 Guruş – 18 Dirhem Kuşak Önlüğü/Kıymeti-1.5 Guruş – 10 İnci-i Miskâl/Kıymeti-35 Guruş – 2 Altun-ı hatm/Kıymeti-2 Guruş – Nükûd meblağ-50 – 1 Sim _/Kıymeti-1 Guruş – Yekûn-106 Guruş

Yalnız Yüz altı guruşdur. Beher guruş yüz yigirmi akçeye râci' olmak üzeredir.

Minhe'l-İhrâcât

Techîz-i tekfîn/5.5 Guruş – Resm-i Kısmet/6 Guruş – Kâtibiyye/3 Rub – Emînîyye/3 Rub – Huddâmiye ve Muhzırıyye/0.5 Guruş – Yekûn-13.5 Guruş

Sahhu'l-Bâkî et-taksîm beyne'l-verese - 922 Guruş

Hisseü'l-ibnü'l-mezbûr/61 Guruş 1 Zolata – Hisseü'l-âbü'l mezbûr/15 Guruş 5 Semen – Hisseü'l-ümmü'l- mezbûr/15 Guruş 5 Semen

v-28[b]

117

Kısmet-i askeriye mürâsesidir.

Menba-i cûy-i bâr fazl ve irfân olan nâdî celilü's-şânlarına hulûs _ ed'ıyye-i müstetâba ithâfî siyâkında ma'rûz-ı mahlası oldur ki hâlâ arpalıkları olan Balıkesri ve Balya ve Edremid kazâlarının umûr-ı kısmet-i askeriyesi cenâb-ı saâdet-meâblarına tefviz

olunmuşdur me'mûldür ki _ işâret buyurula bâkî-i hemîşe der-mesned saâdet müstedâm bâd. Hurrira fi's-sâlis min şehri-i Rebiü'l-evvel li-sene-i erba' ve mie ve elf.

El-Muhlisu'l-Fakr Ebu'l-Muhammed Mahmud el-Kadı bi-askeri Anadolu

Tabaka aslıhu'l-mumzî el-mahtum nemakahu el-fakr ileyhi subhanehu Muhammedd El-Kadı Bi-medîne-i Kostantşnşyye El-Mahmiye

118

İzzetli Balıkesri'de nâibü'ş-şer'iyye olan efendi huzûrlarına ba'de's-selâm inhâ olunur ki Balıkesri'de Yıldırım vâizi olan Karamânî Mehmed tarafımızdan re'is-i ulemâ nasb olunmuşdu ba'zı sû-i hâlin istimâ'ımız olmağla azl etmişizdir mektubumuz vusûlünde tenbîh edesiz husûs-ı mezbûreye müdâhale eylemeye şer'an ulemâyaya habs ve taaddî lâzım geldikde nâibü'ş-şerîf yediyle ola ehl-i örf aslâ müdâhale eylemeye ve mezbûr Karamânî dahî ber-vechile müdâhale eylemeye eğer mütenebbih olmaz ise bu tarafa i'lâm oluna ve's-selâm.

_ Hasan _ imâm-ı şehriyârî hâlâ mim

119

Nişân-ı şerîf-i âlî'ş-şân sâmi-i mekân-ı sultânî tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitâni ve hakânî oldur ki:

Akzâ kuzât kuzâtü'l-müslimîn bi'l-fiil imâmetim hizmetinde olan mevlânâ Hasan zîdet fazâiluhu dergâh-ı muallâma mektub gönderüb Balıkesri kazâsında sâkin ulemâ ve hutebâ' ve eimme ve mü'ezzinin ve tâlib-i ilm zümrelerinin bi-hasbü'ş-şer' îcâb iden umûrlarının hıfz u hırâsetine re'isü'l-ulemâ' olan Mehmed ref' olunub sulehâdan olub kasaba-i mezbûrede vâki' merhûm ve mağfûrunleh Yıldırım Hân Gâzi binâ eylediği câmi'i atıkde şeyh olan râfî'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-ulemâ'i'-muhakkıkîn mevlânâ şeyh Mehmed Zîde ilmuhu mahall ve müstehakdır diyü tevcîh olunub berât-ı şerîfim verilmek bâbında inâyet ricâsına arz itmeğin mücebince tevcîh idüb işbu berât-ı saâdet âyât ve behcet-i gayâtı verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mûmâ-ileyh varub kasaba-i mezbûrede re'is-i ulemâ olub hizmet-i lâzimesin bî-kusûr mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ol-bâbda ref' olunan mezbûr Mehmed ve taraf-ı âherden bir ferd mânî' ve dâfi' olmayub dahl u taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bânü'l-Mu'azzam li-sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse.

v-29[a]

120

Sûret-i fermân-ı şerîf-i âlî'ş-şândır.

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem müdebbir umûrû'l-cumhûr bi'l-fikrû's-sâkıb mütemmim mehâmmü'l-enâm bi'r-re'yüs-sâib mümehhed bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşîr-i erkânü's-saâdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sünûf avâtıfû'l-mülkü'l-âlî Anadolu vâlisi olan vezîrim İbrahim Paşa edâmallahu teâlâ iclâlehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak malûm ola ki inşâallahu teâlâ işbu sene-i mübârekeke mühimm olan gazve-i hümâyûnum için yeni asker tedârîki ehemm mühimmât deyn-i devletimden olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin eyâlet-i mezbûrenin zuamâ ve erbâb-ı timâr mukaddemâ müteahhid olub alaybeyileri yedlerine verilen evâmîr-i şerîfem mücebince kânûn üzere tâmü's-silâh cebelüleriyle techîz ve bilâ gadr-ı tekâüd-i ihtiyâr idüb kudreti var iken sefer-i hümâyûnuma gelmeyenlerin ve cebelülerin vermeyen sıbyânın zeâmet ve timârları ve başka başka her birisiyle birer âdem sefer etmeğe mütehammil iken bî-hâsıldır diyü hilâf-ı inhâ ile ikişer üçer kılıç cem' idenlerin birisiyle sefer etmeğe tâlibi zuhûr ider ise eski sâhibinin dildüğü kılıcı üzerinde kalmak üzere mâ-adâsın mülâzımından tâlibi olan erbâb-ı istihkâka arz eyleyüb inşâallahu teâlâ ahvâllerine şimdiden nizâm verüb hâzır ve âmâde ettirüb vârid olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâil-i şehri Cemâziye'l-evvel sene-i erba' ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

—

v-29[b]

121

Kebşud'lu İbrahim Ağa'nın berâtı sûretidir

Sûret-i berât-ı şerîf-i âlî'ş-şândır

Nişân-ı şerîf-i âlî'ş-şân sâmi-i mekân-ı sultânî tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hakânî hükmü oldur ki:

Çün inâyet-i aliyyetü'l-mikdâr-ı şâhâne ve himâyet seniyyetü'l-âsâr-ı pâdişâhânem ibâd-ı gayet-i mu'tâdımdan müstehâkü'l-ikâ'şân ve _ olanlar bâbında _ ve bî-dirîgdir binâen-ala zâlik nişân-ı hümâyûnum verilen dergâh-ı muallâm müteferrikalarından râfî'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî ve nâkıl-ı _ belîğ meserret ünvan

cihâniyân kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrâhim müteferrika zîde mecduhu ordu-yı hümâyûnuma gelüb Hüdâvendigâr sancâğında Kepsud nâhiyesinde Kayırlar nâm karye ve gayriden yigirmi dokuz bin üç yüz yigirmi yedi akçe zeâmete müteferrik olub emekdâr olmağla bin akçe terakkiye emr-i şerîfim verilüb Karesi sancâğında Balıkesri nâhiyesinde Kavak nâm karye ve gayriden bin yetmiş sekiz akçe timâr bu âna değin kimesneye derdest olmayub ol-vechile mahlûl olmağla ber-vech-i ilhâk kendüye verilmek bâbında inâyet ricâ ve timâr-ı mezbûr kimesnenin kayd u berâtına dâhil olmadığı bi'l-fiil defter emîni olan iftîhârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa dâme mecduhu i'lâm itmekle mücebince ber-vech-i ilhâk sefer itmek şartıyla tevcîh olunmağıçün sene erba' ve mie ve elf seferinin evâilinde hükmü şerîfim verildikten sonra Karesi ihrâc olunmak fermânım olmağın zikr olunan bin yetmiş sekiz akçe hisse timâr vech-i meşrûh üzere bu ana değin kimesneye de rdest olmadığından elinde olanıyla birikdirilüb cümle zeâmetin otuz bin dört yüz beş akçe olub istihkâk ve terakkisi bedelinden ziyâdesiyle ber-vech-i ilhâk mûmâ-ileyh müteferrika İbrahim zîde mecduhuya tevcîh olunub verdim ki zikr olunur. (okunamadı)

v-30[a]

(okunamadı)

122

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinden olub tasarruf kılub şöyle i vezâif-i hidemât dergâh-ı muallâm müteferrikalığından bî-kusûr mer'î ve müeddî kıla ve zeâmetin halkı mûmâ-ileyhi subaşı bilüb subaşılığa müteallık umûrda mürâcaatı mûmâ-ileyhe iderek erbâbda ferd-i âher-i vefireden hiç ferd kâniyen _ mâni' ve dâfi' ve mezâhim olmayub dahl u taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

_ Sahrâ-yı Belgrad

123

Kavukçu Hüseyin Çelebi'nin fermân-ı şerîf sûretidir

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm maadinü'l-fazl ve'l-keâm Kepsud kadısı ve Balıkesri kazâsında nâibü's-şer' olan () zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Karesi sancâğı mütesellimi olan () zîde kadruhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Balıkesri kazâsında müteveffâ Kaya Beğ mescid evkâfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere müstevlisi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhu sütte-i saâdetime arz-ı hâl idüb nefsi Balıkesri'de üç pâre yer ve mescid kurbunda bir

pâre bağçe ve çömlekçide bir harâb bağ ve mescid kurbunda dokuz aded ev Kaya Beğ vakfi olup dahl olunmak icâb olmaz iken Karesi sancâğında Balıkesri nâhiyesinde havâss-ı hümâyûnum karyelerinden dokuz yüz akçe yazısı olan Duru nâm karye ve karye-i mezbûrun ekinliği olan mezraa-i sâlihler ve mezraa-i Kurun bağları Kızılca Kaya'dan Kafer Deresi'nden sâlih yerine varınca olan yerlerine zâbiti olan () nâm kimesne kanâat itmeyüb vakf-ı mezbûrun üç pâre yerlerine benim zâbiti olduğum Duru nâm karyem yerlerindedir diyü hilâf-ı şer' ve kânûn dahl ve nizâ' itmekle defter hâne-i âmiremde mazbût olan defter-i icmâl ve mufassal ve vakfiye ve rûz-nâmçe-i hümâyûnuma mürâcaat olundukda zikr olunan Duru karyesi ve karye-i mezbûrun ekinliği olan mezraa-i sâlihler ve mezraa-i Kurûn bağları Kızılca Kaya'dan Kafer deresinden sâlihi yerine varınca hudûd-ı mezbûr ile mahdûd olan mezraa-i mesfûre merkum zâbitin mutasarrıf olduğu karye-i mezbûre mezraasından olup ber-mûceb-i defter-i hâkânî vakf-ı mezbûra hâsılı yazılan üç pâre yerlerde âherin alâkası yokdur diyü sâbıkân defter emîni arz mûcebince Hüdâvendigâr sâbık zamânında emr-i şerîf verildiğın bildirüb mûcebince hükmü hümâyûnum ricâ itmeğın fermân-ı sâbık mûcebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki hükmü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emrim defter emîni arzı mûcebince nefsi-i Balıkesri kurbunda kadîmden vakf tarafından zabt olunagelen üç pâre yerleri mezbûr Mehmed'e tevliyeet hasebiyle vakf için kemâkân zabt ve tasarruf ettirüb min ba'd Duru nâm karyesi zâbiti olan mezbûru ve taraf-ı âherden bir ferdi dahl u taarruz ettirilmeyüb ve dahl olunub vakfa âid olandan nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût vakf için hükm idüb bî-kusur alıverüb şer'-i şerîfe ve kânûna ve deftere ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyesin kazıyyede müdhal olmayanları dahl ettirmeyüb eslemyânı inâd ve muhâlefet idenleri isim ve resimleriyle yazub astâne-i saâdetime arz eyleyesin husûs-ı mezbûr için tekrâr emrime varmağa muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

v-30[b]

124

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Yenice mahallesi sükkânından Abdürrahim ibn Süleyman nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde li-ebeveyn er karındaşı işbu râfi'ü'l-kitâb El-Hâc Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrda sâkin bundan akdem fevt olan babam müteveffâ-yı

mezbûr El-Hâc Süleyman'ın ve vâlidem Fatıma binti Mustafa müteveffânın muhalledâtına vâzi'ü'l-yed olan karındaşım mezbûr El-Hâc Mehmed ile muhalledât-ı merkumeden alâ-mâ-faraz-Allahu teâlâ bana arsa intikâl iden hisse-i irsîyemden alâ-tarîki't-tehârüc musâlaha olub yine mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Ahmed bin İvaz mülkü bir taraftan mezbûr El-Hâc Mehmed mülkü ve bir tafardan mescid-i şerîf ve bir taraftan tarîk-i âm ile mahdûd babam müteveffâ-yı mezbûrun menziline bir bâb tahtânî mezil ve Kara Depe nâm mevzi'de vâki' bir dönüm mikdâri tarla ve altmış kıt'a esedî gurus üzere müsâlaha olub bedel-i sâlih olan menzil-i mahdûd-ı mezkuru ve sâlifü'z-zikr tarlayı ve meblağ-ı merkum altmış kıt'a esedî gurus kardaşım mezbûr El-Hâc Mehmed yedinden tamâmen ahz u kabz idüb babam müteveffâ-yı mezbûrdan ve vâlidem müteveffât-ı mezbûreden müntakile hisse-i irsîyemin bâkîsinden mezbûr El-Hâc Mehmed'in zimmeti ibrâ-i âmm ile ibrâ ve ıskât eyledim eğer benden ba'zan _ hisse-i irsîyeme müteallık da'va ve nizâ'im zuhûr ve sâdir ider ise lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmûa olmasun dedikde gıbbe't-tasdîkü's-şer'îü'l-vicâhî mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmî's-sâdis min Cemâziye'l-âhire li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: El-Hâc Lütfullah Efendi ibn El-Hâc Mehmed – El-Hâc Mustafa bin İbrahim – Mehmed bin Himmet – Mehmed bin Mustafa – Abdullah bin Ali – Mehmed bin El-Hâc Ali – El-Hâc Halil Efendi El-İmam

125

Balıkesri kazâsına tâbi' Halalca nâm karyede vâki' Şeyh Lütfullah zâviyesine meşrutiyet üzere mutasarrıf olan Abdülkerim Cezmi? Fevt olub yeri mahlûl olmağla yerine ulemâdan karındaşı râfi'-i tevkî'-i refî'-i'ü's-şân-ı şehriyâri kıdvetü'l-ulemâ'i'l-muhakkikin mevlânâ Mehmed Necib zîde ilmuhu her vechile mahall ve müstehakk olub ve nevbet-i tasarruf dahî kendüye intikâl itmekle tevcîh olunub berât-ı şerîfim virmeğin bâbında kendi arz-ı hâl mucebince istid'âsı inâyet itmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-ı izzet-makrûnî virdüm ve buyurdumki varub mevlânâ-yı mezbûr karındaşı yerine zikr olunan ber-mûceb-i şart-ı vâkıf-ı meşrutiyet üzere zâviyedâr olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vazîfe-i muayyenesine üslûb-ı sâbık üzere mutasarrıf olub vakfın ruhu ve devâm-ı ömr ve devletimüçün duâya müdâvemet göstere ol-bâbda hiref ve aherdan ferd mâni' olmayub dahl-ı taarruz ve taarruz kılmayalar şöyle bilüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâsıt-ı Cemâziye'l-Âhire Sene-i erba' ve mie ve elf.

126

Vech-i tahrîr-i huruf budurki

Balıkesride tâbi' Halalca nâm karyede medfûn ceddîm merhûm ve mağfûrun Şeyh Lütfullah zâviyesinin hizmet-i lâzîmesini edâya tarafımızdan bâ'is temessük El-Hâc Hüseyin'i vekîl-i nasb ve ta'yîn etmişdir gerekdir ki hizmet-i lâzîmesin edâda _ olub aherdan bir ferd müdâhale itmeye ve's-selâm

Mine'l-Fakr Mehmed Necib el-Mütevellî

v-31[a]

127

Reîs hakkında olan fermân-ı şerîf-i âlf'ş-şâdır ve imâm-ı sultânî mektubu sûretidir İzzetmeâb şeriat-nisâb Balıkesri kazâsında nâibü'ş-şer' olan efendi ba'de't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunurki taht-ı hükûmetinizde Karamanî Şeyh Mehmed kimesnenin yedinde reîs-i eimme ve hutebâ' olmak üzere mektubları olmağla biz dahî mektub vermişdik ba'de cem'iyet ve fesâdları i'lâm olunmağla mezbûru ve sâirini ref' ve biz dahî reîs ta'yîn olunmayub habs ve takrîri hâkimü'ş-şer' olanlar itmek üzere mektub tahrîr ve irsâl olunmuşdur cem'iyet ile azli kabul itmeyüb ben berât ve emir ile nasb u ta'yîn olundum diyü taallül ve fitne ve fesâda mübâşeret itmekle tekrar mektub tahrîr ve irsâl kılındı şeref vusûlünde me'mûrlardırki merkûm Şeyh Mehmed'i mahkeme-i şerîfeye da'vet ve yedinde olan mektubları bu tarafa irsâl ve ba'de'l-yevm ulemâ-i zeynde olanları ehl-i örf ve merkûm Şeyh Mehmed müdâhale ittirmeyüb men' ve def' buyurasın. Hurrîra fî evâhir-i Cemâziye'l-Evveli li-sene 1104.

_ el-fakr Hasan El-İmâmü's-sultân

Hâlâ – mim

Gad vasale ileynâ fî 22 Cemâziye'l-Ahire sene 1104.

128

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kazâsında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ zîde ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki kazâ-i mezbûrda sâkin mukaddema reîs-i eimme ve hutebâ' nasb olunan Karamanî Şey Mehmed nâm kimesnenin cem'iyet ve fesâdı i'lâm olunmağla mezbûru ve sâirini def' ve biz dahî reîs ta'yîn olunmamak üzere men' olunmuşiken mezbûr cem'iyet ile azli kabul itmeyüb ben berât ve emir ile nasb u ta'yîn olundum diyü taallül ve fitne ve fesâda mübâşeret itmekle mezkûr Şeyh Mehmed'i mahkeme-i şerîfeye da'vet ve yedinde olan mektubları bu tarafa

irsâl ve ba'de'l-yevm ulemâ-i zeynde olanları ehl-i örf ve mezkûr Şeyh Mehmed'e müdâhale ettirmeyüb men' ve def' eylesiz diyü a'lemu'l-ulemâ'i'l-mütebahhırîn Rumili kadıaskerliği pâyesi olub imâmetim hizmetinde olan mevlânâ Hasan edâmallahu teâlâ fazâiluhu tarafından mühürlü mektub verilmekle mûcebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l- kadrim ve mevlânâ-yı müşârûn-ileyhin tarafından verilen mühürlü mektub mûcebince amel idüb hilâfete rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i Cemâziye'l-Âhire li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse.

Gad vasale ileynâ fî 22 Cemâziye'l-Âhire sene 1104.

129

Vech-i tahrîr-i huruf budur ki ecdâd-ı izâmımız hâce Sinan Efendi tâbe serâh hazretlerinin Balıkesri kazâsında vâki' evkâfî kurâlarından evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mutasarrıf olduğumuz Üçpınar ve Çayırhisâr nâm karyelerin zabt u tasarrufuna işbu bin yüz dört senesi Martı ibtidâsından bir sene tamâmına değin tarafımızdan izzetli Hasan Ağa'ya kırk beş guraşa der-uhde ve iltizâm eylemişizdir gerek a'sâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâ ve sâir bizlere âid ve râci' her ne ise cüz'î ve külli mezbûr Hasan Ağa'ya zabt u tasarruf idüb serbest olmağla âherden bir ferd mâni' ve mezâhim olmaya ve's-selâm. Tahrîren Fî't-târihü'l-mezburü's-seneü'l-mezbur.

Mine'l-fakr Ali _ an evlâd-ı vâkîfü'l-mersum

130

Vech-i tahrîr-i huruf oldur ki ecdâd-ı azâmımız? Hâce Sinan efendi tâbe serâh hazretlerinin Balıkesri kazâsında vâki' evkâfî kurâlarından evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mutasarrıf olduğumuz hissemizi işbu bin yüz dört senesi Martı ibtidâsından bir sene tamâmına değin zabt u tasarrufun tarafımızdan izzetli Hasan Ağa'ya kırk beş guraşa der-uhde ve iltizâm eylemişizdir gerek a'sâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve rüsûm-ı bostan ve rüsûm-ı tapu-yı zemîn ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâsın ve sâir bizlere âid her ne olur ise cüz'î ve külli mezbûr Hasan Ağa'ya zabt ve tasarruf idüb serbest olub _ ve abd-i âbık bi'l-cümle mahsûlâtın ahz u kabz idüb âherden ve tarafımızdan bir kimesne dahl u taarruz eylemeye ve's-selâm.

Tahrîren fî Saferü'l-Haram li-sene erba' ve mie ve elf.

Mine'l-fakrü'l-hasr Ahmed Çelebi an evlâd-ı vâkîfü'l-mersum

v-31[b]

Derdest olmuştur. Derdest

Nâhiye-i Fart der livâ-i Karesi 2 Mecnû' Mahmud?

Karye-i Bergoslu? tâbi'-i Fart Kıymet 4730 – Karye-i Hisar Beğ nâm diğeri Otakçı tâbi'-i mezbûr 9987 – Karye-i Germiyan nâm diğeri Paşa tâbi'-i mezbûr 3490 – Karye-i Develi tâbi'-i Fart _ – Karye-i Karabaşlı Tâbi'-i Balıkesri Kıymeti 2200_400 – Çiftlik der-zemini tâbi'-i mezbûr Balıkesri _ 200 – Yekûn 6107_5000 hükümdür.

Karye-i Hisar Beğ nâm diğeri Otakçı tâbi'-i Fart Kıymeti 9987_ 2270 – Karye-i Hisar Beğ nâm diğeri Otakçı tâbi'-i Fart Kıymeti 9987_2000 – Karye-i Hisar Beğ İle nâm diğeri Otakçı tâbi'-i mezbûr Kıymeti 9987_1714 – _ tâbi'-i Sındırgı 5865_286 – _ 2000_

131

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Karesi sancâğı alây beyisi Ahmed zîde kadruhu dergâh-ı muallâma mektub gönderüb livâ-i mezbûrda Fart nâhiyesinde Bergoslu? nâm karye ve gayrı beş bin akçe kılıç tımârı kimesneye derdest olmayub ve yine livâ-i mezbûrda ve nâhiye-i mezkûrda Hisar Bekir? ile nâm ve diğeri Otakçı nâm karye ve gayrı yedi altı bin ikiyüz yetmiş akçe üç kılıç tımârları bu âna değin kimesneye derdest olunmadığından dört kılıç tımârlar bir berât üzere tahvîl hükmü ile mutasarrıf olan Süleymân fevt olub mâret mahlûl olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidâdan on bin akçe tımâr ve bin beş yüz akçe şerefiye emr-i şerîf verilen boylu gözlü kaşlı mezbûr Mahmud'a verilmek bâbında inâyet ricâsına arz itmeğın mücebince tevcih olunmak emr olunub sâdır olan emr-i celflü'l-kadr üzere.

Fî 29 _ 104.

132

Şerîat şîâr fazîletlü Balıkesri kadısı efendi zîde fazluhu inhâ olunurki hâlâ kazânızın teftîşiçün ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdirki kazâ-i mezbûrun tarafımıza âid olan dem-i diyeti cürm-i cinâyetin cüz'î ve külli ağa-yı mûmâ-ileyhin bi-hasbü's-şer' ve'l-kânûn teftiş ve tefahhus zabt u rabt ittirdüb bir vechile ihmâl ve müsâmahadan ihtirâz eylesesiz ve kazânızda vâki' yeniçeri ve sipâhi ve kuloğlu sefer-i hümâyûna me'mûr olanları biz varmazdan bir gün evvel irsâl idesiz _ neferleri gitmeyüb taallül _ olur ise ber-mûceb-i fermân-ı âlî her birlerinin haklarından gelinmesi mukarrerdir imdi mûceb buyuruldu ile âmil olasız. Tahrîren fî şehr-i Şevvâl 19 sene 1104.

_ Ahmed kâimmakâm-ı Anadolu hâlâ

v-32[a]

133

Kurbağazâde el-Hâc Hüseyin kızı Atike'nin hibe hüccetidir.

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Börekçiler mahallesi sâkinelerinden Ümmühan ibnti el-Hâc Turgud nâm hâtun tarafından hibe-i âtı'z-zikrî ikrâra vekîl olub mezbûrenin zâtını ma'rifet-i şer'iyye ile ârifân olan El-Hâc Mehmed bin Süleyman ve Deveci Ali Efendi ibn Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan Çelebi Mehmed Beğ ibn Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'-i hafır-i lâzımü't-tevkîrde müvekkile-i mezbûrenin sulbiye kızı işbu râfi'âtü'l-kitâb Atike ibnti El-Hâc Hüseyin ve mezbûre Atike'nin kızı Raziye binti Mehmed ağa taraflarından tasdik-i âtı'z-zikri vekîl olub mezbûretânın ferâsetlerin dahî ma'rifet-i şer'iyye ile ârifân olan yine şâhidân-ı mezbûrân şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan müvekkile-i mezbûre Atike'nin zevci fahrü'l-emsâl Mehmed Ağa ibn Ahmed nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb hibe-i mezkûrenin sudûruna değın müvekkilem mezbûre Ümmühan'ın silk-i milkinde münselik olan mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Ahmed Ağazâde Mehmed Çelebi mülkü ve iki taraftan müvekkile-i mezbûre Atike'nin kendi mülkü ve bir taraftan tarîk-i âmm mahdûd tahtânî ser-âhur _ sâbit üzüm işcârını ve ma'lûmü'l-mikdâr havlulu ve bir bâb âhuru müştemel iki bâb fevkânî hâriciye mülk odasının cemî' tevâbi' ve levâhiki ve kâffe-i hukûk ve murâfıkı ile ve hakk-ı mürûruyla ve yine silk-i milkinde münselik on iki _ urma altun bilaziğini ve yine medîne-i mezbûre mahallâtından Eski Kuyumcular mahallesinde vâki' bir taraftan mescid-i şerîf ve bir taraftan El-Hâc Hüseyin mülkü ve bir taraftan tarîk-i hâss ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd temurci dükkânını kızı müvekkile-i mezbûre Atike'ye hibe-i sahîha-i şer'iyye ile hibe ve temlîk ve ba'de't-tahliye teslim ve mezbûre Atike meclis-i hibede ittihâb ve tesellüm ve kabz eyledi ve müvekkilem mezbûre Ümmühan yine silk-i milkinde münselik dokuz _ altun bilaziğini mezbûre Âtike'nin sulbiye kızı mezbûre Raziye binti mezbûr Mehmed Ağa nâm bâkireye hibe-i sahîha-i şer'iyye ile hibe ve temlîk ve yedine teslim ve mezbûre Raziye dahî meclis-i hibede ittihâb ve tesellüm ve kabz eyledi ba'de'l-yevm mahdûd-ı mezkûr oda ve dükkan mahdûd-ı mezkûr ve bilazik mevzûn-ı mezkûr mezbûre Âtike'nin mülk-i _ ve mevzûn-ı mezkûr _ bilazik dahî mezbûre Raziye'nin mülk-i _ mutasarrıfe olsunlar diyü vekîl-i mezbûr Çelebi Mehmed Beğ bi'l-vekâle ikrâr itmeğın vekîl-i mezbûrun vech-i meşrûh üzere câri olan ikrârını _ vekîlleri mezbûr Mehmed Ağa dahî bi'l-vekâle tasdik ettikde

mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmü's-sânî ve'l-ısrîn min şehr-i Recebü'l-ferd li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-meşâh Sufî Efendi ibn-i Abdi? – Fahrü'l- Veli Efendi ibn Hakkî? Efendi – El-Hâc Mustafa ibn el-Hâc Mehmed Efendi - el-Hâc Ahmed Efendi ibn Hüseyin – El-Hâc Mehmed bin diğêr Mehmed – El-Hâc Mustafa ibn Mehmed – El-Hâc Ahmed bin Mustafa – Es-Seyyid El-Hâc Hüseyin ibn Himmet? -- ve gayrihim mine'l-huzâr

134

İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîflerine dürer-i daavât-ı sâfiyât-ı muhabbet _ ithâfından sonra inhâ'-i muhibb-âne olunan oldur ki hâlyâ taht-ı hükûmet-şi'ârınızda vâki' nefis-i Balıkesriye _ tevâbi'-i mevâhisinde sâkin ve mümekkin olan altı bölük yoldaşlarının üzerlerine kethüdâyeri ta'yîn olunmak _ kadîm olmağın zümre-i silahdârândan yüz yigirminci bölükde yevmi yigirmi akçe ulûfeye mutasarrıf olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Mehmed Balıkesri'ye mahall ve müstehakk olmağın kethüdâyeri ta'yîn olunub irsâl kılınmışdır inde'l-vusûl me'mûldür ki mezkûri kethüdâyerliğı hizmetinde istihdâm idüb taraf-ı âherden bir ferdi dahl u taarruz ettirmeyesiz ve siz ki altı bölük yoldaşlarız mezkûrları _ zâbit ve kethüdâyeri bilüb _ da'vâ ve nizâ'larınızı izn-i şer'le ve ma'rifet-i merkum ile gördürüb şer'-i şerîfe itâat ve mûmâ-ileyhe inkıyâd üzere olub adem-i itâatten bigayet-i ihtirâz üzere olasız ve sen ki kethüdâyeri zîde kadruhusun ol-tarafda olan altı bölük yoldaşların Hasan _ üzere zabt u rabt eyleyüb _ ve da'vâ ve nizâ'ların izn-i şer'le gördürüb şer'-i şerîfe itâat itmeyüb ve sana muhâlefet üzere olanları isim ve resmi ve bölükleri ile yazub arz ve i'lâm eyleyesin ve ol-tarafda ba'zı levendât tâifesi sipâhi nâmıyla mızrak ve bayrak götürüb reâyâyâ ve ehl-i _ rencide ve remide üzere olanlar var ise ele götürüb şer'le üzerlerine lâzım geleni icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyye ettiresiz ki sâire müceb ibret olub herkes asûde üzere ola ki bâkî-i hemîşe-i _ Tahrîren fi evâil-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Şuhudü'l-Hâl: El-Fakru'l-Muhzır İsmail ağa-yı bölük dergâh-ı âlî – El-Fakru'l-Muhzır Ömer Ağa-yı bölük _ dergâh-ı âlî – El-Fakru'l-Muhzır Süleyman ağa-yı bölük _ dergâh-ı âlî – El-Fakru'l-Muhzır Mehmed Ağa-yı bölük _ dergâh-ı âlî – El-Fakru'l-Muhzır Osman ağa-yı bölük _ dergâh-ı âlî – El-Fakru'l-Muhzır Ahmed silahdârân-ı bölük _ dergâh-ı âlî

v-32[b]

135

Anadolu Beylerbeyisi İbrâhim Paşa hazretlerinin buyurulduşudur.

Şerî'at şîâr Balıkesri kadısı efendi zîde fazluhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyeri ve yeniçeri serdârı ve sâir a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki hâlâ işbu sâl-i meymenet-i iştîmâlde sefer-i hümâyûna me'mûr olduğumuzda kazâ-i mezbûr ahâlisi sinîn-i sâbıkada mu'tâd ve olageldiği üzere seleflerimize viregeldikleri imdâd-ı seferiyye için buyuruldu ısdâr ve ağalarımızdan (boş) zîde kadruhu irsâl kılınmışdır vusûlünde gerekdir ki kazâ-i mezbûr ahâlisi sinîn-i sâbıkada mu'tâd olageldiği üzere viregeldikleri imdâd-ı seferiyyeyi tedârik ettirüb ve bir mu'temed ademiniz yediyle mübâşir-i mûmâ-ileyhe koşub tarafımıza irsâl eylesiz hilâfû'ş-şer'e zulm ve taaddîden ihtirâz oluna buyuruldu.

Fî gurre-i Şa'bân sene 1104.

136

İşbu bin yüz dört senesi Şa'bân'ının yigirmi dördüncü günü Anadolu beylerbeyisi devletlü saâdetlü Rûşen Hamid hazretlerinin bin guruş imdâd-ı seferiyyesi mübâşir ta'yîn buyurdıkları Ahmed Ağa'ya a'yân-ı vilâyet vâli ve hâcılarını yedleriyle teslim olundu kayd şüdü.

Fî t-târihü'l-mezbur.

137

İzzet-karîn Anadolu cânibinden Karesi sancâğından deve ihrâcı için fermân-ı âlî'ş-şân ile ta'yîn olunan mübâşir ağalar ba'de's-selâm inhâ olunur ki mezkûr sancâkdan ihrâcı fermân olunan yüz mehârî deveden Balıkesri kazâsına tevcîh eyledikleri develerden on iki deve cânib-i mîrîye hizmet eylemek üzere kazâ-i mezkûrun ahâlileri bu tarafa gelüb üzerlerine takrîr eylemişlerdir on iki deveden mâada siz mezkûr sancakdan fermân-ı âlî'ş-şân mücebince tahsîl ve tekmîl idüb mezbûrları on iki deve için rencîde eylemeyesiz müceb varaka ile âmil olasız ve's-selâm. Tahrîren fî 13 Şa'bân sene 1104. Erba' ve mie ve elf.

El-Fakr Mustafa ser sarbân-ı mekârî hâlâ mim.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki berât-ı şerîf-i âlî'ş-şân ile mutasarrıf olduğum medîne-i Balıkesri'de vâki' Timur Hânı dimekle ma'rûf merhûm ve mağfûrun hâdim Mahmud Ağa binâ eylediği vakf-ı hânın dâhil-i bâbında olan fevkânî ve tahtânî odaların ve ahûrun bin yüz dört Ramazân-ı şerîf guresinden sene tamâmına değin varınca otuz beş esedî guruş icâre ile isticâra tâlib olan hâfizü't-temessük Es-Seyyid Mehmed Çelebi nâm kimesneye vech-i meşrûh üzere bin yüz dört Ramâzanü'l-mübârek guresinden bir sene tamâmına varınca otuz beş guruş icâre eylediği ber-vech-i perşîn bâkî yigirmi beş guruşsene tamâmına varınca edâ itmek üzere icâr oldu âhere vech-i muharrer üzere isticâr ve kabul eylemeniz işbu vesîka-i enîka tahrîr ve yedine zimem olundu vakt-i hâcette ihticâc edene Hurrîre fi't-târihü'l-mezbûr

El-hakîr el-fakîr Mehmed el-müderriş eş-şehîr be Nesîmizâde mim.

v-33[a]

Muhallefâtü'l merhûm El-Hâc Mustafa bin Mahmud mât sâkinen bi-mahalle-i Kasablar min mahallât medîne-i Balıkesri ve tereke ibnen sagîren med'ûvven Abdullah ve zevceteyn-i med'uvveteyn Ümmühân binti Mustafa ve Âişe el-hâmil ibneten diğêr Mustafa fi'l-verâseten münhasıreten aleyhim vak'ü't-tahrîr fi'l-yevmü's-sâmin ve'l-ışrîn min Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene-i erba' ve mie ve elf.

1 Bâb Menzil 1 Bâb Akder/Kıymeti-60 Guruş – 2 Kıt'a Bağ /Kıymeti-10 Guruş – 1 Bâb Debbağ Dükkanı maa 2 Debbağ Kazganı/Kıymeti-120 Guruş – 92 Aded Oğlak Sahtiyân/Kıymeti-23 Guruş – 72 Aded Siyah Sahtiyân/Kıymeti-36 Guruş – 30 Aded Koyun Meşîni/Kıymeti-10 – 1 Tezgâh/Kıymeti-1 Rub' – 15 Aded Kösele/Kıymeti-29 Guruş – 6 Aded Kara Sığır Derisi/Kıymeti-20 Guruş – 3 Aded Çin? Kara Sığır Derisi/Kıymeti-3 Guruş – 46 Aded Çin? Kannâd/Kıymeti-162.5 Guruş – 2 Aded Girde su sığır kannâdı/Kıymeti-90 Guruş – 6 Aded Çin? Koyun Derisi/Kıymeti-1 Guruş – 18 Aded Def'a girde kannâd/Kıymeti-90 Guruş – 4 Aded Kuzu/Kıymeti-2 Guruş – 48 Aded Tula deri/Kıymeti-8 Guruş – 4 Aded Tıraş Temuri/Kıymeti-0.5 Guruş – 2 Vukıyye Debbağ Yünü/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Köhne Şirehâne/Kıymeti-0.5 Guruş – 47 Vukıyye Kazgan-ı sigar ve kebir ve sâire Bakır edânisi/Kıymeti-47 Guruş – 6 Aded Kıl Çuval/Kıymeti-1 Guruş 1 Selâs – 4 Aded Yün Çuval/Kıymeti-1.5 Guruş – 2 Vukıyye Bukam Ağacı/Kıymeti-2 Guruş – 15 Keyl Buğday der-anbar/Kıymeti-8.5 Guruş – 1.5

Keyl Şair der-anbar/Kıymeti-1 Guruş -- Mâzî ber-vech-i tahmin/3 Guruş – 300 Vukıyye Palamut/Kıymeti-5 Guruş – 1 Anbar/Kıymeti-5 Guruş – 1 Katır/Kıymeti-40 Guruş – 2 Himâr/Kıymeti-20 Guruş – 3 Kara Sığır İneği maa Dana/Kıymeti-17 Guruş – 2 Kara Sığır Öküzleri/Kıymeti-15 Guruş – 1 Kara Sığır Tosunu/Kıymeti-5 Guruş -- Zimem-i nâsda olan nükûd-209 – 2 Bel Temuru/Kıymeti-1 Guruş – 2 Çapa/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Kantar/Kıymeti-1.5 Guruş – 1 Kısrak/Kıymeti-15 – 1 Yeşil Çuka _ /Kıymeti-10 Guruş – Odun ber-vech-i tahmin/5 Guruş – Hırdavât Hâne-5 Guruş – Yekûn 1085,5 Guruş
Yalnız bin seksen beş buçuk guruşdur beher guruş yüz yigirmişer akçeyedir kırk pâreye olur beher bir pâre dörder akçeye râyiçdir.

Minhe'l-İhrâcât

Techîz-i tekfîn/20 Guruş – Zevce-i metrukesi Ümmühan/20 Guruş – Vaziyet muayyenesi/10 Guruş – Resm-i Kısmet/32.5 Guruş – Huddâmiye ve kâtibiye ve muhzirîye/5 Guruş – Yekûn 87,5 Guruş

Sahhu'l-Bâkî et-taksîm beyne'l-verese-998 Guruş

Hissetü'l-Zevce-63 Guruş – Hissetü'l-Zevce-63 Guruş – Hissetü'l-İbn-436 Guruş – Hissetü'l-Haml-436 Guruş

v-33[b]

140

Sûret-i fermân-ı âlî'ş-şândır sürücü hakkında

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem müdür-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikrû's-sâkıb mütemmim mehammû'l-enâm bi'r-re'yü's-sâkıb mümehhid bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşîr-i erkânü's-saâdet ve'l-iclâlü'l-mahfûz bi-sunûf-ı avâtü'l-melikü'l-âlâ Diyarbekir eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Mehmed Paşa edâmallahu teâlâ iclâlehu tevkî'-i refî'î hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki inşâallahu teâlâ bi-avnihi ve te'yîdihi ve hüsn-i tevfihi ve tesdîdihi niyet-i hâlise ile i'lâ-i kelimetullahi el-müteâl ve istibsâl ve mukaddemi ve kefr-i hilâl için bu sâl-i meymenet hâlde musammem olan gazve-i meymûn ve cihâd-ı hümâyûnum sâir senelerden ziyâde _ atâd ve kesret-i ictişâd ve ictinâd iktizâ idüb irâr-ı küffâr ve mahâzîl-i rûz-ı fî-karâr sügur-ı islâmiyyeden bir mahalle sûi-kasdiyle hareket eylemezden mukaddem muasker-i nusret-irimin teveccüh ve azîmet için fermân-ı hümâyûnum sâdir olmağın Anadolu ve Rumili'nde vâki' vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve ümerâ'-i fahhâm ve dergâh-ı mu'allâm mutasarrıfları ve çavuşları ve dîvân-ı hümâyûnum ve defter-i hâkânî kâtibleri ve şâkirdleri ve zuamâ ve erbâb-ı timâr ve altı bölük halkı ve cenge ve harbe kudreti olan

sipâhizâdeler sahîhü'l-esâmi dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve sebîl-i dîn-i mübînde hizmeti sebkât idüb ve hîn-i yoklamada esâmîsi çalık olanlar ve korucu ve oturak ve kuloğulları ve cebeci ve topçu ve sâir tavâif-i askerî inşâallahu teâlâ [bi]-eyyi hâl evvel rebî'den mukaddem Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûnuma mülhak ve mülâkî olmak üzere sefer-i hümâyûnuma me'mûr olup bâ-husûs ve harbi bi-kefere bilâd-ı islâmiyyeden ba'zı beldeye müstevlî olmağla taraf-ı hümâyûnumdan kefere-i mezbûra ile mukâbele ve mukâteleye me'mûr olan tâifeden ba'zısı itâat ve imtisâl itmeyüb bilâ-gadr-ı şer'iyye gitmeyenleri ism-i azim ile ism olup dünyâda tağrir-i şedîd olunurlar ve âhiretde mazhar-ı eşedd-i ukûbât-ı ilâhiyyeye müstehak olurlar diyü takvâ-yı şerîfe verilmekle mücebince her tarafa evâmîr-i şerîfem gönderilüb tenbîh-i hümâyûnum olmağla tavâif-i merkum bir gün evvel ve bir sâat mukaddem evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve vakt-i zamânıyla Edirne sahrâsında muasker-i nusret-ismime îsâl olunmaları için takayyüd ve ihtimâm ehemmi-i mühimmâtından olup sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin bu emr-i uzmadan sıdk ve hulûs ile senden küllî hizmet me'mûl-i hümâyûnum olmağla umûmen Anadolu'dan asker ihrâc ve tesyîr-i teyidât olmuşsundur imdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb kalkub maharrikden ve yemîn u yesârından vâki' vech-i meşrûh üzere sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve ümerâ'-i fahhâm ve sâir tavâif-i askeriyeyi evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve evvel rebî'den ordu-yı hümâyûnuma Edirne sahrâsında hareket etmezden mukaddem muasker-i nusret-ismimde mevcûd bulunmak üzere tesyîd ettirmek Kütahya ve Aydın ve Saruhan taraflarına değin gelüb bi'n-nefs varılması mümkün olan mahallere kendün varub Hüdâvendigar'dan olmayan yerlere mu'temedün-alehy ve müstakîm ademler gönderüb hâsılı hizmet hitâmına değin leyl u nehâr hâb-ı rahatı kendüne harâm idüb ve etrâfa gönderdiğin ademlerin ahvâlin dahî istikzâ' ve kemâl-i teyakkuz ve intibâh ile hareket idüb göreyim seni bu emr-i mühimme melhûz-ı hümâyûnuma muvâfık hidemât-ı cemîle vücûda getirmeğe bezl-i kudret sarf-ı mükemmel eyleyüb ihrâca tenbîh için gönderdiğin ademlerden ve gayriden birisin vardığı mahallerde mürur ü ubûr eyledikleri yerlerde kimesneden bir akçe ve bir habbe almağla tesyîd-i asker emrinde müsâmahadan ve hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde taaddîden tevakkî inşâallahu teâlâ hitâm-ı hizmetten sonra yine mansıbına varub zabt u rabt memleket ve himâyet ve sıyânet-i riâyet ve sâir hidemât-ı aliyyemden bezl-i kudret eylemek bâbında fermân-ı âlî's-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan celîlü'l-kadrim mücebince amel idüb dahî sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin emr-i şerîfim sana vardığı gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb kalkub muharrek yemîn u yesârında vâki' vech-i meşrûh üzere sefer-i

hümâyûnuma me'mûr olan vüzerâ-yı a-i'zâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve ümerâ'-i fahhâm ve sâir tavâif-i askeriyeyi evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve evvel-rebî'de ordu-yı hümâyûnuma Edirne sahrâsından hareket eylemezden mukaddem muasker-i nusret-isrimde mevcûd bulunmak üzere tesyîd iderek Kütahya ve Aydın ve Saruhan tarafına değin gelüb bi'n-nefs mümkünn olan mahallere kendün varub Hüdâvendigâr'dan olmayan yerlere mu'temedün-aleyh ve müstakîm ademler gönderüb hâsılı hizmet hitâmına değin leyl u nehâr hâb-ı rahatı kendüne harâm idüb ve etrâfa gönderdiğin ademlerin ahvâlin dahî iktizâ' ve kemâl-i teyakkuz ve intibâh ile hareket idüb göreyim seni bu emr-i mühimmede melhûz-ı hümâyûnuma muvâfik hidemât-ı cemîle vücûda getirmeğe bezl-i kudret sarf-ı mükemmel eyleyüb etrâfa tenbîh için gönderdiğin ademlerden ve gayriden birisin vardığı mahallerde ve mürur ü ubûr eyledikleri yerlerde kimesneden bir akçe ve bir habbe almağla tesyîr-i asker emrinde müsâmahadan ve hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde taaddîden tevakki ve inşâallahu teâlâ hitâm-ı hizmetten sonra yine mansıbına varub zabt u rabt memleket ve himâyet ve sıyânet-i riâyet ve sâir hidemât-ı aliyyemde bezl-i kudret eyleyesin şöyle ki vüzerâ ve mîr-mîrân ve ümerâ ve sâirlerinden re'yine muhâlefet idenleri der-devlet-medârıma i'lâm ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan sâir tavâif-i askerden ba'de't-tenbîh-i mütenebbi olmayub fermân-ı vâcibü'l-itmâm muhâlefet-i sefer-i hümâyûnumdan kalub evlerinde ve yerlerinde bulunanları ahz ve karîb olan kal'alarda habs isim ve resimleriyle yazub arz eyleyesin ki verilen fetvâ-yı şerîfe mücebince sonradan haklarından emr-i şerîfim ne-vechle sâdır olur ise mazmûn-ı münîfi tenfiz ve icrâ eyleyesin şöyle bile alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-Âhire sene-i erba' ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fî 5 Ramazân sene 1104.

Mutâbıku'l-aslıhu'l-âli harrerehu el-fâkir ileyhi-teâlâ Osman el-müvellâ hilâfe _ ufye lehu.

v-34[a]

141

Fermân-ı şerîf-i âli'ş-şân mücebince Diyârbekir vâlisi Mehmed Paşa hazretlerinin buyurulodusudur.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Karahisâr-ı Sâhib ve Kütahya ve Brusa ve Balıkesri ve Biga sancâklarında vâki' kuzât efendiler zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-a'yân eyâlet-i mezbûrede vâki' elviye mütesellimleri zîde

mecduhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki inşâallahu teâlâ bi-avnihi ve fazluhu ve hüsn-i tevkîfe niyet-i hâlise ile i'lâ'i-kelime-i dîn ve def'-i mazarrat-ı müşrikîn için işbu sâl-i meymenet meâlde musammem olan gazve-i meymûn ve cihâd-ı hümâyûna sâir senelerden ziyâde kesret cünûd ve vefret cüyûş iktizâ idüb eşrâr-ı küffâr ve mahâzîl-i rûz fi-karâr sügur-ı islâmiyyeden bir mahalle sûikasd ile hareket-i harbî-bereket eylemezden mukaddem askerinin tevcîh ve azîmetleri fermân olunub umûmen Anadolu'da vâki' vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve ümerâ'-i fihâm ve dergâh-ı mu'allâm müteferrikaları ve çavuşları ve dîvân-ı hümâyûn kâtibleri ve defter-i hâkânî kâtibleri ve şâkirdleri ve zuamâ ve erbâb-ı timâr ve altı bölük halkı ve cenge ve harbe kudreti olan sipâhizâdeler ve sahîhü'l-esâmi dergâh-ı muallâm yeniçerileri ve sebîl-i dîn-i mübîn de hizmeti sebkât idüb ve hîn-i yoklamada esâmisi çalık olanlar ve korucu ve oturak ve kul oğulları ve cebeci ve topçu ve sâir tavâif-i asker inşâallahu teâlâ alâ-eyyi-hâl evvel rebî'de Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûna mülhak ve mülâkî olmak üzere sefer-i hümâyûna me'mûr olub bâ-husûs harbi bî-kefere bilâd-ı islâmiyyeden ba'zı beldeye müstevlî olmağla taraf-ı hümâyûn-ı şehriyâriden kefere-i mezbûre ile mukâtele ve mukâbeleye me'mûr olan tâifeden ba'zısı itâat ve imtisâl itmeyüb bilâ-gadr-ı şer'î getireler ism-i azîm ile isim olub dünyâda takdir-i şedîd olunurlar ve âhirette mazhar-ı eşedd-i ukûbât-ı ilâhiyye olmağa müstehak olurlar diyü fertvâ-yı şerîf verilmekle mücebince tavâif-i merkumu bir gün ve bir sâat evvel evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve vakt-i zamâniyle Edirne sahrâsında muasker-i nusret-esere îsâl olunmaları mehammât-ı dînîyyeden olmağla ol-eclden umûmen Anadolu'da vâki' asâkir ihrâc ve tesyîri der-devlet-i aliyye-i şehriyâriden tarafımıza sipâriş ve fermân-ı celîlü's-şân vârid olmağla sûreti ihrâc ve mücebince tarafımızdan buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ağalarımızdan zîde kadruuhu (boş) gönderilmiştir vusûlünde gerekdir ki sûret-i fermân-ı celîlü's-şânı beher-kazâda ahâli-i vilâyet muvâcehelerinde kırâat-ı sicillâta tescîl ve tavâif-i merkuminden olanlar fermân-ı âlî's-şân mücebince hareket ve azîmet itmeyüb ihmâl ve müsâmahaya ve te'hîr ve tevakkufa cevâz virilüb vakt ve zamâniyle me'mûr oldukları mahallerde bulunmayacak olurlar ise inşâallahu teâlâ hîn-i vusûlünde emân ve zamân verilmeyüb eşedd-i ukûbet ile haklarından gelinmelerini mukarrer bilüb ona göre basîret ve intibâh üzere olub müceb fermân ve mazmûn buyuruldu ile âmil oluna buyuruldu.

Fî 29 L {Şevvâl} sene 1104.

Muhallefâtü'l-merhûm Hüseyin Çelebi ibn Mehmed mâte sâkinen bi-mahalle-i Mustafa Fakih min mahallât-ı medîne-i Balıkesri ve terake binteyn-i meduvveteyn Fatıma ve Saliha ve zevceten meduvve Havva ibnti el-Hâc Abdi mer'eten meduvveten Emine binti Mehmed fi'l-verâse münhasıraten aleyhin vak'ü't-tahrîr fi'l-yevmü's-sâlis ve'l-ısrîn min şehri-şevvâlü'l-mükerrerem li-sene-i erba' ve mie ve elf.

1 Tahtânî Menzil/Kıymeti-20 Guruş – 18 Vukıyye Bakır Edânisi – 1 Köhne Kaftan/Kıymeti-1 Guruş -- 1 Alaca Köhne Zıbın/Kıymeti-1 Rub' – 1 Alaca Köhne Kaftan/Kıymeti-1 Rub' – 1 Def'a Köhne Kaftan/Kıymeti-1 Rub' – 1 Beyaz Sâde/Kıymeti-1 Zolata – 1 Yeşil Çuka Yelek/Kıymeti-1 Rub' – 1 Sigar Mâi Aba/Kıymeti-1 Guruş – 1 Köhne Çakşır/Kıymeti-1 Rub' – 1 Köhne Don/Kıymeti-1 Rub' – 1 Dölbend Sarık/Kıymeti-1 Guruş – 1 Köhne Sarık maa Kavuk/Kıymeti-0.5 Guruş -- 1 Kırmızı Kilim/Kıymeti-1.5 Guruş – 1 Münakkaş Kilim/Kıymeti-1.5 Guruş – 1 _/Kıymeti-1 Guruş – 1 Seccâde/Kıymeti-0.5 Guruş – 1 Bağ/Kıymeti-7 Guruş – 18 Aded Eğer Kaltağı/Kıymeti-1 Guruş – 12 Aded Köhne Kaltak/Kıymeti-1 Guruş – Eğer Kerestesi/Kıymeti-1.5 Guruş -- Alât-ı Sirâci/2 Guruş – Yekûn 68 Guruş 1 Zolata Minhe'l-ıhrâcât

Techîz-i tekfin 10 Guruş / Resm-i kısmet ve kâtibiye ve huddâmiye ve muhzırıye ve harç-ı hüccet _/5.5 guruş /Yekûn 15.5 guruş

Sahhü'l-bâki et-taksîm beyne'l-verese yekûn 403 Guruş

Hisse-i Emine/8.5 Guruş 4 Akçe – Hisse-i Fatma/17 Guruş 8 Akçe – Hisse-i Saliha/17 Guruş 8 Akçe – Hisse-i _ (...)

v-34[b]

İşbu bin yüz dört senesinde Anadolu vâlisi olan saâdetlü vezir-i rûşen-i zamîr İbrahim Paşa hazretlerinin taraf-ı şerîflerinden fahrü'l-emâsil Ahmed Ağa yediyle vârid olan buyurulduları mücebince medîne-i Balıkesri ahâlisi cümle a'yân ve reâyâ ma'rifetleriyle vezîr-i müşârûn-ileyh bin üç yüz guruş imdâd-ı seferiyye verüb ve elli guruş dahî harc-ı mahkeme ve on iki guruş dahî kâtibiye ve huddâmiye ve muhzırıye ve yüz guruş dahî kazâ-i mezbûr menziline ve on sekiz guruş dahî tahsîldâra ve on dokuz buçuk guruş dahî şehir kethüdâsı Abdullah Çelebi yediyle kazâ-i mezbûrun harc-ı levâzımına ve yine yetmiş iki guruş dahî konağı harcı ve yigirmi guruş paşa-yı mûmâ-

ileyhe verilen akçenin muâmelesi ve bir guruş ve üç rub' dahî akçe noksanı olub min-haysi'l-mecmû' bin beş yüz seksen guruşa bâliğ olmağın kazâ-i mezbûr ahâlisi beynlerinde mahallât ve kurâya tevzî' olunub tahsiliçün şehir kethüdâsı Abdullah Çelebi taraf-ı şer'den mübâşir ta'yîn ve yedine verilen tevzî' defteridir zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmü't-tâsi' min şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene-i erba' ve mie ve elf. Min hicrihi men lehü'l-'izz ve'ş-şeref.

Mahallât-ı medîne-i mezbûre

Mahalle-i Maratlı/70 Guruş - Mahalle-i Dinkçiler/70 Guruş - Mahalle-i Kasablar/55 Guruş - Mahalle-i Oruçgâzi/46 Guruş - Mahalle-i Sahn-ı Hisâr/40 Guruş - Mahalle-i Karaoğlan/45 Guruş - Mahalle-i El-Hâc İsmail/45 Guruş - Mahalle-i Börekçiler/30 Guruş - Mahalle-i Ali Fakih/18.5 Guruş - Mahalle-i Salahaddin/45 Guruş - Mahalle-i Şeyh Lütfullah/46 Guruş - Mahalle-i Mirzâ Beğ/27 Guruş - Mahalle-i Umur Beğ/17.5 Guruş - Mahalle-i Mustafa Fakih/45 Guruş - Mahalle-i Okçukara/17.5 Guruş - Mahalle-i El-Hâc Gaybi/24 Guruş - Mahalle-i Yenice/27 Guruş - Mahalle-i El-Hâc İshak/46 Guruş - Mahalle-i İzmirler/46 Guruş - Mahalle-i Eski Kuyumcular/24 Guruş - Karye-i Paşa/8 Guruş - Karye-i Çağış/8 Guruş - Karye-i Çömlekçi/25 Guruş - Karye-i Urbut/15 Guruş - Karye-i Bayındır/15 Guruş - Karye-i Yenice/15 Guruş - Karye-i Mendehorye/25 Guruş - Karye-i Köylü/8 Guruş - Karye-i Aslıhan/3 Guruş - Karye-i Aslıhan Tepeciği/3 Guruş - Karye-i At/8 Guruş - Karye-i Atnos/20 Guruş - Karye-i El-Hâc Ömer/10 Guruş - Karye-i Halalca/20 Guruş - Karye-i Ya'kub/20 Guruş - Karye-i Kesik/12 Guruş - Karye-i Karaman/20 Guruş - Karye-i İrvana/15 Guruş - Karye-i Ayşe Bacı/8 Guruş - Karye-i Çayrhisâr/5 Guruş - Karye-i Çitnehor/5 Guruş - Karye-i Ziyaretli/20 Guruş - Karye-i Köteyli/20 Guruş - Karye-i Zincirye/12 Guruş - Karye-i Çayırpınar/15 Guruş - Karye-i Kamçılı/35 Guruş - Karye-i Depesi Delik/12 Guruş - Karye-i Ali Temurci/15 Guruş - Karye-i Kalaycılar/8 Guruş - Karye-i Nâibli/12 Guruş - Karye-i Küpeliler/20 Guruş - Karye-i Kömürcübayındır/10 Guruş - Karye-i Gök/30 Guruş - Karye-i Kesirven/20 Guruş - Karye-i Kabaklı/8 Guruş - Karye-i Çinge/15 Guruş - Karye-i Nergis/20 Guruş - Karye-i Kalya/5 Guruş - Karye-i Bayat/15 Guruş - Karye-i Kusunlar/5 Guruş - Karye-i Yaka Hazarlar/5 Guruş - Karye-i Halka Havlu/10 Guruş - Karye-i Keçili/8 Guruş - Karye-i Ferdanlar/8 Guruş - Karye-i Timurtaşlar/8 Guruş - Karye-i Bazarlı/5 Guruş - Karye-i İldeniz/8 Guruş - Karye-i Naldöken/5 Guruş - Karye-i Çobanlar/8 Guruş - Karye-i İvazlar/30 Guruş - Karye-i Gökçe Deresi/15 Guruş - Karye-i Kırklar/8 Guruş - Karye-i Urbut/5 Guruş - Karye-i Akça Kısarak/10 Guruş - Karye-i Üçpınar/30 Guruş - Karye-i

Eftelle/15 Guruş - Karye-i Yeni/20 Guruş - Karye-i Türkmen Akçası/15 Guruş - Karye-i Kavak/10 Guruş - Karye-i Çandar/15 Guruş - Karye-i Köşeler/12 Guruş – Yekûn-1580

v-35[a]

144

Nişân-ı şerîf-i âlî'ş-şân-ı sâmi-i mekân-ı sultânî tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki;

Bundan akdem memâlik-i mahrûsede olan ehl-i zimmetin rûûs üzerine mevzûa olan cizyelerinin cibâyetinde olan şürût ve kuyûd vech-i şer' _ mürâât olunmamağla ehl-i zimmetin ahvâli ve beytü'l-mâlin usûl-i emvâl-i meşrûasından olan mâl-i cizye gereği gibi mazbut ve mahfûz olduğundan zâyî' ve telef olmağın _ imâm-ı âzam hazretlerinin eimme-i hanefiyyenin şeriatine muvâfık Ömer ibnü'l-hattâb Radiyallahu anhu hazretlerinin sahâbe-i kirâm rıdvânallahu teâlî aleyhim ecmaîn mahzarında cibâyet buyurdıkları vech üzere fakîr _ on iki dirhem fidda veyahud bedeli bir şerefiyye ve mutavassitu'l-mâl olandan yigirmi dört dirhem fiddaya bedeli iki şerefiyye ve zâhirü'l-fenn müksîrinden kırk sekiz dirhem fiddaya bedeli dört şerefiyye altun a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibâriyle cem' ve cibâyet olunmak bâbında sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân olunmuşidi lâkin zıkr olunan vechile ve esnâf-ı sülûsî i'tibâriyle ehl-i zimmetin cizyeleri bin yüz iki ve yüz üç seneleri cibâyet eylemek için ta'yîn olunan âmillerin ba'zıları tama'a düşüb a'lâ ve evsat olanlardan ol-minvâl üzere cem' u tahsîl ve yedlerine ednâ tezkereleri virüb hîn-i muhasebeden a'lâ ve evsat tezkereleri verecek zimmî az bulunmağla veremedik diyü tezkereleri ibrâz ve gerü cânib-i mîrîye teslîm ve ednâ cizyesi aldım diyü kâğadanla muhâsebesin kapadub bundan mâada nice dürlü hîle ve hud'a ile cânib-i beytü'l-mâle gadr ve hıyânetleri zâhir olmağın ehl-i zimmetin cümlesinden ale's-seviyye cizyeleri cibâyet olunmağa mesâg-i şer'î var ise bu bâbda olan meşakkat ve âmili bertaraf ve mâl-i cizye dahî mazbût ve mahfûz olurdu diyü âlemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhırîn bi'l-fiil şeyhü'l-islâm ve Rumili kadıaskeri edâmallahu teâlâ fazâ'iluhumdan istifsâr ve istiftâ' olundukda _ eimme-i halefiden cevâzına kavil görülmemiştir lâkin bir husûsda eimmemiz mu'teber kullarıyla amel olunmakda usret ve meşakkat olunmak eimme-i müctehidinden sâhib-i mürâcaat âher olan imâm müctehid kavli ile câiz idüğüne eimme-i mütezzînden _ husûsu ise bir emr-i azîm-i küllîdir ki muhâfaza-i dîn der-dest emrinin ekser nizâmî ona menûtdur _ eimme-i dîn-i müctehidinlerden çoğu merâtib-i mezbûra üzere cem' olunmayub fakir ve alilden _ alınmağa zâhiblerden ve eimme-i mezbûreden ba'zıları dahî kırk dirhem gümüş yâhûd

altından bedeli alınmak üzere zâhib olmuşlardır bu takdirce fakir ve alilden ale's-seviyye ikişer şerefiyye alınmağa emr-i şerîf sâdır ola kadimden taleb ve ahz ettikleri vech-i nâmeşrûadan ictinâb ve ehl-i zimmet fukarâsı dahî kadimden viregeldikleri nisfî mertebesi tertîb olunmak mazhar-ı merhamet olmuş olurlar diyü cevâb bâ-savâbları? rikâb-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnuma arz ve telhis olunmağın bin yüz dört senesine mahsûb olmak üzere memâlik-i mahrûsede olan ehl-i zimmetin fakir ve _ ale'seviyye ikişer şerefiyye altun cibâyet ve tahsil olunmak şer'-i şerîfe müstenid olub fi mâ ba'd âmillerin _ bertaraf olmak üzere izn-i hümâyûnum sâdır olub minvâl-i muharrer üzere ehl-i zimmet Nasarâ ve Yehud taifelerinin cizyeleri ale's-seviyye ikişer şerefiyye ahz olunmak üzere Karesi sancâğında vâki' olan kazâlarda sâkin ehl-i zimmetin bin yüz dört Cemâziyel-Âhiri guresinden uhdelerine edâsı lâzım gelen cizyeleri cibâyetine me'mûr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ebu Bekir zîde kadruhunun yedine verilen mühürlü ve imzâlu defterde mezkûr sancâkda vâki' olan kazâların her bir beldesinde ve her bir karyesinde sâkin ve mevcûd bulunan ehl-i zimmetin bir ferdi hâriç kalmamak üzere cizyesi alınub _ cizye eylediği ma'lum olmak için evsat mührüyle mahtûm yedine cizye kâğıdı verilüb edâ-yı cizye eylediği ve _ idüğü isim ve nisbetiyle deftere kayd olunub ve cibâyetine me'mûr olanlar takdir ve tasmim olunduğu mikdârdan fukaradan bir akçe ve bir habbe ziyâde almayub ve cem' eylediği cizyenin akçesin teslîm-i hazîne-i âmire eyledikde ve muhâsebesi görüldükde ruznamçe ve _ muhâsebe nâmında bir şeyi taleb olunmamak üzere tahsil eylediği cizye ne mikdâr ise her bir re's cizyeden on ikişer pâre asl-ı mâl cizyeden kendüsüne maişet olmak üzere taraf-ı mirîden mahsûb oluna ve bundan mâada her re's cizyeden birer pâre cizye muhâsebecisi ve kâtiblerine ücret _ verilmek üzere taraf-ı mirîden mahsûb oluna bundan mâada ehl-i zimmetden cizye-i mevzua-i muayyenelerinden ziyâde bir nesne alındığı istimâ' olunur ise gerü ashâbına redd ettirilüb ahvâlleri der-devlet-medârıma arz oluna ve ehl-i zimmetden üzerine edâ-yı cizye lâzım gelenlerden eğer bir ferd zikr ve sigâr? cizyesin vermeyüb bir tarik ile ihtifâ veya firâr eder ise edâ-yı cizyeden imtinâ' eylediği zâhir oldukda rakabesi üzerine mahrube olan cizyesi alındıktan sonra işbu ukûbet ve nekâl ile muâkıb olunur bundan mâada memalik-i mahrûsede vâki' cümle evkâf kurâsında sâkin olan ehl-i zimmetin havâss-ı selâtîn ve vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-i mîrân ve mîr-livâ ve sâirleri (...) ve muhassillik ve voyvodalıkla dâhil olan ve ba'zı esbaba binâen maktû' olanlar gerek rahip ve patrik ve keşiş ve gerek bir târik ile ellerine berât alub tercümanlık ve müsellimlik ve muâfiyet iddiâsında olanlar mâdâmaki iktisâb ve _ (...) iktisâbdan mâni'i olub _ olmaklık kebîre yâhûd ekser vakitte marîz olmaklık kebîre a'zâr _ sâir ehl-i zimmetden istisnâ olunmaya

diyü _ beyninde şâyi' ve meşrûh olmasına _ mezkûr olan kavlı ile ruhbandan cizye alınmaz diyü taallül ve cizye-i edâdan imtinâ' ettirmeyüb bu makule cizyeleri dahî vech-i sâbık üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen cizyelerin âmil-i mezbûra cibâyet idüb ba'de her vakfın defterde tahsil olunur kaç rûûs cizyesi var ise vakfa ele geldiği cizye hesâbı üzere evkâf mütevellilerine taraf-ı mirîden teslîm olunub ve ba'zı cizyelerimizi mahsur olan evkâfın dahî sinîn-i mâzide cizyeden vakfa nemikdâr mahsul mahsûb olunagelmış ise nesnelere ahlâkına göre mâlde vustâsı i'tibâr olunub olvechile taraf-ı vakfa âid olacağı cizyeleri mirîden mütevellilerine teslîm olunmak üzere cizyeleri cümlesi ale'seviyeye _ cem' ve tahsil olunmak bâbında fermân-ı âlî' ş-şânım sâdır olmağın bu berât (...) buyurdum ki siz ki kadılar ve a'yân-ı vilâyetin iş erlerisiz cizye tarîkıyle ehl-i zimmete bir vechile sâhib çıkmayub gerek bağ ve bağçe (...) ve çiftlik ve sâir alâkanızda ehl-i zimmetin cümlesinden ale's-seviyeye cizyelerini aldırub bir ferde himâye ve ketm ve (...) olmanızı mukarrer bilesiz ve sen ki livâ-i mezbûrede vâki' olan kazâlarda sâkin ve mevcûd bulunan ehl-i zimmetin (...) **v-35[b]** cizyeleri cibâyetine me'mûr mübâşîr-i mezbûrsun târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere fermân olunduğu vech üzere cizyeleri mâlini tahsîline mübâşeret eyledikde başka defter tutub kasabada olanları mahallesi ve babaları ve kendülerinin isimleri ve seniyyeleri? ile ve karyede olanları dahî _ karyesi ve babalarının ve kendülerinin isimleri ve şöhretleriyle ale'l-esâmî defter idüb hîn-i muhâsebede cizye muhâsebesi kalemine teslîm eylemek üzere hıfz idüb getüresin ve derûn-ı berâtta mezkûr olan şürût ve kuyûdun icrâsına ihtimâm idüb hilâfetten bigayet-i ihtirâz eylesin şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmü's-sâmin min şehri Ramazânü'l-Mübârek sene-i erba' ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Sûret-i defter-i hazîne-i _ livâ-i mezkurin _ sene 1104.

Der-livâ-i Karesi

Kazâ-i Balıkesri - Kazâ-i Edremid – Kazâ-i Kemer Edremid - Kazâ-i Bigadiç – Kazâ-i Akçay-ı Garb - Kazâ-i Ayazmend – Kazâ-i _ maa Kozak – Kazâ-i Sındırgı – Kazâ-i Baş Gelenbe – Kazâ-i Fart maa Şâmî -

Tahrîren fi gurre-i Ramazân sene 1104.

v-36[a]

145

Midilli muhâfazasında Ali Paşa hazretlerinin mütesellim buyuruldusudur.

Şerîat şîâr fazîletli Balıkesri kadısı efendi hazretleri zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki hâlâ bin yüz dört Ramazân-ı şerîfin gurresinden fermân-ı şerîf ile mutasarrıf olduğum Karesi sancâğı mütesellimliği zabt u rabt için tarafımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Receb Ağa zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olunmuşdur gerekdir ki zıkr olunan târîh-i mezburun livâ-i mezbûre mütesellimliğin mûmâ-ileyh Receb Ağa'ya zabt u rabt ettirüb taraf-ı âherden dahî taarruz ettirmeyesin diyü buyuruldu. Fî gurre-i Ramazân sene 1104.

146

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Lapseki ve Biga ve Güğercinlik ve Aydıncık ve Gönen ve Manyas ve Mihaliç ve Kirmasti ve Fart maa Şâmî ve Kepsut ve Balıkesri ve Bigadiç ve Sındırgı ve Baş Gelembe ve İvrindi ve Ayazmend ve Kozak ve Edremid ve Kemer Edremid ve Balya ve Ünye ve Çan ve Bayramiç ve Ezine ve Tuzla ve Kal'a-i Sultaniyye kadıları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki bin yüz dört senesine mahsûb olmak üzere bi'l-fiil tersâne-i âmirem emîni Ahmed zîde mecduhu dersâdetime mühürlü tezkere gönderüb hâlâ tersâne-i âmiremde binâsı fermân olunan _ hümâyûnum gemileri mühimmâtıçün taht-ı kazânızda koğuş cam ve _ ve çubuk kat' ve tedârik ve mahall-i me'mûreye nakl olunması ziyâde lâzım ve mühim olduğun emîn-i mûmâ-ileyhe i'lâm itmeğin hazîne-i âmiremde mahfûz olan merkûmât defterlerine nazar olundukda Lapseki kazâsından on yedi bin altı yüz akçe mîrî ve dört bin dört yüz akçe mübâşire vech-i maâş Biga kazâsından on sekiz bin dört yüz akçe mîrî ve dört bin altı yüz akçe mübâşire vech-i maâş ve Güğercinlik kazâsından dokuz bin altı yüz akçe mîrî ve iki bin dört yüz akçe mübâşire vech-i maâş ve Aydıncık kazâsından yigirmi bin akçe mîrî ve beş bin akçe vech-i maâş ve Gönen kazâsından on dokuz bin iki yüz akçe mîrî ve dört bin sekiz yüz akçe vech-i maâş ve Manyas kazâsından yigirmi iki bin iki yüz akçe mîrî ve dört bin sekiz yüz akçe vech-i maâş ve Kepsut kazâsından on dört bin dört yüz akçe mîrî ve üç bin altı yüz akçe vech-i maâş ve Balıkesri kazâsından on dokuz bin iki yüz akçe mîrî ve dört bin sekiz yüz akçe mübâşire vech-i maâş ve Bigadiç kazâsından on altı bin akçe mîrî ve dört bin akçe mübâşire vech-i maâş ve Sındırgı kazâsından dokuz bin altı yüz akçe mîrî ve iki bin dört yüz akçe vech-i maâş ve Baş Gelembe kazâsından sekiz bin akçe mîrî ve iki bin akçe mübâşire vech-i maâş ve İvrindi kazâsından altı bin dört yüz akçe mîrî ve bin altı yüz akçe mübâşire vech-i maâş ve Ayazmend kazâsından yigirmi dört bin akçe mîrî ve altı bin akçe mübâşire vech-i maâş

ve Kozak kazâsından altı bin dört yüz akçe mîrî ve bin altı yüz akçe mübâşire vech-i maâş ve Edremid kazâsından on altı bin akçe mîrî ve dört bin akçe vech-i maâş ve Kemer Edremid kazâsından on iki bin sekiz yüz akçe mîrî ve üç bin iki yüz akçe vech-i maâş ve Balya kazâsından yigirmi dört bin akçe mîrî ve altı bin akçe mübâşire vech-i maâş ve Ünye kazâsından on iki bin akçe mîrî ve üç bin akçe vech-i maâş ve Çan kazâsından on yedi bin altı yüz akçe mîrî ve dört bin dört yüz akçe vech-i maâş ve Bayramiç kazâsından on altı bin sekiz yüz akçe mîrî ve dört bin iki yüz akçe vech-i maâş ve Ezine kazâsından yigirmi dört bin akçe mîrî ve altı bin akçe mübâşire vech-i maâş ve Tuzla kazâsından yigirmi dört bin akçe mîrî ve altı bin akçe mübâşire vech-i maâş ve zikr olunan kazâlarda tahsîl oluna gelen beş yük akçenin yüz bin akçesi keraste tahsîline me'mûr olan mübâşire vech-i maâş ve dört yük akçe ile ücret kat' ve ücret nakl iskele ile her kît'ası beş yüz akçeye olmak üzere altmış kît'a koğuş _ beher kît'ası iki yüz ellîşer akçeye olmak üzere seksen kît'a _ beher kît'ası ikişer yüz ellîşer akçeye olmak üzere seksen kît'a çubuk _ beher kît'ası dört yüz yigirmi beş akçeye olmak üzere üç yüz koğuş kadirga beher kît'ası ikişer yüz yigirmi beş akçeye olmak üzere beş yüz kırk kît'a _ kadirga beher kît'ası ikişer yüz yigirmi beş akçeye olmak üzere üç yüz kırk çubuk kadirga bu cümlesi bin üç yüz seksen kît'a keraste olub ve yine kal'a-i sultâniyye kazâsından üç kît'a koğuş _ ve iki kît'a _ ve beş kît'a koğuş kadirga ve beş kît'a çubuk kadirga ki yigirmi kît'a olur kal'a-i sultâniyye reâyâsı zikr olunan yigirmi kît'a kerasteyi kendüleri kat'a ve iskeleye nakl ile geldikleri keraste tahsîline me'mûr olanalar sâir kazâ reâyâsı ki akçe viregelmişlerden zikr olunan bin dört yüz kît'a kerasteden yigirmi kît'adan mâadası minvâl-i meşrûh üzere tahrîr olunan ücret ile Çan kazâsı reâyâsı kat' iderler **v-36[b]** ve yine tahrîr olunan ücret ile kat' mahallinden Kemer iskelesine camuş arabaları ile Biga ve Güğercinlik kazâları nakl idüb sâir kazâların kat' ve naklinde cebren alâkası olmadığı mestûr ve takayyüd bulunmağın imdi vech-i meşrûh üzere zincirâne ta'yîn olunan hakların huzûrunuzda bi't-tamam alıverüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugayir-i emr-i hümâyûn iş ettirmeyesiz husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimdendir sâire kıyâs olunmayub her biriniz zikr olunan kerastenin kat' ve naklinde takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz diyü fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle () vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel idüb dahî vech-i meşrûh üzere mübâşir-i mezburdan zincirâne ta'yîn olunan hakların huzûrunuzda bi't-tamam alıverüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugayir-i emr-i hümâyûn kimesneye iş ettirmeyesiz husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimdendir sâire kıyâs olunmayub her biriniz zikr olunan kerastenin kat' ve naklinde takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe

i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmü't-tâsi' ısrîn min cemâziye'l-evvel sene erba' ve mie ve elf.

El-Mahrûse-i Edirne

147

İşbu bin yüz dört senesi Şevvâlü'l-Mükerrermin on beşinci gününden bir sene tamamına değin âyende vü revende gelen şerhile verilecek bâr-gîrleri Maratlı mahallesi sâkinlerinden Yusuf bin Mehmed nâm kimesneye beyân dörtyüz esedî guruş der-uhde ve iltizâm olunduğu kayd şod

Fî't-târîhü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l Hâl: Bakkal Hacı Ali - Bakkal Hacı Halil - Hacı Mehmed ibn Hacı Süleymân - Hacı Mustafa Şeyh Mehmed - Mahalle-i Mirzâbeğ İmamı - Hacı Hüseyin Halil - Hacı Ali ibn Hacı Hasan - Hacı Veli bin Hacı Hasan - Köylü Hacı Mehmed - Dolmacı Hacı Mustafa - Hacı Ahmed bin Hacı Mustafa – Nakkaş? Ali bin Hasan – İncir _ Ahmed - Fazlullah bin Veli Efendi

v-37[a]

148

Brusa Beği Olan Saâdetlü İsmail Paşa Hazretlerinin Buyurulduşudur.

Şeriat meâb Balıkesride kâdı efendi zîde fazluhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve kethüdâyeri ve a'yân vilâyet iş erleri zîde kadruhumba'de't-tahiyye inhâ olunur ki işbu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûna me'mûr olan tavâif-i askerînin me'mûr olduğumuz evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve ol etrâf ve havalide olan eşkiyâ ve kuttâüt-tarîk ve ebnâ-i sebile mazarrat ve _ iden erâzili alâ-eyyi-hâl ele götürüb haklarından gelinmek bâbında tarafımızdan buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olunmuştur vusûlünde gerekdir ki asâkirîn tâifesinden olub kurâ ve kasabât ve çiftliklerde seferden kalmış varise vakt u zamânı hulûl itmekle bir gün ve bir sâat evvel evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve eğlendirmeyüb me'mûr oldukları mahallere mevcûd ettirmekte her biriniz takayyüd-i tâmm ve ihtimâm ve sa'y-ı _ kelâm eylesiz ve ol etrâf ve havâlide mürur ü ubûr iden ebnâ-i sebinin yolun bekleyüb ve ba'zıların katl ve ba'zıların katl ve ba'zının emvâl ve erzâkın nehb ü gâret iden eşkiyâ ve erâzîl ve kuttâüt-tarîki mahalle _ olan yerleri tecessüs idüb bulub mübâşir-i merkum ma'rifetiyle ahz idüb gaybet ve firâr iderlerse buldurulması lâzım gelen (...) ile habs ve ol tarafa varınca hâzır olmada inşâallahu te'âla ol tarafa

vusulümüz ve _ müyesser oldukda gıbbe'ş-şer' haklarından gelünüb ale'ş-şeriyye cezâları virilmek emr-i mukarrerdir bilmiş olasız zinhâr ol-makûle eşkiyâ ve erâzil tâifesinde çıkmayub hilâf-ı şer'i himâye itmekden bigâyet-i ihtirâz olunub müceb buyuruldu ile amel olasız diyü buyuruldu.

Fî 18 Şevvâl Sene 1104.

149

Mezbur İsmail Pâşâ'nın medîne-i Balıkesri'den beher yevm için zehâyir defter irsâl eylediği bu mahale kayd olundu.

Nan/Vukıyye-600 – Lahm/Vukıyye-300 – Kuzu/Aded-4 – Pirinç/Vukıyye-300 – Revgan/Vukıyye-100 – Asel/Vukıyye-10 – _/Vukıyye-10 – Dakik-i Hâs/Vukıyye-30 – Nişasta/Vukıyye-5 – Biber/Vukıyye-0.5 – Şem'-i Asel/Vukıyye-2 – Şem'-i Revgan/Vukıyye-6 – Nohud/Vukıyye-10 – Soğan/Vukıyye-50 – Hoşabluk Üzüm/Vukıyye-10 – Tavuk/Aded-30 – Yoğurd Yumurta/Mikdâr-ı kifâyet – _/Vukıyye-5 – Şair/Keyl-200 – Otluk/Aded-100 – Odun/Aded-50

v-38[a]

150

Defter oldur ki işbu bin yüz dört senesine mahsûb olmak üzere medîne-i Balıkesri kazâsı ahâlisinin üzerlerine bâ-fermân-ı âli edâsı lâzımgelen tershâne-i âmire için bedel-i kerâste ikiyüz esedî guruş ve mübâşir mâl-i mezbûra sekiz guruş cum'â iki yüz sekiz guruş olub beher hâne üçer guruş birer rub' isâbet itmeğin sicill-i mahfûz kayd olunur. Fî el-yevmi'l-hâmis aşer min şevvâlü'l-mükerrem li-sene erba' ve mie ve elf.

Mahalle-i Maratlı/Hâne-4 3 Rub'- Mahalle-i Kasablar/Hâne-3.5 - Mahalle-i El-Hâc İshak/Hâne-2 - Mahalle-i Sahn-ı Hisâr/Hâne-1 3 Rub'- Mahalle-i Karaoğlan/Hâne-2.5 - Mahalle-i Hacı İsmail/Hâne-2 - Mahalle-i Börekçiler/Hâne-1 3 Rub'- Mahalle-i Salahaddin/Hâne-1 3 Rub'- Mahalle-i Mirzâ Beğ/Hâne-1.5 - Mahalle-i İzmirler/Hâne-1 3 Rub'- Mahalle-i Umur Beğ/3 Rub'- Mahalle-i Okçukara/Hâne-0.5 - Mahalle-i Hacı Gaybi/Hâne-0.5 - Mahalle-i Yenice/Hâne-1 1 Rub'- Mahalle-i Eski Kuyumcular/Hâne-1 1 Rub'- Karye-i Paşa/Hâne-0.5 - Karye-i Çağış/Hâne-0.5 - Karye-i Okuf/Hâne-0.5 - Karye-i Bayındır/Hâne-0.5 - Karye-i Yenice/Hâne-0.5 - Karye-i Köylü/1 Rub'- Karye-i Mendehorye/Hâne-3 - Karye-i Aslıhân/1 Rub'- Karye-i Aslıhân Depeciği/1 Rub'- Karye-i At/1 Rub'- Karye-i Atnos/Hâne-0.5 - Karye-i Hacı Ömer/1 Rub'- Karye-i Hallaca/Hâne-1 - Karye-i Ya'kub/3 Rub'- Karye-i Kesik/Hâne-0.5 - Karye-i Karaman/Hâne-0.5 -

Karye-i İrvana/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Aişe Bacı/1 Rub'- Karye-i Çayırhisâr/1 Rub'-
Karye-i Ziyaretli/Hâne-1.5 - Karye-i Köteyli/3 Rub'- Karye-i Çitnehor/1 Rub'- Karye-i
Zincirye/Hâne-0.5 - Karye-i Çaypınar/3 Rub'- Karye-i Çakır/1 Rub'- Karye-i
Kamçılı/Hâne-2 - Karye-i Depesi Delik/Hâne-0.5 - Karye-i Ali Demirci/Hâne-1.5 -
Karye-i Kalaycılar/1 Rub'- Karye-i Nâibli/3 Rub'- Karye-i Gök/Hâne-1 - Karye-i
Küpeliler/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Kömürcübayındır/Hâne-0.5 - Karye-i Kesirven/Hâne-1
- Karye-i Kabaklı/Hâne-0.5 -Karye-i Çinge/1 Rub'- Karye-i Nergis/3 Rub'- Karye-i
Kalya/1 Rub'- Karye-i Bayat/3 Rub'- Karye-i Kusunlar/1 Rub' - Karye-i Yaka
Hazarlar?/1 Rub'- Karye-i Halka Havlu/Hâne-0.5 - Karye-i Keçiler/Hâne-0.5 -
Karye-i Ferdanlar/Hâne-0.5 - Karye-i Timurtaşlar/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Bazarlı/1 Rub'-
Karye-i İldeniz/Hâne-0.5 - Karye-i Naldöken/1 Rub'- Karye-i Çobanlar/1 Rub'- Karye-i
İvazlar/Hâne-0.5 - Karye-i Gökçe Deresi/Hâne-0.5 - Karye-i Kırklar/1 Rub'- Karye-i
Urbut/1 Rub'- Karye-i Akçakısrak/3 Rub' - Karye-i Üçpınar/Hâne-1 3 Rub'- Karye-i
Türkmen Akçası/Hâne-0.5 - Karye-i Köseler/3 Rub'- Karye-i Kavaklı/Hâne-0.5 - Karye-
i Çömlekçi/3 Guruş - Karye-i Yeniköy/3 Guruş

v-38[b]

151

İşbu bin yüz dört senesinin mâh-ı şevvâlü'l- mükerreminin on beşinci gününden
bin yüz beş senesinin mâh-ı şevvâlü'l-mükerreminin on beşinci gününe değin bir sene
tamam olmak üzere medîne-i Balıkesri kazâsına taraf-ı saltanat-ı aliyeden fermân-ı şerîf-
i cihân-mutâ' ile gelen ulaklara menzil bâr-gîrleri tedârik idüb mahallât ve kurâdan menzil
bâr-gîrleri taleb ettirilmemek üzere bin dört yüz guruşa kazâ-i mezbûrun menzilciliğine
medîne-i mezbûre mahallâtından Maratlı mahallesi sükkânından _Yusuf Beşe nâm
kimesne menzilci ta'yîn ve oldahî meblağ-ı merkum bin dört yüz guruşa kabul ve üzerine
iltizâm ve der-uhde idüb kazâ-i mezbûr ahâlileri dahî meblağ-ı merkum bin dört yüz guruş
menzil için mezbûr _Yusuf Beşe'ye edâya taahhüd ettiklerinden sonra cümle a'yân ve
re'âya ma'rifetleriyle kırk guruş dahî mahsûl mahkemeye ve huddâmiye on iki guruş ve
kâtibe üç guruş ve muhziriye dört guruş ve şehir kethüdâsına ücret-i tahsildâriye üç guruş
ve mahalle-i Kasablara imdâd on guruş ve Kara oğlan mahallesine beş guruş ve Mirzâ
Beğ mahallesine iki guruş ve Salahaddin mahallesine üç guruş ve Karye-i Eftelle'ye üç
guruş ve Nergis nâm karyeye iki guruş ve Kavaklı nâm karyeye beş guruş ve Nâibliye üç
guruş ve Köseler'e iki guruş ve Karye-i Ya'kub'a üç guruş ve Hallalcı'ya iki guruş ve

Kabaklı'ya bir guruş imdâd ettiklerinde min-haysi'l-mecmû' bin beş yüz bir guruş bâliğ olmağın kazâ-i mezburun beher mevcûd olan hânelerine on dokuzar guruş ve üç rub' isâbet idüb tahrîr olunan tevzî' defteridir zikr olunur. Hurrîrâ Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer şevvâlû'l-mükerrem li-sene-i rabi' ve mie ve elf.

Mahalle-i Maratlı/Hâne-4 3 Rub'- Mahalle-i Dinkçiler/Hâne-4- Mahalle-i Kasaplar/Hâne-3 - Mahalle-i Oruç Gâzi/Hâne-2 - Mahalle-i El-Hâc İshak/Hâne-2 - Mahalle-i Sahn-ı Hisâr/Hâne-1 3 Rub'- Mahalle-i Karaoğlan/Hâne-2.5 - Mahalle-i El-Hâc İsmail/Hâne-2 - Mahalle-i Börekçiler/Hâne-1 3 Rub'- Mahalle-i Ali Fakih/Hâne-1 - Mahalle-i Salahaddin/Hâne-1 3 Rub'- Mahalle-i Şeyh Lütfullah/Hâne-2 - Mahalle-i Mirzâ Beğ/Hâne-1.5 - Mahalle-i İzmirler/Hâne-1 3 Rub'- Mahalle-i Umur Beğ/Hâne-Rub'-3 - Mahalle-i Mustafa Fakih/Hâne-1 3 Rub'- Mahalle-i Okçukara/Hâne-0.5 - Mahalle-i El-Hâc Gaybi/Hâne-0.5 - Mahalle-i Yenice/Hâne-1 1 Rub'- Mahalle-i Eski Kuyumcu/Hâne-1 1 Rub'- Karye-i Paşa/Hâne-0.5 - Karye-i Çağış/Hâne-0.5 - Karye-i Okuf/Hâne-0.5 - Karye-i Bayındır/Hâne-0.5 - Karye-i Yenice/Hâne-0.5 - Karye-i Köylü/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Çandar/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Mendehore/Hâne-3 - Karye-i Aslıhân/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Aslıhân Tepecik/Hâne-Rub'-1 - Karye-i At/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Atnos/Hâne-0.5 - Karye-i El-hâc Ömer/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Halalca/Hâne-1 - Karye-i Ya'kub/Hâne-1 - Karye-i Kesik/Hâne-0.5 - Karye-i Karaman/Hâne-0.5 - Karye-i İrvana/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Aişe Bacı/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Çayırhisâr/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Köteyli/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Çitnehor/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Zincirye/Hâne-0.5 - Karye-i Gök/Hâne-1 - Karye-i Çayırpınar/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Kamçılı/Hâne-2 - Karye-i Depesi Delik/Hâne-0.5 - Karye-i Ali Demirci/Hâne-1.5 - Karye-i Kalaycılar/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Nâibli/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Küpeliler/Hâne-1 - Karye-i Kömürcü Bayındır/Hâne-0.5 - Karye-i Kesirvan/Hâne-1 - Karye-i Kabaklı/Hâne-0.5 - Karye-i Çinge/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Nergis/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Kalya/Hâne-Rub'-1- Karye-i Bayad/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Kusunlar/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Yaka Hazarlar?/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Halka Havlu/Hâne-0.5 - Karye-i Keçiler/Hâne-0.5 - Karye-i Ferdanlar/Hâne-0.5 - Karye-i Timurtaşlar/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Bazarlı/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Naldöken/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Çobanlar/Hâne-Rub'-1 - Karye-i İldeniz/Hâne-0.5 - Karye-i İvazlar/Hâne-0.5 - Karye-i Gökçe Deresi/Hâne-0.5 - Karye-i Kırklar/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Urbut/Hâne-Rub'-1 - Karye-i Akçakısrak/Hâne-Rub'3 - Karye-i Üçpınar/Hâne-1 3 Rub'- Karye-i Eftelle/Hâne-0.5 - Karye-i Türkmen Akçası/Hâne-0.5 - Karye-i Köseler/Hâne-Rub'-3 - Karye-i Kalafallar Yeri?/5 Guruş - El-Hâc İbrahim oğullarının

kovuk dere için/4 Guruş - Karye-i Çömlekçi/7 Guruş - Karye-i Yeni/13 Guruş || Menzil için 1400 Guruş - Mahsûl Muhâkeme 40 Guruş - Huddâmiyye 12 Guruş – Kâtibiyye 3 Guruş - Muhzırıyye 4 Guruş - Şehir Kethüdâsına Tahsîldariye 10 Guruş - Kasaplar Mahallesi İmdâd 10 Guruş - Karaoğlan Mahallesi 5 Guruş - Mirzâ Beğ Mahallesi 2 Guruş - Salahaddin Mahallesi 3 Guruş - Eftelle'ye 3 Guruş - Nergis'e 2 Guruş - Kavaklı'ya 5 Guruş - Nâibli'ye 3 Guruş - Köseler'e 2 Guruş - Ya'kub Köyü'ne 3 Guruş - Hallalçı'ya 2 Guruş - Kabaklı'ya 1 Guruş

v-40[a]

152

Gelembe Hâssı Berâtıdır.

Nişân-ı şerîf-i âli-şân-ı sâmi-i mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki:

Sâbıkan Anadolu Eyâletine mutasarrıf Hüseyin Paşa'nın ze'âmeti olup havâss-ı hümâyûna ilhâk olunan başgirdin ve tevâbi'i mukâtaasının senede mâl-i maktu'u beş bin guruşa bundan akdem dergâh-ı muallâm yeniçerileri ağası olup mütekâid olan vezir Mahmud Paşa'nın yevmi beş yüz akçe ulûfesi mukâbelesinde beş bin guruşun beher sene bin guruş teslim-i hazîne eyleyüb kusûdiyye-i hazîne mânde olan ulûfesi mukâbelesinde kendüye medâr-ı maîşet olmak üzere hâs ta'yîn olunmuşidi hâlâ hâs-ı mezbûr müşârûn-iley Mahmud Paşa üzerinden ref' u mukâbelesinde gayrî hâss ta'yîn olunub zikr olunan başgird mukâtaası mîrîyeye kalub lâkin muma-ileyh Hüseyin Paşa hâlâ sefer-i hümâyûnda mevcûd olup ancak maâş olacak hâs olmamağla mukâtaa-i mezbûrenin senede mâli olan beş bin guruşun bin guruşunu her sene teslim-i hazîne eyleyüb kusûdiyye kendüye medâr-ı maîşet olmak üzere ve seferler vâki' oldukça kırkar nefer adem ile sefer-i hümâyûnda mevcûd bulunmak şartıyla bin yüz dört senesin Martı ibtidâsından tevcîh olunub berât-ı âli-şânım verilmek fermânım olmağın bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Hüseyin Paşa mukâtaa-i mezbûreyi tevâbi' ve levâhikiyle yüz dört Mart'ı ibtidâsından zabt ve tasarruf ve vâki' olan cüz'î ve küllî mahsûlât ve rüsûmâtın bi-hasbi'ş-şer' ve'l-kânûn ahz ve kabz eyleyüb vech-i meşrûh üzere maktu'u olan beş bin guruşun bin guruşunu her sene teslim-i hazîne eyleyüb kusûdiyye kendünün medâr- maîşeti olmak üzere ve seferin vâki' oldukça kırkar nefer adem ile sefer-i hümâyûnda mevcûd bulunub hizmet-i lâzimesin edâ eyledikten sonra zabt ve tasarrufuna âher hiç ferd mâni' ve mezâhim olmayub dahl u taarruz kalmayalar

şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' şehri zi'l-ka'detü'ş-şerîfe li-sene erba' ve mie ve elf.

Buyuruldu

Sahrâ-yı Saray

Gad vasale ileynâ fi 21 Zi'l-ka'de eş-şerife sene 1104

v-40[b]

153

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki işbu bin yüz üç senesinin cizyedârlığı berât-ı pâdişâhla mutasarrıf olmağla Balıkesri ve Biga ve Sındırgı ve Baş Gelembe ve İvrindi ve Fart kazâlarında bâkî kalub cizyeden firâr eden asl zimmînin kâğıdların buldukları mezbûr kazâlarda virüb mâl-i mîrîyi tahsîl itmek için tarafımızdan Balıkesri'de sâkin Yusuf Ağa'yı vekîl-i nasb idüb yedine memhûr temmessük verilmişdir sâir senelerde ne minvâl üzere zabt olunageldi ise olageldiği zabt eyleyüb sene tamamına değin tarafımızdan ve taraf-ı âherden kimesne müdâhale eylemeye. Tahrîren şehri şevvâl.

Mustafa Cizyedâr.

154

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm maâdinü'l-fazâil ve'l-keâm Aydın'dan astâne-i saadetime gelince yol üzerine vâki' olan kâdılar zîde fazluhu tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki tersâne-i âmirem mesârifiçün Aydın muhassılı olan Abdülbaki Paşa dâme ikbâlehudan havâle olunan akçe inşâAllahu teâlâ astâne-i saadetime gelince her kangınızın taht-ı kazâsı vâsıl olursa muhavvef ve muhâtara olan mahallerde yanına yüz nefer müsellağ ve yarar olanlar koşub emîn ve sâlim birbirinizde irsâl ve ber-vech-i ta'cîl cümle me'mûra irsâl idesün diyü buyuruldu. Hurrîrâ Fî evâil-i şevvâl sene 1103.

El-Mahrûse-i Kostantiniyye

155

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Balıkesri kazâsında neccârân ve sâire ona tâbi' ehl-i hiref üzerine mi'mâr olan Halil hizmet-i lâzimesinde tekâsül üzere olmağın ref' olunub yerine ilm-i hendese de mâhir ve ma'rifet-i mi'mâriyeye kâdir Murad zimmî nasb ve ta'yîn olunub yedine işbu tezkere verilmişdir gerekdir ki mezbûrda üzerlerine zâbit bulub her vechile sözüne muhâlif olunmayub ve âherden müdâhele olunmaya. Tahrîren sene 1103.

Ömer Ser Mi'mârân _

v-41[a]

156

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sâmi-i mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Şa'bân zîde kadruhu sit-i saâdetime mektub gönderüb mütevellisi olduğu evkâfa Balıkesri kazâsına tâbi' Çömlekçi nâm karyede vâki' merhûm ve mağfûri Sultan Selim Hân tâb-serâh binâ eylediği hânın ber müceb-i şart-ı vâkıf-ı vazîfe-i muayyene ile vakf-ı mezbûr mezraasına mutasarrıf olmak üzere hân-ı merkumun mütevellisi olan Muhammed fevt olub yeri hâli olmağla sulbi oğlu râfi'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî Ahmed için mahall ve müstehakdır diyü tevcîh olunub berât-ı şerîfim verilmek ricâsına arz itmeğin kimesnenin kayd-ı berâtına dâhil değil ise mücebince tevcîh idüb bu berât-ı saâdet-i âyât-ı ve behcet gayâtı virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr varub hân-ı merkumun ber müceb-i şart-ı vâkıf mütevellisi olub hizmet-i lâzimesin _mer'î ve müeddâ' kılındıktan sonra vazîfe-i muayyenesiyle vakf-ı mezraaya mutasarrıf ola ol-bâbda hiç ahz-ı mâni' ve merâhim olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîr Fî evâsıt-ı zi'l-ka'de sene isneyn ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye-i el-mahrûse

157

Şerîat-şîar fazîlet-desâr Karesi sancâğında vâki' kuzât efendiler zîde fazluhum ve mefâhirü'l- emâsil ve'l-akrân voyvodaları ve kethüdâyerileri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadruhum ba'de't-teceddüd ve't-teslîm inhâ olunan oldur ki bin yüz iki senesine mahsûb olmak üzere kazâlarınızda vâki' avâriz ve nüzl ve bedel kürekçiyân mâli ıstabl-ı âmire mühimmâtıçün havâle ve fermân-ı âlî buyurulub bu ana değin edâsına taallül ve muhâlefet olduğundan mü'eccel tahsîl bâbında tarafımıza hitâben mü'ekked fermân-ı âlî ısdâr buyrulmağın mücebince mektub tahrîr ve ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) zîde kadruhu mübâşir ta'yîn ve irsâl kılınmıştır inşaallahu teâlâ vusûlünde gerekdir ki kazâlarınızda bu ana değin bâki kalan nüzl ve avâriz ve bedel-i kürekçiyân mâl mîrînin fermân âlî ile havâle buyurulan ıstabl-ı âmire mühimmâtıçün kabzına me'mûr olan mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bir saât mukaddem tamamen edâ ve teslîm eyleyüb defterinizde ibrâ ve mâl-i mîriyyeden bir akçe ve bir habbesin ketm ve ihfâ' ve gerüye alıkoyulmayub ol cânibde varduğumuzda zimmetde mâl-i mîrîye kalanların şer'î haklarından gelünür agâh ve habîr olub mücebiyle

arz olasız ve's-selâm.

Muhammed Paşa Müfettiş-i Anadolu Hâlâ

158

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâil ve'l-keâm Karesi sancağında vâki olan kâdılar zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Karesi sancâğında mütesellim ve a'yân vilâyetin iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn v-41[b] vâsil olacak ma'lûm olaki bin yüz iki senesine mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûrun avârız ve bedel-i nüzleri istabl-ı âmiremin mühimmâtıçün bundan akdem arpa emîni İbrahim zîde mecduhuya verilüb nısf mikdârı malı gelüb teslim olunmayub müzâyakaya bâis olduğu i'lâm olunmağla adem-i takayyüdünüz ve tekâsülünüz olduğu sebebden mes'ûl ve muâteb olmuşsunuzdur imdi işbu emr-i şerifim vardıği gibi mukaddemâ vârid olan emr ve defter mücebince kalan bekâyâsı bir def'a edâ eyleyüb yerlerine temessükleri olmayanlardan altun ve guruş ve hâlisü'l-ayâr para olmak üzere muaccel tahsîl ittirdüb avk ve te'hîrden ve ihmâl-i müsâheleden bigayet-i ihtirâz eyleyesiz diyü fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle () vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel idüb dahî târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere mukaddemâ irsâl olunan emir ve defter mücebince bir def'a edâ eyleyüb ellerinde temessükleri olmayanlardan kalan bekâyâsı yerlüyerinde altun ve guruş ve hâlisü'l-ayâr para olmak üzere ma'rifet-i şer'le bir gün evvel tahsîl ve emîn-i mûmâ-ileyh tarafına teslim ittirmekle her biriniz dikkat ve ihtimâm idüb avk ve te'hîrden gayri türlü akçe teklîfi ile () alıkomakda bigâyet-i ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni' aşer min Saferü'l-Hayr li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Tabaka asluhu'l-âli nemakahu'l-abdu'l afkaru ileyhi 'azze şânuhu Muhammed Ramazân el-kadı bi-medîneti Brusa el mahrûse gafere lehu.

159

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn râfi'-i a'lâmü's-şerife ve'd-dîn vâris-i ulümü'l-enbiyâ've'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn mevlânâ Brusa kâdısı zîdet fazâiluhu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâil ve'l-keâm Hüdâvendigâr ve Balıkesri ve Biga sancaklarında vâki' olan kâdılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kâdılıklarda evkâf mütevellîleri ve mukâtaât emînleri ve kal'a dizdârları ve neferât ağaları zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki kadîm-i _ cülûs-ı hümâyûn

vâki' oldukda memâlik-i mahrûsede vâki' gerek evkâf-ı selâtîn ve vüzerâ-yı a'zâm evkâfından ve müzâraa ve zâviye ve evkâf-ı sâireden ve gerek ve sâir mukâtaâtdan ve kal'a neferâtından berevât-ı âlî'ş-şân ile vazîfeye ve ulûfeye mutasarrıf olan mütekâidin ve duâ-gûyân ve kal'a neferâtı ve cevâmi'-i mesâcid huddâmıdır fi'l-cümle berâtları tecdîd ve cülûs-ı hümâyûnum bahşîşi için birer aylık vazîfe ve ulûfeleri mîrîçün tahsîl olunmak mu'tâd-ı kadîm olub ve hâlyâ devlet ve ikbâl ve şevket ve iclâl ile bi'z-zât cenâb-ı hilâfet mâyi' baht ferruh baht-ı Osmânî ve serîr-i saltanat cihân-bânî üzere cülûs-ı hümâyûn saâdetmakrûnum müyesser olmağla dergâh-u muallâm yeniçerileri ve sâir kapu kullarının mu'tâd-ı kadîm üzere virilecek bahşîşleri için memâlik-i mahrûsemde vâki' berevât-ı âlî'ş-şânım ile vazîfe ve ulûfeye mutasarrıf olanların bir aylık resm-i berevâtları tahsîl olunmak mühim ve lâzım olmağla hazîne-i âmirem defterlerinde ihrâc olunub irsâl olunan mühürlü ve nişânlu defter mücebince **v-42[a]** mastûr olduğu üzere fi'l-cümle ma'rifet-i şer'le mütevellilerinden ve kıla' dizdârların ve neferât ve gümrük ve sâir mukâtaât emînlerinden toptan bi't-tamam tahsîl ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifeti ile rikâb-ı hümâyûnum irsâl ve teslim hazîne ettirdesiz defterde mastûr bulunmayub ve defterden hâric kalmış dahî evkâf-ı mukâtaât ve kıla' var ise onların dahî ma'rifet-i şer'le hesâb verir aylık vazîfeleri sıhhati ve hakîkati üzere başka deftere ve hüccet ve cümlesin tahsîl ve defteri ve hücceti ile defter mücebince tahsîl olunan akçeleriyle maân irsâl eylesiz şöyleki ihmâl ve tekâsülünüz sebebiyle ba'zı evkâfın rüsûm-ı berevâtları tahsîl olmayub veyâhûd tamâ'-ı hâma düşüb ihtifâ ve himâye olunmağla sene-i sâbika noksan tahsîl olunmak ihtimâli olur ise ba'de hazîne-i âmirem defterlerine mürâcaât her kangı kazâda ve mukâtaât ve her kal'aya zuhûr ider ise kat'ân gadr ve cevâbları mesmû'-ı hümâyûnum olmayub eşedd-i ukubet ile hakâret olunmaları mukarrerdir bilmiş olasız diyü fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle () vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel idüb dahî siz ki kâdılar ve mukâtaât emînleri ve evkâf mütevellîleri ve kal'a dizdârları ve neferât ağaları siz vech-i meşrûh üzere gerek evkâf ve mukâtaâtda ve gerek kal'a neferâtından fi'l-cümle berevât-ı âlî'ş-şânımla vazîfe ve ulûfeye mutasarrıf olanların birer aylık vazîfe-i berevâtları irsâl olunan mühürlü ve nişânlu defter mücebince ma'rifet-i şer'le mütevellilerinden ve mukâtaât emînlerinden ve kal'a dizdârları ve ağalarında bi't-tamam tahsîl ve defterde mastûr bulunmayub hâric kalmış var ise anları dahî ma'rifeti şer'le defter ve hüccet-i şer'iyye ve bi'l-cümle tahsîl idüb ve defter ve hücceti ile sâir akçeler ile maân rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve teslim-i hazîne ittirmekde her biriniz gereği gibi dikkat ve ihtimâm eylesiz şöyle ki ihmâl ve tekâsül veyâhûd tama'-ı hâm sebebiyle ba'zısın himâye ve ihtifâ ve tahsîl olunmayub sene-i sâbika noksan gelir ise

ba'de hazîne-i âmirem defterlerine mürâcaat ve her kangı kazâ ve mukâtaât ve kal'ada zuhûr iderse kat'ân öZR ve cevâbınız mesmû'-ı hümâyûnum olmayub eşedd-i ukûbet ile hakâret olunursuz bilmiş olasız ve hâlyâ cülûs-ı hümâyûnum için berâtını tahrîr-i berevât itmedikçe kimesneye vazîfe ve ulûfe verilmeyüb vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı âlî's-şânımın mazmûnu münîfi ile amel olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr fi'l-yevmi't-tâsimin muharremü'l-haram sene selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne el-mahrûse

Tabaka asluhu'l-âlî nemakahu'l-abdu'l afkaru ileyhi 'azze şânuhu Muhammed Ramazân el-kadı bi-medîneti Brusa el mahrûse gafere lehu.

160

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn na'denü'l-fazl ve'l-yakîn râfi'-i a'lâmü's-şerîfe ve'd-dîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-mu'în mevlânâ Brusa kadısı zîdet fazâiluhu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâil ve'l-keîâm Hüdâvendigâr sancâğı ve sâirlerinde vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân evkâf mütevellileri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki İsmail zîde kadruhu dîvân-ı hümâyûnuma arz-ı hâl idüb livâ-i mezbûrun cülûs-ı hümâyûn için tahsîli fermân olunan birer aylık vazîfeleri mukaddemâ sâdır olan fermân-ı âlî's-şân mücebince selâsî mangır ve pâre diyü mangır teklîf idüb mâl-i mîrîye gadr u zarar eylediklerini bildirüb hâlyâ sâdır olan fermân-ı âlî mücebince esedî gurus yüz yigirmişer gurus akçeye ve hâlis pâre üçer akçeye ve sâir emvâl _ tahsîl ittirilüb kimesneye taallül ve muhâlefet ettirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü eclden imdi hâlyâ sâdır olan fermân-ı hümâyûn mücebince esedî gurus yüz yigirmi akçeye ve pâre üçer akçeye olmak üzere cümle altun gurus ve pâre tahsîl ettirilmek fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî zikr olunan rüsûm-ı berevât akçesi tahsîl olundukda sâdır olan fermân-ı hümâyûnum mücebince esedî gurus yüz yigirmi akçeye ve pâre üçer akçeye olmak üzere cümlesin altun ve gurus ve pâre tahsîl ittirdüb kimesne mangır teklîfi ile taallül ve muhâlefet ittirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tehrîren fi'l-yevmi's-sâmi ve'l-ısrîn min şehri Zi'l-Hicce li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Edirne El-Mahrûse

Bin yüz üç Muharremü'l-Haramında medîne-i Balıkesri'de vâki' evkâfın vezâif-i muayyeneleri bâ- fermân-ı âlî ve ber müceb-i sûret-i defter-i hâkânî-i mîrî için ahz olundukda vâsıl olan sûret-i defterin sûreti ve kâbil-i tahsîl ve nâ-kabili zîrde muharrer ve mastûr olduğu üzere tafsîl ve takyîd olunmuşdur ki mezkûrdur.

Hurrîra fî 28 Rebîü'l-Evvel sene 1103.

Vakf-1 Merhûm Zağnos Paşa tevâbi'han der-Balıkesri/Yevm-i aded 168/ Nefer-83/ Şehr-5030

Vakf-1 Hacı Ömer der-Balıkesri/Yevm-8/Nefer-3/Şehr-230

Yusuf Efendi Vakf-1 Zâviye-i Çırakçı/Yevm-3/Nefer-1/Şehr-120

Vakf-1 Zâviye-i Şerefeddin Paşa de-Balıkesri/Yevm-8/Nefer-3/Şehr-230

Vakf-1 Zâviye-i Silecek der-Balıkesri/Yevm-3/Nefer-1/Şehr-120

Vakf-1 Zâviye-i Mîrâhur Hasan Paşa der-Balıkesri/Yevm-8/Nefer-2/Şehr-230

Vakf-1 Hoca Sinan ve Memi Sinan Çelebi der-Balıkesri/Yevm-16/Nefer-4/Şehr-380

Vakf-1 Şeyhü'l-İslâm Yahya Efendi der-Balıkesri/Yevm-6/Nefer-1/Şehr-180

Vakf-1 Merhûm İne Bey der-Balıkesri/Yevm-23/Nefer-8/Şehr-720

Vakf-1 Sultan Yıldırım Bayezid der-Balıkesri/Yevm-37/Nefer-19/Şehr-1310

Vakf-1 Zâviye-i Üçpınar ve Buray Hayreddin Efendi der-Balıkesri/Yevm-3/Nefer-1/Şehr-120

Vakf-1 Karye-i Paşa Sultan der-mahalle-i Karaoğlan der-Balıkesri/Yevm-3/Nefer-1/Şehr-120

Vakf-1 Mescid-i Oruç Gazi der-Balıkesri/Yevm-3/Nefer-1/Şehr-120

Vakf-1 Medrese-i Kaya Bey der-Balıkesri/Yevm-8/Nefer-3/Şehr-230

Vakf-1 Molla Gürâni der-Balıkesri/Yevm-3/Nefer-1/Şehr-120

Vakf-1 der-Çelebi Efendi der-Balıkesri/Yevm-2/Nefer-1/Şehr-60

Vakf-1 İbrâhim Bey der-Balıkesri/Yevm-3/Nefer-2/Şehr-90

Vakf-1 Hüsâmeddin der-Balıkesri/Yevm-2/Nefer-1/Şehr-60

Vakf-1 Mescid-i Barış der-Balıkesri/Yevm-20/Nefer-2/Şehr-600

Vakf-1 Mecid-i Âhî Muhammed der-Balıkesri/Yevm-3/Nefer-1/Şehr-90

Vakf-1 Balım Sultan der-Balıkesri/Yevm-2/Nefer-1/Şehr-60

Vakf-1 Mescid-i Erdek der-Balıkesri/Yevm-2/Nefer-1/Şehr-60

Vakf-1 Medrese-i Hocazâde Mehmed Paşa/Yevm-10/Nefer-1/Şehr-300

Vakf-1 Dârü'l-Hadîs Sinan Çavuş der-Balıkesri/Yevm-8/Nefer-1/Şehr-230

Vakf-1 Hadım Mehmed Ağa der-Balıkesri/Yevm-2/Nefer-1/Şehr-60

Vakf-1 Medrese-i Fatıma Hatun der-Balıkesri/Yevm-3/Nefer-1/Şehr-120

Vakf-1 Mescid-i Mahalle-i Börekciyân der-Balıkesri/Yevm-3/Nefer-1/Şehr-120

Vakf-1 Hacı Sancak der-Balıkesri/Yevm-2/Nefer-1/Şehr-60

Vakf-1 Sinan Efendi Hoca Sultan Bayezid der-Balıkesri/Yevm-6/Nefer-1/Şehr-180

Bâlâda mezkûr olub tahsil ve mütevellilerinden fermân-âlî mücebince toptan aylıkları ahz ve mübaşire teslîm olunan cem'-i yekûn 7860 yalnız yedi bin sekiz yüz altmış akçedir _meblağ-ı mezkûr fermân-ı şerîf mücebince altun ve gurus ve pâre tahsil olunub ber-nehc-i mezbûr ancak yedi bin sekiz yüz altmış sâğ akçedir. Hurrira fi't-târihi'l-mezbûr.

v-43[a]

162

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Kütahya ve Hüdâvendigâr ve Karahisâr-ı Sâhib ve Hamid ve Teke ve Aydın ve Saruhan ve Menteşe ve Eyâlet-i Anadoluyla vâki' sâir elviye mütesellimleri ve a'yân-ı vilâyet ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve iş erleri ve askerî tâifesi zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki zikr olunan elviye de ve kazâlarında kuttâu't-târîk ve hırsız ve kâtil ve eşkıyası zuhûr eyledikte eyâlet-i merkûmede eşkıyâ teftişine me'mûr olub Anadolu Beylerbeyiliği pâyesi olan dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından Genç Mehmed dâme-ikbâlehu tarafından size adem vardıkda kalkub mûmâ-ileyhin yanına varub mukayyet ve ittifâk üzere haber alduğu eşkıyâ hareketinde ise üzerlerine varub bi-eyyi-hâl ele götürüb ibâdullâh üzerlerinde mazarratları def'ine tarik ile mümkün olur ise ele götürmekde takayyüd ve ihtimâm ve müsâmaha olunmayub basîret ve intibâh üzere olmanız bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdir olmuşdur buyurdum ki () vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celîlü'ş-şânım mücebince amel dahî ol-makûle kuttâu't-târîk ve hırsız ve kâtil eşkıyâsı zuhûr idüb mûmâ-ileyh tarafından size adem vardıkda kalkub mûmâ-ileyhin yanına varub mukayyet ve ittifâk üzere haber alduğun şakîlerin üzerlerine varub bi-eyyi-hâl ele götürüb ibâdullâh üzerlerinde mazarratları def'ine tarikle mümkün olursa ele götürmekde takayyüd-i tâmm idüb ihmâl ve müsâmahadan ve bu bahâne ile celb-i mâl olunmakdan ve reâyâ fukarâsına taaddî ve hilâf-ı şer' bir kimesneye rencîde ve kendü hâlinde olanlara müdâhale ve taaddî olunmakdan bigâyet ihtirâz idüb müceb-i emr-i

şerîfimle amel olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i safer sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Mutâbiku'l-asluhu'l-mutâ' Bayezid El-Kadı

Nemakahu el-fakîr ileyhe subhânehu ve Teâlâ _ Karesi ufye anh

163

Emîrû'l-ümerâ'i'l-ikrâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fahhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-a'lâ Anadolu Beylerbeyiliği pâyesi olub Anadolu'da eşkıyâ teftişine me'mûr olan Genç Mehmed dâme ikbâlehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki hâlâ me'mûr olduğun hidemât-ı âliyyemde kemâl-i sıyânet ve istikâmet üzere hizmet vücûda getirdüğün mesâmi'-i âliyye hüsrevânıma ilkâ' olunmağın duâ-yı hayr icâbet isr-i mülûkâneme mazhar olduğundan gayri me'mûr olduğun Aydın vaz'la ve Menteşe sancâklarından mâada Kütahya eyâletinde vâki' sancâkların umûman eşkıyâ ve harâmzâdelerinin taarruz ve teftîşi ve şer'le izâlesi lâzım gelenlerin haklarından gelmesine dahî me'mûr ve ta'yîn kılınmışındır imdi hizmet-i mezbûrede kemâ-yenbaği takayyüd ve ihtimâm sarf-ı ikdâm eylemek bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki () vus^ül buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'ş-şânım **v-43[b]** mücebince mukaddemâ me'mûr olduğun livâlardan mâada eyâlet-i Anadolu'da vâki' elviyede eşkıyâ harâmzâdeden bir ferd haber aldıkda bilâ-tevakkuf bi-eyyi-hâl ele götürüb şer'le izâlesi lâzım gelenlerin ma'rifet-i şer'le haklarından lâzım geleni icrâ ve sezâlarına göre şer'le cezâların virüb fukarânın refâh halleriyle takayyüdde taksîrât itmeyüb müceb-i emr-i şerîfimle âmil olasin ama garaz-ı celb-i mâl için bi-gayr-ı hakkın taaddîden hazer idüb şikâyet ettirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem sene selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Tabaka aslıhu'l-mümzî Bayezid el-kadı nemakahu el-fakîr ileyhe subhânehu ve Teâlâ _ Karesi gafere lehu

164

Şerîat meâb Balıkesri kadısı fazîletlü efendi huzurlarına ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kazâ-i mezbûrda sâkin yeniçeri serdârı ve kethüdâyeri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum dürer-i da'avât-ı sâfiyât ithâfiyla inhâ olunur ki taht-ı kazânızda zuhûr

idüb ve gerek sâir yerlerden firâr eden kuttâü't-tarîk ve hırsız ve harâmzâde ve çenginiz vurub şekâvet üzere ümmet-i Muhammed mallarına dest-i taaddîlerin dırâz iden harâmzâde haber alındıkda cümleiniz ittifakla üzerlerine varub bi-eyyi-hâl götürüb kendimiz varınca muhkem habs u zabt eylemeniz bâbında buyuruldu ısdâr olunub irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere eğer içinizden zuhûr idüb ve gerek etrâf sancâklardan ve bu havâlilerden firâr iden hırsız ve harâmzâde ve çenginiz vurub şekâvet ve tuğyân üzere katl-i nüfûs ve ümmet-i Muhammed'in mallarına dest-i taaddîlerin dırâz iden harâmzâde haber alındıkda cümleiniz ittifâk ile üzerlerine varub bi-eyyi-hâl ele götürüb kendimiz ol tarafa varınca muhkem hıfz u habs eyleyesiz _ tama'-ı mâl eclîçün harâmzâdeye muâvenet olunub itlâk oluna ve sizlerden suâl olundukda firâr eyledi diyü cevâb idesiz bu cümle ol taraflarda olan harâmzâde a'yân ve iş erlerinde matlûbdur şevketli pâdişâh-ı âlem-penâh efendimiz hazretleri iş erlerine takayyüd ideler diyü sipâriş ve emr eylemişlerdir elbette cevâb vermeğe muhtâcsız ana göre basîret ve intibâh üzere olub bir emâna muayyen olmakdan ve harâmzâde haber aldıkda üzerine varub ahz ve ele götürmekde ihtimâl ve müsâmaha itmekde ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye rencîde olunmakdan bigâyet-i ihtirâz idüb müceb buyuruldu ile amel olasin. Hurrîra fî 3 R {Rebi'ü'l-âhir} Sene 1103.

165

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Susurluğu ve Mendehorye ve Gölcük karyesi derbendcileri ve iş erleri ve askerî tâifesi ba'de't-tahiyye ve't-teslîm oldurki etrâf ve eknâfda zuhûr idüb ebnâ-i sebîle zarar ve kendü yollarına inüb katl-i nüfûs ve gâret emvâl eyleyen kuttâü't-tarîk ve hırsız ve harâmzâde ve Biga sancâğında ve gerek bu etrâflardan ve gerek sâir sancâklardan firâr idüb ol tarafda mürûr ü ubûr iden hırsız ve harâmzâde **v-44[a]** haber alduğunuzda darb u harbe kâdir olanlarınız ve cümleiniz umûman ittifâk ve ittihâd idüb yolların ve kaçamak yolların bağlayub ve üzerlerine varub ahzı mümkün olan eşkiyâyı ahz idüb ve mümkün olmayub hırsız ve kuttâü't-tarîk olduğu ve ebnâ-i sebîle zarar u gezend ayrıştırdığı zâhir oldukda bilâ-emân katl idüb _ tarafımıza göndermekde mücidd ve sâî olmanız için buyuruldu ısdâr olunub irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere birbirinizle ittifâk ve ittihâd idüb ebnâ-i sebîle zarar u gezend eyleyen ve bu havâliden ve sâirlerden firâr idüb kuttâü't-tarîk olduğu nemâyân olunan eşkiyâyı haber aldıkda üzerlerine varub bi-eyyi-hâl ele götürüb tarafımıza irsâl eyleyesiz muhâlefet üzere olanların haklarından gelünür ona göre âgâh olub ebnâ-i sebîle zarar olmayub malları alındığı istimâ' olunur ise zecr ile sizlerden tazmîn ettirilüb hırsız ve

bu etrâfla ve sâir yerlerden firâr idüb mürûr ü ubûr eylediklerin istimâ' eylediğiniz halde ihmâl ve müsâmaha eylediğiniz haber alındıkda haklarınızdan gelinür her biriniz basîret ve intibâh üzere olub amma bu bahâne ile kendi hâlinde olanlara min-ba'd rencîde olunmayub taaddî eylemenize ihtirâz eylesiz ve ol-makûle hırsız ve bu taraflardan firâr iden eşkiyâyı ahz eylediğinizde tama'-ı mâl için itlâk eylediğiniz mesmûumuz varise ukubete müstehak olub katl olunursuz bilmiş olub müceb buyuruldu ile amel olasız. Hurrîra fî min şehri Rebîü'l-Evvel sene 1103.

166

Şerâyi' şîâr fazâil desâr Karesi sancâğında vâki' fazîletlü kuzât () efendiler hazarâtı huzurlarına ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân livâ-i mezbûrda sâkin a'yân-ı vilâyet ve iş erleri huzurlarına dürer-i da'vât-ı sâfiyât ithâfiyla inhâ olunur ki hâlyâ livâ-i mezbûr mütesellimi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () ağa zîde kadruhu tarafımıza gelüb livâ-i mezbûr kazâsı ahâlilerinden ba'zıları âid olan rüsûmâtını taleb eyledikde cem'iyet-i memnû' iken cem'iyet idüb kadîmden bu âna değin viregeldikleri mahsûlâtı ve mersûmâtların virmeye taallül ve inâd eylediklerin i'lâm idüb kadîmden bu ana değin livâ-i mezbûra âid olub alınagelen cüz'î ve küllî rüsûmâtları aliverilmek bâbında tarafımızdan buyuruldu ricâ itmekle ısdâr olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere kadîmden bu ana gelince livâ-i mezbûra âid olan rüsûmâtların mu'tâd-ı kadîm üzere cem' ve tahsîl ettirüb kimesneye taallül ve muhâlefet ettirmeyesiz şöyle ki âid olan mersûmâtların virmeyüb memâlik-i mahrûsede cem'iyet-i memnû' iken cem'iyet idüb fesâd ve şekâvet idüb bâ'is olanların haklarından gelinür içlerinde o ma'kûle fesâd ve şekâvete sa'y idüb cem'iyet başı olanları vukûa üzere tarafımıza i'lâm idüb hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye taallül ve muhâlefet ittirmeyüb âid olan rüsûmâtların mütsellim-i mûmâ-ileyh cem' u tahsîl ve ahz u kabz ittirüb müceb buyuruldu ile âmil olasız.

Fî RE { Rebîü'l-Evvel } sene 1103.

167

Şerâyi'-i şîâr fazâil-i desâr Balıkesri sancâğında vâki' olan kuzât efendileri zîde fazluhum ve mefâhirü'l-akrân kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadruhum ba'de't-tahiyye's-sâfiyye inhâ olunurki taht-ı hükûmetinizde vâki' kurâlarda ve kasâbalarda katl olunan kimesne gerek dîvândan Anadolu tarafına râci' ve âid olan oşr-i diyetler mesâfe-i bâide olunduğu hînide bu vakte değin gönderilmeyüb

ihmâl ve müsâmahalar sebile _ bâ'is buyuruldu tahrîr ısdâr kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ağalarımızdan ağa () zîde kadruhu mübâşir ta'yîn irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki bu makûle dîvân-ı Anadolu'ya âid ve râci' olan husûs-ı şer' ve kânûn üzere teftîş ve tefahhus olunub gönderilmek bâbında takayyüd-i tâmm sa'y-ı ihtimâm ve hâl-i kelâm olunub ba'de's-sübût zuhûr olan mevâdi'-i vukû' üzere sübût ve ahvalleri sicîll-i (...) sonra sûret-i siciîll ile müşârûn-ileyh koşub dîvân-ı Anadolu'da (...) v-44[b] sizki müceb-i şer'le icrâ olunub ihkâk-ı hak olunan ve bu bahâne ile bir ferd hilâf-ı şer' ve kânûn iş ettirmeyesiz müceb buyuruldu ile âmîl olasız. _sene 103 Tahrîren fî evâil-i şehri-i Rebû'l-Evvel.

—

168

Şerîat-meâb Balıkesri kadısı fazîletlü efendi hazretlerine ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kazâ-i mezbûrda sâkin kethüdâyeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrum ba'de't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunurki memâlik-i Anadolu'da hırsız ve harâmzâde ve kuttâu't-tarîk ve ümmet-i Muhammed'in mallarına ve arazîlerine dest-i taaddîlerin derâz idüb fesât ve şekâvet üzere olanların ve nice müslimânın evlerin basub cebren avretin çeküb ve çengi nâmıyla fâhişe avret girdirmekle mukayyed olub katli nüfûs ve gâret-i emvâl iden ehl-i fesâdın fesâd ve şekâvetleri şevketlü ve azimetlü pâdişâh-ı âlempenâh efendimiz hazretlerinin sem'-i hümâyûnlarına ilgâ olunub ve vezîr-i a'zam sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin ve vüzerâ-yı izâm hazarâtı efendilerimizin ma'lûm devletleri olmamağla ol-makûlenin zulm ve fesâdı ümmet-i Muhammed'in üzerlerinde def' u ref' olmak için ve eyâlet-i Anadolu pâk ve tathîr olmak için haklarından gelinmek murâd-ı devletleri olub fermân-ı âlî's-şân sâdır olmağla kazâ-i mezbûrun kasaba ve kurâsında sâkin olub ol-makûle ehl-i fesâd olanları kendimiz varmazdan mukaddem ahz idüb muhkem habs olunmak bâbında buyuruldu ısdâr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () ağa zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdirki vech-i meşrûh üzere kasaba ve kurâda sâkin olanları ve etrâfda firâr idüb kazâ-i mezbûrda tahassun iden eşkiyâ ve harâmzâde ve katl ve _ haklarından gelinmesi lâzım olanları ma'rifet-i şer'le ve cümlelerin ittifâkıyla ahz idüb muhkem habs eyleyesiz ki vardığımızda firâr eylemişler mukaddem âgâh değil idik diyü bahâne olunmaya bu makuleyi bi-eyyi-hâl ele götürmek için cümleler me'mûrlarsız fukarâ ve zuafâ ve ümmet-i Muhammed'in rahatı için ol-makûle haklarından gelinmesi lâzım olan eşkiyâyı ahz u habs eylemek bâbında müsâmahâ ve ihmâl olunmayub basîret ve intibâh üzere sa'y

ve ihtimâm olunub mûceb buyuruldu ile amel eyleyesiz diyü buyuruldu

Fî 8 R {Rebiü'l-Âhir} Sene 1103.

Tabaka aslıhu el-mumzî el-mahtûm Süleyman el-mevlâ hilâfeti nemaka el-fakr ileyhe Teâlâ bi-medineti Mihâliç ufye anhu

169

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fahhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtîşâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-âlâ Anadolu Beylerbeyiliği pâyesi olub Anadolu eyâleyinde eşkıyâ teftişine me'mûr olan Genç Mehmed dâme-ikbâlehu tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki hâlyâ eyâlet-i Anadolu'da ba'zı zî-kudret kimesneler kuttâü't-tarîk ve hırsız eşkıyâsından nice kimesnelere muayyen olub taht-ı himâyelerinde olub eşkıyâ dahî merkumlara istinâd itmeleriyle ibâdullahın ırzına ve ebnâ-i sebîlin mallarına îsâl-i mazarrat üzere olduklarından gayri ba'zı Ekrâd ve Türkmen tâifesi dahî fukarânın zirâat ve hırâsetlerine ve emvâl erzâklarına dest-i taaddîleirni derâz ve ol havâlilere istilâ idüb fesâd ve şekâvetden hâli olmadıkları istimâ' olunmağın imdi merkumları ele götürüb üzerlerine bi-hasbü'ş-şer' sübût bulan cerâimlerine göre haklarında şer'ân ne lâzım v-45[a] gelir ise ma'rifet-i şer'le icrâ eylemek bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdır olmuştur buyurdumki () vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'ş-şânım mûcebince amel idüb dahî senki mûmâ-ileyhsin merkûmları ele götürüb üzerlerine bi-hasbü'ş-şer' sübût bulan cerâimlerine göre haklarında şer'ân her ne lâzım gelür ise icrâ eyleyesin ama bu bahâne ile celb-i mâl olunmakdan ve reâyâ fukarâsına taaddî ve hilâf-ı şer' kimesneye rencîde ve kendi hallerinde olanlara müdâhale ve taaddî ittirülmekden ihtirâz ve ictinâb eyleyüb vârid olan emr-i celîllü'l-kadr mâl-i mazmun-ı münîfi ile âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın Tahrîren fî evâhir-i Safer li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

170

Destûrun mûkerremûn müşîrun mufahhamun nizâmü'l-âlem müdebbiru'l-umûru'l-cumhur bi'l-fikrû's-sâkıb mütemmem mehâmü'l-enâm _ mümehhidun bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyidü'l-erkânü's-saâdet ve'l-iclâl el-muhtass bi-sünûf-ı avâtîfû'l-melikü'l-âlî Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan vüzerâ-yı i'zâm edâmalluhu teâlâ iclâlehum ve âlimü'l-ümerâ'i'l-ikrâm efâhimü'l-küberâ'i'l-fahhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-izz ve'l-ikrâm el-muhtassun bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-âlî zikr

olunan mahallelerde vâki' beylerbeyiler dâme-ikbâlehum ve mefâhirü'l-ümerâ'i'l-kirâm merâci'ü'l-küberâ'i'l-fahhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtassun bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-a'lâm sancâkbeyleri dâme-izzuhum ve mefâhir ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-ke'lâm zikr olunan kazâlarda vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâyerileri ve yeniçeri serdârları ve sâir a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadruhum ve sizki cümle reâyâ tâifesisiz tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki Anadolu yakasında kapusuz bacasuz gezen levend makûlesi ve minhâ iskânı fermân olunan Ekrâd ve Türkmen tâifesinden ba'zıları fukarâ ve zuafa ve sükkân-ı memlekete cevri ve taaddî ve ebnâ-i sebîle taarruz ve katl-i nüfûs ve nehb ve gâret emvâl ve erzâk ıyâd eyledikleri istimâ' olunmağla ol-makûle kapusuz gezen Levendât ve Kürd ve Türkmen tâifesinden fermân olunan mahalde ikâmet itmeyüb gezüb fesâd ve şekâvet idenleri buldukları yerde ahz ve şer'ân müstehak oldukları cezâları tertîb olunmak lâzım ve mühim olmağın imdi işbu fermân vâcibü'l-ittibâ'im her kangı kazâyâ varub dâhil olur ise sicillâta _ mücemmi' nâs olan mahallerde mazmun-ı münîfi i'lân ve işâat idüb eşkıyâyı mezkûra her ne semtte zuhûr ider ise ahâli memleketde darb u harbe ve cümle silâha kâdir olanları semtlü ve semtlerinde ictimâ' ve vezîr-i a'zâm ve mîr-mîrân ve mîr-livâ ve mütesellimlerden ol-semtlerde bulunanlar dahî iktizâsına göre îânet idüb ittifâk ve ittihâd üzere eşkıyâ-yı mezkûranın üzerine varub bi-eyyi vech-gân ele götürülüb ma'rifet-i şer'le şer'ân lâzım gelen cezâları tertîb ve ibâdullah üzerlerinden şer ve fesâdları def' u ref' ve iskânı fermân olunan mahallelerde tavattun itmeyen Türkmen ve Ekrâd tâifesine dahî me'mûr oldukları arâzide ikâmet itmeleriçün tenbîh ve te'kîd ve mütenebbih olmazlarise alâ-eyyi-hâl iskân ve te'mîn turuk ve mesâlike her biriniz cedd ve ikdâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlî's-şân sâdır olmuşdur **v-45[b]** buyurdumki () vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince amel idüb dahî işbu fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'im her kangı kazâyâ varub dâhil olur ise sicillâta _ ve mücemmi'-nâs olan mahallelerde mazmun-ı münîfini i'lân ve işâat idüb eşkıyâyı mezkûra her kangı semtte zuhûr ider ise ahâli memleketde darb u harbe ve cümle silâha kâdir olanları semtlerde semtlerinde ictimâ ve vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-mîrân ve mîr-livâ ve mütesellimlerden ol-semtlerde bulunanlar dahî iktizâsına göre îânet idüb ittifâk ve ittihâd üzere eşkıyâ-yı mezkûranın üzerlerine varub bi-eyyi-vech-gân ele götürülüb ma'rifet-i şer'le şer'ân lâzım gelen cezâları tertîb ve ibâdullah üzerinden şer ve fesâdları def' u ref' ve iskân-ı fermân olunan mahallelerde tavattun itmeyen Türkmen ve Ekrâd tâifesine dahî me'mûr oldukları arâzide ikâmet itmeleriçün tenbîh ve te'kîd ve mütenebbih olmazlar ise alâ-eyyi-hâl iskân ve te'mîn turuk ve mesâlike her biriniz cedd ve ikdâm eyleyesiz bu makûle eşkıyâdan

ma'rifet-i şer'le katl olunanlar için ba'de zamân ehl-i huruf tâifesinde ahâli-i vilâyete bir vechile taarruz olunmak ihtimâli yokdur ona göre mülâhaza olunub fermâ-ı şerîfin mazmun-ı münîfini tenfiz ve icrâyâ ihtimâm eyleyesiz şöyle bilesin alâmet-i şerife i'timâd kılâsın. Tahrîren fi evâhitr-i şehri Rebû'l-Evvel sene selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

171

Akzâ kuzâtü'l-miislimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazâ'il ve'l-yakîn râfiun a'lâmü'ş-şerife ve'd-dîn vâris-ü ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtassun bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l _ ve () ve () ve kadıları zîdet fazâiluhum ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan kadılar zîde fazlulum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm olaki vâki' olan sefer-i hümâyûnumdan Zemûn sahrâsında Tabur(?) muhârebesinde küllî hizmeti sebkât iden ve hîn-i yoklamada bulunan dergâh-ı muallâm yeniçerileri sâkin oldukları kasabât ve kurâ ve mahallâtıyla ale'l-esâmî defter olunub ve defteri yeniçeri efendisi imzâsı ile imzâlanub bir sûreti kadılarda ve bir sûreti serdârlarda hıfz olunub defterde esâmisi bulunan yeniçerilerden ve kendülerin sefere techîz ile muâvenet itmekle dirliksiz yayalarından dahî tekâlif-i şâkka ve tekâlif-i örfiyye ref olunmağla min-ba'd tekâlif talebiyle rencîde olunmayalar ve bunlardan mâada tavâif-i mezkûradan serhadd kal'aların muhafazasına me'mûr olub sıla-ı rahm için serhaddlarda olan zâbitlerinden izin ile gelenlerden yeniçeri ağası ve kul kethüdâsı ma'rifetiyle ve yeniçeri efendisi imzâlusıyla sıla-ı rahm iden yeniçerilerim dahî yedlerinde bulunan imzâlularda nemikdâr **v-46[a]** zamâna değin vakt ta'yîn olunmuş ise vakt-i muayyene hulûlüne değin kendülerden ve dirliğe mutasarrıf olmayan yayalarından dahî tekâlif-i örfiyye ve tekâlif-i şâkka talebiyle rencîde olmayalar ve kuloğulları olub astâne-i saâdetimde yayaları odalarına gelüb _ dahî astâne-i saâdet-medârımda Acemi oğlan odalarında Acemi oğlanı olub beder-gâh olunub yeniçeri olduktan sonra me'mûr oldukları seferlerde ve hidemât-ı aliyyemde ve yoklamada mevcûd bulunanların dahî kendülerinden ve dirliğe mutasarrıf olmayan yayalarından tekâlif-i örfiyye ve şâkka talebiyle rencîde olunmayalar ve lâkin kasabât ve kurâda sâkin olanlardan dirlik iddiâsı idüb ve hîn-i yoklamada mevcûd bulunmayanlara ve esâmimiz serhaddadır ve sıla-ı rahm için geldik denildiğin ellerinde yeniçerilerim ağası ve kul kethüdâsı ma'rifetleriyle yeniçeri efendisinden vakt-i muayyene ile elinde imzâlusunu bulunmayanlara dirlik iddiâsı ittirmeyüb ve dirlikli kıyâfetinde gezdirmeyüb

vâki' olan tekâlifden reâya ile berâber tekâliflerin virdirüb bir ferd ve bir âhara müsâmaha olunmamak fermânım olub yeniçerilerim efendisi imzâsıyla mûmzâ beher kazâyâ ikişer defter kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () bölük () çavuş zîde kadruhu ile irsâl olunmağla vusûlünde gerekdir ki yeniçerilerim efendisi imzâsıyla kazâların irsâl olunan defterlerde sâhib-i esâmi olan yeniçerilerimden ve kendülerin sefere teçhiz iden dirliksiz yayalarından dahî tekâlif-i örfiyye ve tekâlif-i şakka ref' olunmağla bir gûna tekâlif talebiyle rencîde ettirmeyesiz ve bunlardan mâada kasabât ve kurâlarda sâkin olub sefer-i hümâyûnumda ve hizmette ve hîn-i yoklamada mevcûd bulunmayub yeniçerilikde iddiâsın idenlere veyâhûd esâmimiz serhadlardadır sıla-ı rahm itmek için geldik diyüb lâkin yeniçeri ağası ve kul kethüdâsı ma'rifetleriyle ellerinde yeniçerilerim efendisi imzâsı bulunmayanlara yeniçerilik iddiâsın ittirmeyüb ve serdârlar dahî sâhib çıkmayub ol-makûleleri reâyâ ile berbâber görüb vâki' olan tekâlifî reâyâ ile beraber gördürüb hilâf-ı fermân-ı hümâyûnum bir ferde himâye ve müsâmaha olunmakdan bigâyet-i ihtirâz eylesiz diyü iftihârü'l-ümerâ'i ve'l-ekâbir bi'l-fiil dergâh-ı muallâm yeniçerilerim ağası olan Mehmed Ağa dâme-ulüvvuhunun tarafından verilen mühürlü mektub mücebince mâliye tarafından emr-i şerîfim verilmekle mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî's-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve mâliye tarafından verilen emr-i şerîfim ve ağa-yı mûmâ-ileyhin mektubu mücebince amel idüb min-ba'd hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kilasız. Tahrîren fi evâhir-i şehri Rebî'ü'l-Evvel li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse.

v-46[b]

172

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erleri ve _ zîde kadruhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki Anadolu'da vüzerâ ve mîr-mîrân ve mîr-livâ ve mütesellimler kâğıdlarıyla ba'zı kimesneler menzil bâr-gîrlerimiz alub eyâletlerde ve sancâklarda olan vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-mîran-ı fahhâm ve ümerâdan bir ferd husûsan mütesellimler menzil bâr-gîri için mühürlü kâğıd vermemek üzere mesâfe-i baide olduklarına binâen Bağdâd ve Basra ve Erzurum ve Van serhadlerine târihleri açık tuğralı menzil ahkâmı gönderilüb merhûm ve mağfûrun karındaşım Sultân Süleyman Hân tâbe-serâh

zamânlarında tenbîh olunmuşiken hâlyâ hilâfına hareket olunduğu sem'-i hümâyûnuma ilkâ' olunub benim dahî eyyâm-ı saâdet encâmımda reâyâ fukârasına bu takrîb ile ve vücûh _ zulm ve taaddî olunduğuna rızâ-yı hümâyûnum olmayub terakkiye ahvalleri ile ihtimâm-ı hürmet-i himmet-i pâdişâhanem vâcib olub vech-i meşrûh üzere fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'im sâdir olmağla imdi sizki kadılsız emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazâsına vârub dâhil olurise sicillâne sebt ve mazmun-ı münîfin i'lân ve işâat idüb ba'de'l-yevm Mısır vâlisinden gayri kimesnenin kâğıdı ile menzil bâr-gîri verdirilmeyüb tuğrâlu olan menzil ahkâmında dahî kaç bâr-gîr ta'yîn olunmuş ise ancak o kadar verilüb fermân-ı şerîfimden ziyâde bir bâr-gîr mutâlebesiyle kimesneye taaddî ettirilmeyüb gerek menzil husûsunda ve gerek umûr-ı sâirede ibâdullahı himâyet ve sıyânet eyleyüb hilâf-ı şer'-i şerîf vaz' u harekette her biriniz tevakkî eylemeniz bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdir olmuşdur buyurdumki () vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince amel idüb dahî sizki kadılsız emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazâsına varub dâhil olurise sicillâne sebt ve mazmûn-ı münîfin i'lân ve işâat idüb ba'de'l-yevm Mısır vâlisinden gayri kimesnenin kâğıdıyla menzil bâr-gîri verdirilmeyüb tuğrâlu olan menzil ahkâmında dahî kaç bâr-gîr ta'yîn olunmuş ise ancak o kadar verilüb fermân-ı şerîfden ziyâde bir bâr-gîr mutâlebesiyle kimesneye taaddî ettirilmeyüb gerek menzil husûsunda ve gerek umûr-ı sâirede ibâdullahı himâyet ve sıyânet eyleyüb hilâf-ı şer'-i şerîf vaz' u harekette her biriniz tevakkî eyleyesiz şöyleki işbu fermân-ı şerîfin hilâfında her kangınızdan vaz' u hareket mesmû'-ı hümâyûnum olurise garaz-ı nefsinize ve tama'-ı hamınıza himl ile mes'ûl olacağınızı mukarrer bilüb fermân-ı şerîfin mazmûn-ı münîfi ile ona göre âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâhir-i şehri rebî'ü'l-Evvel sene-i selâs ve mie ve elf.

Be- Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

v-47[a]

173

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm madienü'l-fazâ'il ve'l-keîlâm vilâyet-i Anadolu'da Şâm-ı Şerîfe varınca sağ kolda olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mîrî mukâtaat voyvodaları ve muhassıllar ve avâriz ve nüzl tahsildârları ve bi'l-cümle cânib-i mîrîde emvâl-i mîrî cem'ine me'mûr olanlar zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm olaki hâlâ bin yüz üç senesinde bi'l-cümle hazîne-i âmirenin îrâdı olan emvâl-i mukarrere ve gayr-i mukarrere memâlik-i mahrûseden tahsîl olundukda mukaddemâ zamm olunan _ hazîne idhâl olundukdan sonra yıldız altunu üç

yüz akçeye ve şerîfi ve Macar altunu ikiyüz yetmiş akçeye ve hâlisü'l-ayâr kâmil altun pâre üç akçeye tahsîl olunub mübâşirler akçe götürüb hazîne-i âmireye teslîm ettiklerinde yıldız altunu üç yüz akçeye ve şerîfi ve Macar altunu ve iki yüz yetmiş akçeye ve pâre üçer akçeye olmak üzere teslîm ve mübâşirlerin deynine mahsûb oldukdan sonra hazîne-i âmireden dergâh-ı muâllam yeniçerileri ve cebeci ve topcu ve top arabacı ve altı bölük halkı ve umûmen kapum kulları mevâciblerine ve serhad kulları neferâtına ve bi'l-cümle iktizâ iden mühimmât-ı seferiyye ve mesârif-i sâireye harç u sarf olundukda yıldız altunu dört yüz akçeye şerîfi ve Macarî altunu üçer yüz altmışar akçeye ve pâre dört akçeye virilüb fazla îrâdî sa'y-ı hazîne olmak üzere rûz-namçe-i hümâyûnda başka kayd ve halka müceb ihtilâl ve muâmelâtlarında sebep-i perîşâne-i hâl olan mangır ref' olunmağla mukâbelesinde fuzalâ'-i mezbûr takas olmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnum sâdır olmağın imdi sizki mîrî mukâtaât voyvodaları ve avâriz ve nüzl tahsildârları ve muhassılları ve bi'l-cümle emvâl-i mîrî âmillerisiz sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince memâlik-i mahrûsede min-haysü'l-mecmû' mîrî için tahsîl olan akçeyi reâyâdan her bir yıldız altunu üçer yüz akçeye ve şerîfi ve Macarî altunu ikişer yüz yetmişer akçeye ve pâre üçer akçeye tahsîl idüb hazîne-i âmireye minvâl-i meşrûh üzere teslîm idüb bundan mâ her birinizden evâmir-i şerîfe ile havâle olan akçeleri ve tahsiline me'mûr olduğunuz emvâlde ber-vech-i şerîfe ile mütekâid ve duâ-gûyî ve haddâm-ı cevâmi'ât-ı vezâife mutasarrıf olanları ve sinîn-i sâbıkada fermân ile olan masârif ve ihrâcât akçe verdiğinde siz dahî yıldız altunu dört yüz akçeye ve şerîfi ve Macarî altunu üçer yüz altmışar ve hâlisü'l-ayâr ve kâmil altun pâreyi dört akçeye virüb ziyâde ve noksan virmeyesizki hîn-i hesâbda tahsîl eyledüğünüz emvâlden vech-i meşrûh üzere fazlası ref' olan mangır mukâbelesinde takas ve îrâd olunur ona göre hareket eyleyesiz husûs-ı mezbûr için hîn-i hesâbda habîr ve agâh olmadık diyü gadr ve bahâne eylemeyesiz diyü fermânım olmuşdur buyurdumki hükmi şerîfimle () vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî sizki mukâtaât voyvodaları ve avâriz ve nüzl tahsildârları ve muhassılları ve bi'l-cümle emvâl-i mîrî âmillerisiz sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince memâlik-i mahrûsede mine'l-mecmû' mîrî için tahsîl olan akçeyi reâyâdan her bir yıldız altunu üçer yüz akçeye ve şerîfi ve macarî altunu ikişer yüz yetmiş akçeye ve pâre üçer akçeye tahsîl idüb ve hazîne-i âmireme dahî minvâl-i meşrûh üzere teslîm idüb bundan mâada her birinizden evâmir-i şerîfe ile havâle olan akçeleri tahsiline me'mûr olduğunuz emvâlden ber-vech-i şerîfe ile **v-47[b]** mütekâid ve duâ-gûyî ve haddâm-ı cevâmi'ât-ı vezâife mutasarrıf olanları ve sinîn-i sâbıkada fermân ile olan masârif ve ihrâcât akçe verdiğinizde yıldız altunu dört yüz akçeye ve şerîfi ve

macarî altunu üçer yüz altmışar akçeye ve hâlisü'l-ayâr kâmil olunan pâreyi dört akçeye virüb ziyâde ve noksan virmeyesizki hîn-i hesâbda tahsîl ittüğünüz emvâlde vech-i meşrûh üzere fazlası ref' olan mangır mukâbelesinde takas ve îrâd olunur bilmiş olub ona göre basîret ve intibâh üzere hareket eyleyesiz şöyleki husûs-ı mezbûr için hîn-i hesâbda habîr ve agâh olmadık diyü gadr ve bahâne eylemeyesiz şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Hurrîra fî'l-yevmü's-sâni ve'l-ışrîn min şehri Rebî'ü'l-Evvel sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

174

Şeriât meâb Hüdâvendigâr ve Karesi sancâğında vâki' kadılıklarda sâkin Karacalar ve Bazdarân ve Kaptan Kabacık ve tevâbi' reâyâsının sâkin olduğu yerlerin fazîletlü kuzât efendiler hazarâtı ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum ba'de't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunurki reâya-i mezkûrunun bin doksan yedi ve doksan sekiz senelerine mahsûb olmak üzere üzerlerine her sene edâsı lâzım gelen resm-i bennâk ve adet-i ağnâm ve sâir rüsûmâtları hâlâ tahsîl olmayub defterlerinde bâki kalmak ile tahsîliçün kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () ağa zîde kadruhum ta'yîn ve irsâl olunmağla buyuruldu ısdâr olunmuşdur vusûlünde gerekdirki sünnetân-ı mezbûratânın üzelerine edâsı lâzım gelen cüz'î ve külli rüsûmâtların kadîmde evveli geldiği üzere mûmâ-ileyhin cem' ve tahsîl ittirdüb evvelî gelmişse muhâlefet kimesneye taallül ve muhâlefet ettirmeyesiz evveli gelmiş muhâlefet kimesneye taallül ettirmekle mâl-i mîrîye noksan terettüb eylemeden ictinâb olunub ve bu bahâne ile evveli gelmişden ziyâde ve noksan teklîfiyle tarafiyet-i gadr ettirilmeyüb mu'tâd-ı kadîm üzere mîrîye âid olan cüz'î ve külli rüsûmât-ı âdîlerin cem' ve tahsîl ittirdüb kimesneye zimmetinde bâki kodurmayub bi't-tamâm cem' ve tahsîl ettirdüb müceb buyuruldu ile amel eyleyesiz diyü buyuruldu.

Fî 11 Rebî'ü'l-Evvel sene 1103.

175

Husûs-ı âtî'z-zikrin mahallinde istimâ' ve tahrîriçün bu fakîr ve zeyl-i kitâbda mastûrû'l-esâmi olan müslimîn ile vilâyet-i Anadolu'da eşkıyâ ve harâmzâde ve kuttâu't-tarîk teftîşine fermân-ı âlî ile me'mûr olan emîrû'l-ümerâil-kirâm kebîrû'l-küberâil fahhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm medâr-ı nizâmü'l-âlem izzetli Mehmed Paşa _ hazretleri medîne-i Balıkesri'ye nüzûl eylediklerinde paşa-yı müşârûn-

ileyh hazretlerinin huzûr-ı âlîlerine akd-i meclis-i şer'-i kavîm olundukda medîne-i mezbûre mahallâtından Umûr Beğ mahallesi sükkânından işbu sâhibü'l-kitâb Abdülkadir bin Mehmed nâm kimesne meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda yine medîne-i mezbûr mahallâtından Karaoğlan mahallesi sükkânından Ahmed bin Hüseyin ve Ebu Bekir bin Halil nâm kimesneler mahzarlarında üzerlerine da'va ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem mezbûrân Ahmed ve Ebu Bekir ve oğulları Lütfullah bin Ahmed ve İbrahim bin Mehmed ve Burnâz Mustafa bin Mehmed ve Haddâd İvaz ve Mahmud bin Musa ve El-Hâc Mustafa bin Ali ve Karaca Ahmed bin Hasan ve Ali bin Mustafa nâm eşkiyâlar ile ba'de'l-asr Zağnos Paşa Camiî kurbunda berber El-hâc Mehmed'in v-48[a] dükkânında beni ahz ve boğazımı büküb bana livâta idüb mezburunun nice türlü fesâd ve şekâvetlerin zâhir olub bundan mukaddem fetvâ-yı şerîf ile mezbûrundan Ali bin Mustafa ve Burnâz Mustafa'nın şer'le haklarından gelinüb mezbûrân Ahmed ve Ebu Bekir firâr eylediklerinde ben dahî ahvâlîmi der-devlete i'lâm eylediğimde mezbûrlar geldiklerinde şer'le ahvâlleri görölmek bâbında yedime fermân-ı şerîf ve fetvâ-yı münîf i'tâ olunmağın mezbûrânın keyfiyyet-i ahvâlleri ahâli-i vilâyetten suâl ve takrîrleri tahrîr ve müceb-i şer'îsi icrâ olunması matlûbumdur dedikte gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr mezbûrân Ahmed ve Ebu Bekir'in keyfiyyet-i ahvâlleri ahâli-i vilâyetten suâl olundukda medîne-i mezbûre mahallâtından Karaoğlan mahallesi sükkânından imâm El-Hâc Mustafa bin Mehmed ve nakîbü'l-eşrâf kâimmakâm es-seyyid Mehmed Çelebi bin Halil ve El-Hâc İshak mahallesi imâmı Ca'fer Efendi bin Mehmed ve re'isü'l-ulemâ fazîletli Mehmed Efendi ve Veli Efendi bin Ca'fer Efendi ve Ahmed Efendi ibn Persî(?) ve Mehmed Efendi ibn Mustafa ve Ali Efendi bin Nasuh ve Kasablar mahallesi imâmı El-Hâc Halil Efendi ibn İbrahim ve El-Hâc İsmail mahallesi imâmı Mehmed Efendi bin Mahmud ve Okçukara mahallesi imâmı Hasan Efendi ibn Yusuf ve El-Hâc Mehmed Efendi ibn Emrullah ve Mustafa Efendi bin Mehmed ve Ali Efendi bin Mustafa ve Zağnos Paşa camiî imâmı Hasan Efendi bin Veli ve el-hâc Ali ibn Mustafa nâm kimesneler cemm-i gafîr-i meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda hâzırdan olub istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' mezbûrân Ahmed ve Ebu Bekir refîkleri gaibun anü'l-meclis Mahmud ve El-Hâc Mustafa ve Haddâd İvaz ve Karaca Ahmed ile ümmet-i Muhammed'in ehl-i iyâl ve evlâdlarına zinâ ve levâta âdet olub ve nice def'a cebren ve alenen etfâle levâta idüb ve nice kimesnelerin evlerine girüb malların gâret ve katl-i nüfûs idüb ve bir zimmîyi alenen dükkânında darb u katl eylediler ve bunun emsâli zulm ve taaddîlerinin nihâyeti yokdur ve'l-hâsıl mezbûrân Ahmed ve Ebu Bekir sâi bi'l-fesâd fi'l-arz vâcibü'l-izâle kimesneler olmağla vech-i arzdan izâleleri lâzımdır biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî iderüz diyü her birleri

edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkîye şehâdetleri hayz-ı kabulde makbule olduktan sonra mezbûr Abdülkadir'in yedinde olan fetvâ-yı şerîfesine nazâr olundukda dâima fîsk ile muhâlata ve ümmet-i Muhammed'in ehl-i ıyâllerine zinâ ve levâta idüb sâ'y-ı bi'l-fesâd olan kimesnelerin katlleri siyâsına câiz olur mu el-cevâb olur diyü buyurulmağın mücebiyle ba'de'l-hükm mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâmin aşer min şehr-i Rebî'ü'l-Âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Umdetü'l- Ümerâ'i'l-Kirâm Mîr-i Âlişân – Mefâhirü'l-Emâsil ve'l-Akrân İvaz Ağa Mîrü'l-Emir-i Biga – Mefhârü'l-Emr Ahmed Beğ ibn Sinan Paşa - Mefhârü'l-Eşbâh Zeynel-Abidin. Kapucubaşı - Ve Osman bin Ali - Hüseyin bin Mehmed ve Hasan bin İbrahim – El-Hâc Ali bin Hasan ve El-Hâc Mehmed bin Mu'dan ve El-Hâc Mehmed bin Süleyman – Hüseyin Efendi ibn Eş-Şeyh Mehmed Efendi ve İsmail Beğ bin Abdullah – El-Hâc Abdullah ibn El-Hâc Hüseyin ve Fazlullah Efendi ibn Veli ve Hasan Efendi ibn İvaz – İsmail Beğ ibn Alişân Beğ ve gayruhum mine'l-huzâr

v-48[b]

176

Husûs-ı âti'z-zikrîn mahallinde istimâ' ve tahrîri için bu fakîr ve zeyl-i kitâba mastûrü'l-esâmi olan müslimîn ile vilâyet-i Anadolu'da eşkiyâ ve harâmzâde ve kuttâu't-tarîk teftîşine fermân-ı şerîf ile me'mûr olan emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mehmed Paşa hazretleri medîne-i Balıkesri'ye nüzûl eylediklerinde paşa-yı müşârûn-ileyhin huzûrunda akd-i meclis-i şer'-i kavîm olundukda medîne-i mezbûre mahallâtından Kasablar mahallesi sükkânından _ Mustafa demekle şöhret-i nâm kimesne meclis-i ma'kûd-ı mezbûra medîne-i mezbûrede vâki' Zağnos Paşa evkâfî karyelerinin mütevelliyesi olan fahrü'l-muhadderât Hadice Hânım ibnti İlyâs Paşa tarafından husûs-ı âti'z-zikri vekîli ve zevci olan _ Alişân Beğ mübâşeretiyile evkâf-ı mezbure karyelerinden Mendehorye nâm karye sükkânından Halil bin Hasan nâm şakînin ihzâr ve mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târih-i kitâbdan iki sene mukaddem mezbûr Halîl refîkleri gâibün-ânü'l-meclis Bozacıoğlu Nasuh ve Sarı Ali bin () ve Osman bin () nâm şakîler ile mahalle-i mezburede vâki' menzilime leylek girüb emlakımdan bir sarı kilim ve bir kumaş _ kaftan verdi ve yedi vukıyye bir kazgan ve bir bekmez tâbesi ve bir sahan ve bir zahire ve beş top bez ve bir bugâsı ihrâm ve iki vukıyye ebligimiz serika idüb firâr etmişleridi hâlâ şakî'i mezbur Halil ele girmekle serika eyledikleri eşyâ-yı mezburları da'vâ taleb ve mezburun keyfiyyet-i ahvâlleri karye-i mezbure ahâlilerinden ve takrîrleri tahrîr ve müceb şer'iyyesi icrâ olunması matlûbumdur dedikde gibbe's-suâl ve akîbü'l-

inkâr mezbur Halil'in keyfiyyet-i ahvâli karyesi ahâlilerinden ba's ve suâl olundukda imâm El-Hâc İbrahim bin Mustafa ve El-Hâc İvaz bin Ahmed ve Halil bin Abdullah ve İvaz bin Mehmed ve Mustafa bin Ahmed ve Ali bin Hasan ve Ahmed bin Mustafa ve Hasan bin Mehmed ve Osman bin İvaz ve Mehmed bin Receb ve Halil bin Mehmed ve İvaz bin Mehmed ve Mustafa bin Hasan ve Mehmed bin Mehmed ve Hüseyin Mehmed ve Mehmed bin İlyas ve İbrahim bin Hasan ve İbrahim bin Osman ve Hasan bin Mehmed ve Mehmed bin Veli ve Halil bin İbrahim ve İbrahim bin Mehmed nâm kimesneler ve sâirleri cemm-i gafîr-i meclis-i ma'kûd-ı mezburda hâzırın olub istişhâd ve istihbâr olunduklarında mezbur Halil dâima nice kimesnelerin evlerine girüb malların gâret ve katl-i nüfûs idüb _ mezbur Halil kuttâû't-tarîk eşkıyâsından olub dâ'imâ serika ve kutta'ü't-tarîk âdet _ olmağla vech-i arzdan izâlesi lâzımdır biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz diyü her biri edâ'-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayz-ı abulde vâkıa oldukdan sonra mücebiyle mezburun izâlesiçün ba'de'l-hükm mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi'l-yevmü's-sâdis aşer min şehri Rebi'ü'l-Âhire sene-i selâs ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Umdetü'l-Ümerâ'i'l-Kirâm Alişan Beğ – Umdetü'l- Ümerâ İvaz Ağa Mîr-Alây – Mefharü'l-Eşbâh Ahmed Beğ bin Sinan Paşa – Fahrü'l-Eşbâh Mehmed Beğ bin Sinan Paşa – Osman bin Ali – Hüseyin bin Mehmed – ve Hasan bin İbrahim – El-Hâc Hasan bin Ali – El-Hâc Mehmed bin Mu'dan – El-Hâc Mehmed bin Süleyman – Hüseyin Efendi bin Eş-Şeyh Mehmed Efendi – ve İsmail Beğ bin Abdullah – El-Hâc Abdullah bin El-Hâc Hüseyin – Mehmed Çelebi bin el-Hâc Hasan – Ve Fazlullah Efendi bin Veli Efendi ve Hasan Efendi bin İvaz – İsmail Beğ bin Alişan Beğ

Mühür

Kaydı bozulmuşdur

Nâhiye-i Balıkesri der-livâ-i Karesi

Karye-i Ali an tahvîl İbrahim muhârebe-i tabur firâr kerde

Karye-i Derecik tâbi'-i mezbûr / 4999 / 3999 - Karye-i Hacı Yakub tâbi'-i mezbûr _ / 501 - Karye-i Sasar nâm diğerkurâları / 6212

Yekûn - 5000 ? -- 113/?

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Karesi sancâğı alâybeyisi Ahmed zîde kadruhu dergâh-ı mu'allâma mektub (devamı yok)

v-49[a]

177

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham nizamü'l-âlem müdebbirü'l-umûru'l-cumhur bi'l-fikrî's-sâkıb mütemmem mehâmü'l-enâm bi'r-re'yü's-sâib mümevhed bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşîr-i erkânü's-saâdet ve'l-iclâlü'l-mahzûf bi-sunûf-ı avâtıfı'l-melikü'l-âlî Anadolu eyâletine mutasarrıf olan vezirim İsmail Beşe edâmallahu teâlâ râfî tevki'-i refî'i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Karesi sancâğı alây beyisi Ahmed zîde kadruhu dergâh-ı mu'allâma mektub gönderüb livâ-i mezbûrda Balıkesri nâhiyesinde ve Depecik? nâm karye ve gayriden beş bin iki yüz akçe timâra mutasarrıf olan İbrahim Tabur muhârebesi avdetinde firâr idüb timârı mahlûl olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidâdan beş bin akçe timâra emr-i şerîfim verilen () boylu () gözlü () kaşlu dârende-i fermân-ı hümâyûn-ı aliyye verilmek bâbında inâyet ricâsına arz itmeğın mücebince tevcîh olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki göresin mezkûrun elinde ol-mikdâr timâra emri varise ve timâr olduğu sancâkda vech-i meşrûh üzere mahlûl üzere timârı olduğu sancâkda sâkin olub alây beyisi bayrağı altında sefere itmeniz şartıyla ziyâde ziyâdesiyle tevcîh idüb tezkeresin viresün şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî selh rebî'ü'l-evvel li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Edirne El-Mahrûse

178

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deinü'l-fazâ'il ve'l-keâm Anadolu'nun sağ kolunda vâki' kuzât efendiler zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları zîde kadrum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki inşâallahu teâlâ işbu sene-i mübârekeke musammem olan gazve-i hümâyûnum için _ ehem-i mühimmât-ı dîn ü devletim olmağın siz ki kadılsız taht-ı kazânızda vâki' kasabât ve kurâda sâkin ve mukîm ve misâfir sahîhü'l-esâmi dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim sefer-i hümâyûnumda iken sebkât idüb hîn-i yoklamada bir tarîk ile esâmileri çalık olanları ve korucu ve oturak ve kuloğulları ve topcu ve cebeci tâifesin vakt ve zamânıyla evlerinden ihrâc ve siz ki serdârlarsız bayraklarınız açub önlerine düşüb nev-rûz-ı sultâniden yigirmi gün mukaddem Edirne sahrâsında mevcûd bulunmanız fermânım olmağın ocakları tarafından () ta'yîn ve irsâl olunmağın imdi siz ki kadılar ve serdârlarsız taht-ı kazânızda vâki' çalık olan mahallerde fermân-ı şerîfimin

mazmûn-ı münîfi nidâ ve i'lân ve işâat ettirüb ve tavâif-i mezbûrdan olanlardan ihrâc ve serdârları bayrağı altına cem' ve vakt-i mezbûrda Edirne sahrâsına gelüb mevcûd bulunmaları için ziyâde takayyüd ve sa'y ve ihtimâm eylesesiz ve siz ki serdârlarsız me'mûr olduğunuz üzere tavâif-i mezbûrun umûmen ihrâc mükemmel ve mesellah boylu tüfenkleriyle bayraklarınız altına cem' idüb vakt-i mezbûrda ale'l-umûm Edirne sahrâsından getüresiz ki sahîhü'l-esâmi olanlar odalarına ve sefer-i hümâyûnumda hizmeti sebkat idüb bir tarîkile esâmisi çalık olanlar tashîh ve kuloğulları müceddeden bedergâh ve korucu ve oturak olanlar dahî **v-49[b]** kânûn-ı kadîm üzere astâne-i saâdet-medârım muhâfazasına ta'yîn olunalar bu zamânı sâire zamâna kıyâs itmeyüb tavâif-i mezbûrundan bir ferdi alıkoymayasız şöyleki mezbûrlardan bir ferd kalmak ihtimâli olurise emân zamân verilmeyüb haklarından gelindüğünden gayrı sizin dahî tama'-ı hâminız himl olunub haklarınızdan gelmek takrîr ve bundan sonra her tarafa vezîr-i azâmımdan sürücüler ta'yîn ve neferât-ı mezbûrundan ve eğer serdârlarından emr-i şerîfime itâat eylemeyüb evlerinden ve yerlerinde bulunanların bilâ-te'hîr katl olunmaları takrîr ve muhakkaktır ona göre cümleünüz habîr ve agâh olub sâdir olan fermân-ı hümâyûnum mücebince bir gün mukaddem vakt u zamânıyla gelüb himl-i _ mevcûd bulunub hilâf-ı fermânım vaz' u harekette bigayet-i ictihâb eylesesiz ve siz ki sürücülük hizmetine ta'yîn olunan mûmâ-ileyhimsiz me'mûr olduğunuz üzere zikr olunan yerlerde sâkin olan neferât-ı mezbûrun kat'â tevakkuf ettirmeyüb serdârlarının bayraklarının altına cem' idüb mürur ü ubûr eyledikleri mahallerde reâyâ fukarâsına min-ba'd zulm ve taaddî ve tecâvüz etmemeleri için serdârlarına muhkem tenbih ve te'kîd eylesesiz serdârları ile mâan nev-rûz-ı firûzdan yigirmi gün mukaddem Edirne sahrâsında mevcûd bulunmayanların _ fermânım _ cezâları tertîb olunması emr-i takrîrdir imdi sizin birinizin ihmâl ve müsâmaha ve bir vechile taksîriniz zâhir olursa bir dürlü ve cevâbınız mesmû'-ı hümâyûnum olmayub eşedd-i ukûbet ile muâtıb ve envâ' ukûbet ile muâkıb olmanızı mukarrer bilüb ona göre ziyâde basîret ve intibâh üzere olub hilâfından bigayet-i ihtirâz eylesesiz diyü iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fiil dergâh-ı muallâm yeniçerilerim ağası Mustafa Ağa dâme ulüvvuhunun tarafından mühürlü mektub verilmekle mücebince amel eylemeniz bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdir olmuşdur buyurdum ki () vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celflü'l-kadrim _ tarafından verilen mühürlü mektub mücebince amel eyleyüb min-ba'd hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Rebi'ü'l-âhire sene 1103.

Edirne El-Mahrûse

Efâzıl-ı desâr şerâyi' şîâr Anadolu'nun sağ kolunda mevâli-i izâm ve kuzât efendiler hazerâtı meclis-i şerîfde müstemell olan dürer-i ed'îye-i hâlisâ ithâfından sonra zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları inhâ ve i'lâm olunan oldur ki inşâAllahu teâlâ işbu sene-i mübârekeke şevketlü ve azimetlü ve kerâmetlü pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin sefer-i hümâyûnları takrîr ve muhakkak olmağla asker-i islâmın kesret ve vefret üzere bulunması ehemmi-i mühimmât dîn-i devlet-i lâzımeden olmağın taht-ı kazâlarınızda ve kasabât ve kurâlarınızda sâkin-i mukîm ve misâfir sahîhü'l-esâmi yeniçeri ve sefer-i hümâyûn-ı hizmet-i pâdişâhiye _ sebkât idüb hîn-i yoklamada bir tarîkile esâmileri çalık olanları korucu ve oturak kuloğulları ve topçu ve cebeci tâifesinden sâkin oldukları kasabât kurâlarından umûmen ihrâc ve serdârları bayrağın açub cem' ve mükemmel ve müsella neferâtıyla nev-rûz-ı sultâniden yigirmi gün mukaddem Edirne sahrâsında serdârlarıyla mâan mevcûd bulunmaları bâbında fermân-ı âlî'ş-şân sâdir olmağın işbu mektub tahrîr () ve irsâl huzûrları kılındı lede'l-vusûl taht-ı hükûmet-şîârlarında vâki' mecma'u'n-nâs olan mahallerde muhkem nidâ ve tenbih ve tavâif-i mezbûreden evlerinden ve yerlerinden umûmen ihrâc ve serdârlarının bayrakları altına cem' ve vakt-i mezbûrda Edirne sahrâsında gelüb mevcûd bulunmalarıçün ziyâde _ sa'y ve ihtimâm eylesesiz ve siz ki serdârlarsız me'mûr olduğunuz üzere tavâif-i mezbûra umûmen ihrâc mükemmel ve müsella tüfenkleriyle bayrakların altına cem' idüb vakt-i mezbûrda ale'l-umûm bu tarafa getüresiz ki sahîhü'l-esâmi olanlar odalarına ve sefer-i hümâyûnda hizmeti sebkât idüb bir tarîkile esâmisi çalık olanlar tashîh ve kuloğulları müceddeden bedergâh ve korucu ve oturak olanlar dahî kânûn-ı kadîm üzere astâne-i saâdet muhâfazasına ta'yîn olunurlar ve bu zamânı sâir zamâna kıyâs itmeyüb tavâif-i mezbûrundan bir ferd alıkomayasız şöyle ki mezburlardan bir ferd kalma ihtimâli olursa **v-50[a]** emân ve zamân vermeyüb haklarından gelindüğünden gayri sizin dahî tama'-ı hamınıza himl olunub haklarınızdan gelinmek mukarrerdir bundan sonra vilâyetlerinize vüzerâ-yı i'zâmımdan sürücülerden ta'yîn neferât-ı mezbûrundan ve eğer serdârlarından itâat-i emr-i âlî itmeyüb evlerinde ve yerlerinde bulunanları bilâ-te'hîr katl idecekleri mukarrer ve muhakkaktır ona göre cümleliz habîr ve agâh olub vârid olan fermân-ı âlî'ş-şân mücebince bir gün ve bir sâat mukaddem vakt u zamânıyla gelüb mahallinde mevcûd bulunub hilâf-ı fermân-ı âlî vaz'-ı hareket itmenizden bigayet-i ihtirâz eylesesiz ve siz ki sürücülük hizmetine me'mûr olan () me'mûr olduğunuz üzere kasabât ve kurâlarda sâkin olan fukarât-ı mezbûrunu kat'ân hayz ve tevakkuf ettirilmeyüb

serdârlarının bayrağı altına cem' ettirdüb mürur ü ubûr eyledikleri mahallerde min ba'd reâyâ fukarâsına zulm ve taddî ve tecâvüz eylememekleri için serdârlarına muhkem tenbih ve te'kîd idüb serdârları ile maan nev-rûz-ı sultânîden yigirmi gün mukaddem gelüb Edirne sahrâsında mevcûd bulunmayanların itâat-i emr-i âlî eylemedikleri hasebiyle cezâları tertîb olunması mukarrerdir imdi bir gûne ihmâl ve müsâmaha ve bir vechile taksîrâtınız zâhir olursa bir dürlü öZR ve cevâbınız mesmû' olmayub eşedd-i itâb ile muâtîb ve envâ' ukûbet ile muâkîb olmanızı mukarrer bilesiz âna göre ziyâde basîret ve ihtimâm üzere olub hilâf-ı fermân-ı âlî vaz' u hareket olunmakdan bigayet-i ihtirâz eylesiz şöyle bilüb müceb mektub ile âmil olasız. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Rebi'ü'l-âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

_ Mustafa Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî

Ve bu mazmûnda kul kethüdâsı Şa'bân Ağa'nın dahî bu siyâkda bir mektubu vardır acele üzere olmağla kayd ve tahrîr olunmadı hemân tıbk _ve's-selâm.

El-Fakr Şa'bân Ağa Kethüdâ-yı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî Hâlâ

180

Şerâyi' şîâr fazlül desâr Brusa ve Balıkesri sancâğında vâki' olan efendiler zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyerleri ve sâir iş erleri zîde kadruhum durer-i daâvât-ı sâfiyât ithâfiyla inhâ olunan oldur ki hâlyâ taht-ı hükûmetlerinizde vâki' olan kasabât ve kurâlarda katl olanların tarafımıza âid ve râci' olan dem'-i öşr mesâfe-i baîd olunduğu eelden bu vakte değîn gönderilmeyüb ihmâl ve müsâmahaları sebebiyle mektub bâ'is olmağın ol-makûle tarafımıza âide olan husus-ı şer' ve kanûn _ teffîş ve tefahhus olunub gönderilmek bâbında mektub tahrîr olunub ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle husûs-ı mezbûra takayyüd-i tâmm ve ihtimâm eyleyüb buldurması lâzım gelenleri buldurub ba'de'l-ba'd zuhûr iden mevâdi'-i sicill ve hüccet olundukdan sonra sûret-i sicilleri ile mübâşir-i mûmâ-ileyh koşub divân-ı Anadolu'ya ihzâr ettikde siz ki _ olunub ihkâk-ı hâk olunur hilâf-ı şer'-i şerîf ve kânûn bir kimesneye zulm ve taaddî ve tecâvüzden ihtirâz oluna ve's-selâm. Tahrîren fî şehr-i Rebi'ü'l-âhire sene 1103.

Mustafa Kâmmakâm-ı Anadolu _

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Anadolu eyâletinde vâki' elviye-i alây beğleri zîde kadruhum tevkî'-i reffî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki zuamâ ve erbâb-ı timâr berâtlarının yazulur yine gûne beş binde bir nefer dirliksiz birer cebelüleriyle sefere isimleri kânûn-ı kadîm olub ve lâkin ba'zı zeâmet ve timârların yazulu ziyâde ve hâsılı kalîl ve ba'zısının yazulu kalîl ve hâsılı ziyâde olduğuna binâen mahsûl-dâr zeâmet ve timâr ashâbı dahî bî-hâsıl olmak üzere cebelü husûsuna ri'âyet olunmayub asâkir kîlletine bâis olduğu sem'-i hümâyûna ilkâ olunub tevfir ve teksir icthâdı ehem ve mühimmattan olmağın imdi sizki alây beğlerisiz her birinizin sancâğınızda olan zeâmet ve timârın mahsûl-dâr ve bî-hâsılı ma'lûmunuz olmağla her bir zeâmeti ve timârın tahammülüne göre cebelû tahmîn ve defter ve defterin memhûren der-devlet-medârıma irsâl ve her birine ta'yîn olunduğu kadar tâmü's-silâh yarar ve dirliksiz cebelüleriyle bayrağı altında mevcûd bulunmak üzere kemâ-yenbağî tenbîh ve te'kîd eyleyesiz mütenebbi olmayanların zeâmet ve timârların vech-i meşrûh üzere ta'yîn olunan cebelüleriyle bayrağı altında mevcûd bulunmak üzere ve arzların berât idince mahsûllerine âherden taarruz olunmamak şartıyla mahall ve müstahakk kimesnelere arz eyleyüb bu bahâne ile kimeseneye garaz ve himâye ve tama'-ı hâm sebebiyle nâ-müstahakk kimesnelere arz verilmekten bi-gâyet-i ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı âlî's-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki (boş) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîl-i kadrim mücebince amel eyleyüb dahî sizin alây beğleriniz her birinizin sancâğınızda zeâmet ve timârın mahsûl-dâr ve bî-hâsılı ma'lûm olmağla birer zeâmet ve timârın tahammülüne cebelû tahmîn ve defterlerin memhûren der-devlet-medârıma irsâl ve her birine tenbîh ve ta'yîn olunduğu kadar tâmü's-silâh yarar ve dirliğiniz cebelüleriyle bayrakları altında hizmet-i hümâyûnumda mevcûd bulunmak üzere kemâ-yebağî tenbîh ve te'kîd eyleyesiz mütenebbih olmayanların zeâmet ve timârların vech-i meşrûh üzere tahmin ve ta'yîn olunan cebelüleriyle bayrağı altında mevcûd bulunmak üzere ve garazların berât idince mahsûllerine âherden taarruz olunmamak şartıyla mahall ve müstehak kimesnelere arz eyleyüb bu bahâne ile kimesneye garaz ve himâye tamâ'-ı hâm sebebiyle nâ-müstahakk kimesnelere arz verilmekten bi-gâyet-i ihtirâz eyleyesiz şöyle ki işbu fermân-ı şerîfimin hilâfına vaz' u hareketin mesmû'-ı hümâyûnum olur ise ve yalnız _ olunmayub işbu ukûbet ile hakkınızdan gelineceğın mukarrer bilüb ona göre hareket ve fermân-ı şerîfimin mazmûn-ı münîfin icrâda _ fevt eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd

kılasız. Tahrîren fî şehri-i rebîü'l-evvel sene selâs ve mie ve elf.

Be makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Tabeka aslıhu el-mutâ' harrerehu el-fakr aleyhi azze şanıhu _ ufye lehu

182

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Anadolu eyâletinde vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve eminler ve âyân vilâyetin iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki mâl-i mukabele olan zeâmet ve timâr mahsûlleri birer tarîk ile hilâf-ı kânûn ve hilâf-ı şer' dahl u taarruz itmeleri ile erbâb-ı seyfe gadr ve taaddî ve mâ takaddümden erbâb-ı timâr ocağına bu makûle dahl u taarruz oluna gelmemekle imdi ba'de'l-yevm dahî dahl u taarruz olunmamak bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm -i şerîfimle () vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere amel idüb dahî siz ki kadılar ve mütesellimler ve eminler ve âyân vilâyet iş erlerisiz mâ takaddümden erbâb-ı timâr ocağına bu makûle dahl u taarruz oluna gelmemekle ba'de'l-yevm dahî hilâf-ı şer' ve kânûn ve kadîmden olub gelmesi ve emr-i hümâyûnuma mugâyir min ba'd dahl u taarruz ettirmeyüb men' ve def' eyleyesiz şöyle ki mütenebbih olmayub fermân-ı âlî'ş-şânıma mugâyir dahl ider olur ise isim ve resimleriyle **v-51[a]** yazub dîvân-ı hümâyûnuma arz u ilâm eyleyesiz ki itâat-ı fermân eylemediklerinde ba'de haklarında fermânım ne vechile sâdır olur ise mücebiyle amel oluna şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmi'l-ısrîn min şehri-i rebîü'evvel li sene selâs ve mie ve elf.

Sahra-yı Edirne mim.

Tabeka aslıhu el-hatr nemakahu aleyhi azze şanıhu Mehmed bin _ el-mevlâ hilâfeti _ ufye lehu

183

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki küffâr-ı hâksâr gayret edyân-ı bâtîleleri ile memâlik-i islâmiyeye istilâ kâsında olub illâ-kurb fe-illâ-kurb cihâda kudreti olan âmme-i muvahhidîn üzerine gazâ farz-ı ayn olduğu emr-i mukarrer olmağla sizki kadılsız taht-ı kazâlarınızda vâki' kasabât ve kurâlarda sâkin gerek mukîm ve gerek misâfir sahîhü'l-esâmi olan dergâh-ı muallâm yeniçerileri ve seferi hümâyûnumda küllî hizmeti sebkât idüb takrîb ile esâmisi çalık olanlar ve topcu ve cebeci

ve oturak ve korucu ve kuloğulları umûmen ihrâc ve serdârları bayrağı açub önlerine düşüb mükemmel ve müsellâh neferâtıyla ber-vech-i müsâraat nev-rûz-ı fi-rûzdan mukaddem Edirne sahrâsında gelüb isbât-ı vücûd etmeleri için bundan akdem fermân-ı âlî's-şânımla ocakları tarafından sürücü çavuşları ta'yîn olunmuşidi el'ân tavâif-i mezbûreden kimesne hareket etmedikleri sem'-i hümâyûnuma ilkâ' olunmağla hâlyâ dergâh-ı muallâm yeniçerileri ocağı ağalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-âyân İbrahim Ağa zîde mecduhu müstakilen sürücü ta'yîn ve isrâl olunmağla inşâAllahu teâlâ her kangınızın taht-ı kazânıza varub dâhil olur ise sâdır olan fermân-ı şerîfim mûcebince taht-ı hükûmetinizde mecmâ' nâs olan mahallerde nidâ ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i mezbûrdan bir ferdi alıkoymayub umûmen evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve serdârlarının bayrağı altına cem' ve vakt u zamânıyla Edirne sahrâsında mevcûd bulunmalarıçün gereği gibi takayyüd ve ihtimâm ve alât-ı harble sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan gazât-ı müslîminin ihrâc ve îsâlinde ve edâ-i farîza cihâda kıyâm ile tahsîl-i saâdet dâreyn ve rızâ-yı hümâyûnuma mazhar olmağa sa'y eyleyesiz ve siz ki serdârlarsız me'mûr olduğunuz üzere tavâif-i mezbûrunu umûmen ihrâc ve mükemmel ve müsellâh boylu tüfenkleri ile bayrağınız altına alub ber vech-i ta'cîl vakt-i mezbûrda Edirne sahrâsında cümle neferâtınız ile gelüb sebât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet idesiz inşâAllahu teâlâ sahîhü'l-esâmî olanlar odalarına ve sefer-i hümâyûnumda küllî emeği sebkât idüb esâmisi çalık olanlar tashîh ve kuloğulları müceddeden bedergâh ve korucu ve oturak olanlar dahî kânûn-ı kadîme üzere astâne-i saâdetim muhâfazasına ta'yîn olunurlar bu zamânı sâir zamâna kıyâs eylemeyüb sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i askerden vakt-i mezbûrda evlerinden ve yerlerinden veyâhûd me'mûr oldukları mahallerde bulunmamak ihtimâli olur ise aslâ emân ve zamân verilmeyüb haklarından gelündüğünden siz ki dahî tama'-ı hâm ve adem-i itâatinize himl olunub bilâ-te'hîr haklarınızdan gelinmek mukarrerdir bundan sonra dahî vüzerâ-yı i'zâmdan vilâyetlerinize müstakilen sürücüler ta'yîn olunub serdâr ve serdâr vekîli ve çavuş ve mumcu el-hâsıl bir nefer bulunmak ihtimâmı olur ise bilâ-te'hîr katl olunmaları mukarrerdir ona göre her biriniz habîr ve agâh olasız ve senki sürücülük hizmetine me'mûr olan () zîde mecduhusun me'mûr olduğun üzere tavâif-i mezbûrunu sâkin oldukları kasabât ve kurâlardan ihrâc ve kat'an te'hîr ve tevakkuf ettirmeyüb serdârlarının bayrağı altında cem' ve vakt-i mezbûrda gelüb eriştirmekten ve ihtimâm idüb meks u ârâm eyledikleri mahallerde reâyâ fukârasına eylememeleri için serdârlarına muhkem tenbîh eyleyesin şöyle ki ba'de't-tenbîh vilâyetlerinde bulunanlar itâat-i emr eylemedikleri için emân ve zamân virilmeyüb cezâları tertîb olunur veçhen mine'l-vücûh bir ferde himâye

ve müsâmaha olunmaktan bi-gâyet-i ihtirâz eylesin bundan sonra senin dahî bir kimesne ihmâl ve müsâmaha veyâ ferd tarafından tama'-ı hâm sebebiyle iğmâz ver bir dürlü tasîrâtın zâhir olunur ise bir vechle özr ve cevâbınız mesmû' v-51[b] olmayub eşedd-i ukûbet ile muâteb ve envâ' ukûbet ile muâkıb olmanız mukarrerdir ona göre basiret ve intibâh üzere olasın diyü bi'l-fiil dergâh-ı muallâm yeniçerilerim ağası olan iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir Mustafa Ağa dâme ulüvvuhu tarafından mühürlü mektub verilmekle mucebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve ağa-yı mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektub mucebince amel idüb min-bâ'd hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı cemâziye'l-evvel li sene selâs ve mie ve elf.

Be makâm-ı Edirne al-mahrûse

184

Efâzıl-ı desâr şerâyi' şîâr astâne-i saâdetten Anadolu'nun sağ kolunda mevâlî-i i'zâm dâme izzuhum ve kuzât efendiler zîde fazluhum dürer-i tahiyât-ı sâfiyyât ithâfından sonra ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları inhâ ve i'lâm olunan oldur ki inşâAllahu teâlâ ol _ şevketlü ve kudretlü pâdişâh-ı âlempenâh hazretlerinin sefer-i hümâyûnları mukarrer ve muhakkak olub asker-i islâmın ziyâde kesîri ve vefret üzere bulunan ehemm mühümmâtıdan ve devlet-i lâzımeden olmağın hâliyâ küffâr-ı hâk-sâr ve gayret-i bâtılları üzere memalik-i islâmiye istilâ kasdinde olub def'-i şer ve mazarratlarıçün bu tarafda bulunan gazât-ı müslimîne ve _ vücûd idüb ve bilâd-ı baîdede olan âmme-i muvahhidîn üzerine farz-ı ayn olduğu emr-i takrîr olmağla siz ki kuzât efendilersiz taht-ı cülûsumda şîârlarında vâki' kasabât ve kurâlarında sâkin ve mütemekkin sahîhü'l-esâmi yeniçeri ve sefer-i hümâyunda küllî hizmeti sebkat idüb esâmisi çalık olanlar topçu ve cebeci ve oturan ve korucu ve kuloğulları sâkin oldukları kasabât ve kurâlarında umûmen ihrâc ve serdârları bayrağın açub önlerine düşüb mükemmel ve müsellâh neferâtla ber-vech-i müsâraat nev-rûz-ı sultânîden taaddüm üzere sahrâsına gelüb isbât-ı vücûd etmeleri bâbında bundan akdem sâdır olan fermân-ı âlî'ş-şân ile ocâk tarafından sürücü çavuşları ta'yîn olunmuştur el'ân tavaâif-i mezbûrdan kimesne hareket etmedikleri sem'-i hümâyûn-ı şehriyâriye ilkâ' ve vâki' olan hidemât-ı aliyyede küllî tefsîrâtı zâhir ve bi'l-cümle ukâb ve itâb müstehak olmuştur imdi hâlâ sâdır olan fermân-ı âlî'ş-şân mucebince işbu mektub tahrîh olunub ve dergâh-ı âlî yeniçeri ocâğı ağalarından umdetü'l-emâcid _ İbrahim Ağa zîde mecduhu müstakilen sürücü

ta'yîn ve irsâl kılındı inşâAllahu teâlâ her birinizi taht kazâsına varub vâsıl oldukda
gerekdir ki sâdır olan fermân-ı âlî'ş-şân mücebince taht-ı hükûmet şîarlarında vâki'
mecma' olan mahallerde muhkem nidâ' ve tenbîh ve sefer-i hümâyûna me'mûr olan
tavâif-i mezbûrundan bir ferdi alikoymayub umûman evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve
serdârların bayrağın cem' ve vakt-i zamânıyla gelüb Edirne sahrâsında mevcûd
bulunmalarıçün gereği gibi takayyüd ve ihtimâm ve her vechile hamiyet ve şeriat mazhar
ve hazret-i seyyidü'l-enâm _ ve'l-islâm muktezâsınca _ ve alât-ı harble sefer-i hümâyûna
me'mûr olan gazât-ı müslimînin ihrâc ve îsâline ve ümerâ-i farîza-i cihâd kıyâm ile tahsil-
i saâdet- dârîn ve rızâ-yı hümâyûn-ı şehriyâriye mazhar olmaları bâbında sa'y-ı belîğ
eyleyesiz _ ve teâlâ hazretleri askerleri selâmı mansûr _ münhezim itmek ile ümmet-i
Muhammed mesrûr eyleye ve siz ki serdârlarsız me'mûr olduğunuz üzere tavâif-i
mezbûrunu umûmen ihrâc ve mükemmel ve müsellâh boylu tüfenkleri ile bayrağın altına
ber-vech-i ta'cîl ve vakt-i mezbûrda Edirne Sahrâsında cümle neferâtınız ile gelüb isbât-
ı vücûd ve edâ-yı hizmet idesiz inşâAllahu teâlâ sahîhü'l-esâmi olanlar odalarına ve sefer-
i hümâyûnda emeği küllî sebkât idüb ve esâmisi çalık olanlar tashîh ve kuloğulları
müceddeden bedergâh korucu ve oturâk olanlar dahî kânûn-ı kadîm üzere âstâne-i saâdet
muhâfazasına ta'yîn olunurlar ve âlâ bu zamânı sâir zamâna kıyâs itmeyüb sefer-i
hümâyûna me'mûr olan tavâif-i askerîden vakt-i mezbûrda evlerinde veyâhüd me'mûr
oldukları mahallerde bulunmamak ihtimâli olursa aslâ emân ve zamân verilmeyüb
haklarından gelindikden gadrî sizki dahî tama'-ı hâl ve adem-i itâat emr-i âlîde
bulunmanız sebebiyle bu te'hîr haklarınızdan gelinmek mukarrerdir ve bundan sonra dahî
vüzerâ-i i'zâmdan vilâyetlerinde müstakilen ta'yîn olunub serdâr ve serdâr vekîli ve çavuş
ve mumcu ve'l-hâsıl bir nefer bulunmak ihtimâli olursa bilâ te'hîr haklarınızdan gelinmek
mukarrerdir () ona göre cümleliz habîr ve agâh olub sâdır olan fermân-ı celîlü'ş-şân v-
52[a] mugâyir hareket eylemekten bigâyet-i ihrâz eyleyesiz ve siz ki sürücüler hizmetine
me'mûr olan ağa (boş) mecdulusun me'mûr olduğunuz üzere tavâif-i mezbûrunu sâkin
oldukları kasabât ve kurârlarından kat'a te'hîr ve tevakkuf ve meks ve ârâm ettirmeyüb
serdârların bayrağı altına cem' ve vakt-i mezbûrda gelüb eriştirmekte ziyâde vakt-i tâm
ve sa'y-ı ihtimâm idüb mürur eyledikleri mahallerde re'âyâ fukarâsına taaddî ve tecâvüz
itmemeleri için serdârlarına muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyesiz şöyle ki ba'de't-tenbîh
vilâyetlerinde bulunanlar itâat-i emr-i âtî eylemedikleri hasebiyle aslâ emân ve zamân
verilmeyüb cezâları tertîb ve veçhen ol-vücûh bir ferdî himâye ve müsâade olunmaktan
bigâyet-i ihtirâz eyleyesiz bundan sonra sizin dahî bir gün ihmâl ve müsâmaha veyâhud
tarafınızdan tama'-ı hâm sebebiyle _ ve bir türlü tefsirâtınız zâhir olursa ber-vechile gadr

ve cevâbınız mesmû' olmayub eşedd-i itâb ile muâtıb ve envâ'-ı ukûbet ile muâkıb olmanız mukarrerdir ona göre ziyâde basîret ve intibâh üzere olub hilâf-ı fermân-ı âlî vaz' ve hareket olunmaktan ihtirâz eyleyesiz şöyle bilüb müceb mektub ile âmil olasız. Tahriren fi evâsıt-ı şehri-i cemâziye'l-evvel li-sene-i selâs ve mie ve elf. Mine'l-fakr Mustafa Ağa-yı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî Sancaklarında

185

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâil ve'l-keîâm Hüdâvendigâr ve Kocaeli ve Biga ve Karesi sancâklarında vâki' kıbtiyân ve sâkin ve mütemekkin olan yerlerin kadıları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân mîr-i kıbtiyân Ahmed zîde mecduhu dersââdetime arz-ı hâl sunub bin yüz iki senesi zi'l-hiccesinin yigirminci gününden bin yüz üç senesi zi'l-hiccesinin yigirminci gününe gelince sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere uhdesinde olan kıbtiyân üzerine Hüdâvendigâr ve Kocaeli ve Biga ve Karesi sancâklarını Ahmed nâm kimesneye der-uhde idüb tahsîline mübâşeret murâd eyledikde kıbtiyân tâifeleri biz Rumilinden geçmiş değillerüz yave cizyedârına viririz diyü yave cizyedârı vardıkda biz Rumili perâkendesiyüz diyü câlî ve muattal kalub nizâ'-ı fasl olunmak için sancâğı mezburelerde müslümân nâmına olan kıbtiyânlar dâhil olub min-ba'd yave cizyedârları müdâhale itmeyüb tarafından zabt ve cem' ve tahsîl ettirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecluden hazîne-i aliyyemde mahfûz olan baş mukâtaa defterlerine nazar olundukda mukaddemâ taraf-ı mîrîden _ fermân olunmadık Kocaeli ve Hüdâvendigâr sancâklarına vâki' kıbtiyân Anadolu'nun maktû'ları ve Ekrâd ve Karayağmurlu(?) ve ma'rifetlü tâifesinin rüsûmların müslümân nâmında olanların birer buçuk gurus bedel-i avâızları Ermeni ve yave cizyedârlarının şart-ı iltizâmına dâhil olub keferenin cizyesi taraf-ı mîrîden cibâyeti fermân olunduktan sonra kıbtiyân-ı mezbûrun mukatû'ları ve rüsûmları taraf-ı mîrîye tahsîliçün emr-i şerîfim verildiki derkenâr olunub ve dahî hazîne-i âmiremde mahfuz ma'den mukataası defterlerine nazar olundukda emrim ile ve tevâif-i kıbtiyânı cizyesi aklâmından olub Hüdâvendigâr ve Biga ve Karesi sancâklarında sâkin ve mütemekkin kadîmden rumilinde geçme atık ve cedîd ve perâkende çingânesi mîr-i kıbtiyân olanların şart-ı iltizâmına dâhil ve mîrî kıbtiyân olanlar tarafından serbest üzere zabt ve tâife-i mezbûrun müslümân nâmında olanlarından maa ziyâde cülûs-ı hümâyûn altışar yüz altmışar akçe maktû'ları _ cem' ve tahsîl olunageldiği derkenâr olunub arz olundukda derkenârı mücebince şer' ile zabt ve âhere müdâhale ettirilmeye diyü fermânım olmuştur _ vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî zikr

olanlar sancaklarda vâki' kadîmden Rumilinde geçme atık ve cedîd ve perâkende çingânesi mîr-i kıbtîyân olanların şart-ı iltizâmılarına dâhil ve taraflarından serbest üzere zabt ve tâife-i mezbûrun müslümân nâmında olanlarından maa ziyâde cülûs-ı hümâyûn altışar yüz akçe ve altmışar maktû'ların cem' ve tahsîl ettirilüb dahî kıbtîyân Anadolu'nun maktû'ları Ekrâd ve Karayağmurlu(?) ve ma'rifetlü tâifesinin rüsûmların ve müslümân nâmına olanların kadîmden olageldiği üzere bedel-i avâızları mîrî kıbtîyân v-52[b] Ahmed zîde mecduhu tarafından tahsîline mübâşir olan Ahmed zîde kadruhuya şer'le zabt ve cem' ve tahsîl ittirdüb âheri müdâhale ittirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni min şehri cemâziye'l-âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

[Gad] vasale ileynâ fi evâhir şehri cemâziye'l-âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

186

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân vilâyetin iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki inşâAllahu teâlâ evvel bahâr cihete esârda vâki' sefer-i hümâyûnumda cebehâne ve tophâne ocâklarına ve sâir mahallerde mu'tâd üzere verilmek üzere iktizâ iden mekârî bâr-gîrleri sinîn sâbık üzere lâzım gelen ücretlerin hareket olunduğu günden mu'tâd üzere virilmek şartıyla Balıkesri kazâsından iki yüz re's mekârî bâr-gîrleri ihrâc ve tedârik olan mekârî davarları mekârî başı Küreklizâde tarafından ta'yîn olunan mübâşire teslîm rûz-ı hızırda otuz gün mukaddem Edirne sahrâsında mevcûd ve hâzır ve âmâde ettirilme diyü fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle () vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî kat'ân te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb sefer-i hümâyûnumda cebehâne ve tophâne ocâklarına ve sâire mu'tâd üzere virilmek iktizâ iden mahallere virilmek için kazâ-i mezbûrdan ihrâcî fermânım olan ol-mikdâr re's mekârî bâr-gîrleri sinîn-i merkume üzere lâzım gelen ücretleri hareket olunduğu günden mu'tâd üzere verilmek şartıyla ihrâc ve tedârik olunan mekârî davarları mekârî başı Küreklizâde tarafından ta'yîn olunan mübâşire teslîm ve rûz-ı hızırda otuz gün mukaddem Edirne Sahrâsında mevcûd ve hâzır ve âmâde ettirdüb avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden ve zamân-ı merkumda diğeri tedârik ve ihrâc ve gelüb Edirne sahrâsında rûz-ı hızırda mevcûd bulunmamağla _ bâis olmaktan bigâyet ihtirâz eyleyesiz vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getüresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fil-

yevmi's-sâdis aşer min cemâziye'l-âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ışrîn min şehri cemâziye'l-âhire li-sene-i selâs ve mie ve elf.

187

Medîne-i Balıksride vâki' Timur Hânının vâkıfı merhûm Mahmud Ağa'nın medîne-i mezbûrede vâki' muallim hânesinin muallimine üç akçe ve sekiz nefer sabîye birer akçe ve mezburun sabîlere îd-i fitırda sevb ve kamîs ve kalensöve _ ve medîne-i mezbûrda kadı olan efendiyi vakf-ı mezbûra nâzır ve her ayda on beş dirhem şart ettiği merhûm-ı mezbûrun vakfiyesinde mestûrdur ve vakf-ı mezbûrun mütevellisine üç akçe şart olunmuştur ve beş değirmen Çağlak Deresi min tevâbi' ve Fart ve Edremid kazâsında Zeytunluk karyesinde bir değirmen ve Balıkesri kazâsında Paşa karyesinde vâdî İbrik deresi _ mestûr olduğu kayd olduğu kayd şod.

Eğer bunu bu mahalleden ihrâc iderse ve ihrâc ettirmeğe sebep olursa Allahın la'neti üzerine olsun ve's-selâm _ aleyh

Harrerehu'l-fakir aleyhi azze şanihu ale'l-mevlâ hilâfeti bi-medîneti Balıkesri

Mühür

188

Şerâyi'-i şîâr fazîletlü Balıkesri kadısı zîde fazluhu ve a'yân vilâyetin iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğum Balıkesri sancâğının mütesellimliğın bin yüz iki dâhilinde vâki Martından inşâAllahu teâlâ bin yüz üç senesi Martı dâhiline varınca bir sene tamâmına dek kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hali ağa zîde kadruhuya sipâriş idüb livâ-i mezbûru zabt u rabt eylemek bâbında buyuruldu tahrîr olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki livâ-i mezbûrun mütesellimliğın tarafımızdan vekîl olan mûmâ-ileyh zabt u rabt ettirüb tarafımıza kânûn-ı kadîm üzere âid olan husûslara muâvin olasın ve sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin hâlyâ mutaasarrıf olduğum livâ-i mezbûrun mütesellimliğın Mart ibtidâsından sene tamâmına değin mu'tâd-ı kadîm üzere zabt idüb tarafımıza âid olan resim ve sâir cürm-i cinâyeti _ hıfz ve hırâset idüb umûr-ı şer'iyyede bir ferd tekâsür itmeyesin diyü buyuruldu. Fî evâhir-i şwhr-i cemâziye'l-âhire sene 1103

v-53[a]

189

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki berât-ı şerîf-i âliş'şân ile mutasarrıf olduğum Karesi sancâğında vâki' Urbut ve Tevâbi' havâssın bir senesi tamâmına ber-vech-i maktû' bin yüz üç senesi Martı ibtidâsından bir sene tamâmına değın zabt eylemek üzere bâ'isü't-temessük kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Ağa zîde kadruhu üzerine deruhde ve iltizâm olunub ol-dahî minvâl-i meşrûh üzere iltizâmı kabul itmekle havâss-ı mezbûrda vâki' olan a'sâr-ı şer'iyyesin ve rüsûm-ı örfiyye ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâ ve yave ve kaçgun ve kul ve câriye hâizde müjde-gânesi ve mal-ı gâib ve tapu-yı zemîn ve resm-i tapu ve resm-i revgan ve adet-i ağnâm ve resm-i arûsân ve dönüm bâgat ve sâir cüz'î ve küllî hukuk ve rüsûmları kadîmden vire geldikleri üzere verüb havâss-ı mezbûru zabt u rabt idüb âherden bir ferd kimesne mâni' olmayalar ve havâss-ı mezbûrun reâyâları min küllî'l-vücûh mûmâ-ileyhe müstakilen zabt idüb havâss-ı mezbûrun reâyâları mezbûru kendi üzerlerine zâbit bilüb şer'ân olan sözünde tecâvüz itmeyüb i'zâz ve ikrâm ideler. Tahrîren fi't-târîhü'l-mürûr sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Fakîr Ali Ser-Mehterân-ı Hayme-i Hassa Hâlâ

Gad vasale ileynâ fi 8 min recebü'l-ferd sene 1103.

190

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf oldur ki Balıkesri'de vâki' mîrâhur Hasan Paşa evkâfından Ya'kub nâm karye mahrûse-i İstanbul'a yenikapu hâricinde mevlevi-hânenin evkâfi mülhakatından olub fukarâ-yı mevlevîyeye taâmiyye olmak üzere olan karye zabtıçün tarafımızdan terzi Mustafa nâm kimesneye işbu bin yüz üç senesi Martı ibtidâsından temessük verildi lâkin bundan akdem İbrahim nâm kimesneye sene-i mezbûrenin zabtıçün iki yüz kile un cânib-i vakfa edâ etmek üzere yedine temessük verilmişidi ba'de terzi Mustafa on kile un ziyâde virüb vakfa enfâ' olanlar İbrahim ref' olunub terzi Mustafa zabt itmek üzere yedine işbu temessük verildi rûşen-i rusûmâtına ve öşrüne kimesne mâni' ve mezâhim olmaya. Tahrîren fi ibtidâ'-i Mart sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Fakr _ El-Hac Mehmed Mütevelli-i vakf-ı mezbûr hâlâ

191

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki mahrûse-i Brusa'da âsûde merhûm ve mefhûrun Hazreti Emir Sultan kuddise sırruhu el-azizin câmi'i şerîf ve imâret-i âmireleri evkâfi karyelerinden Balıkesri kazâsına tâbi' Çandar nâm karye ve tevâbi' karyelerine işbu bin

yüz üç senesinde hâsıl olan öşr-i hubûbât ve resm-i bennâk ve resm-i mücerred ve resm-i kovan ver resm-i arûsâne ve yave ve kaçgun kul ve câriye serdegânesi ve dem-i diyet ve öşr-i diyet ve cürm-i cinâyet ve beytü'l-mâl ve resm-i zemîn ve resm-i çift ve mahlûlâtın ve cânib-i vakf-ı şerîfe âid ve râci' olan cüz'î ve küllî bâd-ı hevâ ve rûsûmâtın işbu bin yüz üç senesi martı ibtidâsından bir sene tamâmına değin zabt u rabt ahz u kabz eylemek üzere tâbi' olan işbu bâ'isü't-temessük Hacı Mustafa nâm kimesneye ber-vech-i maktû' yüz kırk kıt'a guruşa der-uhde ve iltizâm olunub ol-dahî vech-i meşrûh üzere taahhüd ve iltizâm ve kabul eyledğinden sonra zıkr olunan yüz kırk kıt'a guruşa tâlib merkûm yedinden bi-hasbû't-tevellî alub kabz idüb zabt ve tasarrufuçün yedine işbu hurûf ref' ve teslîm olundu mâdâmki evkâf-ı selâtîne min-küllî'l-vücûh serbest olub serbestiyyet üzerine ve sinîn-i sâbıka karye-i merkum ne-minvâl üzere zabt u rabt olunageldi ise ol-minvâl üzere zabt u rabt ahz u kabz eyleye zabt ve tasarrufuna taraf-ı âherden bir kimesne mâni' ve mezâhim olmaya Tahîren fî evâil-i Mart sene 1103.

El-Fakr _ el-mütevelli-i vakf hâlâ

v-53[b]

192

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve't-takîn râfi' i a'lâmü's-şer'iyye ve'd-dîn vâris-i ulümü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn mevlânâ İzmir kadısı zîde fazâiluhu ve mefâhirü'l-kuzât ve'hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Bergama ve nevâhî Bergama ve Balıkesri kadısı zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bin yüz üç senesinde vâki' sefer-i hümâyûnum için zıkr olunan kazâlardan ihrâcî fermânım olan mekâri develerin mukaddemâ sâdır olan fermân-ı şerîfim mücebince İzmir kazâsından iki yüz elli mihâr ve Bergama ve nevâhî Bergama kazâlarından ikiyüz mihâr ve Balıkesri kazâsından iki yüz mihârın cem'an altı yüz elli mihâr mekâri develerin ihrâc edilmek bâbında hâlyâ mekâri sâr-bân başı Mustafa zîde kadruhu a'lâmü'l-melîkin imdi mukaddemâ sâdır olan fermân-ı şerîfim mücebince zıkr olunan altı yüz elli mihâr develeri ihrâc ve irsâl ettirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle () vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî zıkr olunan kazâlardan târih-i mezbûrda ihrâc fermânım olan ol-mikdâr mihârî mekâri develerin mukaddemâ verilen fermân-ı âlî's-şânım mücebince bir gün ve bir saât mukaddem ihrâc ve sâr-bân başıya teslîm ve vaktiyle bu tarafa irsâl ve teslîm ettirib itmâm-ı hizmetine _ idüb avk ve te'hirden ihrâz

eyleyesiz şöyle ki ihmâl ve tekâsülünüz sebebi ile zikr olunan develer ihrâc olunmayub avk u te'hîre bâ'is olasız ber-vechile öZR ve cevâbınız mesmû'-ı hümâyûnum olmayub suâl ve muâteb olmanız mukarrer bilesiz âna göre basîret üzere olub vech-i meşrûh üzere olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrîn min cemâziye'l-evvel li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

193

Bi'l-fiil İzmir ve Bergama ve nevâhî ve Balıkesri kazâlarında olan yeniçeri serdârları inhâ ve i'lâm olunan oldur ki bin yüz üç senesinde vâki' sefer-i hümâyûn için zikr olunan kazâlardan ihrâcı fermân olunan mekâri develerin mukaddemâ sâdır olan fermân-ı şerîf mücebince İzmir kazâsından iki yüz elli mihâr ve Bergama ve nevâhî Bergama kazâlarından iki yüz mihâr ve Balıkesri kazâsından iki yüz mihâr cem'an ahz altı yüz mihâr merkâri develeri ihrâc ettirilmek bâbında fermân-ı âlî's-şân sâdır olundu işbu mektub tahrîr ve irsâl olunub vusûlünde gereği sâdır olan fermân-ı âlî's-şân mücebince zikr olunan kazâlardan ihrâcı fermân olunan ol-mikdâr mekârî develeri ihrâcı bir gün ve bir sâat mukaddem vakt-i zamânıyla irsâl ettirmek bâbında her _ gereği gibi takayyüd ve ihtimâm idesiz husus-ı mezbûrda _ müceb mektub ile hâsıl olasız. Tahrîren 15 min Cemâziye'l-Evvel sene 1103.

Mustafa Ağa Yeniçeriyân Derâh-ı Âli

v-54[a]

194

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Karaca şehri ve () ve () kadıları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki zuamâdan dârende-i fermân vâcibü'l-degân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhu sütte-i saâdetime arz-ı hâl idüb Sultanönü sancâğında Karaca şehri nâhiyesinde cemâat-i Sepetciyân Yörükân Akkoyunlu nâm karye ve gayrından berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu yigirmi dört bin altıyüz altı akçe icmâllü zeâmetin ve rüsûm-ı örfiyyesine hâricden dahl olduğun bildirüb imdi icmâllü zeâmet serbest olmak kânun-ı mukarrerdir buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda göresin zeâmet-i mezbûr hasbelerinden birikdirilmiş olmayub icmâllü zeâmet ise icmâllü zeâmetin resm-i cürm-i cinâyet ve resm-i arûsân ve kul ve câriye müjde-gânesi ve sâir bâd-ı hevâsına mîr-i mîrân ve mîr-

livâ adamları ve _ su-başları ve alay beği ve zuamâ ve erbâb-ı timâr ve çeribaşı ve çeri sürücüleri ebnâ' ve ummâl ve sâir iş erlerinden muhassıl hiç bir ferd dahl u taarruz ettirmeyüb mûmâ-ileyhin _ ahz u kabz ettüresiz ânın gibi yazılı reâyânın yedinden cürm _ sâdır olub bi-hasbü's-şer'ü's-şerîf _ ve siyâsete veyâhud kat'-ı uzva müstehak olub hükmü kadı lâyıık ve hüccet-i şer'iyye verildikden sonra _ sâdır olduğu mahalde siyâsete me'mûr olanlar mûmâ-ileyhin adamı ma'rifetiyle şer'le lâzım geleni icrâ ettirüb hârici toprağa alub gitmeğe komayub ve bedel-i siyâset diyü bir akçe ve bir habbesin almayalar ve aldirmayasız ve dahl olunub şimdiye değin kendüye âid olan rüsûm-ı serbestiyesinden kimesne nesnesin almış ise ba'de's-sübût hükm idüb gerü buna aliverüb min ba'd şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyesiz _ inâd ve muhâlefet üzere olanları ism-i resimiyle _ üzere yazub arz idüb husûs-ı mezbur için tekrâr emrim varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz ba'de'n-nazar bu hükmü hümâyûnu mûmâ-ileyhin adamı elinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i ramazânü'l-mübârek li-sene-i ihdâ' ve tis'in(Seb'in) ve elf.

Kostantiniyye el-mahrûse

195

Hâlyâ Anadolu Eyâleti ihsân buyurulan Hüseyin Paşa'nın mutasarrif olduğu Karesi ve Saruhan sancâklarında karye-i Başgirdin ve gayri karyeleri elli altı bin elli sekiz akçe zeâmeti havâss-ı hümâyûna ilhâk ve tâlibine fûruht olunur diyü bin yüz üç senesin cemâziye'l-evvelinin evâili târihiyle fermân olmağla hâlyâ kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Halil zîde kadruhu ber-vech-i maktû' beş bin guruşa olmak üzere der-uhde ve kefil ve peşin alınub berât verilmek üzere bi'l-fiil bi-eyyi-bâd defterdârım olan fütühâdü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali dâme ulüvvuhu arz ve telhîs itmeğın mücebince der-uhde ve meşrûtiyle berât-ı âlî's-şânım verilmek bâbında fermân-ı celîlü'l-kadrim vârid olub bin guruşu peşin astânedede teslîm üzere berât-ı şerîfim verilmek fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getirüb bin yüz üç cemâziye'l-evvelinin guresinde mukâtaa-i mezbûreye emîn nasb u ta'yîn idüb zabtıçün bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr varub târih-i merkumdan vech-i meşrûh üzere mukâtaa-i mezbûra bundan akdem zeâmet iken ne minvâl üzere zabt ve tasarruf olunagelmiş ise gerü mezbûru dahî ol-minvâl üzere zabt ve tasarruf ve vâki' olan mahsûlât ve rüsûmât bi-hasbü's-şer' ve'l-kânûn cüz'î ve külli her ne ise mîrî için ahz u kabz ettirilüb kadîmden olagelmiş muhâlif taaddî ve taraf-ı âherden bir ferd bir vechile dahl u taarruz ettirilmeyüb

müstakilen zabt u rabt ettirile şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi's-sâbi' ve ısrîn şehr-i cemâziye'l-evvel li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-makâm-ı el-mahrûse-i Edirne

196

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf budur ki sâbıkan müteferrika başı Hüseyin Ağa'nın mutasarrıf olduğu zeâmet işbu sene-i mübârekede havâs-ı hümâyûna kayd olunub ve deruhde-i ferde olmağın havâs-ı mezbûr kurâlarından yalnız Balıkesri kazâsında Köseler ve Tevâbi' kurâlarında taraf-ı mîrîye âid olan a'sâr-ı şer'îyye ve rüsûm-ı örfîyye ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâ ve yave ve resm-i ağnâm ve yaylak ve resm-i bennâk ve resm-i çift ve resm-i arûsân ve tapu-yı zemîn ve sâir cüz'î ve külli her ne var ise kadîmden olageldiği üzere işbu bin yüz üç Martı ibtidâsından sene tamâmına değin işbu râfi'ü'l-hurûf fahrü'l-akrân Ali Ağa'ya bin esedî guruşa der-uhde ve iltizâm olunmağın ol-dahî iltizâm-ı mezbûru kabul ve taahhüd idüb mezblâğ-ı mezkûrun yalnız iki yüz elli guruş ber-vech-i peşîn mîrîçün edâ ve teslîm idüb kadîmden olageldiği üzere zabt u rabt için yedine temessük verildi cüz'î ve küllî her ne ise mîrîçün zabt u rabt idüb taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' olmaya. Tahrîren fi'l-mezbûr.

Halil Ağa mim.

v-54[b]

197

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâil ve'l-keâm Kütahya ve Hüdâvendigâr ve Biga ve Karesi sancaklarında vâki' olan kadılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki medîne-i münevvere reâyâlarından olub konar ve göçer Karabaş cemâati dergâh-ı muallâma arz-u hâl idüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen hukûk ve rüsûmların şer' ve kânun ve defter mûcebince kendi zabtlarına edâ idüb hilâf-ı şer' ve kânun ve bilâ-emr-i hümâyûn rencide olunmak îcâb etmez iken elviye-i mezbûre mütesellimleri hilâf-ı şer' ve kânun ve bilâ-emr-i hümâyûn davar ve bağ ve keçi ve koyun ve kuzu ve sâir bunun emsâli me'kûlât taleb idüb ve cebren alub ziyâde zulm ve taaddî ve gadr eylediklerin beled-i rûb zulmleri men' ve def' olunmak bâbında hükmü hümâyûnum ricâ eyledikleri ecluden bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şâkka talebiyle rencide ettirilmemek bâbında fermân-ı âlî's-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusul buldukta bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mûcebince amel idüb dahî mezbûrlar kangınızın taht-ı kazâsında mürur ü ubûr eylediklerinde ol-vechile mezbûrlara dahl

olundukda husus-ı mezbûra tamam-ı hak ve adl üzere mukayyed olub göresin arz olunduğu üzere ise eyyâm-ı saâdet encâmında bunlara sâir fukaraya bir vechile zulm ve taaddî olduğuna kat'an rızâ-yı hümâyûnum yoktur bunları mütesellim-i mezbûrlara hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ-emr-i hümâyûn davar ve bağ ve keçi ve koyun ve kuzu ve sâir bunun emsâli me'kûlât talebiyle rencide ve remîde ettirmeyüb men' ve def' eylesin min-ba'd şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyüb husus-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub emr-i şerifim varmalu eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahriren fî evâhir-i zi'l-ka'de li-sene-i isneyn ve mie ve elf.

Edirne el-mahrûse mim.

198

Şerâyi' meâb Kütahya ve Hüdâvendigâr ve Biga ve Karesi sancağları kadıları efendiler kâm-yâb () dürer-i daâvât _ ithâfi siyâkında inhâ olunan budur ki Haremeyn-i muhteremeyn reâyâlarından konar ve göçer Karabaş cemâati üzerlerine edâsı lâzım gelen hukûk ve rüsûmların şer' ve kânûn ve defter mücebince kendi zabtlarına edâ idüb hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ-emr-i hümâyûn rencide olunmak îcâb itmez iken elviye-i mezbûre mütesellimleri hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ-emr-i hümâyûn davar ve b ve keçi ve koyun ve kuzu ve sâir bunun emsâli me'kûlât taleb idüb ve cebren alub ziyâde zulm ve taaddî ve gadr eyledikleri ecluden men' ve def' olunmak bâbnda emr-i âli'-ş-şân sâdır olmakla tarafımızdan dahî tahrîr ve irsâl olunmuştur inşâallahu teâlâ inde'l-vusûl gerekdir ki sâdır olan emr-i şerîf-i âli'-ş-şân mücebi üzere reâyâ-yı mezbûru merkumlara hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ-emr-i hümâyûn tekâlif-i şâkka ve sâir bahâne ile rencide ettirmeyüb şer'le men' ve def' eylemeniz me'mûldür Haremeyn-i şerîfeyn reâyâsıdır haklarında sudur eden takayyüdünüzden mahzûz olduğumuzdan gayri nâil-i ecr-i cezîl olmanızda iştibâh yokdur. _

_ Ahmed Ağa dârü's-saâdetü'ş-ş-şerîfe hâlâ

199

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki bin yüz üç senesine mahsûb olmak üzere Hüdâvendigâr ve Biga ve Karesi sancaklarında vâki' olan Kıbtiyân taifesinin üzerine edâsı lâzım bedel-i avarızları cem' u tahsili der-uhdemizde olduğu ecluden Balıkesri kazâsının ve Susıgırlık ve Kepsut ve Bigadiç ve Sındırgı ve Atnos ve Sincan kazâlarında olan Kıbtiyân taifesinin bedel-i avâızların emâneten cem' ve tahsil idüb tarafımıza teslîm

etmek üzere Musa Beşe vekîl-i nasb ettiğimiz eelden işbu hurûf tahrîr olunub zabt u tasarufi için yedine temessük verilmiştir âherden kimesne müdâhale etmeye. Tahriren fi evâhir-i cemâziye'l-evvel sene 1103.

Ahmed Ağa Cizyedâr-ı Kıbtiyân mim.

v-55[a]

200

Balıkesri'de vâki' Şerefeddin Paşa zâviyesinin vazife-i muayyeneleriyle zâviyedârı () ve iki akçe ile mütevellisi olan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı hâkânî ve nâkıl _ belîğ mekremet unvân-ı tâcdâdi kıdvetü'l-ulemâ'il-muhakkakın Yusuf zîde ilmuhu tedris şartıyla mutasarrıf olub bir veçhile kusuru yoğiken âherden mürtekb menâhî ve müzevir ve nâ-mahrem ile külliyeti _ ve esâfil nâs ile muhtelit ve sû-i hâl ile ma'rûf olan Seyyid Davud zâviye-i mezbûreyi bir tarik ile alıb hilâf-ı inhâ-ı berât ettirdüb gadr etmekle merkum Yusuf zîde ilmuhuya ibkâ ve mukarrer kılınmak inâyet ricasına Balıkesri kazâsında (...) ve'l-müteşerriîn mevlâna Mehmed Sadık zîde ilmuhu arz ve i'lâm etmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb nâib-i mezbûrun arzı ve a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn şeyhü'l-islâm edâmallehu teâlâ fazâiluhunun işâretleriyle bin yüz üç Receb'in on üçüncü günü târihiyle müverrih verilen rûûs-ı hümâyûnum mücebince ibkâ ve mukarrer idüb bu berât-ı hümâyûn-ı izzet-makrûnu verdim ve buyurdum ki Yusuf zîde ilmuhu varub ülûb-ı sâbık üzere tedris şartıyla zâviye-i mezbûra zâviyedâr ve evkâfına müteveli olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıktan sonra vazîfe-i muayyenesin zâviye-i mezbûre evkâfi mahsulünden alub mutasarrıf ola ol-bâbda ref' olunan Seyyid Davud ve taraf-ı âherden bir ferdd mâni' ve mezâhim olmayub dahl u taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmü's-sâmi' aşer şehri Recebü'l-Mürecceb li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

[Gad] vasale ileynâ fi gurre-i Şa'banü'l-Muazzam sene 1103.

_ Es-Seyyid Ali el-kadı bi-askeri Rumili ufye anhu

201

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mevlâna Balıkesri kadısı zîde fazluhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki işnu sene-i mübâreke de sefer-i hümâyûnum için Balıkesri'de olan mekâri bâr-gîrlerinden

ücretleri taraf-ı mirîden verilmek üzere iki yüz re's mekârî bâr-gîri ihrâcî için bundan akdem emr-i şerîfîm ve mübâşîr irsâl olunmuşiken sen ki kadısın mekârî bâr-gîri yokdur diyü der-saâdetime arz gönderüb i'lâm eylemişsin imdi mekârî bâr-gîrleri sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan der-gâh-ı muâllam cebeci ve topçu ve sâir ocaklara verilmek ehemmi-umûr-ı seferiyemden olub ve vakt-i hareket hulûl etmekle işbu emr-i şerîfîm vardıgı gibi kat'an bir ferdin tekâsülün veyâhûd himâyesinden nâşî gadr ve alenî istimâ' eyleyüb bi-eyyi-hâl tedârikinde sa'y ve ikdâm ve her biriniz ihtimâm-ı tâm idüb bir gün mukaddem ve bir sâat evvel vücûdâ getürüb ne-mikdâr fermân olundu ise alâ te'cîl üzerine irsâl ve sefer-i hümâyûnuma hareket olunmazdan mukaddem eriştirmeğe cümleler sarf-ı makdûr idüb bir türlü gadr ve bahâne eylemeysiz şöyle ki bu def'a dahî tekâsül olunursa bir veçhile özr ve cevâbınız sâmia olunmayub îânet lâzım iken muhâlefet üzere olanları iktizâ eden cezâları verilür bilmiş olasız diyü fermânım olmuştur buyurdum ki hükmü şerîfîmle v-55[b] dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Süleyman Çavuş zîde kadruhu vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel idüb dahî siz ki kadı ve a'yân-ı vilâyetsiz mekârî bâr-gîri husûsu sefer-i hümâyûnumun ehemmi-umûrunda olmağla sâir zamâna kıyâs eylemeyüb mukaddemâ vârid olan fermân-ı âlî's-şânım mücebince tedârik-i fermânım olan ol-mikdâr re's mekârî bâr-gîrlerin işbu emr-i şerîfîm vardıgı gibi bi-eyyi-hâl tedâriki ve bir gün mukaddem Edirne'ye irsâl ve sefere hareket olunmazdan mukaddem erişdirmeğe her biriniz gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz şöyle ki bu def'a _ ve bahâneye sâlik olub ve tedârikinde tekâsül olunursa bir vechile özr ve cevâbınız mesmû' olunmayub muhâlefet üzere olanların cezâları tertîb olunur bilmiş olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Hurrîra fi'l-yevmi'l-sâdis işrîn min Recebü'l-ferd li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Hurrîra fi 15 min Şa'bânü'l-muazzam sene 1103.

202

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fahhâm zü'l-kadr ve'l-ikrâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-âlâ Diyarbekir beylerbeyisi Hüseyin dâme ikbâlehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki inşâAllahu teâlâ _ te'yîde ve hüsn-i tevfiğe ve şedîde niyet-i hâlîse ile i'lâ-i kelimetullahü'l-müteâlî ve istisâl rüsûm-ı küfr u dalâl için bu sâl-i meymenette mâlde musammem olan gazve-i meymûn ve cihad-i hümâyûnum sâir senelerden ziyâde ve 'iddet-inâd ve kesret ihtişâd icnâd iktizâ idüb üserâda küffâf ve mehâzil devirde karâr serhadd-i islâmiyeden bir

mahale sūi-kasd ile hareket eylemezden mukaddem muasker-i nusret isrimin tevcih ve azîmetleri fermânım olub Anadolu ve Rumiline vâki' olan vüzerâ-i i'zâm ve mîr-mîran-ı kirâm ve ümerâ-i fahhâm ve dergâh-ı muallâm mutasarrıfları ve çavuşları ve dîvân-ı hümâyûnum ve defter-i hâkânî kâtibleri ve şâkirdleri ve zuamâ ve erbâb-ı timâr ve altı bölük halkı ve cenk ve harbe kudreti olan sipâhizâdeler ve sahîhü'l-esâmi dergâh-ı muallâm yeniçerileri ve sebîl-i dîn-i mübîninde hizmeti sebkât idüb ve hîn-i yoklamada esamileri çalık olanlar ve korucu ve oturak ve kuloğulları ve cebeci ve topcu ve sâir tavâif-i askeriye evvel rebi'de Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûnumda menazım ve mülhak olmak üzere sefer-i hümâyûnuma me'mûr vech-i meşrûh üzere her tarafa evâmîr-i aliyyem gönderilüb tenbîh-i hümâyûnum olmuştur inşaAllahu teâlâ vakt-i sefer karîb olmağla bir gün ve bir sâat mukaddem mezkûrların muasker-i nusret isrimde mevcûd bulunmaları ehemmi mühimmât-ı dîn-i devletimden olmağla düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Diyâbekir vâlisi olan vezîrim Ali Paşa edâmallahu iclâlehu asker ihrâcına me'mûr olmuştur vezîr-i müşârûn-ileyh hâlyâ Basra eyâleti inâyet ve ihsânım olub bu husûs sâire kıyâs olunmayub umûr-ı muazzama-i dinîyeden olub kemâl-i sadâkat ve istikâmet ile senden küllî hizmet me'mûl-i hümâyûnum olmağla umûman Anadolu'ya asker ihrâcına ve tesyîrine sen ta'yîn ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olmuştur imdi sen ki mîr-mîrân-ı mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfim vardığı gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb _ bulunursun muharrikde yemîn ü yesârında vâki' vech-i meşrûh üzere sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i askeriye evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve evvel bahar _ ordu-yı hümâyûnum Edirne sahrâsından hareket eylemezden mukaddem muasker-i nusret isrimde mevcûd bulunmak üzere tesyîr ettirerek bi'n-nefs varılması mümkün olan mahallere kendin varub haddâ mekânda olmayan yerlere mu'temedün-aleyh ve mütakîm ve dindâr ademler gönderüb hâsılı leyl ü nehâr hizmet hitamına değin kendüne hâb-ı rahâtı harâm idüb etrafa gönderdiğin âdamların ahvâlin dahî istikzâ ve kemâl-i teyakkuz ve intibâh ile hareket idüb göreyim seni bu emr-i mühimmede melhûz-ı hümâyûnuma muvâfik hidemât-ı cemîle vücûda getürmeğı bezli-himmet ve sarf-ı kudret eyleyüb etrâfa tenbîh için gönderdiğin adamlardan ve gayrından birisi vardığı mahallede senin ile maan mürûr ve ubûr ettikleri mahallede kimesneden bir akçe ve bir habbe eylemekle tesyîr-i asker emrine müsâmahadan ve hilâf-ı şer'-i şerîf neft ve _ zahîre talebiyle bir ferde taaddîden taharrüz inşaallahu teâlâ sen dahî kalkub tâmü's-silâh ve kâmil-i edevât adamların ile evvel bahârda gelüb Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûnuma mülhak ve mülâkî olmak bâbında fermân-ı âlî's-şânım sâdir olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince

amel idüb dahî sen ki mîr-mîrân-ı mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfim sana vardığı v-56[a] gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb _ bulunursun kalkub muharrikde ve yemîn ü yesârında vâki' vech-i meşrûh üzere sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i askeriyeyi evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve evvel bahâr meymenet esârda ordu-yı hümâyûnumda Edirne sahrâsından hareket eylemezden mukaddem muasker-i nusret isrimde mevcûd bulunmak üzere tesyîr ederek bi'n-nefs varılması mümkün olan mahallere kendin varub haddâ mekânda olmayan yerlere mu'temedün-aleyh ve müstakîm ve dindâr adamlar gönderüb hâsılı leyl ü nehâr hizmet hitâmına değin kendüne hâb-ı rahâtı harâm idüb etrâfa gönderdiğin adamların ahvâlini dahî istikzâ ve kemâl-i teyakkuz ve intibâh ile hareket idüb göreyim seni bu emr-i mühimmede melhuz-ı hümâyûnum muvâfık-ı hidemât-ı cemîle vücûda getirmeğe bezl-i himmet ve sarf-ı kudret eyleyüb etrâfa tenbîh için gönderdiğin âdemlerden ve gayrinden birisi vardığı mahallerde ve senin ile maan mürûr ve ubûr ettikleri yerlerde kimesneden bir bir akçe ve bir habbe almağla tesyîr-i asker emrinde müsâmahadan ve hilâf-ı şer'-i şerîfe nefî ve _ zahire talebiyle bir ferde taaddîden taharrüz ve inşâallahu teâlâ sendahî tâmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât adamların ile evvel bahârda gelüb Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûnuma mülhak ve mülâkî olasız şöyle ki bu husûsda re'isine muhâlefet idenleri der-devlet-medârıma i'lâm ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan sâir tavâif-i askeriyeden ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayub fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ıma muhâlif sefer-i hümâyûnumdan kalub evlerinde ve yerlerinde bulunanları ahz u karîb olan kal'a habs ve isim ve resimleri ile yazub arz eyleyesin ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne-vechile sâdır olursa mücebiyle amel olunub bu bâbda vârid olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi icrâda dakika fevt eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Recebü'l-Mürecceb li-sene-i selâ ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

[Gad] vasale ileynâ fi'l-yevmi'l-ısrîn min Şa'bân

203

Yâver Kadızâde Hüseyin Paşa'nındır

Şerâyi' şîâr Saruhan ve Balıkesri sancâklarında vâki' olan kadılar zîde fazlulum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân sancağı merkuamlarda olan mütesellimler ve kasâbat ve kurâlar zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki inşâAllah işbu sene-i mübâreke de sefer-i hümâyûnum mukarrer ve muhakkak olub Anadolu ve Rumili'nde vâki' vüzerâ-i i'zâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve ümerâ-i fahhâm ve dergâh-ı

muallâm mutasarrıfları ve çavuşları ve dîvân-ı defter-i hâkânî kâtibleri ve şâkirdleri ve zuamâ ve erbâb-ı timâr ve altı bölük halkı ve ceng-i harbe kâdir olan sipâhzâdeler ve sahîhü'l-esâmi dergâh yeniçerileri ve sebîl-i dîn-i mübîninde hizmeti sebkât idüb hîn-i yoklamada esâmileri çalık olanlar ve korucu ve oturak ve kuloğulları ve topçu ve cebeci ve sâir tavâif-i askeriye evvel rebî'de Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûnuma munzamm ve mülhak olmak üzere sefer-i hümâyûnuma vech-i meşrûh ve her tarafa o emr-i aliyyem gönderilüb tenbîh-i hümâyûnum olmuştı lâkin inşâAllahu teâlâ vakt-i sefer-i karîb olmağın bir gün ve bir sâat mukaddem mezkûrların muasker-i nusret isiminde mevcûd bulunmaları ehemmiyât dîn ü devletimden olmağla bu husûs sâirlere kıyâs olunmayub umûr-ı muazzamât-ı dînden olub kemâl-i sadâkat ve istikâmet ile sende küllî hizmet me'mûl-i hümâyûnum olmağın Anadolu'dan umûmen asker ihrâc ve tesyîrine sen ta'yîn olunmuşsundur diyü fermân-ı _ vârid olmağın ihrâclarına me'mûr olduğumuz hasebiyle ber-mûceb-i emr-i âli tarafımızdan dahî buyuruldu irsâl olunub ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () ağa zîde kadruhu ta'yîn ve sûret-i fermân-ı şerîf ile irsâl olundu vusûlünde gerekdir ki taht-ı kazâ ve kurâlarımızda vâki' olan askerî tâifesinden kim olur ise olsun me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna varmayub bu âna değin yerlerinde ve evlerinde bulunanları bilâ-te'hîr ahz u habs ve kal'abend idüb isim-i resîmleriyle tahrîr ve acele ile tarafımıza i'lâm eylesiniz ki mûceb emr-i âli haklarında lâzım gelen cezâları verilüb âna göre basîret ve intibâh üzere olub sâdir olan fermân-ı celîlü'l-kadrî mecma'ü'n-nâs olan mahallerde i'lân ve işâat ittirüb ve bu mahallât ve kurâ ahâlilerine muhkem tenbîh ve te'kîd eylesiniz ki tavâif-i askeriyeden bir kimesne ihtifâ iderler ise eşedd-i ukubete mazhar olmaları emr-i mukarrer bilüb bu zamân-ı sâire olunmayub bildik ve işitmedik dimeyeler biz dahî varmak üzereyiz sizler ki mûmâ-ileyh kadılar ve ahâlilersiz iş'âr olunduğu üzere tavâif-i askeriyeden bir ferdi ihtifâ idersiz ve idenleri haber verirsiniz bir vechile cevâba kâdir olmayub cümleiniz muâtıb olmanızı emr-i mukarrer ve muhakkak mugayir emr-i fermân kimesneyi rencîde eylemeyüb mûceb buyuruldu ile âmil olasız. Tahrîren fi Ş { Şa'bânü'l-Muazzâm } sene 1103.

v-57[b]

_ mûcebince amel idüb _ hilâfına _ ve cevâz göstermeyesin bu bâbda sâdir olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasın şöyle bilesin alÂmet-i şerîfe i'timâd kılasın. (Öncesi yok) Tahrîren fi evâsıt-ı şehri Recebü'l-Ferd li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Şerî'ât şîâr fazîlet desâr Balıkesri kadısı efendi zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Balıkesri mütesellimi () ağa zîde kadruhu ve kazâ-i mezbûrda vâki' kethüdâyeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadrum inhâ olunur ki hâlâ _ işbu sâl-i meymenet fâlde sefer-i hümâyûn-nusret-makrûn mukarrer olmağla Anadolu'da vâki' vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve ümerâ-yı fahhâm ve dergâh-ı âli müteferrikaları ve çavuşları ve dîvân-ı hümâyûn kâtipleri ve şâkirdleri ve zuamâ ve erbâb-ı timâr ve altı bölük halkı ve ceng-i harbe kâdir olan sipâhizâdeleri ve sahîhü'l-esâmi dergâh-ı âli yeniçerileri ve sebîl-i dîn-i mübînde hizmeti sebkat idüb hîn-i yoklamada esâmileri çalık olanlar ve korucu ve oturak ve kuloğulları ve cebeci ve topçu ve sâir sefer-i hümâyûna me'mûr olan tavâif-i askeriye nev-rûz-ı firûzda mukaddem Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûna mülhak ve mülâkî ettirmek bâbında müzekkir fermân-ı celîlü'ş-şân sâdir olmağın mücebinece tarafımızdan dahî buyuruldu takrîr ve irsâl olmuşdur vusûlünde gerekdir ki kazâ-i mezbûrda sefer-i hümâyûna me'mûr olanları bermüceb-i fermân-ı şerîf serîan ve âcilen ihrâc ve mahall-i mezbûreye irsâl ettirmekte her biriniz ikdâm-ı tâmm ve _ ihtimâm idüb asâkir-i me'mûrun bir ferdi yerlerinden koymayub bu bâbda ihmâl ve müsâheleden ve _ ve te'hîrden bigayet-ihtirâz ve ictinâb idüb müceb buyuruldu ile amel olasız. Hurrira 26 fi Şa'ban sene 1103.

Hacı Hüseyin Paşa _

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Bergama ve nevâhî Bergama ve Balıkesri ve Ilıca-i Bergama ve Soma kadıları zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadrum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki işbu bin yüz üç senesinde sefer-i hümâyûn mühimmâtı tahmîli için ihrâcî fermânım olan mekârî develeri Bergama ve nevâhî Bergama kazâlarında dahî iki yüz mehâr deve ve Balıkesri kazâsından iki yüz mehâr ve Ilıca-i Bergama kazâsından yüz deve ve Soma kazâsından yüz elli deve ve sâir bulunan yerlerden her kimin olursa olsun ihrâc olunmak üzere fermânım olub lâkin fermân-ı şerîfde mehâr diyü tasarruf olunmağla bizde mehâr deve yokdur ve askeriyüz diyü illet ve bahâne eylediklerinde mübâşiri arz-ı hâl idüb i'lâm itmekle imdi mukaddemâ vârid olan fermân-ı âli'ş-şân mücebinece zikr olunan kazâlardan ihrâcî fermân olunan ol-mikdâr re's mekârî develeri _ her ne güne olursa olsun bir gün evvel ihrâc ve sefer-i hümâyûnuma hareket olunmazdan mukaddem Edirne sahrâsına irsâl ve mevcûd ettirmekte her biriniz

gereği gibi ihtimâm idüb mehâr devemiz yoktur ve askeriyüz diyü kat'an bir ferde taallül ve muhâlefet ettirmeyesiz diyü fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî zikr olunan kazâlarda ihrâcî fermânım olan ol-mikdâr re's develeri işbu v-58[a] emr-i şerîfim vardıgı gibi ihrâc ve sefer-i hümâyûnuma hareket olunmazdan mukaddem Edirne Sahrâsında irsâl ve mevcûd ettirmekde her biriniz gereği gibi takayyüd ve ihtimâm idüb mehâr devemiz yokdur ve askeriyüz diyü kat'â bir ferde tahallül ve muhâlefet ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Şa'bânü'l-Muazzam li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ gurre-i Ramazân sene 1103.

206

Nişân-ı şerîf-i âlî'ş-şân sâmi-i mekân tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki:

Balıkesri'de vâki' merhûm Şerefeddin Paşa zâviyesinin vazîfe-i muayyene ile zaviyedâr mütevellisi olan işbu râfî' tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı şehriyârî kıdvetü's-sâdâtü'l-kirâm Seyyid Davud zîde şeref siyâdete her vechile mahall ve müstehak ve şart-ı vâkîf üzere zâviye-i mezbûrda it'âm-ı taam idüb şartü'l-vâkîf _ mazmûn üzere bir habbe ketm itmeyüb cümlesi rızâ ve şürkrân oldukların zâviye-i mezburda mukîm ve müsâferet üzere sâkin olan fukarânın ihbârları ve kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Fart maa Şâmî kazâsında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ Mehmed zîde ilmuhu arz itmekle muhâsebe de Seyyid Davud ref'inden Yusuf'a verildiği der-kenâr olunmağın zâviye-i mezbureye mutasarrıf olan Yusuf Balıkesri müftüsünün birâderi olup mukaddemâ dahî mutasarrıfının şart-ı vâkîf üzere fukarâ ve ebnâ-i sebîli iskân ve it'âm itmeyüb galât-ı vakf ekl ü bel' idüb zâviye-i _ ittüğün nâşi ve ahâlisi arz ve mahzar ettiklerinden gayri ahâlisinden mu'temedün-aleyh kimesneler dahî evvel ihbârında hâzır bulunmağla mazmunları sahîhdir diyü ihbâr itmeleriyle üzerinde ref' olunub mûmâ-ileyh Seyyid Davud'a zîde şeref siyâdete be-şartü'l-tedrîs şart-ı vâkîf dahî icrâ etmek üzere tevcîh olunmuşiken sâhib-i arz ve mahzar ile merkûm Yusuf kendüye îfâ ettirdüb mûmâ-ileyh gadr olmağın Yusuf'dan ref' ve mûmâ-ileyh Seyyid Davud zîde şeref siyâdete îfâ ve takrîr kılınub berât-ı şerîf-i pâdişâhânem verilmek ricâsına a'lemü'l-ulemâ'il-mütebahhîrîn _ bi'l-fiil şeyhü'l-islâm olan mevlânâ Feyzullah edâmallahu teâlâ fazâiluhu i'lâm itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getirüb nâib-i mezburun arz ve mevlânâ-

yı mûmâ-ileyhin işâretleri ve bin yüz üç Şa'bânü'l-muazzamın yigirmi ikinci günü târihiyle müverrih verilen rûşen-i hümâyûnum mûcebince îfâ ve _ idüb müceddeden bu berât-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnı verdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Seyyid Davud zîde şeref siyâdete _ varub zâviye-i mezburda kemâ-kân zâviyedâr ve müteveli olub _ hidemât-ı zâviyedârlık _ mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yedinden _ zâviyedâr mezburda zâviyedâr o müteveli olanlar vazîfe-i muayyenesiyle neminvâl üzere mutasarrıf olunagelmışler ise mûmâ-ileyh dahî ol-minvâl üzere evkâf-ı mezbure mahsûlünden alub mutasarrıf ola ol-bâbda ref' olunan _ kat'an bir ferde dahl u taarruz kılınmayub mâni' ve mezâhim olmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-ışrîn min şa'bân li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Edirne el-Mahrûse

[Gad] vaslû'l-ileynâ 6 fi Ramazân sene 1103.

v-58[b]

207

Şerîat şîâr fazîlet desâr (boş) hazretlerinin meclis-i şerîflerine mezîd-i muhabbetimle da'vât muhabbet-i efzûn ithâfindan sonra _ inhâ olunan budur ki hâlyâ tajt-ı kazânızda vâki' Urbut ve tevâbi' hâssamız karyelerinin işbu bin yüz üç senesinde vâki' Mart ibtidâsından bir sene tamâmına değin zabt u rabtın tarafımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân El-Hâc Süleyman Ağa zîde kadruhuya tefvîz ve sipâriş olunmuşdur lede'l-vusûl me'mûrlardır ki hâs-ı merkûmun sene-i mezburede vâki' a'şâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve beytü'l-mâl âmme ve hâmmme ve tapu-yı zemîn ve resm-i arûsân ve yave ve kaçgun ve sâir bâd-ı hevâsı cüz'î ve küllî hâssama âid olan her ne ise merkum El-Hâc Süleyman Ağa zîde kadruhuya ahz u kabz ettirüb serbestiyet üzere zabt u rabt ittirüb taraf-ı âherden bir ferdi dahl u taarruz ettirmeyesiz

Mine'l-fakr Mehmed _

Mutâbıku'l-aslıhu'l harrerehu'l-fakîr _ Mehmed Emîn el-müvellâ hilâfeti _ Mehmed Paşa Kostantiniyye gafere lehu.

208

Fazilet mâb Balıkesri ve Sındırgı ve Bigadiç ve Fart maa Şâmî efendileri kâm-yâb dürer-i daâvat-ı sâfiyât-ı ithâf oldurki berât-ı pâdişâhi ile mutasarrıf olduğum zeâmetimiz aklâmından Karesi sancâğında Balıkesri nâhiyesine çiftlik _ ve gayriden iki bin akçe hisse timârımızın işbu bin yüz üç senesi Martı ibtidâsından sene-i mezbur tamâmına varınca

hâsıl olan a'şâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâsın ve mahlûlâtını cüz'i ve küllî her ne ise izzetlü fahrü'l-akrân zümremiz erbâbından kâtib Es-Seyyid Halil Efendi ile El-Hâc Ayvaz ber-vech-i iştirâk elli guruşa der-uhde ve kabul idüb ve meblâğ-ı mezburu yedlerinden bi't-tamâm alub kabz idüb zabt u rabtı için yedlerine işbu temessük verildi taraf-ı âherden kimesne dahl u taarruz eylemeye. Tahrîren fî Şa'bân li-sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Fakr İbrâhim Kâtib-i Tahrîr-i Defter-i Hâkânî

209

Şerâyi' şîâr fazâil desâr Balıkesri ve Hüdâvendigâr sancâğında vâki' olan kuzât efendiler zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum ba'de't-tahiyye es-sâfiyye inhâ olunur ki taht-ı kazâlarınızda vâki' olan kurâlarda ve kasabâtlarda katl olunan kimesnelerin dîvân-ı Anadolu tarafına âid ve râci' olan oşr-i diyetleri şâkka-i ba'îd olduğu ecluden bu âna değin gönderilmeyüb ihmâl ve müsâmahaları sebebiyle _ bâis olmağın olmakûle tarafımıza âid husus şer' ve kânûn üzere teftiş ve tefahhus olundu gönderilmek bâbında buyuruldu tahrîr ve isdâr ve ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () zîde kadruhu mübâşir ta'yîn ve isrâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle huşu-ı mezbura takayyüdü tâm ve sa'y-ı ihtimâm üzere _şer'le _lâzım gelenleri buldurub ba'de's-sübût zuhura _ ihzâr ettiresiz şöyle bilüb ber-mûceb mektub ile âmil olasız ve's-selâm.

Fî 22 min Şa'bân sene 1103.

El-Fakr Yusuf Ağa Mütesellim-i Anadolu Hâlâ

v-59[a]

210

Bundan akdem memâlik-i mahrûse ehl-i zimmetin cizyeleri hâne defterleri mûcebince cem' ve tahsîl olunub sevâlif-i ezmânda tevârih-i muhtelifede tahrîr ve her karyenin evvel târihde mevcûd bulunan ahâlisi ale'l-esâmi defte ve defter-i asl sâbit ittihâd olunub ol müddetten berü kurûn-ı a'sâr münkaziyye olub bu âne gelince deftere sebt olunan eşhâsın ekserî belki cümlesi helâk olub ve ba'zı kurânın ekserî def'aten veyâ mevtân ve sâir _ sebebiyle iftâ' bulub defterde mastûr olanların _ mertebeleri ehl-i zimmet için kalmışken yine ssl defter mûcebince üzerlerine cizye tahmîl ve tevzî' ve hâlik olanların cizyesi mevcûd bulunanların üzerlerine harb olunmağla ehl-i zimmete cevri ve

hayf ve ba'zı karyelerin hîn-i tahrîrde hânesi kalîl iken sonra ba'zı esbâba binâ'-i ahâlisi asıl defterden ziyâde olub tezâyüd ve tenâkuz ciheti ile beynlerinde _ fâhiş zâhir ve cizyeleri noksan üzere alınmamağla taraf-ı mîriye gadr ve noksana bâ'is olub vech-i meşrûh üzere cibâyet-i cizyenin şürût-ı mürâât olunmamağla ehl-i zimmetin ahvâli _ perîşân ve beytü'l-mâlin usûl-i emvâl-i meşrû'asından mâl-i cizye gereği gibi mazbût ve mahfûz olmadığından zâyi' ve telef olmağın ba'de'l-yevm i'mâl ve zabt ve emvâl-i mahfûz olub ehl-i zimmetin rûusu üzerine mevzûa olan cizyemin gayri _ şerî'at _ ictihâden îcâb eylediği vech üzere cibâyet olunmak levâzım umûr-ı mülk ve milletten olmağın şer'an üzerine cizye vaz' olunmak lâzım gelen ehl-i zimmetten fakîr mu'temilden on iki dirhem fiddâ-i hâlise vasatü'l-hâl olandan yigirmi dört dirhem fiddâ-i hâlise ve zâhirü'l-fenâ müksir olandan kırk sekiz dirhem fiddâ-i hâlise olunub eğer şer'an üzerine edâsı lâzım gelen fiddâ-i hâliseyi edâ itmekde kendülerine usret olub bedelini vermeğe tâlib ve râgıb olurlarsa fakîr mu'temilden on iki dirhem fiddânın bedeline bir dinâr vasatü'l-hâl olandan yigirmi dört dirhem fiddânın bedeline iki dinâr ve zâhirü'l-fenâ müksir olandan kırk sekiz dirhem fiddânın bedeline dört dinâr ahz olunub ve esnâf-ı sülüse'den Karesi sancâğında sâkin olan ehl-i zimmetin bin yüz üç Cemâziye'l-Âhire guresinden bin yüz dört Cemâziye'l-Âhiresi gâyetine değin cibâyetine me'mûr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman zîde mecduhunun yedine verilen mühürlü ve imzâlı defterde mezkur kazâların her bir beldesinde ve her bir karyesinde ahâlisi beyninde kangı sınıfından i'tibâr olundu ise ol sınıfın cizyesi alınub fakîr mu'temil add olundu ise ednâ' cizyesi talep oluna vasatü'l-hâl olunursa ve vasatü'l-hâl cizyesi oluna ve zâhirü'l-fenâ müksir add olunursa i'lâ cizyesi talep olunub ve esnâf-ı sülüsenin her birinden ahâlisi beyninde add ve i'tibâr olunduğu sınıfın cizyesi alınub bir sınıf cizyesi sınıf-ı âherden talep olunmaya ve her birinden kangı sınıfından add olunub cizyesi olunursa alındığı vech üzere edâ-i cizye eylediği ma'lûm olmağičün yedine memhûr cizye kâğıdı virilüb kangı sınıfından add olunub edâ-i cizye eyledüğü ve kangı karyeden idüğü isim ve nisbi ile deftere kayd olunub cibâyetine me'mûr olanlar esnâf-ı sülüsenin her birinden takdîr ve ta'yîn olunduğu mikdârdan ziyâde bir akçe ve bir habbe almayub ve cem' eylediği cizyenin akçesin teslîm-i hazîne-i âmire eyledikde muhâsebesi görüldükde rûz-namçe ve harc-ı muhâsebe nâmına kendüsünden bir şey talep olunmamak üzere tahsîl eylediği cizye ne mikdâr ise ednâsından üç pâre ve evsatından altı pâre i'lâsından on iki pâre asıl mâl-i cizyeden kendisüne maîşet olmak üzere taraf-ı mîrîden mahsûb olub ve her bir re's cizyeden birer pâre cizye muhâsebecisi ve kâtiblerine ücret-i kitâbet verilmek üzere taraf-ı mîrîden mahsûb oluna bundan mâada ehl-i zimmetten cizye mevzûa muayyinelerinden

ziyâde bir nesne alındığı istimâ' olunursa gerü ashâbına redd ettirilüb ahvâlleri der-devlet-medârıma arz ve ehl-i zimmetten üzerlerine edâ-i cizye lâzım gelenlerden eğer bir ferd dahî _ ile cizyesin virme-yüb bir tarikle ihtifâ veyâhud firâr iderse edâ-i cizyeden imtinâ' eylediği zâhir oldukda rakabesi üzerine _ olan cizyesi alındıktan sonra eşedd-i ukubetiyle _ ile muâkıb olunur ve bundan mâada memâlik-i mahrûsede vâki' cümle evkâf kurâsında sâkin olan ehl-i zimmetin ve havâss ve selâtîn ve vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-mîrân ve mîr-livâ' ve sâir ocaklıklar ve muhassıllıklar ve voyvodalıklara dâhil ve ba'zı esbâba binâen maktû' olanlar gerek râhib ve gerek patrîk ve keşîş ve _ ve gerek birer tarîk ile ellerine berât alub tercümânlık ve müsellimlik ve muâfiyet iddiâsında olanlar mâdâmki _ amele kâdir olub _ ile mâni' olur zamânında _ ve meflûc olmaklık veyâhud ekser _ marîz olmağın _ olmaya ve sâir ehl-i zimmetinden istisnâ olunub _ tefazzul ve es-sene-i mânde mezkur olan kavlı ile ruhbandan cizye alınmaz diyü taallül ve cizye-i _ imtinâ' ettirmeyüb bu makûle cizyeleri dahî vech-i sâbık üzere üzerlerine lâzım gelen cizyelerin âmil-i mezbur cibâyet idüb ba'de her vakfın defterde tahsîl olunur kaç re's cizyesi tahrîr olunmuş ise ol-mikdâr mahsûl rûûs cizyesi vakf olunageldiği cizye hesâbı üzere evkâf mütevellilerine mîrîden teslîm olunub _ olan evkâfın dahî sinîn-i mâzide vakfa ne-mikdâr mahsûl mahsûb olagelmiş ise **v-59[b]** senelerinin ihtilâfına göre hâlet-i vustâ' i'tibâr olunub yine ol-vechile tarafa âid olan cizyeleri dahî mîrîden mütevellîlerine teslîm olunmak üzere cizyelerin cümlesi alâ ihtilâf _ cem' ve tahsîl oluna diyü sâdir olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince cizyeleri şer'-i muvâfık-ı vech üzere tahsîl olunub olunmak bâbında fermân-ı âlf'ş-şânım sâdir olmuşdur olmağın bu berât-ı saâdet ayâtı ve behçet-gâyâtı verdim ve buyurdum ki siz ki kadılsız ve a'yân-ı vilâyetsiz ve sen ki livâ-i mezburda olan ehl-i zimmet-i Nasârâ ve Yehûdî tâifelerinin cizyeleri _ me'mûr olan mübâşir-i mûmâ-ileyh Osman zîde kadruhu târihi mezbura mahsûb olmak üzere fermânım olduğu vech üzere esnâf-ı sülûse'in cizyeleri mâli tahsîline mübâşeret eyledikde her sınıf için başka defter tutub kasabada olanları cümlesi ve babaları ve kendüleri _ ve isimleri ile ve karyede olanları ke-zâlik karyesi ve babalarının ve kendüleri isimleri ve _ ile kayd ve tahrîr idüb ve ba'de't-tahsîl ol-defterde kadırlara imzâladub ve mühürledüb _ hesâbda cizye muhâsebesi kalemine teslîm etmek üzere hıfz idüb götüresin ve derûn-ı berâtla mezkur olan _ ihtimâm idüb hilâfından bigayet-i ihtirâz idesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi aşer min Şa'bân li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Edirne El-Mahrûse

Kadd vasl-ileyânâ fi 22 Ramazân sene 1103.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keîâm mevlânâ Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan kadılar ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları zîde kadruhum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki inşallâhu teâlâ işu sene-i mübâreke de sefer-i hümâyûnum mukarrer ve muhakkak olub kesret için ehemm mühimmât dîniden olub illâ-kurb fe-illâ kurb bu vakitte cihâda kudreti olan âmme-i mü'minîn üzerlerine farz-ı ayn olmuşiken taht-ı kazânızda kasabât ve kurâda sâkin sahîhü'l-esâmi yeniçeri ve esâmisi çalık korucu ve oturak ve kuloğlu topcu ve cebeci tâifesiinden bir nefer kalmayub umûmen evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve serdârları ile maân kalkub mükemmel ve müsellaah boylu tüfenkler ile gelüb Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd etmeleri bâbında bundan akdem _ evâmir-i şerîfem ile ocakları tarafından sürücüler ta'yîn olunmuşiken hâlyâ ordu-yı hümâyûnum dışarı çıkub hareket-i hümâyûnum karîb olub bu âna değin gelüb mevcûd bulunmayub küllî taksirleri zâhir olmağla itâb-ı _ müstehak olmuşlardır imdi siz ki kadılsız mukaddemâ ve hâlâ sâdir olan evâmir-i şerîfem mücebince sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i mezburundan bir ferdi komayub cümlesin ihrâc ve bir gün ve bir saât mukaddem me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma irsâl eylemeniz fermânım olmuşdur olub ocakları tarafından mîr piyâde ağalarından İbrahim Ağa zîde mecdühu ta'yîn ve irsâl olunmağın taht-ı hükûmetinizde vâki' mecma'u'n-nâs olan mahallerde menâzillerinden _ tavâif-i mezburundan bir ferdi koymayub ale't-ta'cîl ihrâc ve serdârlarının bayrakları altına cem' ve ber-vech-i _ Edirne sahrâsında mevcûd ettirilmekte takayyüd-i tâmm ve sa'y-ı ihtimâm eyleyesiz bu zamânı sâir zamâna kıyâs eylemeyüb ba'de't-tenbih vilâyetlerinde bulunanlar itâat emr-i şerîfim eyledikleri için ukubât-ı meşrûadan. müstehak oldukları cezâları verilüb bir ferde himâye olunmakdan bigayet-i ictinâb eyleyesiz ve sen ki Sürücü İbrahim Ağasının me'mûr olduğun üzere tavâif-i mezburadan bir ferdi komayub cümlesin kaldırub bir gün ve bir saât mukaddem mahal-i me'mûra eriştirmekde bezl-i takayyüd eyleyesin şöyle ki bu husûsda ihmâl ve tekâsül veyâhud tama'-ı hâm sebebi ile bir ferde himâye olunursa ve bir dürlü taksirâtın zâhir olunursa bir haseble özr ve cevâbın makbul-i hümâyûnum olmayub eşedd-i ukûbet ile katl olunmak takrîrdir âna göre ziyâde basîret ve intibâh üzere olub hilâfından bigayet-i ihtirâz eyleyesin **v-60[a]** diyü düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem bi'l-fiil vüzerâtıyla dergâh-ı muallâm (...) olan İsmail Paşa edâmallahu teâlâ iclâlehu tarafından mühürlü mektub verilmek mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî ş-şânım sâdir

olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve müşârûn-ileyh tarafından verilen mühürlü mektub mücebince amel idüb min-ba'd hilâfından rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bile alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsin. Tahrîren Fî evâsıt-ı Ramazân sene 1103.

Edirne El-Mahrûse

Hurrîra 28 min Ramazân sene 1103.

212

Mefâhirü'l-kuzâr ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' zâbitleri zîde kadurhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki acem tüccâr tâifesi ve şah-ı vekîl Orhan dergâh-ı muallâma arz-ı hâl idüb memâlik-i mahrûsede olan acem tüccârından yave cizyesi alınmayub ve fevt olanların muhallefâtlarına beytü'l-mâl eminleri tarafından taarruz edilmemek üzere yedlerine nişân-ı hümâyûnum verilüb ve ünânına hatt-ı hümâyûnum-ı saâdet-makrûnum keşîde kılınmağla siz ki kadılsız sebt-i sicill eyleyüb ve bin yüz üç senesinde cizyedâr olanlar cizye aldıkları ve beytü'l-mâl eminleri muhallefâtından kabz eyledikleri var ise girü ashâbına-rev olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri eelden hazîne-i âmiremde mahfûz olan baş muhâsebe defterlerine nazar olundukda arâzi-i acem tüccârında fevt olanlarının muhallefâtı fevt oldukları diyârda olan acem tüccârlarına teslîm ve zabt ettirilüb vüzerâ-yı azâm ve mîr-mîrân-ı fahhâm kuzât ve mütesellim ve ümenâ' ve ummâl ve sâir ehl-i örf tâifesi taraflarından dahl u taarruz olunmayub ve memâlik-i mahrûsemde olan acem tüccârı tâifesinden cizyedâr olanlar min-ba'd yave cizyesi taleb eylemeyüb bu vechile rencide ve remîde olunmayub _ sıyânetleri takayyüd ve ihtimâm oluna diyü hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla muanven berât-ı şerîfim verildiği mestur ve _ bulunmağın tâife-i mezbure de min ba'd yave cizyesi taleb ve _ ellerine müdâhale olunmayub vüzerâ-yı azâm ve mîr-mîrân-ı fahhâm ve kuzât ve mütesellimler ve ümenâ' ve ummâl ve sâir ehl-i örf tâifesine müdâhale ettirilmeyüb ve hilâf-ı berât-ı hümâyûn _ emr-i şerîfim cizyedâr olanlar tâife-i mezburda aldıkları yave cizyelerine ve beytü'l-mâllerine gerü ashâbına-rev ettirdüb _ eylesin diyü mâliye tarafından emr-i şerîfim verilmekle mücebince amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş zîde kadruhu hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve mâliye tarafından verilen emr-i şerîfim mücebince amel idüb hilâfına rızâ ve cevâz

göstermeyesin şöyle bile alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâhir-i Ramazân li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Edirne el-Mahrûse

29 min Ramazân

v-60[b]

213

Kıdvetü'l-kuzât kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kâzasında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ zîde ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Fatıma nâm hâton südde-i saâdetime arz-ı hâl idüb zevci Mehmed nâm kimesne zimmetinde sekiz yüz guruş hakkı olub kable'l-edâ fevt olmağla kazâ-i mezburda sâkin oğulları Abdülvahab ve Mustafa ile dört yüz guruşa sulh ve meblâğ-ı merkum _ Balıkesri'de vâki' mülk yağhâne ve bir çiftlik ve bir menzil verib ibrâ olunub bu dahî emlâk-ı mezburu zabt ve ba'de _ için tarafından Asi? Beğ nâm kimesne vardıkda mezburlar bî-vech-i şer'î noksan ile almak için bey'-i mâni' olduklarından gayri zikr olunan emlâk içinde mevcûd olan eşyâsın dahî bin yüz () senesinde fuzûli zabt idüb ziyâde gadr eylediklerin bildirüb ol-bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın mahallinde zâbitleri ma'rifetiyle şer'le görölüb muhâlefet iderse astâne-i saâdetime ihsân olunmak fermânım olmuştur hükmü şerîfimde vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel ve dahî ihzâr-ı hassâ kılub _ şer'le görölüb fazl olunmayan husûs temâm-ı hak üzere tefahhus idüb göresin arz olunduğın üzere ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'-i kadîm ile amel idüb _ ba'de's-sebût mezburların vech-i meşrûh üzere fuzûlî zabt eylediği eşyâ her ne ise hükm idüb gerü alıveresiz şöyle ki muhâlefet ider ise _ saâdetime ihzâr eyleyesin ki ahvâlleri dîvân-ı hümâyûnumda şer'le görölüb icrâ-yı hakk oluna min ba'd şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsınız. Tahrîren fî'l-yevmü's-sâni' min Şevvâl li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Hurrira fî 20 min Şevvâl sene 1103.

Kostantiniyye El-Mahrûse

214

Şerîat mâb fazîlet nesâb Balıkesri kadısı zîde fazlulu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve a'yân-ı vilâyet ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki bu sâl-i ferhunde kalde vâki' olan sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûna me'mûr olan sipâh ve yeniçeri ve sâir tavâif-i askeriyeden taht-ı kazâ ve _ hükûmetinizde vâki' olub bu güne

değın me'mûr oldukları üzere sefer-i hümâyûna gitmeyüb evlerinde ve yerlerinde kalanları cümle yek dil yek cihet olub bilâ-zamân ahz ve kal'a-bend ve inşâAllah mahalle-i mezbura nüzûl eylediğımızde getirüb tarafımıza eylemeleriniz bâbında buyuruldu ısdâr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ağa zîde kadruuhu ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere bu güne değın taht-ı kazâlarınızda olub sefer-i hümâyûna gitmeyüb evlerinde ve yerlerinde kalanları cümle yek dil ye cihet olub mahallât ve kurâ _ teftîş ve tefahhus idüb gerek sipâh ve gerek yeniçeri ve gerek sâir tavâif-i askeriyeden her kim olursa olsun bilâ-emân bulduklarınızı ahz ve _ ve kal'a-bend idüb tavâif-i mezbureden bir ferde himâyeye ve bir kimesneye i'ânet idüb ihtifâ ve firâr ittürmeden bigâyet-i ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle ki husûs-ı mezburda tekâsül ve ihmâl üzere hareket eylediğınız istimâ' olunursa vardığımızda bir-vechile cevâba kâdir olamayub onlara olacak cezâmızda olmağı emr-i takrîr ve muhakkak eylesesiz diyü buyuruldu.

Teftîşci Hüseyin Paşa _

Fî 22 min Şevvâl sene 1103.

v-61[a]

215

Hüseyin Paşa hazretlerinin buyuruldu şerîfleridir.

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm sâbıkan Divriği sancâğı beyi izzetli Ali Beğ dâme izzuhu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Balıkesri kadısı zîde fazluhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mahalle-i mezburda olan a'yân-ı vilâyet ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrum inhâ olunur ki bu sâl-i ferhunde kalde vâki' olan sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûna me'mûr olan tavâif-i askeriyeden me'mûr oldukları üzere sefer-i hümâyûna gitmeyüb evlerinde ve yerlerinde kalanları ve şimdiki hâlde gaybet ve firâr idüb ba'de zuhûr idenleri bilâ-emân ahz ve _ ve mîr-livâ-i mûmâ-ileyhe teslîm eylemeniz bâbında buyuruldu ısdâr olunub mîr-i merkûma sipâriş ve tefvîz vusûlünde sen ki mîr-i mûmâ-ileyhin askerî tâifesinden olub me'mûr oldukları üzere sefer-i hümâyûna gitmeyüb evlerinde ve yerlerinde kalanları ve şimdiki hâl gaybet ve firâr idüb ba'de zuhûr idenleri ahâli-i vilâyet ale'l-ittifâk üzerlerine iltizâm eyledikleri üzere dutup sana teslîm eylediklerinde siz dahî bilâ-tevakkuf kendülerin kayd-bend ile Bergama kal'asına îsâl ve habs idüb _ üzere devlet-medâra arz ve i'lâm eylemede kemâl-i mertebe dikkat ve ihtimâm idüb bir-vechile ihmâl ve müsâmahaya cevâz göstermeyüb ve bir ferde himâyeye eylemeden ihtirâz eylesesiz ve sen ki mûmâ-iley kadı efendi zîde fazluhusun ve bi'l-cümle ahâli-i vilâyetsiz

tavâif-i mezbureden vech-i meşrûh üzere kalanları ve ba'de zuhur _ taahhüd eylediğiniz üzere cümle yek-dil ve yek-cihet olub bilâ-emân ahz idüb mîr-i merkûm hazretlerine teslîm eylemez isenüz cümlenüz eşedd-i ukûbete mazhar olub her birlerinizin hakkınızdan gelinmeniz mukarrer ve muhakkak bilüb âna göre hareket ve mûceb buyuruldu ile âmil olasız. Buyuruldu.

Fî 24 L { Şevvâlû'l-Mükerrem } sene 1103.

216

Bin yüz üç senesinde Karacalar reâyâsı ve rüsûmların cem' ve tahsiline me'mûr olan Mehmed Ağa mufassal kazâda reâyâ muvâcehesinde ikrâr idüb beher-sene rüsûmların cem' ve tahsili gelen üç rub' _ cümle a'yân-ı vilâyet ma'rifetiyle _ kayd olundu.

Şuhûdü'l-Hâl: _ - Şeyh Mehmed Efendi – Ahmed _ Yusuf Efendi - _ - _ Efendi - İbrahim Efendi – Ali Efendi – Şeyh Mehmed Efendi – Ahmed Efendi

217

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm umdetü'l-küberâ'i'l-fehhâm sâbikan Divriği sancâğı beği Alişân dâme izzuhu inhâ olunur ki Atçı Türkmeni fermân-ı şerîf-i âlî'ş-şân ile Kuzu Kulağı nâm mahalle iskân olmaları fermân olunub bu güne değin mahal-i mezbura gitmeyüb kendü civârınızda olmağla zikr olunan tâife me'mûr oldukaları mahalle iskân sürüb irsâl eylemek sana tefvîz olunmuşdur hizmet-i mezburede ihtimâm üzere hareket eyleyüb civârınızda ve ol-havâlilerde olan tâife-i merkumu sürüb me'mûr oldukaları mahalle irsâl eylemek bâbında buyuruldu ısdâr olunub gönderilmişdir vusûlünde gerekir ki vech-i meşrûh üzere tâife-i merkumu ol-havâlilerde olanları ale'l-umûm kaldırub mahall-i iskâna irsâl ettirüb ve murâdım ihtifâ ettirmede ziyâde ihtirâz idüb mûceb buyuruldu ile âmil olasız diyü buyuruldu.

Fî 26 min Şevvâl sene 1103.

v-61[b]

218

Nişân-ı şerîf-i âlî'ş-şân-ı sâmi-i cennet-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki;

Balıkesri'de vâki' İne Beğ vakfının mütevellisi olan İbrahim vazîfe-i muayyenesiyle tevliyet-i mezbûreden hüsn-i rızâsıyla kasr-ı yedd idüb umûr-ı vakf muattal kalmağla ref' olunub bin yüz üç Martı ibtidâsından bin yüz beş Şubat'ı gayetine

değın üç sene tahvîl ile işbu râfî' tevki'-i refî'ü's-şân-ı şehriyârî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman zîde kadruhu mahall-i müstehak olmağla tevcîh olunub berât-ı âlî's-şânım verilme ricâsına iftihâ'ül-havâss ve'l-karîn bi'l-fiil bâbü's-saâdetim ağası olub evkâf-ı mezbure nâzır-ı olan Mustafa dâme ulüvvuhu arz itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb nâzır-ı mûmâ-ileyhin arzıyla bin yüz üç senesi Şevvâl'inin on üçüncü günü târihiyle müverrih verilen rûûs-ı hümâyûnum sûreti mücebince tevcîh idüb bu berât-ı hümâyûnu-ı izzet-makrûnu verdim buyurdum ki mezbur varub evkâf-ı mezbureye târih-i mezbur Martı ibtidâsından yüz beş Şubatı gâyetine değın mütevellî olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra bundan akdem evkâf-ı mezbureye mütevellî olanlar ne-minvâl üzere mutasarrıf olagelmişler ise merkur Osman zîde kadruhu dahî ol-minvâl üzere mutasarrıf ola ol-bâbda ref' olunan İbrahim ve taraf-ı âherden ferd mâni' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîfen fi'l-yevmi'l-hâmis aşer Şevvâlü'l-Mükerrem li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Buyuruldu Sahra-yı Edirne

Gad vasale ileynâ fi 4 min Zi'l-ka'detü's-şerîfe sene 1103.

219

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ () zîde fazluhu ve kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn bi'l-fiil Balıkesri kazâsında nâibü's-şer' olan mevlânâ zîde ilmuhu tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâss ve'l-mukarribîn _ ve's-salâtîn bâbü's-saâdetim ağası Mustafa Ağa dâme ulüvvuhu dergâh-ı muallâma arz gönderüb taht-ı nezâretinde olan evkâfından kazâ-i mezburâna vâki' müteveffâ Kara İne Beğ vakfının defterde mukayyed evkâfından Susıgırlık nâm mezraasının mümtâz ve muayyen sınuru dâhilinde kadîmü'l-emâcidden berü oşr ve resm-i cânib-i vakfdan eline gelen ma'lûmü'l-hudûd yerler için Ahmed? ve Ali nâm sipâhiler toprağından diyü oşr ve resmin fuzûli ahz ve müdâhele itmeleri mahsul-i vakfa küllî gadr olduğun bildirüb hilâf-ı defter-i kadîme muhâlif dahl u taarruz olunmağın bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına arz itmeğın v-62[a] şer' ve kânûn üzere amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki hükmü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel ve dahî husûs-ı mezbura tamâm-ı takayyüd ve dergâh-ı muallâmdan ihrâc olunmuş mühürlü sahîh sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî taleb idüb göresin ol idenlerin mutasarrıf oldukları timârları karyelerinin mümtâz ve muayyen hudûdu dâhilinde kadîmü'l-emâcidden berü oşr ve resm-i timâr tarafından eline gelen yerlerden olmayub fi'l-vâki' vakfın defterde mukayyed mezraasının mümtâz ve muayyen sınuru dâhilinde kadîmü'l-

eyyâmdan öşr ve resmin cânib-i vakfdan eline gelmişiken mezbur sipâhiler kadîme muhâlif olvechile dahl u taarruz eyledikleri vâki' ise vech-i meşrûh üzere olan yerlerin öşr ve resmin vakf-ı _ ahz u kabz ettirüb mezburân sipâhilere kadîme muhâlif dahl u taarruz ettirmeyüb men' ve def' eyleyesin mezbur şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyesin husûs-ı mezbur için tekrâr emrim varmalu eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâl sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Mahrûse Edirne

Gad vasale ileynâ fi 4 min Şevvâl sene 1103

220

Ulemâdan işbu râfi' tevkî'-i refi'ü's-şân-ı şehriyârî kıdvetü's-sulehâ'i'sâlikîn Yusuf zîde salâhuhu dîvân-ı hümâyûnuma arz-ı hâl sunub Balıkesri'de vâki' Çırakçı mezraası kadîmü'l-eyyâmdan ulemâ fukârası tasarruf idegeldikleri tevliyeti ve zâviyedârlığı ders dimek şartıyla kendüye tevcîh olunub talebe-i ulûma ders diyüb kusuru yoğiken diyâr-ı âherde sâkin yeniçeri tâifesinden muharrer İskender ulûmiyesinin hazîne-mânde idüb alub gadr itmekle zikr olunan tevliyet ile zâviyedârlık ibkâ ve mukarrer kılınmak bâbında inâyet ricâ etmeğin mezkur imtihân olunub ma'kûl ders okumağla isti'dâdı zâhir ve kendünün ders dimeğe kudreti muhakkak ve her vechile lâyıq-ı ihsân olduğun a'lemu'l-ulemâ'il-mütebahhirîn ile kadıaskeri mevlânâ Seyyid Ali edâmallahu teâlâ fazâiluhu arz itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arzı ve bin yüz üç Recebi'nin yigirmi ikinci günü târihi ile müverrih verilen rûûs-ı hümâyûnum mücebince tevcîh idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Yusuf zîde salâhuhu varub mezraa-i mezburede mütevellî ve zaviyedâr olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra _ mütevellî ve zaviyedâr olanlar ne-minvâl üzere olagelmişler ise yine ol-minvâl üzere mutasarrıf olub muharrer İskender ve taraf-ı âherden dahl kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılar. Tahrîren fi'l-yevmü'r-râbi' aşer min Şa'bânü'l-muazzam li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Ali _ bağlarına bekçi lâzım ve mühim olmağın El-Hâc Ahmed talebiyle Hüseyin bin Mehmed Balıkesri'den bekçi ta'yîn olunduğu kayd şod

12 min Zi'l-ka'de sene 1103.

Ceffe'l-kalem _ harrerehu'l-fakir ileyhi azze şânıhu Ali el-müvellâ hilâfeti bi-medine-i Balıkesri _

v-62[b]

221

İzzet-meâb şerîat-nisâb Abdünnebî Efendi dâme mükerrerem

Gıbbe's-selâm inhâ olunurki İstanbul revâne olmak iktizâ etmekle saniyen tarafımızdan Balıkesri kazâsına nâib nasb u ta'yîn ve sipâriş eyledik gerekdirki mâh-ı zi'l-ka'de'nin on sekizinci gününden veliyyü'n-niam tarafından nâib gelince kazâ-i mezburun ahâlisin beyninde icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyye idesin ve's-selâm. Hurrîra fî 18 min Zi'l-ka'de eş-şerîfe li-sene-i selâs ve mie ve elf.

Mine'l-fakr Ali el-mevlâ hilâfeti bi-medîne-i Balıkesri

222

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm astâne-i saâdetimden Kuşadasına varınca Akdeniz yalıları ve iskeleleri ve ol havâililere vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlardan vâki' yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm olaki hâlâ Anadolu'dan sefer-i hümâyûnuma me'mur olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topcu ve kuloğlu tâifesinden ba'zıları me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma gitmeyüb gelüb taht-ı kazâlarınızda vâki' ba'zı mahallerde meks eyledikleri mesmu'-ı hümâyûnum olmağla imdi vakt-i hareket-i sefer-i karîb olmağın sürücü ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa zîde kadruhum ma'rifetiyle aslâ te'hîr ve tevakkuf ettirilmeyüb taht-ı kazânınızda sâkin ve mütemekkin ve mukîm ve misâfir bi'l-cümle tavâis-i mezburu evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir gün ve bir sâat mukaddem Edirne sahrâsında ve me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnda hizmet-i aliyyemde mevcûd bulunmalarına mukayyed ve ihtimâm ve irsâl eyleyesiz bu zamân-ı sâire kıyâs olunmayub husûs-ı mezbur ehemmi-i umûrdan olmağla ihmâl ve müsâhele ve tamâ'-ı hâm sebebiyle bir ferde himâye ve müsâmaha olunduğu istimâ' olunur ise ber veçhile özr ve cevâbınız mesmû'-ı hümâyûnum olmayub suâl ve muâteb olmanız mukarrerdir âna göre gereği gibi sa'î ve dikkat ve hilâfına vaz' u vakitten bigâyet-i ihtirâz eyleye diyü astâne-i saâdetimde bi'l-fiil sekbân başı olub der-gâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası ve kâimmakâmı olan mefhârü'l-emâcid ve'l-ekârim mürtefî dâme mecduhu tarafından mühürlü mektub vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlî'ş-şânım sâdir olmuşdur buyurdumki vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim ve fermân-ı celîlü'l-kadrim ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektub mücebince amel idüb

hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazânü'l-mübârek li-sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Kostantiniyye el-Mahrûse

223

Şerâ'î şîâr fazâ'il-i desâr astâne-i saâdetimden Kuşadasına varınca Akdeniz yalılarında ve iskelelerinde ve ol havâlilerde vâki' olan mevâlî-i izâm dâme ızzuhum ve kuzât efendiler zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki hâlâ Anadolu'dan sefer-i hümâyûnâ me'mûr yeniçeri ve cebeci ve topçu ve kuloğlu tâifesiinden ba'zı kimesneler gelüb ol yalılarda ve iskelelerde ve ba'zı sahralarda meks ve arâm idüb asker-i islâmın hareketi ziyâde karîb ve vakt dahî ziyâde gayetle tenkil olmuşiken her birleri avk ve te'hîr ve ihmâl ve tekâsül oldukları semî'-i hümâyûn-ı şehriyâriye ilka' olmağla imdi olmaküle sefer-i hümâyûna me'mûr tâife-i mezburdan zikr olunan kazâlarda mahallerde tahassun ve meks üzere olanlar kat'â te'hîr ve tevakkuf ettirilmeyüb oldukları mahallerden ihrâc ve bir gün mukaddem ve bir sâat evvel sahrâ-yı Edirne'ye irsâl ve îsâl ettirilmek bâbında fermân-ı âlî'ş-şân sâdir olmağla işbu mektub tahrîr ve kıdvet ve'l-akrân Deveci Ali Ağa zîde mecdühû sürücü ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdirki sâdir olan fermân-ı âlî mücebince aslâ te'hîr ve tevakkuf ettirilmeyüb sürücü merkûm zîde mecdühû ma'rifetiyle zikr olunan yalılarda ve iskelelerde ve ba'zı sahrâlarda meks ve arâm iden tavâif-i askeri gerek misâfir ve gerek yerlü cümlesin kaldırdub me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna yollamak için ziyâdesiyle sa'î ve takayyüd eyleyesiz husûs-ı mezbur ehemmi mühimmât-ı dîn ü devletten olmağla sâir zamâna kıyâs olunmayasız hidemât-ı aliyyenin tekâmîli bâbında sa'y-ı belîğ ve cehd-i bî-dirig eyleyesiz husûs-ı mezburda ihmâl ve tekâsül veyâhud tama'-ı hâm sebebiyle bir ferde himâye ve müsâmaha olunduğu istimâ' olunur ise bir vechile gadr ve himâyesi mezmû' olunmayub her birleri eşedd-i itâb ile suâl ve muâteb olmaları mukarrerdir âna göre hilâf-ı fermân-ı âlî hareketten bigâyet-i ihtirâz eyleyesiz müceb mektub ile amel olasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Ramazânü'l-Mübârek li-sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Fakr Murtaza kâimmakâm-ı Ağa-yı Yeniçeriyan-ı dergâh-ı âlî hâlâ

v-63[a]

224

Düstûr-ı mükerrerem meşîd-i mufahham nizâmü'l-âlem müdebber-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikrû's-sâkıb mütemmem mehâmü'l-enâm_ mümehhed bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâdet ve'l-iclâlü'l-muhavvef bisunûf-ı avâtıfû'l-mülkü'l-âlf Midilli muhâfazasında olan vezîrim () paşa edâmallahu teâlâ iclâlehu ve kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kazâsında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ zîde ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki Yorgan tâifesinden İvaz dergâh-ı mu'allâma arz u hâl idüb bu kendi hâlinde üzerine şer'ân bir nesne sâbit değil iken hâlâ Balıkesri sancâğı mütesellimi () nâm kimesne otuz nefer atlu gönderüb bunun bin yüz () senesinde evin basub cümle emvâl ve erzâkın yağma ve gâret idüb ziyâde zulm ve taaddî eylediklerin bildirüb şer'le görülüb alıverilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın şer'le görülmek emrim olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî ihzâr-ı husemâ' kılub mukaddemâ bir def'a şer'le görülüb fasl olunmayan husûsin tamâm hakk ve adl üzere mukayyed olub göresin arz olunduğu üzere ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'-i kadîmle amel idüb dahî vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şer' ve _ aldıkları emvâl ve erzâk her ne ise tevcîh idenlerden ba'de's-sebût hükm idüb gerü bî-kusûr buna alıverüb icrâ-yı hak eyleyesin şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyesin eslemyub inâd ve muhâlefet üzere olanları isim ve resimleriyle ve kavî üzere yazub arz idüb husûs-ı mezbur için tekrâr emr-i şerîfim varılmalu eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Şevvâl sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

225

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri'de hâkimü'ş-şer' olan efendi zîde ilmuhu inhâ olunurki Yorgan tâifesinden dârende-i hurûf İvaz nâm kimesne tarafımıza arz-ı hâl idüb mezbur kendi hâlinde iken üzerine şer'ân bir nesne sâbit olmuş değil iken livâ-i mezbure müresellimi () ağa bî-vech-i şer'i otuz kadar atlasun gönderüb bunun evin basub cümle emvâl ve erzâkın nehîb ve gâret eylediğinden mâada karındaşın katl ve ve helâk idüb ziyâde hiyyef ve gadr itmekle icrâ-yı hak ettirilmek bâbında tarafımıza hitâben fermân-ı celfilü'l-kadr sâdır olunduğu bildirüb ber-müceb-i emr-i âlf buyuruldu tahrîr ve fahrû'l-akrân () zîde kadruhu mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdirki

bu bâbda mukayyed olub şer'le görüb dahî olvehile bunun nehîb-i gâret olunan emvâl ve erzâkına şer'ân sübût bulduktan sonra mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle bî-kusûr aliverüb muktezâ-yı şer' üzere ihkak-ı hakk ettirüb şer'-i şerîfe ve emr-i âlîye mugayir firferd taaddî ve tecâvüz olunakdan bigâyet-i ihtirâz ve emr-i hümâyûnun mazmûn-ı münîfi ile âmil olasız buyuruldu

Fî 15 Zi'l-ka'de sene 1103.

Midilli muhâfazasına ta'yîn buyurulan Tursun Mehmed Paşa hazretlerinin buyuruldularıdır.

226

Sûret-i berât-ı şerîf-i âlî'ş-şândır

Kesik nâm karye imâmı Süleyman halîfenin imâmet berâtıdır

Nişân-ı şerîf-i âlî'ş-şân-ı sâmi-i merkân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki;

Balıkesri kazâsına tâbi' Kesik nâm karyede mescid-i şerîfde imâm olmayub bir imâm lâzım ve mühim olmağla erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi' tevkî'-i refi'-i hümâyûn Süleyman halîfe her vechile lâyıq ve mahall ve müstehak olmağın yevmi bir akçe vazîfe ile tevcîh olunub berât-ı şerîf-i âlî'ş-şânım verilmek bâbında kadısı nâb mevlâna Ali arz etmeğın imâmı yoğsa sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdumki ba'de'l-yevm mezbur zikr olunan mescid-i şerîfde imam olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddâ' kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazîfesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhî ve devâm-ı ömr ve _ duâyâ müdâvemet ve iştigâl göstere ol-bâbda taraf-ı âherden ferd mâni' ve dâfi' ve mezâhim olmayub mezbura aslâ dahl u taarruz kılmayalar şöyle bilün alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Şevvâlü'l-Mükerrem li-sene-i isnâ ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne

v-63[b]

227

Anadolu kıbtîlerinin ve Ekrâd ve Karayağmuri? ve Ma'rifetli tâifesinin resm-i maktû-ı âlî berâtıdır

Nişân-ı şerîf-i âlî'ş-şân hükmü oldur ki;

Kocaeli ve Hüdâvendigâr ve biga ve Karesi sancâklarında vâki' anadolu kıbtîlerinin ve ekrâd Karayağmuri? ve Ma'rifetli tâifesinin üç buçuk gurus maktaalarının

bin yüz iki senesinde tahsîli ümenâ' uhdesinde iltizâmda olub olub bin yüz üç senesinin dahî tevcihi ve _ hulûl itmeğin kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bekdaş Ağa zîde kadruhu der-sâadetime arz-ı hâl sunub bin yüz üç senesi Şa'bânü'l-Mua'azzamın guresinden sene-i mezbura mahsûb olmak üzere bir sene tamâmına değin sene-i sâbıkadan on bin akçe izdiyâd ile kendüye der-uhde olunub zabtıçün yedine berât-ı âlî's-şân verilmek bâbında inâyet ricâ etmeğin hazîne-i âmiremde mahfûz olan _ mukâtaası defterlerine nazar olundukda zikr olunan sancaklarda vâki' kıbtiyân-ı Anadolu ve ekrâd Karayağmurlu ve ma'rifetli tâifesinin müslümân nâmına olanlarının senede bir def'a üç buçuk gurusu bedel-i avâruz maktaalarının bin yüz iki senesi tahsîli sâdır olan fermân-ı âlî's-şân mücebince diğer Ahmed nâm kimesne uhdesinde iltizâmı olduğu mastûr ve mukayyed olmağın bin yüz üç senesi sene-i sâbıkadan on bin akçe izdiyâd ile mezkura der-uhde idüb zabtıçün işbu berât-ı hümâyûn-ı sâadet-makrûni verdim ve buyurdumki mezbur Bekdaş Ağa zîde kadruhu öldürüb bin yüz üç senesi Şa'bânü'l-Mu'azzamın guresinden sene-i mezbura mahsûb olmak üzere kıbtiyân-ı Anadolu ve ekrâd Karayağmurlu ve ma'rifetli tâifesinin senede bir def'a üç buçuk gurusu _ ber-vech-i maktû' serbestiyet üzere _ cem' ve tahsîl ve ahz u kabz eyleyüb ve cürm-i cinâyet ve rüsûm-ı arusâne ve yava ve kaçgun ve beytü'l-mâl-i âmmelerin ve bâd-ı hevâ ve bi'l-cümle mîrîye âid hukûk ve rüsûmların cüz'î ve külli her ne ise zabt u rabt ettirilüb hilâf-ı kânun ve mugayir berât-ı âlî's-şân kat'â kimesneye inâd ve mukâlefet ettirmeyesiz dahî tâife-i mezbure mûmâ-ileyhin kendülere emîn ve zâbit bilüb şer'-i şerîfe ve kânûn-ı kadîme mutâbık üzere umûrundan dışarı iş işlemeyeler ve bir sene tamâmına değin zabt ve tasarrufuna ve cem' ve tahsîline ve ahz u kabzına taraf-ı âherden bir tarikle kimesneye müdâhale ve muâraza ettirilmeye ve mukâtaa-i mezburenin mâl-i mîrîye tamâmen teslîm-i hazîne eylemişdir şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'sâni ve'l-ısrîn min Şa'bânü'l-mu'azzam sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

İşbu berât-ı şerîf bu mahale kayd olundu

228

Âişe Bacı Karyesi Emridir

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kazâsında nâibü's-şer' olan mevlânâ (boş) zîde ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olakivezîr-ia'zam-ı sâbık müteveffâ Hersekzâde? Ahmed Paşa'nın (...) nâm mahallede vâki' câmi'î ve imâreti evkâfi karyelerinden kazâ-i mezbura vâki' Âişe Bacı nâm vakf-ı karyenin bi'l-fiil

mütevelli olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman zîde kadruhu südde-i saâdetime arz-ı hâl idüb vakf-ı mezbur karyesi min-küllî'l-vücûh serbest olub bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şâkka talebiyle dahl olunmak îcâb itmez iken Karesi sancâğı mütesellimi tarafından vakf-ı mezbur karyesi reâyâlarından hilâf-ı şer'-i şerîf ve kânûn ve bilâ-emr-i şerîf koftan baha ve tekâlif şâkka talebiyle rencîdeden hâlî oldukların bildirüb hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ-emr-i şerîf ol-vechile rencîde ettirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeniz şer'le men' u def' olunmak emrim olmuşdur buyurdumki () vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî husûsus -ı mezbura tamâm-ı hak-ı adl üzere mukayyed olub göresin arz olunduğu üzere ise eyyâm-ı saâdet-i encâmımda bir ferde zulm ve taaddî olunduğuna kat'â rızâ-yı şerîfim yokdur ve kazâ-i mezbur karyesi ahâlisin mütesellim-i mezbure hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ emr-i şerîf koftan baha ve tekâlif şâkka talebiyle rencîde ve remîde ettirmeyüb ol bahâne ile bir akçe ve bir habbelerin almayalar ve aldırmayub men' ve def' eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li-sene-i selâs ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahsûre

v-64[a]

229

Medîne-i Balıkesri mahallâtından Karaoğlan mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan El-Hâc Hasan bin Veli nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi Emine binti Hazar ve sulbî oğlu Veli nâm _ ve sulbiyetin kebîretin kızları Âbide ve Âlime'ye münhasıra olduğu şer'ân sâbit ve zâhir oldukdan sonra yine mahalle-i mezburenden Mehmed bin Ali nâm kimesne mahfel kazâda mezbur Osman'ın kıbel-i şer'den mensûb vasîsi ve mezburât taraflarından vekîl-i müseccelleri olan El-Hâc İbrahim bin Mehmed mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbur El-Hâc Hasan hâl-i hayûnetinde mahalle-i mezburda vâki' beyne'l-cereyân ma'lûmü'l-hudûd fevkânî ve tahtânî bir bâb mülk menzilin târîh-i rakabeden iki sene mukaddem iki yüz otuz guruşa tarafından îcâb-ı kabul-i hâvî ve şürût-ı müfsideden ârî bey'-i kat'i ile bey' ve bendahî meblağ-ı merkûm ile iştirâ ve meblağ-ı merkûmdan biner guruş teslîm ve bâki iki yüz on guruş zimmetimde bâki kalub mülk-i müşterâm iken mezbur El-Hâc İbrahim menzil-i mezkur-ı müşterâma bi'l-vesâye ve'l-vekâle taarruz ve vaz'-ı yedd etmek murâd ider suâl olunub takrîr-i tahrîr ve men' olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve gaybü'l-inkâr müddeî mezbur Mehmed'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda

Börekçiler mahallesinden İvaz bin Mehmed Umûr Beğ mahallesinden Ahmed bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer'e li-ecli'ş-şehâde hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbur El-Hâc Hasan târîh-i rakabeden iki sene mukaddem mâl-i hayûnetde menzil-i mezkuru bizim huzûrumuzda müşteri-i mezbur Mehmed'e iki yüz otuz guruşa bey'-i kıt'a ile bey' ve ol-dahî iştirâ ve meblağ-ı mezburun yigirmi guruşun bâyi'-i mezbûra teslîm ve bâki iki yüz on guruşu zimmetinde bâkidir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahî ideriz diyü her birleri edâ-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl olmağın mezbur El-Hâc İbrahim Ağa _ kelâm idüb muvâzaa tarîkidir dedikde muvâzaa tarîki olmadığına mezbur Mehmed _ itmeğın mezbur El-Hâc İbrahim _ vech-i muârazadan men' birle mâvak'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi yevmî'r-râbi' min Şehr-i Saferü'l-Hayr li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl: Ahmed bin El-Hâc Mustafa - Mehmed bin Himmet? – Halil Beşe bin Veli El-Hâc Şa'ban bin Mehmed – Balcı? Mehmed bin Mahmud – ve gayrihim mine'l-hâzırın

v-64[b]

230

Asker Seferiçün fermânıdır

Mefâhirü'l- kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Edirne'den Anadolu'nun sağ kolu nihâyetine varınca vâki' olan kadıları zîde fazlulum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki eşâr-ı küffâr birbirlerine teâvün ve tezâhür ile memâlik-i islâmiyeden ba'zı mahallere müstevlî olmağla def'-i mazarrat-ı a'dâ' ve i'lâ-i kelimetullah için işbu sene-i mübâreke musammem olan sefer-i hümâyûnuma ziyâde asker iktizâ idüb bu vakitte cihâda kudreti olan âmme-i mü'minîn üzerine farz-ı ayn olub ve me'mûr olanlardan bilâ- gadr-ı şer'î gitmeyenler mukaddemâ verilen fetvâ-yı şerîfe mücebince dünyada takrîr-i şedîd ve âhiretde ukubât-ı ilahiyeye mazhar olmağa müstehak olmağın taht-ı kazânızda vâki' kasabât ve kurada sâkin-i mukîm ve misâfir sahîhü'l-esâmi ve esâmisi çalık yeniçeri ve kapucu ve oturak ve topçu ve cebeci ve kuloğullarından piyâde ve süvâriden bir ferd kalmayub umûmen evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve serdârları bayrakların açub önlerine düşüb nev-rûz-ı firûzda Edirne sahrâsında ordu-yu hümâyûnuma mülhak ve taht-ı livâ-i resûlullahîde mevcûd bulunmalarıçün bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla muanven emr-i şerîfim sâdır ve ocakları

tarafından sürücü ta'yîn olunmuşken hâlâ vakt-i mezbur hulûl ve tuğları dışarı çıkarub neferât-ı mezbureden henüz kimesne hareket eylemediği semi'-i hümâyûnuma ilkâ olunmağla müstehak itâb olmuşlardır imdi mukaddemâ verilen fetvâ-yı şerîfe ve hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla muanven sâdır olan emr-i şerîfim mücebince neferât-ı mezburdan bir ferd kalmayub umûmen evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir sâat mukaddem me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma irsâl ve hidemât-ı aliyyemde mevcûd ettirmek fermânım olub ocakları tarafından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri çavuşlarından beşinci bölümde Ramazan çavuş zîde kadruhu ta'yîn olunmağın sizki kadılsız her hanginizin taht-ı kazâsına varub dâhil olurise tavâif-i mezbureden henüz hareket eylemeyenleri umûmen evlerinden ve yerlerinden kaldırub serdârlarının bayrağı altına cem' ve bir gûna mukaddem gelüb Edirne sahrâsında ordu-yu hümâyûnuma mülhak ve taht-ı livâ-i resûlullahîde mevcûd ettirmekte her biriniz ikdâm-ı tâmm eyleyesiz ve sizki serdârlarsız ve süvâri ihrâcına me'mûr olan mübâşirlersiz bu bâbda sizden her vechile gayret ve hamîyyet me'mûl olmağla mukaddemâ verilen fetvâ-yı şerîfe ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla muanven sâdır olan emr-i şerîfim mücebince cümle neferât ile maiyyet ve ittifâk ve mükemmel ve müsellaah boylu tüfenkleriyle bayraklarınız altına cem' ve önlerine düşüb ve esnâ-yı tarîkde kat'â meks ve âram ve reâyâ fukarâsına dahî ber-vechile cevri ve taaddî ettirilmeyüb ber-vech-i ta'cîl me'mûr olduğunuz üzere Edirne sahrâsına gelüb ordu-yu hümâyûnuma mülhak olmağa sa'y ve ihtimâm eyleyesiz sahîhü'l-esâmi olanlar odasına ve esâmisi çalık olanlar tashîh ve kuloğulları müceddeden be-dergâh olunub ve korucu ve oturak olanlardan kânûn-ı kadîm üzere astâne-i saâdetim muhafazasında ikâmet idüb hizmette bulunalar şöyleki bundan sonra müstakill müfettişler ta'yîn olunub tavâif-i mezbureden ve süvâriden bir ferd tekâsül ve taksîr sebebi ile geriye kalmak ihtimâli olurise ol-makûle evlerinde ve yerlerinde kalanların buldukları mahallerde verilen fetvâ-yı şerîf mücebince haklarında tertîb-i cezâ olunmak mukarrerdir âna göre takayyüd ve hilâfından bigâyet-i ihtirâz eyleyesiz ve sizki sürücü ta'yîn olunan mübâşirlersiz sizin dahî bir gûnâ ihmâl ve tekâsül veyâhud tâmm-ı hâm sebebiyle bir serdâr ve serdâr vekîli ve çavuş ve mumcu veyâhud bir nefer kalmak ihtimâli olurise ber-vechile özri ve cevâbınız mesmû'-ı hümâyûnum olmayub eşedd-i ukûbet ile muâkîb olursuz âna göre hareket idüb hilâfetten ihtirâz eyleyesiz diyü destur-ı mükerrerem müşîr-i mufahhem nizâmü'l-âlem dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ağası olan vezîrim İsmail Paşa edâmallahu teâlâ iclâlehu tarafından mühürlü mektub verilmekler mücebince amel eylemeniz bâbında fermân-ı âlî'shânım sâdır olmuşdur buyurdumki () vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve

vezîr-i müşârûn-ileyh tarafından verilen mühürlü mektub mücebince amel idüb min ba'd hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz vârid olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i recebû'l-ferd sene-i erba' ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fî 5 şa'ban sene 1103.

v-65[a]

231

Bâb-ı Âlî'den Gelen Yeniçeri Ağası Mektubudur

Fazâ'il-i desâr şerâyî'-i şîâr Edirne'den Anadolu'nun sağ kolunda vâki'mahalli nihâyetine varınca vâki' olan kuzât efendiler hazarâtı meclis-i şerîflerine tahiyyât-ı ithâfindan sonra ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları inhâ ve i'lâm olunan oldurki inşâAllahu teâlâ işbu mâh selhinde iştimâlde şevketlü ve kudretlü pâdişâh-ı âlempenâh hazretlerinin sefer-i hümâyûnları mukarrer ve muhakkak olub asâkir-i nusret-i encâmın ziyâde kesret ve vefret üzere bulunması ehemmm mühimmât dîn-i devlet-i aliyye olmağla a'dâ-yı dîn ve derûn-ı fî karîn birbirlerine teâvün ve tezâhür ile memâlik-i islâmiyeden ba'zı bilâd-ı müstevli olmağla i'lâ-i kelime-i dîn ve def'-i mazarrat-ı muhâribeyn için işbu sene-i mübâreke sefer-i hümâyûn muhakkak olub bu vakitte cihâda kudreti olan âmme-i menîn ve kâffe-i haddeyn üzerine gazâ farz-ı ayn olub pâdişâh-ı islâm-ı eazzallahu ensârahu ile yevmi'l-kıyâm hazretlerinin bâhirü'ş-şereflerinden kefer-e-i mezbur ile mukâbeleye me'mûr olan tâifenin bilâ-özü-i şer' gitmeyenler haklarında ziyâde takrîr-i şedîd ve âhiretde ukûbât-ı ilahiyeye mazhar olmağla müstehak olurlar diyü fetvâ-yı şerîfe sâdır taht-ı kazânızda kasabât ve kurada sâkin-i mukîm ve misâfir-i sahîhü'l-esâmi ve esâmisi çalık yeniçeri ve korucu ve oturak topcu ve cebeci ve kuloğullarından piyâde ve süvâriden bir ferd kalmayub umûmen evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve serdârları bayrağın açub önlerine düşüb nev-rûz-ı firûzda Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûna mülhak ve sâire livâ-i resûlullahda mevcûd bulunmaları bâbında bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûn ile mu'anven fermân-ı hümâyûn sâdır olub ve ocak tarafından suriçi ağaları ta'yîn olunmuşiken hâlâ vakt-i mezbur hulûlünde tuğları dışarı çıkarub ve neferât-ı mezburundan henüz kimesnenin hareket etmediği semî'-i hümâyûn-ı şehriyâriye ilkâ ve verilen fetvâ-yı şerîfeye mugayir vaz'-ı hareket idenler ukûbât-ı ilahiyeye mazhar ve müstehak olurlar imdi mukaddemâ verilen fetvâ-yı şerîfe ve vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûn ile

mu'anven fermân-ı hümâyûn mücebince neferât-ı mezburundan bir ferdi koymayub umûmen evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir gün ve bir sâat mukaddem me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna irsâl ve ağver-i dîn-i ilahiyeye bezl-i makdûr eylemeniz bâbında müceddeden fermân-ı âli sâdır olmağın işbu mektub tahrîr olunub dergâh-ı âli yeniçeri ocakları çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân beşinci bölüğüne Ramazan çavuş zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olundu inşaAllahu teâlâ her birinizin taht-ı kazâsına dâhil oldukda dâmen gayreti der-meyân ve sefer-i hümâyûna me'mûr olan tavâif-i mezburundan henüz hareket etmemiş varise umûmen yerlerinden kaldırub ve serdârlarının bayrağı altına cem' ve bir gün ve bir sâat mukaddem gelüb Edirne sahrâsında urûb hümâyûna mülhak vaz'iyet-i hazer ve resûl-i kibriyâ' Hazret-i Muhammedü'l-Mustafa sallallahu teâlâ aleyhi ve's-sellem hazretlerinin livâ-i şerîfleri sâyesinde mevcûd ettirilmesine her biriniz ikdâm-ı tâmm ve sa'y-ı ihtimâm idüb rızâ-yı pâdişâhide bezl-i makdûr eyleyesiz ve sizki serdârlar ve süvâri ihrâcına me'mûr olan ağalarsız gerekdir ki bu sene-i mübâreke muhakkak olan sefer-i hümâyûnı nusret-makrûn için sâir senelerden ziyâde asker tedâriki fermâmı olub ve sizden bu sene-i mübâreke her vechile gayret ve hamiyet me'mûl olmağla ve mukaddemâ verilen fetvâ-yı şerîfe ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile mu'anven fermân-ı âli's-şânın mazmûn-ı münîfi ile âmil olub cümle yoldaşları ile maiyyet ve ittifâkı mükemmel ve müsellaah boylu tüfenkleri ile bayraklarınız altına cem' ve önlerine düşüb esnâ-yı tarîkinde kat'â meks u ârâm eylemeyüb ve reâyâ fukarâsına dahî vechen mine'l-vücûh cevri ve taaddî ettirilmeyüb ber-vech-i ta'cîl me'mûr olduğunuz üzere Edirne sahrâsına gelüb ordu-yı hümâyûna mülhak ve sâye-i livâ-i resûlullahide mevcûd bulunmağla ikdâm-ı tâmm ve sa'y-ı ihtimâm eyleyesiz inşaAllahu teâlâ sahîhü'l-esâmi olanlar odasına ve esâmisi çalık olanlar tashîh ve kuloğulları müceddeden bedergâh korucu ve oturak olanlar dahî kânûn-ı kadîm üzere me'mûr oldukları astâne-i saâdete muhafazasında ikâmet idüb hizmet-i lâzimesinde mücîdd-i sâif olanlar şöyleki sefer-i hümâyûna me'mûr tavâif-i mezburundan ve süvâriden bu emri celîlle taksîr ve tekâsül veyâhud bir ferde müsâmaha ve geriye kalmak ihtimâli olurise ıyâzen billâhi teâlâ ukûbât-ı ilâhiyeye mazhar olmağa müstehak olduğundan gayri bundan sonra der-devlet-i aliyyeden istiklâlî müfettişler ta'yîn olunub ol-makûle evlerinde ve yerlerinde kalanları buldukları yerlerde fetvâ-yı şerîfe mücebince haklarında tetîb-i cezâ olunması mukarrerdir âna göre tagyir ve hilâf-ı fermân-ı hümâyûn vaz'-ı hareketten bigâyet-i ihtirâz eyleyesiz ve sizki suriçinin hizmetinde me'mûr olan () zîde kadruhusun sizin dahî bir gûna ihmâl ve tekâsül veyâhud tâmm-ı hâm sebebiyle bir dürlü taksîrât idüb bir serdâr ve serdâr vekîli ve çavuş ve mumcu ve'lhâsıl bir nefer kalmak ihtimâli olurise

bu vechile izn ve cevâbın ve mesmû'-ı Hümâyûn olmayub eşedd-i itâb ile muâtıb olmanız mukarrerdir âna göre habîr ve âgâh olub hilâf-ı fermân-ı âli vaz'-ı hareketten bigâyet-i ihtirâz eylesesiz şöyle bilün müceb mektub ile âmil olasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Receb sene-i erba' ve mie ve elf.

El-Fakr İsmail Ağa-yı Yeniçeriyân Dergâh-ı Âli Hâlâ

v-65[b]

232

Sadrâzam mektubudur.

Şerâyi' şîâr edibeden Anadolu'nun sağ kolu nihâyetine varınca vâki' olan kuzât efendiler zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları zîde kadruhum ba'de's-selâm inhâ olunurki derûn-ı fî-karîn birbirlerine muâvenet ve muzâheret ile memâlik-i islâmiyeden ba'zı balâda müstevli olmağla def'-i mazarratlarıçün inşâAllahu teâlâ bu sene-i mübârekede mukarrer olan sefer-i hümâyûna ziyâde asker iktizâ idüb bu vakitlere kudreti olan âmme-i mü'minîne cihâd farz-ı ayn olub me'mûr olanalrdan bilâ-izn-i şer'î gitmeyenler dünyada takrîr-i şedîd ve âhirette gazâb-ı elîme müstehak olur diyü mukaddemâ fetvâ-yı şerîf verilmekle taht-ı kazânızda vâki' kasabât ve kurada sâkin-i mukîm ve misâfir-i sahîhü'l-esâmi ve çalık yeniçerileri ve korucular ve oturakcı ve topcu ve cebeci ve kuloğullarından ve piyâde ve süvâriden bir ferd kalmayub umûmen evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve serdârları bayraklarıyla önlerine düşüb nev-rûz-ı firûzda Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûna mülhak ve livâ-i resûlullah sallallâhu aleyhi ve's-sellem hazretlerinin altında mevcûd bulunmalarıçün bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile mu'anven emr-i şerîf ile ocakları tarafından sürücü ta'yîn olunmuşiken hâlâ nev-rûz hulûl idüb ve tuğları dışaru çıkarub neferât-ı mezburun henüz kimesne harket eylemedüğü istinâ' olunmağla mukaddemâ verilen fetvâ-yı şerîf ve hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûn ile mu'anven sūdûr bulan fermân vâcibü'l-ittibâ' mücebince neferât-ı mezbureden bir ferd kalmayub umûmen yerlerinden ve evlerinden ihrâc ve bir sâat mukaddem me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna irsâl ve mevcûd ettirilmek bâbında hâlâ sâdır olan fermân-ı âlî's-şân mücebince mektub tahrîr ve ocakları tarafından sürücü ta'yîn olunan ile irsâl olunmağın her hanginizin taht-ı kazâsına varub dâhil olurise tavâif-i mezbureden henüz hareket eylemeyenleri umûmen evlerinden ve yerlerinden kaldırub bir gün evvel Edirne'de ordu-yı hümâyûnda mevcûd ettirmek her biriniz ikdâm-ı tâmm eylesesiz şöyle zikr olunan neferâtdan zâbitleri müsâadesiyle yâhud âher vechile me'mûr olduğı sefer-i hümâyûna gelmeyüb rızâullah ve muhâlif ve emr-i

pâdişâhiye mugayir hareket ile yerlerinde kalur olur ise taraf-ı müfettişler ta'yîn ve o-makûle gazâdan tehallûf idüb yerlerinde kalanlara cezâları tertîb olunub sizin dahî müsamâhanızdan bilinüb haklarınızdan gelinür âna göre bu emr-i mühimmede cedd ve ikdâm üzere hareket ve hilâf-ı fermân zerre kadar tekâsül ve taksîrden her biriniz bigâyet-i ictinâb ve ihtirâz eylesesiz ve's-selâm.

El-Fakr Mustafa Sadr-ı âlî hâlâ

Gad vasale ileynâ fi 5 Şa'bân sene 1104.

v-66[a]

233

Şeyhü'l-islâm sellemehü's-selâm mektubudur

Balıkesri'de nâibü'ş-şer' efendi ba'de's-selâm inhâ olunurki bâ'is mektub ol-tarafda Şerefeddin Paşa evkâfî mütevellisi Es-Seyyid Davud'un umûr-ı tevliyetine ba'zı kimesneler bi-gayr-i vech müdâhale üzere oldukların mezbur ihbâr ve bu bâbda emr-i sultânî ısdâr itmekle gerekdirki ol-makûle bi-gayr-i vech müdâhale idenleri men' ve def' ile takayyüd oluna ve's-selâm.

Mine'l-Fakr Feyzullah Ufiye Anhu

234

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kazâsında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ zîde ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki kazâ-i mezburda vâkî' müteveffâ Şerefeddin Paşa vakfının meşrûtiyyet üzere bi'l-fiil emr-i şerîfimle müteveffisi olan Dârende fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Seyyid Davud zîde şerefehu siyâdetihi dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl sunub bu mâl-i vakfî istikâmet ve sıyanet üzere hıfı u hırâset idüb umûr-ı vakfda hıyânet ve hizmetinde kusuru yoğiken ecânibden garaz-ı dünyeviyesi olanlardan Halil ve Mehmed ve İbrahim nâm kimesnelerin umûr-ı vakfda alâkaları yoğiken bî-vech ve hilâf-ı şer' ve bilâ-berât ve bilâ-sened tevliyeti umûrine karışub gadr itmeleriyle taaddî üzere oldukların ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb taaddîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdumki hükm-i şerîfimle vârid kola husûs-ı mezbura tamâm mukayyed ve fetvâ-yı şerîfeye nazar idüb tevliyet-i mezbur berât-ı şerîfimle üzerinde olub edâ-yı hizmetlerin iderise mâdamki edâ-yı hizmetlerin ettikce âherden mezburları bî-vech ve bilâ-berât ve hilâf-ı şer' bunun tevliyeti umûrine karıştırmayub men' ve def' eylesesiz şer'-i şerîfe ve berâtına ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyesin

eslemyânı yazub bildirüb husûs-ı mezbur için bir daha şikâyet ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Receb sene erba' ve mie ve elf.
Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

235

Eğriboz ve Midilli ve Sakız ve Limni muhâfazasına muhâfiz için fermân-ı şerîfdir Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâki' i'lâm-ı şerîfe ve'd-dîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ' ve'l-mürselînü'l-muhtass bi-Mezîd-i inâyetü'l-mülkü'l-muin Mevlânâ İzmîd kadısı zîde fazâ'iluhu ve mefâhirü'n-nüvvâbü'l-müteşerriîn Mudanya ve Mihaliç ve Balıkesri kazâları nâibleri zîde ilmuhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm olaki Akdenizde vâki' Eğriboz ve Midilli ve Sakız ve Limni kal'aları muhâfazasıçün zîde asâkir tedâriki lâzım ve mühim olmağla taht-ı kazânızda esâmisi çalık ve kuloğullarından yarar ve tüvânâ darb u harbe kâdir mükemmel ve müsella olmak üzere tashîh ve bedergâh ve bir gün ve bir sâat mukaddem me'mûr oldukalı mahalle gönderilmekiçün sizki serdârlarsız cem' ve tedârik ve serîân ve âcilen astâne-i saâdetime irsâle takayyüd ve ihtimâm ve ihmâl ve müsâheleden bigâyet-i ihtirâz eyleyesiz diyü bi'l-fiil astâne-i saâdetimde sekbânbaşı olub dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası kâimmakâmı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim El-Hâc Abdullah dâme mecdühu tarafından mühürlü mektub verilmeğın mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî'-ş-şânım sâdır olmuşdur buyurdumki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektub mücebince amel idüb min-ba'd hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâme-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Receb sene erba' ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

236

İzzetlü fazîletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîflerine muhyi tahiyât-ı sâfiyât ittihâfından sonra ve şerâyi'-şiâr Mudanya ve Mihaliç ve Balıkesri kazâlarında nâibü'ş-şer' olan efendiler zîde ilmuhum ve bi'l-fiil Mudanya ve İzmir'de ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları ve sâir a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum inhâ ve i'lâm olunan oldurki bahr-ı sefid de vâki' Eğriboz ve Midilli ve Sakız ve Limni kal'aları muhâfazalarıçün ziyâde asâkir tedâriki lâzım ve ehemm mühimmât dîn-i

devletten olmağla taht-ı hükûmet şîârlarınızdan esâmisi çalık ve kuloğullarından yarar ve tûvânâ darb u harbe kâdir olanlardan müsellaah ve mükemmel olmak üzere cem' ve tedârik ve bir gün ve bir sâat mukaddem astâne-i saâdetime eylemeniz bâbında fermân-ı âlî'ş-şân sâdir olmağın mûcebince işbu mektub tahrîr ve dergâh-ı âli **v-66[b]** yeniçerileri çavuşlarından Mustafa çavuş zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olundu vusûlünde gerekdirki zikr olunan minvâl üzere esâmisi çalık ve kuloğlu yarar tûvânâ müsellaah ve mükemmel darb u harbe kâdir olanlardan cem' ve tedârik ve serfian ve âcilen bir sâat akdem fermân-ı âlî mûcebince astâne-i saâdete irsâl eyleyesizki çalık olanlar tashîh ve kuloğulları müceddeden bedergâh olunub evvel-i bi-evvel me'mûr oldukları mahalle irsâl oluna ve sizki zikr olunan kazâlarda yeniçeri serdârlarınız husûs-ı mezbura sa'y ve ihtimâm ve dikkat-i tâmm eyleyüb minvâl-i şûrûh üzere bir sâat mukaddem irsâline gereği gibi dâmen der-meyân eyleyesiz ve şöyleki ihmâl ve müsâmahanız ve tekâsülünüz zuhûr iderise eşedd-i ukûbet ile muâkib olmanız emr-i mukarrerdir âna göre basîret üzere olub mûceb mektub ile âmil olasız. Tahrîren fî evâhir-i Receb sene erba' ve mie ve elf.

Mine'l-Fakr El-Hâc Abdullah Ser-sekbân kâim-i makâm-ı ağa-yı yeniçeriyân dergâh-ı âlî hâlâ

237

Sefer-i Hümâyûna Me'mûr olan paşaların ve sâirlerin levendâtı hakkında fermân-ı şerîfdir.

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem müdir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fiilü's-sâkıb mehâmü'l-enâm bi'r-re'y-yüs-sâib mümeahhed bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşîr-i erkânü's-saâdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sünûf avâtıfû'l-mülkü'l-âlî Anadolu vâlisi olan vezîrim İbrâhim paşa edâmallahu teâlâ iclâlehu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-ikelâm eyâlet-i Anadolu'da vâki' olan kadılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki hâlâ sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan vüzerâ-yı a'zâmım ve mîr-mîrân-ı fehâm ve ümerâ kapularında olan levendât-ı mücerred Anadolu yakasında mütesellimler ve voyvodalar yanlarında kalub âdet-i müstemirreleri üzere reâyâ fukârasına envâ' taaddî ve tecâvüz itmekde bahâne olmamanız kasdıyla Rumeli cânibine mürûr ve ubûr idecek iskeleye geldiklerinde sefer bahşîşi nâmiyla nefer başına otuzar ve kırkar gurus ve dahî ziyâde akçe taleb idüb bu sebep ile sefere gelen paşaların ve beylerin kapuları ezmine-i sâbıkada olduğu gibi mükemmel olmadığı sâmia-i pâdişâhâneme vâsıl olmağın bu husûsa bir kaç sene mukaddem nizâm virilüb fermân olunduğu üzere paşaların ve beğlerin ve sâir rüesâ-yı asâkirin kapularında

olan karakollukcu ta'bir olunan hizmetkârîçün beher nefere sefer bahşîşi altışar guruş ve tâmmü's-silâh ve cenk eder levendâtın ulûfelerinden ve nafakalarından mâada nefer başına sefer bahşîşlerin on ikişer guruş virilüb ziyâde ve noksan verilmemek fermânım olmamağın imdi sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan paşaların levendâtı ve karakollukçu ta'bir olunur hizmetkârları zikr olunduğu üzere bahşîşlerin alub hüsn-i hâl üzere Rumeli cânibine ubûr ve sefer-i hümâyûnum hizmetinde bezl-i makdûr iderlerise febihâ şöyleki muhâlefet idüb ziyâde akçe talebiyle melhûzları olan fesâda bahâne ittihâz idüb Anadolu yakasında kalurlarise gazab-ı pâdişâhânemden birisi halâs ve necât bulmayub eşedd-i ukûbetle cezâları tertîb olunacağı mukarrer bilen işbu emr-i şerîfimn mazmûn-ı münîfi lâzımgelen mahallerde nidâ ettirüb muhkem tenbîh eylemeniz bâbında fermân-ı âlî'şânım sâdır olmuştur buyurdumki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince amel idüb ve sizki vezîr-i müşârûn-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz vech-i meşrûh üzere sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan paşaların levendâtı ve karakollukçu ta'bir olunur hizmetkârları zikr olunduğu üzere bahşîşlerin alub hüsn-i hâl üzere Rumeli canibine ubûr ve sefer-i hümâyûnum hizmetinde bezl-i makdûr iderlerise febihâ şöyleki muhâlefet idüb ziyâde akçe talebiyle melhûzları olan fesâda ittihâz idüb Anadolu yakasında kalurlarise gazab-ı pâdişâhânemden birisi halâs ve necât bulmayub eşedd-i ukûbet ile cezâları tertîb olunacağı mukarrerdir ki işbu emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfin lâzımgelen mahallerde nidâ ettirüb muhkem tenbîh eyleyüb vârid olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Şa'bânü'l-muazzam sene-i erba' ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Tabeka aslıhu'l-emr-i âlî

Hurrira el-fakih-i ilellâhi Teâlâ

Yusuf el-mevlâ hilâfetü bi-medreseti Brusa el-mahrûsa

Ufye Anhu

Gad vasale ileynâ fî 3 Ramazânü'l-Mübârek Sene 1104.

v-67[a]

238

Muhassıl fermânıdır nakl olunur

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fehhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-ferdü'l-ihtişâmü'l-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-mülkü'l-âlî Karaman Beylerbeyiliği pâyesiyle Hüdâvendigâr sancâğına mutasarrıf olan İsmail dâme ikbâlehu

ve akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ'i'l-ve'l-mürselîn râfi'-i a'lâmü'ş-şerîfe ve'd-dînü'l-muhtass mezîd-i inâyetü'l-mülkü'l-muîn mevlânâ Brusa kadısı zîde fazluhu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Hüdâvendigâr ve Biga ve Karesi ve Balya sancâklarında vâki' olan kadılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki senki mîr-mîrân-ı müşârûn-ileyhsin sen Mukaddem ve müstakîm olub emvâl-i mîrî tahsîlinde vukûf ve şuûrun olduğu semi'-i hümâyûnuma ilkâ olunmağla zikr olunan sancâklarda bin yüz dört ve yüz beş senesinin sana tahsîli fermânım olan mukâtaât ve avâriz ve nüzl ve sâir emvâl-i hâssanın tahsîline seni muhassıl ta'yîn idüb eline verilen emr ve defter mücebince reâyâ fukarâsına taaddî olunmamak şartıyla ve emr-i deftere noksan gelmemek üzere tahsîline me'mûr olduğu mâl-i mirîyi yerlü yerinden tamâmen tahsîl ve ceste ceste hazîneye bağlayub vakt ve zamânıyla hazîne-i âmîreme irsâl ve teslîm eylemeniz mecd ve sâ'i olub bir vechile avk ve te'hîr eylemenizden ihtirâz eyleyesiz şöyleki eline verilen evâmir-i şerîfem ve hazîne-i âmirem mücebince mâl-i mîrîye edâda taallül üzere olub ve tahsîline mâni' ve rızâat-ı mîrî tarafında olanları arz ve i'lâm eyleyesinki senin i'lâmın üzere cezâları verilür bilmiş olasın ve sizki kadılsız muhassıl-ı müşârûn-ileyh taht-ı kazânızdan tahsîline me'mûr olduğu emvâl-i hâssayı talep ve tahsîl eyledikde her biriniz muhassıl-ı mûmâ-ileyhin iânet ve tamâmen tahsîl ettirmekte her biriniz gereği gibi takayyüd ve ihtimâm idüb Emvâl-i hâssanın izâat ve te'hîrinden ziyâde ictinâb üzere olub kapum kulları mevâcibleri ve guzât-ı muvahhidinin muzâyakasına be-gâyet-i ihtirâz eyleyesiz diyü fermânım olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdir olan emr-i celîlü'l-kadrim üzere amel idüb dahî senki muhassıl-ı müşârûn-ileyhsin mâl-i mîrînin tahsîli senin uhdene havâle olunub muhassal emvâl olunduğu hasebiyle bu bâbda tamâm-ı ihtimâm üzere hareket idüb ve yedine verilen evâmir ve defâter mücebince emvâl-i hâssanın tahsîl ve cem'ine mübâşeret reâyâyâ taaddî olunmamak üzere ve emr-i deftere kesr ve noksan getirilmemek üzere yerliyerinden bi-eyyi vech-i gân tahsîl ve kapum kullarım mevâcileri için ve mühimmât-ı seferiyyem için ber-vech-i müsâraat vakt ve zamânıyla irsâl ve teslîm-i hazîne âmirem eylemenize tehâvün ve taksîrât itmeyüb basîret ve intibâh üzere olasız ve sizki kadılsız muhassıl-ı müşârûn-ileyh taht-ı kazânızdan tahsîline me'mûr olduğu emvâl-i hâssanın tahsîli husûsunda muhassıl-ı müşârûn-ileyhe iânet ve tamâmen tahsîl ve teslîm ettirmenize her biriniz cedd ve ikdâm ve gereği gibi ihtimâm-ı tâmm idüb emvâl-i hâssanın izâat ve te'hîrinden bigâyet-i ihtirâz eyleyesiz ve senki mîr-mîrân-ı mûmâ-ileyhsin şöyleki mâl-i mîrî tahsîli husûsunda muhâlefet üzere olanları der-saâdetime isim ve şöretleriyle yazub

i'lâm eylesin i'lâmın üzere mâl-i mîrîye sıyânet itmeyüb müsâmaha iden gerek kadı ve gerek a'yân-ı vilâyet her kim olur ise olsun vukû' üzere i'lâm olundukda mansıb-ı âhere verilmele iktifâ olunmayub mûceb-i gayret için eşedd ve ukûbet ile haklarından gelinür te'hîr olunmaz bilmiş olasin ona tamâm-ı ikdâm ve ihtimâm üzere hareket ve emvâl-i mîrînin tahsîli bâbında basîret ve intibâh üzere olub rızâat-ı emvâlden ihtirâz eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene-i erba' ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fî 10 zi'l-ka'detü'ş-şerife sene 1104.

v-67[b]

239

Maktu' fermânıdır

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fehhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sāhibü'l-ferdü'l-hişâmü'l-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-mülkü'l-âlî Burusa'da muhassıl-ı emvâl olan İsmail dâme ikbâlehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm maadinü'l-fazl ve'l- kelâm mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân sâbıkan Biga ve tevâbi'i mukâtaâtı emîni olan Halil zîde kadruhu der-saâdetime arz-ı hâl idüb bin doksan sekiz senesinden bin yüz üç senesine gelince Biga ve tevâbi' mukâtaâtı uhdesinde olmağla Balıkesri kazâsının gerek nefsi-ikasaba ve gerek kurasının üzerlerine kayd olunan resm-i bennâk ve resm-i çift ve âdet-i ağnâm ve resm-i otlak ve kıslak ve resm-i kovan rüsûmâtı kırk bin beş yüz akçe maktu'ları olub dört seneden beri üzerlerinde kalmağla taleb olundukda mezburlar şiddete sülûk idüb biz biga sancâğına tâbi' değılüz âher sancâkdayuz diyü hilâf-ı defter-i edâda taallül üzere olub cânib-i mîrîye gadr ve şart-ı iltizâmına ziyâde kesr ve noksân terettüb eylediğiniz bildirüb defterde her birisinin üzerlerine kayd olan mâl-i maktu'ları tahsîl ettirilüb hilâf-ı defter inâd ve muhâlefet ettirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği eelden hazîne-i âmiremde mahfûz olan Brusa mukâtaası defterlerine nazar olundukda Karesi sancâğında Balıkesri kazâsının rüsûmâtının resm-i bennâk ve âdet-i ağnâm ve otlak ve kıslak ve resm-i kovan rüsûmâtı kırk bin beş yüz akçe olduğı defterde mastûr ve mukayyed bulunmağın imdi der-kenârı mûcebince amel olunmak fermânım olunmuştur buyurdumki hükm-i şerîfimle () vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahî göresin fi'l-vâki' Karesi sancâğında vâki' Balıkesri kazâsının resm-i bennâk ve âdet-i ağnâm ve otlak ve kıslak ve resm-i kovan rüsûmâtı sene kırk bin beş yüz akçe maktu' vermek üzere Biga

sancâğı müteselliminin iltizâmına dâhil iken ahâlisi şirrete sülûk idüb biz âher sancâğa tâbi'iyiz diyü edâda taallül idüb dört senenin mâl-i maktu'u zimmetlerinde kalmışise ol-takdîrce emîn-i mezburun şart-ı iltizâmı ve yedinde berât-ı âlî'ş-şânım mücebinece üzerlerine edâsı lâzımgelen mâl-i maktu'ların bir def'a edâ eylediklerine ellerine edâ temessükleri olmayanlardan ma'rifet-i şer' ile tahsîl ettirilüb mâl-i mîrîden zimmetlerinde bir akçe kodurmayasın cânib-i mîrîye gadr ve zarar olmakdan ve hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugayir defter ve emr-i hümâyûn kimesneye iş ettirmekden bigâyet-i ihtirâz edüb emr-i âher irsâline muhâlefet eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis aşer min şehr-i Ramazânü'l-mübârek li-sene-i erba' ve mie ve elf.
Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fi 10 zi'l-ka'detü'ş-şerîfe sene 1104.

v-68[a]

240

Hâce Sinan vakfının temessüküdür.

Vech-i tahrîr-i hurûf oldurki Balıkesri'de vâki' mersûm ve mağfurûnleh ceddîm hâce sinan evkâfında ber-vech-i meşrûr-ı evlâdiyet üzere mütevellisi olduğum Üçpınar ve Çayırhisar nâm karyeleri işbu bin yüz dört Martı'nın ibtidâsından sene-i âherine varınca yedi hisenin bir hissesine işbu hâfızü't-temessük akrabâmızdan olan seyyid İbrahim Beği tarafından vekîl idüb hissemize âid olan cüz'î ve külli olan _ bu tarafa irsâl eylemek işbu zabt-ı temessük yedine varub a'sâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâ ve kaçgun kul ve câriye ve sâir bâd-ı hevâyı min külli ol-vücûh serbestiyet üzere zabt u rabt idüb reâya ve berâyâ fukarâsına hilâf-ı şart-ı vâkıf rencîde ve remîde ettirmeyüb ve idenler var ise men' u def' idüb tarafımızdan ve taraf-ı âherden kimesneye müdâhale eylememek için bu temessük tahrîr olunub yedine vaz' olundu. Tahrîren fi 27 min Safer sene 1104.

El-Fakr Tâhir el-müteveli ber-vech-i _ hâlâ

241

Vech-i tahrîr-i hurûf oldurki mersûm ve mağfurûnleh ecdâd-ı izâmız mevlânâ Hâce Sinan aleyhü'r-rahmetü'l-mennân hazretlerinin evlâdiyet üzere ve meşrûtiyet üzere vakf eylediği Karesi sancâğında Balıkesri kazâsı tevâbi'inden Üçpınar ve Çayırhisâr ve sâir tevâbi' karyelerden eban-ann cedd mutasarrıfı olduğumuz hissemizi işbu bin yüz dört Martı ibtidâsından gâyetine ve bin yüz beş senesi Martı ibtidâsından gâyetine varınca iki

senenin zabt ve tasarrufun ve a'sâr ve rûsûmâtın ahz u kabz için eban ann ceddin ecdâdımıza viregeldikleri üzere yine kendi akrabalarımızdan olub Eşref es-sâdâtü'l-kirâm Es-seyyid İbrahim yedinden karz-ı şer'î yüz kıt'a esedî gurusu alub kabz idüb mukâbelesinde Balıkesri'de mutasarrıf olduğum hissemizin iki senelik zabtıçün müşârûn-ileyh hazretlerinin tarafımızdan vekîl der-uhde olmuşdurgerek a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyye ve resm-i tapu-yı zemîn ve cümle bize âid olan bâd-ı hevâsın cüz'î ve külli her ne olurise bin yüz dört ve yüz beş senelerinin nümâyişlerine varınca ale't-tevâlî müşârûn-ileyh hazretleri ahz u kabz idüb zimmetlerinde kat'â bir akçe ve habbemiz kalmayub bî-kusur yüz esedî gurusu ahz u kabz idüb tarafımızdan ve taraf-ı âherden bir kimesne mâni' olmasun dedikde işbu hurûf ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' işrîn Saferü'l-muzaffer li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Mine'l-Fakr El-Muhzır Fâtıma Hâtun an evlâd-ı vâkîf

242

Vech-i tahrîr-i hurûf budurki mersûm ceddimiz Hâce Sinan Efendi'nin evkâfi karyelerinden Üçpınar ve Çayırhisâr dimekle ma'rûf karyeler meşrûtamız olub bin yüz dört Martı ibtidâsından yüz beş Martı'na varınca a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyyesin ve tapu-yı zemîn ve mahlûlâtın ve cürm-i cinâyetin ve bâd-ı hevâsın min külli ol-vücûh vakfa âid olan cüz'î ve külli her ne vâki' olurise işbu bâ'isü'l-hurûf es-seyyid İbrahim Beğ akrabamıza der-uhde ve iltizâm idüb ol minvâl-i meşrûh üzere alub kabul eylediği ecluden zabt ve tasarruf eylemesiçün yedine bu temessük ketb olunub verilüb ve mukâbelesinde yalnız kendi hisse-i şer'iyyemiz için elli gurusu bi't-tamâm merkûm akrabamız es-seyyid İbrahim Beğ yedinden alub ahz u kabz eyledim ol hak kemâ-kân zabt ve tasarruf eyleye âherden yerlerine bir ferd mâni' ve mezâhim olmaya. Hurrîra fi't-târihi'l-mürûr.

El-Fakr Fâtıma Hânım min

v-68[b]

243

İşbu bin yüz dört senesi Zi'l-ka'detü's-şerifesi'nin sekizinci günü Brusa vâlisi İsmail Paşa medîne-i Balıkesri'ye geldikde iki günlük verilen zehâirin beyânıdır.

Hurrira fi't-târihi'l-mezbur li-seneü'l-mezbur.

İtmek/Aded-1500/Gurusu-10 – Lahm-ı Ganem/Vukıyye-240/Gurusu-27 – Pirinç/Vukıyye-200/Gurusu-20 – Yağ Sade/Vukıyye-60/Gurusu-20 – Asel/Vukıyye-12/Gurusu-2.5 – Sûd/Vukıyye-20/Gurusu-0.5 – 20 Tavuk/Gurusu-1.5 – Soğan/Vukıyye-30/Gurusu-0.5 – Tuz

ve Nohud/Vukıyye-10/Rub'-1 – Şem'a Asel/Vukıyye-3/Guruş-1/Rub'-1 – Bağçeye(?)/Rub'-3 – Bağ Mumu/Vukıyye-8/Guruş-2 – Biber/Vukıyye-2.5/Semen-10 – Kuzu/Re's-2/Guruş-8 – Sebze/Semen-10 – Yumurda/Semen-2 –Yoğurd/Guruş-0.5 – _/_15 – Şair/Keyl-200/Guruş-85 – Saman/Guruş-20 – Koruk ve sâir sebzevât/Guruş-1/Pâre-4 – Cümle hizmet idenlerin icâreleri/Fî yevm-2/Guruş-3/Rub'-1 – Araba İcâresi/Guruş-4.5 – Odun/Guruş-12.5 – Tokmak ve Kazık Harcı/Guruş-1 – Zahirecisi Halil Ağa'nın harcı/Guruş-34.5 – Konakçı Ahmed Ağa'nın harcı – El-Hâc Halil yediyle verilen şair behâsı/Guruş-6/Rub'-1 – Hüseyin Beşe yediyle verilen şair behâsı/Guruş-1/Zolata-1 – İzmirler mahallesinde _ Oğluna verilecek/Guruş-1 – İşçi El-Hâc Şa'ban'a icâre/Guruş-2 – Paşa için dükkan/Vukıyye-2/Guruş-1.5 – Çıra/Vukıyye-50/Guruş-1/Rub'-1 – Yekûn/Guruş-293

244

İşbu sene-i mübâreke Şahin Mehmed Paşa hazretlerinin taraf-ı şeriflerinden buyuruldularıyla Osman Ağa Balıkesri kazâsına teftişe geldikde cümle ma'rifetleriyle verilen zehâyiri ve teftiş husûsuçün verilen guruş beyân olunur. Hurrira fi 8 Zi'l-ka'detü's-Şerife Sene 1104.

Umur Beğ Mahallesi'nin ve Şeyh Lütfullah Mahallesi'nin Harcı/Guruş-20 – Eski Kuyumcular Mahallesi'nin Harcı/Guruş-3 – İki mahalleden verilen klavuzunun icâresi/Guruş-3/Def'a Guruş-1 – Müfettiş-i mezbûr Osman Ağa'ya teftiş için verilen/Guruş-350 – Bâr-gîr kıymeti/Guruş-27 – Yekûn/Guruş-377.027

Eftelle'ye İmdâd/Guruş-20 – Atmos'a İmdâd/Guruş-20 – Zincirye'ye İmdâd/Guruş-20 – Nergis'e İmdâd/Guruş-15 – Kesirven'e İmdâd/Guruş-15 – Kavaklı'ya İmdâd/Guruş-10 – Hacı Köy'e İmdâd/Guruş-10 – Mahkemeye/Guruş-30 – Kâtibiye/Guruş-5 – Huddâmiye/Guruş-4 – Muhziriye/Guruş-4 – Şehir Kethüdâsına/Guruş-10 – Yekûn/173 – Cem'an Yekûn/Guruş-843.027

v-69[a]

245

İşbu bin yüz dört senesi Şehr-i Zi'l-ka'detü's-Şerifesi'nin sekizinci günü Bursa vâlisi saâdetlü İsmail Paşa hazretleri medîne-i Balıkesri'ye geldiklerinde iki günlük zahiresi ve sâir harç u sarfi iki yüz doksan üç guruş ve yine sene-i mezkûrede târih-i merkumda saâdetlü vezir-i rûşen-i zemîn Mehmed Paşa hazretlerinin taraf-ı şeriflerinden askerî tesbitine gelen Osman Ağa'nın dahî zahire ve sâir konak harcı teftiş husûsuna

verilen gurusların nısfı iki yüz yigirmi gurus dahî olub cümle a'yân ve ahâli medîne-i mezbûre kazâsı ma'rifetleriyle meblağ-ı merkum paşa-yı müşârûn-ileyh İsmail Paşa'nın harcına zam olundukda min haysü'l-mecmû' beş yüz on üç gurus olmağın beher mahallâta tevzî' olunub tahsildârı olan şehir kethüdasına taraf-ı şer'den verilen tevzî' defteridir zıkr olunur. Hurrira fi't-târihü'l-mezbûr.

Mahalle-i Maratlı/Gurus-45 – Mahalle-i Dinkçiler/Gurus-45 – Mahalle-i Kasablar/Gurus-33 – Mahalle-i Mustafa Fakih/Gurus-28 – Mahalle-i Salahaddin/Gurus-28 – Mahalle-i Şeyh Lütfullah/Gurus-28 – Mahalle-i Sahn-ı Hisâr/Gurus-28 – Mahalle-i İzmirler/Gurus-28 – Mahalle-i Oruçgazi/Gurus-28 Mahalle-i El-Hac İshak/Gurus-28 – Mahalle-i Karaoğlan/Gurus-28 – Mahalle-i El-Hac İsmail/Gurus-22 – Mahalle-i Eski Kuyumcular/Gurus-22 – Mahalle-i Yenice/Gurus-20 – Mahalle-i El-Hac Gaybi/gurus-17 – Mahalle-i Mirza Beğ/Gurus-17 – Mahalle-i Ali Fakih/Gurus-18 – Mahalle-i Umur Beğ/Gurus-15 – Mahalle-i Okçukara/Gurus-13 – Mahalle-i Börekçiler/Gurus-22 – Yekûn/Gurus-513

246

İşbu bin yüz dört senesinin şehir-i Zi'l-ka'detü'ş-Şerife'sinin sekizinci günü bi'l-fiil Anadolu müfettişi olan saâdetlü vezir-i rûşen-i zemîn Mehmed Paşa hazretlerinin buyuruldu-yı şerifleriyle teftiş için medîne-i Balıkesri kazâsına gelen Osman Ağa'nın cümle a'yân ve ahâli kazâ-i mezbûr ma'rifetiyle zahiresi teftiş husûsu için verilen gurus min haysü'l-mecmû' dört yüz dört gurus olub ve yine sene-i mezbûrede Kütahya müteselliminin kazâ-i mezbûra gelüb ba'zı kurâdan cebren ve küllen aldığı zehâyir-i mefkûd için dahî yedi kurâya merhameten yüz on gurus imdâd etmeleriyle ve kendilerin dahî ba'zı harç u sarf masârif olunan ba'd küllî hesâb altı yüz kırk gurusâ bâliğ olmağın nıfı medîne-i mezbûre mahallâtına ve nısf-ı âherî dahî mütesellim-i mezbûrun konmadığı karyelere tevzî' olunub cümle a'yân ve reâyâ _ tahsildârı nasb olunan şehir kethüdâsı Abdullah Çelebi yedine taraf-ı şer'den verilen tevzî' defteridir zıkr olunur. Hurrira fi't-târihü'l-mezbûr.

Karye-i Mendehorye/Gurus-20 – Karye-i Kamçılı/Gurus-20 – Karye-i Üçpınar/Gurus-17 – Karye-i Gök/Gurus-17 – Karye-i Çömlekçi/Gurus-10 – Karye-i Okuf/gurus-10 – Karye-i Bayındır/Gurus-9 – Karye-i Halalca/Gurus-10 – Karye-i Karaman/Gurus-10 – Karye-i Ali Temurci/Gurus-11 – Karye-i İvazlar/Gurus-12 – Karye-i Gökçe Deresi/Gurus-11 – Karye-i Çandar/Gurus-9 – Karye-i Köseler/Gurus-6 – Karye-i Kötaylı/Gurus-10 – Karye-i Ziyaretli/Gurus-10 – Karye-i Ya'kub/Gurus-10 – Karye-i Çağış/Gurus-5 – Karye-i

Yenice/Guruş-8 – Karye-i Köylü/Guruş-5 – Karye-i At/Guruş-5 – Karye-i El-Hac
Ömer/Guruş-5 – Karye-i Kesik/Guruş-5 – Karye-i İrvana/Guruş-8 – Karye-i Aişe
Bacı/Guruş-4 – Karye-i Depesi Delik/Guruş-9 Karye-i Naibler/Guruş-5 – Karye-i Halka
Havlu/Guruş-7 – Karye-i Keçiler/Guruş-5 – Karye-i Ferdanlar/Guruş-6 – Karye-i Akça
Kısrak/Guruş-7 Karye-i Aslıhan/Guruş-3 – Karye-i Aslıhan Depeciği/Guruş-3 – Karye-i
Çayır Hisar/Guruş-3 – Karye-i Çitnehor/Guruş-3

Sah – Sah – Sah – Sah – Sah – Sah – Sah – Sah – Sah – Sah – Sah

v-69[b]

Karye-i Kalaycılar/Guruş-3 – Karye-i Kömürcü Bayındır/Guruş-5 – Karye-i
Çinge/Guruş-4 – Karye-i .../Guruş-4 – Karye-i Timurtaşlar/Guruş-4 – Karye-i
Bazarlu/Guruş-4 – Karye-i İldeniz/Guruş-4 – Karye-i Çobanlar/Guruş-7 – Karye-i
Kırklar/Guruş-6 – Karye-i Orbut/Guruş-4 – Karye-i Kalya/Guruş-4 -- Karye-i
Paşa/Guruş-5 – Karye-i Naldöken/Guruş-2

v-70[a]

247

Medîne-i Balıkesri kazâsına tâbi' Depesi Delik nâm karye sükkânından işbu
râfi'ü'l-kitâb Ahmen bin hızır nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i envere gelüb takrîr-i
kelâm ve ta'bîr-i ânî'l-merâm idüb _ karındaşım Ali bin Mehmed nâm kimesne karye-i
mezbure kurbunda vâki' _ çardağı önünde sulbî oğlum Mehmed nâm kimesne ile târih-i
kitâbdan bir gün mukaddem birbirleriyle müsâraa idüb güreşirleriken bi-kazâ'ullahu teâlâ
karındaşım mezbur Ali'nin belinde _ olan bıçağı gamdından çıkub sağ kasığı üzerine
isâbet itmekle mecrûh ve ol cerâhatten bi-emrillahi teâlâ fevt ve meyyit-i _ üzerine varilub
keşf ve tahrîr ve hâlâ mezburun defnine izin verilmek marlûbumdur dedikde cânib-i şer'
mutahhardan mevlânâ Abdünnebi Efendi huddâm-ı mahkemedan Ahmed bin Ali nâm
kimesne ile irsâl olundukda mevlânâ-yı mezbur dahî bi'l-fil medîne-i mezbure
mütesellimi fahrü'l-emsâl Mustafa Ağa tarafından Ali Beğ ibn Mehmed nâm kimesne ile
ve zeyl-i sahîfede mastûrû'l-esâmi olan mesellimîn ile karye-i mezbure kurbunda
mahalle-i mezkurede meyyit-i mezburun üzerine varub akd-i meclis-i şer'-i şerîf ve bi'l-
muâyene müşâhede ve nazar eyledikde fi'l-vâki' meyyit-i mezbur Ali'nin sağ kasığı
üzerine bıçak isâbet itmekle mecrûh ve ol cerahatten fevt olmuş meyyit-i _ veresesinden
suâl eyledikde karındaşım mezbur Ahmed ve zevce-i metrûkesi Fâtıma binti Sefer nâm
hâtun cevâblarında fi'l-hakîka meyyit-i mezbur Ali merkûm Mehmed ile müsâraa idüb

güreşirleriken bağırsağı Meyyit-i mezburun belinde kendi bıçağı gamdından çıkub a'zâ-i mezkurundan kendüye isâbet itmekle mecrûh olub ol cerâhatten fevt oldu mezbur Mehmed'den ve karye-i mezbure ahâlisinden ve âherden kat'â davâ ve nizâ'ımız yokdur dediklerinden sonra medine-i mezbure mahallâtından Mirzâ Beğ mahallesinden Mustafa bin Balı ve El-Hâc İsmail mahallesinden Hasan bin Hüseyin nâm kimesneler bilâhere el-ihbâr meclis-i ma'kûd-ı mezbura hâzırân olub istintâk olunduklarında mecrûh-ı mezbur hîn-i fevtinde biri eşhâd idüb mezbur Mehmed ile ben müsâraa idüb güreşir iken belimde kendi bıçağım gamdından çıkub _ sağ kasığım üzerine isâbet itmekle mecrûh oldum eğer ben bi-emrillâhi teâlâ bu cerâhatten fevt olurisem _ mezbur Ahmed'den ve karye-i mezbure ahâlisinden ve âherden bir kimesneden dem-i diyetime müteallık da'vâ ve nizâ' itmesünler diyü meyyit-i mezbur Ali bizim huzûrumuzda ıskât-ı diyet eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şahidleriz şehâdet dahî iderüz diyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl olmağın mevlânâ-yı mezbur mezbur mahallinde ketb ve tahrîr ve maân irsâl olunan mezbur Ahmed ile gelüb meclis-i şer'de _ inhâ ve takrîr itmeğın mâ-hüve'l-vâlki'bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmü'r-râbi' ve'l-ısrîn şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerife li-sene-i erba' ve mie ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Halil Çelebi ibn Mehmed - Mehmed ibn El-Hâc Halil - İvaz bin _ - Ömer bin İvaz - Mehmed bin Sefer - Mehmed Alin bin Ali Balı? - Mustafa Halife ibn Hüseyin ve gayrihim mine'l-huzâr

v-70[b]

248

Nişân-ı şerîf-i âlî's-şân-ı sâmi-i mekân-i sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî nefese bi'l-avni'r-rabbânî hükmü oldur ki;

İftihârü'l-havâss ve'l-mukarribîn mu'temedü'l-mülûk ve's-salâtîn mümtâzü'l-ferd ve't-temkîn bi'l-fiil bâbü's-saâdetim ağası olub evkâf nâzırı olan Mustafa Ağa dâme ulüvvuhu der-saâdetime arz gönderib Balıkesri'de vâki' müstevfî İne Beğ vakfının yevmi iki akçe vazîfe ile câbisi olan Bedri Mu'dan? fevt olmağla sulbî oğlu işbu râfi' tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hâkânî Mustafa halife ve _ mahal ve müstehak olmağla tevcîh olunub berât-ı şerîfim verilmek ricâsına arz ve i'lâm itmeniz hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb ağa-yı müşârûn-ileyhin arzı mücebince tevcîh idüb bin yüz dört Zi'l-Ka'de'sinin on ikinci gününde bu berât-ı hümayûn-ı izzetmakrûniyi verdim ve buyurdum ki mezbur Mustafa halife varub evkâf-ı mezbur câbisi olub edâ-i hizmet ettikten sonra ta'yîn olunan yevmi iki akçe vazîfesin evkâf-ı mezbur mahsûlünden mütevellisi

olanlardan alub mutasarrıf ola ol-bâbda taraf-ı âherden ferd mâni' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni aşer fi Zi'l-Ka'detü'ş-şerîfe li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fi 23 Zi'l-Ka'de sene 1104.

_ vazife-i Mustafa halîfe ve _ câbi'-i vakf İne Beğ der-Balıkesrî (okunamadı)

249

Nişân-ı şerîf-i âlî'ş-şân-ı sâmi-i mekân-ı sultâni ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbânî hükmü oldur ki;

Nefs-i Balıkesri'de vâki' merhûmve mağfurûnleh Sultan Yıldırım Bayezid Hân tâbe-serâh evkâfının yevmi beş akçe vazîfe ile mütevellisi olan Mehmed halîfe umûr-ı vakfile tekâsül etmekle ref' olunub erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi' tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hacı Ali zîde kadruhuya tevcîh olunmak bâbında inâyet ricâsına iftihârü'l-havâss ve'l-mukarribîn _ sarây-ı cedîd-i âmirem ağası olub evkâf-ı mezbure nâzır-ı olan Mahmud Ağa dâme ulüvvuhu arz eylemeniz hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb nâzır-ı mûmâ-ileyhin arzı ve rûûs-ı hümâyûnum mücebince tevcîh idüb bin yüz dört Zi'l-Ka'detü'ş-şerîfe'sinin on altıncı gününden bu berât-ı hümâyûn-ı izzet-makrûnı verdim ve buyurdum ki mezbur Hacı Ali varub şöyle ki vezâ'if-i hidemât-ı tevliyette _ mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmi beş akçe vazîfesin evkâf-ı mezbure mahsûlünden alub mutasarrıf ola ol-bâbda ref' olunan Mehmed halîfe ve taraf-ı âherden hiç ferd mâni' ve mezâhim olmayub dahl u taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni ve'l-ışrîn Zi'l-Ka'detü'ş-şerîfe sene-i erba' ve mie ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fi 26 Zi'l-Ka'de sene 1104.

v-71[a]

250

Sûret-i_ ve Kâtib Ahmed Efendi ve gayrihim.

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müşerriîn Balıkesri kazâsında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ () zîde ilmuhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Balıkesri sancâğı mütesellimi () zîde kadruhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm olaki bundan akdem şekâvet ile Anadolu'da zuhûr idüb _ olunan Gedik nâm şakinin _ Balıkesri sükkânından _ Celil nâm

şakî ihzâr lâzım gelmekle şakî-i mezkur sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnum mücebince dîvân-ı hümâyûnuma ihzâr olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Süleyman dâme mecduhu hükmü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince amel _ şakî-i mezkuru dîvân-ı hümâyûnuma ihzâr eyleyüb vârid olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfi ile âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-Ka'de li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Sahrâ-yı Edirne

251

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm maadinü'l-fazl ve'l-keîâm mevlânâ Midilli kadısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki Balıkesri müftüsü olan Seyyid Ali ve Balıkesri sükkânından Karamanî Şeyh Mehmed ve sâbıkan Mehmed mahkeme kâtibi Dutlu? Ahmed ve Halil bin Seyyid Abdüsselâm nâm dört nefer kimesneler kendi hallerinde olmayub dâima ba's-ı cem'iyete ve reâyâyı tahrik ve _ ve mâl-i mîrî tahsîline mâni' olmak âdet müstemreleri olmağla mezkurun dört nefer ıslâh-ı nefis eylemek için Midilli ceziresinde cezîre-bend olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla fermân-ı âlî'ş-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Süleyman dâme mecduhu hükmü şerîfimle vusûl buldukda bu bânâbda hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla sâdır olan celîlü'l-kadrim mücebince amel eyleyüb şakî-i mezkurları cezîre-i mezburda cezîre-bend idüb fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîf ile âmil olasız şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-Ka'de sene-i erba' ve mie ve elf.

Sahrâ-yı Edirne

252

Şerâyi' şîâr Balıkesri ve Kütahya ve Karahisâr sancâğında vâki' kuzât efendiler zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân elviye mütesellimleri ve sâir a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki hâlyâ levendât ve Türkmen eşkıyâları gezüb ebnâ'-i sebîlin yollarına inüb katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eyledikleri tarafımıza arz ve i'lâm olunmağla kapusuz gezen levendât ve Türkmen ve ekrâd eşkıyâların alâ-eyyi-hâl ahz ve kal'a bend ve ebnâ'-i sebîlin emn ü râhatı bâbında mecd ve sâî olmanız bâbında buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ağalarımızdan () zîde kadruhu ile irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki hükûmetinizde ol-makûle kapusuz

levendât ve ekrâd ve Türkmen kuttâü't-tarîk eşkiyâların _ aslâ te'hîr ve tevakkuf itmeyüb ale'l-ittifâk üzerlerine varub alâ-eyyi-hâl ahz ve kal'a bend ve üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilli ile tarafımıza arz ve i'lâm eylesiz şöyle ki bundan sonra ihmâl ve tekâsülünüz sebebiyle ferdin mal ve canına zarar ve _ erişmek ihtimâli olurise vallahü'l-azîm ba'de't-tazmîn eşedd-i ukûbet ile cezânız verilmesin mukarrer bilüb âna göre basîret üzere hareket idüb ammâ bu bahâne ile _ sevdâsına düşüb fukarâyâ ve kedi hâlinde olanlara zulm ve taaddîden _ idüb müceb buyuruldu ile âmil olasız diyü buyuruldu

Fî 15 Zi'l-Hicce sene 1104.

Devletlü ve saâdetlü vezîr-rûşen-i zemîn Şahin Mehmed Paşa hazretlerinin buyuruldu-i şerîfleridir.

v-71[b]

253

İşbu bin yüz dört senesinin Zi'l-hiccetü'ş-şerîfesi guresinde saâdetli İsmail Paşa hazretlerinin medîne-i Balıkesri'ye def'a-i _ gelüb Biga sancâğından gelüb mahallât ve karâda? Sâkin olan reâyânın üzerlerine kayd olunan mâl-i maktu' vardır diyü cebren ahz medîne-i mezbure ahâlisinden ahz u kabz eylediği guruş 1630 konakçısına verilen guruş 30 pâre noksanı 51 guruş zehâyir ve sâir harc 178 guruş 1 Zolata Menzil _ İcâre/3 Guruş – Üzerine irsâl olunan Külekzâdeye harcırah/50 Guruş – Karye-i Paşa ve Çağış ve At nâm karyelerinin harçları/48 Guruş – El-Hâc Ömer nâm karyeye imdâdiye – 5 Guruş – Şehir kethüdâsı yediyle hizmetkârın ücreti – 5 Guruş Mahsul Mahkeme - 50 Guruş – Nâibiyye- 20 Guruş – Ücret-i Kâtibiyye-5 Guruş – Huddâm-ı Mahkeme-3 Guruş – Hüseyin Çelebi'ye-3 Guruş – Ücret-i Şehir Kethüdâsı-10 Guruş – Yekûn 2081

254

Meblâğ-ı merkum iki bin seksen bir guruş cümle a'yân ve reâyâ ma'rifetleriyle mahallât ve karaya? Tevzî' olunub tahsiliçün taraf-ı şer'den verilen tevzî' defteridir zikr olunur. Hurrîra fi't-târihü'l-mezbur li-seneü'l-mezbur.

Mahallât-ı medîde-i mezbur

Mahalle-i Dinkçiler/87.5 Guruş – Mahalle-i Maratlı/87.5 Guruş -- Mahalle-i Kasablar/63.5 Guruş – Mahalle-i Yenice/40.5 – Mahalle-i Eski Kuyumcular/32.5 Guruş – Mahalle-i Umur Beğ/27.5 Guruş – Mahalle-i Şeyh Lütfullah/53.5 Guruş – Mahalle-i

Sahn-ı Hisâr/53.5 Guruş – Mahalle-i Salahaddin/53.5 Guruş – Mahalle-i Okçu Kara/13.5 Guruş – Mahalle-i Mustafa Fakih/57.5 Guruş – Mahalle-i Kara Oğlan/57.5 Guruş – Mahalle-i El-Hâc İsmail/42.5 Guruş – Mahalle-i Mirzâ Beğ/37.5 Guruş – Mahalle-i El-Hâc İshak/67.5 Guruş – Mahalle-i Oruç Gazi/32.5 Guruş – Mahalle-i Ali Fakih/37.5 Guruş – Mahalle-i Börekçiler/47.5 Guruş – Mahalle-i İzmirler/67.5 Guruş – Mahalle-i El-Hac Gaybî/37.5 Guruş – Karye-i Mendehorye/51 Guruş – Karye-i Kamçılı/52 Guruş – Karye-i Üçpınar/45 Guruş – Karye-i Gök/46 Guruş – Karye-i Çömlekçi/21 Guruş – Karye-i Okuf/25 Guruş – Karye-i Bayındır/21 Guruş – Karye-i Halalca/23 Guruş – Karye-i Karaman/31 Guruş – Karye-i Ali Timurci/36 Guruş – Karye-i İvazlar/31 Guruş – Karye-i Gökçe Deresi/29 Guruş – Karye-i Çandır/22 Guruş – Karye-i Köşeler/15 Guruş – Karye-i Köteyli/29 Guruş – Karye-i Ziyaretli/29 Guruş – Karye-i Ya'kub/22 Guruş – Karye-i Çağış/10 Guruş – Karye-i Yenice/21 Guruş – Karye-i Köylü/13 Guruş – Karye-i At/10 Guruş – Karye-i El-Hâc Ömer/11 Guruş – Karye-i Kesik/13 Guruş – Karye-i İrvana/23 Guruş

Sahh

v-72[a]

Karye-i Ayşe Bacı/10 Guruş – Karye-i Depesi Delik/20 Guruş – Karye-i Nâibli/13 Guruş – Karye-i Halka Havlu/16 Guruş – Karye-i Keçili/13 Guruş – Karye-i Ferdanlar/13 Guruş – Karye-i Akça Kırak/16 Guruş – Karye-i Aslıhan/8 Guruş – Karye-i Çayırhisâr/8 Guruş -- Karye-i Çitnehor/8 Guruş – Karye-i Kalaycılar/9 Guruş – Karye-i Kömürcü Bayındır/13 Guruş – Karye-i Çinge/14 Guruş – Karye-i Yaka Hazarlar?/10 Guruş – Karye-i Timurtaşlar/11 Guruş – Karye-i Bazarlu/9 Guruş – Karye-i İldeniz/12 Guruş – Karye-i Kırklar/13 Guruş – Karye-i Çobanlar/15 Guruş – Karye-i Urbut/8 Guruş – Karye-i Kalya/11 Guruş – Karye-i Paşa/10 Guruş – Karye-i Naldöken/3 Guruş – Karye-i Küpeliler/12 Guruş – Karye-i Bayat/18 Guruş – Karye-i Nergis/22 Guruş – Karye-i Eftelle/22 Guruş – Karye-i Kavak/10 Guruş – Karye-i Kesirven/22 Guruş – Karye-i Atnos/27 Guruş – Karye-i Yeni/20 Guruş – Karye-i Zincirye/10 Guruş – Karye-i Çayırpınar/11 Guruş – Karye-i Kabaklı/8 Guruş – Karye-i Çakır/2 Guruş – Karye-i Türkmen Akçası/15 Guruş

v-72[b]

255

Serdârlık mektubudur

İzzetlü faziletlü Balıkesri kadısı () efendi () huzûrlarına dürer-i tahiyyât-ı sâfiyyât ithâfından sonra inhâ olunan oldur ki hükûmet-i şîârınızda vâki' yeniçeri serdârı bu sene-i mübâreke me'mûr olduğu sefer-i hümâyûna gidip yerine serdâr vekîli işbu İvas Beşe nâm yoldaşı serdâr vekîli olduğun gelüb tarafımıza i'lâm eylemenize işbu mektub tahrîr ve irsâl kılınıd vusûlünde gerekdir ki mezburu kazânınızda serdâr vekîllik umûrunda istihdâm ve âherden kimesneyi müdâhale ettirmeyesiz ve sen ki serdâr vekîli İvaz Beşe'sin kazânınızda vâki' yeniçeri ve cebeci ve topçu ve kuloğulları me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna gitmeyüb ol-havâlielerde kalanları bir ferd koymayub me'mûr oldukları mahallere sürüb yollayasız ve eğer husûs-ı mezburda bir ferde ihmâl ve müsâmaha eyleyecek olursan ber-vechile cevâba kâdir olmayub muhkem hakkınızdan gelinür ve tavâif-i mezbureden bilâ-vâris fevt olanların metrûkâtların ahz u kabz idüb sûi sultâniyyede fûrûhat ve hâsıl olan nükûdu cânib-i beytü'l-mâle _ defteriyle irsâl idüb ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye rencîde ve remîde eylemeyüb müceb mektub ile âmil olasız. Tehrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-Ka'de sene-i erba' ve mie ve elf.

Gad vasale ileynâ fî 22 Zi'l-Hiccetü'ş-Şerîfe sene 1104.

El-Fakr Mehmed Ser-Sekbân Kâimmakâm-ı Ağa-yı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî Hâlâ

256

Mûcebince fermân-ı şerîf-i âlî'ş-şâdır

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri kazâsında nâibü'ş-şer' olan mevlânâ () zîde ilmuhu tevkî'i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kazâ-i mezburda yeniçeri serdârı bu sene-i mübâreke me'mûr olduğu sefer-i hümâyûna gidüb İvaz nâm yeniçeri yerine serdâr vekîli bas u ta'yîn olunmağla mezburu kazâ-i mezburda serdâr vekîllik hizmetinde istihdâm eyleyesiz diyü bi'l-fiil sekbanbaşı olub astâne-i saâdetimde yeniçerilerim ağası kâimmakâmı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed zîde mecduhu tarafından mühütlü mektub verilmekle mûcebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki hümkü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektub mûcebince amel idüb hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Tehrîren fî evâhir-i Zi'l-Hiccetü'ş-Şerîfe sene-i erba' ve mie ve elf.

El-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Gad vasale ileynâ fi 22 Zi'l-Hiccetü'ş-Şerîfe sene 1104.

v-73[a]

257

Sûret-i fermân-ı muhassıl paşa

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fehhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm
sâhibü'l-izz ve'l-ihtîşâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-âlâ Karaman
Beylerbeyiliği pâyesiyle Hüdâvendigâr sancâğına mutasarrıf olan İsmâil dâme ikbâlehu
ve akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve't-ta'yîn vâris
ulûmü'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn râfi'-i i'lâmü'ş-şerîfe ve'd-dîn el-muhtassun bi-mezîd-i
inâyetü'l-melikü'l-muîn mevlânâ Brusa kadısı zîde fazluhu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-
hükkâm maâdinü'l-fazâ'il ve'l-keâm Hüdâvendigâr ve Biga ve Karesi ve Bolu
sancâklarında vâki' olan kadılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak
ma'lûm ola ki sen ki mîrî mîrân-ı müşârûn-ileyhsin mukaddem ve müstakîm olub emvâl-
i mîrî tahsîlinde _ olduğu semi'î hümâyûnuma ilkâolunmağla zikr olunan sancâklardan
bin yüz dört ve yüz beş senelerinde sana tahsîl-i fermânım olan mukâtaât ve avâriz ve
nüzl ve sâir emvâl hâssanın yahsîline seni muhassıl ta'yîn idüb eline verilen emr-i defter
mûcebince reâyâ fukarâsına taaddî olunmamak şartıyla ve emr-i defterde noksan
olmamak üzere tahsîline me'mûr olduğun mâl-i mîrîyi yerlü yerinden tamâmen tahsîl ve
ceste ceste hazîneye bakılıb _ hazîne-i âmireme irsâl ve teslîm eylemekde mecd ü sâî
olub bir-vechile avk u te'hîr eylemekden ihtirâz eylesin şöyle ki eline verilen o emr-i
şerîfem ve hazîne-i âmirem defterleri mûcebince mâl-i mîrîyi edâda taallül üzere olub
tahsiline mâni' ve izâat mîrî tarafından olanları arz ve i'lâm eylesin ki senin i'lâmın üzere
cezâları virülür bilmiş olasın ve siz ki kadıarsız muhassıl-ı müşârûn-ileyh taht-ı
kazânızda tahsîline me'mûr olduğun emvâl-i hâssayı talep ve tahsîl eyledikde her biriniz
muhassıl-ı mûmâ-ileyhe îânet ve tamâmen tahsîl ettirmeğe her biriniz gereği gibi
takayyüd ve ihtimâm idüb emvâl-i hâssanın izâ'at ve te'hîrinden ziyâde ictinâb üzere olub
ve kapum kulları mevâcileri ve gazât-ı muvahhidinin müzâyakasından bigayet-i ihtirâz
eylesiz diyü fermânım olmuşdur buyurdum ki hükü şerîfimle () vardıkda bu bâbda
sâdır olan emr-i celîlü'l-kadrim üzere amel idüb dahî sen ki muhassıl-ı müşârûn-ileyhsin
mâl-i mîrînin tahsîli senin uhdene havâle olunub muhassıl-ı emvâl ta'yîn olduğun
hasebiyle bu bâbda tamâm-ı ihtimâm üzere hareket ve yedine verilen evâmir ve defâter
mûcebince emvâl-i hâssanın tahsîl ve cem'ine mübâşeret idüb reâyâyâ taaddî olunmamak

üzere ve emre ve deftere kesr ve noksan götürülmemek üzere yerlü yerinden bi-eyyi vech-i gân tahsîl ve kapum kulları mevâcibleri için ve mühimmât-ı seferiyyem için ber-vech-i müsâraat ve vakt ve zamânıyla irsâl ve teslîm-i hazîne-i âmirem eylemekde tehâvün ve taksîrât için basîret ve intibâh üzere olasın ve siz ki kadıarsız muhassıl-ı müşârûn-ileyh taht-ı kazânızda tahsîline me'mûr olduğu emvâl-i hâssanın tahsîli husûsundan muhassıl-ı müşârûn-ileyhe îânet ve tamâmen tahsîl ve teslîm ettirilmekde her biriniz cedd ve ikdâm ve gereği gibi ihtimâm-ı tâmm idüb emvâl-i hâssanın izâat ve te'hîrinden bigayet-i ihtirâz eylesesiz ve sen ki mîr-mîrân-ı mûmâ-ileyhsin şöyle ki mâl-i mîrî tahsîli husûsunda muhâlefet üzere olanları dersaâdetime isim ve şöretleriyle yazub i'lâm eylesesin ki i'lâmın üzere mâl-i mîrîye sıyânet itmeyüb müsâmaha iden gerek kadılar ve gerek a'yân-ı vilâyet her kim olursa olsun vukû'u üzere i'lâm olundukda mansıbı âhere verilmekle iktifâ olunmayub müceb ibret için eşedd-ı ukûbet ile haklarından gelinür te'hîr olunmaz bilmiş olasın âna göre tamâm-i ikdâm üzere hareket ve emvâl-i mîrînin tahsîli bâbında basîret ve intibâh üzere olub izâat-ı emvâlden ihtirâz eylesesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tehrîren fî şehri Ramazânü'l-Mübârek sene-i erba' ve mie ve elf. Be-Makâm-ı Edirne El-Mahrûse Gad asale ileynâ fî evâil-i şehri Zi'l-Hiccetü's-Şerîfe sene 1104.

258

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fehhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass inâyetü'l-mülkü'l-âli Brusa'da muhassıl-ı emvâl olan İsmâil dâme ikbâlehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm maadinüz'l-fazl vel-keîâm ^mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân sâbıkan Biga ve Tevâbi' mukâtaâtı emîni olan Halil zîde kadruhu dersaâdetime arz-ı hâl idüb **v-73[b]**bin doksan sekiz senesinden bin yüz üç senesine gelince Biga ve Tevâbi' mukâtaâtı uhdesinde olmağla Balıkesri kazâsının gerek nefsi kasaba ve gerek kurâsının üzerlerine kayd olunan resm-i bennâk ve resm-i çift ve âğdet-i ağnâm ve resm-i otlak ve resm-i kovan rûsûmâtı kırk bin beş yüz akçe maktû'-ı âlî olub dört seneden beri üzerlerinde kalmağla taleb olundukda mezburlar şiddete sülûk idüb biz Biga sancâğına tâbi' değilüz âher sancâkdayuz diyü hilâf-ı deftere edâda (...) taallül üzere olub cânib-i mîrîye gadr ve şart-ı iltizâmına ziyâde kesr ve noksan tertîb (...) bildirüb defterde beher sene üzerlerinde kayd olunan mâl-i maktû'-ı âlî tahsîl (...) hilâf-ı deftere inâd ve muhâlefet ettirilmemek bâbında emri şerîrifim ricâ eylediği eclden hazîne-i âmiremde ahfûz olan Brusa mukâtaası defter-i güzîne nazar olundukda Karesi

sancâğında Balıkesri kazâsının rüsûmâtından resm-i bennâk ve âdet-i ağnâm ve otlak ve kışlak resmi ve resm-i kovan rüsûmâtı kırk bin beş yüz akçe olduğu defterde mastûr ve mukayyed (...) imdi der-kenârı mücebince amel olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki hükmü şerîfimle () vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb göresin fi'l-vâki' Karesi sancâğında Balıkesri kazâsının resm-i bennâk ve âdet-i ağnâm ve otlak ve kışlak ve resm-i kovan rüsûmâtı senede kırk bin beş yüz akçe maktû' virmek üzere Biga sancâğı mütesellimi iltizâmına dâhil iken ahâlileri şarta sülûk idüb biz âher sancâkdayuz âher sancâğa tâbi'iyiz diyü edâda taallül idüb dört senesinin mâl-i maktû'su zimmetlerinde kalmış ise _ emîn-i mezburun şart-ı iltizâmı ve yedinde olan berât-ı âlî'ş-şân mücebince üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-i maktû'ların bir def'a edâ eylediklerinde ellerinde edâ temessükleri olmayanlardan ma'rifet-i şer'le tahsîl ittirüb mâl-i mîrîden zimmetlerinde bir akçe bâkî kodurmayasız cânib-i mîrîye gadr ve zarar olmakdan ve hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugayir deftere ve emr-i hümâyun kimesne iş ettirmekden bigayet-i ihtirâz idüb (...) irsâline muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmü's-sâdis aşer min şehr-i Ramazânü'l-mübârek li-sene-i erba' ve mie ve elf.

Be- Makâm-ı Edirne El-Mahrûse

Gad vasale ileyna fi evâil-i şehr-i Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe sene 1104.

v-74[a]

259

Gurre-i Şevvalü'l-Mükerreme de gönderilen menzil bâr-gîrlerinin (...)

Mahalle-i Maratlı/1 Bâr-gîr – Mahalle-i Dinkçiler/1 Bâr-gîr – Mahalle-i Kasablar/1 Bâr-gîr /Gurre-i Şevval – Mahalle-i Yenice/1 Bâr-gîr – Mahalle-i Hacı Ömer/1 Bâr-gîr – Mahalle-i Eski Kuyumcular/1 Bâr-gîr – Hurrîre 8 min Şevvâl sene 1103 –Mahalle-i Umur Beğ/1 Bâr-gîr – Mahalle-i Şeyh Lütfullah/1 Bâr-gîr – Mahalle-i Sahn-ı Hisâr/1 Bâr-gîr – Mahalle-i Salahaddin/1 Bâr-gîr – Mahalla-i İzmirler/1 Bâr-gîr – Hurrîre 12 min Şevvâl – Mahalle-i Oruç Gâzi/1 Bâr-gîr – Mahalle-i El-Hâc İshak/1 Bâr-gîr – Mahalle-i Mirza Beğ/1 Bâr-gîr – Hurrîre 15 min Şevvâl – Mahalle-i Hacı İsmail/1 Bâr-gîr – Mahalle-i El-Hâc Mustafa/1 Bâr-gîr

260

(...) El-Hâc İvaz bin Mehmed ve Osman bin Ali Mehmed bin Hacı Mehmed mahallesi ahâlisi (okunamadı)

261

(...) İncizâde oğlu ali ve Tuzcuoğlu Ahmed ve Seydi ve Soğani ahmed (...) Dedeoğlu Abdullah nâm kimesneler üç senedir reâyâ bölüğüne ilhâk olmuşlardır (...) ahâlisi gelüb haber verdiklerine kayd şod.

25 min Şevvâl Sene 1103

262

Türkmen tâife isbât olunmayub kalan eşyalarıdır ki zıkr olunur emânet ve ba2zı (...) ashâbına verilmiştir gaflet olunmaya. Hurrira fî 5 min Zi'l-Ka'detü's-Şerîfe Sene 1103.

1 Turak kefere yediyle gelen çuval – Kasablar mahallesinden Mehmed yediyle gelen çuval – 1 Kâim Ömer oğlu Ali yediyle gelen tas –/Yine sahibe verilmiştir İmam Hasan Efendi _/ Maratlı mahallesinden Balıoğlu İvaz yediyle gelen 1 Palas 1 Külçe Küçük – Oruç Gazi mahallesinden Ali bin Yusuf yediyle gelen 1 tencere küçük _ -- Dinkçiler mahallesinden Hacı Hüseyin yediyle gelen 1 küçük _ sahan _ 1 külçe? Sâhibe verilmiştir. – Seyyid Mustafa yediyle gelen 1 Çuval – Lazaroğlu Davud yediyle gelen küçük tas – Koca ali yedinde verilegelen 1 çuval – İbrahim yedinde olan _ verilmiştir 2 don – İsmi ma'lûm değil kimesne yediyle gelen ipler – _ Sahn-ı Hisar mahallesinde Ahmed Mehmed yedine verilmiştir.

v-74[b]

263

El-Hâc İsmail mahallesinde sâkin Mehmed bin Hasan ve Süleyman bin Hüseyin Hasan bin sinan Eyüb Hamza ve Halil bin Hüseyin ve İbrahim bin Hüseyin nâm kimesneler mahfel kazâda mahalle-i mezbûre de vâki' ahâli muvâcehelerine ikrâr üç seneden berü sefere varmayub yeniçeri ordusundan hâriç olub reâyâlıgıkabul eyledik dediklerinde kayd-şod 23

Şuhûdü'l-Hâl: Ahmed Efendi – Mehmed Efendi _ --Hasan Efendi El-Kadı – _– Mehmed biin Durmuş

264

Yenice mahallesinden Hüseyin bin Hasan ve İvaz bin Abdullah ve Ahmed bin Mehmed mahfel kazâda ikrâr mezbûrlar mukaddem yeniçeri idik ve lâkin üç senedir fârig

olduk reâyâ _ ba'de'l-yevm dahî _ altışar guruş _ diyü 18 _ ikrâr eylediğın kayd-şod 23 min _ Sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Hacı Halil – Es-Seyyid_ -- Hacı Mehmed Süleyman -- Halil Efendi -- Ali Efendi_

265

Sahn-ı Hisâr mahallesinde Ahmed bin Ali Beşe nâ-bâliğdir diyü mahallesi ahâlisi haber verdiklerinde kayd Sahn-ı Hisâr'dan Hasan bin Mahmud mahfel kazâda ikrâr idüb mezbûru yeniçeri eyledi üç seneden berü fârig oldu ba'de'l-yevm dahî iddiâ iderim kabul elli guruş bizim olsun dedikde kayd şod.

Şuhûdü'l-Hâl: Şeyh Mehmed Efendi

266

Şeyh mahallesinden Hacı Hamza bin Şaban ve Halil bin Mehmed ve Durmuş Hasan mahfel-i kazâda ikrâr idüb dört senedir yeniçerilikden fârig oldum ba'de'l-yevm iddiâ iderik ellişer guruş bizim olsun

_ 23 - Hacı_ -- Halil bin Ali bin İsmail _

267

Oruç Gâzi mahallesinde sâkin Hasan bin Mehmed ve İbrahim bin Hasan üç _ Ömer bin _ ve Mehmed bin Ömer ve Mehmed bin Ali ve Mehmed bin Hacı Musa ve Hasan bin Mustatfa ve İbrahim bin Hasan ve Ali bin Hüseyin mahfel kazâda ikrâr kadimden dahî yeniçeri dirlik iddiâsında _ üç seneden berü fârig oldukdedikde kayd udül idersek ellişer guruş bizim olsun dedikleri kayd-şod

Şuhûdü'l-Hâl: Veli Efendi -- Fazıl Efendi -- _ Efendi

268

Karaoğlan mahallesinden olub bundan akdem dirlik iddiâsında olan Mustafa bin Muharrem Mehmed bin Ali ve Ali bin Hasan nâm kimesneler mahfel kazâda ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb biz üç sene mukaddem yeniçeri _ diyü davâ ittürdük hâlâ ol davâdan fârig olduk ba'de'l-yevm bu sözden udül idersek ellişer guruş bizim olsun dedikleri kayd-şod 23

Şuhûdü'l-Hâl: _ Mehmed Efendi -- İmam Hasan Efendi -- Koca Ali -- İmam Mustafa Efendi

269

Eski Kuyumcular mahallesinden Süleyman Çelebi mahfel kazâda _ olub aslâ hareket iktidârım yokdur işbu meclis-i şer’de hâzır mahalle-i mezbûre ahâlisinden suâl olundukda vech-i meşrûh üzere olduğunu al’t-tarîkü’ş-şehâde haber verdikleri bu mahalle kayd olundu. Hurrira 23 min Şevvâl Sene 1103.

Şuhûdü’l-Hâl: İmam Mehmed Efendi -- Çelebi Mehmed Beğ

270

Eski Kuyumcular _ Ya’kub karyesinden Ali bin Abdullah nâm kimesne mahfel kazâda yeniçeri idik _ oldum _ kayd-şod

—

v-75[a]

271

Medîne-i Balıkesri ahâlisinden katırcı taifesinden Sabuncu El-Hâc Ahmed ve Zâlimoğlu El-Hâc Ali ve Hacı ve Seyyid Mu’dan ve Kara Hacı Ali ve sâireleri mahfel kazâda bâ’is-i hâze’l-kitâb Mekâri bâr-gîr için mübâşir ta’yîn olunan Süleyman Çavuş mahzarında üzerine da’vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Süleyman Çavuş’a bundan akdem bâr-gîr için _ için yetmiş guruş vermişdik def’ idememekle meblâğ-ı mezbûru taleb ideriz suâl olunan _ gibbe’s-suâl mezbûr Süleyman Çavuş cevâbında _ yetmiş guruşa bâr-gîri kabz için gereği _ tarafından ta’yîn buyurulan _ teslîm eylediniz inşaallahu teâlâ Edirne’de vârid _ alıvereyim diyü cevâb ve kendi aldığı _ etmekle _ kayd-şod _ 15 min Şevvâl Sene 1103.

Şuhûdü’l-Hâl: Muslil? _ Efendi -- Alişan Beğ Ahmed Efendi El-Kadı bi-medineti’l muvakkaten – Mustafa_

272

Medîne-i Balıkesri muzâfâtından Atnos voyvodası Mustafa Ağa mahfel kazâda takrîr-i kelâm idüb Yenice karyesi toprağında iki aded öküz yâve ahz olunub biri gök boynuzu önüne biri siyah ve paylan boynuzlu ve beher yevm birer semen nafaka nakdî olunub sâhib-i zuhurdan veya gayriyyesi evmânına _ ilkin zabt etmek üzere tahrir olundu. Hurrira fi 25 min Ramazân Sene 1103.

Şuhûdü’l-Hâl: Ahmed Beğ bin Süleyman – Odabaşı Ahmed Ağa – Es-Seyyid Mustafa

273

_ Atnos karyesinde bir gök tosun yave ahz olunub beher yevm birer semen nafaka nakdî olunub semen olundu kayd-şod. 25 min Ramazân Sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Es-Sâbikûn

274

Mirzâ Beğ mahallesinde sâkin Abdullah bin Bayram dört sene cerâ' idim fârig oldum komşularım ile maan _ veririm dediğinde kayd şod 2

Şuhûdü'l-Hâl: Seyyid Yahya-Ahmed Efendi – Seyyid Davud

275

Maratlı mahallesinden Mustafa bin Mehmed ve Mehmed bin Hacı Mehmed mahfel kazâda mahallesi ahâlisi mahzarlarına ikrâr bundan akdem üç sene mukaddem yeniçeri dirliğinde iddiâ eylemişidik lâkin o zamandan berü fârig olub maân _ verimiz ve ba'de'l-yevm dahî iddiâda olmazız dedikleri kayd-şod. 22 min Şevvâl Sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Ahmed Efendi – Cum'a Kethüdâ

276

Hacı İshak mahallesinden İbrâhim bin Hacı Mehmed mahfel kazâda _ ba'de'l-yevm dahî dirlik iddiâsında (okunmuyor)

Şuhûdü'l-Hâl: Hazar efendi _

277

Umur Beğ mahallesinden Ali Beşe bin Abdullah mahfel kazâda ikrâr târih-i kitâbdan üç sene mukaddem fârig olub reâyâ _ ilhâk oldum ba'de'l-yevm _ elli guruş nezdime olsun dedikde kayd şod. 22 min Şevvâl Sene 1103

Şuhûdü'l-Hâl: Hasan_ İmam – Ahmed_ -- _ Çelebi _ Hasan -- Ahmed İbrahim _

v-75[b]

278

130 Dirhem Nan _/1 Akçe

Hurrira fi 10 min Recebü'l-Ferd Sene 1103.

_vukıyye _ akçe beher vukıyye _ pâre dört akçeye olmak 32 akçe – Mum beher on dirhem akçeye pâre dört akçeye vukıyye akçe 40 – İzmir Sabun vukıyye 46/Pâre dört akçe_ -- Nalband at lehm pâre 13 /Beher pâre dört akçeden 64

Bâlâda tahrîr olunan _ a'yân-ı vilâyet ahâlisinden izzetlü Alişan Beğ _ izzetlü Mustafa Ağa'ya ve Halil Ağa^ya ve Hasan Efendi ve Abbas Beğ ve Hacı Halil ve Hacı Ali ve Hacı Süleyman _ ve sâireleri _ verilmiştir.

Fî Gurre-i Ramazan Sene 1103.

115 Dirhem Nan _/_ Akçe -- _ -- Susam Helvası7Vukıyye 24 pâre 6

279

Eski KuyumculardanHalil bin mustafa mahfel kazâda ahâlisi cümle muvâcehesinde ikrâr eyledik üç sene mukaddem yeniçeri oldum diyü iddiâ eyledim hâlâ fârig oldum reâyâ benim dedikde kayd şod.

Şuhûdü'l-Hâl: Mehmed Efendi -- Hacı Halil -- Hacı Mustafa -- Hacı Ali

Yine mahallee-i mezbûrundan Nasuh bin Hazar? dahî fârig oldum _ dedim _ fârig oldum diyü kayd şod.

280

Salahaddin mahallesinde sâkin Mehmed bin Yunus mahfel kazâda ikrâr idüb ben bundan akdem dirlik iddiâ iderdim ba'de'l-yevm dahî _ diyü kayd olundu.

Şuhûdü'l-Hâl: Halil Efendi El-İmâm -- _ Hacı Mehmed -- Hacı Hüseyin

281

Nergis'den İslam bin İsmail ve Hüseyin bin Veli ve İvaz bin Abdullah Mehmed bin Derviş nâm kimesneler biz üç seneden yeniçeri idik fârig olduk ba'de'l-yevm karyemiz ahâlisi ile _ kayd şod.

282

Ahmed bin Mehmed Ali _ cümlesinden yeniçeri idim fârig oldum dedikde kayd.

283

El-Hâc Gsybi mahallesinden Mustafa bin Mehmed ve Şahin bin Abdullah nâm kimesneler mahallesi ahâlisi muvâcehelerinde ikrâr edüb üç seneden beri yeniçeri idik ve lâkin fârig olduk ba'de'l-yevm dahî iddiâ eylemeyiz dediklerinde kayd şedd.

284

İşbu bin yüz dört şehr-i Muharremü'l-Haram'ın on birinci gününden Cebeci İbrahim Beşe ile ve Mehmed bin Yusuf nâm kimesneler eyyâm-ı sayfide ve eyyâm-ı şitâda at bulmak şartıyla kasab kayd olundukları kayd şod.Fi't-târihü'l-mezbûr

v-76[a]

285

Şeriâr şîâr Balıkesri kadısı efendi fazluhu dürer-i tahiyyât-ı sâfiyât ithâf olunur ve bi'l-fiil kazâ-i mezbûrda vâki' yeniçeri serdârı vekîl inhâ olunur ki Murad nâm zımmî arz-ı hâl sunub kazâ-i mezbûrda sâkin olub yeniçerilik iddiâsında olanalardan Abdülkerim ve Musa ve İvaz ve _Ali ve Mıgırdıç nâm zımmî ile bundan evvel mürd olan karındaşı (...) nâm zımmîden müntakil mirâs müreallike olub mukaddemâ fermân-ı şerîf ile varub _mürd _metrukâtın taleb eyledikde mezbûru kazâ-i mezbûra tâbi' Ömer köyü sâkinlerinden olub itâat-ı fermân-ı şerîf eyledikleri _i'lâm olundukda mezbûrların astâne-i saâdete ihzâr olunmalarıçün fermân-ı âli sâdır olmağla işbu mektub tahrîr olunub kapu tarafından Mustafa nâm gerü gelüb mübâşir irsâl olunmuşdur vusûlünde mezbûrlar zâbiti ma'rifetiyle ahz ettirilüb mübâşir-i merkûmun yanına koşub bu tarafa ihzâr ve irsâl eylesiz ki maân gelüb _ile ahvâlleri dîvân-ı hümâyûnda şer'le görüb icrâ-yı hak oluna. Tahriren Fî evâhir-i Muharrem sene selâs ve mie ve elf.

El-Fakr El-Hâc Abdullah Ser Sekbânân Kâimmakâm-ı ağa-yı Yeniçeriyân Hâlâ

286

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Balıkesri'de nâibü's-şer'ü's-şerîf faziletli efendi huzurlarına ve kıdvetü'l-emrû'l-kirâm izzetli Alişan Beğ huzurlarına _zîde mecduhu ve kazâ-i mezbûr sâkini kethüdâyeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum ba'de't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunur ki taht-ı kazânızda vâki' kasaba ve kurâlarında zuhûr idüb _etrâf kazâlardan firâr idüb tahassun üzere kuttâu't-tarîk ve harami ve haramzâde ve ümmet-i Muhammed'in üzerlerinden ehl-i îyâllerine dest-i _kapusuz ve bacasız levendât tâifesi zuhûr idüb haber olundukta cümlenin ittifâkıyla ve mîr-i müşârûn-ileyhe _ üzerlerine varub ümmet-i Muhammed'in üzerlerinden mazeretlerin def' eylemek için ma'rifet-i şer'le haklarından gelinmek bâbında buyuruldu ısdâr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mîr-i müşârûn-ileyhe ta'yîn olanları vusûlünde vech-i meşrûh üzere ol-makûle kuttâu't-tarîk ve haramzâde ve hırsız ve kâtil ve kapusuz ve bacasız levendât tâifesi zuhûr eyleyüb haber olundukda maiyyet ve _ üzerlerine varub _ahz idüb üzerlerine sebût üzere bulan _sicill ve hüccet idüb şer'le haklarından gelinmekde _ve ikdâm olunub şöyle ki _kimesneler ol-makûle muayyen olmak ihtimâmı olursa haklarından gelinür âna göre agâh ve basîret ve intibâ üzere olub

ama bu bahâne ile hilâf-ı şer’-i şerîf kimesneye taaddî ve kendi hâlinde olanlara rencîde ve dahl u taarruz olunmayub müceb buyuruldu ile âmîl olasız. _Fî 18 R {Rebi’ül-Âhir} sene 1103.

Genç Mehme Paşa’nın buyurulduşudur.

v-76[b]

287

Sene-i selâs ve mie ve elf Rebi’ü’l-Evvel’inin sekizinci hams gününde nükûd kâsib olmakla sağ akçe ile verilen narh hakkında

Hubz Dirhem/Kıyye-120 – Lehm-i Ganem/Kıyye-12 – Revgan-ı şî Revgan/Kıyye-22 _
– Lehm-i Muiz/Kıyye-8 _-2 – Lehm-i Bakar/Kıyye-6 – Mum/Kıyye_dirhem-14 – İç
Yağı/Kıyye-12 – Sığır İç Yağı/Kıyye-10 – Sabun/Kıymeti-24 Vukıyye-4 – Yağ
Sade/Kıymeti-30 – Asel/Kıymeti-20 – Milh-i Kefe/Kıyye-3 – Pirinç/Kıyye-10 – Beyaz
Milh/Kıyye-2 – Basal/Kıyye-3 – Zeytin Yağı/Kıyye-18 Vukıyye-4 – Siyah
Üzüm/Vukıyye-6 – Sarımsak/Kıyye(?) – Kestane/Kıyye-3 – Kuru İncir/Kıyye-6 –
Çire/Kıymeti-1 – Zeytun/Kıymeti-6 – Revgan-ı Sâde/Vukıyye-42

Fî gurre-i Cemâziye’l-Âhir sene 1103.

Mum/Vukıyye-40 pâredir kesret der kırk dirhem mum bir pâreye mum narhı verildi.

Nal Kesimi/Kıymeti-24 – 33 Aded Nalband-ı amel ile mihçı/Kıymeti-4 – Hadîd/Kıymeti-
24 – Hummal Nalçesi (?) – Hızma Nalçesi/Hisse-7 Mahalle-9 – Pabuç Nalçesi/Hisse-4
Mahalle-6 – _ -Hisse-2 Mahalle-3 -- _

Kassâm

Ali bin Ahmed – Hasan Beşe bin Mustafa – Halil Beşe bin Hüseyin – İbrahim bin Ahmed
– Halil bin Ahmed – Ahmedd bin Halil – Çoban Hasan bin () – Kara Halil – Mehmed
bin Ahmed – Ahmed bin ali – Mehmed bin Durmuş – Hüseyin ibn Veli

Kassâm

El-Hâc Ahmed Ağa _ -- Mustafa Ağa Şerîk El-Hâc Ahmed – Es-Seyyid Naci? Çelebi
Nakîb-i Sâbık – Süleyman Çelebi – Şerîr _ Çelebi -- _

Kassâm

Çakal Hasan – El-Hac Ahmed – El-Hac Mustafa bin Mehmed – Mehmed Çelebi Ekîd baş
– Hüseyin bin Mehmed

Kirmastılı Kuruk İbrahim Beşe bin () _ Kırklar Ali bin Mu'dan nâm kimesneler ikrâr ile isbât ettiği yetmiş gurusunun ahz u kabz ve _ vekîl _ sipâhim nâm _ meblağ-ı merkum kırk gurusu sulh ve _ şer' idüb meblağ-ı mezbûra on güne değin için yine karye-i mezbûre sakinlerinden _ Mehmed bin Mu'dan ve Mustafa bin Abdullah ve Mehmed bin Ali ve ali bin Mehmed ve Mehmed bin el-Hac Mustafa el-Hac İshak mahallesinden _ oldukları kayd şod. Hurrira fi 28 min Muharrem sene 1103

Şuhûdü'l-Hâl: Veli Beğ bin Ali – ve Hüseyin el-Muhzır – Mustafa bin Abdullah

v-77[a]

Revgan-ı şî revgan /Kıymeti-42 __ 48

Fî 26 min Muharremü'l-Haram Sene 1103

At nalı Mihçı Nalband-ı kesimi/Kıymeti-110 - Mürekkeb Nal kesimi-44 – Sabun/Kıymeti-64 – Hadîd/Kıymeti-60 – 1 Nal Kesimi/Kıymeti-nükûd aded 55 – Kahve/Kıymeti-240 – 8 Dirhem İbişim – 5 dirhem _ - 8 Dirhem Kibtan – Merdane Papuç/Kıymeti-85 – Zenne Papuç/Kıymeti-55 – (...) – Hırka-i Âlâ/Kıymeti-240 – Postal-ı âlâ/Kıymeti-140 – Edna Postal/Kıymeti-120 – İç Yağı/Kıymeti-20 – Mum/Kıymeti-46 – Un/Kıymeti-200 – Çizme Nalçesi/Kıymeti-15 – Pabuç Nalçesi/Kıymeti-10 – Zenne Pabucu Nalçesi/Kıymeti-6 – Kütahya Nalçesi/Kıymeti-3 – Lehm-i Ganem/Kıymeti-28

Şeyh Lütfullah mahallesinden Mehmed bin El-Hac Yusuf kimesne mahfel-i kazâda yine mahalle-i mezbûre sükkânından sâhib-i hayr El-Hac Halil nâm kimesne ikrâr ve takrir-i kelâm idüb işbu on dört minkâl bir dirhem bir çift altun bilaziğimi yigirmi guruşa _ tarikiyle târih-i kitâbdan yüz yigirmi gün _ ta'yin olunub mezbûr El-Hac Halil'e bey' u teslîm ve kabz-ı semen ettim _ mezbûr hulûlüne meblağ-ı mezbûru mezbûr Hacı Halil'e teslîm etmezsem mezbûr El-Hac Halil mezkur bilaziği _ âhere bey' idüb kimesneden akçesini istifâ _ ziyâde semen _ mersûm dedikde gibbe't-tasdîk kayd şod. Hurrira fi'l-yevmüi's-sâlis ve'l-ısrîn min Cemâziye'l-Evveli li-sene-i selâs ve mie ve elf. Şuhûdü'l-Hâl: Ahmed Efendi ibn Mehmed – Muhzır Köse Hüseyin – Mehmed Ağa Nâzır-ı Mahkeme – Ve'l-gayr

El-Hâc Halil ehl-i hayr dimekle meşhur İmam İbrahim Efendi ba'de'l-yevm da'vâm yokdur zimmetini târih-i kitaba gelince beynimde olan ahz u a'zâdan zimmetini ibrâ eyledim dediği kayd. 25 min Cemâziye'l-Evvel Sene 1103.

Şuhûdü'l-Hâl: Fahrü'l-Akrân İvaz Beşe –Mustafa _ - Es-Seyyid Davud Efendi

İşbu bin yüz üç Zi'l-Ka'desi gâyetinde verilen narhıdır ki zikr olunur. Hurrira fi't-târihü'l-mezbûr.

Lehm-i Bakır/Vukıyye-Pâre-2 – Lehm-i Oğlak/Vukıyye-Pâre-3 - Lehm-i Ganem/Vukıyye-Pâre-4 2 Akçe – Lehm-i Erkeç/Vukıyye-Pâre-3 2 Akçe – Karpuz/Vukıyye-3 1 Pâre – Kavun/Vukıyye-2 1 Pâre – Üzüm/Vukıyye-Pâre 1 – Sâde Yağ-Vukıyye 40

İşbu bin yüz dört Rebi'ü'l-Âhir'nin dokuzuncu günü ekmek narhı yüz dirhem ekmek bir akçeye olmak üzere narh verildi. 100 Dirhem 1 Akçe.

SONUÇ

Çalışmamızın konusunu oluşturan 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicil Defteri H. 1103-1104 / M. 1691-1692-1693 senelerine tekâbül eden dönemi kapsamakta olup Milâdî takvime göre bakıldığında Sultan II. Ahmed'in tahta cülûs ettiği döneme tekâbül ettiği görülmektedir. Defterin ihtivâ ettiği yılların bu bahsimizi doğrulamasının yanı sıra defterde cülûs-ı hümâyûn hasebiyle dağıtılan cülûs-ı hümâyûn bahşişi ve Karesi sancağında berât-ı âlî's-şân ile görevlerini sürdüren zümrenin berâtlarının yenilenmesi hususunu içeren H. 2 Muharrem 1103 / M. 2 Ekim 1691 tarihli belge de bahsimizi doğrulamaktadır.

Sultan II. Ahmed'in tahta çıktığı dönemde Osmanlı-Avusturya savaşları devam etmekte idi. Bu sebeptendir ki çalıştığımız defterde sefer-i hümâyûn için asker çağrısı ile ilgili birçok belge mevcuttur. Bunun yanı sıra sefer-i hümâyûn techizâtının taşınması hususunda önem arzeden beygirlerin tedârîki ile ilgili belgelerde mevcuttur. Aynı zamanda sefer-i hümâyûna asker ihrâcının sağlanması için sürücülerin de ta'yin edildiği görülmektedir. Sürücülerin bu göreve ta'yin edilmelerinin en önemli sebebi ise, sefer-i hümâyûna me'mur olan asker taifesinin sefere iştirâk konusunda gönülsüzlük ederek evlerinden ve yurtlarından çıkmak istememeleridir. Bir diğer önemli husus ise, sefer rdusuna dâhil olmak üzere yola çıkan asker taifesinin yol güzergâhı üzerinde yer alan reâyânın malına ve canına zarar ve ziyân vermesinin önlenmek istenmesidir.

Çalıştığımız defterde karşımıza çıkan bir diğer önemli husus ise Karesi sancağının tersâne-i âmire ocaklığı olduğunu gösteren belgelerdir. Bu belgelerin sayıları az olmakla birlikte barındırdıkları muhteviyât açısından önemli bir yere sahiptir.

707 Numaralı Balıkesir Şer'iyeye Sicili, 17. Yüzyılın son dönemi Karesi sancağına bağlı olan kazalar ve bu kazalara bağlı olan karye ve mahalleler hakkında da bizlere bilgi vermektedir. Balıkesir kazasının Karesi sancağı merkez kazası olduğu görülmekle beraber belgelerin birçoğu merkez kazada meydana gelen olayları barındırmaktadır. Sicilde Balıkesir haricinde en çok bahsi geçen yer ise Hüdâvendigar sancağıdır. Üst makamdan gönderilen belgelerin birçoğu Hüdâvendigar, Karesi, Saruhan, Bolu ve civarında bulunan sancak ve kaza kadılıklarına şeklinde rûknler içermektedir.

Tereke kayıtlarının içerdiği bilgiler ise bizlere o dönemin aile yapısı ve bu ailelerin ekonomik ve mesleki statüleri ve tereke sahiplerinin eş ve çocuk sayıları hakkında bilgiler vermektedir. Bunun yanı sıra tereke taksiminin İslâm hukuna uygun şekilde yapıldığı

görülmektedir. Ölen kişinin mirası genellikle eş ve çocuklarına münhasır olmakla birlikte zaman zaman vefât eden kişinin kardeşlerinin de mirasa dâhil olduğu görülmektedir.

Aile yapısı olarak tek ve çok eşli bir yapının varlığını görmekteyiz. Genellikle anne-baba ve en az bir an fazla ise beş ve üzeri çocuk sahibi olunan bir aile yapısının varlığı görülmektedir. Bahsettiğimiz bu bilgilere ise, aile reisi olan babanın ölümünden sonra muhalefatına münhasır olan aile bireylerinin belirtildiği belgelerde rastlamaktayız.

Sosyal olaylar başlığı altında bahsettiğimiz birçok olaydan da dönemin Balıkesir şehrinin günlük hayatı ve sosyal yapısı hakkında bilgi sahibi olmaktadır.

Defterde mevcut bulunan belgelerde bahsi geçen şahısları için kullanılan unvan ve lakaplardan da kişilerin meslek gurupları, fiziki ve karakteristik özellikleri, etnik ve dini yapıları gibi konularda bilgi sahibi olmaktadır.

H. 1103-1104/M. 1691-1692-1693 dönemlerini içine alan bu çalışmamız II. Ahmet dönemi ve Balıkesir yerel tarihi çalışmalarına fayda sağlayacak belgeler içermesi hasebiyle önemli bir kaynak niteliğini sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- AKALIN, Şebnem. “Kervansaray”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXV, Ankara, 2002, ss. 299-302.
- ARSLAN, İsmail. *Osmanlı Düntasında Köyler ve Köylüleri: 19. Yüzyıl Balıkesir Örneği*, 1. Baskı, Bige Kültür Sanat, 2014.
- AYDIN, Mehmet Âkif. “Aile” TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. II, İstanbul, 1989, ss. 196-200.
- BEKADZE, Iasha. “Osmanlı’da Kullanılan Vilâyet Tabiri Üzerine”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Cilt. 36, Sayı: 36, Karadeniz, 2017, ss. 240-268.
- BOZKURT, Nebi. “Medrese”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXVIII, Ankara, 2003, ss. 323-327.
- BOZKURT, Nebi. “Müderris”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXXI, İstanbul, 2006, ss. 467-468.
- ÇELİK, Şenol. “Şehir Kethüdâsı”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXXVIII, İstanbul, 2010, ss. 451-453.
- DEVELLİOĞLU. Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 26. Baskı, Haz. Aydın Sami Güneyçal, Ankara, 2010.
- GÜLER, Mustafa. *Osmanlı Devleti’nde Haremeyn Vakıfları (XVI.-XVII. Yüzyıllar)*, TATAV Yayınları, Tarih Serisi No: 10, İstanbul, 2002.
- GÜNAY, Hacı Mehmet. “Vakıf”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XLII, İstanbul, 2012, ss. 475-479.
- HALAÇOĞLU, Yusuf. *XIV.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, AKDİTYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, VII. Dizi, Sayı: 127⁶, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014.
- İLGÜREL, Mücteba. “Balıkesir”, Cilt. V, TDV İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, 1992, ss. 12-14.
- İNALCIK, Halil. “Eyâlet”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XI, İstanbul, 1995, ss. 548-550.
- İPŞİRLİ, Mehmet. “Müderris” TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXXI, İstanbul, 2006, ss. 468-470.
- İPŞİRLİ, Mehmet. “Şeyhülslâm”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXXIX, İstanbul, 2010, ss. 91-96.
- KOÇ, Zühal. *Karesi Sancağına Yapılan Göçler (1860-1890)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 2014.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat. “Narh”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXXII, İstanbul, 2006, ss. 390-391.
- ORTAYLI, İlber. *Türkiye Teşkilât ve İdare Tarihi*, 5. Baskı, Cedid Neşriyat, Ankara, 2016.
- ÖDEN, Zerrin Günel. “Karesioğulları”, Cilt. XXIV, TDV İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, 2001, ss. 488-489.

- ÖDEN, Zerrin Günel. *Karesi Beyliği*, AKDITYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, VII. Dizi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1999.
- ÖNKAL, Ahmet, Nebi Bozkurt. “Cami” TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. VII, İstanbul, 1993, ss. 46-56.
- ÖNTUĞ, Mustafa Murat. *XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Balıkesir Şehrinin Fiziki, Demografik ve Sosyo-Ekonomik Yapısı*, Selçuk Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Konya, 2003.
- ÖZAY, Hilal. “İslâm Miras Hukukunun Özellikleri”, *İslâm Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, Cilt. 3, Sayı: 2, 2018, ss. 203-224.
- ÖZGÜL, İbrahim, Nazım Kartal. *Osmanlı’da Yerel Yönetimlerin Gelişimi ve Yerel Yönetim Metinleri*, Hiperyayın, İstanbul, 2019.
- ÖZKAYA, Yücel. “Mütesellim”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXXII, İstanbul, 2006, ss. 203-204.
- SALARGA, Özge. *Tereke Defterlerine Göre Balıkesir Kazasının Sosyo-Ekonomik Hayatı (1698-1718)*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2019.
- SEVİM, Sezai. *XVI. Yüzyılda Karesi Sancağı (Tahrir Defterlerine Göre)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1993.
- ŞAHİN, İlhan. “Nahiye”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXXII, İstanbul, 2006, ss. 306-308.
- ŞİMŞİR, Nahide. *Balıkesir Şehri ve Tarihi Araştırmaları*, 1. Baskı, IQ Külyür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- TABAKOĞLU, Ahmet. *Türkiye İktisat Tarihi*, Dergah Yayınları, No: 22, Tarih Dizisi, No: 11, 11. Baskı, 2012.
- TURAN, Osman. *Selçuklular Târîhi ve İslâm Medeniyeti*, Ötüken Neşriyât, İstanbul, 2009.
- UĞUR, Yunus. “Şer’iyye Sicilleri”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXXIX, İstanbul, 2010, ss. 8-11.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı. “Karesi Vilayeti Tarihçesi”, Haz. Abdülmecid Mutaf, Balıkesir, 2000.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı. *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, AKDITYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, VIII. Dizi, Sayı: 2^{a2}, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988.
- ÜNAL, Mehmet Ali. *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, 10. Baskı Fakülte Kitabevi Yayınları, Tarih ve Medeniyet Dizisi, No: 42, Fakülte Kitapevi, Isparta, 2013.
- ÜNAL, Mehmet Ali, “Osmanlı Devleti’nde Merkezi Otorite ve Taşra Teşkilâtı”, *Osmanlı*, Cilt. 6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, ss. 111-122.
- ÜNLÜYOL, Aynur. *Şer’iyye Sicilleri’ne Göre XVIII. Asrın İlk Yarısında Balıkesir (1700-1730)*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Bursa, 1995.
- VARLIK, M. Çetin. “Anadolu Eyâleti Kuruluşu ve Gelişmesi”, *Osmanlı*, Cilt. 6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, ss. 123-129.

YEL, Ali Murat, Mustafa Sabri Küçükbaşcı. “Mahalle”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt. XXVII, Ankara, 2003, ss. 323-326.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 20.12.2020)

Arşiv Vesikaları

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İSAM Kütüphanesi, 707 Numaralı Balıkesir Şer'iyye Sicili

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a legal or administrative record. The text is dense and covers most of the left page.

Handwritten text at the top of the right page, possibly a continuation or a separate entry.

Table with multiple columns and rows of handwritten entries, likely a ledger or account book. The entries include names and numerical values.

